

UNIVERSITAT^{DE}
BARCELONA

Anàlisi territorial de la preinscripció al sistema universitari públic de Catalunya

**L'efecte distància–temps des del domicili habitual
en l'elecció de centre i estudi**

Albert Montull i Aced

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència **Reconeixement 3.0. Espanya de Creative Commons.**

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia **Reconocimiento 3.0. España de Creative Commons.**

This doctoral thesis is licensed under the **Creative Commons Attribution 3.0. Spain License.**

ANÀLISI TERRITORIAL DE LA PREINSCRIPCIÓ AL SISTEMA UNIVERSITARI PÚBLIC DE CATALUNYA.

**L'efecte distància-temps
des del domicili habitual
en l'elecció de centre
i estudi.**

ALBERT MONTULL I ACED

Tesi doctoral dirigida per:
Dr. Jaume Font i Garolera
Dr. Joan Guàrdia i Olmos

*Programa de doctorat en Geografia,
Planificació Territorial i Gestió Ambiental.*
Facultat de Geografia i Història.
Universitat de Barcelona.

**UNIVERSITAT DE
BARCELONA**

ANÀLISI TERRITORIAL DE LA PREINSCRIPCIÓ AL SISTEMA UNIVERSITARI PÚBLIC DE CATALUNYA.

**L'efecte distància–temps
des del domicili habitual
en l'elecció de centre
i estudi.**

ALBERT MONTULL I ACED

Tesi doctoral dirigida per:
Dr. Jaume Font i Garolera
Dr. Joan Guàrdia i Olmos

*Programa de doctorat en Geografia,
Planificació Territorial i Gestió Ambiental.*
Facultat de Geografia i Història.
Universitat de Barcelona.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Barcelona, 2017

A la Marta, al Pau i a l'Aniol
per tot allò que ells ja saben

La realització d'aquesta tesi no hauria estat possible sense la col·laboració (directa o indirecta) i el suport (conscient o inconscient) d'un munt de persones a les que provaré de citar tot i el risc de deixar-me algú. Si aquest fos el cas, vagin per endavant les meves excuses.

Un primer agraïment, doncs, als directors del treball sense les orientacions, paciència i insistència dels quals no hagués pogut arribar a port. Departir amb ells ha estat un aprenentatge constant i enriquidor. Agraïxo al Dr. Jaume Font l'haver cregut des del primer instant en aquesta recerca, el fet d'haver-me encoratjat a continuar endavant en moments de dubte, les seves constants aportacions per tal de millorar-la i l'haver-me transmès el seu apassionament per la disciplina. Al Dr. Joan Guàrdia he d'agrair-li un munt de coses més enllà de l'àmbit de la realització d'aquest treball al llarg de tots els anys que fa que ens coneixem.

Seguidament, un reconeixement al meu entorn professional d'ELISAVA Escola Superior de Disseny i Enginyeria de Barcelona amb especial esment a Ramon Benedito i a Santiago Albert per haver cregut en mi i per les facilitats que m'han donat per a poder compaginar aquesta recerca amb les meves responsabilitats professionals; facilitats sense les quals tot hagués costat molt més. Així mateix, agraïxo al Dr. Javier Peña la seva oportuna reflexió en un moment crític del procés d'elaboració d'aquest treball sense la qual de ben segur que aquest hagués pres una altra direcció. Igualment, agraïxo a Jordi Cortada i a Aleix Carrió el seu interès pel treball i a la resta dels meus companys (de manera destacada els doctors Albert Fuster, Esther Brosa i Paolo Sustersic) el seu encoratjament i aportacions, l'haver seguit de ben a prop els passos realitzats i interessar-se pels meus progressos.

Estic en deute també amb un seguit de persones que han contribuït en fer d'aquest projecte una realitat tangible. Amb l'Anna Petit, que em va ajudar amb la recopilació de les dades estadístiques, amb la professora Teresa Valverde, per fer-me veure la importància de la semàntica del color, amb el Jordi Bitlloch, qui va prendre's seriosament la tasca de la confecció de les representacions cartogràfiques que acompanyen aquesta tesi aportant la seva visió analítica, crítica i perspicaç per assolir el millor dels resultats possibles, amb la Montserrat Solé per compartir amb mi el seu profús coneixement de l'ordenació acadèmica universitària, amb el Ginés Morata per facilitar-me la correcció dels textos, amb l'Andreu Jansà per la revisió bibliogràfica i amb l'Arnau Aguilar pel magnífic disseny gràfic d'aquests pàgines.

Un agraïment també als bons amics que transiten amb mi per aquesta vida, que aguanten de manera estoica les meves disquisicions i tribulacions des de que ens coneixem, que em fan riure i amb qui puc confiar per a tantes i tantes coses. Molt especialment al Marc Moliné que no deixa mai que em dispersi. La seva feina li deu costar.

Als meus pares, Àngel i Maria Carme als qui els dic que, finalment, no hauran estat diners llençats, veritat? (ells ja m'entendran). Un reconeixement sincer, també, per a l'Eduard i la Pili, el Francesc i la Sole, el Francesc i la Marta i per a la família tota, sense excepció.

I ja finalment, un record per en Nick Drake, músic malauradament desaparegut massa d'hora. Les seves cançons esdevenen la banda sonora d'aquestes pàgines.

Sumari

ÍNDEX DE TAULES	19
ÍNDEX DE FIGURES.....	29
ÍNDEX DE GRÀFICS	41
LLISTAT D'ABREVIACIONS.....	55
RESUM / RESUMEN / SUMMARY	61
PART I. INTENCIONALITAT I FONAMENTS DE LA RECERCA	67
Capítol 1. Justificació de la recerca. Antecedents i estat de la qüestió	73
Capítol 2. Fonaments teòrics i metodològics de la recerca.....	83
2.1. Objectiu.....	85
2.2. Marc general	87
2.3. Hipòtesi	88
2.4. Metodologia	93
2.5. Fonts d'informació.....	94
2.6. Estructura del treball.....	98
PART II. APROXIMACIÓ AL CONCEPTE DE MOBILITAT EDUCATIVA. PRINCIPALS	
CARACTERÍSTIQUES DE LA MOBILITAT EN EL CONTEXT DELS SISTEMES	
UNIVERSITARIS ESPANYOL I CATALÀ	101
Introducció a la Part II	103
Capítol 3. El concepte de mobilitat educativa	109
3.1. Actors implicats.....	112
3.2. Escala geogràfica.....	112
3.3. Marc formal	113
3.4. Direccionalitat	113
Capítol 4. Algunes dades sobre la mobilitat d'estudiants en els sistemes	
d'ensenyament superior espanyol i català.....	117
4.1. L'atracció d'estudiants estrangers que exerceixen els sistemes universitaris	
espanyol i català.....	119
4.2. El programa de mobilitat Erasmus	121
4.3. La mobilitat interna del sistema universitari espanyol. L'exemple del	
programa SICUE.....	123
4.4. La mobilitat d'estudiants propis dins del conjunt del sistema universitari	
espanyol i català	124

**PART III. ANÀLISI DE LA MOBILITAT DELS ESTUDIANTS RESIDENTS
A CATALUNYA MATRICULATS DE NOU ACCÉS A LES UNIVERSITATS
CATALANES QUE PARTICIPEN DEL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ.**

DEL CURS 2000-01 AL 2013-14	133
Introducció a la Part III	135
Capítol 5. El sistema universitari de Catalunya	141
5.1. Els estudis universitaris	144
5.1.1. L'estructura actual dels estudis	146
5.1.1.1. Els estudis de grau	147
5.1.1.2. Els estudis de màster universitari	149
5.1.1.3. Els estudis de doctorat	150
5.2. El sistema universitari de Catalunya	151
5.2.1. Dimensió i extensió del sistema universitari de Catalunya	152
5.2.2. Principals característiques que defineixen el sistema universitari públic de Catalunya	156
5.2.3. La Generalitat de Catalunya	158
5.2.4. Les universitats públiques.....	159
5.2.4.1. La Universitat de Barcelona (UB).....	159
5.2.4.2. La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	160
5.2.4.3. La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC).....	160
5.2.4.4. La Universitat Pompeu Fabra (UPF).....	161
5.2.4.5. La Universitat de Lleida (UdL).....	161
5.2.4.6. La Universitat de Girona (UdG).....	162
5.2.4.7. La Universitat Rovira i Virgili (URV).....	162
5.2.4.8. La Universitat Oberta de Catalunya (UOC).....	163
5.2.5. Les universitats privades	163
5.2.5.1. La Universitat de Vic (UVic).....	164
5.2.5.2. La Universitat Ramon Llull (URL).....	164
5.2.5.3. La Universitat Internacional de Catalunya (UIC)	165
5.2.5.4. La Universitat Abat Oliba CEU (UAO).....	165
5.2.6. L'accés a les universitats de Catalunya.....	165
5.2.6.1. La preinscripció universitària.....	166
5.2.6.2. Les vies d'accés a la universitat pública	167
5.2.6.3. L'assignació de places	169
Capítol 6. El perfil de l'estudiantat del sistema universitari de Catalunya	171
6.1. Evolució de l'alumnat dels estudis universitaris de cicle i grau	174
6.1.1. L'edat	178
6.1.2. El gènere.....	180

Capítol 7. L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció	183
7.1. Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a cadascuna de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció	187
7.2. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Barcelona (UB)	191
7.3. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	202
7.4. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)	214
7.5. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Pompeu Fabra (UPF)	226
7.6. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Lleida (UdL)	236
7.7. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Girona (UdG)	246
7.8. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Rovira i Virgili (URV)	256
7.9. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Vic (UVic)	266
7.10. Conclusions	272
Capítol 8. L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció per comarca de residència	275
8.1. Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés de cadascuna de les comarques catalanes per universitat de destinació	279
8.1.1. Respecte les dades de desagregació comarcal.....	279
8.1.2. Respecte les dades de desagregació municipal.....	280
8.2. 1ª dinàmica. Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica	281
8.2.1. Respecte la Universitat de Lleida	283
8.2.1.1. Les Garrigues	284
8.2.1.2. La Noguera	285
8.2.1.3. El Pla d'Urgell.....	287
8.2.1.4. El Segrià	289

8.2.2. Respecte la Universitat de Girona.....	291
8.2.2.1. L'Alt Empordà.....	292
8.2.2.2. El Baix Empordà.....	294
8.2.2.3. La Garrotxa	296
8.2.2.4. El Gironès.....	298
8.2.2.5. El Pla de l'Estany.....	301
8.2.2.6. La Selva	302
8.2.3. Respecte la Universitat Rovira i Virgili	305
8.2.3.1. L'Alt Camp	306
8.2.3.2. El Baix Camp	308
8.2.3.3. El Baix Ebre.....	310
8.2.3.4. La Conca de Barberà.....	313
8.2.3.5. El Montsià	314
8.2.3.6. El Priorat.....	317
8.2.3.7. La Ribera d'Ebre	319
8.2.3.8. El Tarragonès.....	320
8.2.3.9. La Terra Alta	323
8.2.4. Respecte la Universitat de Vic.....	325
8.2.4.1. L'Osona.....	325
8.2.5. Conclusions.....	328
8.3. 2ª dinàmica. Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant.....	330
8.3.1. L'Alt Penedès	331
8.3.2. L'Anoia	334
8.3.3. El Bages	337
8.3.4. El Baix Llobregat.....	339
8.3.5. El Baix Penedès	344
8.3.6. El Barcelonès.....	347
8.3.7. El Garraf	352
8.3.8. El Maresme	355
8.3.9. La Segarra.....	359
8.3.10. L'Urgell.....	361
8.3.11. El Vallès Occidental	362
8.3.12. El Vallès Oriental	367
8.3.13. Conclusions.....	371
8.4. 3^a dinàmica. Comarques sense universitat de referència geogràfica	373
8.4.1. L'Alt Urgell	374
8.4.2. L'Alta Ribagorça.....	375
8.4.3. El Berguedà	377
8.4.4. La Cerdanya	379

8.4.5. El Pallars Jussà.....	380
8.4.6. El Pallars Sobirà.....	382
8.4.7. El Ripollès.....	383
8.4.8. El Solsonès.....	385
8.4.9. La Val d'Aran.....	386
8.4.10. Conclusions.....	388
Capítol 9. Conclusions generals de la recerca	391
BIBLIOGRAFIA.....	401

Índex de taules

Taula 2.1. Indicadors d'accés als estudis de grau en universitats públiques presencials per comunitat autònoma. Curs 2012-13. Estudiants matriculats als estudis de grau en 1 ^a preferència al procés de preinscripció.....	91
Taula 2.1.bis. Indicadors d'accés als estudis de grau en universitats públiques presencials per comunitat autònoma. Curs 2013-14. Estudiants matriculats als estudis de grau en 1 ^a preferència al procés de preinscripció.....	92
Taula 2.2. Característiques de les dades disponibles segons les fonts d'informació consultades	94
Taula 4.1. Evolució de les matriculacions d'estudiants estrangers al SUC.....	121
Taula 4.2. Nombre d'alumnes de cicles i graus matriculats als centres propis de les universitats públiques presencials espanyoles per procedència geogràfica de la seva residència familiar. Curs 2008-09 / Curs 2013-14.....	124
Taula 4.3. Nombre d'alumnes de nou ingrés matriculats als centres propis de les universitats públiques presencials espanyoles per procedència geogràfica de la seva residència familiar. Curs 2008-09 / Curs 2013-14.....	125
Taula 4.4. Mobilitat interna dels estudiants universitaris aptes en la fase general de les PAU per comunitat autònoma on s'han matriculat. Curs 2012-13.....	127
Taula 4.5. Matrícula numèrica dels alumnes de nou ingrés a primer curs a les universitats públiques catalanes classificats per universitats i procedència geogràfica. Curs 2008-09.....	128
Taula 4.6. Matrícula numèrica dels alumnes de nou ingrés a primer curs a les universitats públiques catalanes classificats per universitats i procedència geogràfica de la seva residència familiar. Curs 2013-14.....	129
Taula III.1. Alumnes de 16 i 17 anys segons lloc d'inscripció i lloc de residència.....	136
Taula 5.1. Evolució del total de places de nou accés de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció universitària. Centres propis i adscrits.....	148
Taula 5.2. Total d'alumnes matriculats a graus (i cicles en extinció) al sistema universitari de Catalunya.....	149

Taula 5.3. Total d'alumnes matriculats a màsters universitaris al sistema universitari de Catalunya.....	150
Taula 5.4. Total d'alumnes matriculats a estudis de doctorat al sistema universitari de Catalunya.....	151
Taula 5.5. Municipis de Catalunya que compten amb la seu del rectorat de les universitats dels sistema català.....	152
Taula 5.6. Municipis de Catalunya que compten amb presència de centres (propis i adscrits) de les universitats del sistema universitari català (excepte la UOC). Curs 2015-16.....	153
Taula 5.7. Any de creació de les universitats catalanes.....	154
Taula 5.8. Nombre d'alumnes de nou ingrés a les universitats públiques presencials espanyoles. Curs 2008-09.....	168
Taula 5.9. Matrícula numèrica dels alumnes de nou ingrés (1r curs) a les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció classificats per universitats i vies d'accés. Curs 2008-09.....	169
Taula 6.1. Població en edat escolar a 1 de gener segons grups d'edat a Catalunya. 2008-2021.....	173
Taula 6.2. Evolució del nombre d'alumnes matriculats a les universitats espanyoles.....	175
Taula 6.3. Evolució del nombre d'alumnes de 1r, 2n i 1r i 2n cicles i graus matriculats a les universitats catalanes.....	175
Taula 6.4. Resultats de la preinscripció. Matrícula segons vies d'accés de les universitats participants en aquest procés.....	177
Taula 6.5. Distribució per gènere de la matrícula d'estudiants de nou accés als estudis de grau a les universitats públiques presencials. Curs acadèmic 2011-12.....	181

Taula 7.1. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Girona	189
Taula 7.1.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UdG. Àrea d'influència.....	189
Taula 7.1.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UdG. Àrea de captació	189
Taula 7.2. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Barcelona	193
Taula 7.2.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UB. Àrea d'influència.....	193
Taula 7.2.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UB. Àrea de captació.....	193
Taula 7.3. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Barcelona. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UB per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	196
Taula 7.4. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Barcelona. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UB per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació.....	199
Taula 7.5. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Autònoma de Barcelona	204
Taula 7.5.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UAB. Àrea d'influència.....	204
Taula 7.5.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UAB. Àrea de captació.....	204
Taula 7.6. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Autònoma de Barcelona. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UAB per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	208
Taula 7.7. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Autònoma de Barcelona. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UAB per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació.....	211

Taula 7.8. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Politècnica de Catalunya.....	216
Taula 7.8.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UPC. Àrea d'influència.....	216
Taula 7.8.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UPC. Àrea de captació	216
Taula 7.9. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Politècnica de Catalunya. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UPC per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	220
Taula 7.10. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Politècnica de Catalunya. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UPC per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació	223
Taula 7.11. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Pompeu Fabra	227
Taula 7.11.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UPF. Àrea d'influència	227
Taula 7.11.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UPF. Àrea de captació	227
Taula 7.12. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Pompeu Fabra. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UPF per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	230
Taula 7.13. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Pompeu Fabra. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UPF per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació	233
Taula 7.14. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Lleida.....	238
Taula 7.14.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UdL. Àrea d'influència	238
Taula 7.14.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UdL. Àrea de captació	238

Taula 7.15. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Lleida. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UdL per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	240
Taula 7.16. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Lleida. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UdL per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació.....	243
Taula 7.17. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Girona.....	247
Taula 7.17.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UdG. Àrea d'influència	247
Taula 7.17.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UdG. Àrea de captació	247
Taula 7.18. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Girona. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UdG per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	250
Taula 7.19. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Girona. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UdG per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació.....	253
Taula 7.20. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Rovira i Virgili	257
Taula 7.20.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la URV. Àrea d'influència.....	257
Taula 7.20.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la URV. Àrea de captació.....	257
Taula 7.21. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Rovira i Virgili. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la URV per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	260

Taula 7.22. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat Rovira i Virgili. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la URV per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació	263
Taula 7.23. Procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Vic	266
Taula 7.23.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UVic. Àrea d'influència	266
Taula 7.23.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UVic. Àrea de captació	266
Taula 7.24. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Vic. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UVic per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea d'influència.....	268
Taula 7.25. Desglossament de la procedència dels estudiants de nou accés a la Universitat de Vic. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UVic per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats. Àrea de captació.....	270
Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys	278
Taula 8.2. Distància en quilòmetres dels principals municipis de l'Alt Penedès respecte les ciutats universitàries.....	331
Taula 8.3. Distància en quilòmetres dels principals municipis de l'Anoia respecte les ciutats universitàries.....	334
Taula 8.4. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Bages respecte les ciutats universitàries.....	337
Taula 8.5. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Baix Llobregat respecte les ciutats universitàries	340
Taula 8.6. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Baix Penedès respecte les ciutats universitàries	344

Taula 8.7. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Barcelonès respecte les ciutats universitàries.....	348
Taula 8.8. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Garraf respecte les ciutats universitàries.....	352
Taula 8.9. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Maresme respecte les ciutats universitàries.....	356
Taula 8.10. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Vallès Occidental respecte les ciutats universitàries	363
Taula 8.11. Distància en quilòmetres dels principals municipis del Vallès Oriental respecte les ciutats universitàries	368

Índex de figures

Figura 5.1. Mapa general del sistema educatiu a Catalunya	143
Figura 7.1. Principals fluxos d'estudiants a les universitats del sistema universitari de Catalunya que participen del procés de preinscripció	186
Figura 7.2. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona. Any 2012.....	195
Figura 7.3. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Municipi: Terrassa. Any 2012.....	195
Figura 7.4. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Municipi: Esplugues de Llobregat. Any 2012.....	195
Figura 7.5. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Municipi: Hospitalet de Llobregat. Any 2012	195
Figura 7.6. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Cerdanyola del Vallès. Any 2012	205
Figura 7.7. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona. Any 2012.....	205
Figura 7.8. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Terrassa. Any 2012.....	206
Figura 7.9. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Sant Cugat del Vallès. Any 2012.....	206
Figura 7.10. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Sabadell. Any 2012	206
Figura 7.11. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona. Any 2012.....	218
Figura 7.12. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Terrassa. Any 2012.....	218
Figura 7.13. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Manresa. Any 2012	218

Figura 7.14. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Sant Cugat del Vallès. Any 2012	218
Figura 7.15. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Igualada. Any 2012.....	219
Figura 7.16. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Mataró. Any 2012.....	219
Figura 7.17. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Castelldefels. Any 2012	219
Figura 7.18. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Vilanova i la Geltrú. Any 2012.....	219
Figura 7.19. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona. Any 2012.....	228
Figura 7.20. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Pompeu Fabra. Municipi: Mataró. Any 2012.....	228
Figura 7.21. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Lleida. Municipi: Lleida. Any 2012	239
Figura 7.22. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Lleida. Municipi: Igualada. Any 2012.....	239
Figura 7.23. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Girona. Municipi: Girona. Any 2012.....	248
Figura 7.24. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Girona. Municipi: Salt. Any 2012.....	248
Figura 7.25. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Rovira i Virgili. Municipi: Tarragona. Any 2012.....	258
Figura 7.26. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Rovira i Virgili. Municipi: Reus. Any 2012	258

Figura 7.27. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Rovira i Virgili. Municipi: Vila-seca. Any 2012.....	259
Figura 7.28. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Rovira i Virgili. Municipi: Tortosa. Any 2012.....	259
Figura 7.29. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Vic. Municipi: Vic. Any 2012.....	267
Figura 8.1. Comarques que tenen la UdL com a universitat dominant per proximitat geogràfica.....	283
Figura 8.2. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de les Borges Blanques. Any 2012.....	285
Figura 8.3. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Balaguer. Any 2012.....	287
Figura 8.4. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Mollerussa. Any 2012.....	289
Figura 8.5. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Lleida. Any 2012.....	290
Figura 8.6. Comarques que tenen la UdG com a universitat dominant per proximitat geogràfica.....	291
Figura 8.7. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Figueres. Any 2012.....	293
Figura 8.8. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Roses. Any 2012.....	293
Figura 8.9. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de La Bisbal d'Empordà. Any 2012.....	295
Figura 8.10. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Guíxols. Any 2012.....	295

Figura 8.11. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Torroella de Montgrí. Any 2012.....	296
Figura 8.12. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Olot. Any 2012.....	298
Figura 8.13. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Girona. Any 2012.....	300
Figura 8.14. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Salt. Any 2012.....	300
Figura 8.15. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Banyoles. Any 2012.....	302
Figura 8.16. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Farners. Any 2012.....	304
Figura 8.17. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Lloret de Mar. Any 2012.....	304
Figura 8.18. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Blanes. Any 2012.....	304
Figura 8.19. Comarques que tenen la URV com a universitat dominant per proximitat geogràfica	305
Figura 8.20. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Valls. Any 2012	308
Figura 8.21. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Reus. Any 2012	310
Figura 8.22. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cambrils. Any 2012	310
Figura 8.23. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tortosa. Any 2012	312

Figura 8.24. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Deltebre. Any 2012	312
Figura 8.25. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Montblanc. Any 2012	314
Figura 8.26. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Amposta. Any 2012.....	316
Figura 8.27. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Carles de la Ràpita. Any 2012	316
Figura 8.28. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Alcanar. Any 2012.....	317
Figura 8.29. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Falset. Any 2012	318
Figura 8.30. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Móra d'Ebre. Any 2012	320
Figura 8.31. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tarragona. Any 2012.....	322
Figura 8.32. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vila-seca. Any 2012	322
Figura 8.33. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Salou. Any 2012	322
Figura 8.34. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Torredembarra. Any 2012.....	323
Figura 8.35. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Gandesa. Any 2012	324
Figura 8.36. Comarques que tenen la UVic com a universitat dominant per proximitat geogràfica	325

Figura 8.37. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vic. Any 2012	327
Figura 8.38. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Manlleu. Any 2012.....	327
Figura 8.39. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Torelló. Any 2012.....	328
Figura 8.40. Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant.....	330
Figura 8.41. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vilafranca del Penedès. Any 2012.....	333
Figura 8.42. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Sadurní d'Anoia. Any 2012.....	333
Figura 8.43. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Igualada. Any 2012	336
Figura 8.44. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Piera. Any 2012	336
Figura 8.45. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova del Camí. Any 2012	336
Figura 8.46. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Manresa. Any 2012	339
Figura 8.47. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Joan de Vilatorrada. Any 2012	339
Figura 8.48. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Llobregat. Any 2012	342
Figura 8.49. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Esplugues de Llobregat. Any 2012	342
Figura 8.50. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Castelldefels. Any 2012	343

Figura 8.51. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Martorell. Any 2012	343
Figura 8.52. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'El Vendrell. Any 2012	346
Figura 8.53. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Calafell. Any 2012.....	346
Figura 8.54. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cunit. Any 2012.....	347
Figura 8.55. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Barcelona. Any 2012.....	350
Figura 8.56. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de l'Hospitalet de Llobregat. Any 2012	350
Figura 8.57. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Badalona. Any 2012	350
Figura 8.58. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Gramenet. Any 2012.....	351
Figura 8.59. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Adrià del Besòs. Any 2012	351
Figura 8.60. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova i la Geltrú. Any 2012.....	354
Figura 8.61. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sitges. Any 2012	354
Figura 8.62. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Pere de Ribes. Any 2012.....	354

Figura 8.63. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Mataró. Any 2012.....	358
Figura 8.64. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi del Masnou. Any 2012.....	358
Figura 8.65. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Arenys de Mar. Any 2012.....	358
Figura 8.66. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tordera. Any 2012.....	359
Figura 8.67. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cervera. Any 2012.....	360
Figura 8.68. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tàrraga. Any 2012.....	362
Figura 8.69. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Terrassa. Any 2012	365
Figura 8.70. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sabadell. Any 2012.....	365
Figura 8.71. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cerdanyola del Vallès. Any 2012.....	366
Figura 8.72. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Cugat del Vallès. Any 2012	366
Figura 8.73. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Montcada i Reixac. Any 2012.....	366
Figura 8.74. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Granollers. Any 2012.....	369
Figura 8.75. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Mollet del Vallès. Any 2012	370

Figura 8.76. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Celoni. Any 2012	370
Figura 8.77. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de la Garriga. Any 2012.....	370
Figura 8.78. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de la Llagosta. Any 2012.....	371
Figura 8.79. Comarques sense universitat de referència geogràfica.....	373
Figura 8.80. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de la Seu d'Urgell. Any 2012	375
Figura 8.81. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi del Pont de Suert. Any 2012.....	377
Figura 8.82. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Berga. Any 2012.....	378
Figura 8.83. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Puigcerdà. Any 2012.....	380
Figura 8.84. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tremp. Any 2012.....	381
Figura 8.85. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sort. Any 2012	383
Figura 8.86. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Ripoll. Any 2012	384
Figura 8.87. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Solsona. Any 2012	386
Figura 8.88. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vielha e Mijaran. Any 2012.....	387

Índex de gràfics

Gràfic 4.1. Percentatge d'estudiants internacionals en tota l'educació superior respecte del total d'estudiants matriculats en l'educació superior. Any 2012	120
Gràfic 4.2. Ràtio d'estudiants internacionals entrants respecte els nacionals sortints. Any 2012	120
Gràfic 4.3. Evolució del nombre de beques SENECA sol·licitades i concedides en el conjunt del sistema universitari espanyol.....	123
Gràfic 6.1. Nombre total d'alumnes de 1r, 2n i 1r i 2n cicles i graus matriculats a les universitats catalanes	174
Gràfic 6.2. Distribució per edat dels alumnes matriculats a les universitats de Catalunya.....	179
Gràfic 6.3. Distribució d'estudiants matriculats en estudis de nivell 5A per gènere. Any 2012	180
Gràfic 8.1. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de les GARRIGUES per universitat de destinació.....	284
Gràfic 8.2. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de les Borges Blanques per poblacions d'estudi. Any 2012	285
Gràfic 8.3. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la NOGUERA per universitat de destinació	286
Gràfic 8.4. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Balaguer per poblacions d'estudi. Any 2012.....	287
Gràfic 8.5. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del PLA D'URGELL per universitat de destinació.....	288
Gràfic 8.6. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Mollerussa per poblacions d'estudi. Any 2012.....	289
Gràfic 8.7. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del SEGRIÀ per universitat de destinació	290

Gràfic 8.8. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Lleida per poblacions d'estudi. Any 2012.....	290
Gràfic 8.9. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de l'ALT EMPORDÀ per universitat de destinació.....	292
Gràfic 8.10. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Figueres per poblacions d'estudi. Any 2012.....	293
Gràfic 8.11. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Roses per poblacions d'estudi. Any 2012.....	293
Gràfic 8.12. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BAIX EMPORDÀ per universitat de destinació	294
Gràfic 8.13. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de la Bisbal d'Empordà per poblacions d'estudi. Any 2012.....	295
Gràfic 8.14. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Guíxols per poblacions d'estudi. Any 2012.....	295
Gràfic 8.15. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Torroella de Montgrí per poblacions d'estudi. Any 2012.....	296
Gràfic 8.16. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la GARROTXA per universitat de destinació.....	297
Gràfic 8.17. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Olot per poblacions d'estudi. Any 2012.....	298
Gràfic 8.18. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del GIRONÈS per universitat de destinació	299
Gràfic 8.19. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Girona per poblacions d'estudi. Any 2012.....	300
Gràfic 8.20. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Salt per poblacions d'estudi. Any 2012.....	300

Gràfic 8.21. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del PLA DE L'ESTANY per universitat de destinació.....	301
Gràfic 8.22. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Banyoles per poblacions d'estudi. Any 2012.....	302
Gràfic 8.23. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la SELVA per universitat de destinació.....	303
Gràfic 8.24. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Farners per poblacions d'estudi. Any 2012.....	304
Gràfic 8.25. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Lloret de Mar per poblacions d'estudi. Any 2012.....	304
Gràfic 8.26. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Blanes per poblacions d'estudi. Any 2012.....	304
Gràfic 8.27. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de l'ALT CAMP per universitat de destinació.....	307
Gràfic 8.28. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Valls per poblacions d'estudi. Any 2012.....	308
Gràfic 8.29. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BAIX CAMP per universitat de destinació.....	309
Gràfic 8.30. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Reus per poblacions d'estudi. Any 2012.....	310
Gràfic 8.31. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cambrils per poblacions d'estudi. Any 2012.....	310
Gràfic 8.32. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BAIX EBRE per universitat de destinació.....	311
Gràfic 8.33. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tortosa per poblacions d'estudi. Any 2012.....	312

Gràfic 8.34. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Deltebre per poblacions d'estudi. Any 2012.....	312
Gràfic 8.35. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la CONCA DE BARBERÀ per universitat de destinació	313
Gràfic 8.36. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Montblanc per poblacions d'estudi. Any 2012.....	314
Gràfic 8.37. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del MONTSIÀ per universitat de destinació	315
Gràfic 8.38. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Amposta per poblacions d'estudi. Any 2012.....	316
Gràfic 8.39. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Carles de la Ràpita per poblacions d'estudi. Any 2012.....	316
Gràfic 8.40. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Alcanar per poblacions d'estudi. Any 2012.....	317
Gràfic 8.41. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del PRIORAT per universitat de destinació.....	317
Gràfic 8.42. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Falset per poblacions d'estudi. Any 2012.....	318
Gràfic 8.43. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la RIBERA D'EBRE per universitat de destinació.....	319
Gràfic 8.44. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Móra d'Ebre per poblacions d'estudi. Any 2012.....	320
Gràfic 8.45. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del TARRAGONÈS per universitat de destinació.....	320
Gràfic 8.46. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tarragona per poblacions d'estudi. Any 2012.....	322

Gràfic 8.47. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vila-seca per poblacions d'estudi. Any 2012.....	322
Gràfic 8.48. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Salou per poblacions d'estudi. Any 2012.....	322
Gràfic 8.49. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Torredembarra per poblacions d'estudi. Any 2012.....	323
Gràfic 8.50. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la TERRA ALTA per universitat de destinació.....	324
Gràfic 8.51. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Gandesa per poblacions d'estudi. Any 2012.....	324
Gràfic 8.52. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca d'OSONA per universitat de destinació.....	326
Gràfic 8.53. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vic per poblacions d'estudi. Any 2012.....	327
Gràfic 8.54. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Manlleu per poblacions d'estudi. Any 2012.....	327
Gràfic 8.55. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Torelló per poblacions d'estudi. Any 2012.....	328
Gràfic 8.56. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca d'ALT PENEDÈS per universitat de destinació.....	332
Gràfic 8.57. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vilafranca del Penedès per poblacions d'estudi. Any 2012.....	333
Gràfic 8.58. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Sadurní d'Anoia per poblacions d'estudi. Any 2012.....	333
Gràfic 8.59. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de l'ANOIA per universitat de destinació.....	335

Gràfic 8.60. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Igualada per poblacions d'estudi. Any 2012.....	336
Gràfic 8.61. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Piera per poblacions d'estudi. Any 2012.....	336
Gràfic 8.62. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova del Camí per poblacions d'estudi. Any 2012	336
Gràfic 8.63. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BAGES per universitat de destinació.....	338
Gràfic 8.64. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Manresa per poblacions d'estudi. Any 2012.....	339
Gràfic 8.65. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Joan de Vilatorrada per poblacions d'estudi. Any 2012	339
Gràfic 8.66. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BAIX LLOBREGAT per universitat de destinació	341
Gràfic 8.67. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Llobregat per poblacions d'estudi. Any 2012.....	342
Gràfic 8.68. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Esplugues de Llobregat per poblacions d'estudi. Any 2012.....	342
Gràfic 8.69. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Castelldefels per poblacions d'estudi. Any 2012.....	343
Gràfic 8.70. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Martorell per poblacions d'estudi. Any 2012.....	343
Gràfic 8.71. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BAIX PENEDÈS per universitat de destinació	345
Gràfic 8.72. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'El Vendrell per poblacions d'estudi. Any 2012.....	346

Gràfic 8.73. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Calafell per poblacions d'estudi. Any 2012.....	346
Gràfic 8.74. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cunit per poblacions d'estudi. Any 2012.....	347
Gràfic 8.75. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BARCELONÈS per universitat de destinació	348
Gràfic 8.76. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Barcelona per poblacions d'estudi. Any 2012.....	350
Gràfic 8.77. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de l'Hospitalet de Llobregat per poblacions d'estudi. Any 2012.....	350
Gràfic 8.78. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Badalona per poblacions d'estudi. Any 2012.....	350
Gràfic 8.79. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Gramenet per poblacions d'estudi. Any 2012	351
Gràfic 8.80. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Adrià del Besòs per poblacions d'estudi. Any 2012	351
Gràfic 8.81. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del GARRAF per universitat de destinació	353
Gràfic 8.82. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova i la Geltrú per poblacions d'estudi. Any 2012.....	354
Gràfic 8.83. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sitges per poblacions d'estudi. Any 2012.....	354
Gràfic 8.84. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Pere de Ribes per poblacions d'estudi. Any 2012.....	354
Gràfic 8.85. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del MARESME per universitat de destinació.....	356

Gràfic 8.86. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Mataró per poblacions d'estudi. Any 2012.....	358
Gràfic 8.87. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi del Masnou per poblacions d'estudi. Any 2012.....	358
Gràfic 8.88. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Arenys de Mar per poblacions d'estudi. Any 2012.....	358
Gràfic 8.89. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tordera per poblacions d'estudi. Any 2012.....	359
Gràfic 8.90. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la SEGARRA per universitat de destinació.....	360
Gràfic 8.91. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cervera per poblacions d'estudi. Any 2012.....	360
Gràfic 8.92. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de l'URGELL per universitat de destinació.....	361
Gràfic 8.93. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tàrraga per poblacions d'estudi. Any 2012.....	362
Gràfic 8.94. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del VALLÈS OCCIDENTAL per universitat de destinació.....	364
Gràfic 8.95. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Terrassa per poblacions d'estudi. Any 2012.....	365
Gràfic 8.96. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sabadell per poblacions d'estudi. Any 2012.....	365
Gràfic 8.97. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cerdanyola del Vallès per poblacions d'estudi. Any 2012.....	366
Gràfic 8.98. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Cugat del Vallès per poblacions d'estudi. Any 2012.....	366

Gràfic 8.99. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Montcada i Reixac per poblacions d'estudi. Any 2012.....	366
Gràfic 8.100. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del VALLÈS ORIENTAL per universitat de destinació.....	368
Gràfic 8.101. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Granollers per poblacions d'estudi. Any 2012.....	369
Gràfic 8.102. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Mollet del Vallès per poblacions d'estudi. Any 2012.....	370
Gràfic 8.103. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Celoni per poblacions d'estudi. Any 2012.....	370
Gràfic 8.104. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de La Garriga per poblacions d'estudi. Any 2012.....	370
Gràfic 8.105. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de La Llagosta per poblacions d'estudi. Any 2012.....	371
Gràfic 8.106. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de l'ALT URGELL per universitat de destinació.....	374
Gràfic 8.107. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de la Seu d'Urgell per poblacions d'estudi. Any 2012.....	375
Gràfic 8.108. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de l'ALTA RIBAGORÇA per universitat de destinació.....	376
Gràfic 8.109. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi del Pont de Suert per poblacions d'estudi. Any 2012.....	377
Gràfic 8.110. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del BERGUEDÀ per universitat de destinació.....	378
Gràfic 8.111. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Berga per poblacions d'estudi. Any 2012.....	378

Gràfic 8.112. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la CERDANYA per universitat de destinació.....	379
Gràfic 8.113. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Puigcerdà per poblacions d'estudi. Any 2012.....	380
Gràfic 8.114. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del PALLARS JUSSÀ per universitat de destinació	381
Gràfic 8.115. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tremp per poblacions d'estudi. Any 2012.....	381
Gràfic 8.116. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del PALLARS SOBIRÀ per universitat de destinació	382
Gràfic 8.117. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sort per poblacions d'estudi. Any 2012.....	383
Gràfic 8.118. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del RIPOLLÈS per universitat de destinació	384
Gràfic 8.119. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Ripoll per poblacions d'estudi. Any 2012.....	384
Gràfic 8.120. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca del SOLSONÈS per universitat de destinació	385
Gràfic 8.121. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Solsona per poblacions d'estudi. Any 2012.....	386
Gràfic 8.122. Número d'alumnes de nou accés provinents del conjunt de la comarca de la VAL D'ARAN per universitat de destinació.....	387
Gràfic 8.123. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vielha e Mijaran per poblacions d'estudi. Any 2012	387

Llistat d'abreviacions

ACUP	Associació Catalana d'Universitats Públiques.
AGAUR	Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca.
AQU	Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.
CCAA	Comunitats Autònomes.
CFGS	Cicles Formatius de Grau Superior.
CIC	Consell Interuniversitari de Catalunya.
EEES	Espai Europeu d'Ensenyament Superior.
LOU	Ley Orgánica de Universidades.
LOMLOU	Ley Orgánica de Modificación de la Ley Orgánica de Universidades.
LRU	Ley de Reforma Universitaria.
LUC	Llei d'Universitats de Catalunya.
OAU	Oficina d'Accés a la Universitat.
PAS	Personal d'Administració i Serveis.
PAU	Proves d'Accés a la Universitat.
PDI	Personal Docent i Investigador.
RD	Real Decreto / Reial Decret.
SUC	Sistema Universitari de Catalunya.
SUE	Sistema Universitari Espanyol.
UE	Unió Europea.
UAB	Universitat Autònoma de Barcelona.
UAO	Universitat Abat Oliba CEU.
UB	Universitat de Barcelona.
UdG	Universitat de Girona.
UdL	Universitat de Lleida.
UOC	Universitat Oberta de Catalunya.

Albert Montull i Aced

UPC	Universitat Politècnica de Catalunya.
UPF	Universitat Pompeu Fabra.
URL	Universitat Ramon Llull.
URV	Universitat Rovira i Virgili.
UVic	Universitat de Vic.
UVic-UCC	Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya.

Resum / Resumen / *Summary*

Resum

La mobilitat obligada per raó d'estudi analitza els desplaçaments dels alumnes entre el seu lloc de residència i el lloc d'estudi en qualsevol de les etapes educatives, des dels ensenyaments primaris obligatoris fins als superiors. En aquest sentit, doncs, el fenomen de la mobilitat és consubstancial amb la mateixa universitat ja des dels seus inicis, esdevenint avui un fenomen complex fent-se necessari, per entendre'l en tota la seva magnitud, identificar-ne tant els diferents actors que hi intervenen com les diferents escales geogràfiques que abasta, el marc formal en què es desenvolupa i la seva direccionalitat.

En aquest context, l'objectiu principal que persegueix aquesta recerca és el d'esbrinar els criteris i patrons que determinen l'elecció de centre i estudi per part dels estudiants residents a Catalunya que accedeixen per primer cop a l'oferta de titulacions de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció (UB, UAB, UPC, UPE, UdL, UdG, URV i UVic), tot confeccionant un mapa de fluxos de la mobilitat d'aquest col·lectiu al llarg del període que abasta del curs 2000-01 al 2013-14 per a, tal vegada, obtenir orientacions sobre el seu comportament futur.

D'aquesta manera, emprant com a font principal de dades els fitxers del sistema UNEIX sobre els estudiants matriculats de nou accés en cadascuna d'aquestes universitats per a cada any acadèmic analitzat, i a partir de la comarca d'origen d'aquest estudiantat (aquella on tenen establert el seu domicili habitual, generalment el familiar), s'han determinat en primer lloc l'àrea d'influència i de captació d'aquestes institucions per tal d'esbrinar quina és la seva presència i pes específic en el territori i, en segon terme, s'han identificat tres dinàmiques de comportament dels estudiants a l'hora d'escollir centre i estudi segons sigui la distància que separa aquest domicili de la ubicació de l'oferta universitària.

Tot plegat, pretén resoldre el problema que planteja el desconeixement existent en l'actualitat de les relacions complexes que s'estableixen entre la selecció d'estudis universitaris i centre amb les xarxes de transport i la mobilitat induïda dels estudiants del sistema universitari de Catalunya.

Resumen

La movilidad obligada por razón de estudio analiza los desplazamientos de los alumnos entre su lugar de residencia y el lugar de estudio en cualquiera de las etapas educativas, desde la enseñanza primaria obligatoria hasta la superior. En este sentido, pues, el fenómeno de la movilidad es consustancial a la misma universidad ya desde sus inicios, aconteciendo hoy un fenómeno complejo siendo necesario, para entenderlo en toda su magnitud, identificar tanto los diferentes actores que intervienen, así como las diferentes escalas geográficas que abarca, el marco formal en el que se desarrolla y su direccionalidad.

En este contexto, el objetivo principal que persigue la presente investigación es el de averiguar los criterios y patrones que determinan la elección de centro y estudio por parte de los estudiantes residentes en Cataluña que acceden por primera vez a la oferta de titulaciones de las universidades catalanas que participan del proceso de preinscripción (UB, UAB, UPC, UPE, UdL, UdG, URV y UVic) para confeccionar un mapa de flujos de la movilidad de este colectivo a lo largo del periodo que abarca del curso 2000-01 al 2013-14 para obtener orientaciones sobre su comportamiento futuro.

De este modo, utilizando como fuente principal de datos los ficheros del sistema UNEIX sobre los estudiantes matriculados de nuevo acceso en cada una de estas universidades para cada año académico analizado y a partir de la comarca de origen de este estudiantado (aquella donde tienen establecido su domicilio habitual, generalmente el familiar), se han determinado, en primer lugar, el área de influencia y de captación de estas instituciones para averiguar cuál es su presencia y peso específico en el territorio y, en segundo término, se han identificado tres dinámicas de comportamiento de los estudiantes a la hora de escoger centro y estudio según sea la distancia que separa este domicilio de la ubicación de la oferta universitaria.

Todo ello pretende resolver el problema que plantea el desconocimiento existente en la actualidad de las relaciones complejas que se establecen entre la selección de estudios universitarios y centro con las redes de transporte y la movilidad inducida de los estudiantes del sistema universitario de Cataluña.

Summary

Mobility forced by study reasons analyses the students' travels between their place of residence and the study location in any of the formative stages: from mandatory elementary studies to higher education. In this sense, the mobility phenomenon is consubstantial to university itself from the very start, currently growing up to be a complex phenomenon. In order to be able to understand it to its fullest, it is then necessary to identify the various actors participating in it, the different geographical scales reached, as well as the formal framework in which it is carried out, and its directionality.

In this context, the main objective of this research is to find out the criteria and patterns that prompt the choice of centre and studies by the students residing in Catalonia accessing for the very first time the degree's offer from the Catalan universities taking part of the pre-registration process (UB, UAB, UPC, UPE, UdL, UdG, URV and UVic), by composing a flow map of this collective's mobility within the period covering the academic years 2000/01 to 2013/14, so as to perhaps obtain orientations on their future behaviour.

In this way, and by using as a primary source the data from the UNEIX system files on freshman students, sorted by each of the aforementioned universities and academic year, and based on the county of origin of this student body (the one where their permanent address is established, generally this being the home address), the following has been determined: first, these institutions' influence and acquisition area in order to find out their actual presence and specific weight within the territory; and, second, three students' behaviour dynamics regarding their centre and studies choice, depending on the distance separating their place of residence and the location of the university offer.

All of that hopes to solve the problem resulting from the currently existing ignorance on the complex relations established vis à vis the university studies and centre selection, and the transport network and induced mobility of the Catalan university system's students.

Part I

Intencionalitat i fonaments de la recerca

Intencionalitat i fonaments de la recerca

Aquesta recerca és fruit de la convergència de tot un seguit de factors que arrenquen de la perspectiva de la carrera professional del doctorand que, des de l'any 1998, s'ha desenvolupat en l'exercici de diferents responsabilitats, tant des del vessant acadèmic com de la gestió, en diverses institucions vinculades a la universitat. Aquesta experiència docent i de gestió ha permès adquirir un coneixement exhaustiu de les institucions acadèmiques i de recerca que conformen el sistema universitari de Catalunya, l'espanyol i el de diferents països, així com dels acadèmics i professionals que les governen i gestionen en diferents àmbits i, alhora, s'ha pogut constatar de prop l'acció —i l'omissió— dels organismes de l'administració que les ordenen i fiscalitzen, de l'impacte i l'eficiència de les seves polítiques, entre molts altres aspectes.

És en aquest context que sorgí la possibilitat d'endegar la present recerca que permetia donar continuïtat a eixa praxis professional, tot aprofitant el coneixement de l'àmbit d'estudi. Des dels inicis, la mobilitat dels estudiants universitaris ha estat el tema central d'interès.

Així, el programa de doctorat en Geografia, Planificació Territorial i Gestió Ambiental de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona s'adequava als objectius que es plantejaven. Des de l'òptica de la geografia, en tant que el que es pretén és l'anàlisi de les pautes de mobilitat d'un col·lectiu determinat —en aquest cas els estudiants de nou accés a les universitats que participen del procés de la preinscripció d'un territori concret: Catalunya—. A partir d'aquí, la planificació territorial pren ple sentit per la importància que tenen les institucions universitàries i de recerca en el territori on s'assenten, les quals han de ser vistes com un factor de desenvolupament territorial de primera magnitud en la mesura que són un dels principals agents de transformació social, econòmica... (efectes que poden valorar-se en termes directes com el retorn que aquestes institucions fan de la inversió de recursos públics que obtenen o, indirectament, a partir dels serveis complementaris que generen). La rendibilitat d'aquesta inversió i de les mateixes institucions, en conseqüència, estarà molt lligada a la diversificació de l'oferta (activitat docent, de recerca o de transferència de coneixement) i la demanda (de titulacions, de nous models formatius...). En aquest entorn no hi haurà cabuda ni per a interessos locals d'índole "clientelar" de determinades zones —que han portat a la creació d'universitats en llocs on potser no era necessari amb la conseqüent dispersió de centres i duplicitat de titulacions i equipaments— així com tampoc per institucions mal gestionades el retorn de les quals sigui ineficient en els termes que ja s'han expressat. Per tant, es fa necessari un estudi en profunditat d'aquestes institucions per tal d'introduir elements de racionalitat i eficiència en la seva gestió, governança, pressupostos, oferta de titulacions...

En tot aquest nou paradigma en què s'ha de moure la universitat en el futur —i aquest futur és ara—, els focus del debat són diversos, però n'hi ha un de transversal, el de la mobilitat (internacional, nacional, territorial...) dels diferent col·lectius que conformen l'acadèmia: professors, investigadors, estudiants i, fins i tot, el personal d'administració i serveis. La mateixa autonomia universitària no s'entén sense la capacitat de poder captar i atreure aquestes col·lectius segons els barems que, en cada cas, es considerin més adients. La competitivitat i l'excel·lència del sistema en depenen.

Així les coses, aquest treball s'inscriu en la línia de recerca Dinàmiques regionals i locals de l'esmentat programa de Doctorat en tant que l'escala regional de l'estudi (Catalunya) queda perfectament delimitada tant per l'ordenació acadèmica vigent (la preinscripció i l'accés a la universitat es regeix, en primer terme, per la comunitat autònoma on viu l'estudiant¹ i que administra aquestes universitats²) com pel sistema (les universitats catalanes). L'escala local ve donada per la ubicació geogràfica dels centres propis i adscrits d'aquestes universitats així com també pel fet que la necessària competitivitat a nivell internacional no és incompatible amb el compromís amb l'entorn immediat.

---

1 Tot i que aquest també pot optar a la resta del sistema universitari espanyol (districte únic).

2 La cada vegada major presència i implicació dels governs autonòmics en la gestió de l'educació a tots els nivells que ha permès l'ordenació jurídica de l'Estat espanyol des de la transició ha significat un clar valor afegit pel fet que aquesta proximitat permet respondre de manera ràpida i efectiva a les necessitats i problemes que es puguin plantejar, alhora que amb un alt grau d'adaptació a les singularitats del propi sistema educatiu.

CAPÍTOL 1

JUSTIFICACIÓ DE LA RECERCA.
ANTECEDENTS I ESTAT
DE LA QÜESTIÓ

Justificació de la recerca.
Antecedents i estat de la qüestió

En la bibliografia que s'ha consultat i compilat per a l'elaboració d'aquesta recerca es constata la profusió d'estudis, estadístiques i opinions sobre l'estat actual de la universitat i dels reptes de futur que l'acadèmia té plantejats. Així, és freqüent la publicació de llibres, articles d'opinió, treballs d'investigació, etc... sobre diferents temes que envolten les institucions d'educació superior que parteixen dels diferents rols i relacions que aquestes estableixen en els territoris on s'assenten des de perspectives diferents —ahora que complementàries—: a nivell social (entès com el retorn que la seva funció i activitats aporten a la societat que les sosté i finança, o bé des d'una òptica d'equitat en l'accés mitjançant, per exemple, un sistema d'ajuts als estudiants de sectors menys afavorits), demogràfic, econòmic (des de l'anàlisi del seu paper preponderant en la competitivitat de la regió [generació de coneixement, transferència de tecnologia...]), polític, cultural o educacional, entre d'altres.

L'arrelament de les universitats al territori i al país és evident, ahora que es fa palesa la seva importància en el conjunt de la societat. D'aquesta manera, i segons els resultats del Baròmetre del Centre d'Estudis d'Opinió corresponent a la segona onada de 2016, les universitats són les institucions més ben valorades de Catalunya (Generalitat de Catalunya. *Institucions millor valorades*), concretament les que més confiança inspiraven a la ciutadania, amb una valoració de 6,47 en una escala de 0 (cap confiança) a 10 (molta).

En els darrers anys, la crisi que travessa el nostre país ha fet que es parli cada vegada més de tots aquests aspectes i, també, s'ha posat èmfasi en d'altres, com ara els nous models de finançament i de governabilitat d'aquestes institucions. Ahora, aquest entorn recessiu ha provocat una davallada del finançament per part de les institucions públiques de la qual, malauradament, l'educació no n'ha quedat al marge (en aquest sentit, per exemple i entre d'altres, el *Real Decreto 14/2012, de 20 de abril, de Medidas urgentes de racionalización del gasto público en el ámbito educativo*).

Aquesta crisi sistèmica ha posat la universitat, com dèiem, en el centre del debat en tant que s'entén com a part de la solució però, ahora, s'ha fet evident que l'actual sistema de funcionament d'aquestes institucions forma part, paradoxalment, del problema. Així,

"Una Universidad excelente se caracteriza por ser una institución sin ánimo de lucro, independiente del poder político, con posibilidad de ser financiada con dinero tanto público como privado, con profesorado que se nombra por normas internas basadas exclusivamente en el mérito, y con la capacidad de reclutar alumnado y profesores de cualquier lugar del mundo" (Bravo Lifante et al., 2014: 21).

D'aquesta manera, les principals aportacions publicades al llarg dels darrers temps han posat l'accent en la necessitat d'introduir elements de racionalitat i eficiència que evitin males praxis en l'assignació i la gestió dels recursos dels quals disposen les universitats. Així, el debat s'ha centrat, principalment, en 1) la sostenibilitat de l'actual model de finançament de les universitats en especial dins un context de crisi, 2) en l'eficàcia del seu model de govern i de gestió econòmica i pressupostària, 3) en el sobredimensionament o no del sistema universitari —espanyol i català—, 4) en les relacions universitat–empresa i la necessitat de potenciar-les a tots en nivells i, 5) en la necessitat d'internacionalització per tal de, d'una banda, guanyar en competitivitat en un entorn globalitzat i, de l'altra, captar el talent necessari.

Conjuntament a l'esdevenir de tot aquest debat a nivell general, i a Catalunya en particular, s'han realitzat diferents anàlisis des de diverses òptiques, tant de la captació d'estudiants per part de les universitats —entesa com un dels principals factors que marquen l'esdevenidor de tota institució universitària— com de les motivacions, influències o condicionants que actuen en aquest col·lectiu a l'hora d'accedir a la seva oferta de centres i titulacions.

Si bé d'aquesta captació se'n parla sovint, bàsicament es fa des d'una visió excessivament escorada cap a les accions de màrqueting o des de la dimensió de la internacionalització. En el cas de les primeres, la recerca de Josep Lluís del Olmo parteix de la hipòtesi general per la qual:

“(…) en una decisió implicant com és l'elecció d'universitat, la presa de decisions de la demanda obeeix a criteris sovint irracionals, basats en percepcions, i per tant, l'estudiant és força impermeable als instruments de marketing que utilitza l'oferta per influir en la seva decisió” (Olmo Arriaga, 2009: 24).

Pel que fa a la dimensió de la internacionalització, aquesta posa en escreix l'accent en la captació de personal docent i investigador més que no pas en la de l'estudiantat i, quan es fa, la recerca es circumscriu de manera reduccionista als programes de mobilitat, essent freqüents les xifres dels estudiants Erasmus que cada universitat rep (*incoming*) o envia (*outgoing*) anualment, però és més difícil trobar dades sobre la procedència dels estudiants nacionals (entesos en aquesta recerca com els provinents de l'Estat espanyol) o locals (entesos com els provinents de Catalunya).

Respecte de les motivacions, influències o condicionants que actuen sobre el col·lectiu d'estudiants a l'hora d'accedir a l'oferta de centres i titulacions universitàries, el nombre estudis des de disciplines diverses com ara la sociologia, la demografia, l'estadística o l'econometria és remarcable però no suficient. Així:

“La recerca sobre l'alumnat universitari és una necessitat inajornable de les universitats i de les administracions públiques amb competències en ensenyament superior. Al món d'avui, ens semblaria sorprenent que una organització que ofereix serveis directes a un milió i mig de persones i indirectes al conjunt de la societat desconegués les característiques principals dels destinataris d'aquests serveis.

No obstant això, és normal a la universitat, una institució que, d'altra banda, té departaments i línies de recerca en gairebé tots els camps del saber.

Amb aquesta constatació introductòria no es vol indicar que en la història de la universitat contemporània tot siga terra erma quan parlem d'estudis sobre el seu alumnat. Gens menys cert (...)" (Ariño Villarroya et al., 2016: 23).

Malgrat aquesta asseveració, és interessant remetre's al recull històric que es fa d'aquests estudis tant a nivell nacional com internacional en el *Capítol 2. Investigar sobre l'alumnat universitari* del mateix treball d'Antonio Ariño (catedràtic de sociologia de la Universitat de València) i Elena Sintès (doctora en sociologia per la Universitat de Barcelona) que constitueixen els antecedents de la present recerca (Ariño Villarroya et al., 2016: 21-50). D'aquesta manera, Ariño i Sintès recullen els 4 eixos temàtics sobre els quals han pivotat tots aquests treballs per concloure que:

“Desigualtat, diversitat, trajectòria i autonomia són diferents noms d'una mateixa problemàtica, en la qual també entren qualitat de l'experiència educativa, inclusivitat i excel·lència. Resultarà difícil fer polítiques universitàries sense conèixer bé l'alumnat; de la mateixa manera que manquen de sentit les polítiques de joventut que ignoren les seues fractures internes.” (Ariño Villarroya et al., 2016: 50).

Aquests quatre eixos analitzen aspectes relacionats amb l'accés i la trajectòria dels estudiants universitaris en funció, entre d'altres, de la seva l'extracció social (per valorar, per exemple, el nivell d'equitat del sistema) així com d'altres aspectes sociodemogràfics i estructurals, la implicació dels estudiants al llarg del seu període acadèmic (per exemple l'abandonament dels estudis) o la transició a l'edat i la vida adulta (sociologia de la joventut) que engloba, per exemple, l'anàlisi del sistema de beques —diferències entre els universitaris que se'n beneficien i els que no— o la comparació entre els joves que cursen estudis superiors i la resta de la població juvenil.

En aquest context, cal assenyalar també els diferents treballs duts a terme pel Grup de Recerca en Educació i Treball (GRET)³ de la UAB, en els quals, i partint dels canvis tant a nivell pedagògic com a nivell en l'estructura dels estudis universitaris que s'han derivat de la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), s'ha analitzat l'accés dels estudiants a la universitat i el seu impacte en l'equitat tenint en compte, un cop més, variables d'índole econòmica (allargament de la crisi, augment de les taxes universitàries, renda familiar [que es vincula amb les possibilitats efectives d'obtenció de beques]...), sociodemogràfica (origen social, nivell d'estudis dels progenitors, assoliment del nivell d'estudis requerit per a l'accés a la universitat...), de gènere (diferències en el nombre de matriculats en funció del sexe) i, fins i tot, variables de caire subjectiu (opinions de familiars, etc).

3 Disponible a: <http://grupsderecerca.uab.cat/gret/>. Data de la consulta: abril de 2016.

D'entre aquests treballs, en destaca l'Equitat en l'accés i en la inserció professional dels graduats universitaris (Troiano et al., 2016) essent d'especial interès tant el *Capítol 3. La composició social de l'accés a la universitat*⁴ com el *Capítol 4. La transició cap a la universitat*⁵.

Abundant en aquestes mateixes variables, és de ressenyar també els treballs de Lidia Daza i Marina Elias (2014 i 2015) investigadores de la Universitat de Barcelona vinculades al GRET, el darrer dels quals:

---

⁴ "El sistema universitari del nostre país ha viscut al llarg dels últims anys un seguit de canvis de caràcter institucional que han coincidit en el temps amb la irrupció i l'allargament d'un període de crisi econòmica. En destaquen tres:

- La reforma dels títols i la metodologia d'ensenyament/aprenentatge del pla Bolonya.
- La modificació de la normativa d'accés que afecta els estudiants amb títols de cicles formatius de grau superior (CFGS).
- L'increment de les taxes (fins al 66%) el curs 2012-2013, que situa la universitat catalana en el sisè lloc més car d'Europa, alhora que s'endureixen les condicions per a l'obtenció i la retenció de les beques, que van lligades al rendiment.

L'efecte que aquests canvis hagin pogut tenir sobre l'accés a la universitat per part dels diferents grups socials són del màxim interès, tant des del punt de vista acadèmic com social, ja que afecta directament el sentit de justícia lligada a les oportunitats educatives i de vida i, consegüentment, el sentit col·lectiu que contribueix a la cohesió social.

Aquest informe analitza el comportament dels alumnes en l'accés a la universitat durant el període de crisi econòmica. Algunes de les variables estudiades són:

- La taxa d'accés general: es produeix un increment de l'accés a la universitat durant el període 2005-2011 per l'efecte de la contracció del mercat laboral. El 2012, després de l'augment de les taxes, hi ha un punt d'inflexió a la baixa, però s'observa que no disminueix l'accés dels estudiants d'origen social més baix.
- L'efecte de variables sociodemogràfiques, com ara l'origen social i el nivell d'estudis dels pares, en la matriculació i la tria d'estudis d'una àrea o una altra de coneixement: les famílies d'origen social baix escullen àrees i titulacions amb el cost de la matrícula més econòmic (com són les Humanitats i les Ciències Socials), amb l'excepció de l'àrea de Ciències de la Salut. Cal afegir que l'elecció es decanta cap a titulacions amb ingressos futurs més baixos però de ràpida inserció.
- El sexe: s'observa que, durant el període estudiat, els nois guanyen terreny a les noies, i es posa fre al procés de feminització de la universitat".

⁵ "Un dels àmbits centrals que s'estudia en l'anàlisi de la desigualtat d'oportunitats educatives és el de les cruïlles del sistema educatiu en què les persones cal que prenguin la decisió de si continuen estudiant en l'etapa educativa següent o no. Una condició necessària per poder prendre aquesta decisió és haver completat el nivell educatiu anterior satisfactòriament i, per tant, disposar del títol requerit per tal de continuar. L'anàlisi de les diferències tant en l'adquisició d'aquest títol com en la decisió de transitar cap al nivell superior forma part del global de l'estudi de les desigualtats en la transició.

Aquest treball centra l'anàlisi de quins factors són determinants a l'hora d'explicar la transició cap a l'educació superior. En un primer moment, s'estudien les diferències en l'obtenció del títol de secundària superior (batxillerat o formació professional superior) per efectuar aquest trànsit. En un segon moment, se centra en l'accés efectiu cap a la universitat.

Les dades sobre les quals es duu a terme aquesta anàlisi procedeixen de l'Enquesta a la Joventut de Catalunya (EJC) de l'Observatori Català de la Joventut, del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya (2002).

Entre els factors analitzats, s'han inclòs característiques sociodemogràfiques i s'han afegit variables subjectives referides a la valoració que els estudiants fan dels seus estudis, també tot un seguit d'accions i actituds dels agents socials més immediats (família, companys i mestres) i, finalment, variables d'itinerari acadèmic de l'estudiant.

Aquestes són algunes de les conclusions:

- En l'obtenció del títol de batxillerat té més rellevància el nivell d'estudis de la família que no pas l'ocupació. També tenen importància l'actitud que manté el mateix estudiant respecte dels estudis i l'efecte de les actituds d'ànim dels agents socials immediats (mestres i companys).
- En l'obtenció del títol de formació professional no queda clar l'impacte de les variables analitzades. És possible que la dificultat d'interpretació vingui donada per la barreja de perfils que cursen aquests títols.
- Per accedir a la universitat, tot el que influeix en l'obtenció del títol de batxillerat aquí deixa de tenir pes: ni el capital social i cultural familiar, ni l'impacte d'altres agents. És l'ocupació dels progenitors, com a variable vinculada als recursos econòmics de la família, la que té més rellevància. I és determinant la trajectòria prèvia de l'estudiant en variables com ara via per accedir a la universitat, notes i valoració que se'n fa."

“(...) constituye un ejercicio de análisis de la universidad actual, centrado fundamentalmente en sus estudiantes, desde una perspectiva sociológica. Por ello se trata de una visión parcial que aborda la dimensión social de la universidad, es decir, cómo son los estudiantes universitarios actuales, cuáles son sus características principales y cómo viven la experiencia universitaria en el contexto actual, desde la perspectiva de la equidad social. Los diferentes capítulos en los que se estructura el presente trabajo tienen un escenario común: el Proceso de Bolonia y la crisis económica, que han coincidido en tiempo y espacio, y cómo todo ello puede estar afectando a la institución, y a su vez al comportamiento de sus principales actores. En este sentido, el libro pretende contribuir a desarrollar la sociología de la educación superior en nuestro territorio, abordando todas las cuestiones que tienen que ver con la desigualdad en las oportunidades educativas” (Daza et al., 2015: 7).

Tot i aquest volum d'estudis al voltant de les característiques dels joves universitaris, del seu accés als estudis i de llur trajectòria i fins i tot un cop graduats⁶, es constata, però, que l'efecte del territori i la conseqüent mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a Catalunya com a objecte d'estudi no ha estat gairebé treballada. Així, en una anàlisi de l'any 1971, del paper metropolità de la ciutat de Barcelona ja s'apuntava la seva excepcionalitat (la negreta és meva):

*“La presente nota constituye simplemente una contribución al estudio del área de influencia de la ciudad de Barcelona, considerada en función del papel metropolitano de esta aglomeración. Hemos seleccionado **dos servicios de utilización infrecuente**: la Universidad y las grandes clínicas especializadas. Se trata esencialmente de delimitar el área hasta la que se extiende la atracción de estos datos de rango metropolitano, a partir del análisis de la procedencia de los usuarios de los mismos”* (Equipo urbano, 1971: 108).

Bona prova de la profusió d'estudis sobre diferents temàtiques relacionades amb el paper de la universitat però que constata, alhora, la manca de treballs concrets des de la perspectiva de la mobilitat dels estudiants d'un sistema universitari concret (no només el català) es troba en la consulta de les tesis doctorals disponibles al web www.tdx.cat (Tesis Doctorals en Xarxa; un “repositori cooperatiu que conté, en format digital, tesis doctorals llegides a les universitats de Catalunya i d'altres comunitats autònomes”). En aquest sentit, al llarg del mes de març de 2014 es realitzà una consulta de totes les tesis disponibles amb l'objectiu d'esbrinar quantes tenien la universitat com a eix de la recerca i, d'aquestes, quins temes eren objecte d'estudi. Molt breument, els resultats han estat els següents:

- entre les universitats participants en aquesta iniciativa (18) s'ha cercat les tesis llegides als corresponents departaments de geografia, donat que el motor de recerca permet aquest grau de detall. Només se n'han trobat 8. A tall d'exemple serveixi que del total de 3.815 tesis consultables de la Universitat de Barcelona, 56 pertanyen al Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, de les quals 3 giren entorn la universitat.

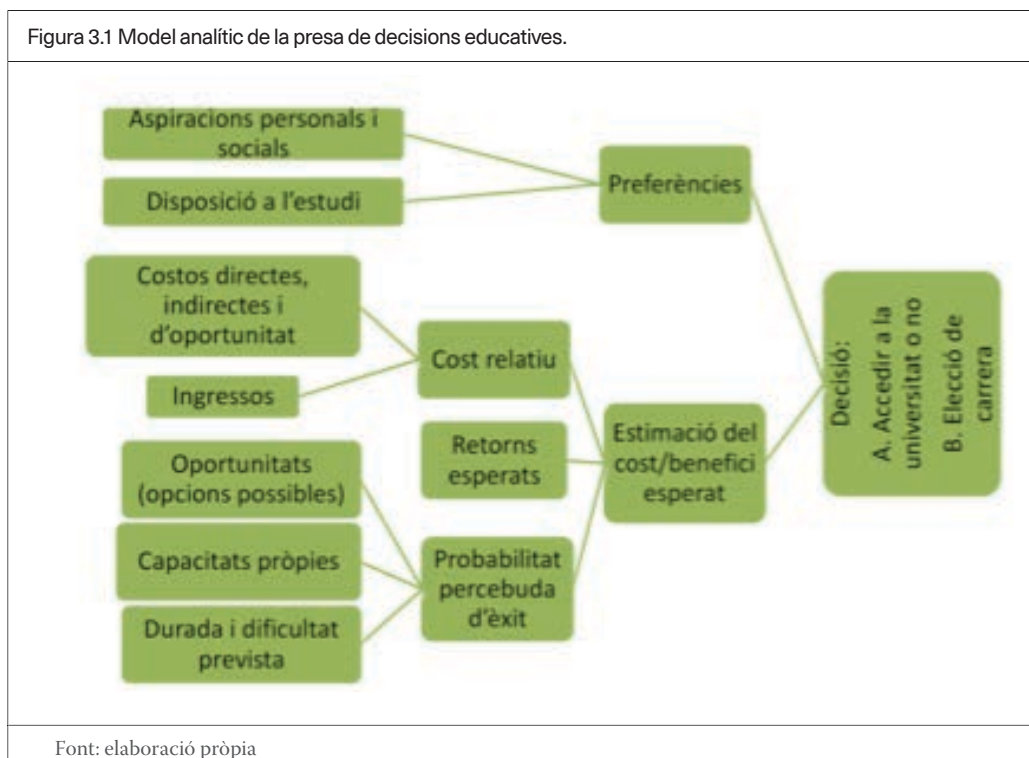
⁶ Vegeu, en aquest sentit, les diferents enquestes d'inserció laboral dels estudiants universitaris impulsats per l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya). Disponible a http://www.aqu.cat/aqu/publicacions/insercio_laboral.html. Data de la consulta: agost de 2016.

- pel que fa a la resta d'universitats espanyoles presents en aquest repositori (30), s'ha realitzat una recerca més general emprant com a paraula clau "universidad/universidades". El resultat ha estat de 217 treballs sobre un total de més de 50.000⁷.

En ambdós casos, les temàtiques estudiades responen a múltiples i diversificats interessos⁸ però molt poques recerques es vinculen, encara que sigui tangencialment, a la mobilitat d'estudiants com sí ho fa, per exemple, el treball de Roberto Capilla (2009) *Análisis estratégico de los estudios TIC en la Universidad Politécnica de Valencia*.

Aquesta manca d'anàlisis específiques ha portat com a conseqüència que el factor del territori hagi estat considerat com a accessori a l'hora d'explicar els diferents motius que intervenen en la decisió de si s'accedeix o no a la universitat. D'aquesta manera:

"En tot cas, l'efecte que aquests canvis [la reforma dels títols derivada de la implementació del Procés de Bolonya, la reforma de l'accés a la formació superior i l'increment de les taxes] hagin pogut tenir sobre l'accés a la universitat per part dels diferents grups socials són del màxim interès, tant des del punt de vista acadèmic —vegeu el bon resum de la història recent de l'estudi de les Desigualtats d'Oportunitats en Educació que fa María Fernández Mellizo-Soto (2014)—, com des del punt de vista social, ja que afecta directament el sentit de justícia lligada a les oportunitats educatives i de vida, i consegüentment al sentit col·lectiu que contribueix a la cohesió social. Els factors que cal tenir en compte a l'hora d'analitzar la decisió d'accedir a la universitat reflectiran les desigualtats per origen social; se sintetitzen en l'esquema següent (figura 3.1):

⁷ En aquest recompte no s'inclouen els resultats corresponents a la Universidad de Salamanca la qual compta amb 948 tesis que responen a aquest criteri de recerca. La diferència fa necessari un repàs exhaustiu.

⁸ A tall d'exemple i de manera molt aleatòria: la universitat com a factor de desenvolupament regional, les dimensions socioeconòmiques, l'avaluació holística del model pedagògic, la responsabilitat social universitària, l'avaluació de la qualitat dels estudis, els hàbits de pràctica física i estil de vida saludable dels estudiants, les habilitats cognitives i coneixements generals dels estudiants universitaris... són només alguns exemples de l'heterogeneïtat de la temàtica d'aquestes recerques.

En la decisió de si accedir o no a la universitat, i quins estudis triar, es té en compte el que prefereix l'individu, acarant-ho amb el que espera que és probable que passi i quina relació entre cost i benefici n'obtingria (Troiano & Elias, 2013). Gairebé tots els factors es poden relacionar amb aspectes que diferencien les classes socials.

Per exemple, el grau d'aspiracions socials s'accepta, a partir de l'article fundacional de Breen i Goldthorpe (1997), que són especialment acusades en relació a evitar la pèrdua de posició social, per sobre de la motivació cap a la mobilitat social ascendent (efecte sòl). O que la disposició a l'estudi pot tenir un component individual aleatori (Gambetta, 1996), però que en part es pot esperar que sigui fruit de la socialització diferencial que han rebut els diferents individus en famílies de diversa procedència social. **Evidentment que el cost relatiu està lligat a l'origen social de procedència, encara que també a la llunyania geogràfica respecte dels centres d'estudi**⁹. I, finalment, les capacitats pròpies són les que recullen el rendiment acadèmic anterior i ens dibuixen un panorama amb els fills i filles de classe treballadora (CT) en pitjor situació de partida que la resta" (Troiano et al., 2016: capítol 3, pàgs. 7-8).

Tot plegat vindria a justificar la conveniència d'aquesta recerca, ja que col·loca el factor del territori en el centre de l'anàlisi de l'accés a les universitats —en aquest cas les catalanes— com un dels principals ítems tinguts en compte a l'hora de prendre la decisió d'accedir (o no) a la universitat i en la conseqüent tria de centre i estudi.

---

⁹ La negreta és meva.

CAPÍTOL 2

FONAMENTS TEÒRICS
I METODOLÒGICS DE LA RECERCA

Fonaments teòrics i metodològics de la recerca

En aquest capítol es detallen tant els objectius generals i específics, com el marc general, les hipòtesis, la metodologia emprada, les fonts d'informació utilitzades i, finalment, l'estructura del treball. A tall introductori, es considera important assenyalar que la universitat ha estat històricament lligada a la mobilitat fins al punt que avui no s'explica plenament si no és des d'aquesta perspectiva. Tot i l'arrelada mobilitat d'estudiants universitaris dins de cada país, i el nostre no n'ha estat cap excepció, la seva veritable dimensió a Europa ha d'entendre's com a mobilitat transnacional, gràcies, sobretot, al programa ERASMUS, que n'ha constituït el seu paradigma. Tanmateix, com es veurà al llarg del *Capítol 3*, els programes d'intercanvi no són el marc exclusiu en el qual es desenvolupa la mobilitat, sinó que aquesta engloba també els estudiants del mateix sistema educatiu que es veuen en la necessitat de desplaçar-se a una institució la ubicació de la qual pot ser propera o bé prou allunyada del seu domicili habitual com per no permetre'ls tornar-hi diàriament.

Aquest és el fet diferencial d'aquesta anàlisi que cal tenir en compte a l'hora d'ubicar el marc a partir del qual s'ha desenvolupat.

2.1. Objectiu

L'objectiu general d'aquesta recerca és esbrinar els criteris i patrons que determinen l'elecció dels estudis i del centre per part dels estudiants residents a Catalunya de nou accés a l'oferta de titulacions dels antics cicles de diplomatura i llicenciatura i, a partir del curs 2009-10, als graus adaptats a l'Espai Europeu d'Educació Superior, de les universitats del Sistema Universitari de Catalunya —en endavant *SUC*— que participen del procés de preinscripció¹⁰ que coordina l'Oficina d'Accés a la Universitat¹¹ —d'ara endavant *OAU*— (Consell Interuniversitari de Catalunya) per tal de confeccionar un mapa de fluxos de la mobilitat d'aquest col·lectiu al llarg d'un període concret (del curs 2000-01 al 2013-14) per a, tal vegada, obtenir orientacions sobre el seu comportament futur. En aquest sentit, es pretén resoldre el problema que planteja el desconeixement existent en l'actualitat de les relacions

---

¹⁰ Les universitats públiques (Universitat de Barcelona [UB], Universitat Autònoma de Barcelona [UAB], Universitat Politècnica de Catalunya [UPC], Universitat Pompeu Fabra [UPF], Universitat de Lleida [UDL], Universitat de Girona [UDG], Universitat Rovira i Virgili [URV] i la Universitat de Vic –Universitat Central de Catalunya; tot i que de titularitat privada.

¹¹ Disponible a: http://sac.gencat.cat/sacgencat/AppJava/organisme_fitxa.jsp?codi=117. Data de la consulta: desembre de 2015.

¹² "En aquest sentit, i a tall d'exemple, l'article 1 de la Llei de Mobilitat 9/2003 diu que cal "garantir a tots els ciutadans una accessibilitat amb mitjans de transport sostenibles." El CEUCAT creiem que el transport públic ha de ser la opció preferent dels i les estudiants que es desplacen. Cal dir, però, que no sempre és possible. Quan parlem en termes de mobilitat a Catalunya trobem dos mons força diferents: desplaçar-se a Barcelona o dintre de la Ciutat Comtal és fàcil, donat que les opcions són prou abundants i diverses, la xarxa radial és força extensa i les freqüències, relativament bones. Ara bé, les ciutats universitàries del territori, com poden ser Lleida, Girona, Tarragona, Reus o Vic, presenten uns reptes molt importants de mobilitat pública, especialment pel que fa a la limitació de les freqüències i l'abast de les xarxes de transport» (Consell de l'Estudiantat de les Universitats catalanes, 2016).

complexes que s'estableixen entre la selecció d'estudis universitaris i centre amb les xarxes de transport¹² i la mobilitat induïda dels estudiants del nostre sistema universitari.

Per tant, més enllà de les motivacions que impulsen a la mobilitat a partir del lloc d'origen d'aquest estudiantat —en aquest estudi, la província i la comarca catalana on té situat el seu domicili familiar—, aquestes dades poden ser d'utilitat en la confecció d'un nou mapa de centres i titulacions¹³ de les universitats públiques catalanes coherent amb la seva distribució territorial¹⁴ i la seva demanda en uns moments de crisi econòmica que ha posat en qüestió la sostenibilitat del model universitari del nostre país i la rendibilitat mateixa de les institucions d'ensenyament superior i en el qual cal, més que mai, una oferta de qualitat, completa, racional i competitiva en què s'eliminin ineficiències (extinció o fusió de títols, titulacions conjuntes entre universitats, desplegament de noves titulacions amb demanda efectiva i contrastada...) i interessos locals i "clientelars". Complementàriament, les magnituds d'aquesta mobilitat podrien emprar-se a l'hora de resoldre diferents aspectes de la vida quotidiana dels estudiants universitaris tot definint, per exemple, una política nacional d'habitatge que tingui en compte el seu poder adquisitiu —o l'esforç de les famílies— i, procuri, en la mesura del possible, evitar distorsions com ara:

"Cal destacar també l'elevat preu que presenten els lloguers a les diferents ciutats universitàries: segons les dades de *l'Informe continu sobre el sector de l'habitatge a Catalunya* de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat de Catalunya, un pis en lloguer a Barcelona té un import mitjà de 765,22€ (3r trimestre 2015). Segons l'IDESCAT, un lloguer a les ciutats universitàries de Lleida, Girona, Tarragona, Reus i Terrassa té una renda mitjana mensual de 385,73€, 485,63€, 431,53€, 380,52€ i 446,20€, respectivament. La diferència amb la capital catalana és significativa i això repercuteix molt negativament a bona part de l'estudiantat, donat que un 60,82% de l'estudiantat cursa els seus ensenyaments a centres ubicats a Barcelona (UB, UPC, UPE, URL, UIC i UAO), el curs 2014-15 i segons les dades de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya" (Consell de l'Estudiantat de les Universitats catalanes, 2016).

És important estudiar la mobilitat del col·lectiu que representen els estudiants de nou accés a les universitats catalanes principalment perquè la seva captació és un dels pocs àmbits on les nostres universitats —tant públiques com privades, a més dels seus respectius centres adscrits— competeixen obertament entre elles per fer arribar la seva oferta mitjançant diferents iniciatives (el Saló de l'Ensenyament que anualment se celebra a la Fira de Barcelona, directament als centres de secundària i de cicles formatius, en premsa o en diferent suports gràfics i virtuals...). Sobre aquest fet s'incidirà especialment en l'anàlisi de les projeccions de la taxa de natalitat per als propers 15-20 anys en tant que el nombre de naixements marcarà la dimensió futura de la demanda de places universitàries (vegeu, en aquest sentit, el *Capítol 6*). És de preveure que la davallada prevista en la natalitat (així com del comportament de la població immigrada) comportarà un menor nombre

13 Centrant-nos en l'oferta de titulacions de grau d'acord amb l'ordenació acadèmica vigent derivada de la implementació de l'Espai Europeu d'Educació Superior.

14 Implantació territorial que presenta modificacions a tenir en compte com ara la federació, l'any 2014, de la Fundació Universitària Balmes i la Fundació Universitària del Bages per crear la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya amb dues seus a Vic i Manresa.

d'estudiants universitaris de nou accés, per la qual cosa la competència entre universitats en la seva captació augmentarà i l'èxit o fracàs en aquesta captació podrà condicionar la viabilitat mateixa de cadascuna d'aquestes institucions o, si més no, de l'oferta de titulacions.

D'aquí la justificació d'aquesta recerca, donat que no hi ha antecedents de mostrar les dades d'accés de manera comparativa i conjunta pel total de les universitats de Catalunya que participen del procés de la preinscripció; fet que entenem que pot ser clau per configurar el futur sistema universitari català i adequar-lo als criteris de la demanda en funció d'allò que l'estudiantat té en compte a l'hora d'escollir estudis i universitat; tant els criteris geogràfics com acadèmics. Alhora, aquesta anàlisi ha de permetre donar arguments al nou mapa de centres i titulacions que s'hauria de derivar a resultes de la crisi sistèmica que, també, afecta les institucions d'ensenyament superior.

Per a la consecució d'aquest objectiu principal caldrà acomplir, alhora, amb l'objectiu específic d'analitzar la mobilitat dels estudiants de nou accés per províncies i comarques d'origen a cadascuna de les universitats catalanes objecte de l'estudi. El curs 2000-01, inici de la sèrie estudiada, el SUC ja es troba plenament desplegat pel territori havent-se creat totes les universitats públiques que el conformen a excepció de l'Abat Oliba CEU¹⁵.

2.2. Marc general

El redactat mateix de l'objectiu general d'aquesta recerca ja delimita el seu propi marc. Així, s'analitzarà concretament el comportament dels "estudiants residents a Catalunya" sense importar la seva nacionalitat ni cap altra consideració que no pas aquesta condició. Per tant, s'exclouen els estudiants provinents d'altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol i de l'estranger —en conseqüència, de sistemes educatius aliens al de Catalunya— que es desplacen a les universitats catalanes. D'entre aquests estudiants, la recerca gira al voltant dels anomenats "de nou accés"; és a dir, aquells que s'incorporen per primera vegada als estudis superiors en cadascun dels cursos acadèmics analitzats ("del curs 2000-01 al 2013-14") a l'"oferta de titulacions dels antics cicles de diplomatura i llicenciatura i, a partir del curs 2009-10, als graus adaptats a l'Espai Europeu d'Educació Superior" per la qual cosa queden fora d'aquest estudi els estudiants matriculats als programes de màster universitari i de doctorat que també ofereixen "les universitats del sistema universitari de Catalunya que participen del procés de preinscripció" quedant-ne explícitament fora la Universitat Ramon Llull, la Universitat Internacional de Catalunya, la Universitat Abat Oliba CEU —totes tres de titularitat privada— i la Universitat Oberta de Catalunya —a distància—. Finalment, el concepte de *mobilitat* es refereix als desplaçaments dins Catalunya, exclouent tant els provinents de fora com els dels estudiants catalans que marxen arreu. De la mateixa manera, en queda exclosa la mobilitat en el marc de programes d'intercanvi.

¹⁵ La Universitat Abat Oliba CEU (UAO), de titularitat privada, es crearà com a tal l'any 2003. Fins aleshores, haurà estat un centre adscrit a la Universitat de Barcelona.

Entenem que és important deixar definit el marc d'aquesta recerca en considerar que tant l'objecte com el subjecte de l'estudi abasten un camp amplíssim que cal delimitar clarament per no crear expectatives que quedin fora de l'abast d'aquestes pàgines. Nogensmenys, és ben cert que s'albira un camp d'investigació amplíssim amb múltiples derivades per recórrer que la present recerca no pot abastar.

2.3. Hipòtesi

Per tal de poder plantejar les hipòtesis de partida que han de servir com a eix vertebrador d'aquest treball, es parteix d'unes expectatives que vénen donades tant del coneixement del sistema universitari a partir de la praxis professional de qui això escriu, com d'una tasca prèvia de recopilació d'informació, bibliografia i opinions diverses formulades per part de persones vinculades, des de distints nivells de responsabilitat, a diferents àmbits de la gestió universitària relacionats amb l'objecte d'estudi amb l'objectiu, tot plegat, de conformar una opinió pròpia sobre l'estat actual de la qüestió i determinar la conveniència, l'enfocament i els resultats esperats de la recerca. D'aquesta manera, es determinen les hipòtesis inicials, sustentades per l'anàlisi de la recerca feta fins al moment en aquest àmbit de la mobilitat universitària tant a escala europea, com espanyola i catalana. En aquest sentit, ha resultat fonamental recuperar el treball de recerca (Montull, 2007a) realitzat pel doctorand en el marc del programa de doctorat Plantejament territorial i desenvolupament regional, que és el principal antecedent d'aquesta tesi.

Aquesta recerca parteix, doncs, de la hipòtesi principal per la qual la distància geogràfica que separa el domicili habitual de l'estudiant preuniversitari i la ubicació dels centres on s'imparteix el conjunt de l'oferta de titulacions de les universitats catalanes analitzades és un condicionant de primer ordre a l'hora de l'elecció dels estudis; condicionant que ha estat molt poc tingut en compte fins ara en aquest tipus d'anàlisi.

Així, si bé sembla que a l'hora de l'elecció dels estudis i centre s'haurien d'imposar els criteris intrínsecs al món acadèmic davant qualsevol consideració extrínseca, es fa palès que, en molts casos, els condicionants aliens tenen un pes específic en aquesta tria, essent el factor del territori un element clau.

Entre els criteris intrínsecs se'n destaca la qualitat dels estudis, el prestigi del centre — incloent el professorat, les instal·lacions docents, etc.—, la ràtio entre la oferta i la demanda de places de les titulacions, les sortides professionals, la inserció laboral dels titulats, la capacitat i vocació de l'estudiant, el posicionament en diferents rànquings universitaris, etc.¹⁶.

---

¹⁶ L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya) posa especial èmfasi en facilitar profusa informació de cadascuna de les titulacions i centres al voltant de diferents ítems de qualitat. Vegeu el web <http://estudis.aqu.cat/euc/>. Així mateix, pot consultar-se l'article d'Ana Torres "10 claves para identificar una universidad de calidad" publicat a El País, el 30 de setembre de 2014.

Pel que fa als de caire extrínsec, es troben els motius de caire cultural —pobra cultura de la mobilitat—, social —antecedents familiars a la universitat—, econòmic —possibilitat de finançament, renda familiar—, geogràfic —distància entre el domicili habitual i el centre—...

I és en aquest context de tria on el condicionant geogràfic pren especial rellevància. Aquest condicionant ve determinat per la relació espai-temps entre el domicili habitual de l'estudiant de nou accés —en la majoria dels casos, com es veurà, el familiar— i el centre universitari. Si aquesta relació fa factible el desplaçament diari d'anada i tornada entre ambdós punts, aquest condicionant és tingut en compte, donat que la tendència és la d'estudiar al centre més proper. Per contra, quan la distància no permet aquest retorn diari, el discent es veu abocat a fixar un domicili diferent a prop del centre on estudia. Serà aleshores quan les implicacions d'índole intrínseca s'imposaran en les expectatives acadèmiques. La contrastació d'aquests dades a partir de la matrícula efectiva a les universitats —estudiants de nou accés— constituirà la principal aportació d'aquesta recerca per a poder acomplir l'objectiu general assenyalat en el punt 2.1. d'aquest Capítol.

A partir d'aquesta hipòtesi central, se'n deriven d'altres de secundàries que es corresponen a l'anàlisi de les dades i de les conseqüents propostes de millora recollides en diferents fases d'aquest treball. Així,

1. si existeix alternativa a la mobilitat induïda, els criteris intrínsecs a l'elecció del centre i els estudis per part de l'estudiant preuniversitari queden relegats pels d'índole extrínseca. Es parteix de la idea prèvia que en el nostre país preval l'axioma "s'estudia on es viu" per sobre del "es viu on s'estudia". Davant d'aquesta mobilitat forçada, el factor del territori és el condicionant extrínsec amb més pes específic en aquesta elecció acompanyat per altres com ara l'econòmic o el familiar. D'aquesta manera, davant la igualtat d'oferta de titulacions entre diferents universitats, l'estudiant escollirà l'oferta més propera al seu domicili habitual passant per sobre del criteri d'excel·lència de la titulació i del centre. En aquest cas, la tria no tindrà en compte el que haurien de ser els criteris inherents d'aquesta presa de decisió (l'interès per la titulació, la capacitat i la vocació de l'estudiant, el prestigi de la institució [incloent el professorat, les instal·lacions docents, etc.] o les sortides professionals futures). Complementàriament, si l'estudi desitjat no s'ofereix en la universitat més propera i cursar-lo implica aquesta mobilitat forçada, l'estudiant pot arribar a canviar les seves preferències tot renunciant al seu veritable interès per una altra opció acadèmica més propera geogràficament (l'anàlisi de les dades de procedència dels estudiants de nou accés a l'oferta de la Universitat Politècnica de Catalunya, per exemple, així ho indica).

2. per contra, però, si l'estudiant es veu abocat a la mobilitat forçada com a única opció per a poder estudiar una carrera universitària sense cap alternativa propera al domicili habitual s'imposaran, en aquest cas, els factors intrínsecs en la seva decisió sobre què i on estudiar tot i que poden haver-hi condicionants extrínsecs, com ara l'atractiu d'unes ciutats per sobre d'unes altres, que no poden obviar-se.
3. l'efecte del territori té a veure amb la xarxa de transport, essent el factor del temps esmerçat per trajecte —independentment del tipus i titularitat de vehicle i de les característiques de la infraestructura— el factor que marca la mobilitat forçada. Així, probablement una despesa de més de 90-120 minuts per trajecte, fa més convenient que l'estudiant s'instal·li allí on estudia més que no pas que retorni diàriament al seu domicili habitual. En determinades zones, alhora, l'orografia pot condicionar també aquesta mobilitat¹⁷.

En la formulació d'aquestes hipòtesis, es parteix de la dada estadística per la qual, més del 85 % dels alumnes de nou accés (vegeu *Taula 2.1. Indicadors d'accés als estudis de Grau en universitats públiques presencials per comunitat autònoma. Curs 2012-13. Estudiants matriculats als estudis de grau en 1a preferència al procés de preinscripció* i *Taula 2.1.bis. Indicadors d'accés als estudis de Grau en universitats públiques presencials per comunitat autònoma. Curs 2013-14. Estudiants matriculats als estudis de grau en 1a preferència al procés de preinscripció*) entren als estudis escollits en primera preferència en el procés de la preinscripció, fet que vindria demostrar que la decisió ha estat presa tenint en compte els diferents factors intrínsecs i extrínsecs que entren en joc en aquesta tria, ja assenyalats més amunt. Aquesta és una dada clau a l'hora d'estructurar aquesta recerca.

---

¹⁷ Per exemple, el cas d'estudiants del Ripollès o, tot i que en menor mesura, de la Cerdanya que poden desplaçar-se diàriament fins a la ciutat de Vic en tren, mentre que el mateix trajecte en cotxe (via Collada de Toses) no ho fa viable per les característiques de la ruta.

TAULA 2.1. INDICADORS D'ACCÉS ALS ESTUDIS DE GRAU EN UNIVERSITATS PÚBLIQUES PRESENCIALS PER COMUNITAT AUTÒNOMA. CURS 2012-13. ESTUDIANTS MATRICULATS ALS ESTUDIS DE GRAU EN 1a PREFERÈNCIA AL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ

	Graus oferts	Oferta places*	Demanda	Matrícula	Indicadors d'admissió		
					Ocupació	Preferència	Adequació
Andalusia	397	53.499	87.279	51.120	95,6	163,1	67,6
Aragó	54	6.772	14.828	5.817	85,9	219,0	78,9
Astúries	52	5.655	4.883	5.264	94,3	86,4	16,0
Balears	30	3.346	5.544	3.275	97,9	165,7	79,8
Canàries	77	9.485	18.170	7.888	83,2	191,6	79,6
Cantàbria	29	2.350	6.974	2.219	94,4	296,8	88,2
Castella-la Manxa	45	6.125	13.170	5.839	95,3	215,0	84,2
Castella i Lleó	182	15.996	34.675	13.550	84,7	216,8	77,9
Catalunya	331	38.074	53.951	36.984	97,1	141,7	84,3
C. Valenciana	183	25.500	37.642	24.000	94,1	147,6	68,2
Extremadura	62	5.600	12.505	4.512	80,6	223,3	78,4
Galícia	121	12.034	17.142	11.232	93,3	142,5	80,0
Madrid	309	41.283	57.747	35.602	86,2	139,9	66,8
Múrcia	67	8.313	20.823	7.846	94,4	250,5	73,5
Navarra	20	1.760	3.501	1.780	101,1	198,9	83,0
País Basc	68	8.792	16.379	8.702	99,0	186,3	75,5
La Rioja	19	1.000	2.938	1.015	101,5	293,8	90,7
TOTAL	2.046	245.584	408.151	226.645	92,3	166,2	72,8

Definicions:

Oferta de places: número de places universitàries per a estudiants de nou ingrés.

Demanda: preinscripcions en primera opció.

Matrícula: matrícula d'estudiants procedents del procés de preinscripció.

Ocupació: relació percentual entre la matrícula de nou ingrés per preinscripció i el nombre de places ofertes.

Preferència: relació percentual entre la demanda i el nombre de places ofertes.

Adequació: relació percentual entre la matrícula de nou ingrés en primera opció per preinscripció i la matrícula total de nou ingrés per preinscripció.

* Per a les titulacions sense límit de places, es computa l'oferta en primer curs que figura a les memòries de verificació del títol.

Font: Datos básicos del sistema universitario español. Curso 2013-14. Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. Pàg. 21

Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/datos-cifras.html>. Data de la consulta: gener de 2016

TAULA 2.1.BIS INDICADORS D'ACCÉS ALS ESTUDIS DE GRAU EN UNIVERSITATS PÚBLIQUES PRESENCIALS PER COMUNITAT AUTÒNOMA. CURS 2013-14. ESTUDIANTS MATRICULATS ALS ESTUDIS DE GRAU EN 1a PREFERÈNCIA AL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ

	Graus oferts	Oferta places*	Demanda	Matrícula	Indicadors d'admissió		
					Ocupació	Preferència	Adequació
Andalusia	409	52.988	83.754	50.194	94,7	158,1	68,0
Aragó	54	6.788	14.258	5.986	88,2	210,1	79,5
Astúries	53	4.925	8.539	5.091	103,4	173,4	80,1
Balears	36	5.266	5.359	3.167	60,1	101,8	77,1
Canàries	80	10.179	16.654	8.847	86,9	163,6	66,1
Cantàbria	29	2.300	6.615	2.188	95,1	287,6	89,2
Castella-la Manxa	47	6.280	12.705	5.309	84,5	202,3	85,0
Castella i Lleó	184	16.065	31.815	13.302	82,8	198,0	80,3
Catalunya	352¹⁸	37.994	51.355	36.614	96,4	135,2	86,8
C. Valenciana	183	25.360	34.549	22.187	87,5	136,2	71,5
Extremadura	62	5.590	10.916	4.403	78,8	195,3	78,8
Galícia	120	11.847	17.221	11.196	94,5	145,4	80,8
Madrid	319	41.706	59.951	37.747	90,5	143,8	66,4
Múrcia	67	8.135	18.734	7.606	93,5	230,3	75,9
Navarra	20	1.785	3.218	1.747	97,9	180,3	87,2
País Basc	69	8.709	15.697	8.312	95,4	180,2	79,9
La Rioja	19	1.000	2.513	1.048	104,8	251,3	90,5
TOTAL	2.102	246.917	393.853	224.944	91,1	159,5	74,9

Definicions:

Oferta de places: número de places universitàries per a estudiants de nou ingrés.

Demanda: preinscripcions en primera opció.

Matrícula: matrícula d'estudiants procedents del procés de preinscripció.

Ocupació: relació percentual entre la matrícula de nou ingrés per preinscripció i el nombre de places ofertes.

Preferència: relació percentual entre la demanda i el nombre de places ofertes.

Adequació: relació percentual entre la matrícula de nou ingrés en primera opció per preinscripció i la matrícula total de nou ingrés per preinscripció.

* Per a les titulacions sense límit de places, es computa l'oferta en primer curs que figura a les memòries de verificació del títol.

Font: *Datos básicos del sistema universitario español. Curso 2014-15*. Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. Pàg. 20 Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/datos-cifras.html>. Data de la consulta: gener de 2016

18 La relació de cadascuna d'aquestes titulacions de grau i la/les universitat/s catalanes participants del sistema de preinscripció pot consultar-se a: <http://winddat.aqu.cat/branques/estudis/graus> (data de la consulta: gener de 2016).

2.4. Metodologia

Pel que fa a la metodologia emprada, aquest treball s'emmarca dins del que podem anomenar Ciència de l'Administració, i tal i com indica Jesús Prujà (2003: 68) “aquesta per la seva qualitat de ciència social, precisa d'aportacions provinents de la investigació empírica, que donin suport i nodreixin la reflexió teòrica i li permetin de progressar”.

Metodològicament, doncs, aquest és un treball descriptiu de recerca i compilació de fonts d'informació d'origens i característiques diferents que recolzen la reflexió per tal de dibuixar una aproximació conceptual al fenomen de la mobilitat dels estudiants universitaris catalans de nou accés a les universitats de Catalunya que participen del procés de preinscripció a partir de les seves comarques d'origen respecte la ubicació dels centres que imparteixen els estudis als quals s'han matriculat.

A partir d'aquest enfocament i dels objectius i hipòtesi ja plantejats, la metodologia es basa, principalment, en la recerca de diferents fonts estadístiques i documentals que permetin aportar informació significativa per tal d'assenyar els criteris bàsics que permetin desglossar tant quantitativament —sobretot a nivell estadístic i relacionat amb una perspectiva d'anàlisi de fluxos de persones per un territori— com qualitativa —recerca de patrons i criteris comuns— el col·lectiu objecte d'estudi.

Altrament, s'ha utilitzat metodologia pròpia de l'estudi i la recerca geogràfica per a la confecció de representacions gràfiques, l'objectiu de les quals és el de mostrar un dels temes menys tractats en estudis relatius a patrons de mobilitat d'universitaris com és el de la població autòctona (en aquestes pàgines, la catalana). Aquesta representació gràfica evidencia clarament la necessitat d'incloure la població local en estudis d'aquesta índole al mateix nivell que els col·lectius provinents d'altres sistemes universitaris, tant del mateix Estat espanyol com de tercers països. Aquests models espacials, una molt utilitzada en corrents de pensament de demografia econòmica (anàlisi dels costos en funció de la mobilitat social) es duen a terme de manera longitudinal i són models matemàtics expressats gràficament en mapes de fluxos; com ara l'índex I de Moran, que permet obtenir una visió global dels processos d'interrelació espacials de les regions/comarques.

Es fa palès, finalment, el gran volum d'informació que es generarà al llarg d'aquesta recerca, bàsicament recollida al llarg dels *capítols* 7 i 8. En aquest sentit, i per acomplir amb els objectius assenyalats amb anterioritat, per tal de configurar el mapa de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes se centrarà l'interès en analitzar el grau d'atracció de cadascuna d'aquestes institucions i llur oferta de titulacions en el territori, considerant la proporció d'estudiants de cada comarca que s'hi matricula per a cadascun dels anys que conformen el període analitzat.

2.5. Fonts d'informació

Les fonts d'informació consultades per a la realització d'aquesta recerca han estat diverses, fruit d'una cerca exhaustiva que ha permès detectar l'existència de profuses bases de dades, però aquestes presenten diferències entre sí.

Donada la heterogeneïtat de les dades, se'n fa un resum en el següent quadre:

TAULA 2.2. CARACTERÍSTIQUES DE LES DADES DISPONIBLES SEGONS LES FONTS D'INFORMACIÓ CONSULTADES				
	OAU ¹⁹	IDESCAT ²⁰	UNEIX	MECD ²¹
Període de dades	2000 - 2014	2012 - 2013	2000-2014	2005-2013 SIIU: 2010-13
Universitat públiques	X	X	X	Sistema Universitari Espanyol
Universitats privades	X (2012-2014)	X		Sistema Universitari Espanyol
Estudis	Cicles/Graus	Cicles/Graus i Màsters	Cicles/Graus, Màsters i Doctorats	
Desagregació matrícula	Nou accés	Tots els cursos	Tots els cursos i nou accés	
Sol·licitants	X			X (només PAU)
Assignats	X			
Matriculats		X	X	
Desagregació territorial	Comarcal	Municipal	Comarcal	CCAA

D'aquesta manera, la font principal de les dades s'han extret del sistema UNEIX “una base de dades que recopila les dades facilitades per les universitats²² sota uns criteris homogenis i les valida per tal que esdevinguin fiables. A partir d'aquestes dades [que són públiques] s'extreuen indicadors, la definició i el càlcul dels quals han estat consensuats amb els responsables de les universitats catalanes” (AQU Catalunya. *Butlletí* 59).

Un cop explorades les diferents possibilitats que oferia aquesta font, s'ha treballat amb les següents dades:

- Període: del curs 2000-01 al 2013-14.
- Universitats: les participants del sistema de preinscripció.

¹⁹ Oficina d'Accés a la Universitat. Consell Interuniversitari de Catalunya. Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya.

²⁰ Institut d'Estadística de Catalunya. Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya.

²¹ Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Gobierno de España.

²² UNEIX és impulsat, des de l'any 2001, pel Govern de Catalunya, en col·laboració amb les universitats públiques, la Universitat de Vic i AQU Catalunya. A partir de l'any 2012 s'hi incorporen les universitats privades.

- Estudis: cicles antics (diplomatures i llicenciatures) i graus.
- Desagregació territorial: per universitat i comarca d'origen.
- Alumnes de nou accés matriculats²³.

Així mateix, i d'acord amb el criteri expressat pels directors de la tesi en el seu moment, es decidí complementar aquest corpus central d'informació que aporten les dades del sistema UNEIX amb el conjunt de les fonts disponibles ja assenyalades a la *Taula 2.2.* en tant que, complementàriament²⁴, permeten emmarcar, puntualitzar, detallar i contrastar les dades centrals del global del període analitzat (del curs 2000-01 al 2013-14). D'aquesta manera:

a. Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)

S'ha cregut convenient realitzar, també, una desagregació per municipis amb l'objectiu de comprovar si el comportament dels estudiants universitaris (mobilitat obligatòria) és diferent o no en municipis d'una mateixa comarca donada la seva ubicació geogràfica, les xarxes de transport o pel mateix fet que aquestes poblacions poden tenir tradicions econòmiques, socials, etc... que els apropen més a comarques veïnes que no pas a la seva pròpia²⁵.

Amb aquest objectiu, s'ha consultat les taules corresponents a la mobilitat obligada dels estudiants universitaris entre el lloc de residència i el lloc d'estudi relatives a l'any 2012²⁶ escollint els municipis de més de 10.000 habitants i les capitals de comarca (MUNICAT. *Municipis de Catalunya*). Aquestes dades "provenen del registre de matrícula [de tots els estudiants, no només dels de nou accés] del sistema UNEIX de la Secretaria d'Universitats i Recerca i proporciona informació sobre la matrícula dels alumnes de 18 anys i més de les dotze universitats catalanes; és a dir totes, excepte la UOC (que no és presencial). D'altra banda, inclou la informació de les universitats públiques i privades [tot i que de manera conjunta no desglossada], de centres integrats i adscrits i dels nivells de cicles, graus i màsters amb titulacions homologades (...)" i recullen la "informació dels desplaçaments intramunicipals i intermunicipals, classificats segons el municipi de residència, el municipi d'estudi i el sexe" (IDESCAT. *Taules mobilitat obligada 2012*).

23 Aquestes són les dades reals entre l'oferta i la demanda de places ocupades, en contraposició a les dades d'alumnes sol·licitants (que només mostren una intenció en el procés de preinscripció) o assignats (no tots els estudiants de nou accés assignats a una titulació s'hi acaben matriculant).

24 Diem complementàriament en tant que aquestes fonts de dades alternatives; 1) no són complertes per tot el període analitzat; 2) no es refereixen només als estudiants matriculats de nou accés a cicles/graus, sinó al seu conjunt o; 3) es disposa d'una desagregació municipal o per comunitat autònoma, respecte la font principal que ho agrega per comarques.

25 Així, per exemple, la mobilitat obligatòria dels estudiants universitaris del Baix Llobregat, és la mateixa pels residents habituals a Sant Feliu de Llobregat o a Martorell? En el cas del Maresme, és la mateixa pels de Mataró que pels de Tordera? La resposta a aquestes qüestions queda recollida al llarg del *Capítol 8*.

26 Aquesta consulta s'ha realitzat el mes de desembre de 2014 trobant-se disponibles les taules corresponents als anys 2012 i 2013. Les dades relatives a l'any 2014 no era previst que es publicuessin fins l'actualització de novembre de 2015, tard per a aquesta recerca.

b. Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (MECD, en les sigles en castellà)

Dades de mobilitat del sistema universitari espanyol per comunitats autònomes d'origen dels estudiants.

Les dades consultables a la web del MECD²⁷ són de caràcter general per a tot el sistema universitari espanyol. En aquest sentit, destaquen els informes *Datos básicos del sistema universitario español* (disponibles els relatius al període 2005-2013). Aquests informes recullen dades relatives a la mobilitat dels estudiants universitaris espanyols, tant a nivell nacional com internacional.

També es disposa del Sistema Integrat d'Informació Universitària (SIIU) de recollida, processament, anàlisi i difusió de dades del Sistema Universitari Espanyol que es comença a desenvolupar l'any 2010. La informació disponible, entre d'altres, és la següent: l'àrea auxiliar (les universitats, públiques i privades, amb els seus centres, unitats i estudis impartits) i l'àrea acadèmica (els estudiants amb les seves característiques curriculars, socials i demogràfiques, així com els processos de PAU i preinscripció)²⁸.

Les dades consultables a la seu electrònica del MECD donen un marc referencial del sistema universitari espanyol (SUE) que servirà per emmarcar, de manera global, el fenomen de la mobilitat dels universitaris catalans.

c. Altres fonts de dades

Com ja s'ha comentat, existeix una gran quantitat de fonts d'informació que aporten una profusió de dades estadístiques i de l'acció pròpia de les institucions universitàries que s'han consultat en diferents moments de l'elaboració d'aquesta recerca. Algunes d'aquestes bases de dades, a més, presenten xifres comparatives entre diferents sistemes universitaris (per exemple entre el català i l'espanyol [tant en el seu conjunt com pels diferents sistemes autonòmics existents] i d'aquest respecte els països de l'OCDE i/o de la Unió Europea).

En conseqüència, aquestes dades permeten emmarcar i comparar el nostre sistema universitari amb d'altres del seu entorn i, alhora, constatar quina posició ocupa envers la resta de sistemes, fet que ha facilitat la comprensió del marc universitari general i les característiques i dimensions del català.

---

²⁷ Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes.html>

²⁸ Existeix la possibilitat de demanar dades concretes per correu electrònic mitjançant una petició raonada (peticiones.estadisticas.universitarias@mecd.es).

Aquestes fonts consultades han estat:

Bases de dades:

- Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económicos (OCDE): *Education at a glance*. Indicadors comparatius sobre ensenyament.
- Eurostat. *Dades comparatives sobre ensenyament a Europa*.
- Conferencia de Rectores de Universidades Españolas (CRUE). Informes bianuals *La universitat espanyola en xifres*.
- Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. *Dades i xifres del sistema universitari espanyol*.
- Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. *Estadística d'estudiants universitaris*.
- *Web d'indicadors docents per al desenvolupament i l'anàlisi de les titulacions (WINDDAT) d'AQU Catalunya*.

Instituts d'estadística:

- Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT):

Dades sobre població.

Dades sobre ensenyament.

Dades comparatives Catalunya –Unió Europea.

- Instituto Nacional de Estadística (INE):

Dades sobre ensenyament.

Pàgines web, butlletins i blogs d'informació universitària:

- Observatori del Sistema Universitari de Catalunya.
- Consell Interuniversitari de Catalunya. Generalitat de Catalunya: CIC Comunicació. Dossier Digital.
- University World News.
- Unportal: *web de l'educació superior a Catalunya*.

2.6. Estructura del treball

Aquest treball ha estat estructurat en tres parts diferenciades. A la *Part I. Intencionalitat i fonaments de la recerca*, s'exposen les principals motivacions que han conduït a la formulació d'aquesta recerca i es fa esment explícit de la idoneïtat i conveniència de la realització del treball a partir del fet que no s'han trobat estudis similars que posin el factor del territori en el centre de la investigació (*Capítol 1. Justificació de la recerca. Antecedents i estat de la qüestió*). A partir d'aquesta justificació, el present *Capítol 2* recull els objectius pretesos i les hipòtesis de partida, així com els aspectes metodològics que s'han tingut en compte en l'elaboració del treball i les diferents fonts d'informació consultades, en major o menor mesura.

La *Part II. Aproximació al concepte de mobilitat educativa. Principals característiques de la mobilitat en el context dels sistemes universitaris espanyol i català* posa en context el concepte de la mobilitat educativa en general que és l'eix de recerca principal d'aquest treball tot entenent que aquesta mobilitat és consubstancial a les mateixes institucions universitàries. Aquesta part es compon de dos capítols en el primer dels quals (*Capítol 3. El concepte de mobilitat educativa*) s'analitzen quines són les característiques que defineixen la mobilitat, quins agents hi intervenen, en quins marcs geogràfics es desenvolupa... amb l'objectiu de centrar la mobilitat concreta a la qual fa referència aquest treball que, com dèiem, ha estat poc treballada. El *Capítol 4. Algunes dades sobre la mobilitat d'estudiants en els sistemes d'ensenyament superior espanyol i català* està dedicat a aportar dades estadístiques de mobilitat que fan palesa la seva importància en el context tant de diferents sistemes universitaris en general (bàsicament l'espanyol i el català) com en el particular de les diferents institucions d'ensenyament superior que els integren.

La *Part III. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants residents a Catalunya matriculats de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció. Del curs 2000-01 al 2013-14* recull les aportacions pròpies d'aquesta recerca. D'aquesta manera, a partir de la descripció general del sistema universitari de Catalunya es fa esment de les universitats analitzades en aquest treball, de les seves principals característiques i les que defineixen el seu sistema de preinscripció i accés (*Capítol 5. El sistema universitari de Catalunya*) i a continuació (*Capítol 6. El perfil de l'estudiantat del sistema universitari de Catalunya*) s'analitzen les magnituds de la població estudiantil a Catalunya i el perfil de l'alumnat dels títols universitaris. Tot plegat per tal de centrar l'estudi de la mobilitat dels estudiants residents a Catalunya de nou accés tant des de l'òptica de cadascuna de les vuit institucions (*Capítol 7. L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció*) com des de cadascuna de les 41 comarques del país²⁹ (*Capítol 8. L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció per comarca de residència*).

Finalment, es dedica el *Capítol 9* a consignar les oportunes conclusions generals de la recerca.

²⁹ El mes d'abril de 2015, el Parlament de Catalunya aprovava el projecte de llei de creació de la comarca del Moianès. Per raons cronològiques, doncs, aquesta nova comarca queda fora d'aquest treball ja que tampoc no existeixen dades desagregades que li siguin pròpies.

Part II

Aproximació al concepte de mobilitat educativa. Principals característiques de la mobilitat en el context dels sistemes universitaris espanyol i català

Introducció a la Part II

La mobilitat interuniversitària és consubstancial a la mateixa acadèmia al llarg de tota la seva història. Ja a l'edat mitjana:

“These institutions were basically international in nature (...) Foreign students were the norm, not the exception” (Altbach et al., 1985: 3).

Com apunta Dimitra Tsokaktsidu (2005), posteriorment, amb la divisió religiosa d'Europa i el naixement dels estats, aquesta dimensió internacional de la universitat es va veure frenada, però tornà a reprendre's amb la colonització gràcies al flux d'estudiants que es dirigien a la metròpoli des de les colònies.

Ja al segle XX, i després de les dues guerres mundials, s'inicia una etapa de col·laboració internacional amb la creació, l'any 1950, de l'Associació Internacional d'Universitats i la Conferència de Rectors Europeus cinc anys més tard. L'impuls definitiu vindrà donat amb la Unió Europea, que donarà lloc a un marc de col·laboració en matèria educativa com ara la signatura de convenis bi- i multilaterals, la creació d'agències de mobilitat, els programes d'intercanvi ERASMUS i SOCRATES, etc. Aquest procés culmina, de moment, amb la construcció de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) fruit de la Declaració de Bolonya un dels objectius principals de la qual és:

“(...) establir criteris i mecanismes per facilitar l'adopció d'un sistema comparable de titulacions universitàries que possibiliti tant la mobilitat acadèmica com la dels graduats en la seva vida professional i, consegüentment, promoure la cohesió europea, mitjançant el reforçament dels valors socials i democràtics de la nostra cultura; el segon objectiu és augmentar la qualitat de la formació superior europea, la qual cosa ha de permetre no només millorar el manteniment i la transmissió dels coneixements, sinó també aconseguir una transició més fàcil al mercat laboral dels nous titulats i, alhora, fer les universitats europees més atractives i competitives en l'àmbit internacional” (Generalitat de Catalunya. EEES).

Redundant en aquesta idea, segons Àngels Cortina (2001):

“El proceso de globalización de la educación superior; hace cada vez más necesario el fomento de la movilidad estudiantil. En un mundo interconectado, las redes de conocimiento no pueden pasar desapercibidas a la universidad que tiene ante sí el reto de crear un espacio internacionalizado para la educación superior. Esta nueva realidad obliga a las universidades a recibir un mayor número de estudiantes extranjeros y, por consiguiente, a desarrollar una compleja política de acogida. Muchas veces, del éxito de esta política puede depender su prestigio y reconocimiento internacional”.

Arribats als nostres dies i en aquest context de globalització (el que s'ha anomenat *l'aldea global*) la mobilitat universitària és un fet comú. De la mateixa manera, la mobilitat està present en tots i cadascun dels principals eixos de debat que té obert el futur de la universitat com ara la necessitat d'un model de finançament sostenible diversificat (en el qual, per exemple, es subvenciona l'estudiant i aquest busca el centre acadèmic que li sembli més convenient³⁰), o el canvi de model de govern de les universitats, en el qual és clar que

30 *“Tal objetivo pasa por fortalecer los mecanismos e instrumentos para la concesión de becas y ayudas al estudio y atender al hecho de que la movilidad de los estudiantes incentiva la competitividad entre Universidades”* (Bravo Lifante et al., 2014: 11).

s'han de garantir els instruments necessaris per a l'exercici de la plena autonomia que li és pròpia; entre ells el de definir les polítiques de contractació de professors i investigadors i de captació d'estudiants d'arreu, a banda de la pròpia internacionalització d'aquestes institucions.

La competitivitat d'un país, vista des de l'òptica universitària, no només s'ha d'analitzar en funció del nombre d'estudiants forans que aquest és capaç d'atreure. Com se sap, les relacions i els efectes de la universitat amb el seu entorn sociocultural es poden dividir en diferents àmbits (Segarra Blasco, 2002: 22). El sistema universitari i de recerca és un dels actius més importants d'un país, atès que contribueix fonamentalment a la formació del capital humà, imprescindible per al bon funcionament de les empreses, per al creixement econòmic del territori i per a la conservació, el desenvolupament i la transmissió del seu patrimoni cultural (Pascual, 2001). Aquest és l'autèntic valor de la relació de la universitat amb el territori.

I, en un país com el nostre, aquest factor esdevé clau. El mateix Informe Pascual, ja citat, s'expressa en aquest sentit: "Cal un sistema educatiu que prepari els ciutadans per a una societat en la qual, a més de posseir coneixements, serà important aprendre, saber emprendre i tenir gran capacitat d'adaptació a un món canviant" (Pascual, 2001). Es fa necessari, doncs, tenir cura i promoure el talent nacional, però per ser realment competitiu en un entorn globalitzat, cal que s'endeguin polítiques transversals que ajudin a captar i a retenir talent de fora (professors, investigadors i estudiants).

Per endegar aquestes polítiques és necessari controlar primer el punt de partida, els punts forts i les mancances existents com a territori, ciutat i universitat per tal de poder corregir-les. Es tracta, per tant, de cercar, definir i treballar aquells inputs i outputs que converteixen el territori en un gran pol d'atracció i innovació universitària, mitjançant l'anàlisi tant de les relacions que existeixen entre les universitats i el territori com de les infraestructures que faciliten la mobilitat i l'estada de la comunitat universitària. Dit d'una altra manera, no n'hi ha prou amb tenir excel·lents universitats amb titulacions adequades a les directrius de Bolonya i relacionades amb l'entorn geogràfic, social i econòmic. És necessari ser competitiu en un entorn globalitzat, amb un accés més generalitzat a la formació i en el qual les barreres geogràfiques es difuminin de manera progressiva i per això cal, globalment, pensar en tot allò que pot fer decidir la captació de talent, tant l'existent dins de les nostres fronteres com el d'arreu.

Arribats a aquest punt, una altra qüestió seria: s'aposta per la internacionalització per tal de captar talent però... s'està capaç de fer-ho?

La resposta a aquesta pregunta depara una paradoxa important. Si bé sembla clar que les institucions polítiques i universitàries del país volen fer front a aquest repte treballant-hi en fronts diversos, aquestes iniciatives no gaudeixen de la necessària continuïtat per reeixir. D'aquesta manera, en la seva exposició de motius, la Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades diu:

“Otro de los objetivos esenciales de la Ley es impulsar la movilidad, tanto de estudiantes como de profesores e investigadores, dentro del sistema español pero también del europeo e internacional. La movilidad supone una mayor riqueza y la apertura a una formación de mejor calidad, por lo que todos los actores implicados en la actividad universitaria deben contribuir a facilitar la mayor movilidad posible y que ésta beneficie al mayor número de ciudadanos”.

Tot i aquesta declaració d'intencions, iniciatives estratègiques com ara el projecte de “Campus d'excel·lència internacional” que va començar amb molta força s'ha anat diluint sembla que per manca d'un finançament adequat. Igualment, “una nota informativa de la Secretaria General d'Universitats anunciava la supressió de la fundació per a la projecció internacional de les universitats espanyoles³¹ (...). Tot això és conseqüència de l'informe de la Comissió per a la Reforma de les Administracions Públiques (CORA). A Catalunya no cal suprimir res, perquè no hi ha res per a aquesta missió” (Rodríguez Espinar, 2014).

Si bé sembla que el finançament està rere els motius que han portat a cloure aquestes iniciatives nascudes a l'empara dels governs Zapatero amb Ángel Gabilondo com a ministre d'educació³², tampoc no n'han de ser aliens els motius de caire polític.

Les conseqüències derivades d'aquesta manca de planificació i recursos que permetin materialitzar aquestes declaracions d'intencions, s'han evidenciat en unes taxes de mobilitat força baixes en conjunt si bé hi ha alguna excepció. Així:

“De los 3.400.000 estudiantes que se mueven en el mundo (la mayoría en Estados Unidos y Reino Unido), en España captamos únicamente el 1,4%. En grado, primero y segundo ciclo, contamos con un 3,3% de universitarios extranjeros, frente al 8 o 10% de la media europea. Las cifras aumentan en el caso de los másteres (17%) y aún más si se trata de doctorado (25%). El programa de movilidad Erasmus (...) aporta en el año 2010 (...) el número de estudiantes españoles que se ha trasladado a otros países de la Unión Europea son del orden de 33.600, es decir, un 2,4% de los estudiantes (...). En este aspecto, obtenemos también unas cifras inferiores a lo deseable. En cuanto a la movilidad interna, ni siquiera se han llegado a cubrir las ayudas convocadas por el Ministerio: aproximadamente, 1.800 de 3.000 [s'entén que del programa SICUE]. (Bravo Lifante et al., 2014: 28).

31 Universidad.es. Fundación del Gobierno de España para la proyección internacional de las universidades españolas. Disponible a: <http://www.universidad.es> (data de la consulta: març de 2014).

32 I amb Màrius Rubiralta, ex-Rector de la UB, com a Secretari d'Estat d'Universitats.

El text de Bravo Lifante i de Esteban Villar (2014) ens apropa als principals grups de mobilitat d'estudiants que es desglossaran al llarg del *Capítol 3*:

1. els estudiants estrangers,
2. els estudiants estrangers en el marc del programa d'intercanvi ERASMUS i,
3. els estudiants nacionals en el marc del programa de mobilitat SICUE.

L'anàlisi d'aquests grups ajuda a contextualitzar el fenomen de la mobilitat universitària pel que fa al sistema universitari espanyol. D'aquesta manera, en el *Capítol 4* es detallaran algunes xifres relatives a cada grup, tant des de la perspectiva de la capacitat d'atracció del nostre sistema universitari com des de la cultura de la mobilitat existent entre l'estudiantat nacional. Com es veurà, tant les dades estadístiques ressenyades com les decisions que es prenen a l'entorn del foment d'aquestes polítiques de mobilitat (eliminació de les partides pressupostàries dedicades a ajuts econòmics) dibuixen un marc que posa en relleu el *gap* existent entre les intencions manifestades i la realitat.

Aquestes dades s'expliquen —també i en bona part— per tot un seguit de reptes que la totalitat del sistema universitari té plantejats als quals haurà de fer front, tot i que semblen de difícil solució. Ens referim a l'excessiva burocratització³³ i les dificultats administratives en la captació de professors i estudiants d'altres sistemes universitaris (contractació, proves d'accés...), al cost de la matrícula i la manca d'ajuts públics per a finançar-la o al necessari increment de les titulacions amb l'anglès com a llengua vehicular dels ensenyaments universitaris, sobretot els de grau.

En aquest sentit, l'anomenada Societat del Coneixement és el nou paradigma, en què Internet té molt de pes i la informació i, fins i tot, el coneixement esdevenen alguns dels béns més importants. Aquests nous reptes també afecten la universitat quant a la demanda d'una altra mena de formació (*lifelong* i *lifewide*).

Així doncs, en un entorn globalitzat la mobilitat de les persones i del coneixement esdevé el factor clau i la manera de fer front a la competitivitat estableix la diferència. Les institucions universitàries no estan exemptes d'aquest repte. Cal que competeixin en aquest entorn per atreure talent i no només amb les més properes geogràficament, sinó amb les de tot el món. D'altra banda, no podem oblidar que, en paraules d'Agustí Segarra Blasco (2003: 78-101) "la universitat esdevé una eina de *city marketing* per a la projecció exterior del territori i l'atracció industrial i residencial".

---

33 Una altra de les amenaces a les que ha de fer front l'autonomia de les universitats.

Aquesta segona part del treball, es compon de dos capítols en el primer dels quals (*Capítol 3. El concepte de mobilitat educativa*) s'analitzen les principals característiques que defineixen què s'entén per mobilitat universitària, posant especial èmfasi en identificar-ne els actors que hi participen, les escales geogràfiques que abasta, el marc formal en la que es desenvolupa i la seva direccionalitat. D'aquesta manera, s'assenten les bases per tal de poder definir les característiques que defineixen la mobilitat dels estudiants catalans i les diferències amb altres manifestacions d'aquest mateix fenomen, prou esteses, conegudes i estudiades com ara la que es desenvolupa dins del marc dels programa Erasmus, per citar-ne un exemple.

Al llarg del *Capítol 4. Algunes dades sobre la mobilitat d'estudiants en els sistemes d'ensenyament superior espanyol i català* s'aporten les dades estadístiques més destacades extretes de diferents fonts d'informació consultades que ajuden a dimensionar la magnitud d'aquest fenomen en sengles expressions dins aquests sistemes universitaris, com ara l'atracció d'estudiants estrangers, el programa d'intercanvi internacional d'estudiants Erasmus o el programa de foment de l'intercanvi de discents dins el conjunt d'universitats espanyoles (SICUE-Seneca). Finalment, es consignen les dades referents a la mobilitat d'estudiants en el conjunt del sistema espanyol i català, tenint en compte no tan sols les dades d'estudiants estrangers, sinó el que és més important, també la que es produeix a nivell provincial, regional (comunitats autònomes) i nacional tant pel que fa al global dels alumnes matriculats com, específicament, al dels estudiants de nou accés. En ambdós casos aquesta mobilitat s'explica a partir de la ubicació del domicili familiar de l'alumnat, seguint el mateix criteri que el que s'ha aplicat en aquesta recerca (vegeu, en aquest sentit, els *capítols 7 i 8*). Tot plegat ajuda a valorar l'índex de competitivitat dels sistemes i de les institucions universitàries individualment pel que fa a l'atracció d'aquests estudiants, ítem especialment tingut en compte a l'hora de confeccionar llur posicionament en diferents rànquings universitaris.

CAPÍTOL 3

EL CONCEPTE DE
MOBILITAT EDUCATIVA

El concepte de mobilitat educativa

La mobilitat educativa³⁴ és un concepte complex en el qual intervenen tot un seguit de característiques i agents que interactuen de manera diversa, essent les diferents combinacions dels quals les que defineixen aquest marc global. En aquest capítol, s'explicaran breument quines són aquestes característiques i agents i de quina manera interactuen, posant especial èmfasi en la seva contextualització als sistemes universitaris de l'Estat espanyol i de Catalunya, per tal d'entendre el marc global en el qual s'insereix aquesta recerca que és el de la mobilitat dels estudiants provinents dels sistema educatiu postobligatori de Catalunya envers el seu propi sistema universitari.

Tot i que el programa ERASMUS constitueix el paradigma de la mobilitat a les universitats europees³⁵, cal assenyalar que els programes d'intercanvi (internacionals [com ara Erasmus o Erasmus Mundus] o nacionals [com el Séneca]) no són el marc exclusiu en el qual es desenvolupa la mobilitat. Com es veurà, la mobilitat d'estudiants universitaris també es dona fora d'aquest marc.

Aquesta altra mobilitat d'estudiants respon a criteris més personals d'elecció de la universitat de destí (per exemple, els estudiants llatinoamericans que es matriculen a les universitats espanyoles i catalanes atrets, a banda de la qualitat dels programes i del prestigi de la institució universitària, per la facilitat de l'idioma comú). En molts casos, aquesta mobilitat no implica una estada temporal a la universitat i a la ciutat de destí —la mitjana d'estada dels estudiants forans a les universitats catalanes és de 7 mesos— (Montull, 2005: 28 i Montull, 2007b: 43), sinó que implica un llarg període de residència en funció dels estudis matriculats.

És en aquest punt que entra en joc la mobilitat universitària que pot implicar als estudiants que tot i formar part del mateix sistema educatiu (en el nostre cas, el català) es veuen en la necessitat de desplaçar-se a una universitat del sistema universitari de

---

³⁴ Es parla aquí de "mobilitat educativa" en un sentit ampli per tal de poder-hi encabir també els alumnes de nou accés a les universitats (subjecte d'aquesta recerca), car aquests no es desplacen d'una universitat concreta pertanyent a un sistema universitari concret a una altra (cosa que definiria per se el concepte de "mobilitat universitària"), sinó d'una institució d'ensenyament secundari postobligatori a una universitat, cosa que, al mateix temps, significa passar d'un sistema d'ensenyament secundari a un altre de superior.

³⁵ Serveixi com a exemple el següent text mitjançant el qual es s'anunciava la inauguració d'una exposició sobre els resultats de la participació en programes de mobilitat internacionals dels alumnes d'ELISAVA Escola Superior de Disseny, centre adscrit a la Universitat Pompeu Fabra: "En la vida d'un estudiant, la participació en els programes de mobilitat a l'estranger és un moment de gran transcendència, tant per a la trajectòria acadèmica com per l'experiència personal. Anar d'intercanvi representa sempre un repte. És una oportunitat de conèixer noves formes d'aproximar-se al disseny i les enginyeries, d'aprendre mètodes de treball diferents, d'entrar en contacte amb persones diferents en contextos culturals oberts i enriquidors. Alhora, l'intercanvi és també una ocasió de posar-se en joc, de conèixer en profunditat altres països, ciutats, cultures i idiomes. Per a molts també coincideix amb l'experiència de distanciar-se de tot el que suposa viure a casa i en família, d'obrir noves portes, de ser més autònoms i madurs". (ELISAVA. *Mobilitat internacional*).

Catalunya, la ubicació de la qual fins i tot pot ser prou allunyada com per no permetre'ls tornar diàriament al seu domicili habitual; per la qual cosa n'han de fixar un a prop de la facultat de destinació al llarg de l'any acadèmic. Aquesta mobilitat és l'objecte d'estudi del present treball.

En resum, sota el paraigües conceptual de mobilitat universitària ens trobem amb un col·lectiu de persones que vénen de l'estranger, d'altres sistemes universitaris d'un mateix país (com el cas dels estudiants d'altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol que es desplacen a una universitat catalana) i de persones del mateix sistema educatiu. Seran les diferents combinacions possibles entre actors, escala geogràfica, marc formal i direccionalitat les que permetran entendre la seva complexitat. En el *Capítol 4* es donaran algunes dades que ho exemplifiquen.

3.1. Actors implicats

Aquests actors poden dividir-se en dos grans grups:

1. d'una banda, els “agents institucionals” que són la institució acadèmica i el sistema educatiu al qual es circumscriu. En un sentit ampli, aquestes institucions acadèmiques poden ser tant les universitats com les escoles i instituts de batxillerat i de cicles formatius mentre que els sistemes de referència són tant l'universitari com el del nivell de la formació secundària postobligatòria³⁶.
2. d'altra, les “persones físiques” membres d'una comunitat educativa (ja sigui universitària o no) que participen de la mobilitat; és a dir, alumnes, personal docent i investigador (PDI) així com el personal d'administració i serveis (PAS).

Efectivament, perquè es pugui donar aquesta mobilitat caldrà, en primer terme, un sistema i/o institució d'origen i un sistema i/o institució acadèmica de destinació per part d'aquestes persones físiques que constitueixen els diferents grups d'interès.

Per tant, la mobilitat dels actors físics (estudiants, PDI i PAS) s'ha d'entendre quan aquests són transferits de la seva institució d'origen a una altra, ja sigui del seu propi sistema educatiu o d'un altre.

3.2. Escala geogràfica

Aquesta transferència dels actors físics que participen de la mobilitat té, bàsicament, una triple escala geogràfica:

---

³⁶ En el *Capítol 5*, s'expliquen les principals característiques del sistema educatiu del nostre país.

1. a nivell internacional: és a dir, quan la mobilitat es produeix entre institucions acadèmiques de diferents països, lògicament de sistemes educatius diferents.
2. a nivell nacional: quan la mobilitat es produeix entre institucions acadèmiques d'un mateix país però de sistemes educatius diferents.
3. a nivell regional: quan la mobilitat es circumscriu entre institucions acadèmiques d'un mateix sistema educatiu (a l'Estat espanyol, com dèiem, el propi de la comunitat autònoma).

3.3. Marc formal

La mobilitat es desenvolupa tant dins com fora dels programes d'intercanvi formalment establerts per a cada col·lectiu i escala geogràfica. D'aquesta manera, la mobilitat pot donar-se: 1) dins de la convocatòria d'un programa de mobilitat general o de convenis bilaterals entre institucions educatives i, en conseqüència, s'ha de circumscriure a les seves bases i condicions³⁷ com, 2) ser de caràcter lliure; és a dir, que quedi a l'arbitri ja sigui de l'estudiant, del PDI o del PAS, decidir la institució on anar, el període d'estada, etc...

Existeixen programes d'intercanvi d'estudiants tant a nivell internacional (el més conegut dels quals és l'ERASMUS, impulsat per la Unió Europea) com a nivell nacional que, en el cas de l'Estat espanyol, es materialitzen en el programa SICUE convocat per la Conferència de Rectors d'Universitat Espanyoles (CRUE).

3.4. Direccionalitat

En qualsevol dels seus contextos, la mobilitat s'ha d'entendre, sempre, des d'una doble vessant, la dels actors que rep una determinada institució i els que aquesta institució envia a d'altres. El primer col·lectiu és anomenat comunament *incoming* i el segon *outgoing*.

Si bé la mobilitat s'ha de donar sempre entre dues o més institucions aquestes poden pertànyer a un mateix sistema educatiu (tant de nivell d'estudis com geogràfic) o no. Així, les institucions implicades poden pertànyer:

1. a diferents sistemes geogràfics educatius (per exemple la mobilitat d'estudiants universitaris entre universitats estrangeres i catalanes),
2. a mateixos sistemes educatius d'un mateix territori (per exemple, la mobilitat dels estudiants universitaris espanyols que es desplacen a universitats d'una altra comunitat autònoma diferent a la seva) o,
3. a diferents sistemes educatius d'un mateix territori (per exemple, la mobilitat dels estudiants dels ensenyaments secundaris postobligatoris realitzats a Catalunya en el seu pas a les universitats catalanes, objectiu d'aquesta recerca).

³⁷ Import de l'ajut econòmic, si n'hi ha, períodes d'intercanvi, àmbit geogràfic i institucions que cobreix, etc...

Que les diferents universitats catalanes (i per extensió les de la resta de l'Estat espanyol) disposin d'una àmplia i variada oferta acadèmica, d'excel·lents instal·lacions docents, de reconeguts professors, de potents parcs científics i tecnològics, d'equips de recerca consolidats capdavanters en les seves respectives àrees i dirigits per investigadors prestigiosos i reconeguts internacionalment, d'una potent xarxa de relacions internacionals, de campus d'excel·lència, d'un bon —relatiu— posicionament en diferents rànquings universitaris, d'un bon sistema d'acollida acadèmica i quotidiana (allotjament, cultura...), etc.; només constitueixen una part dels motius per fer decantar l'elecció d'un estudiant de nou accés a l'hora de triar una d'aquestes universitats.

CAPÍTOL 4

ALGUNES DADES SOBRE
LA MOBILITAT D'ESTUDIANTS EN
ELS SISTEMES D'ENSENYAMENT
SUPERIOR ESPANYOL I CATALÀ

Algunes dades sobre la mobilitat
d'estudiants en els sistemes d'ensenyament
superior espanyol i català

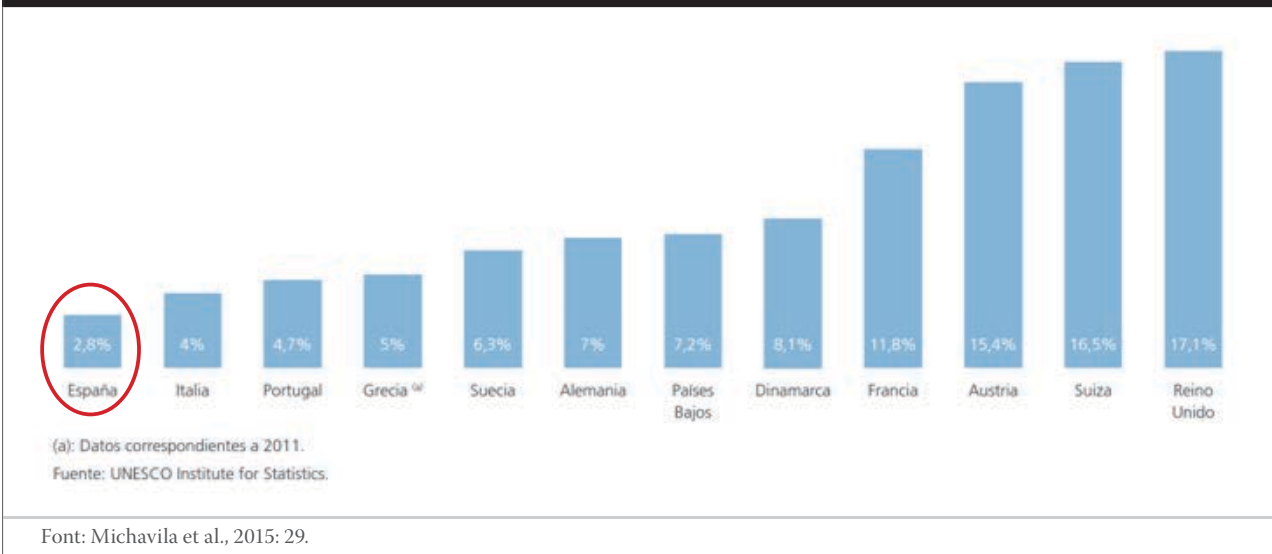
En aquest capítol s'aporten les dades més significatives sobre la mobilitat d'estudiants en els sistemes universitaris de l'Estat espanyol i de Catalunya tot indicant, en cada cas, la combinació entre actors, escala geogràfica, marc formal i direccionalitat a la qual fa referència cada cas, ítems que s'han explicat oportunament en el capítol anterior. L'objectiu és doble. D'una banda, posar en relleu la complexitat del fenomen general de la mobilitat universitària i, de l'altra, ajudar a centrar la mobilitat objecte d'aquesta recerca les característiques del qual es desenvoluparan abastament al llarg de la *Part III* d'aquest treball.

4.1. L'atracció d'estudiants estrangers que exerceixen els sistemes universitaris espanyol i català

Actors Implicats	Centres universitaris i estudiants
Escala geogràfica	A nivell internacional
Marc formal	De caràcter lliure
Direccionalitat	<i>Incoming</i> , entre diferents sistemes geogràfics educatius

En l'estudi *Comparación internacional del sistema universitario español* (Michavila et al., 2015: 28-29 i 65), es pot observar com el percentatge d'estudiants internacionals en el conjunt de tota l'educació superior fou, l'any 2012, del 2,8 % (vegeu *Gràfic 4.1*). Desglossant aquesta xifra, només un 0,8 % d'estudiants estrangers del total dels alumnes matriculats ho estan a les titulacions de grau, mentre que aquesta xifra puja fins el 16 % pel que fa a la matrícula en programes de màster i doctorat. Tal i com s'apunta en les conclusions d'aquest mateix estudi (Michavila et al., 2015: 48-49), les raons que expliquen aquestes dades són múltiples i de diversa natura, com ara el preu públic de la matrícula universitària, la baixa proporció del PIB nacional destinat a ajuts a l'estudi per a estrangers, el posicionament de les universitats espanyoles en els diferents rànquings, etc... Altres motius assenyalats serien l'excessiva burocràcia existent —sobretot pel que fa a la concessió dels visats—, el sistema d'accés a les universitats (proves d'accés, homologació de titulacions...) o la manca d'oferta de titulacions en anglès per part de les universitats espanyoles.

GRÀFIC 4.1. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS INTERNACIONALS EN TOTA L'EDUCACIÓ SUPERIOR RESPECTE DEL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS EN L'EDUCACIÓ SUPERIOR. ANY 2012

De la mateixa manera, la ràtio d'estudiants internacionals universitaris entrants (55.759) respecte als sortints (30.135) a l'Estat espanyol se situa pràcticament en una proporció de 2 a 1 (vegeu *Gràfic 4.2.*).

GRÀFIC 4.2. RÀTIO D'ESTUDIANTS INTERNACIONALS ENTRANTS RESPECTE ELS NACIONALS SORTINTS. ANY 2012

Tot i que les dades de captació del sistema universitari espanyol i català són baixes si les comparem amb països del seu entorn, és important assenyalar l'esforç que s'ha dut a terme al llarg dels darrers anys per part de les universitats de Catalunya per tal d'incrementar el nombre d'estudiants estrangers a les seves aules. D'aquesta manera, el curs 2008-09 hi havia un total de 13.701 estudiants estrangers, mentre que el curs 2014-15

aquesta xifra havia augmentat fins els 23.215 alumnes (un increment del 69,4%). Tanmateix, però, i en la mateixa línia del que apuntaven Bravo Lifante y de Esteban Villar (2014), hi ha una gran diferència en el percentatge que aquests alumnes estrangers representen en el total dels alumnes matriculats a estudis de grau (4,7 % del total), màster (26 %) o doctorat (35,9 %) al curs 2014-15.

TAULA 4.1. EVOLUCIÓ DE LES MATRICULACIONS D'ESTUDIANTS ESTRANGERS AL SUC							
	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
GRAUS	5.813	6.730	7.685	8.906	9.460	10.174	10.597
MÀSTER	3.337	4.517	5.011	5.740	5.807	5.710	6.331
DOCTORAT	4.551	4.866	5.381	5.818	5.827	6.048	6.287
Total sistema	13.701	16.113	18.077	20.464	21.094	21.932	23.215
Total sistema %	7,48 %	7,63 %	7,80 %	7,83 %	8,23 %	8,62 %	9,12 %

Font: Generalitat de Catalunya. *Estudiants estrangers al SUC*

4.2. El programa de mobilitat Erasmus

Actors Implicats	Centres universitaris i estudiants
Escala geogràfica	A nivell internacional
Marc formal	Programa de mobilitat
Direccionalitat	<i>Incoming</i> , entre diferents sistemes geogràfics educatius

Les dades sobre la presència d'universitaris estrangers a les universitats espanyoles, baixes en el conjunt comparatiu que han establert els autors de l'estudi consultat (Michavila et al., 2015) com s'ha vist, contrasten amb les dades de participació en el programa ERASMUS³⁸. Aquestes dades de participació pel que fa al sistema universitari espanyol són, excepcionalment, les millors d'entre els països participants. Així, el mateix any 2012 (Michavila et al., 2015: 66), un total de 39.249 estudiants espanyols varen realitzar una estada a l'estranger en el marc d'aquest programa (*outgoing*) mentre que 39.958 universitaris europeus triaren les universitats espanyoles (*incoming*).

La mobilitat universitària europea pren la seva veritable dimensió entesa com la mobilitat d'estudiants entre universitats dels diferents estats membres de la Unió, d'acord amb l'esperit del Tractat de Maastricht de 1993, pel qual la Unió Europea prenia el dret a actuar en l'àmbit educatiu recolzant i complementant les polítiques educatives dels països membres.

³⁸ Per a consultar les estadístiques històriques d'aquest programa de mobilitat vegeu http://ec.europa.eu/education/tools/statistics_es.htm. Així mateix, i referit al sistema universitari Espanyol en concret pot consultar-se: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/datos-cifras.html>

Així doncs, a l'Europa actual la mobilitat universitària ha de ser, a la força, transnacional, tal i com posa de manifest els objectius i el funcionament de l'EEEES. Però tot i l'innegable avenç que la creació d'aquest espai universitari europeu ha suposat, la construcció d'aquest espai universitari i de recerca ha hagut de fer front a les mateixes dificultats que la unió monetària i fiscal o la de lliure circulació de persones i mercaderies, per posar dos exemples.

En aquest sentit, la Comissió Europea recollia els 10 impediments principals per al desenvolupament d'aquest fenomen i que, tal i com es pot comprovar, en bona manera poden extrapolar-se als grans problemes que ha de fer front la construcció de l'Europa unida (Comissió Europea, 1996: 17-29):

1. dificultats vinculades al dret de residència
2. el tracte diferent per part de cada país als investigadors en formació
3. les exaccions obligatòries aplicables a les diferents categories de persones
4. la protecció social
5. el reconeixement, la certificació, la validació
6. la territorialitat de les beques
7. obstacles socioeconòmics
8. obstacles administratius
9. obstacles lingüístics i culturals
10. obstacles pràctics

Les bases per a la solució d'aquests obstacles ja s'havien començat a posar en marxa amb anterioritat. A Europa hi ha una data molt clara que inicia aquest fort creixement de la mobilitat universitària i que és l'inici, el curs 1987-1988, del programa ERASMUS³⁹; un capítol del programa SOCRATES l'objectiu del qual és "contribuir al desenvolupament d'un ensenyament superior de qualitat i d'un espai educatiu europeu mitjançant la promoció de la mobilitat física, el coneixement dels idiomes i el recurs a les tècniques modernes d'ensenyament obert i a distància". Tot i prendre el nom de l'humanista holandès Erasme de Rotterdam respon també a l'acrònim d'*European Community Action Scheme for the Mobility of University Students* (Wikipedia. *Programa Erasmus*).

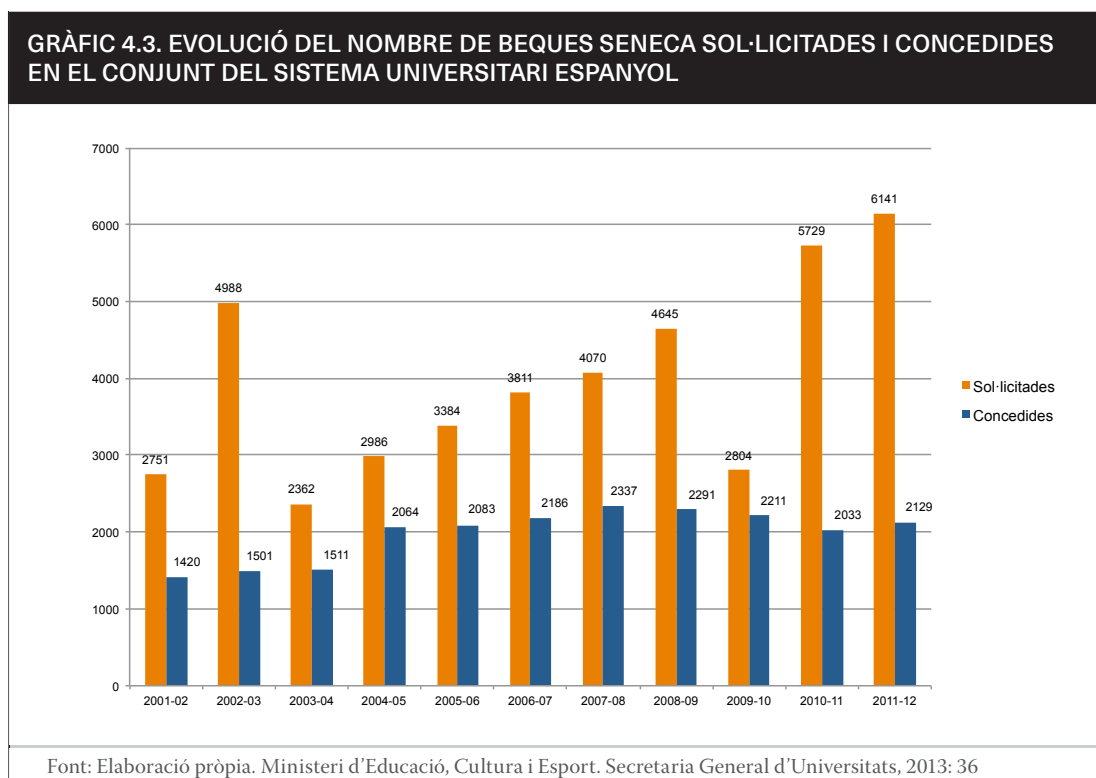
³⁹ Tot i que la crisi econòmica que sacseja Europa va provocar, per exemple, que el Govern espanyol retallés en un 60% la dotació destinada a aquests ajuts en els pressuposts generals de l'estat per l'any 2013.

4.3. La mobilitat interna del sistema universitari espanyol. L'exemple del programa SICUE

Actors Implicats	Centres universitaris i estudiants
Escala geogràfica	A nivell nacional
Marc formal	Programa de mobilitat
Direccionalitat	<i>Incoming</i> , entre mateixos sistemes educatius d'un mateix territori

La mobilitat d'estudiants universitaris espanyols dins del seu propi sistema universitari es formalitza, en bona part, pel programa SICUE⁴⁰ (Sistema d'Intercanvi entre Centres Universitaris Espanyols), promogut per la *Red Universitaria de Asuntos Estudiantiles* (RUNAE) de la *Conferencia de Rectores de las Universidades Españolas* (CRUE), que permet a l'estudiant universitari la realització de part dels estudis de la seva titulació en una altra universitat espanyola diferent a la seva amb garanties de reconeixement acadèmic i d'aprofitament, alhora que incentiva l'estudiant a viure l'experiència de conèixer altres institucions d'ensenyament superior, sistemes universitaris i ciutats.

Per tal d'ajudar al finançament dels costos derivats de l'obtenció d'una plaça SICUE, en el seu moment, el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport va convocar les beques SENECA. Tanmateix, però, el mateix Ministeri d'Educació del govern espanyol eliminà completament la seva dotació a partir del curs 2013-14 (Sánchez, 2013).

40 Disponible a: <http://www.crue.org/Estudiantes/MovilidadEstudiantes/Paginas/Movilidad.aspx?Mobile=0>. Data de la consulta: gener de 2016.

Del gràfic anterior es desprèn, en primer terme, el *gap* existent entre l'oferta (que es manté més o menys estable al llarg de tota la sèrie) i la demanda d'aquestes beques que presenta certs alts i baixos, tot i que és de destacar que augmenta considerablement a partir de l'agreujament de la crisi sistèmica que ha viscut el nostre país al llarg dels darrers anys, crisi que, com dèiem, ha portat el MECD a eliminar aquests ajuts a la mobilitat interna. Un segon aspecte que destaca d'aquesta anàlisi és la poca demanda de places generada entre un col·lectiu que, al llarg d'aquests anys, és de prop d'un milió i mig d'estudiants, fet que porta a pensar que la mobilitat interna dins el SUE no és una prioritat, ni per part dels estudiants universitaris ni per part de l'administració de l'Estat.

4.4. La mobilitat d'estudiants propis dins del conjunt del sistema universitari espanyol i català

Efectivament, diferents indicadors suggereixen que el criteri principal que regeix la decisió final a l'hora d'escollir estudi i universitat en la majoria de casos és el de la proximitat geogràfica del centre on s'imparteix l'estudi triat al domicili habitual⁴¹; que en aquestes edats —el perfil majoritari d'estudiants de nou accés a les universitats és el format per estudiants que acaben la formació postobligatòria— sol ser el domicili familiar. Així, per exemple:

“(…) l'Enquesta a la Joventut de Catalunya 2012 conclou que un 78% de les persones d'entre 20 i 24 anys viuen a la llar d'origen (progenitors o equivalents). Si tenim en compte que, segons dades de la secretaria d'Universitats i Recerca, l'any 2012 estudiava a la universitat el 38% del jovent d'entre 18 i 24 anys, hem de concloure que la majoria d'estudiants viuen a la llar d'origen, tot i que en molts casos sigui en un municipi diferent del centre on s'estudia”. (Consell de l'Estudiantat de les Universitats catalanes, 2016).

Així, en la següent *Taula 4.2.* s'observa que el 83,19% (curs 2008-09)/84,20% (curs 2013-14) dels estudiants matriculats a les universitats públiques espanyoles provenien (per la localització de la seva residència familiar) de la mateixa província i regió (comunitat autònoma) on està ubicada la institució.

TAULA 4.2. NOMBRE D'ALUMNES DE CICLES I GRAUS MATRICULATS ALS CENTRES PROPIS DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES PRESENCIALS ESPANYOLES PER PROCEDÈNCIA GEOGRÀFICA DE LA SEVA RESIDÈNCIA FAMILIAR. CURS 2008-09* / CURS 2013-14**		
Procedència geogràfica	Total dels centres	
	Alumnes	%
Provincial	493.089/452.449	44,93%/43,76%
Regional	419.824/418.101	38,26%/40,44%
Nacional	108.351/122.381	9,87%/11,83%
Europa	6.970/7.786	0,64%/0,75%
Resta del món	5.366/5.642	0,49%/0,55%
NS / NC	3.778/27.968	5,81%/2,67%
Total de la matrícula	1.097.378/1.034.327	100%/100%

*Font: Hernández Armenteros, 2010a: 73.
**Font: Hernández Armenteros et al. (dir), 2014: 131

41 En aquest sentit, es manifesta Konrad Osterwalder: “En el primer cicle (...) el col·lectiu d'estudiants de la majoria d'universitats europees és, en gran mesura local. Això significa que, per exemple, el 80% dels estudiants no procedeixen de més de 50 km de distància de la universitat”. (Osterwalder, 2004).

Pel que fa exclusivament als alumnes de nou ingrés per aquests mateixos anys acadèmics 2008-09 i 2013-14, s'observa, en la següent taula, com la tendència és la mateixa; essent la procedència provincial i regional en un 87,41 % i un 87,15 %:

TAULA 4.3. NOMBRE D'ALUMNES DE NOU INGRÉS MATRICULATS ALS CENTRES PROPIS DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES PRESENCIALS ESPANYOLES PER PROCEDÈNCIA GEOGRÀFICA DE LA SEVA RESIDÈNCIA FAMILIAR. CURS 2008-09* / CURS 2013-14**		
Procedència geogràfica (residència familiar)	Total dels centres	
	Alumnes	%
Provincial	102.120/99.618	47,88 %/45,72 %
Regional	84.318/90.271	39,53 %/41,43 %
Nacional	23.711/25.422	11,12 %/11,67 %
Europa	1.589/1.163	0,75 %/0,53 %
Resta del món	1.549/1.406	0,73 %/0,65 %
Total de la matrícula	230.452/217.880	100 %/100 %

*Font: Hernández Armenteros, 2010a: 73.
**Font: Hernández Armenteros et al. (dir), 2014: 122

En aquest mateix sentit, una altra dada significativa que complementa el mapa de la (poca) mobilitat dels estudiants universitaris dins de les fronteres del sistema universitari espanyol es troba en la *Taula 4.4.* que mostra, per comunitat autònoma, la mobilitat interna dels estudiants universitaris aptes en la fase general de les PAU i la ubicació del centre universitari al qual es matriculen. En color gris, s'ha ressaltat la correlació entre ambdós ítems a la mateixa comunitat que, tal i com s'observa, presenten els valors més alts amb diferència, la qual cosa explica la baixa mobilitat d'estudiants existent entre comunitats. Dit d'una altra manera, la major part dels estudiants de cada comunitat autònoma que superen les PAU es matriculen finalment en centres universitaris ubicats en la seva mateixa comunitat.

De l'anàlisi d'aquestes dades se'n desprèn el següent:

1. l'efecte "crida" de les universitats de la Comunitat de Madrid a les quals es dona la presència més alta d'estudiants de totes les altres comunitats autònomes de l'Estat⁴² (a excepció feta dels estudiants provinents de Catalunya). Aquest efecte s'explicaria per l'àmplia oferta universitària disponible, per la centralitat geogràfica respecte la Península i, àdhuc, pel mateix fet de tractar-se de la capital de l'Estat espanyol.

42 Dades destacades en color blau.

2. aquest efecte crida no es dóna en el cas de Catalunya⁴³ tot i tenir un sistema universitari semblant al de Madrid tant en nombre d'institucions com en oferta de titulacions. Molt probablement el tema de la llengua expliqui, en part, aquest fet, car sobretot són els estudiants provinents de les Illes Balears i, en menor mesura, de la Comunitat Valenciana els qui tenen més presència.
3. no hi ha pràcticament mobilitat dels universitaris provinents de la Comunitat de Madrid a les universitats de Catalunya ni tampoc a l'inrevés⁴⁴. Aquest fet s'explica per la semblança en la mida, característiques i oferta d'ambdós sistemes universitaris.
4. en general, els estudiants que havent realitzat les PAU en una comunitat autònoma acaben cursant els seus estudis universitaris en una altra⁴⁵, ho fan en aquelles que són limítrofes geogràficament. Per tant, com més allunyada està la comunitat autònoma on estudiar de la d'origen de l'estudiant, l'índex de mobilitat és menor. Els valors per sobre de 1⁴⁶ corresponen, en la majoria de casos, a la correlació física entre comunitats limítrofes.

---

43 Dades destacades en color vermell.

44 Dades destacades en ombrejat vermell.

45 Per exemple, aquelles comunitats en les quals l'oferta de places universitàries existent no pot donar sortida al conjunt de la demanda que li és pròpia.

46 Dades destacades en negra.

TAULA 4.4. MOBILITAT INTERNA DELS ESTUDIANTS UNIVERSITARIS APTES EN LA FASE GENERAL DE LES PAU PER COMUNITAT AUTÒNOMA ON SHAN MATRICULAT. CURS 2012-13

Comunitat autònoma de realització de les PAU	Distribució dels estudiants que són aptes en la FG PAU	% d'estudiants que no es matriculen en el SUE	Comunitat autònoma del centre a on es matricula																	
			Andalusia	Aragó	Astúries	Balears	Cantàbria	Castilla-la Manxa	Castilla i Lleó	Catalunya	C. Valenciana	Extremadura	Galícia	Madrid	Múrcia	Navarra	País Basc	La Rioja	Ceuta i Melilla	Canàries
TOTAL	100	15,3	16,9	2,6	1,5	1,0	0,8	2,1	5,3	13,5	9,2	1,6	4,0	16,7	3,3	1,3	4,3	0,4	0,03	
Andalusia	21,3	17,5	75,5	0,1	0,01	0,02	0,03	0,2	0,4	0,2	0,5	0,2	0,1	3,3	0,8	0,2	0,0	0,03	0,9	0,03
Aragó	3,0	10,3	0,4	74,5	0,1	0,1	0,1	0,1	1,7	4,5	2,7	-	0,1	3,9	0,1	1,1	0,3	0,1	0,02	0,06
Astúries	1,9	13,0	0,1	0,2	71,1	0,1	0,6	0,1	5,9	0,4	0,2	-	1,6	5,7	0,1	0,5	0,5	-	0,0	0,03
Balears	2,1	16,9	1,4	0,3	0,1	46,4	0,2	0,1	1,1	23,4	1,8	0,03	0,2	7,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,0	0,1
Cantàbria	1,2	14,9	0,6	0,3	3,4	0,05	56,8	0,05	8,4	0,6	0,3	0,05	0,2	7,6	-	1,1	5,1	0,2	0,0	0,2
Castella-la Manxa	4,2	11,8	4,1	0,3	0,03	0,03	0,1	43,0	2,1	0,4	9,3	0,4	0,1	25,6	2,6	0,1	0,1	0,04	0,01	0,04
Castella i Lleó	5,7	10,9	0,3	0,9	1,1	0,02	0,6	0,1	70,8	0,5	0,5	0,1	0,9	11,6	0,1	0,6	1,0	0,1	0,01	-
Catalunya	15,1	17,0	0,1	0,2	-	0,01	0,00	0,01	0,1	81,7	0,2	0,00	0,03	0,3	0,01	0,2	0,1	0,1	0,01	0,02
C. Valenciana	10,7	14,0	0,7	0,4	0,02	0,03	0,02	0,3	0,3	2,2	77,6	0,03	0,1	1,6	2,5	0,2	0,1	0,03	0,01	0,04
Extremadura	3,0	12,6	12,2	0,2	-	-	0,1	0,9	12,1	0,2	0,3	51,7	0,1	9,4	0,04	0,02	0,1	0,02	0,0	0,02
Galícia	5,4	18,1	0,2	0,1	0,4	0,01	0,1	0,03	1,9	0,9	0,3	0,04	71,3	6,0	0,04	0,4	0,2	0,03	0,0	-
Madrid	15,3	14,7	0,1	0,2	0,02	0,02	0,02	1,1	0,9	0,1	0,1	0,04	0,1	82,3	0,04	0,2	0,1	0,03	0,0	0,01
Múrcia	3,6	11,7	2,9	0,2	0,05	0,02	0,02	0,4	0,3	0,3	4,4	0,02	0,1	3,0	76,3	0,2	0,03	0,06	0,05	-
Navarra	1,5	14,7	0,3	5,6	0,1	0,04	0,5	-	4,0	1,4	0,5	-	0,1	3,3	0,04	55,9	11,1	2,4	0,0	-
País Basc	5,3	17,9	0,1	0,3	0,1	0,01	0,6	0,02	1,5	1,3	0,2	0,2	-	2,6	-	2,3	72,5	0,5	0,0	0,02
La Rioja	0,7	13,9	0,5	10,1	0,5	0,1	0,9	0,2	9,6	2,3	1,2	0,1	0,3	10,6	0,1	5,4	7,6	36,5	0,0	-

Resultats expressats en %
 Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, 2014: 28-29

Òbviament, el criteri de la proximitat geogràfica no és pas l'únic i cal tenir ben present altres aspectes que influeixen notòriament en la presa de la decisió final, però aquest —i per extensió la resta de factors de caire més personal— s'imposa a aquells altres factors d'índole acadèmica establerts o fomentats per les mateixes universitats; com ara el prestigi i la qualitat de la universitat i dels estudis, indicadors, rànquings, orientació a l'accés entre d'altres (Guàrdia et al., 2012: 89).

A Catalunya aquest és un fenomen que també s'ha repetit al llarg dels darrers anys i que en bona part s'explica, com s'analitzarà més endavant, per l'actual mapa universitari, en el qual el tret més destacat és, per una banda, l'atomització i la dispersió de les institucions universitàries de cap a cap del país i, de l'altra, per la duplicitat en l'oferta docent, fet que comporta que un mateix estudi pugui cursar-se en diferents universitats o que, fins i tot, aquest estigui duplicat en una mateixa institució oferint-se en dos campus diferents. Així ho demostra la procedència dels alumnes de nou ingrés a les universitats públiques catalanes destacant-se que, en aquest cas, la procedència geogràfica dels alumnes és, en un 89,27 %, provincial i regional:

TAULA 4.5. MATRÍCULA NUMÈRICA DELS ALUMNES DE NOU INGRÉS A PRIMER CURS A LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES CLASSIFICATS PER UNIVERSITATS I PROCEDÈNCIA GEOGRÀFICA. CURS 2008-09						
	Provincial	Regional (Catalunya)	Nacional (Resta Espanya)	Europea	Resta del món	Total
UB	10.118 (84,06%)	1.060 (8,81%)	774 (6,43%)	65 (0,54%)	20 (0,17%)	12.037 (100%)
UAB	6.802 (80,81%)	758 (9,01%)	743 (8,83%)	99 (1,18%)	15 (0,18%)	8.417 (100%)
UPC	4.422 (81,18%)	574 (10,54%)	411 (7,55%)	28 (0,51%)	12 (0,22%)	5.447 (100%)
UPF	2.144 (79,79%)	307 (11,43%)	196 (7,29%)	26 (0,97%)	14 (0,52%)	2.687 (100%)
UdL	1.278 (63,46%)	364 (18,07%)	326 (16,19%)	31 (1,54%)	15 (0,74%)	2.014 (100%)
UdG	1.834 (66,50%)	802 (29,08%)	95 (3,44%)	19 (0,69%)	8 (0,29%)	2.758 (100%)
URV	1.967 (77,29%)	257 (10,10%)	307 (12,06%)	13 (0,51%)	1 (0,04%)	2.545 (100%)
UVic	859 (64,10%)	267 (19,93%)	152 (11,34%)	52 (3,88%)	10 (0,75%)	1.340 (100%)
Mitjana (%)	74,65 %	14,62 %	9,14 %	1,23 %	0,36 %	37.245 (100%)

Elaboració pròpia a partir de: Hernández Armenteros, 2010b: 32-35 i, Hernández Armenteros, 2010c: 19

Al curs 2013-14, aquestes dades sobre la procedència geogràfica de la seva residència familiar continuaven essent molt semblants pel que fa al conjunt de l'alumnat de les universitats catalanes participants del procés de preinscripció essent del 90,94 %⁴⁷:

TAULA 4.6. MATRÍCULA NUMÈRICA DELS ALUMNES DE NOU INGRÉS A PRIMER CURS A LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES CLASSIFICATS PER UNIVERSITATS I PROCEDÈNCIA GEOGRÀFICA DE LA SEVA RESIDÈNCIA FAMILIAR. CURS 2013-14						
	Provincial	Regional (Catalunya)	Nacional (Resta Espanya)	Europea	Resta del món	Total
Mitjana (%)	78,26 %	12,68 %	8,01 %	0,67 %	0,39 %	31.645 (100 %)
Elaboració pròpia a partir de: Hernández Armenteros, et al. (dir), 2014: 122						

El criteri de proximitat geogràfica a l'hora de la tria de centre i estudi universitari és vàlid tant per a aquells estudiants que, per la distància entre el seu domicili habitual i el centre universitari, no poden fer el desplaçament diari d'anada i tornada⁴⁸ com per a aquells que tot i poder continuar residint al domicili habitual, tendeixen a escollir el centre i estudi més proper entre la diferent oferta que tenen al seu abast.

Així doncs, el pes específic d'aquest criteri pot arribar a imposar-se, fins i tot, al de la tria de la universitat i/o de la carrera preferides per part de l'estudiant de nou accés fent, en aquests casos, que l'estudiant hi renunciï i esculli una titulació diferent a la idealment desitjada a priori en la universitat més propera al seu domicili. Així, es fa evident *“la existencia obvia de factores personales en este proceso [en la tria de la titulació i la universitat]. Factores que reúnen los aspectos derivados de cuestiones geográficas, desplazamientos (...)”* (Guàrdia et al., 2012: 91). Es fa necessari, doncs, esbrinar si a l'hora de l'elecció dels estudis —i posterior matrícula— s'imposen els criteris intrínsecs al món acadèmic (desig de cursar un estudi concret, en un centre determinat i no en un altre...) davant de qualsevol consideració extrínseca (motius de caire cultural, social, econòmic...). És evident que els primers haurien de ser els criteris principals, però es fa palès que, en molts casos, els condicionants aliens tenen un pes específic en aquesta tria.

Aquest condicionant geogràfic ve determinat per la relació espai-temps entre el domicili habitual de l'estudiant —en la majoria dels casos el familiar— i el centre universitari. Si aquesta relació fa factible el desplaçament diari d'anada i tornada, aleshores aquest condicionant no és tingut en compte, però quan la distància no ho permet i s'ha de fixar un domicili diferent a prop del centre poden imposar-se altre tipus de raons que poden determinar un canvi en les expectatives acadèmiques davant la negativa (volguda o per causes de força major [criteris econòmics o familiars]) a desplaçar-se.

⁴⁷ Per a aquest curs no es disposa de dades desagregades per universitat.

⁴⁸ Per la qual cosa han d'establir-se en un altre domicili (pis de familiars, de lloguer compartit o no, residència universitària, col·legi major...) -migracions intermunicipals internes- fet que, entre d'altres conseqüències, implica un sobreesforç econòmic a la família.

Aquest fenomen s'ha accentuat, sens dubte, per l'actual escenari de crisi econòmica. Efectivament, el fet que l'estudiant pugui continuar la seva formació superior en un centre proper al domicili familiar —com passa en la majoria dels casos quan ens referim a l'etapa d'escolarització obligatòria i postobligatòria— comporta un important estalvi per a les famílies que no pot menystenir-se. En aquest sentit, cal matisar que en aquest estudi s'entén per “centre proper al domicili habitual” aquell que permet que la persona pugui realitzar el desplaçament diari d'anada i tornada amb un cost raonable de temps que se situa, com veurem, en una hora i mitja o dues com a màxim per trajecte (vegeu la *Figura 7.1.*) independentment de la distància geogràfica o del mitjà de transport utilitzat⁴⁹.

Finalment, hi ha un nombre d'estudiants preuniversitaris que en accedir a la universitat es veuen obligats a estudiar en una universitat prou allunyada del seu domicili habitual com per obligar-los a haver-s'hi d'establir al llarg de tot el període acadèmic⁵⁰. Les raons que duen a aquesta “mobilitat obligatòria” (obligatòria en tant que s'imposarà per sobre els criteris de la proximitat geogràfica, donat que si imperen aquest darrers, l'entrada a la universitat de l'estudiant queda en suspens) són diverses però se'n podrien destacar tres de principals, independentment de si l'estudiant en qüestió opta a un estudi ofert per una universitat pública o privada:

1. perquè en el procés d'assignació de places aquest estudiant no entra en els estudis triats en la universitat més propera; estudis que sovint copsen les seves primeres preferències.
2. perquè els estudis als quals opta no estan dins l'oferta d'aquesta universitat més propera.
3. perquè la distància que separa el seu domicili habitual de qualsevol oferta de centre i estudis és prou gran com per desaconsellar el doble desplaçament diari. Aquest és el cas, com es veurà, de la majoria dels estudiants residents a les comarques pirinenques.

Per tant, en aquest context de mobilitat universitària que ha assolit la seva plena raó de ser a partir del desplegament de l'Espai Europeu d'Educació Superior, ens trobem, paradoxalment, que al nostre país la “mobilitat voluntària” del nostre estudiantat queda més aviat circumscrita a la participació en programes de mobilitat (d'abast nacional com ara el programa Sèneca o internacional [Erasmus]) mentre que la “mobilitat obligada” es deu, sovint, a causes de força major no volgudes com les descrites en l'anterior paràgraf.

---

49 En aquest sentit un exemple significatiu: l'entrada en funcionament de la línia d'alta velocitat ferroviària (AVE) ha comportat que un desplaçament de llarga durada com era tradicionalment el de Lleida-Barcelona o Girona-Barcelona i que, en conseqüència, obligava l'estudiant a absentar-se del domicili familiar al llarg de la setmana, es vegi ara significativament reduït fins al punt de permetre l'anada i la tornada el mateix dia. La freqüència dels combois i la política de descomptes per a estudiants augmenten l'atractiu d'aquesta possibilitat.

50 Els canvis de residència que impliquen, alhora, un canvi de municipi s'anomenen “migracions intermunicipals internes”.

Però la manera com s'imposa aquest criteri no és exclusiva de les àrees del país que compten amb una única presència universitària com ara Girona, Lleida, Tarragona o Vic. També sembla imposar-se a l'àrea i a la regió metropolitana de Barcelona, on l'oferta de centres i titulacions és molt més àmplia que a la resta de Catalunya i tant l'oferta de transport públic com d'infraestructures viàries unides a la mida de territori permeten que l'estudiant pugui desplaçar-se diàriament des del seu domicili habitual.

Part III

Anàlisi de la mobilitat dels
estudiants residents a Catalunya
matriculats de nou accés a
les universitats catalanes
que participen del procés de
preinscripció. Del curs
2000-01 al 2013-14

Anàlisi de la mobilitat dels
estudiants residents a Catalunya matriculats
de nou accés a les universitats catalanes que
participen del procés de preinscripció.
Del curs 2000-01 al 2013-14

Introducció a la Part III

La mobilitat obligada per raó d'estudi analitza els desplaçaments dels alumnes entre el seu lloc de residència i el lloc d'estudi, ja sigui als ensenyaments obligatoris (estudis de primària i els ensenyaments secundaris obligatoris [ESO]), als ensenyaments postobligatoris no universitaris (bàsicament batxillerat i cicles formatius) així com als estudis superiors (graus, màsters universitaris i programes de doctorat), ensenyaments que integren els diferents sistemes educatius d'un país.

Pel que respecta al cas de Catalunya, de les dades publicades per l'IDESCAT (*IDESCAT. Mobilitat intermunicipal*) sobre la mobilitat intermunicipal relatives als alumnes dels ensenyaments obligatoris, es desprèn que aquesta mobilitat és força limitada tenint en compte, d'una banda, l'edat d'aquests estudiants (i, per tant, la dependència envers el nucli familiar) i, de l'altra, de la ubicació de la mateixa oferta. Així, el curs 2014-15 el 91,1 % dels alumnes de primària i el 83,8 % dels d'ESO estudiaven al mateix municipi de residència.

Segons aquestes mateixes dades, i pel que fa als estudis postobligatoris, s'observa que aquesta mobilitat intermunicipal augmenta. Així, el 23,8 % dels estudiants de batxillerat i el 53,9 % dels de cicles formatius es desplacen a centres d'ensenyament d'altres municipis. Tanmateix, la mobilitat intercomarcal presenta índexs de mobilitat més baixos. En aquest sentit, la següent taula mostra l'estreta correlació entre la residència (*Resid.*) i la comarca on estudia (*Insc.*) dels alumnes de 16 a 17 anys que s'inscriuen a ensenyaments postobligatoris no universitaris, molts dels quals cursaran posteriorment estudis superiors esdevenint el principal col·lectiu d'estudiants universitaris de nou accés. La diferència (*Dif.*) indica el gap entre el nombre d'estudiants que resideixen a les comarques que integren l'àmbit en qüestió i els alumnes que hi estudien, assenyalant, en conseqüència, el diferencial total —positiu o negatiu— produït per la mobilitat intercomarcal. Com es pot observar, doncs, els percentatges de mobilitat són gairebé nuls en l'etapa de l'ensenyament postobligatori.

TAULA III.1. ALUMNES DE 16 A 17 ANYS SEGONS LLOC D'INSCRIPCIÓ I LLOC DE RESIDÈNCIA									
Àmbit	Curs 2007-08			Curs 2008-09			Curs 2009-10		
	Insc.	Resid.	Dif	Insc.	Resid.	Dif	Insc.	Resid.	Dif
Àmbit metropolità	71.584	71.338	-246	75.088	74.927	-161	77.195	77.107	-88
Comarques Gironines	10.068	10.188	120	10.616	10.682	66	11.103	11.179	76
Camp de Tarragona	8.881	8.936	55	9.577	9.626	49	9.939	9.904	-35
Terres de l'Ebre	2.706	2.815	109	2.908	3.007	99	2.925	3.029	104
Àmbit de Ponent	5.537	5.539	2	5.788	5.772	-16	5.984	5.955	-29
Comarques Centrals	7.357	7.263	-94	7.699	7.603	-96	8.090	8.013	-77
Alt Pirineu i Aran	1.042	1.096	54	1.071	1.130	59	1.123	1.172	49
Catalunya	107.175			112.747			116.359		

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT. *Projeccions de població en edat escolar 2021 (base 2010)*. Pàgines 25-27-29.

Si bé aquest fet s'explica, en bona part, per l'edat d'aquest col·lectiu i la dependència legal i econòmica dels pares, pot afirmar-se també que és paradigmàtica de la manca de cultura de la mobilitat del nostre país. Aquest fet marca un tret definitori pel qual el més normal és que a Catalunya la persona desenvolupi la totalitat de la seva vida acadèmica (i posteriorment la laboral) així com la pròpia trajectòria personal en un radi molt curt respecte la seva ciutat de residència habitual:

“(…) la família és un element fonamental pel que fa a les condicions de vida de l'alumnat universitari. Ara per ara, encara ens situem en un model mediterrani del sud d'Europa en relació amb un sistema residencial familiarista”. (Ariño Villarroya et al., 2016: 69).

Així les coses, la present part d'aquesta recerca aprofundirà en els aspectes relatius a la mobilitat dels estudiants residents a Catalunya de nou accés al sistema universitari català, concretament a les universitats que participen del sistema de preinscripció. Atenent als ítems descrits al *Capítol 3*, aquesta mobilitat es descriuria de la següent manera:

Actors implicats	Centres universitaris i estudiants
Escala geogràfica	A nivell nacional
Marc formal	De caràcter lliure
Direccionalitat	Entre estudiants de diferents sistemes educatius d'un mateix territori

Tota aquesta mobilitat ha de tenir, forçosament, un escenari real on fer-se tangible. Conceptualment, com ja s'ha vist, la mobilitat no pot explicar-se sense un punt d'origen i un de destí i de les relacions existents entre ambdós; però és des de l'òptica de la destinació (un territori, una ciutat universitària…) que s'articula aquesta recerca. Per tant, cal analitzar com es relaciona la institució universitària amb el territori on s'assenta per comprendre el paper que aquesta juga a tots els nivells.

Les dues funcions tradicionals de la universitat han estat, des de sempre, la docència i la recerca. Així, aquestes han jugat un paper clau en la generació de coneixement i la seva

transformació en valors de diversa índole (cultural, social o econòmic). En el decurs del temps, ha anat guanyant cada cop més importància una tercera missió; la transferència de coneixement i tecnologia⁵¹, que s'entén ara d'especial rellevància per la crisi econòmica europea, fet que posa en dubte la viabilitat de l'estat del benestar que s'ha anat construint al llarg dels darrers decennis. Així, la universitat catalana "en funció de les seves possibilitats, haurà d'agafar, especialment, la responsabilitat amb el creixement i el desenvolupament econòmic de Catalunya a través de la gestió de la tercera missió" (Rubiralta, 2012: 109).

Per tant, aquesta tercera missió de la universitat és vista com una part important per a la sortida d'aquesta recessió econòmica tot i que, paradoxalment, es destinen cada vegada menys recursos públics al seu finançament.

Diversos estudis realitzats sobre l'impacte de les universitats a Catalunya parteixen de la teoria de Raymond Florax (Florax, 1992) segons la qual el paper de les universitats esdevé cada vegada més important en el progrés social i la competitivitat econòmica del territori on s'ubiquen, donat que la seva acció té efectes sobre diferents àmbits del seu entorn socioeconòmic (a nivell polític, demogràfic, econòmic, infraestructural, cultural, educacional o social). Així, en el paradigma de l'economia del coneixement, les institucions com la universitat juguen un paper destacat, són actors fonamentals dels anomenats "sistemes d'innovació regionals" (Vilalta, 2012: 145).

La història de la universitat com a institució ha anat estretament vinculada al desenvolupament de les ciutats ja des de l'edat mitjana amb la creació, per part dels claudres d'algunes catedrals, d'escoles dedicades a la formació del clergat. A partir de mitjans del segle XII, les catedrals d'algunes ciutats (com per exemple Nôtre Dame de París) fan un pas més enllà atraient estudiosos que intentaven entendre els fonaments de la fe. Al llarg del segle següent, aquestes escoles catedralícies s'anaren estenent per tot Europa en el que fou l'inici de la mobilitat universitària.

Aquesta que s'acaba de citar és la primera de les etapes històriques que Miquel Siguán (2005) ressenyava en el seu article *La tercera edad de la universidad*. La segona etapa, segons aquest autor, se situa ja al segle XIX, quan la universitat, gràcies a l'ascens social de la burgesia, torna a esdevenir un centre de saber i quan "*la Universidad de Berlín, reorganizada por Humboldt, se convierte en paradigma de esta universidad renovada en la que la ciencia ocupa el lugar central (...)*". La "tercera edad" de la universitat s'esdevé en l'actualitat, quan ha canviat la funció social d'aquestes institucions, bàsicament urbanes, i s'ha arribat a creure que l'augment del nombre d'estudiants és un índex de progrés social.

Aquest binomi universitat-ciutat esdevé indissoluble ja que la primera "incideix sobre la ciutat i, alhora, la ciutat determina i condiciona el tarannà de la institució universitària

---

51 En aquest sentit, la LOMLOU (2007) és unívoca en el seu preàmbul: "*Las universidades, además de un motor para el avance del conocimiento, deben ser un motor para el desarrollo social y económico del país. Junto a la investigación básica, la universidad deberá impulsar la transferencia al sector productivo de los resultados de su investigación (...)*".

(...) des de les primeres universitats urbanes fins al mapa universitari actual, es contempla un procés de dispersió geogràfica que facilita l'accés directe als agents urbans" (Segarra Blasco, 2003: 78-101). En aquest sentit, Andreu Mas-Colell, destacava (2006) un estudi que publicava el rotatiu londinenc *The Times* en el que s'assenyalava que dos dels principals factors de l'èxit d'algunes ciutats britàniques eren les universitats i els aeroports.

És evident, alhora, que la influència de la universitat va molt més enllà de la ciutat on s'ubica. Les universitats del sistema universitari català tenen una clara vocació territorial. A Catalunya, s'ha parlat molt de les relacions de la universitat amb el territori on s'ubica. Així, s'han realitzat tot un seguit d'estudis que han intentat quantificar econòmicament i social aquestes relacions, sovint per justificar l'assentament d'una nova universitat en una part determinada del territori, fet que ha caracteritzat el sistema universitari català des dels anys 80 del segle passat (vegeu el *Capítol 5. El sistema universitari de Catalunya*).

Agustí Segarra (2003) afirma que "les institucions universitàries (...) també han d'esdevenir un factor de desenvolupament dels seus territoris". I continua dient: "no ens ha de sorprendre que el paper de la universitat com a instrument estratègic de dinamització territorial hagi merescut atenció creixent (...)".

En aquest mateix sentit, també s'expressen altres autors vinculats al món universitari (Parellada et al., 2005: 28-51):

"(...) l'impacte d'una institució universitària sobre un territori (...) es pot agrupar en dues categories:
- estudis d'impacte sobre la demanda (...) són provocats per l'acció de la despesa que fan les universitats
(...) sobre la demanda de béns i serveis de les localitats on s'ubiquen les universitats
- estudis d'impacte sobre l'oferta (...). Efectes considerats indirectes i a llarg termini".

Altres corrents d'estudi coincideixen en considerar la universitat com una "institució clau per al territori, i en aquest sentit se'ls reclama la major eficàcia i eficiència possible en aquesta funció social i econòmica. Això implica darrerament un interès vers els seus resultats o outputs, més que no pas vers l'estudi dels seus inputs o processos" (Vilalta, 2012: 146).

A la vista de tot plegat, en el *Capítol 5. El sistema universitari de Catalunya* i amb l'objectiu de posar en context aquest sistema, marc en el qual es desenvolupa aquesta recerca, es fa una explicació de les principals característiques que defineixen la formació de caràcter universitari al nostre país. D'aquesta manera, s'analitza la seva estructura actual fruit de l'ordenació acadèmica derivada de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior, tot aportant les magnituds actuals relatives per a cadascun dels diferents graus d'estudis (grau, màster i doctorat). Seguidament, es repassen les principals característiques que defineixen el suc: dimensió i extensió, titularitat, característiques i dimensions de les institucions que l'integren i, finalment, s'explica el sistema d'accés vigent, que marca la divisòria entre les universitats catalanes incloses en el present treball i les que n'han quedat al marge.

En el *Capítol 6. El perfil de l'estudiantat del sistema universitari de Catalunya* es defineixen les magnituds de la població estudiantil a Catalunya, posant especial cura en l'anàlisi del nombre d'estudiants matriculats a les universitats, així com el nombre d'estudiants de nou accés al llarg de la mateixa sèrie temporal (del curs 2000-01 al 2013-14) recollida en els següents capítols d'aquest treball.

Tot plegat, doncs, amb l'objectiu de centrar l'estudi de la mobilitat dels estudiants residents a Catalunya de nou accés tant des de l'òptica de cadascuna de les vuit institucions analitzades (*Capítol 7. L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció*) com des de cadascuna de les 41 comarques del país⁵² (*Capítol 8. L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció per comarca de residència*).

---

⁵² El mes d'abril de 2015, el Parlament de Catalunya aprovava el projecte de llei de creació de la comarca del Moianès. Per raons cronològiques, aquesta nova comarca queda fora del present treball ja que tampoc no existeixen dades desagregades que li siguin pròpies.

CAPÍTOL 5

EL SISTEMA UNIVERSITARI
DE CATALUNYA

El sistema universitari de Catalunya

D'acord amb la *Figura 5.1.*, l'ordenació acadèmica vigent regula l'accés als estudis superiors, principalment després que l'estudiant hagi acomplert l'etapa de formació postobligatòria (estudis de batxillerat, de formació professional o cicles formatius de grau superior). Per a cadascun d'aquests estudis, així com per altres casos, existirà una via d'accés tipificada⁵³ a la universitat, ja sigui aquesta de titularitat pública o privada.

53 Vegeu, en aquest sentit, l'apartat 5.2.6. *L'accés a les universitats de Catalunya* d'aquest mateix capítol.

Aquesta recerca es basa, doncs, en el trànsit dels estudiants que, des de qualsevol dels seus estudis previs, inicien la seva etapa universitària, més concretament, als estudis de grau als quals se'ls defineix com a "estudiants universitaris de nou accés". En conseqüència, no es pretén realitzar ací una anàlisi exhaustiva de les diferents etapes educatives existents si no localitzar el moment exacte de la vida acadèmica d'aquestes persones a l'entorn del qual gira el present treball.

5.1. Els estudis universitaris

A continuació es ressenyen els trets essencials que configuren l'actual marc universitari de l'Estat espanyol i de Catalunya per entendre la seva configuració i ordenació per tal de contextualitzar l'objectiu d'aquesta recerca. No es realitza, tampoc, cap ressenya històrica de la universitat al nostre país.

La Constitució espanyola de 1978 obre un procés de descentralització que també repercuteix en l'organització del sistema universitari. Així, la gestió universitària es transfereix paulatinament, tot i que només en part, a les Comunitats Autònomes⁵⁴ que compten amb aquestes institucions al seu territori. Així, les universitats públiques i privades establertes a Catalunya conformaran, a l'empara d'aquesta llei orgànica, l'anomenat sistema universitari de Catalunya.

En aquest context es produeix l'aparició, de cap a cap del país, d'un creixent nombre d'universitats de nova creació, que se sumen a les ja existents⁵⁵, responent a un doble estímul; d'una banda pels condicionants d'índole política derivats d'aquesta descentralització i de tipus social, de l'altra. Efectivament, es produeix una demanada creixent d'estudis superiors amb l'arribada massiva a la universitat pública de la dona⁵⁶ i d'estudiants de totes les condicions socials, trencant-se, així, aquelles desigualtats socials que havien impedit, fins aleshores, als fills dels treballadors arribar als estudis superiors (Fernández Buey, 2008: 51).

La *Ley Orgánica 11/1983, de 25 de agosto, de Reforma Universitaria* (LRU) consagra en el seu capítol preliminar aspectes com l'autonomia de la universitat, la llibertat de càtedra, d'estudi i de recerca i de gestió i administració dels recursos públics⁵⁷ i estigué vigent fins el 13 de gener de 2002, data en què entra en vigor la *Ley Orgánica 6/2001, de 21 de*

---

54 Andalusia, Aragó, Canàries, Cantàbria, Castella-la Manxa, Castella i Lleó, Catalunya, Comunitat de Madrid, Comunitat Foral de Navarra, Comunitat Valenciana, Extremadura, Galícia, Illes Balears, La Rioja, País Basc, Principat d'Astúries i Regió de Múrcia.

55 Pot consultar-se'n un llistat a: <http://www.crue.org/universidades/Paginas/default.aspx?Mobile=0> (data de la consulta: gener de 2016).

56 Les conseqüències d'aquesta incorporació tardana de la dona a la vida universitària encara es fa palesa fins el punt que la LOMLOU de 2007 va haver de regular l'establiment de sistemes per tal de permetre la paritat en els òrgans de representació de les universitats i una major participació de les investigadores en els grups de recerca.

57 En contraposició a la llei franquista de 29 de juliol de 1947 de Ordenación de la Universidad Española vigent fins aleshores per la qual la missió de la universitat és la de "dar la enseñanza en el grado superior y de educar y formar a la juventud para la vida humana, el cultivo de la ciencia y el ejercicio de la profesión al servicio de los fines espirituales y del engrandecimiento de España (...) [i] inspirándose en el sentido católico, consubstancial a la tradición universitaria española acomodará sus enseñanzas a las del dogma y de la moral católica y a las normas del Derecho canónico vigente [i] en armonía con los ideales del Estado nacionalsindicalista, ajustará sus enseñanzas y sus tareas educativas a los puntos programáticos del Movimiento".

diciembre, de Universidades (LOU) per la qual es regeix actualment el sistema universitari espanyol. Aquesta llei ha estat objecte de modificacions i ampliacions, essent la més recent la de 2007 (LOMLOU⁵⁸), així com per reials decrets que regulen altres aspectes de la vida universitària, d'entre els quals destaquen el *Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de la enseñanzas universitarias oficiales* i el *Real Decreto 861/2010, de 2 de julio, por el que se modifica el Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales* tal i com es detalla més endavant (vegeu l'apartat 5.1.1. *L'estructura actual dels estudis*).

La LOU pretén l'adequació de les universitats als nous reptes que tenen plantejats les institucions d'ensenyament superior a inicis del segle XXI; aspectes com ara la mobilitat d'estudiants i professors, fer de la creació i la transmissió del coneixement l'eix vertebrador de l'activitat acadèmica, respondre als reptes que planteja l'ensenyament no presencial o la integració a l'EEES.

Paral·lelament, i tal i com es recull en la seva exposició de motius, “*esta Ley nace con el propósito de impulsar la acción de la Administración General del Estado en la vertebración y cohesión del sistema universitario, de profundizar las competencias de las Comunidades Autónomas, y de establecer los cauces necesarios para fortalecer las relaciones y vinculaciones recíprocas entre Universidad y sociedad*”.

Alhora, la LOU complementa la transferència de competències en matèria universitària envers les CCAA com ara la regulació del règim jurídic i retributiu del professorat contractat i la capacitat per establir retribucions addicionals per aquest col·lectiu, l'aprovació de programes de finançament conduents a contractes programa i l'avaluació de la qualitat de les universitats del seu àmbit de responsabilitat.

Sis anys més tard, es feu necessària una revisió i adequació d'aquesta llei —coneguda per l'acrònim de LOMLOU— per tal de facilitar, entre d'altres aspectes, l'adequació del sistema universitari espanyol a l'imminent posada en marxa de les titulacions ja adaptades a les directrius de l'EEES.

El preàmbul de la LOMLOU, culmina amb el que s'ha assenyalat fins al moment en assenyalar que les “*Comunidades Autónomas son responsables de la política universitaria de acuerdo con lo previsto en la Constitución y en los Estatutos de Autonomía, mientras que al Estado (...) le corresponde establecer las normas básicas para el desarrollo de (...) la autonomía de las universidades*”.

---

⁵⁸ *Ley Orgánica 4/2007, de 12 de abril, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001 de 21 de diciembre de Universidades (BOE 13/04/2007).*

És en aquest marc legislatiu i temporal que el Govern de la Generalitat de Catalunya es dota de la Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya (LUC), que legisla i regula la totalitat del sistema universitari de Catalunya i estableix els mecanismes necessaris per al finançament de les universitats públiques, però, com s'ha vist, no té plenes competències sobre el sistema que queda en el seu àmbit de responsabilitat ja que la transferència d'aquestes des de l'administració general de l'Estat no està completada; essent encara, per exemple, les beques o el preu de les matrícules fixats pel Govern central⁵⁹.

En aquest context, les universitats públiques catalanes han vist com, en els darrers anys, la Generalitat ha anat reduint la partida pressupostària que els era destinada (es calcula que en un 20% [160 milions d'euros] entre els anys 2011 i 2012, i d'entre un 10 i un 17% més l'any 2013⁶⁰). Cal afegir, a més, que els respectius consells de govern han hagut d'aprovar, en molts casos, pressupostos a la baixa per tal de poder fer front als dèficits acumulats per diferents motius.

5.1.1. L'estructura actual dels estudis

L'estructura actual dels estudis universitaris a l'Estat espanyol queda fixada, doncs, a la LOMLOU de 2007 i es regula a partir del Real Decreto 1393/2007 el qual fou modificat mitjançant l'RD 861/2010. Més endavant, es publica un nou reial decret de modificació, l'RD 534/2013 de 12 de juliol "pel qual es modifiquen els reials decrets 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials; 99/2011, de 28 de gener, pel qual es regulen els ensenyaments oficials de doctorat, i 1892/2008, de 14 de novembre, pel qual es regulen les condicions per a l'accés als ensenyaments universitaris oficials de grau i els procediments d'admissió a les universitats públiques espanyoles". Més recentment, encara, apareixen noves modificacions a l'empara de l'RD 43/2015. D'acord amb l'ordenació acadèmica en el marc de l'EEES s'estipulen tres cicles conduents a l'obtenció dels respectius títols universitaris oficials de grau, màster universitari i doctorat.

La durada i la càrrega lectiva dels estudis de grau i màster universitari es computa pel sistema, comú en tot l'EEES, de crèdits ECTS (*European Credit Transfer and Accumulation System*)⁶¹. Cada crèdit equival a 25 hores de dedicació de l'estudiant repartides entre el treball que es desenvolupa dins l'aula i les activitats que es realitzen fora (la ràtio entre unes i altres activitats queda regulada per cada institució a les corresponents memòries de verificació de les titulacions, però pot generalitzar-se una relació de 8-10 hores de treball a l'aula).

---

⁵⁹ En aquest sentit, el curs 2012-13 el Ministeri d'Educació va proposar un canvi en el càlcul de les taxes perquè cada comunitat autònoma pogués apujar el cost de les matrícules. Així, les taxes passaven de pujar pocs punts més l'IPC a calcular-se en funció del cost teòric de la carrera. A Catalunya, el cost de la primera matrícula d'una assignatura va augmentar fins al 66% respecte el curs anterior, tot plegat en un intent per compensar les retallades en el pressupost que la Generalitat destina a les universitats públiques.

⁶⁰ Gutiérrez et al., 2013.

⁶¹ Aquest sistema de crèdits té els seus orígens l'any 1989 per facilitar el reconeixement de les assignatures dels estudiants que participaven en el programa Erasmus entre la universitat d'origen i la de destinació.

Aquests crèdits pretenen homogeneïtzar la formació universitària a tot Europa per tal de facilitar la mobilitat dels estudiants mitjançant el reconeixement d'assignatures i titulacions entre els països membres. Així,

“La divisió dels programes d'estudis en cicles ofereix als estudiants no només l'oportunitat de canviar el lloc on estudien, sinó també de canviar l'orientació dels seus estudis després d'acabar el primer cicle [grau] (...) Això pot significar un canvi dràstic en el nivell de màster —segon cicle— perquè després de tres anys d'estudis [com es veurà a l'Estat espanyol el grau és de 4 anys de durada a diferència de la majoria de països de l'EEEES, que han optat per graus de 3 anys], en el moment que s'accedeix a un programa de màster, els estudiants són més madurs (...) i tenen la capacitat de triar el lloc d'estudi en funció d'uns criteris acadèmics (...).” (Osterwalder, 2004).

Per tant, en aquest nou model, no tots els qui comencin un primer cicle estudiaran posteriorment un màster i, d'aquests, tampoc tots continuaran amb els estudis de doctorat. Així doncs, el nombre d'estudiants totals serà previsiblement menor, fet que augmentarà la competència entre universitats per captar-los: “per les universitats mateixes, el sistema de tres cicles permet atraure els millors estudiants d'arreu del món. D'aquesta manera, es crea competència i, de forma automàtica, es comença a donar una mena de classificació de les institucions” (Osterwalder, 2004).

Les *taules 5.2., 5.3. i 5.4.* corroboren aquesta apreciació. Així, en els cursos 2012-13 i 2014-15, per a cada 100 estudiants de grau n'hi havia, aproximadament, 10 de màster universitari. Al seu torn, per a cada 100 estudiants de màster n'hi havia 66 de matriculats en algun programa de doctorat. Aquest fet il·lustra la baixa ràtio d'estudiants que completen tots els cicles en què es divideix la formació superior.

5.1.1.1. Els estudis de grau

Són els primers estudis que es realitzen en accedir a la universitat i tenen com a finalitat que l'estudiant obtingui una formació general orientada a la preparació per a l'exercici professional.

Els títols de grau tenen una càrrega docent de 240 ECTS⁶² que equivalen a un període mínim d'estudis de quatre anys. Excepcionalment, existeixen graus amb condicions específiques que poden tenir més crèdits; com ara Medicina, que en té 360.

62 El Reial Decret 43/2015, de 2 de febrer, de modificació del RD 1393/2007, de 29 d'octubre, regula les titulacions de grau a Espanya oferint la possibilitat que, amb caràcter general, tinguin un mínim de 180 crèdits i un màxim de 240 crèdits.

TAULA 5.1. EVOLUCIÓ DEL TOTAL DE PLACES DE NOU ACCÉS DE LES UNIVERSITATS CATALANES QUE PARTICIPEN DEL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ UNIVERSITÀRIA. CENTRES PROPIS I ADSCRITS.

Curs	Nombre de places	Diferència
2000-01	42.407	--
2001-02	40.295	-4,98 %
2002-03	40.013	-0,70 %
2003-04	39.275	-1,84 %
2004-05	39.108	-0,43 %
2005-06	39.277	0,43 %
2006-07	39.508	0,59 %
2007-08	39.748	0,61 %
2008-09	38.288	-3,67 %
2009-10	39.260	2,54 %
2010-11	39.765	1,29 %
2011-12	39.789	0,06 %
2012-13	39.784	0,01 %
2013-14	39.674	0,28 %

Font: Elaboració pròpia.
 Curs 2000-01 a 2006-07: Dades de preinscripció. Informe 2007. Taula 5.5.
 Curs 2007-08 a 2013-14: Dades de preinscripció. Informe 2012. Taules 5.3 i 5.4.
 Oficina d'Accés a la Universitat. Consell Interuniversitari de Catalunya.
 Generalitat de Catalunya

Tots els graus s'adscriuen a alguna de les següents branques de coneixement: arts i humanitats, ciències, ciències de la salut, ciències socials i jurídiques, i enginyeria i arquitectura. Del curs 2010-11 al 2014-15 —amb les titulacions de grau plenament desplegades— l'oferta de places de nou accés als centres propis de les universitats que participen del procés de preinscripció universitària s'ha mantingut més o menys estable, essent només els graus adscrits a la branca d'arts i humanitats els que han experimentat un augment global de places (prop de 100) mentre que ciències socials i jurídiques n'ha perdut 318, enginyeria i arquitectura 215, ciències de la salut 48 i ciències, 5 (Unportal. *Oferta de places per branques de coneixement*).

El curs 2013-14, les universitats catalanes oferien un total de 182 estudis de grau únics (Windatt. *Nombre de titulacions de grau a Catalunya*). Les universitats participants del sistema de preinscripció n'aglutinaven fins a 400, car l'oferta es repetia en diferents universitats i, àdhuc, en diferents centres propis i/o adscrits d'una mateixa universitat. Si es descompten aquestes repeticions dins la mateixa institució, la xifra total era de 357 graus. Al seu torn, les universitats privades i la UOC en sumaren un total de 63 més.

TAULA 5.2. TOTAL D'ALUMNES MATRICULATS A GRAUS (I CICLES EN EXTINCIÓ) AL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

Universitat	Curs 2012-13	Curs 2013-14
Sistema públic	197.606	193.472
UB	48.318	47.405
UAB	35.583	35.548
UPC	28.888	28.275
UPF	12.137	12.564
UdL	8.544	8.396
UdG	13.660	13.627
URV	11.922	11.912
UOC	38.554	35.745
Sistema privat	22.309	21.976
URL	12.045	12.145
UVic*	5.437	5.137
UIC	3.425	3.225
UAO	1.402	1.469
Total	219.915	215.448

* A partir del curs 2013-14: UVic - UCC
 Font: Elaboració pròpia. Institut d'Estadística de Catalunya www.idescat.cat a partir de dades de la Generalitat de Catalunya.
 Nota: Es destaquen en color vermell les universitats analitzades en aquesta recerca.

5.1.1.2. Els estudis de màster universitari

Aquests estudis de màster oficials (Pla Bolonya) s'inicien després d'haver finalitzat els estudis de grau i tenen com a finalitat que l'estudiantat adquireixi una formació avançada, de caràcter especialitzat o multidisciplinari, orientada a l'especialització acadèmica o professional, o bé a promoure la iniciació de tasques de recerca i a l'accés als estudis de doctorat.

Els plans d'estudi tenen una durada d'entre 60 i 120 ECTS. La raó d'aquesta dualitat és que per a poder accedir a un programa de doctorat cal haver cursat prèviament 300 ECTS. Així, un estudiant que hagi cursat un grau a l'Estat espanyol ja disposa de 240 ECTS mentre que a la major part de l'EEES els graus tenen una càrrega lectiva de 180.

Les branques de coneixement dels màsters universitaris són: arts i humanitats, ciències, ciències de la salut, ciències socials i jurídiques, i enginyeria i arquitectura.

TAULA 5.3. TOTAL D'ALUMNES MATRICULATS A MÀSTERS UNIVERSITARIS AL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA		
Universitat	Curs 2012-13	Curs 2013-14
Sistema Públic	17.746	19.112
UB	4.987	4.706
UAB	2.109	2.375
UPC	2.442	2.506
UPF	1.754	2.144
UdL	885	832
UdG	614	604
URV	1.037	989
UOC	3.918	4.956
Sistema privat	3.113	2.918
URL	2.264	2.062
UVic*	487	511
UIC	264	243
UAO	98	102
Total	20.859	22.030
<p>* A partir del curs 2013-14: UVic – UCC Font: Elaboració pròpia. Institut d'Estadística de Catalunya www.idescat.cat a partir de dades de la Generalitat de Catalunya. Nota: Es destaquen en color vermell les universitats analitzades en aquesta recerca.</p>		

5.1.1.3. Els estudis de doctorat

Per accedir a un programa de doctorat és necessari estar en possessió de títols oficials espanyols de grau i de màster universitari tot i que es poden incloure altres complements de formació específics.

La durada dels doctorats serà d'un màxim de 3 anys a temps complet i de cinc a temps parcial des de l'admissió al programa a la presentació de la tesi.

Aquests estudis condueixen a l'adquisició de les competències i habilitats relacionades amb la recerca científica i tenen com a objectiu el desenvolupament dels diferents aspectes formatius del participant i l'establiment dels procediments i les línies de recerca per al desenvolupament de les tesis doctorals.

TAULA 5.4. TOTAL D'ALUMNES MATRICULATS A ESTUDIS DE DOCTORAT AL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

Universitat	Curs 2012-13	Curs 2013-14
Sistema públic	13.024	14.511
UB	4.438	5.053
UAB	3.310	3.778
UPC	2.009	2.030
UPF	1.122	1.227
UdL	301	372
UdG	766	805
URV	962	1.089
UOC	116	157
Sistema privat	478	552
URL	--	--
UVic*	109	131
UIC	306	328
UAO	63	93
Total	13.502	15.063

* A partir del curs 2013-14: UVic - UCC
 Font: Elaboració pròpia. Institut d'Estadística de Catalunya www.idescat.cat a partir de dades de la Generalitat de Catalunya.
 Nota: Es destaquen en color vermell les universitats analitzades en aquesta recerca.

5.2. El sistema universitari de Catalunya

El mapa universitari de Catalunya és l'àmbit geogràfic en el qual s'ubica aquesta recerca i més concretament, tal i com ja s'ha indicat (vegeu l'apartat 2.1. *Objectiu*), les universitats que participen del procés de preinscripció. Cal tenir present, alhora, que les universitats s'estructuren, principalment en centres propis (facultats) i en centres adscrits⁶³. En aquest treball, la referència a cadascuna de les universitats que integren el sistema català inclou, explícitament, el seus centres tant propis com adscrits.

⁶³ "Un centre adscrit és una entitat vinculada a una universitat pública [també privada] mitjançant un conveni d'adscripció, el qual estableix el marc de la seva tutela acadèmica. Els centres adscrits poden ser de titularitat privada i/o pública; i segons la seva personalitat jurídica tenen o no ànim de lucre" (Associació de centres adscrits a les universitats públiques de Catalunya. *Definició de centre adscrit*).

5.2.1. Dimensió i extensió del sistema universitari de Catalunya

El global del sistema universitari espanyol el conformaven el curs 2015-16 un total de 82 universitats, de les quals 50 eren de titularitat pública (47 de caràcter presencial, 1 de no presencial i 2 d'especials⁶⁴) i les 32 restants de titularitat privada (28 de presencials i 4 a distància). Al seu torn, el SUC el formaven 12 universitats (7 de públiques, 4 de privades i 1 no presencial) en què un total de 26.300 persones impartien docència a prop de 225.000 estudiants, en el context d'una oferta d'uns 1.300 títols universitaris, entre graus, màsters i doctorats. La majoria d'universitats catalanes segueixen un model d'universitat urbana a excepció de la UAB. Moltes, a més, segueixen un model descentralitzat, repartint els seus estudis en diferents campus fora de la ciutat on s'ubica el rectorat.

Són cinc les ciutats que disposen de la presència del rectorat d'alguna universitat del sistema universitari català tal i com reflecteix la següent taula.

TAULA 5.5. MUNICIPIS DE CATALUNYA QUE COMPTEN AMB LA SEU DEL RECTORAT DE LES UNIVERSITATS DEL SISTEMA CATALÀ.	
Municipi	Universitat
Barcelona	Universitat de Barcelona (UB)
	Universitat Autònoma de Barcelona ⁶⁵ (UAB)
	Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)
	Universitat Pompeu Fabra (UPF)
	Universitat Ramon Llull (URL)
	Universitat Abat Oliba CEU (UAO)
	Universitat Oberta de Catalunya ⁶⁶ (UOC)
Girona	Universitat de Girona (UdG)
Lleida	Universitat de Lleida (UdL)
Tarragona	Universitat Rovira i Virgili (URV)
Vic	Universitat de Vic (Uvic)
Font: http://www.estudiaracatalunya.net . Elaboració pròpia.	

A banda d'aquests ciutats com a seu dels diferents rectorats, la següent taula fa referència als 26 municipis de Catalunya que compten amb la presència de centres propis (facultats) o adscrits de les diferents universitats catalanes.

64. Aquestes universitats especials són, d'una banda, la Universidad Internacional Menéndez Pelayo - <http://www.uimp.es>- ("creada por Decreto de 10 de noviembre de 1945, como continuadora de la Universidad de Verano de Santander (...) la Disposición Adicional tercera de la LOU configura la UIMP como un centro universitario de alta cultura, investigación y especialización") i la Universidad Internacional de Andalucía — <http://www.unia.es>— ("... creada por la Ley 4/1994, de 12 de abril, es una universidad pública creada para el desarrollo, transmisión y crítica de la ciencia, de la técnica y de la cultura..."). (Tribunal de cuentas, 2012: 194 i 211).

65. Tot i que el seu rectorat i campus es troben situats a Bellaterra, la considerarem aquí, a tots els efectes, una universitat de Barcelona ciutat.

66. Aquesta és una universitat a distància tot i que la seva seu és a Barcelona.

TAULA 5.6. MUNICIPIS DE CATALUNYA QUE COMPTEN AMB PRESÈNCIA DE CENTRES (PROPIS I ADSCRITS) DE LES UNIVERSITATS DEL SISTEMA UNIVERSITARI CATALÀ (EXCEPTE LA UOC). CURS 2015-16

Municipi	Universitat	Municipi	Universitat
Ampostà	URV	Reus	URV
Badalona	UB	Sabadell	UAB, URL
Barcelona	UB, UAB, UPC, UPF, UdL, UdG, URL, UVic, UIC, UAO	Salt	UdG
Castelldefels	UPC	Santa Coloma de Gramenet	UB
Cerdanyola del Vallès	UB, UAB	Sant Cugat del Vallès	UAB, UPC, URL, UIC
Esplugues de Llobregat	UB	Sant Pol de Mar	UdG
Girona	UdG	Tarragona	URV
L'Hospitalet de Llobregat	UB, UdG	Terrassa	UB, UAB, UPC
Igualada	UPC, UdL	Tortosa	URV
Lleida	UdL	El Vendrell	URV
Manresa	UPC, UVic	Vic	UVic
Mataró	UPF	Vilanova i la Geltrú	UPC
Mollet del Vallès	UB	Vila-seca	URV

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de <http://graus.unportal.net/>. Data de la consulta: gener de 2016

Val a dir que, amb 7 universitats diferents més la seu central de la Universitat Oberta de Catalunya —no presencial—, la de Barcelona és una de les majors concentracions universitàries de tot Europa i que, en paraules de Màrius Rubiralta (2006), a l'ensens Rector de la Universitat de Barcelona, diferents experts d'arreu han citat com un model clarament desajustat.

Aquest debat sobre el desajust o no del model universitari de Barcelona i de Catalunya⁶⁷ continua vigent. Mentre als anys 1970 ben just existien al país tres universitats (UB, UAB i UPC), els successius governs de la Generalitat de Catalunya, des de la restitució de les institucions democràtiques l'any 1978 fins l'any 2003⁶⁸, van anar configurant l'actual mapa universitari del país regit per una gran dispersió territorial de les 11 universitats (a banda de la Universitat Oberta de Catalunya) —tant públiques com privades— que el conformen. Per contra, altres comunitats autònomes, com ara el País Basc, Aragó, Castella-la Manxa o les Illes Balears, varen optar per construir models territorials amb una única universitat. Aquests models obliguen a una mobilitat forçada al seu estudiantat.

67 Debat que es fa extensible al conjunt del sistema universitari espanyol. D'aquesta manera: "(...) se puede concluir que España tiene una oferta de Instituciones universitarias completamente asimilable a la de otros países desarrollados, con universidades de un tamaño (número de alumnos) algo mayor que el habitual en los países anglosajones, y más equiparable al de otros países continentales europeos". (Hernández Armenteros et al., 2014: 40).

68 Tots aquests governs pertanyents a la federació de Convergència i Unió i sota la presidència de Jordi Pujol.

TAULA 5.7. ANY DE CREACIÓ DE LES UNIVERSITATS CATALANES	
Universitat Públiques	Any de Creació
Universitat de Barcelona (UB)	1837
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	1968
Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)	1971
Universitat Pompeu Fabra (UPF)	1990
Universitat de Lleida (UdL)	1991
Universitat de Girona (UdG)	1991
Universitat Rovira i Virgili (URV)	1991
Universitat Oberta de Catalunya (UOC) (a distància)	1995
Universitat Privades	Any de Creació
Universitat Ramon Llull (URL)	1991
Universitat de Vic (Uvic) ⁶⁹	1997
Universitat Internacional de Catalunya (UIC)	1997
Universitat Abat Oliba CEU (UAO)	2003
Font: Elaboració pròpia.	

Alimentant aquest debat sobre la dimensió i l'extensió del sistema universitari de Catalunya que ha conduït a l'actual escenari⁷⁰, acompanyat d'altres qüestions com ara la seva eficàcia i eficiència; aspectes aquests especialment importants en aquesta etapa de crisi econòmica i financera que ens afecta, destaquen els treballs de Francesc Xavier Grau segons el qual “el sistema universitari català és un dels més compactes d'Europa (...) la mitjana UE 15 d'una universitat pública per cada 712.000 habitants ens portaria a incrementar el sistema en 2-3 universitats [a Catalunya aquesta ràtio és d'una universitat pública per cada milió d'habitants]. En qualsevol cas, la realitat d'avui és que el nombre d'universitats públiques de Catalunya és, per habitant, el més baix de l'Europa occidental, fet que permet afirmar que no hi ha massa universitats públiques a Catalunya, més aviat al contrari” (Grau, 2011: 5).

Grau abunda encara en aquesta tesi en tant que considera que la dimensió de tot sistema universitari públic està directament relacionat amb els recursos disponibles. És evident que en la construcció del sistema universitari de Catalunya s'hi ha esmerçat tot un seguit de recursos públics per tal de configurar-lo tal i com el coneixem ara, però les constants notícies sobre les retallades del finançament per part de la Generalitat unides al dèficit creixent de les diferents institucions porten a posar en dubte la viabilitat futura d'aquest sistema. Lluny però d'aquestes consideracions, es defensa la idea del potencial de creixement del sistema

⁶⁹ El 2014 passa a anomenar-se Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC).

⁷⁰ En aquest sentit, el conseller d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya feia especial èmfasi en “l'esforç que ha fet el Govern de la Generalitat per portar l'educació superior al territori”. Font: Oficina de premsa. Secretaria d'Universitats i Recerca. Departament d'Empresa i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Data de la consulta: octubre de 2016. http://premsa.gencat.cat/pres_fs/vp/AppJava/notapremsavw/296155/ca/baiget-destaca-lesforc-fet-govern-portar-leducacio-superior-territori.do

universitari també amb l'argument que tot i que el PIB català se situa (a l'any 2010) per sobre del conjunt de l'Estat i a nivell equiparable a la mitjana europea, només es destina un 0,46 % a les universitats, per un 0,60 % de la mitjana espanyola. En conseqüència, conclou Grau, "(...) la dimensió econòmica del sistema universitari català hauria de ser (...) de 1.210 M€ [la inversió a les universitats públiques catalanes pressupostada per la Generalitat de Catalunya per l'any 2010 fou de 1.031, M€ la qual tampoc no s'arribà a aconseguir] si s'invertís la mateixa proporció del PIB que en el global d'Espanya". (Grau, 2011: 8).

En aquests mateixos termes s'expressa l'estudi *Crisis fiscal, finanzas universitarias y equidad contributiva*. Presentat el mes de febrer de 2014, es constata com el finançament del sistema universitari públic català per part de la Generalitat de Catalunya havia experimentat una caiguda, en el període 2010-2012, del 29,77 % en relació als valors del l'any 2010 (Hernández Armenteros, et al., 2014: 12).

A aquests incompliments per part de la Generalitat de Catalunya s'hi han sumat altres decisions igualment nocives per a la competitivitat del sistema universitari públic català. En aquest sentit, les universitats catalanes són les més cares del conjunt de les espanyoles amb un preu mitjà de 2.011 euros. Cal buscar l'explicació en el fet que el curs 2012-13 la Generalitat, en aplicació de la normativa del Ministerio de Educación per la qual cada comunitat autònoma podia fixar el preu de la matrícula, la va augmentar el màxim permès, un 66 %, amb un clar afany recaptatori. La posterior mesura de pagament en funció de la renda familiar dividida en 7 trams (Generalitat de Catalunya. *Matrícula universitària per trams*) no es va mostrar prou eficient en tant que els llindars establerts eren molt baixos

A aquesta actuació en matèria pressupostària del Govern català cal afegir-hi actuacions per part de certs equips rectorals que han posat en dubte l'actual solvència financera de les institucions universitàries, no tan sols a Catalunya sinó, àdhuc, al conjunt del sistema universitari estatal fins al punt en què el que es qüestiona és la totalitat del mateix model de gestió actual que té el seu origen en la ja llunyana Ley Orgánica de Reforma Universitaria de 1983. Si bé ningú no dubta, hores d'ara, que la universitat retorna amb escreix a la societat la inversió que aquesta li destina, tampoc s'escapa que aquest retorn és desigual i que cal millorar-lo.

D'aquesta manera, una anàlisi de l'actual mapa de centres demostra que la seva planificació sovint ha respost més a necessitats polítiques d'índole "clientelar" en determinades zones geogràfiques o, si es vol, a criteris territorials i de proximitat —tot i que ningú no qüestiona la riquesa i el progrés que les universitats hi aporten— més que no pas a criteris d'oferta i demanda la qual cosa, al seu torn, ha provocat entre d'altres derivades clars desajustos en el mapa de titulacions fins al punt de sobredimensionar-la amb moltes titulacions per poca demanda. Així les coses, es fa evident que el sistema universitari "*debe afrontar el reto de la diferenciación y especialización así como el de la competitividad internacional sin perder su compromiso con lo local*" (Bravo Lifante et al., 2014: 35). En aquest context

caldran accions diverses de racionalització que augmentin l'eficiència de l'oferta, com ara la poc factible fusió d'universitats, o de més probables, com que diferents titulacions comparteixin recursos (humans i infraestructurals) i assignatures (en aquest sentit, s'ha fet evident la proliferació de dobles titulacions, per exemple), o titulacions conjuntes entre dues o més universitats nacionals i internacionals o, més dràsticament, la supressió de titulacions repetides en diferents centres separats per poca distància geogràfica.

5.2.2. Principals característiques que defineixen el sistema universitari públic de Catalunya

El sistema universitari públic català és un sistema eminentment col·laboratiu —excepte, com ja s'ha vist, en la captació de l'alumnat català de nou accés— en què, sovint amb la participació activa de la Generalitat, les diferents universitats defensen plegades els seus interessos —com ara en el marc de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques⁷¹—, es promocionen conjuntament (per exemple la seva internacionalització tant a nivell de llur presència arreu del món com de la política de captació d'estudiants, professors i investigadors) o creen infraestructures⁷² i programes⁷³ comuns en diferents àmbits, entre moltes altres accions.

Aquest model col·laboratiu té l'inici en el mapa universitari de la Catalunya del tardofranquisme. Així, a mitjans dels anys 70 del segle passat, existien només tres universitats públiques —la de Barcelona, l'Autònoma de Barcelona i la Politècnica de Catalunya— que, tot i que molt properes geogràficament, no entraven en competència. Les dues primeres perquè, malgrat la seva oferta generalista, es disputaven una part diferent del territori. Tot i que la UB havia estat fins aleshores la única universitat que existia a Catalunya, la inauguració de la Universitat Autònoma de Barcelona va permetre descentralitzar la oferta i, per la seva ubicació, es nodrí preferentment d'estudiants provinents del Vallès Occidental i Oriental i del Bages, mentre que la UB mantenia la seva hegemonia a les comarques densament poblades del Barcelonès, el Baix Llobregat o el Maresme. Al seu torn, la Universitat Politècnica de Catalunya, tot i que amb presència, per exemple, a les ciutats de Barcelona i de Terrassa no disputava l'alumnat d'aquestes comarques en tant que la seva oferta acadèmica se centrava en les enginyeries i carreres tècniques que no formaven part del catàleg de les altres dues institucions.

---

71 "L'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) va ser creada l'any 2002 per iniciativa de les universitats de Barcelona (UB), Autònoma de Barcelona (UAB), Politècnica de Catalunya (UPC), Pompeu Fabra (UPF), Girona (UdG), Lleida (UdL), Rovira i Virgili (URV) i Oberta de Catalunya (UOC). La seva finalitat principal és ser la veu essencial de les universitats públiques de Catalunya i sumar esforços per promoure iniciatives, programes i projectes conjunts pel bé de la millora del sistema universitari i perquè aquest constitueixi un motor de desenvolupament social, cultural i econòmic." (Associació Catalana d'Universitats Públiques. *Presentació*).

72 Com el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (www.cbuc.cat) i el seu Catàleg Col·lectiu (<http://ccuc.cbuc.cat>), la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (www.fcr.es), el Centre de Supercomputació de Catalunya (www.cesca.cat) o el Barcelona Centre Universitari (www.bcu.cat) entre d'altres exemples.

73 Com la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats per a la contractació d'investigadors d'arreu del món (www.icrea.cat) o el Pla Serra Hünter (www.serrahunter.gencat.cat) el qual té per objectiu la incorporació a les universitats públiques catalanes de personal docent i investigador altament qualificat.

Tot i que aquest esquema continua essent vàlid, *grosso modo*, és veritat que ha anat perdent vigència per diferents motius. Per una banda, per l'aparició de noves universitats —tant públiques com privades— ubicades en aquestes mateixes comarques (UPE, URL, UIC i UAO a Barcelona [Barcelonès]) i d'altres (UDL a Lleida [Segrià], udG a Girona [Gironès], URV a Tarragona [Tarragonès] i UVic a Vic [Osona]) que han disputat l'estudiantat originari d'aquestes comarques que, fins l'any 1991, es veien obligats a “baixar” a Barcelona com a gairebé única alternativa possible si volien cursar estudis superiors. D'altra banda, perquè gairebé totes⁷⁴ les universitats generalistes han incorporat progressivament titulacions de l'àmbit de l'enginyeria, ja sigui en centres propis o adscrits o la mateixa UPC ofereix titulacions no estrictament de l'àmbit tècnic (com ara els estudis en administració i direcció d'empreses o de màrqueting i comunicació digital).

Hi ha hagut algun intent d'anar més enllà en la configuració d'aquest sistema universitari. Així, el Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya. Estratègies i projectes per a la universitat catalana imaginava “una universitat més eficient, millor organitzada, més preparada per als canvis i que permetés una acció deslocalitzada a tot el territori. (...) No es tractava de sumar universitats sinó de repensar un sistema organitzatiu federat que, mantenint una determinada independència de les institucions individuals, permetés la creació d'una nova universitat (i no només d'una marca⁷⁵) on se centralitzessin les funcions que el sistema acceptés compartir”. (Rubiralta, 2012: 110).

Aquest model federat d'universitats públiques no ha reeixit per diverses raons: perquè les diferents institucions no han estat capaces de cedir en la seva autonomia fruit del seu fort arrelament territorial, o bé per aquesta competitivitat en la captació dels alumnes catalans de nou accés; competitivitat que pot veure's incrementada en el futur per la davallada de la població catalana en edat escolar⁷⁶.

En aquest context de recessió es torna a parlar de la necessitat de repensar el model en tant que pot significar una oportunitat de millora en la seva eficàcia i eficiència a l'hora d'un major aprofitament dels recursos públics destinats al seu finançament. En aquest sentit, serveixi l'exemple de l'oferta actual de titulacions. De manera recurrent, la Direcció General d'Universitats i el Consell Interuniversitari de Catalunya (Gutiérrez, 2013) debaten la necessitat de reconfigurar aquelles titulacions amb menys de 40 alumnes matriculats, moltes d'elles repetides en diferents universitats (com és, per exemple, el cas de molts dels graus de filologia) o en diferents centres d'una mateixa (com el cas d'algunes enginyeries a la UPC) tot i que no es concreta la manera de dur-ho a terme⁷⁷. Aquest fet haurà de ser especialment tingut en compte ja que, segons el model que s'adopti, el tanca-

74 A excepció de la UIC i la UAO.

75 En aquest sentit, l'ACUP sí que utilitza aquesta marca (vegeu <http://www.acup.cat/universitats>).

76 En aquest sentit, vegeu la *Taula 6.1. Població en edat escolar a 1 de gener segons grups d'edat a Catalunya. 2008-2021*.

77 Si el criteri és només de tipus econòmic —número mínim d'estudiants, per exemple— es podria crear l'efecte contrari al pretès ja que s'haurien de tancar titulacions que, tot i la poca demanada, són importants pel teixit social o cultural d'un país, com ara les humanitats.

ment d'algunes titulacions provocaria una mobilitat obligatòria induïda i caldria l'adopció de polítiques de beques, d'allotjament, de transport... que, ara per ara, no sembla que puguin ser assumides per l'administració pública. Es fa evident, a més, que el tancament de titulacions provocaria tensions territorials. Així, i a tall d'exemple, l'editorial del diari Segre publicada el 21 de gener de 2007⁷⁸ davant la possibilitat que la Generalitat de Catalunya pogués arribar a tancar 15 titulacions de la UdL que a l'ensem comptaven amb menys de 15 estudiants deia:

“(...) Fer-ho al revés, és a dir, anul·lar la titulació de Lleida i obligar els nostres estudiants a desplaçar-se a Barcelona, seria gravar el cost dels estudis amb l'afegit del preu dels transports”.

5.2.3. La Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya té traspassades les competències en matèria universitària des de l'any 1985. D'aquesta manera, les línies estratègiques que l'Administració catalana ha marcat per al conjunt del SUC i, en particular, per a les universitats públiques, són (Generalitat de Catalunya. *Línies estratègiques del SUC*):

1. oferta acadèmica més flexible, més internacional i de més qualitat.
2. capacitat d'atreure i retenir talent.
3. impuls dels serveis comuns entre les universitats que permeti estalviar costos.
4. model català de preus per renda.
5. les universitats, motor cap a l'economia del coneixement.

Per a la gestió efectiva d'aquesta competència, la Generalitat de Catalunya disposa de tot un seguit d'òrgans i serveis com ara el Consell Interuniversitari de Catalunya (Generalitat de Catalunya, *CIC*), l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (Generalitat de Catalunya, *AQU Catalunya*) o l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca⁷⁹ (Generalitat de Catalunya, *AGAUR*).

---

⁷⁸ Tot i la seva data de publicació, creiem que els arguments que s'hi esgrimeixen continuen essent vàlids des de l'òptica de les universitats territorials des de les quals es creu que qualsevol modificació del mapa de titulacions aniria a favor de les universitats metropolitanes (gràcies a factors de concentració geogràfica de l'oferta de centres i estudis i al major pes demogràfic de les comarques properes [concentració de la demanda]).

⁷⁹ Creada per la Llei 7/2001, de 31 de maig, de la Generalitat de Catalunya (Correcció d'errades en el DOGC núm. 3449, pàg. 12504, de 9 d'agost de 2001) actua sota les directrius del Departament d'Universitats i té per objectiu “(...) exercir les funcions establertes per aquesta Llei respecte al foment de les actuacions en matèria d'universitats, recerca i innovació tecnològica que són competència de la Generalitat de Catalunya”.

5.2.4. Les universitats públiques

Les universitats de titularitat pública són aquelles que, d'acord amb la LOU, han de rendir comptes a la societat que les impulsa i les finança. Tal i com es pot llegir al web del Departament d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya (Generalitat de Catalunya.

Finançament de les universitats públiques):

“El Govern de la Generalitat de Catalunya és el principal finançador de les set universitats públiques i també col·labora en el finançament de la Universitat Oberta de Catalunya i de la Universitat de Vic. Aquestes últimes universitats reben el seu finançament a través de contractes programa, de vigència pluriennal, que garanteixen que els recursos que reben seran suficients per poder realitzar la seva activitat acadèmica i investigadora.

Les universitats públiques catalanes reben recursos públics de l'Administració de la Generalitat:

- per a les seves despeses de funcionament
- per a la consecució d'objectius estratègics
- per a inversions i equipaments”.

A continuació es fa una breu referència a les dades més significatives de cadascuna d'aquestes institucions⁸⁰ mitjançant un seguit d'informacions extretes de llurs respectives pàgines web. L'ordre que se segueix en la seva descripció —que és el mateix al llarg de totes aquestes pàgines— és l'emprat per tot el suc i té a veure amb l'ordre cronològic de l'any de fundació de cadascuna d'aquestes institucions (vegeu *Taula 5.7. Any de creació de les universitats catalanes*).

5.2.4.1. La Universitat de Barcelona (UB)

Universitat pública presencial, hereva de l'estudi general de Medicina i Arts de 1402, de l'Estudi general de Barcelona de 1450 i de l'Estudi general de totes les Facultats de 1559. L'any 1842 es restableix la universitat de Barcelona després del seu trasllat, el 1714, a Cervera.

El curs 2014-15, la UB (Universitat de Barcelona. *Dades i xifres*) compta amb 18 facultats i escoles universitàries i 7 centres adscrits i imparteix 67 titulacions de grau (44.420 estudiants), 141 màsters universitaris (4.865 alumnes), 48 programes de doctorat (5.431 docents i investigadors en formació) a més de màsters i postgraus propis, cursos d'extensió universitària, cursos de formació contínua corporatius i en obert a un total de 65.643 alumnes.

⁸⁰ Pot trobar-se una breu història de les universitats catalanes a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/01_secretaria_duniversitats_i_recerca/universitats_i_recerca_de_catalunya/universitats/historia_de_les_universitats_catalanes/ (data de la consulta: febrer de 2016).

Disposa, alhora, de 25 instituts de recerca, instituts universitaris i centres de recerca propis, amb 10 instituts de recerca participats, 2 instituts interuniversitaris, 3 centres de documentació, 10 observatoris i 17 biblioteques.

A nivell de personal, compta amb un total de 5.311 professors i investigadors i amb cos de personal d'administració i serveis compost per 2.283 persones.

El seu pressupost per a l'any 2013 fou de 362,7 milions d'euros, de 356,3 el 2014 i de 367 milions d'euros l'any 2015.

5.2.4.2. La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Fundada l'any 1968, les seves primers facultats s'instal·len a la ciutat de Barcelona (la Facultat de Medicina a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau) i Sant Cugat del Vallès (la Facultat de Filosofia i Lletres s'ubica al monestir d'aquesta ciutat). El febrer de 1969 s'inicia la compra dels terrenys a Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), lloc on es troba actualment ubicada, essent la única no urbana de tot el suc.

El curs 2014-15 (Universitat Autònoma de Barcelona. *Dades i xifres*) compta amb 81 titulacions de grau (amb 26.975 estudiants), 143 programes de màster universitari (2.339 matriculats) a més de diferents programes de màster propi (173) i diplomes de postgrau i cursos d'especialització. La seva oferta acadèmica es complementa amb 79 programes de doctorat amb 4.186 estudiants.

Compta amb 13 centres docents propis —facultats—, 13 centres adscrits i vinculats, 20 centres d'estudis i de recerca i 37 instituts de recerca vinculats.

El PDI està format per 3.628 docents i investigadors, mentre que el PAS el conformen 2.350 professionals.

El seu pressupost passà dels 286,4 milions d'euros l'any 2013, a 294,7 milions d'euros l'any 2014 i a 294,2 milions d'euros l'any 2015.

5.2.4.3. La Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)

Fundada l'any 1971 com a Universitat Politècnica de Barcelona, l'any 1984 adopta la seva actual denominació. És una institució pública de recerca i d'educació superior en els àmbits de l'arquitectura, l'enginyeria, les ciències i la tecnologia.

El curs 2014-15 (Universitat Politècnica de Catalunya. *Dades i xifres*) imparteix 63 estudis de grau a 27.324 estudiants, 62 títols de màster amb un total de 3.063 matriculats, 48

programes de doctorat amb 2.378 alumnes a més de 167 programes de formació permanent.

Compta amb 22 centres docents repartits en 7 ciutats de Catalunya, amb 18 centres específics de recerca, 18 centres de recerca de la xarxa TECNIO i 17 entitats vinculades de recerca. Alhora, disposa d'1 centre adscrit propi, 2 de consorciats i 2 més de titularitat privada.

El PDI està compost per 2.968 persones i el PAS l'integren un total de 1.865.

El seu pressupost per a l'any 2015 fou de 310,5 milions d'euros.

5.2.4.4. La Universitat Pompeu Fabra (UPF)

Fundada l'any 1990, en l'actualitat compta amb 8 facultats repartides en tres campus universitaris en diferents indrets de la ciutat de Barcelona. Disposa, alhora, de 5 biblioteques i 3 instituts universitaris a més de 4 centres adscrits.

El curs 2014-15 (Universitat Pompeu Fabra. *Dades i xifres*) oferia, entre centres propis i adscrits, un total de 38 estudis de grau amb 13.778 estudiants, 53 de màster universitari amb 2.643 matriculats i 9 doctorats amb 1.247 doctorands.

Disposa d'un PDI format per 897 professors i investigadors i compta, alhora, amb un cos de personal d'administració i serveis de 715 persones.

El seu pressupost per a l'any 2012 fou de 121 milions d'euros, de 125 milions d'euros l'any 2013 i de 118,8 milions l'any 2014.

5.2.4.5. La Universitat de Lleida (UDL)

Creada l'any 1991 pel Parlament de Catalunya, té els seus orígens en l'Estudi general de 1300 suprimit l'any 1714. El curs 2014-15 (Universitat de Lleida. *Dades i xifres*⁸¹) disposava de 7 facultats i escoles i 2 centres adscrits que impartien 31 graus i 5 dobles titulacions, 36 màsters universitaris i 15 programes de doctorat a 8.688, 914 i 420 estudiants respectivament. La seva oferta formativa es complementa amb 29 màsters propis, a més de 166 cursos d'expert i de formació continuada. Disposa, igualment, de 5 instituts de recerca propis i de 4 centres tecnològics i d'innovació.

El PDI de la Universitat de Lleida constava, el curs 2014-15, de 957 membres mentre que el PAS estava conformat per 430 persones.

El seu pressupost per a l'any 2012 fou de 71,6 milions d'euros, de 72,2 milions d'euros l'any 2013, de 74,7 milions el 2014 i de 80,3 milions d'euros l'any 2015.

---

⁸¹ <http://www.udl.es/udl/xifres.html> (data de la consulta: febrer de 2016).

5.2.4.6. La Universitat de Girona (udg)

L'actual Universitat de Girona, creada pel Parlament de Catalunya l'any 1991, és hereva de l'estudi general de Girona creat l'any 1446 i suprimit el 1717 pel Decret de Nova Planta (Universitat de Girona. *Dades i xifres*).

El curs 2014-15 compta amb 43 graus —10 dobles titulacions— amb 13.629 alumnes matriculats, 42 màsters universitaris amb 727 estudiants i 11 programes de doctorat amb 777 matriculats. Complementàriament, 2.815 persones es trobaven inscrites en algun dels seus programes de formació continuada.

Tota aquesta oferta docent es reparteix en 3 campus —a més de comptar amb un parc científic i tecnològic propi— amb 9 centres docents propis i una escola de doctorat, 24 departaments i 12 instituts de recerca. Paral·lelament, la udg compta amb un total de 8 centres adscrits.

El PDI de la Universitat està compost per un total de 1.173 persones mentre que el PAS el conformen 557.

El seu pressupost per a l'any 2011 fou de 95,4 milions d'euros, de 83,9 milions l'exercici 2012, de 87,1 milions el 2013, de 88 milions d'euros el 2014 i de 88,3 milions d'euros el 2015.

5.2.4.7. La Universitat Rovira i Virgili (URV)

La URV va ser creada l'any 1991 per Parlament de Catalunya a partir de centres ja existents, essent successora de l'estudi general de Tarragona, suprimit el 1714.

El curs 2014-15, (Universitat Rovira i Virgili. *Dades i xifres*) comptava amb 47 estudis de grau amb un total d'11.574 estudiants matriculats, 49 màsters universitaris —amb 1.057 alumnes— i 22 programes de doctorat amb 1.201 estudiants a més de 3.409 estudiants en els diferents programes de formació permanent (cursos d'extensió universitària, formació a mida, màsters i postgraus...).

Disposa de 12 centres propis i 2 d'adscrits, de 24 departaments i 91 grups de recerca reconeguts a més de 6 centres per a l'aprenentatge i la recerca en les seves instal·lacions acadèmiques de Tarragona, Reus, Tortosa, Vila-Seca i el Vendrell.

Compta amb 893 PDI i 636 PAS i el seu pressupost ha estat de 103,4 milions d'euros l'any 2012, de 105,8 milions pel 2013, de 102,3 milions d'euros el 2014 i de 98,9 milions el 2015.

5.2.4.8. La Universitat Oberta de Catalunya (uoc)

Tot i ser una universitat pública, funciona en règim de gestió privada per la qual cosa no participa en el procés de preinscripció universitària. A més, és la única universitat del suc que desenvolupa la seva oferta formativa a distància. En conseqüència, el seu estudiantat no presenta cap índex de mobilitat. El model educatiu de la UOC es basa, doncs, en “la personalització i l’acompanyament de l’estudiant mitjançant l’e-learning” (Universitat Oberta de Catalunya. *Dades i xifres*).

El curs 2014-15, els seus 46.672 estudiants es trobaven matriculats en alguna de les 21 titulacions de grau que ofereix, 36 màsters universitaris, 3 doctorats així com en programes de formació continuada (40 màsters propis i 142 programes de postgrau).

Compta amb una infraestructura de 7 centres docents, 1 escola de doctorat, 1 centre d’idiomes moderns i 2 centres de recerca on desenvolupen llur activitat un total de 44 grups de recerca, 26 dels quals reconeguts per la Generalitat de Catalunya.

Respecte el seu personal docent, compta amb 255 professors propis i 3.454 de col·laboradors mentre que el PAS està compost per 514 persones.

El seu pressupost per a l’any 2015 fou de 88,3 milions d’euros (91,4 milions d’euros l’any 2011).

5.2.5. Les universitats privades

Les universitats privades es regeixen també per la legislació i l’ordenació espanyola i catalana però no és fins a l’entrada en vigor de la LRU l’any 1983, juntament amb la Llei 26/1984 del Parlament de Catalunya que no s’estableix el dret a la seva creació, ja que fins aleshores, a excepció d’alguns centres titularitat de l’Església, el sistema universitari espanyol havia estat eminentment públic (Corominas et al., 2008: 73). Posteriorment, a partir de l’entrada en funcionament de la LOU l’any 2001 s’introdueixen exigències ja demanades a les universitats públiques com ara la creació i funcionament dels centres, l’avaluació de la qualitat, l’expedició i homologació de títols, etc.

Aquestes universitats, a excepció de la de Vic, no participen del procés de preinscripció universitària. Per tant, l’accés dels estudiants a la seva oferta acadèmica no ve regulat per la nota de tall sinó per la superació d’una prova d’accés pròpia.

Tot seguit, es destaquen les dades més significatives de cadascuna d’aquestes institucions. La informació ha estat extreta de les respectives pàgines web.

5.2.5.1. La Universitat de Vic (uvic)

Universitat privada de iniciativa pública, fou creada l'any 1997, i és la única universitat catalana de titularitat privada que participa del procés de preinscripció. Sorgida a partir de cinc centres que estaven adscrits a tres universitats públiques diferents (tres a la UB, un a la UAB i un més a la UPC) als estudis dels quals s'hi accedia mitjançant la preinscripció universitària, en la seva fundació es va considerar que canviar-ne el model d'accés seria contraproductiu donat que moltes titulacions es nodrien, aleshores, de segones i altres opcions. Per aquest motiu, es va signar un conveni impulsat pel CIC entre les set universitats públiques i la nova UVic per poder continuar oferint les places via preinscripció des del curs 1997-98.

Està regida per la Fundació Universitària Balmes la qual es va federar el 30 de gener de 2014 (Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya. *Dades i xifres*) amb la Fundació Universitària del Bages, per crear la Universitat de Vic – Universitat Central de Manresa amb seus en aquestes dues ciutats, incorporant a la seva oferta acadèmica els estudis que fins aleshores impartia la UAB. És per aquest motiu que en aquestes pàgines pot trobar-se la referència UVic i UVic-UCC indistintament.

La seva oferta acadèmica pel curs 2014-15 era de 33 graus, 12 màsters universitaris, 4 d'interuniversitaris i 11 programes de doctorat que comptaven amb un total de 5.884 estudiants al quals se'n sumen 6.020 més dels programes de formació continuada.

Dels 24 grups de recerca constituïts, 17 eren reconeguts per la Generalitat de Catalunya i 7 eren propis de la UVic. Alhora, destaquen les 10 càtedres amb les que compta la universitat.

Finalment, destacar que el PDI estava integrat per 536 persones i 201 més n'integraven el PAS.

5.2.5.2. La Universitat Ramon Llull (URL)

La URL (Universitat Ramon Llull. *Estructura*) està integrada per 11 institucions d'ensenyament superior i recerca (IQS, Blanquerna, La Salle, Facultat de Filosofia, ESADE, Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés, Facultat de Turisme i Direcció Hotelera Sant Ignasi, Observatori de l'Ebre, Institut Borja de Bioètica, Institut de Salut Mental Vidal i Barraquer i Escola Superior de Disseny ESDi en tant que centre adscrit) seguint una estructura federal.

El curs 2014-15 (Universitat Ramon Llull. *Dades i xifres*), compta amb 14 centres i 3 instituts universitaris on s'imparteixen 36 graus (12.058 estudiants), 54 màsters universitaris (2.628 alumnes), 11 programes de doctorat (397 doctorands) i 206 títols propis (màsters, postgraus, diplomes d'especialització...) amb 3.436 discents.

Per aquest mateix curs, la URL disposava de 51 grups de recerca.

5.2.5.3. La Universitat Internacional de Catalunya (UIC)

La Universitat Internacional de Catalunya comença la seva activitat acadèmica el 1997 impulsada per la Fundació Familiar Catalana.

Disposa de dos campus a la ciutat de Barcelona i a Sant Cugat del Vallès on, el curs 2014-15 (Universitat Internacional de Catalunya. *Dades i xifres*), s'hi desenvolupen 14 titulacions de grau amb 3.085 alumnes a més de diferents programes de màster (445 alumnes), doctorat (285) i programes de formació contínua (360 alumnes).

Igualment, va emprendre un total de 90 projectes de recerca i compta, alhora, amb 4 càtedres d'empresa.

Finalment, destacar que disposa de 564 professors i un PAS format per 291 persones.

5.2.5.4. La Universitat Abat Oliba CEU (UAO)

Creada l'any 2003 (Universitat Abat Oliba CEU. *Dades i xifres*), és la darrera de les universitats catalanes i està promoguda per la Fundación San Pablo CEU sota la inspiració de l'Associació Catòlica de Propagandistes.

El curs 2014-15 ofereix 16 titulacions de grau i 13 dobles graus, 11 màsters universitaris i 5 programes de doctorat a més de diversos cursos de postgrau i d'especialització.

5.2.6. L'accés a les universitats de Catalunya

El sistema d'accés als estudis de grau de les universitats de Catalunya presenta certa complexitat⁸². D'aquesta manera, cal distingir entre:

1. l'accés mitjançant el sistema de preinscripció. Aquest sistema regula l'accés als estudis de grau de les universitats públiques presencials (UB, UAB, UPC, UPE, UdL, UdG i UdL) més la UVIC-ucc, de titularitat privada, totes elles de caràcter presencial. Les universitats que participen d'aquest procés són les estudiades en aquesta recerca, com ja hem esmentat en l'apartat 2.1. *Objectiu*. Alguns d'aquests estudis, a més, poden presentar com a requisit complementari d'accés una prova d'aptitud personal (Generalitat de Catalunya. *PAP*).

⁸² Per tal d'accedir a l'oferta d'estudis de màster o doctorat d'aquestes universitats, el candidat haurà de presentar una sol·licitud d'accés directament al centre on s'imparteix l'estudi al qual es desitja entrar.

2. l'accés a les universitats privades (URL, UIC, UAO) i a la UOC (Generalitat de Catalunya. *Accés a las universitats privades i a la uoc*). Aquest accés es realitza mitjançant proves d'admissió pròpies. Per exemple, en el cas de la UIC aquestes proves acostumen a consistir en un examen psicotècnic, un de cultura general, un d'anglès i una entrevista personal. En algunes titulacions, alhora, també està prevista una prova específica (Unportal. *Proves específiques d'accés*).

Cal tenir present, finalment, que ambdós processos d'accés no són d'inici exclouents, de manera que un estudiant pot optar, simultàniament, per l'accés a una universitat participant del procés de preinscripció i per estudiar en una universitat privada. Al final del procés, però, n'haurà d'escollir només una.

5.2.6.1. La preinscripció universitària

A la Memòria del Consell Interuniversitari de Catalunya 2013 (Generalitat de Catalunya, 2014: 8) s'hi pot llegir:

“El cic és l'òrgan de coordinació del sistema universitari de Catalunya i de consulta i assessorament del Govern de la Generalitat en matèria d'universitats. Creat el 1977, d'ençà el 2003 es troba regulat per la Llei d'Universitats de Catalunya (LLEI 1/2003, de 19 de febrer, d'Universitats de Catalunya), que el configura com a un instrument actiu de coordinació i gestió en temes clau, per a tot el sistema universitari i per al Govern de Catalunya, com són l'accés universitari, la programació, les polítiques de personal, de gènere, la internacionalització, sense oblidar el paper del cic com a òrgan d'informació, interlocució, cooperació o consens entre l'administració i les universitats.

El 2013 la Secretaria General del Consell Interuniversitari de Catalunya ha actuat en el marc de la Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Economia i Coneixement. De la Secretaria del cic, en depenen les àrees funcionals següents:

- Oficina d'Organització de les Proves d'Accés a la Universitat
- Oficina d'Orientació per a l'Accés a la Universitat
- Oficina del Consell Interuniversitari de Catalunya”

Així, totes aquelles persones que volen accedir a un grau d'entre l'oferta de les universitats presencials públiques catalanes i de la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya han de participar en el que s'ha anomenat el *procés de preinscripció universitària*. Segons el Departament d'Universitats i Recerca (Generalitat de Catalunya. *Procés de preinscripció universitària*), aquest procés és:

“(…) un sistema coordinat de distribució dels estudiants que garanteix la igualtat de condicions en el procés d'ingrés i d'admissió al primer curs dels estudis de grau. No s'utilitza per accedir a estudis de 2n cicle o a un màster oficial, casos en què cal fer la sol·licitud de preinscripció directament en el centre que imparteix l'estudi corresponent.

En el moment de formalitzar la preinscripció universitària, l'estudiant pot sol·licitar fins a 8 preferències (centres d'estudi), ordenades segons el grau d'interès. No és obligatori emplenar les 8 preferències.

La preinscripció és compatible amb altres sol·licituds a universitats privades, a distància o d'altres comunitats autònomes, tot i que l'estudiant només podrà matricular-se en un sol centre (excepte aquells a qui s'hagi concedit la simultaneïtat d'estudis). Llevat d'aquest últim supòsit, no es pot formalitzar més d'una preinscripció en la mateixa convocatòria. En cas d'haver-n'hi dues o més, quedaran totes automàticament anul·lades”.

Aquesta preinscripció, centralitzada per l'Oficina d'Accés a la Universitat, es realitza cada mes de juny i setembre de manera telemàtica mitjançant el web <http://acesnet.gencat.cat>.

5.2.6.2. Les vies d'accés a la universitat pública

A aquest procés de preinscripció s'hi accedeix, de manera particular, per diferents vies d'accés (Generalitat de Catalunya. *Vies d'accés*) que són:

Via 0. Accés per 1a vegada a la universitat mitjançant les Proves d'Accés a la Universitat (PAU) i assimilats.

Via 1. Alumnes estrangers amb les PAU aprovades l'any en curs o l'anterior (vigent fins el curs 2009-10).

Via 2. Alumnes diplomats, llicenciats universitaris i assimilats.

Via 4. Accés per 1a vegada a la universitat amb Cicles Formatius de Grau Superior (CFGs), Formació Professional (FP) 2 o MP3 i assimilats.

Via 5. Alumnes amb COU sense PAU (vigent fins el curs 2009-10).

Via 7. Alumnes provinents de PAU i assimilats, que tenen començats estudis universitaris.

Via 8. Alumnes provinents de CFGs o d'FP2 i assimilats, que tenen començats estudis universitaris.

Via 9. Accés per 1a vegada a la universitat per a majors de 25 anys.

Via 10. Accés per 1a vegada a la universitat per a majors de 40 anys amb experiència laboral (vigent a partir del curs 2010-11).

Via 11. Accés per 1a vegada a la universitat per a majors de 45 anys (vigent a partir del curs 2010-11).

Cal considerar que les vies d'accés principals a l'oferta de graus de les universitats públiques espanyoles i catalanes són les d'aquells estudiants que un cop finalitzat l'ensenyament postobligatori (ja sigui el batxillerat o els CFGS) continuen la seva formació a la universitat sense solució de continuïtat. Tot i així, també es produeix un accés per estudiants que, o bé un cop a dins la universitat decideixen canviar d'estudis o que, havent finalitzat una primera titulació de primer cicle opten per matricular-se a una altra. Finalment, hi ha un grup —no massa nombrós però que constitueix una alternativa d'accés— format per persones que decideixen emprendre els estudis universitaris anys després d'haver acabat l'ensenyament obligatori. Aquestes persones poden accedir a la universitat per la via de l'edat i de l'experiència laboral com a camins alternatius a la titulació postobligatòria (batxillerat o CFGS) que es demana necessàriament en l'accés a la resta d'estudiants.

En aquest sentit, la següent taula sobre la demanda acadèmica d'estudis de graus segons les vies d'accés referit al conjunt de les universitats espanyoles el curs 2008-09 exemplifica i corrobora aquesta tendència:

TAULA 5.8. NOMBRE D'ALUMNES DE NOU INGRÉS A LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES PRESENCIALS ESPANYOLES. CURS 2008-09.		
Via d'accés als estudis universitaris	Total dels centres	
	Alumnes	%
PAU	178.210	77,99 %
CFGS	23.306	10,20 %
Titulats universitaris	10.618	4,65 %
Altres	16.369	7,16 %
Total de la matrícula	230.452	100 %

Font: Hernández Armenteros, 2010a: 73.

Així, s'observa que el 88,19 % dels alumnes de nou accés a les universitats espanyoles provenen directament de l'ensenyament postobligatori (PAU i CFGS⁸³). Aquesta tendència s'observa també, segons aquest mateix estudi, a les universitats catalanes. Així:

83 Bàsicament, les vies d'accés 0 i 4.

TAULA 5.9. MATRICULA NUMÈRICA DELS ALUMNES DE NOU INGRÉS (1R CURS) A LES UNIVERSITATS CATALANES QUE PARTICIPEN DEL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ CLASSIFICATS PER UNIVERSITATS I VIES D'ACCÉS. CURS 2008-09

	PAU	CFGS	Titulats	Altres	Total
UB	8.878 (73,75 %)	1.218 (10,12 %)	1.019 (8,47 %)	922 (7,66 %)	12.037 (100 %)
UAB	6.637 (78,95 %)	675 (8,03 %)	121 (1,44 %)	974 (11,58 %)	8.407 (100 %)
UPC	4.207 (77,23 %)	1.092 (20,05 %)	92 (1,69 %)	56 (1,03 %)	5.447 (100 %)
UPF	2.043 (76,03 %)	233 (8,67 %)	32 (1,19 %)	379 (14,11 %)	2.687 (100 %)
UdL	1.207 (59,93 %)	343 (17,03 %)	31 (1,54 %)	433 (21,50 %)	2.014 (100 %)
UdG	1.993 (72,25 %)	435 (15,77 %)	43 (1,60 %)	287 (10,41 %)	2.758 (100 %)
URV	1.522 (59,80 %)	470 (18,47 %)	105 (4,13 %)	448 (17,60 %)	2.545 (100 %)
UVic	770 (57,46 %)	311 (23,21 %)	26 (1,94 %)	233 (17,39 %)	1.340 (100 %)
Mitjana	69,42 %	15,17 %	2,75 %	12,66 %	100%

Elaboració pròpia a partir de: Hernández Armenteros, 2010b: 28-31 i Hernández Armenteros, 2010c: 18-19.

De l'anàlisi d'aquesta taula, i la comparativa del sistema universitari català amb el de la resta de l'Estat —*Taula 5.8.*— en destaca la similitud dels percentatges entre les diferents vies d'accés d'ambdós sistemes. Així, a les universitats catalanes el 84,59% dels alumnes de nou accés provenen directament de l'ensenyament postobligatori (PAU i CFGS) essent, com s'ha vist, el 88,19% en el conjunt de l'Estat. El desglossament d'aquestes dades pel període 2000-01 a 2013-14 pot consultar-se a la *Taula 6.4. Resultats de la preinscripció. Matricula segons vies d'accés de les universitats participants en aquest procés.*

5.2.6.3. L'assignació de places

Un cop conclou la fase de preinscripció universitària, l'Oficina d'Accés a la Universitat procedeix a l'assignació de places que es realitza tenint en compte els requisits i les convocatòries que regeixen per a cada via d'accés.

Per norma general, l'assignació de places es materialitza creuant la demanda —nombre d'estudiants sol·licitants d'un determinat estudi de grau— amb l'oferta de places existent per a cada estudi. D'aquesta manera,

“Les places de cada centre d'estudi s'adjudiquen començant per la preinscripció de l'estudiant preinscrit amb la nota més alta i per ordre de nota fins que s'exhaureixen totes les places”. (Generalitat de Catalunya. *Assignació de places*).

És aquí on pren especial rellevància la preferència d'estudis que ha manifestat l'estudiant en el moment de complimentar la preinscripció universitària, car l'assignació de places procura atorgar sempre la primera preferència manifestada entenent que és aquesta la que més interès té per al futur estudiant universitari⁸⁴. Aquest fet és d'especial importància en aquesta recerca tal i com s'apunta a l'apartat 2.3. *Hipòtesi*.

⁸⁴ Tot i així, la nota de tall prevaldrà per davant de l'ordre de preferència a l'hora d'assignar grau i centre als estudiants. En aquest sentit, un estudiant pot arribar a renunciar a preferències anteriors en un procés posterior establert a tal efecte.

CAPÍTOL 6

EL PERFIL DE L'ESTUDIANTAT
DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE
CATALUNYA

El perfil de l'estudiantat del sistema universitari de Catalunya

Joaquim Prats (2005: 206) afirmava que “Un nou factor que comença a influir en el funcionament del sistema educatiu és la massiva incorporació de nous estudiants, fills de la població immigrant”. Tot i que l'autor es referia a l'ensenyament obligatori i postobligatori del nostre país, semblava evident que era només qüestió de temps que una part important d'aquest alumnat acabés per accedir a la universitat.

En aquest sentit, és rellevant també l'estudi publicat pel Consell Interuniversitari de Catalunya que conclouia:

“Una ullada a la piràmide de població catalana de l'any 2001 obtinguda a partir de les dades del cens d'aquest mateix any podria fer pensar que els efectius d'estudiants universitaris per al període 2004-2014 patirien una gran davallada. Un dels resultats d'aquest treball, però, mostra que l'increment de la propensió a l'estudi i l'arribada d'immigrants esmorteix en gran manera la tendència descendent esmentada. Amb les aportacions dels immigrants i de l'increment de la propensió a l'estudi previstes, el nombre d'estudiants universitaris el 2014 és, aproximadament, de 42.500, és a dir, tan sols una reducció del 5,5% de l'efectiu inicial”. (Devolver et al., 2006: 12).

Les prediccions recollides en ambdós treballs probablement s'haurien acomplert i allargat en el temps com tots els indicadors en el moment de la seva publicació assenyalaven. Malauradament, no podien preveure els efectes que la crisi econòmica i financera tindria tant en l'aturada de l'arribada de nova població immigrant a Catalunya com en el retorn als seus països d'origen d'un bon nombre d'immigrants. La crisi, a més, ha accentuat la davallada de la taxa de la natalitat global a Catalunya alhora que ha incrementat les taxes universitàries i reduït l'accés a les beques i la quantia d'aquestes.

TAULA 6.1. POBLACIÓ EN EDAT ESCOLAR A 1 DE GÈNER SEGONS GRUPS D'EDAT A CATALUNYA. 2008-2021

Any	De 0 a 2	De 3 a 5	De 6 a 11	De 12 a 15	De 16 a 17	De 18 a 20
2008	249.546	231.344	409.829	254.171	129.787	211.445
2009	258.825	241.165	425.454	257.938	132.496	211.731
2010	260.811	247.381	438.809	263.046	132.963	208.533
2011	261.119	253.434	453.683	267.327	131.435	208.184
2012	254.521	262.402	467.789	274.186	131.667	207.019
2013	250.645	264.400	481.247	282.902	133.009	206.233
2014	245.036	264.703	494.798	290.266	136.660	204.818
2015	238.908	258.154	512.409	298.591	139.482	205.962
2016	232.528	254.349	521.188	308.205	142.625	209.963
2017	226.067	248.815	527.528	317.104	148.495	213.857
2018	219.765	242.786	530.014	326.900	152.733	219.669
2019	213.858	236.460	528.288	337.822	155.206	225.739
2020	208.407	230.044	523.144	345.970	160.552	232.950
2021	203.560	223.785	510.733	357.135	166.938	238.369

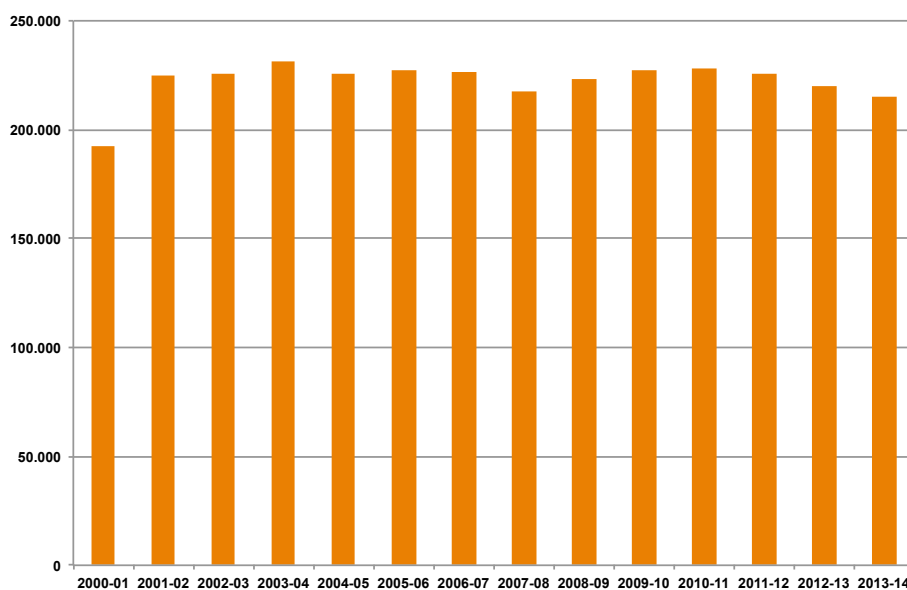
Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT, 2010: 41.

De la lectura d'aquesta taula (estimacions postcensals de població i projeccions de població en edat escolar 2021 [base 2010]) pot deduir-se que durant els propers anys — probablement fins a mitjans de la dècada dels 2020— el nombre de població escolar que estarà en disposició d'accedir a la universitat anirà augmentant (grups d'edat 12-15, 16-17 i 18-20). Però una revisió atenta ens demostra que més enllà d'aquesta data la població estudiantil del país baixa de manera molt acusada (la davallada s'assenyala en color vermell pels grups d'edat 0-2, 3-5 i 6-11) fet pel qual es preveu que la competència de les institucions universitàries per a la seva captació augmenti a partir d'aquesta data.

6.1. Evolució de l'alumnat dels estudis universitaris de cicle i grau

El nombre d'estudiants matriculats a les universitats catalanes als estudis de 1r, 2n i 1r i 2n cicle, els quals a partir del curs 2008-09 iniciaren la seva progressiva extinció amb l'inici del desplegament dels graus adaptats a l'EEES, ha experimentat, a partir del curs 2011-12, una davallada del nombre d'estudiants matriculats a les universitats del SUC— destacant-se sobretot la pèrdua d'estudiants per part de la UOC— tal i com pot comprovar-se en el *Gràfic 6.1.* i la *Taula 6.3.* tot i que en conjunt es pot considerar que s'ha mantingut força estable al llarg del període analitzat.

GRÀFIC 6.1. NOMBRE TOTAL D'ALUMNES DE 1R, 2N I 1R I 2N CICLES I GRAUS MATRICULATS A LES UNIVERSITATS CATALANES.

Font: Elaboració pròpia. Institut d'Estadística de Catalunya. A partir de les dades de la Taula 6.3. Evolució del nombre d'alumnes de 1r, 2n i 1r i 2n cicles i graus matriculats a les universitats catalanes.

TAULA 6.2. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'ALUMNES MATRICULATS A LES UNIVERSITATS ESPANYOLES

Curs	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
Nº Alumnes	1.554.972	1.526.907	1.507.147	1.488.574	1.446.879	1.433.016	1.427.134	1.431.492	1.409.321	1.496.172	1.564.318	1.572.617	1.548.535	1.416.827

Font: Elaboració pròpia. Institut d'Estadística de Catalunya. A partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.
Font curs 2013-14: Fundación CYD (2015). *Las universidades españolas. Una perspectiva autonómica*. Barcelona.

TAULA 6.3. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'ALUMNES DE 1r, 2n i 1r i 2n CICLES I GRAUS MATRICULATS A LES UNIVERSITATS CATALANES

	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
Sistema universitari públic	171.961	204.566	204.867	210.017	204.746	205.045	203.898	194.541	199.665	201.975	203.812	203.246	197.606	193.472
UB	57.078	62.554	59.653	57.883	56.111	55.044	54.278	47.561	51.358	51.011	50.782	49.227	48.318	47.405
UAB	33.755	40.360	39.020	38.404	38.117	37.767	36.499	35.410	34.692	34.016	35.233	35.492	35.583	35.548
UPC	29.125	33.772	33.836	34.541	33.242	32.634	31.687	29.793	29.613	29.445	29.714	29.922	28.888	28.275
UPF	7.385	9.990	10.175	10.295	10.213	10.381	10.445	10.680	10.756	10.962	10.812	11.652	12.137	12.564
UdG	10.864	12.907	13.071	12.812	12.680	12.328	12.058	11.567	11.617	11.990	12.621	13.060	13.660	13.627
UdL	9.225	10.155	9.844	9.254	8.425	8.081	7.784	7.619	7.925	8.221	8.689	8.578	8.544	8.396
URV	11.719	12.545	12.652	12.626	11.962	11.879	11.599	11.051	11.382	11.590	11.819	11.784	11.922	11.912
UOC (a distància)	12.810	22.283	26.616	34.202	33.996	36.931	39.548	40.860	42.322	44.740	44.142	43.531	38.554	35.745
Sistema universitari privat	20.121	20.249	20.692	20.919	21.223	22.012	22.186	23.167	23.905	25.371	23.873	22.153	22.309	21.976
URL	13.740	13.696	13.635	13.210	13.140	13.371	12.909	13.404	13.589	13.946	13.547	12.401	12.045	12.145
UVic	3.994	4.015	4.503	4.926	5.113	5.385	5.399	5.189	5.440	6.204	5.798	5.260	5.437	5.137
UIC	2.387	2.538	2.554	2.466	2.406	2.494	2.840	3.171	3.147	3.436	3.351	3.247	3.425	3.225
UAO	-	-	-	317	564	762	1.038	1.403	1.729	1.785	1.177	1.245	1.402	1.469
TOTAL	192.082	224.815	225.559	230.936	225.969	227.057	226.084	217.708	223.570	227.346	227.685	225.399	219.915	215.448

Font: Elaboració pròpia. Institut d'Estadística de Catalunya. A partir de dades de la Generalitat de Catalunya.

Nota 1: alguns sumatoris varien respecte les dades publicades per l'IDESCAT, car s'han detectat alguns errors. S'assenyalen en cursiva.

Nota 2: es destaquen en color vermell les universitats analitzades en aquesta recerca.

Per altra banda, les dades consignades a la *Taula 6.4. Resultats de la preinscripció. Matrícula segons vies d'accés de les universitats participants en aquest procés* són importants per tal de situar el marc d'aquest treball: el estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció. Es comprova que el nombre d'estudiants a les universitats participants d'aquest procés ha experimentat un augment fins el curs 2011-12 en què s'inicia una davallada en nombre absolut d'estudiants de nou accés. Per tot plegat, es comprova novament com no s'acompleixen les prediccions de Daniel Devolver i Iñaki Permanyer (2006:12) per l'any 2014 citades a l'inici d'aquest *Capítol 6*.

Una anàlisi més detallada de la *Taula 6.4.*, revela que la via 0 s'ha mantingut estable —tot i que a partir d'aquest curs 2011-12 frena el seu increment—. Tot i així, al llarg de tota la sèrie, el percentatge que representa aquesta via sobre el total d'alumnes de nou accés és gairebé idèntic.

Per altra banda, és de destacar la davallada en nombre d'alumnes que experimenten la via 4 (estudiants provinents de CFGS) tot i que percentualment el seu pes augmenta i les vies 7 i 8 (estudiants que canvien d'estudis universitaris havent-ne començat uns prèviament). Tots aquests estudiants, recordem-ho, són els que accedeixen a la universitat als 18-19 anys, per tant, els que s'hi desplacen des del seu domicili familiar.

Cal remarcar, alhora, que les vies 9, 10 i 11 —estudiants més grans de 25, 40 i 45 anys— tot just representen poc més del 3 % del total anual.

TAULA 6.4. RESULTATS DE LA PREINSCRIPCIÓ. MATRÍCULA SEGONS VIES D'ACCÉS DE LES UNIVERSITATS PARTICIPANTS EN AQUEST PROCÉS.

Vies d'accés	2000-01	2001-02	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
Via 0	ND	ND	23.490 (64,91 %)	ND	22.102 (63,60 %)	22.343 (63,05 %)	21.326 (61,05 %)	21.171 (61,14 %)	21.576 (61,55 %)	23.594 (62,75 %)	24.683 (61,56 %)	25.362 (63,29 %)	25.627 (65,29 %)	25.365 (65,66 %)
Via 1	ND	ND	249 (0,69 %)	ND	173 (0,50 %)	192 (0,54 %)	238 (0,68 %)	190 (0,55 %)	167 (0,48 %)	165 (0,44 %)	-	-	-	-
Via 2	ND	ND	1.048 (2,90 %)	ND	839 (2,41 %)	853 (2,41 %)	808 (2,31 %)	739 (2,13 %)	746 (2,13 %)	846 (2,25 %)	785 (1,96 %)	1.030 (2,57 %)	743 (1,89 %)	783 (2,03 %)
Via 4	ND	ND	4.343 (12,00 %)	ND	4.647 (13,37 %)	4.683 (13,21 %)	4.731 (13,54 %)	4.642 (13,41 %)	4.851 (13,84 %)	5.262 (13,99 %)	7.343 (18,31 %)	6.495 (16,21 %)	6.319 (16,10 %)	6.238 (16,15 %)
Via 5	ND	ND	183 (0,51 %)	ND	58 (0,17 %)	110 (0,31 %)	56 (0,16 %)	53 (0,15 %)	62 (0,18 %)	8 (0,02 %)	-	-	-	-
Via 7	ND	ND	5.579 (15,42 %)	ND	5.547 (15,96 %)	5.667 (15,99 %)	5.937 (16,99 %)	6.101 (17,62 %)	5.731 (16,35 %)	5.814 (15,46 %)	4.628 (11,54 %)	4.559 (11,38 %)	4.178 (10,64 %)	4.096 (10,60 %)
Via 8	ND	ND	583 (1,61 %)	ND	567 (1,63 %)	587 (1,66 %)	816 (2,34 %)	851 (2,46 %)	908 (2,59 %)	958 (2,55 %)	1.130 (2,82 %)	955 (2,38 %)	963 (2,45 %)	792 (2,05 %)
Via 9	ND	ND	659 (1,82 %)	ND	759 (2,18 %)	931 (2,63 %)	937 (2,68 %)	793 (2,29 %)	877 (2,50 %)	787 (2,09 %)	1.072 (2,67 %)	1.159 (2,89 %)	936 (2,38 %)	820 (2,12 %)
Via 10	ND	ND	-	ND	-	-	-	-	-	-	55 (0,14 %)	60 (0,15 %)	36 (0,09 %)	27 (0,07 %)
Via 11	ND	ND	-	ND	-	-	-	-	-	-	100 (0,25 %)	116 (0,29 %)	58 (0,15 %)	94 (0,24 %)
Subtotal	ND	ND	36.134 (99,85 %)	ND	34.692 (99,76 %)	35.366 (99,80 %)	34.849 (99,76 %)	34.540 (99,75 %)	34.918 (99,61 %)	37.434 (99,56 %)	39.796 (99,25 %)	39.736 (99,17 %)	38.860 (99,01 %)	38.215 (98,93 %)
Discapacitats / Esportistes	ND	ND	56 (0,15 %)	ND	58 (0,17 %)	72 (0,20 %)	85 (0,24 %)	85 (0,25 %)	136 (0,39 %)	167 (0,44 %)	300 (0,75 %)	334 (0,83 %)	390 (0,99 %)	414 (1,07 %)
Total	ND	ND	36.190 (100 %)	ND	34.750 (100 %)	35.438 (100 %)	34.934 (100 %)	34.625 (100 %)	35.054 (100 %)	37.601 (100 %)	40.096 (100 %)	40.070 (100 %)	39.250 (100 %)	38.629 (100 %)

Font: Elaboració pròpia. Informes d'Accés a la universitat de Catalunya. Oficina d'Accés a la Universitat. Consell Interuniversitari de Catalunya. Generalitat de Catalunya. A partir de dades extretes del quadre de matrícula enviat per les universitats al final del procés de preinscripció anual.

6.1.1. L'edat

L'edat dels alumnes matriculats a les universitats té molt a veure amb llur cicle vital en el qual, en una primera fase, hi ha el pas entre els estudis secundaris postobligatoris i l'accés als superiors. Una vegada conclòs aquest primer cicle de formació superior —actualment els estudis de grau— es produeix la (teòrica) incorporació al mercat laboral i, a resultes del tarannà experimentat, al cap d'uns anys es produeix una reentrada al sistema universitari per una part d'aquests graduats per seguir titulacions més específiques —els programes de màster— i, posteriorment, els de doctorat, ja molt més concrets i vinculats a una carrera investigadora, tot i que també es pot produir un contínuum temporal en la matriculació entre uns i altres estudis.

Tanmateix, l'edat majoritària d'accés a la universitat és la dels 18 anys, bàsicament copsada per aquells estudiants dels ensenyaments secundaris postobligatoris que, a la finalització d'aquests estudis opten pels de rang superior (a les universitats participants del procés de preinscripció són els de les vies 0 i 4) com s'ha vist.

Pel que fa a les franges d'edat compreses dels 19 als 21 o 22 anys, aquestes responen, bàsicament, als alumnes matriculats a 2n, 3r i 4t curs dels actuals estudis de grau. Paral·lelament, hi ha un altre grup d'estudiants de nou accés d'aquestes edats que responen a aquells que, o bé han canviat d'estudis abans de finalitzar aquell pel qual varen accedir per primera vegada a la universitat (estudiants de les vies 7 i 8) o bé que, una vegada acabada la primera titulació, decideixen continuar cursant-ne una altra⁸⁵ (via 2).

Com pot observar-se al *Gràfic 6.2*, hi ha una marcada davallada en el nombre dels estudiants matriculats amb edats compreses entre els 22 i els 25 anys; és a dir, en la franja d'edat immediatament posterior a la conclusió dels estudis de grau. Aquest fet pot respondre a la primera incorporació al mercat laboral dels graduats i, alhora, al fet que la matrícula global de màsters universitaris és molt menor que la corresponent als estudis de grau, així com la de programes de doctorat és sensiblement inferior a la dels màsters. Tot i així, és de destacar el significatiu nombre d'estudiants matriculats a les universitats d'edats compreses entre els 26 i els 30 anys per cadascun dels cursos acadèmics assenyalats on se solapen estudiants de màster i programes de doctorat.

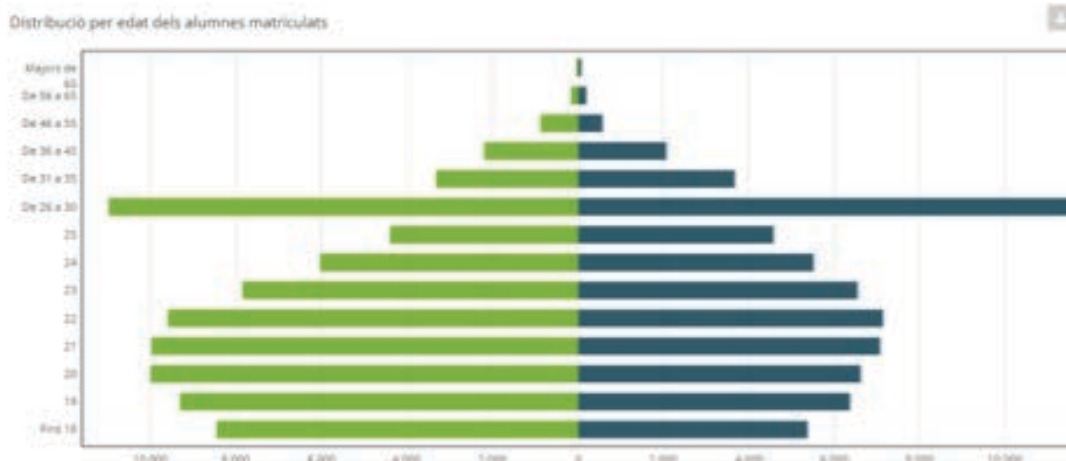
Alhora, les vies d'accés a la universitat pública catalana contempnen també la possibilitat de que persones més grans de 25, 40 i 45 anys puguin accedir a la universitat encara que no disposin d'una titulació d'ensenyament postobligatori (vies 9, 10 i 11). Aquests candidats poden suplir aquesta mancança gràcies a l'experiència personal i professional que acumulen. Per tant, hi ha un nombre determinat de persones que accedeixen per primer cop a la universitat en edats més avançades.

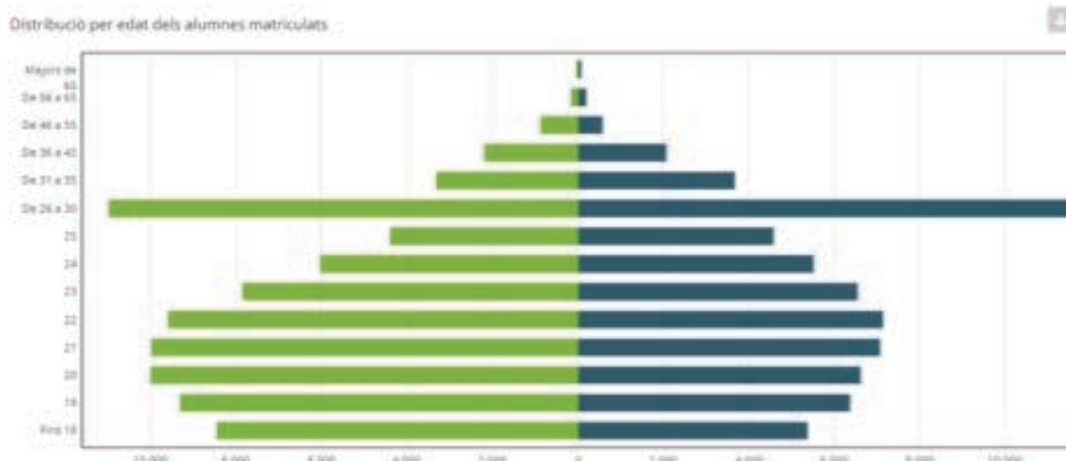
⁸⁵ L'oferta universitària contempla la possibilitat del reconeixement de crèdits en graus afins —bàsicament pertanyents a la mateixa branca de coneixements—, la qual cosa permet obtenir una segona titulació en un període més curt de temps donada l'equivalència entre assignatures de dos plans d'estudis diferents.

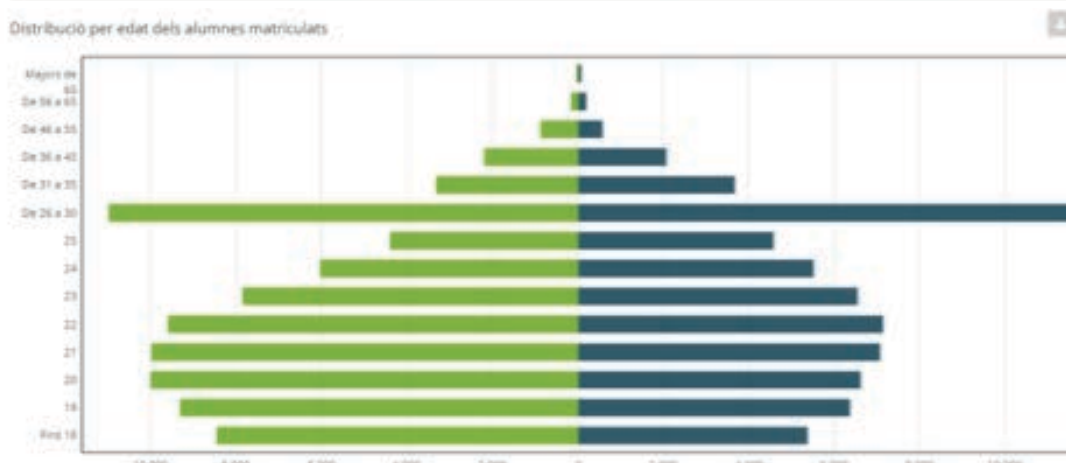
Curs 2006-07

Curs 2009-10

Curs 2013-14

Font: Winddat. *Distribució per edat dels alumnes matriculats.*

Finalment, de l'anàlisi dels gràfics anteriors, i pel que fa a la comparativa entre els cursos 2009-10 —any d'inici de la majoria dels estudis de grau adaptats a l'EEES i, alhora, el període més dur de la crisi econòmica— i 2013-14 es desprèn que s'ha produït un creixement de la població universitària d'edats compreses entre els 18 i els 24 anys-.

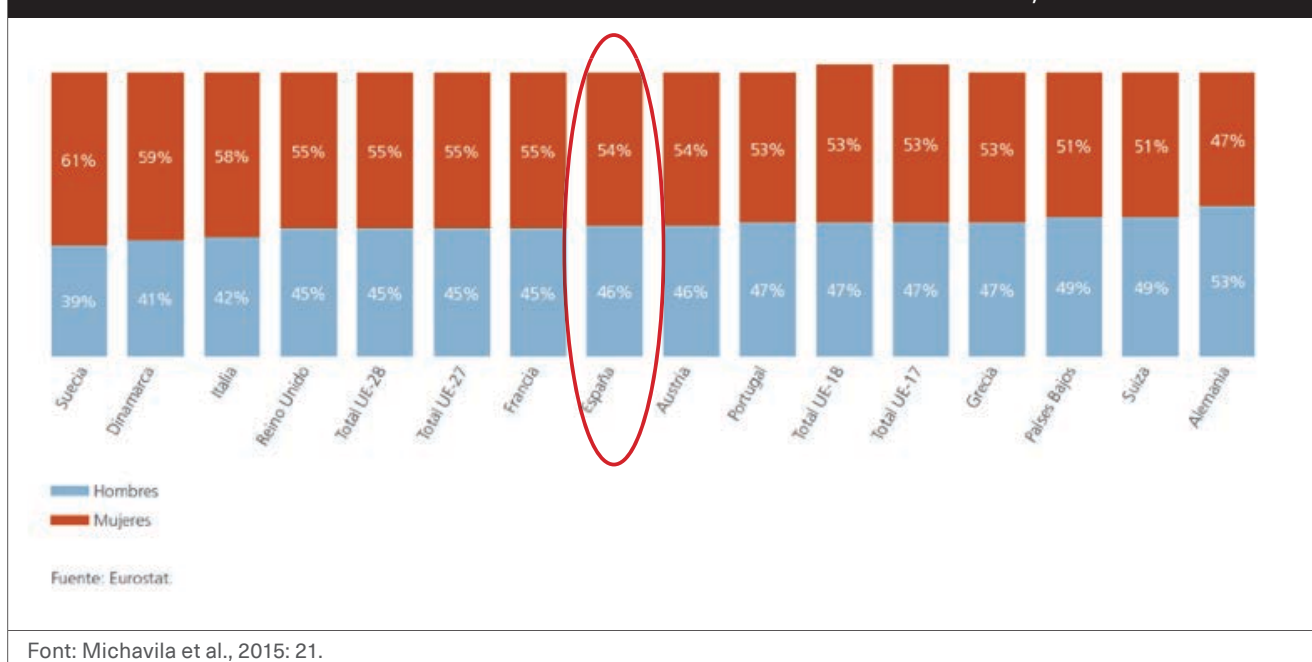
De la mateixa manera, destaca l'augment de la població de més de 30 anys que es reincorpora —o s'incorpora de bell nou— als estudis superiors per tal de continuar amb la seva formació, fet, molt probablement, vinculat en ambdós casos a la necessitat d'augmentar la capacitat i actualitzar els coneixements com a factors d'èxit en mercats laborals recessius.

6.1.2. El gènere

La distribució per gènere dels estudiants matriculats presenta certes diferències per països tal i com es desprèn del *Gràfic 6.3*. D'aquesta manera, a nivell europeu el percentatge d'entre homes i dones presenta una forquilla que abasta entre el 39 % d'homes pel 61 % de dones de Suècia i el 53 % d'homes pel 47 % de dones a Alemanya. Pel que fa a l'Estat espanyol, aquesta proporció és del 46 % d'homes pel 54 % de dones, exactament la mitjana dels països i del conjunt de la UE representants.

GRÀFIC 6.3. DISTRIBUCIÓ D'ESTUDIANTS MATRICULATS EN ESTUDIS DE NIVELL 5A⁸⁶, PER GÈNERE. ANY 2012

Font: Michavila et al., 2015: 21.

D'aquesta manera, una anàlisi detallada per a cada un dels sistemes universitaris autonòmics que integren el SUE ens mostra algunes diferències tot i que el predomini de les dones és sempre superior. Així:

⁸⁶ Segons la Classificació Internacional Normalitzada de l'Educació (ISCED en les seves sigles en anglès) de la UNESCO, el nivell 5A correspon a una "educación superior, generalmente universitaria, con una base teórica y más concebida para acceder a programas de investigación avanzada y a profesiones con un elevado grado de cualificaciones y conocimientos. Su duración es de, al menos, tres años a tiempo completo". Tot i que no de manera exclusiva, doncs, aquest nivell d'estudis 5A s'equipara als estudis universitaris de grau (UNESCO. *Codis ISCED*).

TAULA 6.5. DISTRIBUCIÓ PER GÈNERE DE LA MATRÍCULA D'ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS ALS ESTUDIS DE GRAU A LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES PRESENCIALS. CURS ACADÈMIC 2011-12.

Comunitat Autònoma	Homes	Dones
Andalusia	46,0 %	54,0 %
Aragó	47,4 %	52,6 %
Astúries	45,7 %	54,3 %
Illes Balears	44,1 %	55,9 %
Canàries	44,4 %	55,6 %
Cantàbria	46,7 %	53,3 %
Castella – la Manxa	45,4 %	54,6 %
Castella i Lleó	41,6 %	58,4 %
Catalunya	47,9 %	52,1 %
Comunitat Valenciana	44,8 %	55,2 %
Extremadura	48,7 %	51,3 %
Galícia*	30,3 %	34,1 %
Madrid	43,6 %	56,4 %
Múrcia	47,2 %	52,8 %
Navarra	49,7 %	50,3 %
País Basc	46,2 %	53,8 %
La Rioja	43,7 %	56,3 %
Total universitats públiques	44,7 %	53,6 %
* 35,5 % no identificats. Font: Elaboració pròpia a partir de Michavila, 2013: 19.		

Tot i aquest predomini històric de les dones en la matrícula universitària, aquesta tendència ha anat variant al llarg dels darrers cursos acadèmics. Si més no, en el sistema universitari de Catalunya. D'aquesta manera:

“(…) els nois en el període estudiat [2002 a 2014] guanyen terreny respecte de les noies, ja que o bé incrementen més el seu accés, o bé no el redueixen tant. La feminització de la universitat és anterior, no durant els 2000 i és durant la crisi que han accedit a la universitat més els nois que les noies, posant fre a aquest procés de feminització” (Troiano et al., 2016: capítol 3, pàg. 35).

CAPÍTOL 7

L'ANÀLISI DE LA MOBILITAT DELS
ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LES
UNIVERSITATS CATALANES QUE
PARTICIPEN DEL PROCÉS DE LA
PREINSCRIPCIÓ

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de la preinscripció

Com ja s'ha palesat al llarg del *Capítol 1*, no hi ha una anàlisi aprofundida de l'efecte del territori en la mobilitat dels joves catalans que cursen la seva etapa universitària dins el mateix SUC. Les universitats han analitzat la procedència dels seus estudiants catalans bàsicament per tal d'esbrinar llurs àrees d'influència i realitzar accions de promoció i captació, fent especial èmfasi, des d'una òptica de màrqueting, en aquelles ciutats i comarques de les quals provenen la majoria dels seus estudiants. Tot i això,

“En 2001 (...) ya se entendía que los sistemas de captación de estudiantes basados en una estrategia estrictamente “marquetiniana” tendrían poco futuro puesto que las condiciones de un mercado tan competitivo y cambiante, hacían que los potenciales usuarios (...) de nuestro producto se atuvieran a factores más propios y personales (distancia, amigos, familia, etc.) que a factores establecidos o fomentados por las universidades (calidad, indicadores, rankings, orientación al acceso, actividades en institutos, etc.)”. (Guàrdia et al, 2012: 88).

En les següents pàgines, es realitza una anàlisi territorial dels estudiants de nou accés a les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció en base a la relació existent entre la ubicació del seu domicili habitual -en la majoria dels casos la residència familiar- i la del centre universitari i estudis superiors als quals es matricula. En aquesta anàlisi, realitzada des d'una òptica de fluxos de persones per un territori, prendrà especial rellevància l'efecte distància-temps entre ambdues destinacions; és a dir, si el desplaçament permet el viatge diari d'anada o tornada o si, per contra, l'estudiant es veu obligat a establir un nou domicili a prop de la universitat escollida⁸⁷. L'objectiu és esbrinar si aquest efecte té un pes decisiu en l'elecció del centre i estudis.

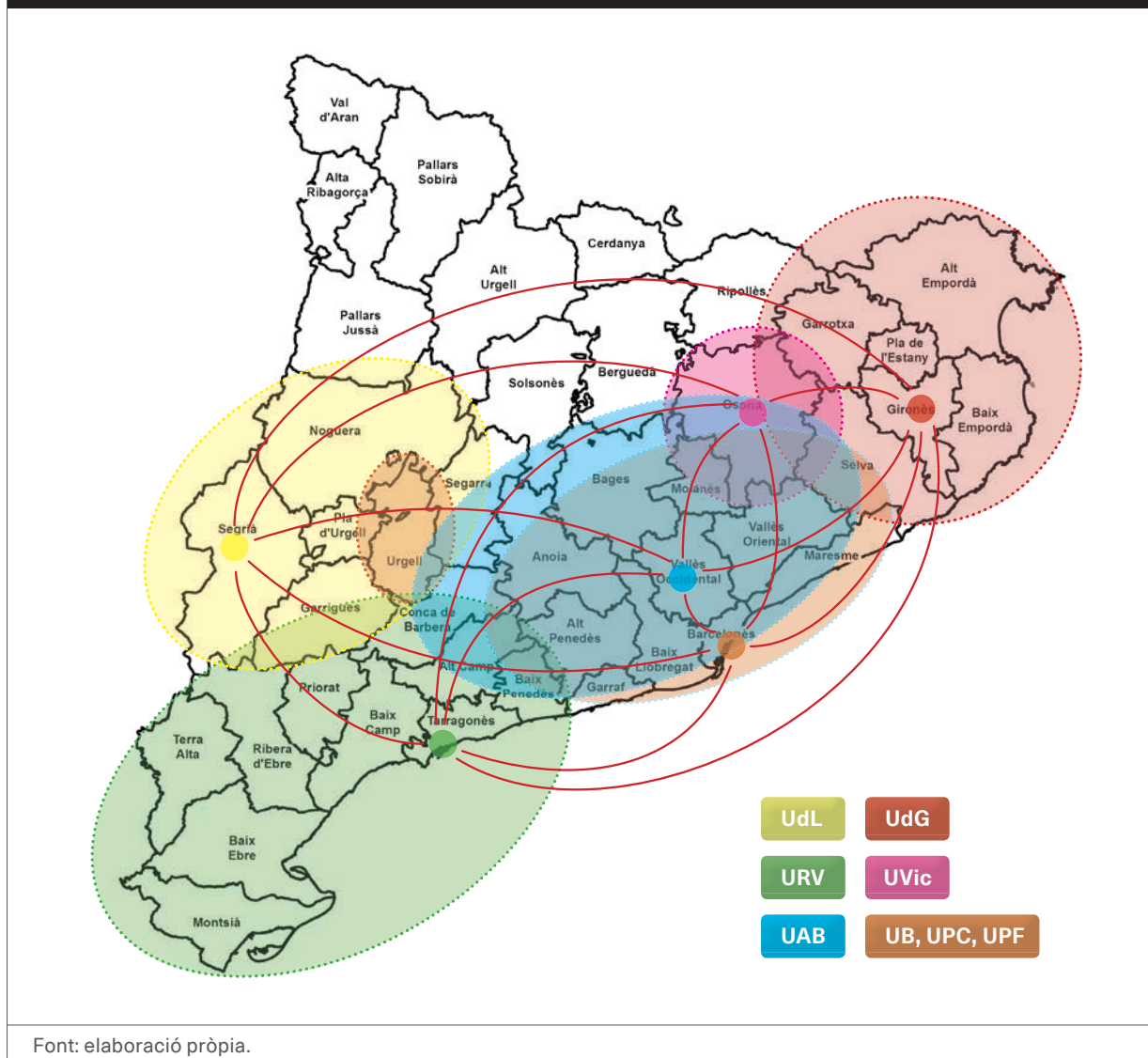
Aquesta anàlisi és important, entre d'altres raons, per tal de poder:

1. afavorir una política de beques a la mobilitat estructurada, efectiva i universal.
2. confeccionar un eventual nou mapa universitari de Catalunya en funció de criteris objectius basats en l'origen de la demanda i de la rendibilitat de l'oferta en termes socials i territorials i no estrictament des d'una òptica de sostenibilitat i/o de rendibilitat econòmica.
3. definir polítiques efectives d'acollida i integració en els aspectes relacionats amb la vida acadèmica i extraacadèmica i estructurar estratègies d'allotjament per part de totes les institucions implicades (Generalitat de Catalunya, ajuntaments, consells comarcals, universitats...) tant des de la iniciativa pública com privada.

---

⁸⁷ S'ha pres com a criteri el temps del desplaçament des del domicili habitual a la universitat en transport públic o privat que no excedeixi de 90 minuts per viatge independentment de la distància geogràfica que separi aquests dos punts. S'entén que, en general, esmerçar més temps per trajecte no fa viable un desplaçament diari, per la qual cosa a l'estudiant universitari li és més rendible establir-se a la ciutat on s'ubica la seva universitat al llarg del curs lectiu.

FIGURA 7.1. PRINCIPALS FLUXOS D'ESTUDIANTS A LES UNIVERSITATS DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA QUE PARTICIPEN DEL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ

En l'anàlisi de la *Figura 7.1.* s'observa que els fluxos d'estudiants universitaris residents a Catalunya dins el propi sistema universitari són diversos. Val a dir que aquests fluxos tenen una estreta relació amb les tres dinàmiques a l'hora d'escollir centre i estudis que segueixen els estudiants de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció en funció de la ubicació de llur domicili habitual; dinàmiques que s'analitzaran en el següent capítol. D'aquesta manera,

- 1r. l'àmbit principal de captació -àrees tramades- de cada universitat sobre el territori (o grup d'universitats en el cas de la ciutat de Barcelona) té en compte la possibilitat del retorn diari entre el domicili habitual i el centre universitari. Aquest àmbit es relaciona, com es veurà, amb la *1a dinàmica. Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica.*

- 2n. per la ubicació del domicili habitual dels estudiants respecte diferents centres universitaris, i tenint en compte també la possibilitat efectiva del retorn diari, les comarques en les quals se solapen dues o més trames es relacionen amb la *2a dinàmica*. *Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant*.
- 3r. pels estudiants de la resta del territori que no queda circumscrit a cap de les àrees d'influència directa, el desplaçament sense possibilitat de retorn diari és obligat. Per tant, en no tenir cap altra opció que instal·lar-se a la ciutat on cursarà els seus estudis, no s'ha representat de manera gràfica en el mapa. Aquestes comarques quedaran agrupades en la *3a dinàmica*. *Comarques sense universitat de referència geogràfica*.
- 4t. finalment, cal assenyalar que, a la pràctica, es dona la possibilitat que, tot i tenir una universitat propera al domicili habitual, l'estudiant català s'hagi de desplaçar per a poder seguir un determinat estudi (ja sigui, per exemple, perquè aquest no s'ofereix a la universitat més propera al seu domicili habitual, bé sigui per què no hi ha obtingut plaça o perquè la seva elecció de centre i estudi -criteris intrínsecs- passi per davant de la proximitat geogràfica -criteris extrínsecs-). Aquesta influència indirecta queda reflectida per les fletxes vermelles. En molts d'aquests casos la distància en temps entre el domicili de l'alumne i les seues dels centres obligarà l'universitari a establir-se allí on estudia.

7.1. Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a cadascuna de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció

Per a l'elaboració d'aquesta recerca (vegeu l'apartat 2.5. *Fonts d'informació*) s'ha partit de les dades d'alumnes de nou accés agrupats per llur comarca d'origen matriculats a les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció universitària recollides en els fitxers UNEIX.

Les representacions gràfiques –mapes- de desagregació comarcal resultants del tractament d'aquestes dades, originàriament en fitxers Excel, han estat complementades amb els mapes a escala municipal extrets de la pàgina web de l'IDESCAT titulats "*Estudiants universitaris no residents que estudien dins*", els quals mostren, de manera agregada per al conjunt de tota l'oferta acadèmica superior existent en qualsevol de les ciutats de Catalunya seu d'alguna universitat, la població catalana d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 hi estudiaven -entenen aquesta població com el seu domicili habitual-. Cal tenir en compte, tanmateix, que aquests mapes de l'IDESCAT no distingeixen entre les diferents universitats ubicades en una mateix municipi, sinó que mostren les dades agregades dels alumnes d'estudis superiors que es donen cita en cada població. És per aquest motiu que en l'anàlisi de cada campus al llarg de les següents pàgines d'aquest capítol es consigna, conjuntament, la presència d'altres universitats. Tot i aquesta agregació, s'ha considerat que les dades eren

prou significatives, car mostren la proximitat geogràfica dels municipis origen d'aquest estudiant com el principal motiu en l'elecció de centres i estudis. L'excepció, però, és la ciutat de Barcelona, de la qual se'n consigna el mapa corresponent en l'apartat referent a la UB, la UPC i la UPE, tot i que no es considera significatiu ja que engloba els estudiants de qualsevol de les universitats integrants del SUC que tenen presència a la ciutat (UB, UAB, UPC, UPE, UdL, UdG, URL, Uvic, UIC i UAO). En no haver-hi en aquests mapes la segmentació per institució, com es deia, no és útil per a l'anàlisi concret d'una determinada universitat però, tanmateix, és significatiu a l'hora de demostrar el pes que té la capital catalana en el conjunt del SUC.

Per a l'elaboració dels mapes a partir de les dades dels fitxers UNEIX, s'ha emprat el programa ARCGIS⁸⁸. A partir de les xifres dels fitxers UNEIX, expressades en nombre absolut d'estudiants per comarca matriculats a cada universitat per a cadascun dels anys del període de la recerca, s'han realitzat un seguit de càlculs per tal d'extreure, 1) el percentatge d'estudiants de nou accés de cada comarca que trien una universitat concreta i, 2) el percentatge d'alumnes residents a cada comarca respecte del total d'estudiants matriculats per a cada universitat analitzada.

A partir d'aquestes dades, s'han elaborat dues famílies de mapes per a cada universitat i curs acadèmic per tal de poder realitzar aquesta anàlisi des d'una doble perspectiva:

1. *percentatge sobre el total d'estudiants de nou accés de cada comarca matriculats a la universitat de destinació.* Aquests mapes mostren, per a cadascun dels cursos acadèmics del període, el percentatge d'alumnes de nou accés residents en cada comarca que es matricularen en una universitat concreta, respecte del total d'estudiants universitaris de nou accés d'aquella mateixa comarca⁸⁹. Aquests mapes delimiten l'àrea d'influència de cada universitat.
2. *percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a cada universitat.* Aquestes representacions mostren, per a cada universitat analitzada en cadascun dels anys de referència, el pes que tenen els estudiants de cada comarca en el global de la matrícula anual de la universitat en qüestió; dit d'una altra manera, analitzen les principals zones —comarques— de captació d'estudiantat de cada universitat⁹⁰. Aquests mapes delimiten l'àrea de captació de cada universitat.

---

88 ArcGIS es el nombre de un conjunto de productos de software en el campo de los Sistemas de Información Geográfica o SIG. Producido y comercializado por ESRI, (<http://www.esri.es/es/productos/arcgis/>) bajo el nombre genérico ArcGIS se agrupan varias aplicaciones para la captura, edición, análisis, tratamiento, diseño, publicación e impresión de información geográfica. (Wikipedia. *ArcGIS*).

89 És a dir, "a quina universitat van" els estudiants de cada comarca.

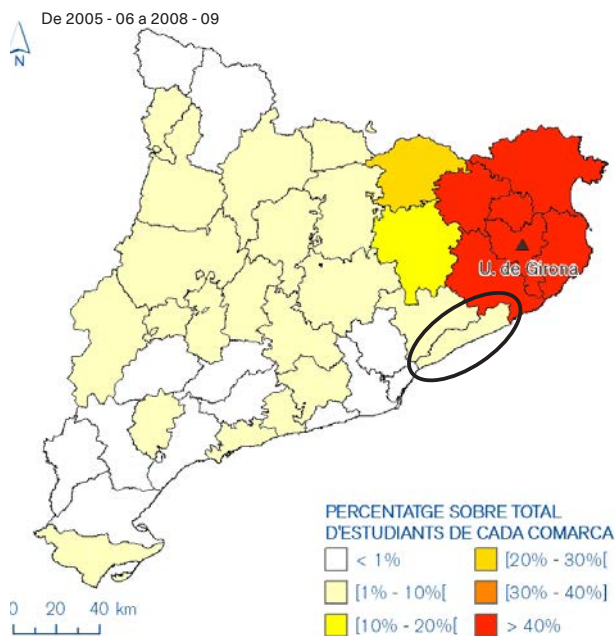
90 És a dir, "d'on vénen els estudiants" de cada universitat.

Per a la confecció d'aquests mapes s'ha treballat en xifres percentuals amb l'objectiu de corregir la diferència de població de les diferents comarques catalanes (vegeu *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys*) que expressada en nombres absoluts distorsionaria les representacions gràfiques elaborades. Tot i així, cal remarcar que aquesta diferència de població entre comarques es fa present, indistriablement, en la interpretació de les dades.

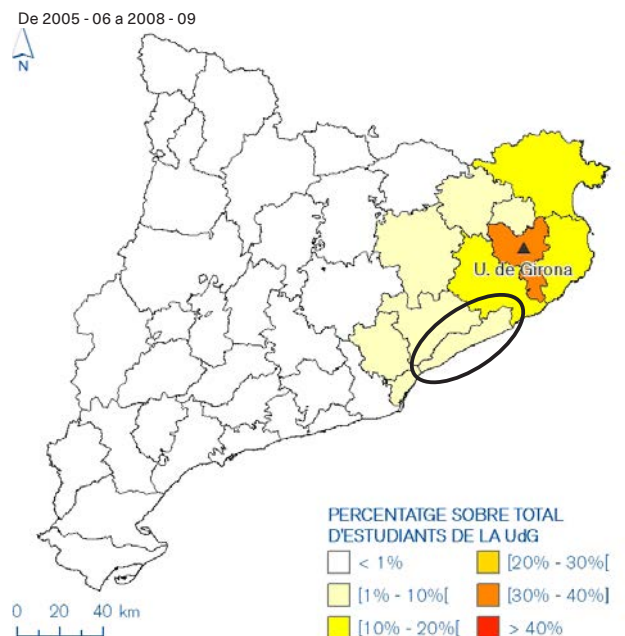
D'aquesta manera, si bé els estudiants residents en una determinada comarca poden decantar-se poc per una determinada universitat (comportament representat en el primer conjunt de mapes) el fet de residir en una comarca més poblada pot fer que el seu pes en el segon conjunt de mapes sigui significatiu. Per exemple: a la *Taula 7.1.1.* s'observa com només entre un 1 i un 10 % dels estudiants del Maresme que accediren a la universitat en el conjunt del període 2005-06 a 2008-09 ho feren a la Universitat de Girona. Malgrat aquest baixa ràtio respecte el total d'estudiants del Maresme, aquestes mateixos estudiants representaven entre un 1 i un 10 % dels estudiants totals matriculats a la UdG en aquest mateix període percentatge més significatiu (vegeu la figura recollida a la *Taula 7.1.2.*).

TAULA 7.1. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Taula 7.1.1 PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UdG. Àrea d'influència.

Taula 7.1.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UdG. Àrea de captació.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Partint del fet que el període analitzat és prou significatiu ja que abasta ininterrompudament un total de 14 anys acadèmics (del curs 2000-01 al curs 2013-14), que les dades desagregades anualment no mostren canvis significatius d'un any a l'altre i per tal de facilitar l'anàlisi i la interpretació de les dades en aquest capítol, s'ha cregut convenient agrupar aquests 14 anys acadèmics en tres períodes més amplis:

1. del curs 2000-01 al 2004-05. En aquest primer període, que abasta 5 cursos acadèmics, el mapa de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció està plenament consolidat i les titulacions que s'ofereixen són les de 1r cicle -les anomenades diplomatures i enginyeries tècniques- i les de 1r i 2n cicle -les llicenciatures-.
2. del curs 2005-06 al 2008-09. Aquest és el període en el que s'albiren ja les tasques conduents a l'adaptació del mapa de titulacions universitàries al nou ordenament acadèmic derivat del desplegament de l'EEES fruit de la Declaració de Bolonya. D'aquesta manera, el final d'aquest període coincideix amb l'inici de les noves titulacions de grau universitari, desplegament que porta associat implícitament l'inici del període d'extinció de les titulacions vigents fins aquell moment (tant les que figuraven en el catàleg de títols del Ministeri d'Educació i Ciència com de les titulacions pròpies de cada universitat).
3. del curs 2009-10 al 2013-14. En aquest període es produeix el ple desplegament de les noves titulacions així com la reconfiguració de la seva oferta en el conjunt del SUC. S'ha cregut interessant dissociar-lo dels dos períodes anteriors per tal d'analitzar si aquesta nova ordenació acadèmica i l'oferta de titulacions porten associat o no un canvi en els patrons d'accés a les universitats per part dels estudiants de cada comarca.

Tanmateix, al final de l'apartat dedicat a cada universitat s'han consignat els mapes relatius a l'àrea d'influència i de captació per a cadascun dels cursos acadèmics analitzats en aquesta recerca per tal de complementar aquesta informació.

Finalment, i pel que fa a l'escala de percentatges sobre el total d'estudiants de cada comarca emprada en els diferents mapes, aquesta s'ha dividit finalment en 6 trams en considerar important diferenciar el valor inferior a l'1 % de la resta de percentatges, els quals s'han agrupat en escales de deu en deu punts a excepció dels valors superiors al 40 % que han quedat recollits en una sola representació entenent que aquesta xifra és suficientment significativa per ella sola sense la necessitat de matisos. La paleta de colors utilitzada per a representar cadascun d'aquests trams ha estat treballada des de les directrius del disseny gràfic per tal de facilitar la comprensió de les representacions cartogràfiques i no només a partir de criteris estètics⁹¹ donada la profusió de mapes que acompanyen les següents pàgines.

---

91 La disciplina de la semàntica del color entén que aquest posseeix uns valors culturals i comunicatius que fan de la seva elecció una decisió no arbitrària si no plena de contingut.

7.2. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Barcelona (UB)

L'àrea d'influència de la UB (vegeu *Taula 7.2.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UB*) s'estén, al llarg de tota la seqüència temporal a tot el conjunt de comarques catalanes en major mesura que cap altra universitat del SUC, molt probablement per tractar-se de la universitat més antiga i per la major magnitud de la seva oferta acadèmica. Tot i així, destaquen diversos trets principals que defineixen, de manera més localitzada, aquesta extensa influència que la UB té en el territori. Així:

1. la principal àrea d'influència de la UB s'ubica a les comarques del Barcelonès i el Baix Llobregat així com al Maresme, l'Alt Penedès i l'Anoia tot i que en la sèrie analitzada aquestes tres comarques han anat perdent pes específic. Complementàriament, els estudiants residents al Vallès Occidental, Vallès Oriental i Bages -comarques veïnes al Barcelonès (principal localització de la UB)- presenten uns percentatges de tria de la UB significativament més baixos respecte els de la UAB, emplaçada a Cerdanyola del Vallès, tot i la proximitat geogràfica i l'extensa xarxa viària existent en tota la regió metropolitana.
2. la UB és la institució d'ensenyament superior escollida per la majoria dels alumnes de comarques pirinenques i prepirinenques (Val d'Aran, Pallars Sobirà, Pallars Jussà, Alta Ribagorça, Alt Urgell, Solsonès, Berguedà, Cerdanya i Ripollès)⁹² des de les quals no és possible el retorn diari entre el domicili habitual i el lloc d'estudis fet que obliga el discent a haver d'establir-se allí on estigui el centre escollit. En aquest sentit, doncs, la ciutat de Barcelona exerceix un poder d'atracció important entre aquest estudiantat.
3. s'observa també com els percentatges més baixos del conjunt d'estudiants que escullen la UB (només de l'1 al 10%) resideixen a les comarques que disposen d'universitat pròpia (el Segrià –UDL-, el Gironès –UDG- i el Tarragonès –URV-). En aquest mateix sentit, també les comarques més properes a la ubicació d'aquestes universitats territorials presenten índexs més baixos d'estudiants que es decanten per la UB⁹³. D'aquesta manera, la proximitat geogràfica d'aquestes comarques envers les universitats territorials determinarà, en bona part, l'elecció d'aquests centres i estudis per bona part dels seus estudiants residents.

Pel que fa a l'àrea de captació de la Universitat de Barcelona, que queda reflectida a la *Taula 7.2.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UB*, es constata com, tot i l'extensa àrea d'influència, la major part de la seva matrícula està monopolitzada pels alumnes residents a les comarques geogràficament més properes a

⁹² Les comarques que integren la *3a dinàmica. Comarques sense universitat de referència geogràfica* que es tractarà en el capítol següent.

⁹³ Bàsicament, les comarques que integren la *1a dinàmica. Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica* que es tractarà en el capítol següent.

la seva ubicació (sobretot el Barcelonès i el Baix Llobregat i, en menor mesura, per estudiants provinents del Garraf, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages, l'Osona, el Vallès Occidental, el Vallès Oriental i el Maresme) la major part de les quals presenten la densitat demogràfica més elevada del país⁹⁴. Això fa que el nombre d'estudiants residents en aquestes comarques sigui molt alt en el conjunt de la matrícula a la UB per la qual cosa el pes d'estudiants d'altres comarques en el total de la matrícula d'aquesta institució pot veure's lleugerament distorsionat en aquesta anàlisi. Tot i així, és el criteri de la proximitat geogràfica immediata el que defineix aquesta àrea de captació primordial.

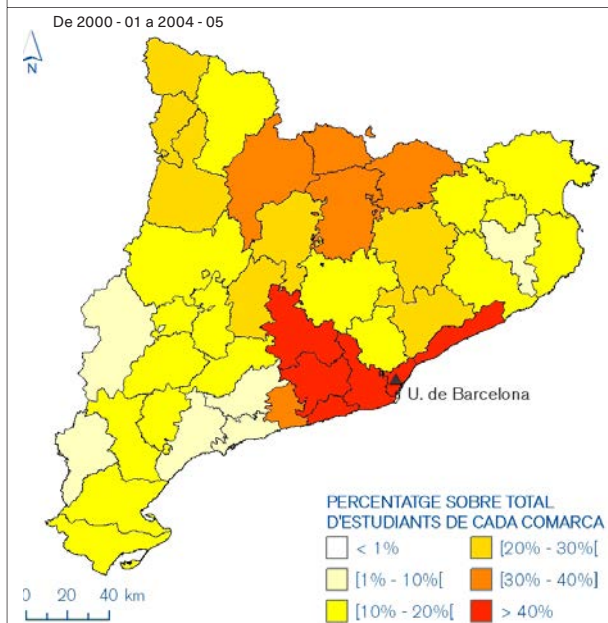
---

⁹⁴ Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

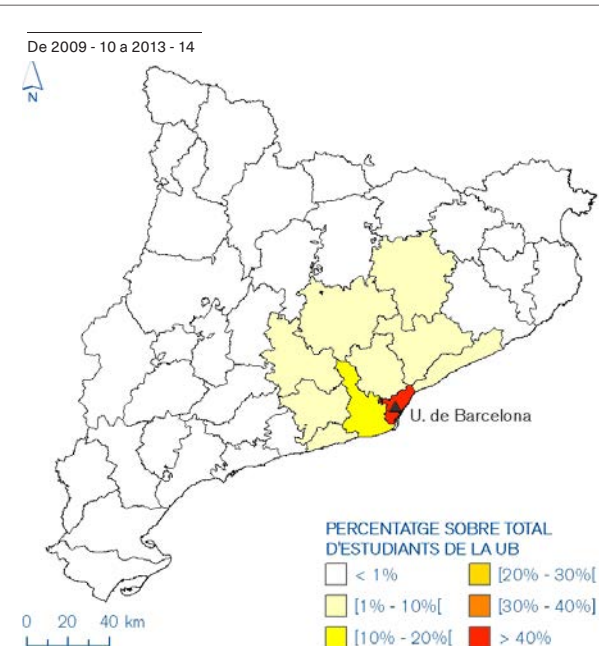
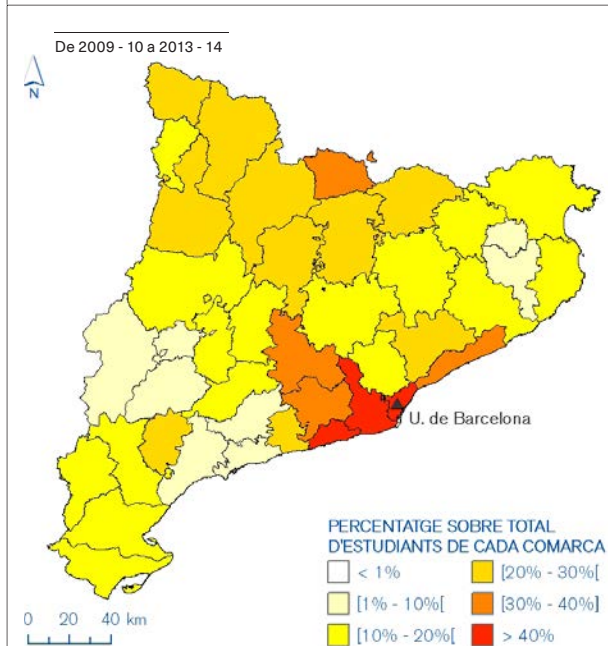
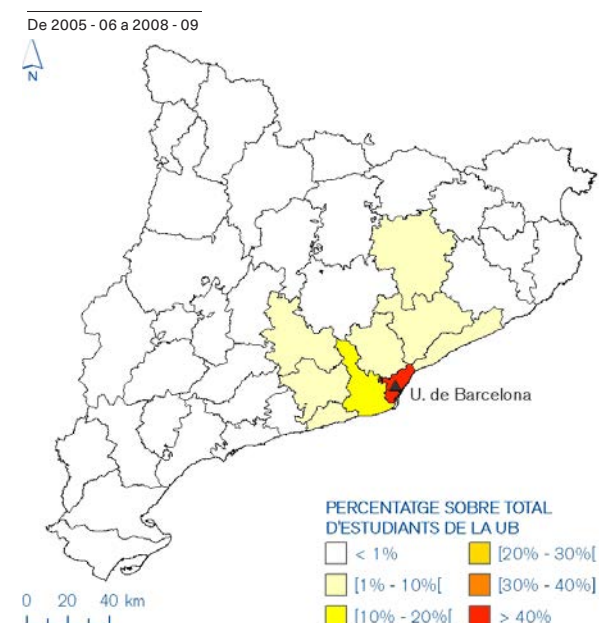
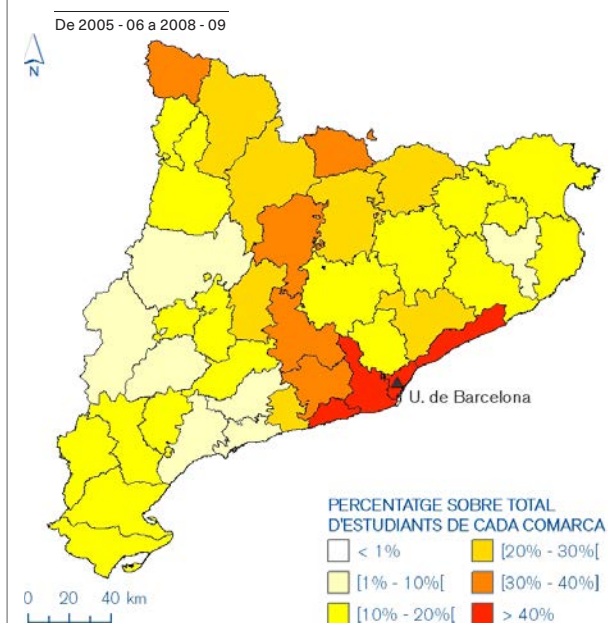
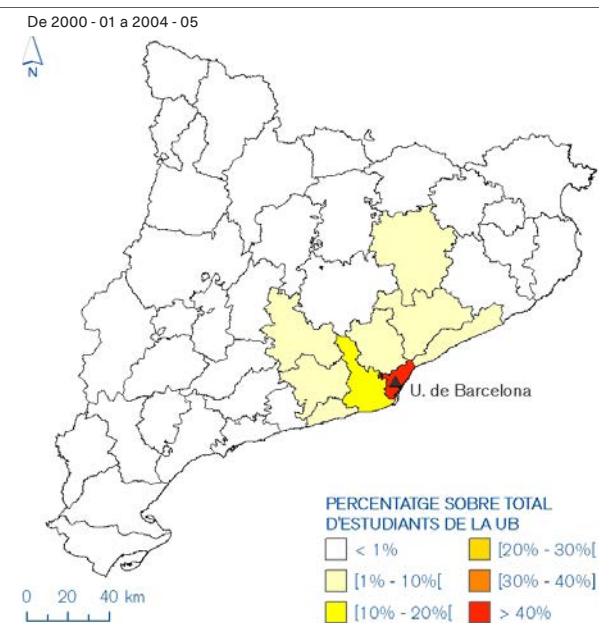

TAULA 7.2. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Taula 7.2.1 PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UB. Àrea d'influència.

Taula 7.2.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UB. Àrea de captació.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Complementant aquesta visió que atorguen els anteriors mapes de desagregació comarcal amb els d'escala municipal de l'IDSCAT, i pel que fa a la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven als principals campus de la Universitat de Barcelona⁹⁵, pot apreciar-se com el campus de Terrassa (*Figura 7.3.*) —tot i ser compartit amb estudis de la UAB i amb la forta presència de la UPC— s'alimenta preferentment d'estudiants del Barcelonès i del mateix Vallès Occidental així com de les comarques limítrofes, bàsicament Vallès Oriental, Baix Llobregat i Bages.

Pel que fa a les titulacions que la UB desenvolupa a Esplugues de Llobregat (*Figura 7.4.*) es pot apreciar com els municipis d'origen dels alumnes estan centralitzats en la seva pràctica totalitat en la immediatesa geogràfica d'aquesta població.

Per últim, als estudis que es duen a terme a l'Hospitalet de Llobregat (*Figura 7.5.*) la majoria dels estudiants provenen de municipis propers del mateix Barcelonès, Baix Llobregat, el Maresme i el Vallès Occidental tot i que també es detecta estudiants de Lleida, Girona, Tarragona, Reus o Vic, ciutats, al seu torn, seu d'universitat.

---

95 A excepció del cas de la ciutat de Barcelona, pels motius que s'han explicat amb anterioritat (vegeu l'apartat 7.1. *Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a cadascuna de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció*) així com també s'obvia ací la ubicació dels estudis de la UB a Cerdanyola del Vallès pel pes gairebé únic de la UAB en aquesta població. Probablement, a més, es tracti d'estudis compartits entre ambdues universitats per la qual cosa no serà possible la desagregació de les dades.

Figura 7.2. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona.

Any 2012

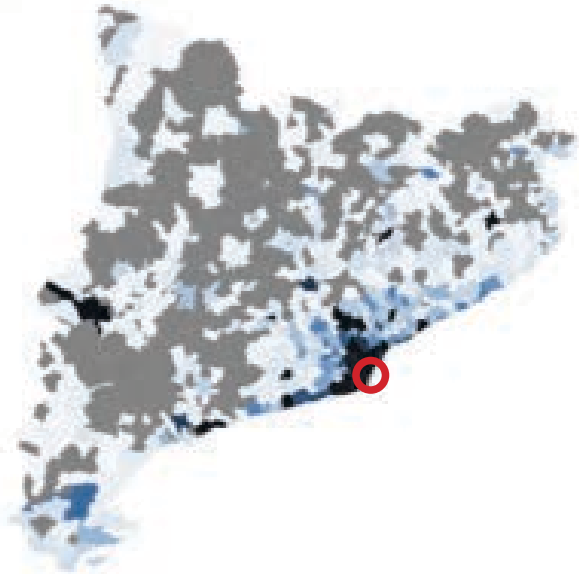

Figura 7.3. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Municipi: Terrassa.

Any 2012

Figura 7.4. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Municipi: Esplugues de Llobregat.

Any 2012

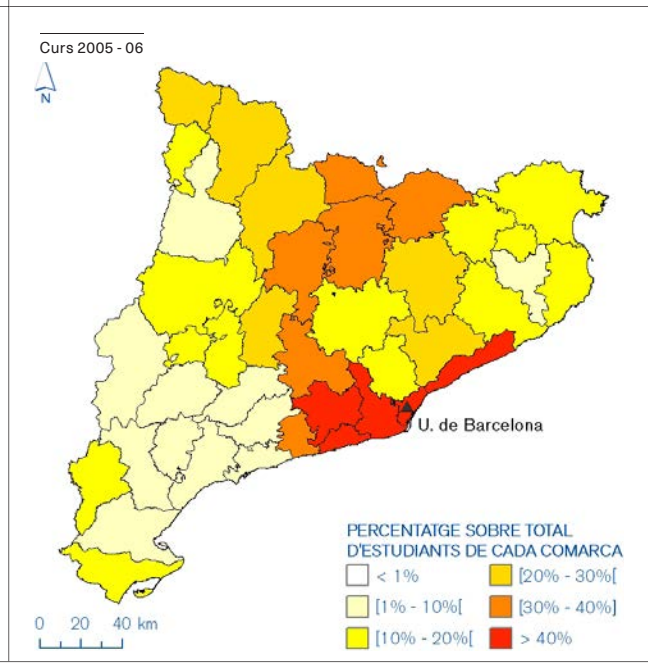
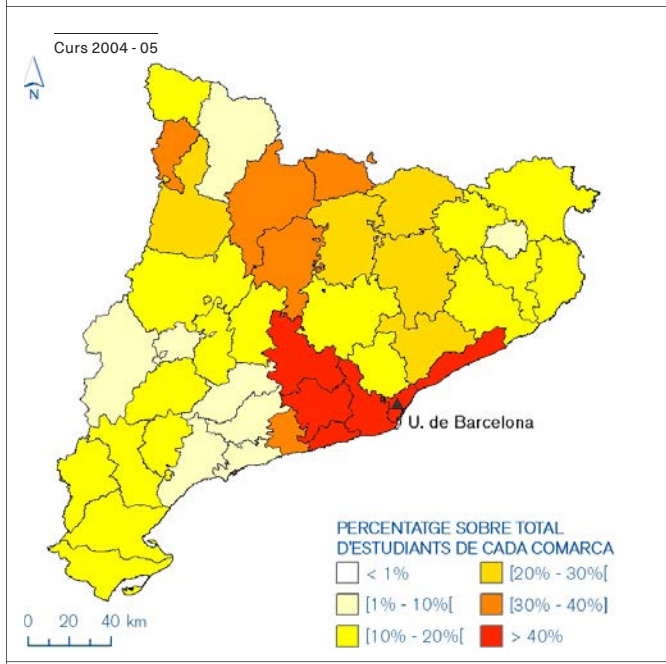
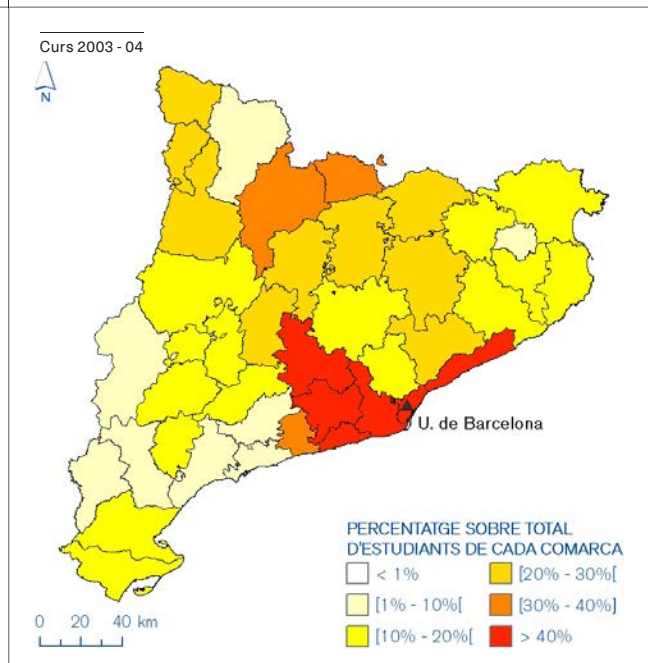
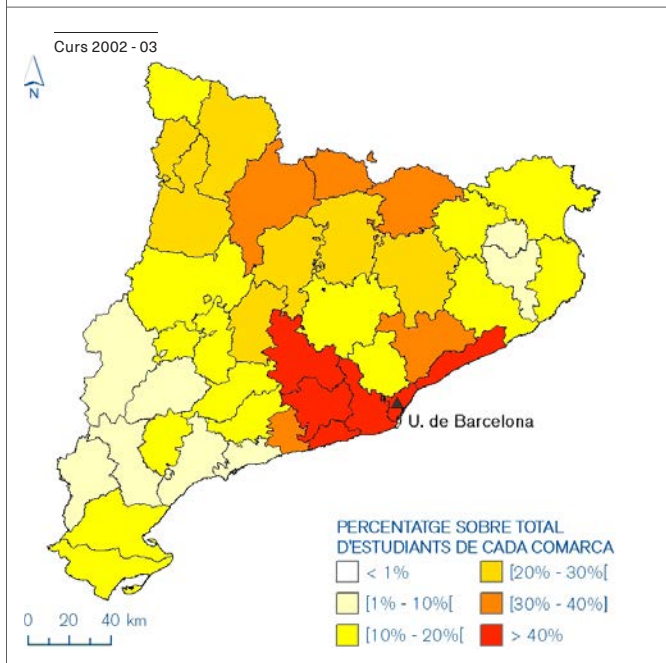
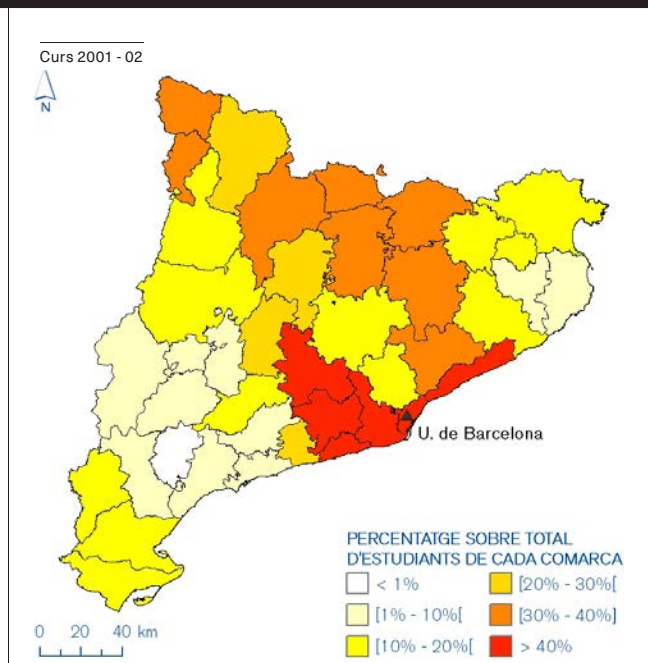
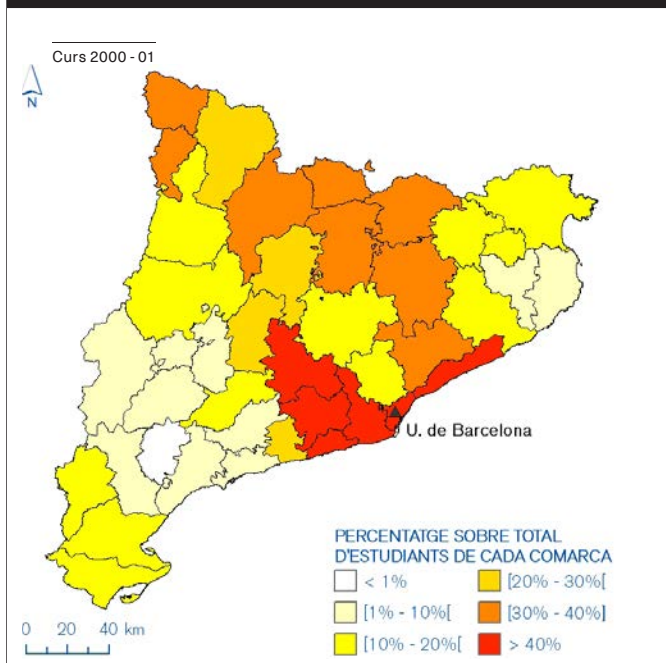
Figura 7.5. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Barcelona. Municipi: Hospitalet de Llobregat.

Any 2012

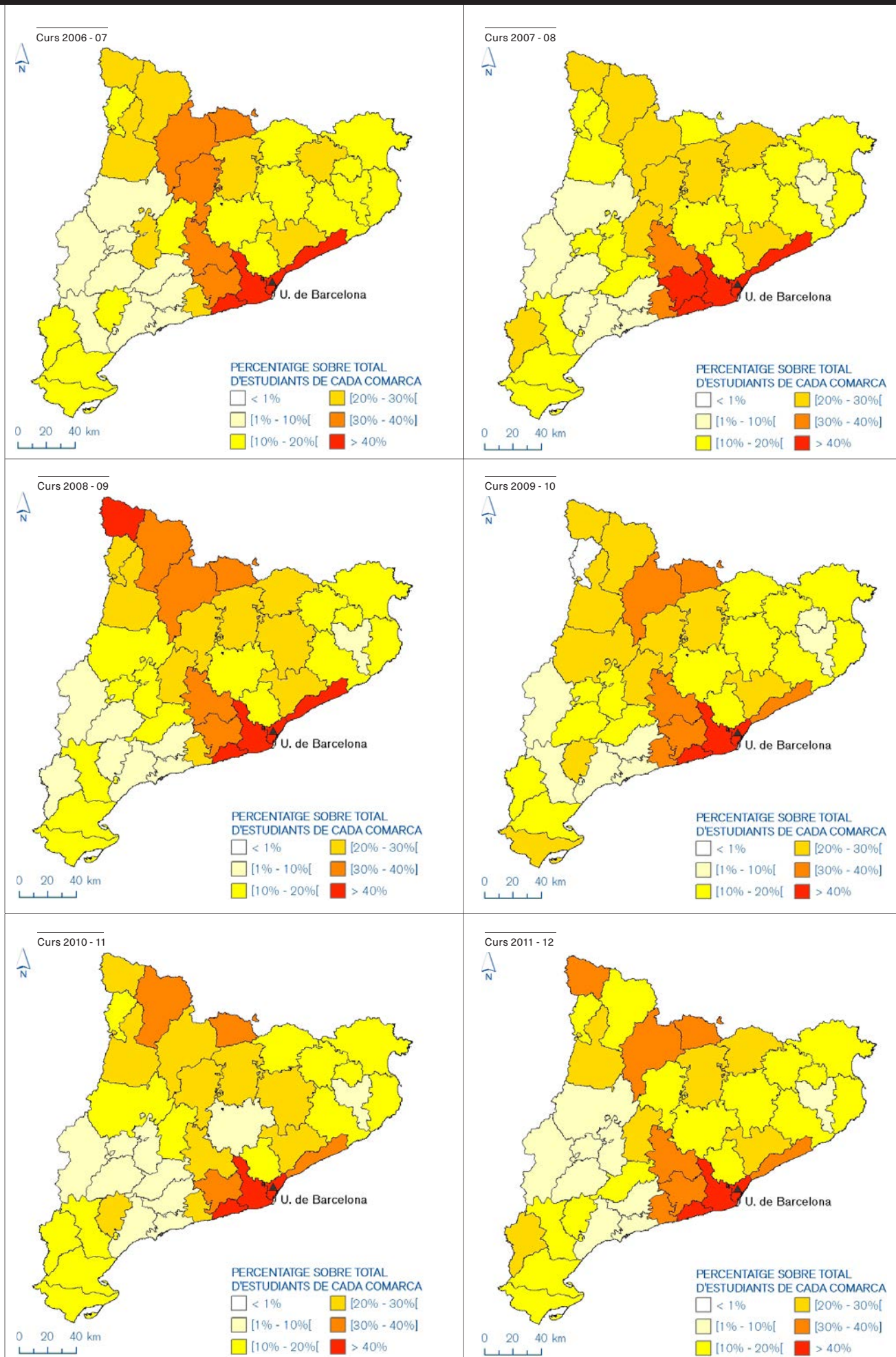

Font: www.idescat.cat. 2012

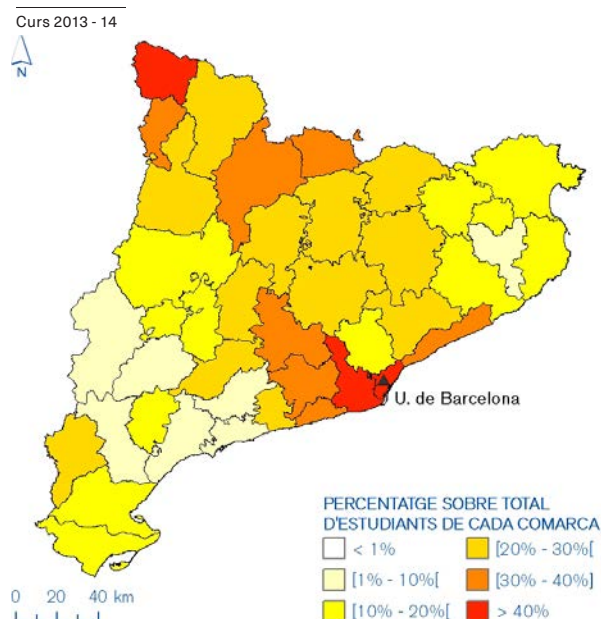
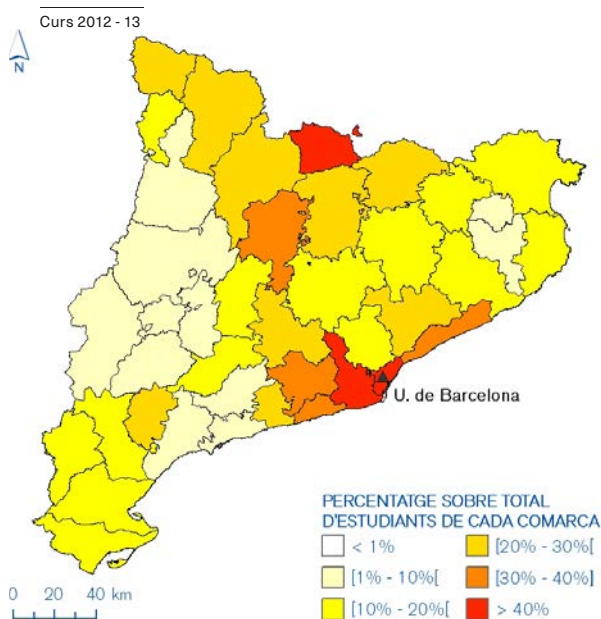

TAULA 7.3. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UB PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

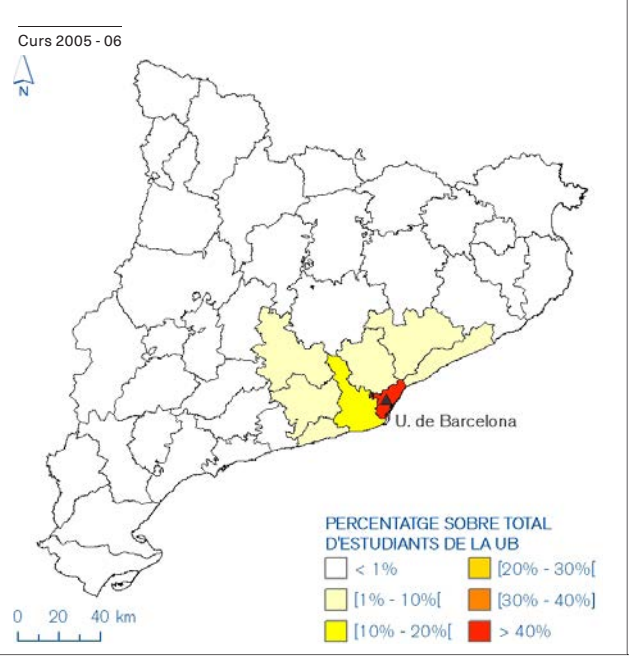
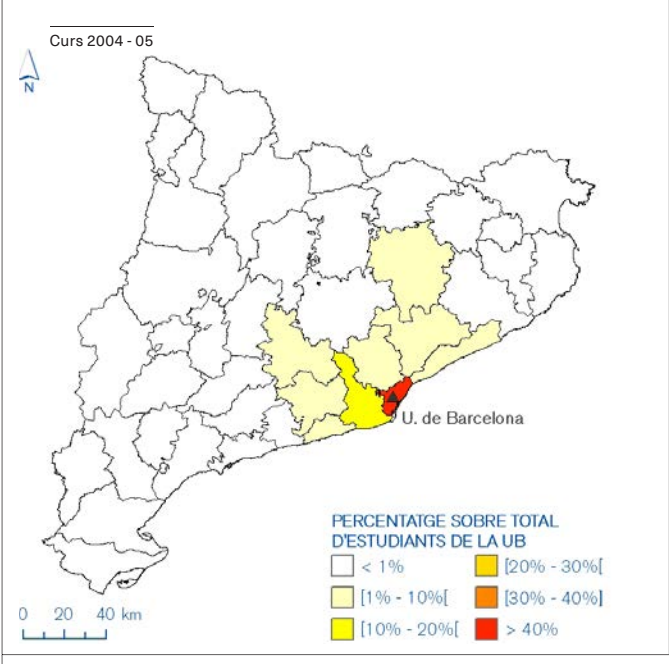
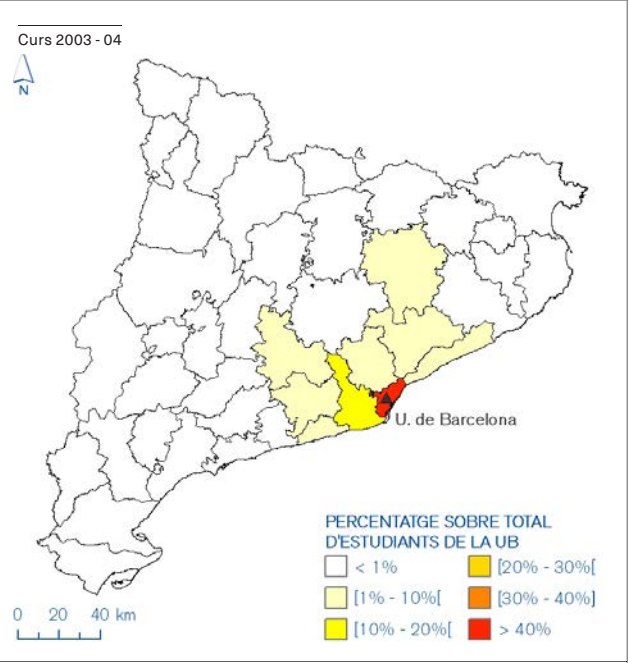
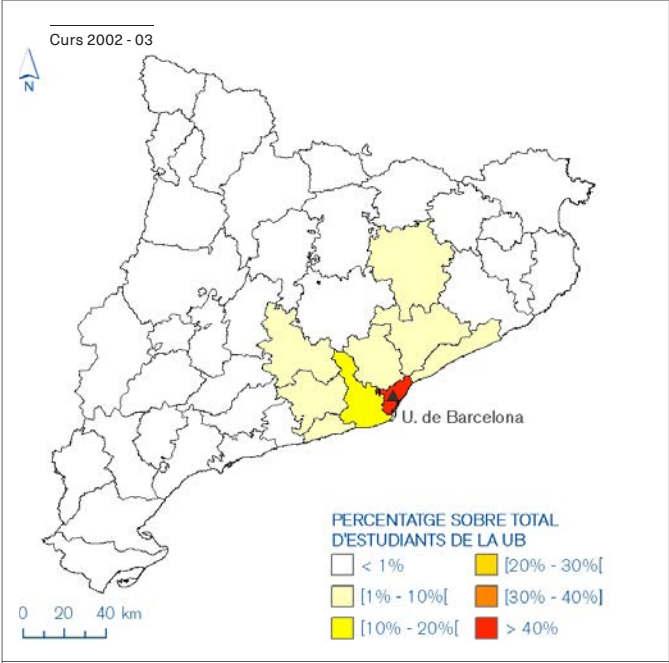
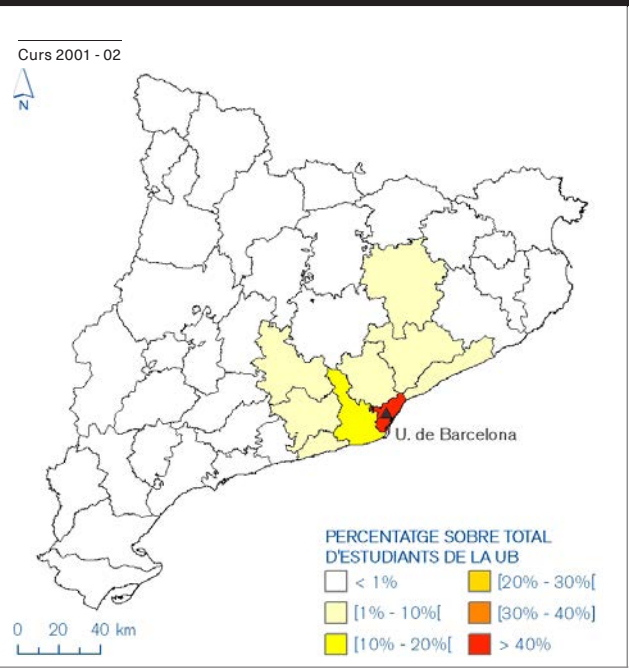
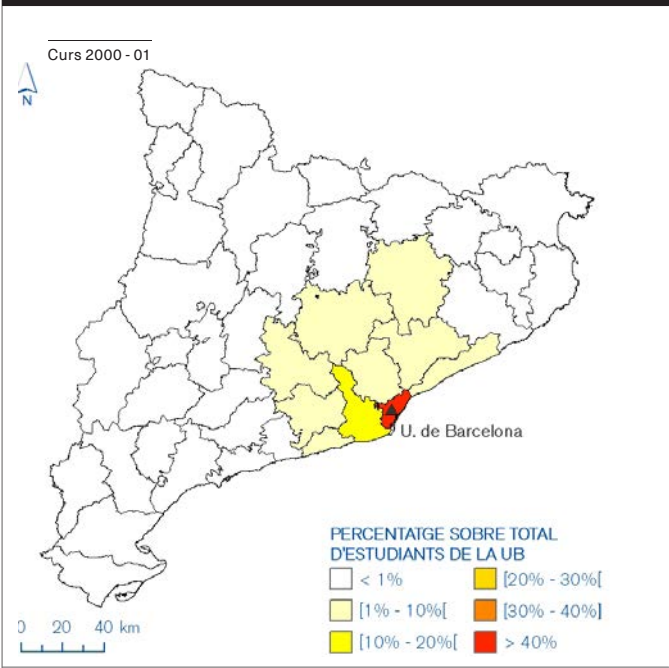

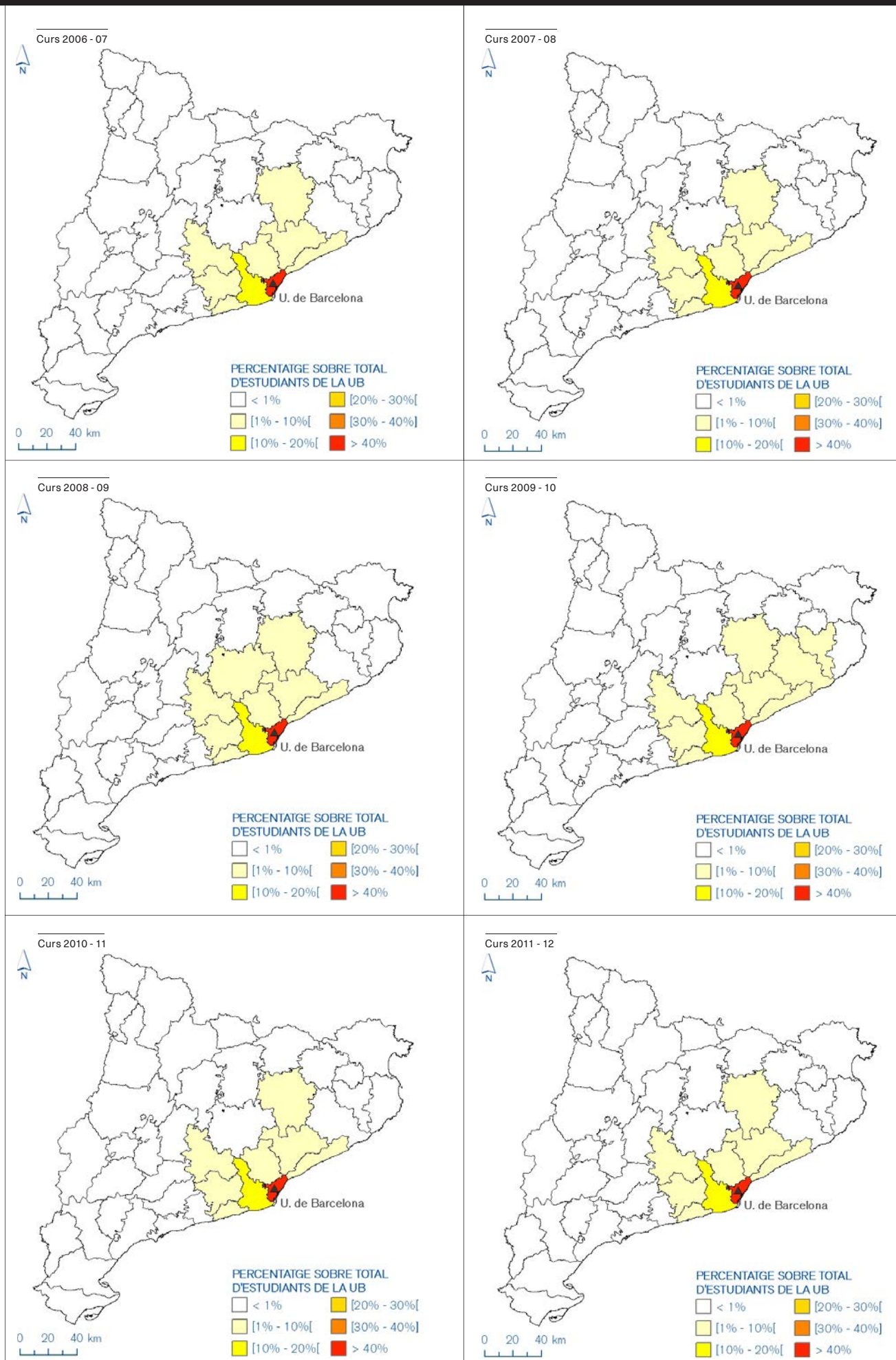
Comentari sobre la sèrie temporal

Al llarg de tota la sèrie, destaca que l'àrea d'influència de la Universitat de Barcelona s'ha estès per totes les comarques de Catalunya, si bé hi ha tres d'aspectes que cal tenir en compte en l'anàlisi d'aquestes dades els quals es repeteixen, a més, de manera sistemàtica.

D'una banda que les comarques més properes als principals emplaçaments de la UdL, la UdG, la URV i la Uvic són les que presenten un grau d'influència sostingut de la UB més baix. De l'altra, que hi ha un nucli de comarques properes als diferents emplaçaments de la UB que tradicionalment han quedat sota aquesta influència principal (el Maresme, el Barcelonès, el Baix Llobregat, el Garraf, l'Alt Penedès i l'Anoia, tot i que aquestes darreres tres han experimentat una lleugera però sostinguda davallada d'ençà el curs 2005-06). Finalment, cal destacar el grau de preferència superior de la UB en les comarques pirinenques, com es veurà, al què exerceix la UAB en aquestes mateixes contrades.

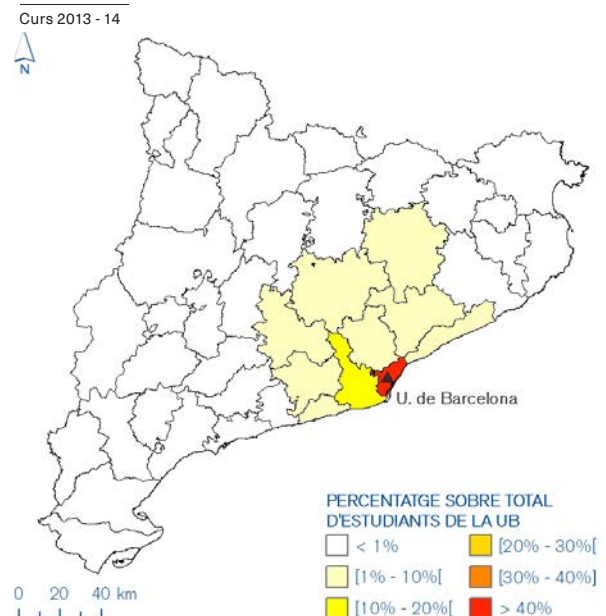
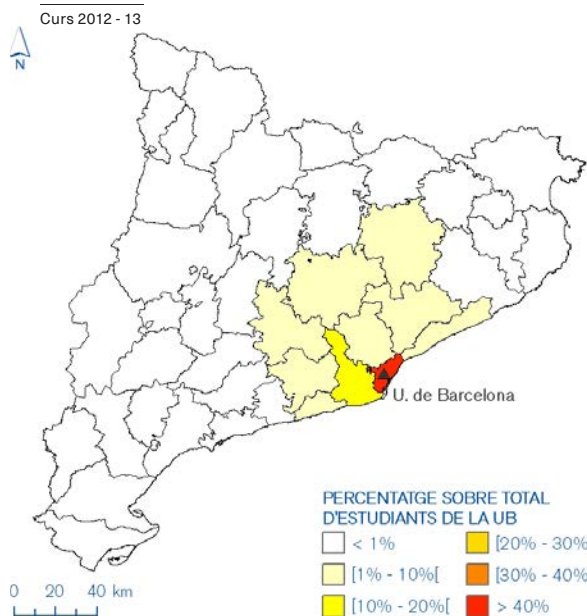

TAULA 7.4. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UB PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

De l'anàlisi de les dades anuals de l'àrea de captació de la UB, es constata que el nucli central de comarques que conformen aquesta àrea (el Barcelonès, el Baix Llobregat, el Garraf, l'Alt Penedès, l'Anoia, Osona, el Vallès Occidental, el Vallès Oriental, el Maresme i el Bages) s'ha mantingut perfectament estable a excepció feta de la darrera comarca citada que segons el curs acadèmic la conforma o no i que, a més, integra ininterrompudament l'àrea de captació de la UAB.

Redundant en aquest apreciació, més del 40 % dels estudiants de nou accés matriculats a la UB en cadascun dels cursos acadèmics representants provenien del Barcelonès i entre el 20 i el 30 % residien al Baix Llobregat.

7.3. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

L'àrea d'influència de la UAB (vegeu *Taula 7.5.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UAB*) s'estén al llarg de tota la seqüència temporal a tot el conjunt de comarques catalanes tot i que, a diferència de la UB, aquesta influència és menor a les comarques del pla de Lleida i a les del camp de Tarragona. Tot i així, aquesta àrea d'influència s'ha anat expandint al llarg dels anys acadèmics analitzats consolidant-se a partir de l'inici del desplegament de les titulacions de grau adaptades a l'Espai Europeu d'Educació Superior (del curs 2009-10 en endavant).

D'aquesta anàlisi, se'n desclouen un seguit de trets principals que ajuden a definir-la i entendre-la en el seu conjunt. Així:

1. l'àrea d'influència principal de la UAB s'ubica a les comarques del Vallès Occidental, el Vallès Oriental i el Bages mentre que la comarca del Berguedà ha anat guanyant pes específic. Els estudiants residents al Maresme, Barcelonès, Baix Llobregat -comarques veïnes al Vallès Occidental (seu del campus de la UAB)- així com els de la Selva i Osona presenten uns percentatges de tria de la UAB molt estables al llarg del període tot i que són més baixos que pel cas de la UB -emplaçada principalment al Barcelonès i al Baix Llobregat- malgrat la proximitat geogràfica i l'extensa xarxa viària existent en tota la regió metropolitana.
2. a l'igual que la UB, l'Autònoma és escollida també, tot i que comparativament en menor percentatge, per la majoria dels alumnes de comarques pirinenques i prepirinenques (Val d'Aran, Pallars Sobirà, Pallars Jussà, Alta Ribagorça, Alt Urgell, Solsonès, Cerdanya i Ripollès) des de les quals no és possible el retorn diari entre el domicili habitual i el lloc d'estudis. L'excepció la constitueix, com ja s'ha apuntat, la comarca del Berguedà, els alumnes de la qual semblen decidir-se preferentment per la UAB molt possiblement per la facilitat de comunicacions viàries (Eix del Llobregat) mentre que la tria de la UB s'ha reduït.
3. s'observa també com els percentatges més baixos del conjunt d'estudiants que escullen la UAB (només de l'1 al 10%) resideixen a les comarques que conformen el pla de Lleida -amb la UdL com a universitat única dominant per proximitat geogràfica- (sobretot el Segrià, el Pla d'Urgell i les Garrigues), la gairebé totalitat del camp de Tarragona -comarques a les quals la URV exerceix la seva principal influència- així com les comarques gironines en les quals domina la matrícula a la UdG (sobretot l'Alt Empordà, el Pla de l'Estany i el Gironès). D'aquesta manera, la proximitat geogràfica d'aquestes comarques envers les universitats territorials determinarà, en bona part, l'elecció d'aquests centres i estudis per a la majoria dels seus estudiants residents.

Pel que fa a l'àrea de captació de la Universitat Autònoma de Barcelona, que queda reflectida a la *Taula 7.5.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UAB*, es constata com, tot i la seva extensa àrea d'influència, la major part de la matrícula està monopolitzada pels alumnes residents a la comarca del Vallès Occidental on s'ubica la major part de centres i titulacions de la UAB. A partir d'aquest punt central, es configura una àrea de captació clarament delimitada per les comarques que l'envolten les quals, a més, presenten la demografia més elevada de Catalunya⁹⁶: el Barcelonès (1a), el Maresme (4a), el Vallès Oriental (5a), Osona (12a), el Bages (9a), l'Anoia (16a), l'Alt Penedès (17a) i el Baix Llobregat (3a). Aquest fet, a l'igual que succeeix pel cas de la UB, fa que el nombre d'estudiants residents en aquestes comarques sigui molt alt en el conjunt de la matrícula a la UAB per la qual cosa el pes d'estudiants d'altres comarques en el total de la matrícula pugui veure's lleugerament distorsionat. Tot i així, és el criteri de la proximitat geogràfica immediata el que defineix aquesta àrea de captació primordial.

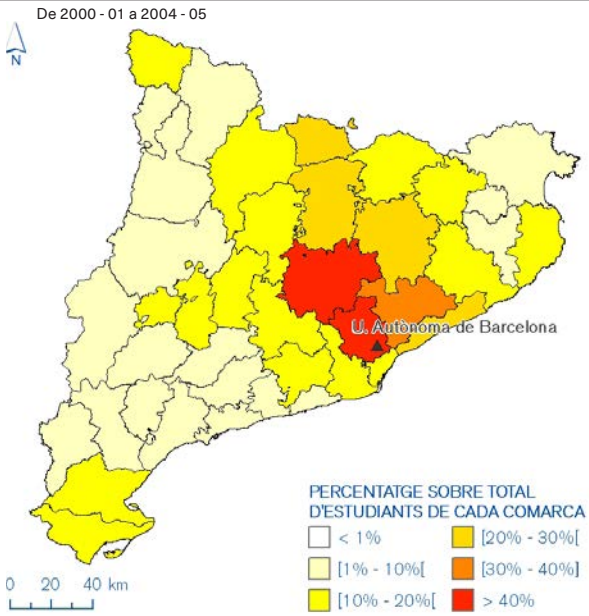
---

⁹⁶ Vegeu, en aquest sentit, la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys*. En aquesta classificació, el Vallès Occidental ocupa la 2a posició.

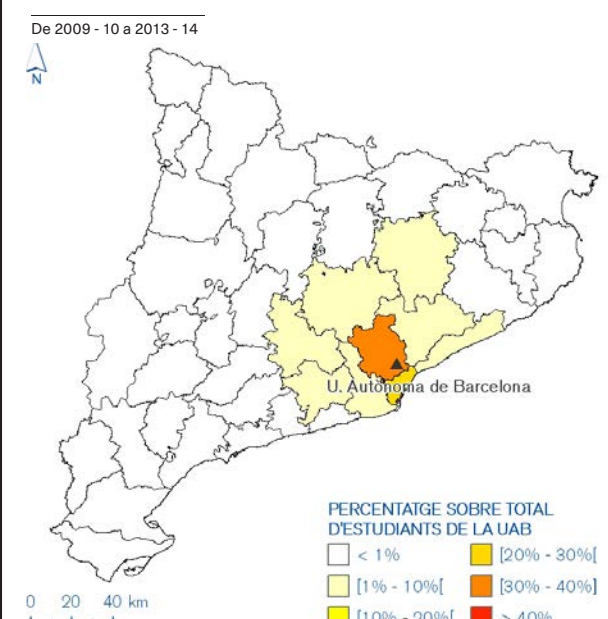
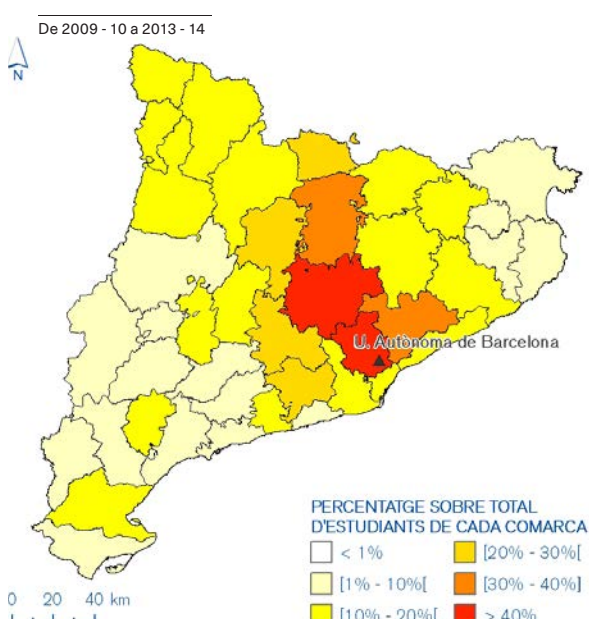
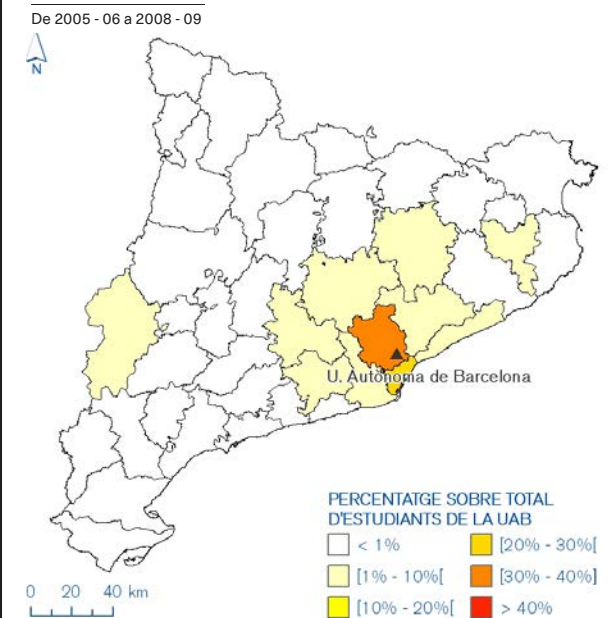
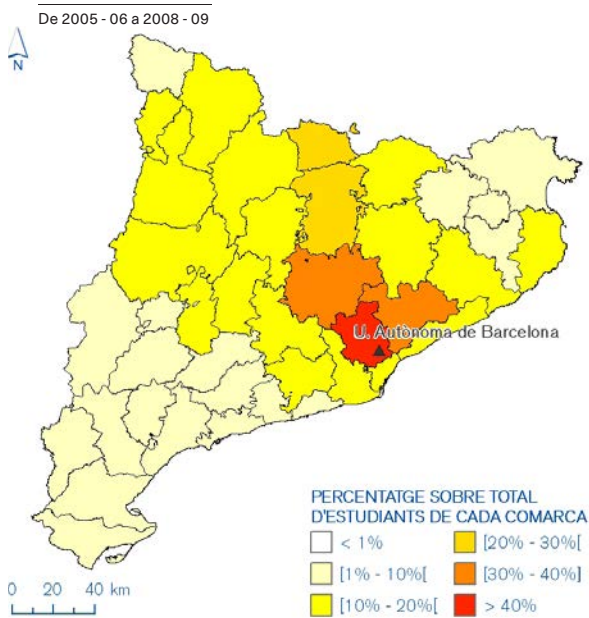
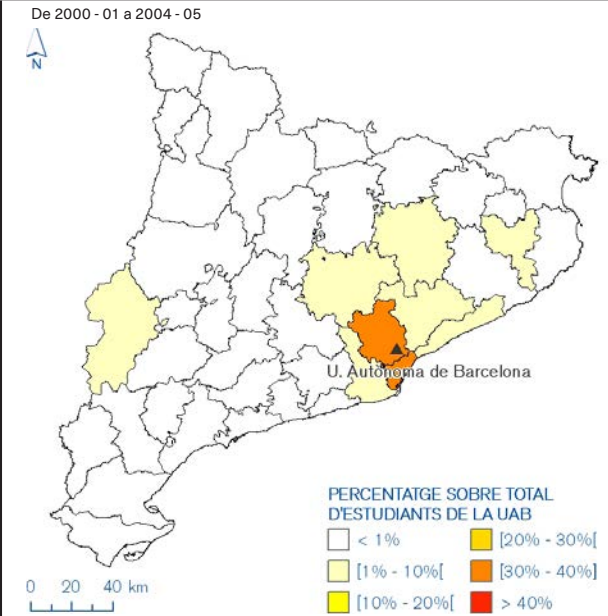

TAULA 7.5. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Taula 7.5.1 PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UAB. Àrea d'influència.

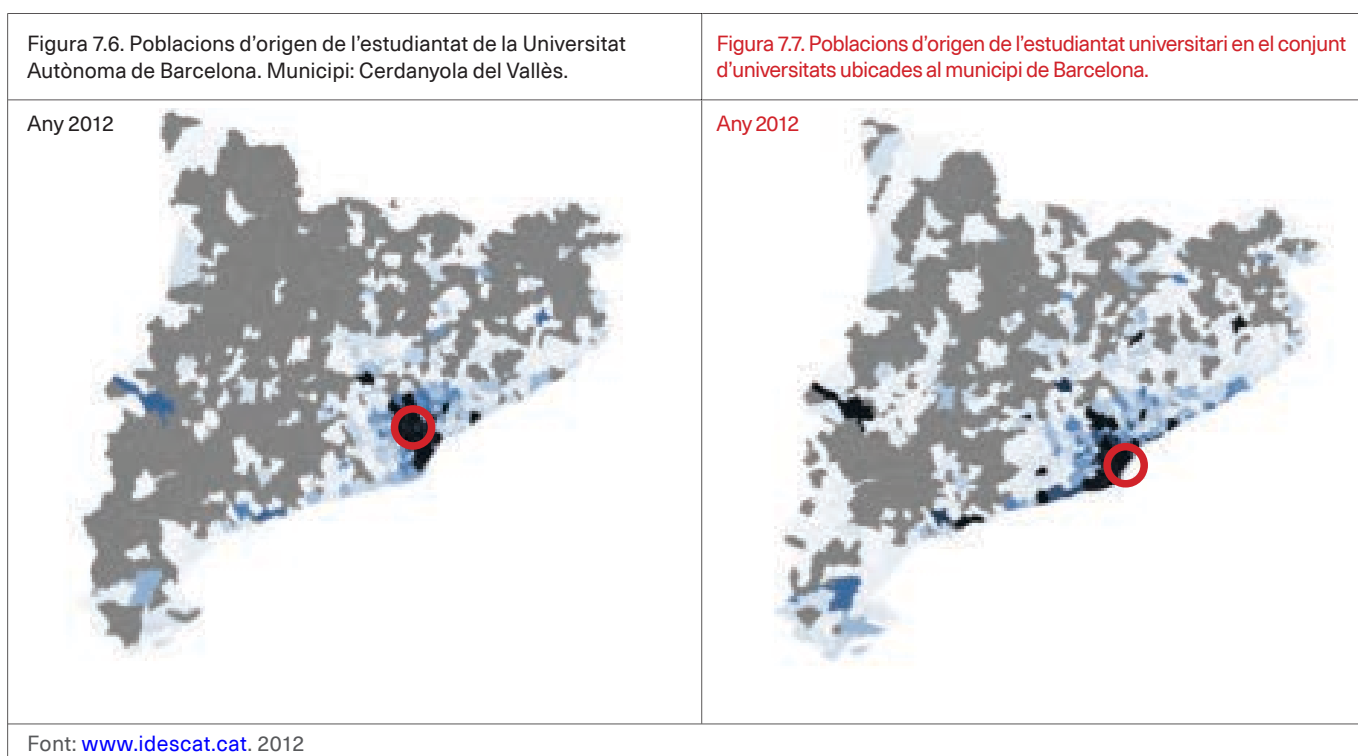

Taula 7.5.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UAB. Àrea de captació.

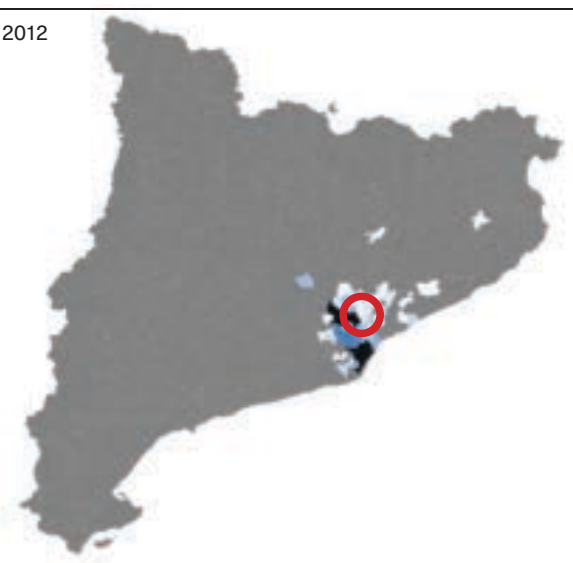
Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Complementant la visió que atorguen els anteriors mapes de desagregació comarcal amb els d'escala municipal de l'IDESCAT, i pel que fa al municipi d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven a la Universitat Autònoma de Barcelona⁹⁷, pot apreciar-se com el mapa referent al campus de Cerdanyola del Vallès (*Figura 7.6.*) coincideix plenament amb el de la principal àrea de captació d'aquesta universitat a nivell comarcal analitzada més amunt. D'aquesta manera, predominen els alumnes provinents dels municipis del Barcelonès i del mateix Vallès Occidental així com de les comarques limítrofes, bàsicament Vallès Oriental, Baix Llobregat i Bages.

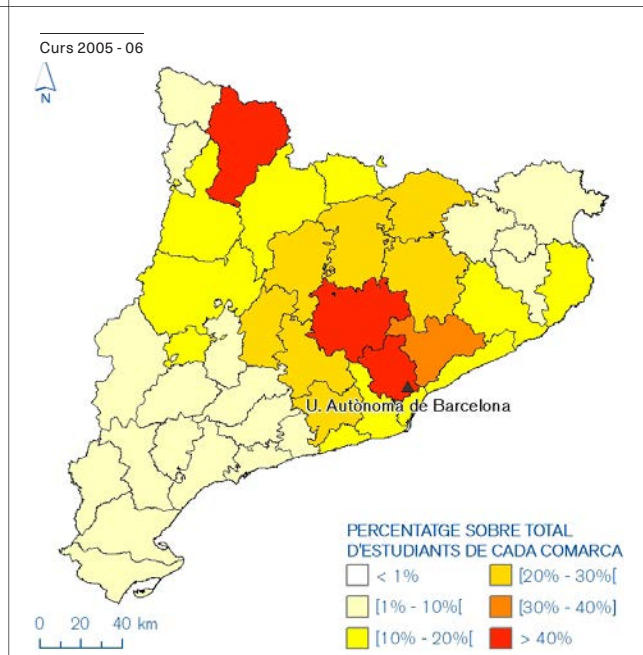
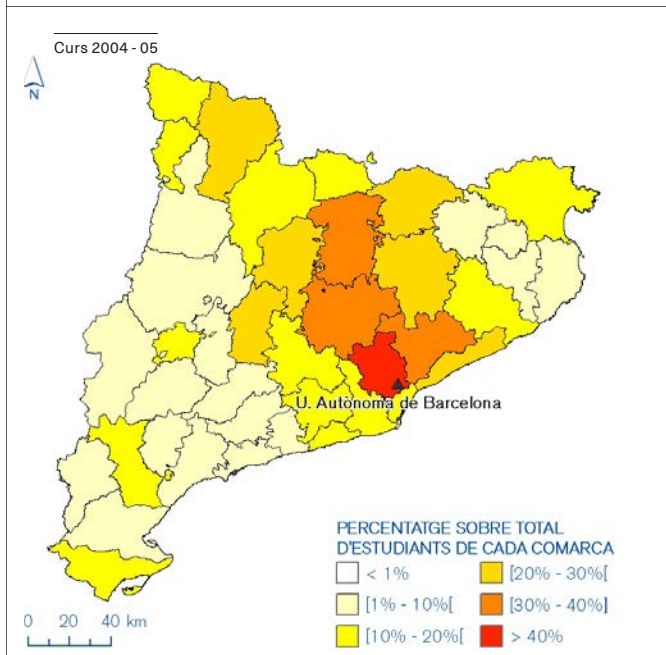
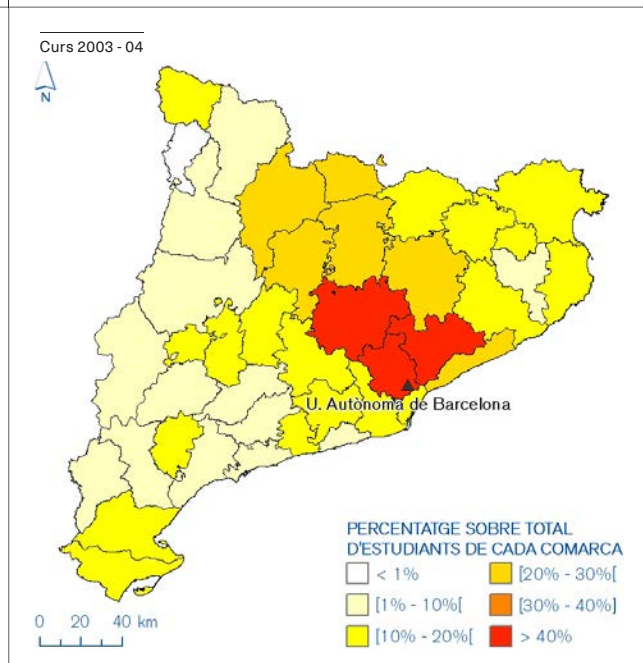
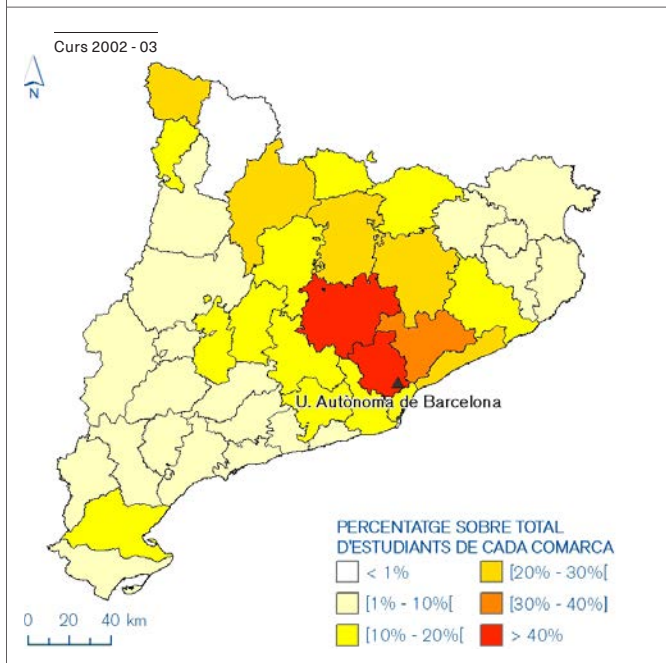
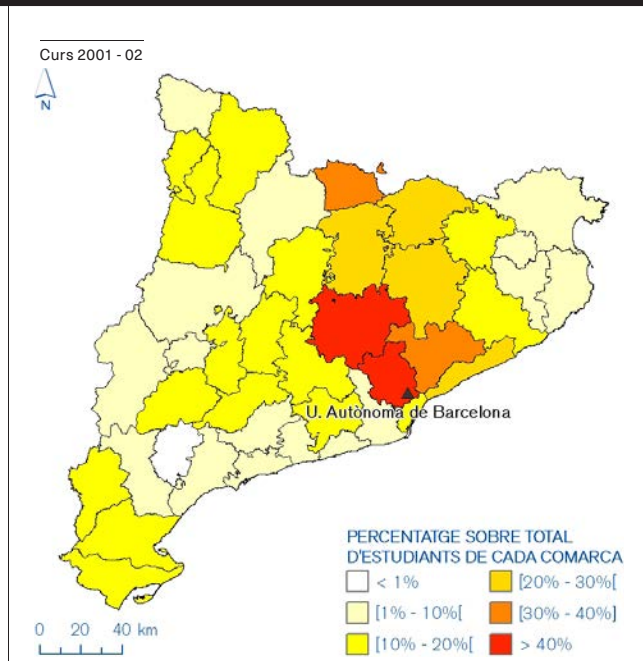
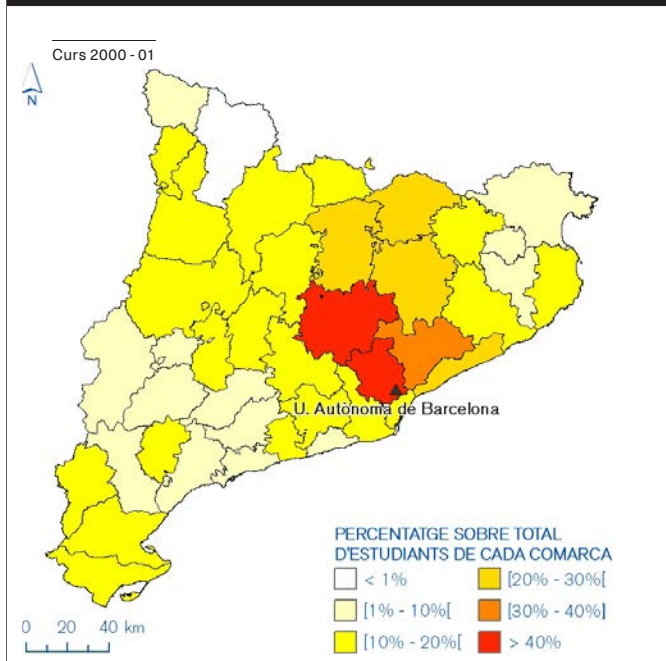
El campus de Terrassa (*Figura 7.8.*) —compartit amb estudis de la UPC i la UB— s'alimenta preferentment d'estudiants del Barcelonès i del mateix Vallès Occidental així com de les comarques del Vallès Oriental, el Maresme, el Baix Llobregat i el Bages. Pel que fa a Sant Cugat del Vallès (*Figura 7.9.*) —on també s'hi ubiquen estudis de la UAB, la URL i la UIC— i a Sabadell (*Figura 7.10.*) hi convergeixen principalment estudiants dels municipis veïns del Vallès Occidental i del Barcelonès.

⁹⁷ A excepció del cas de la ciutat de Barcelona, pels motius que s'han explicat amb anterioritat (vegeu l'apartat 7.1. *Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a cadascuna de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció*). S'obvia també la ubicació dels estudis de la UB a Cerdanyola del Vallès pel pes gairebé únic de la UAB en aquesta població. A més, deuen ser estudis compartits.

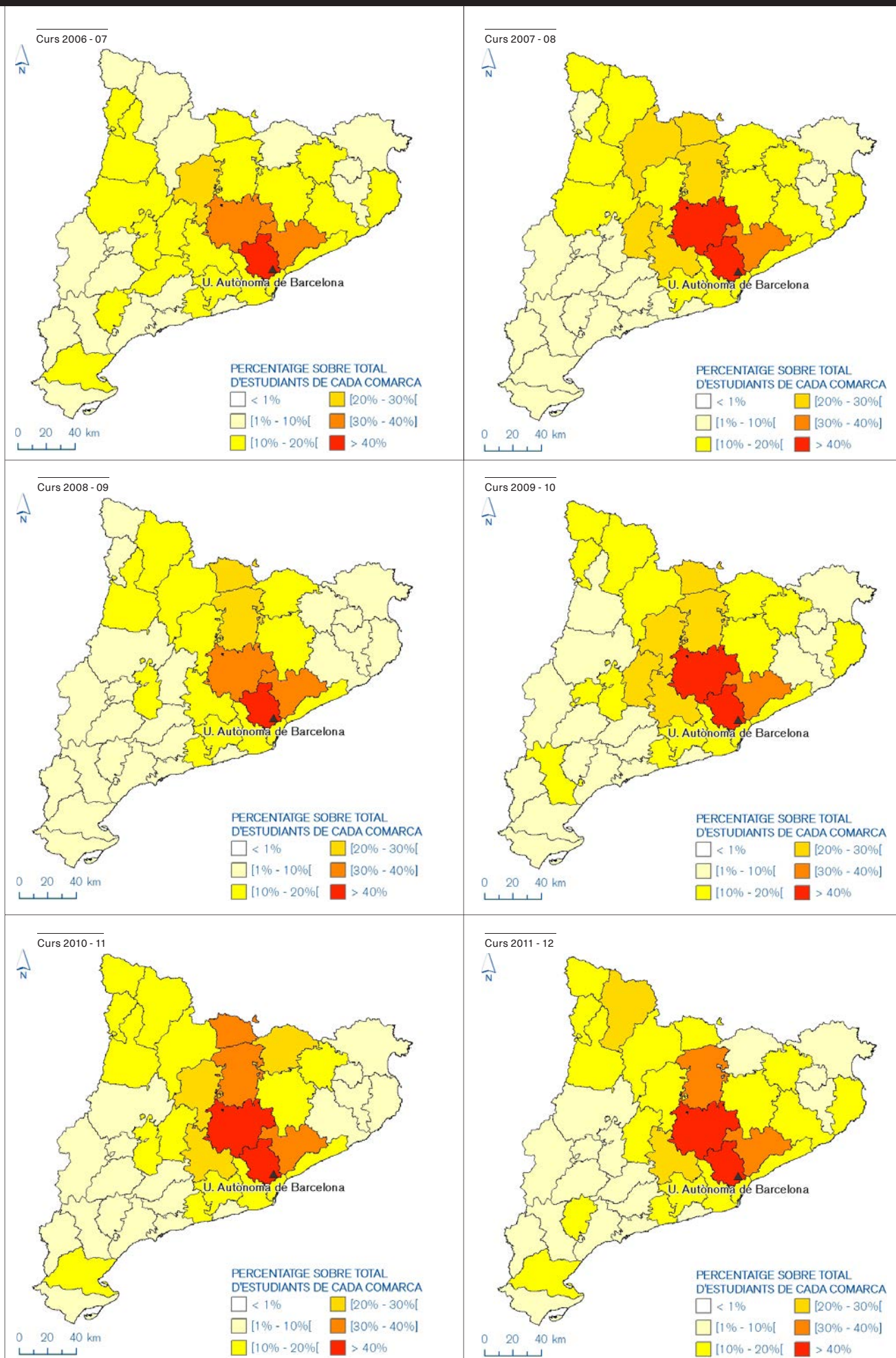
<p>Figura 7.8. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Terrassa.</p>	<p>Figura 7.9. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Sant Cugat del Vallès.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Figura 7.10. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Autònoma de Barcelona. Municipi: Sabadell.</p>	
<p>Any 2012</p> <p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	

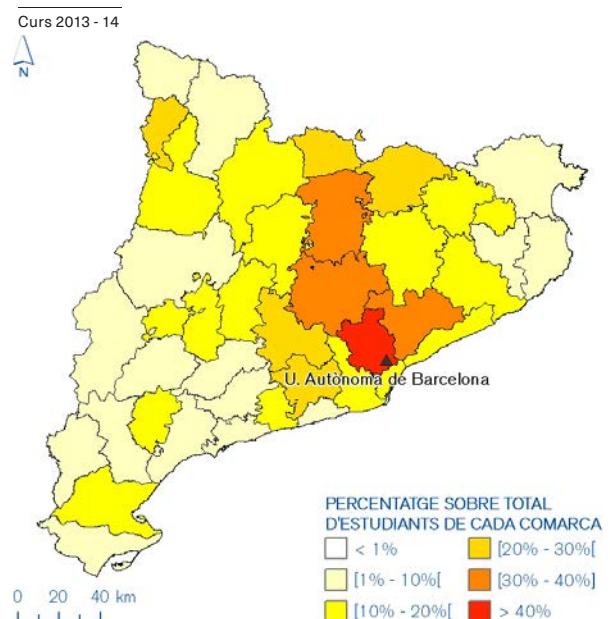
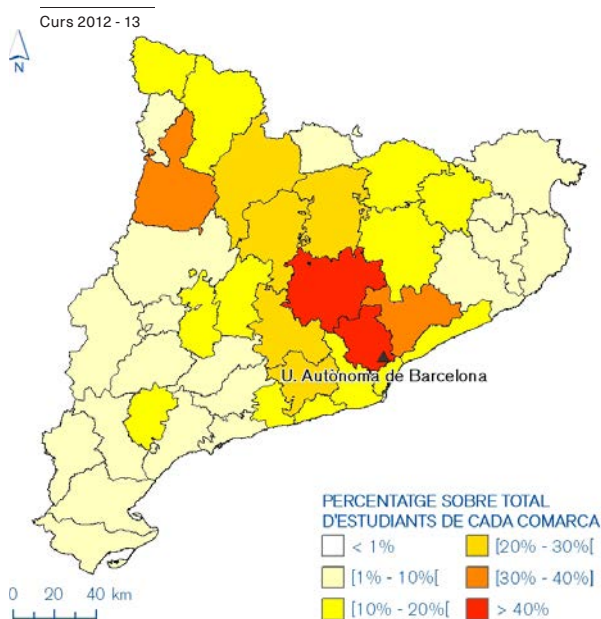

TAULA 7.6. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UAB PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

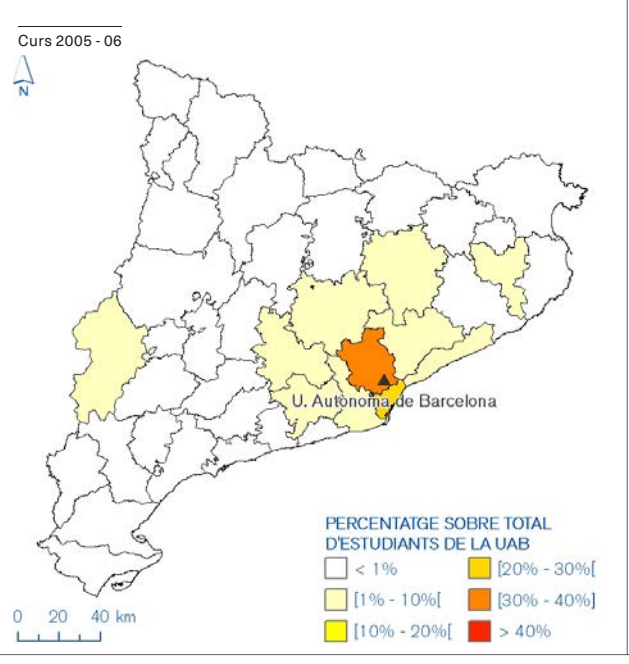
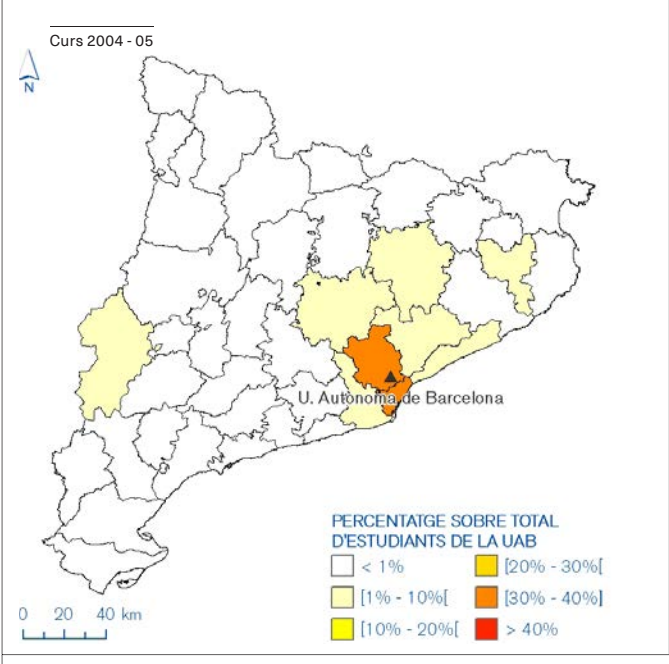
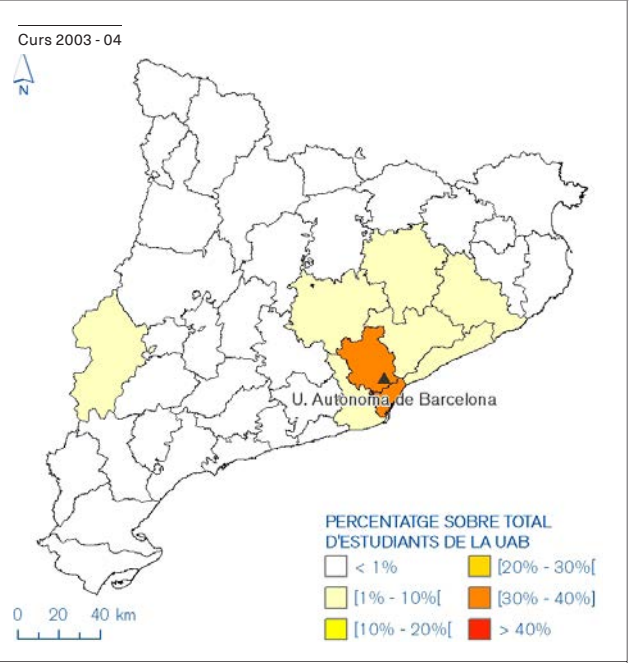
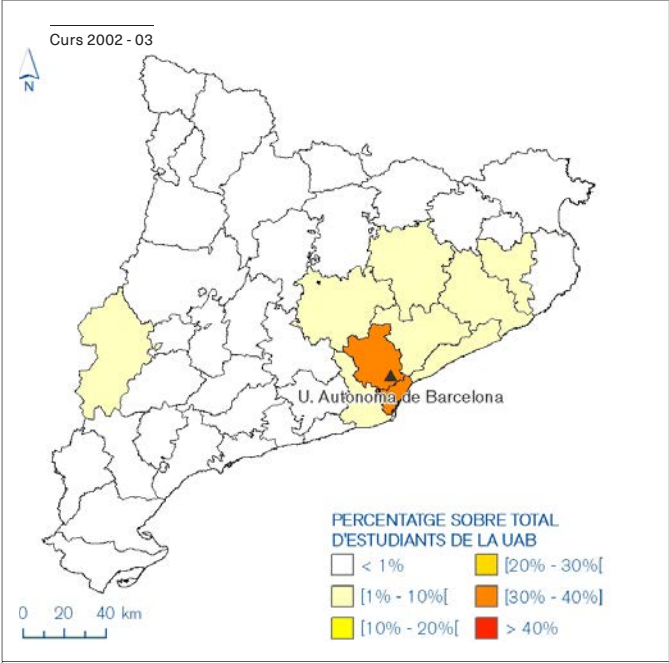
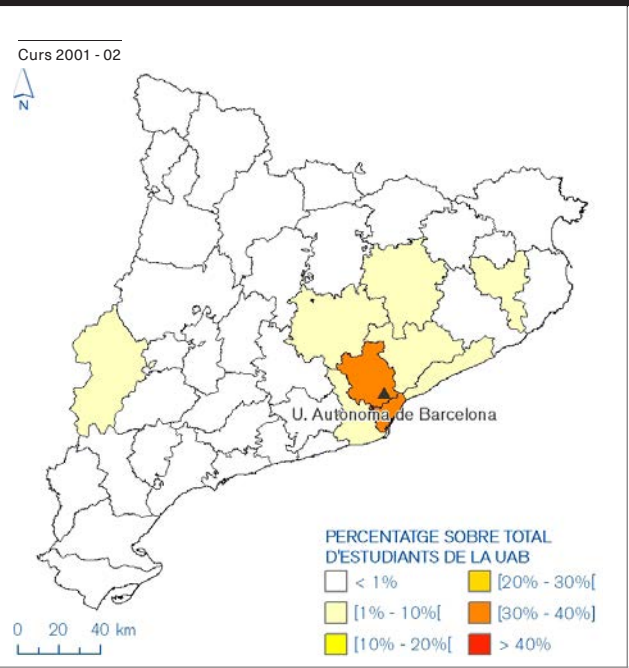
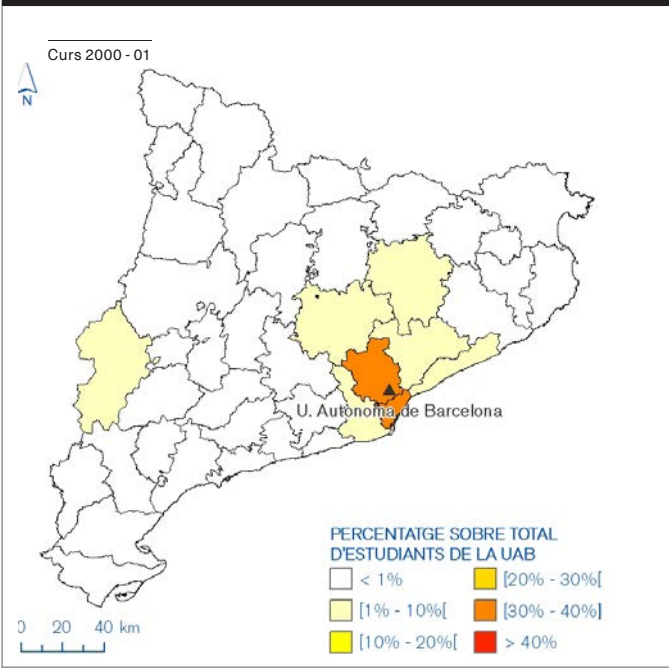

Comentari sobre la sèrie temporal

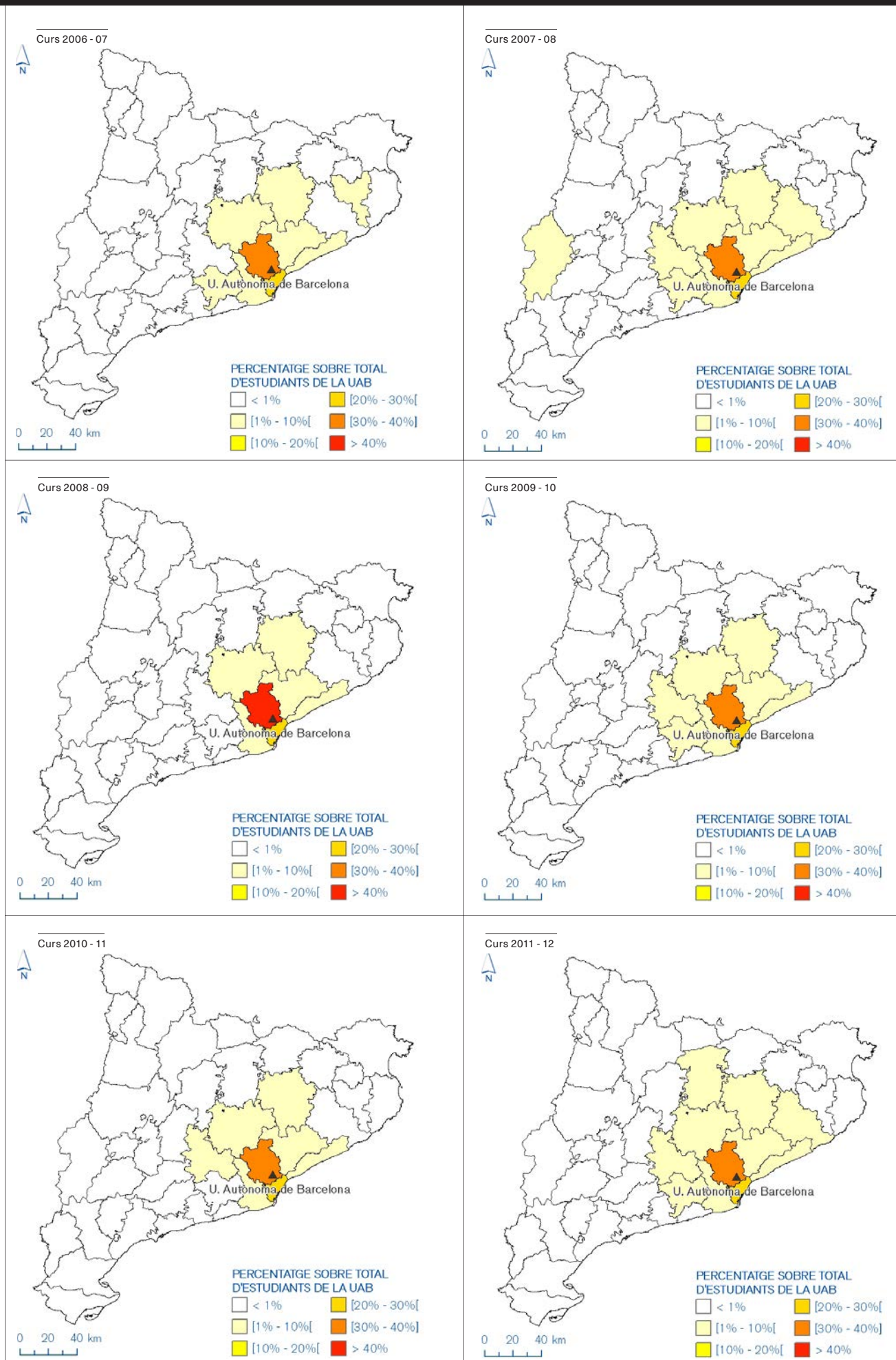
L'àrea d'influència de la UAB, tot i estendre's a la pràctica totalitat de comarques catalanes, s'ha distingit, en primer lloc, per estar composta per un nucli principal de tres comarques, la primera de les quals és el Vallès Occidental, on s'assenta el seu campus, juntament amb el Vallès Oriental i el Bages. Les comarques del Berguedà, i, en menor mesura, la Cerdanya, acaben per conformar aquest grup. És important assenyalar que els principals municipis d'aquestes comarques resten ben comunicats amb la UAB mitjançant l'Eix del Llobregat (autovia C-16). El conjunt de la seqüència històrica reflectida en aquestes taules constata com la influència de les dues grans universitats metropolitanes generalistes del SUC —la UB i la UAB— incideixen de desigual manera en les mateixes comarques tot i la proximitat geogràfica dels seus campus.

Per altra banda, s'observa com les comarques del pla de Lleida, les més properes al Gironès i el conjunt de les comarques tarragonines —les que conformen les principals àrees d'influència i captació de la UdL, la UdG i la URV— presenten sistemàticament una menor influència de la UAB.

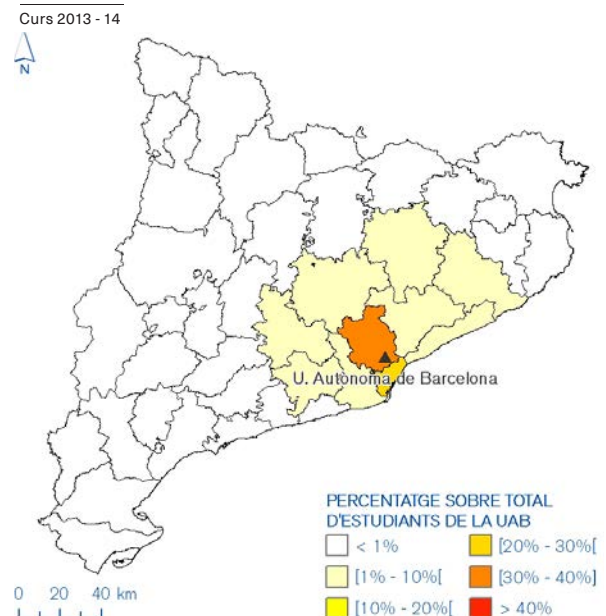
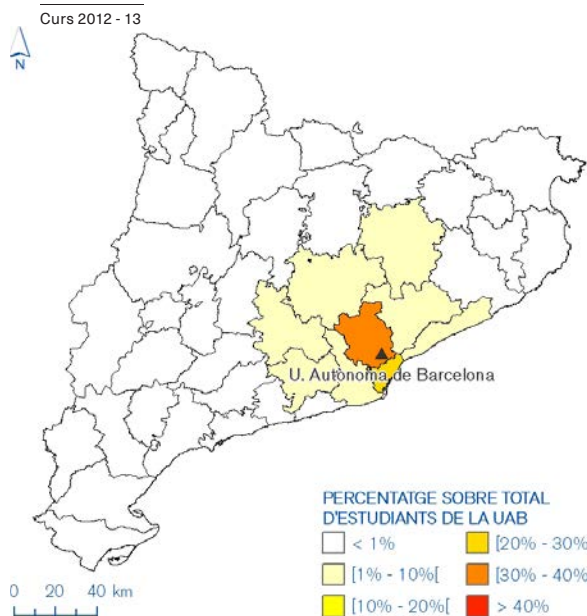

TAULA 7.7. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UAB PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

De l'observació de cadascun dels anys acadèmics reflectits en les seves respectives representacions, l'àrea de captació de la UAB s'ha nodrit, tradicionalment, de les comarques del Vallès Occidental i del Barcelonès (gràcies a la curta distància geogràfica que separa els seus municipis i el campus de la UAB així com per les múltiples infraestructures de comunicació disponibles i la seva alta densitat demogràfica) així com per les comarques veïnes del Baix Llobregat, el Bages, Osona, el Vallès Oriental i el Maresme; comarques que apareixen invariablement en cadascun dels cursos acadèmics analitzats. És a partir del curs 2005-06 com les comarques de l'Alt Penedès i l'Anoia també hi surten representades. Tot i que no presenten un grau de continuïtat complet, sembla que la seva tendència és la de consolidar-se en aquesta àrea de captació.

Finalment, la comarca del Segrià desapareix definitivament a partir del curs 2008-09, curs en què s'inicia el desplegament de les noves titulacions de grau adaptades a l'EEES.

7.4. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)

L'anàlisi de la matrícula que experimenta la Universitat Politècnica de Catalunya ha de tenir en compte, forçosament que es tracta de la única universitat pròpiament politècnica del SUC. Per tant, s'entén a priori que les preferències dels seus estudiants a l'hora de matricular-s'hi, independentment del seu lloc d'origen, s'han de basar en el fet que la UPC és la única possibilitat per estudiar la majoria de la seva oferta de titulacions al nostre país.

Tanmateix, en l'anàlisi dels mapes reflectits a la *Taula 7.8.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UPC*, si bé es detecta la presència d'estudiants de totes les comarques de Catalunya precisament per aquest caràcter únic com a universitat politècnica en el conjunt del SUC, es constata com al llarg de tota la seqüència temporal analitzada, l'àrea d'influència principal de la UPC ha anat concentrant-se en un eix comarcal de disposició central (es delimita per dues ratlles de color vermell en els mapes corresponents) fet que s'evidencia clarament en el mapa referent al període 2009-10 a 2013-14.

En aquests mapes pot apreciar-se com són els estudiants universitaris de nou accés residents en les següents comarques els que escullen en més alt percentatge l'oferta de la UPC:

1. les pròpies on s'assenten els diferents campus d'aquesta universitat situats als municipis de Barcelona (Barcelonès), Terrassa i Sant Cugat del Vallès (Vallès Occidental), Mataró⁹⁸ (Maresme), Manresa (Bages), Igualada (Anoia), Castelldefels (Baix Llobregat) i Vilanova i la Geltrú (Garraf) i les més properes a aquestes ubicacions (Osona, Vallès Oriental, Alt Penedès, Segarra i Urgell). Totes aquestes comarques integren la 2a dinàmica (*Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant*) que s'analitzarà en el següent capítol d'aquesta recerca.

És important ressenyar com els diferents campus de la UPC se solapen amb les principals àrees d'influència de la UB i la UAB, captant indistintament estudiants d'aquestes comarques sense entrar-hi en "competència" donat el seu perfil d'universitat politècnica en front el d'universitats generalistes.

2. les comarques integrants de la 3a dinàmica (*Comarques sense universitat de referència geogràfica*) la ubicació de les quals respecte els diferents campus de la UPC no permet el desplaçament diari d'anada i tornada dels alumnes residents: Val d'Aran, Alta Ribagorça, Pallars Sobirà, Pallars Jussà, Alt Urgell, Solsonès, Cerdanya, Ripollès i Berguedà. En conseqüència, els estudiants residents en aquestes comarques escullen els estudis tenint en compte els motius de caràcter intrínsec ja comentats sense tenir

---

⁹⁸ A partir de l'any acadèmic 2014-15 s'inicia el període de desadscripció dels estudis de la UPC al Tecnocampus de Mataró. A partir d'aquest curs, els estudiants de nou accés accedeixen ja només a estudis oferts per la UPF. Aquest fet, però, no afecta la seqüència temporal analitzada en aquesta recerca, pel que es consigna ací la presència de la UPC en aquesta ciutat.

en compte els de caire extrínsec com la proximitat geogràfica dels centres ja que, al llarg de l'any acadèmic, hauran d'establir-se obligatòriament al municipi on cursin els estudis.

Per contra, la majoria de comarques que queden integrades en la 1a de les dinàmiques que es descriuran més endavant (*Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica*) són les que menor índex de matriculats presenten, precisament per què els seus estudiants universitaris de nou accés residents opten, majoritàriament, per l'oferta més propera al seu domicili. Aquesta hipòtesi és veu reforçada pel fet que els estudiants d'aquestes comarques no poden tenir, a nivell percentual, menys "vocacions" en l'àmbit de l'enginyeria que els de la resta. Per tant, el motiu de la seva menor matrícula als estudis de la UPC ha d'explicar-se des de l'òptica de la proximitat geogràfica el què determina el fet que preferirien canviar d'estudis a condició de poder-los cursar més a prop del seu domicili.

Aquest és un fet que ja es constata des del període 2005-06 a 2008-09 per la qual cosa, tot i que amb el desplegament dels graus de Bolonya les universitats generalistes han ofert més estudis propis de l'àmbit de l'enginyeria, aquesta reducció de l'àrea d'influència de la UPC no pot explicar-se únicament per aquest fet si no que cal remetre's als patrons de mobilitat dels estudiants de nou accés tenint en compte, sobretot, als d'aquelles comarques amb una única universitat de referència geogràfica.

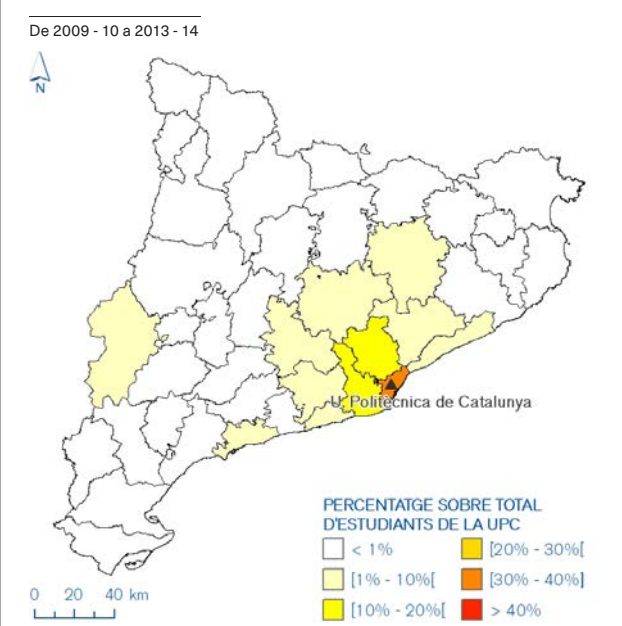
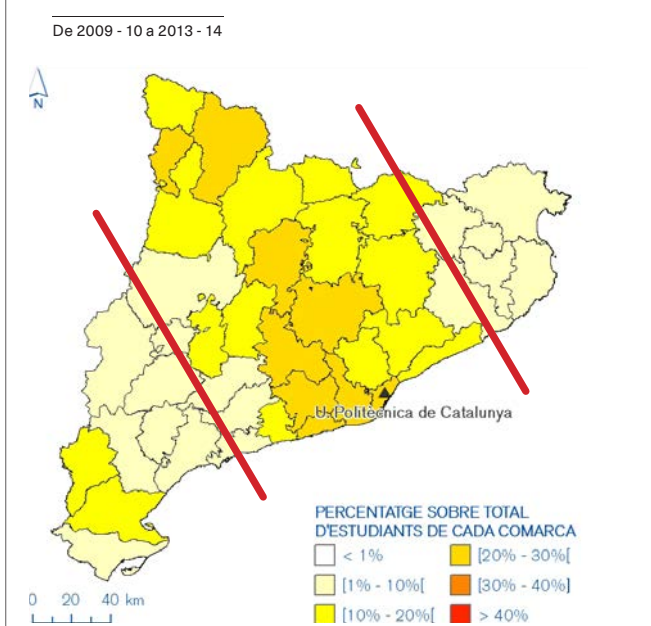
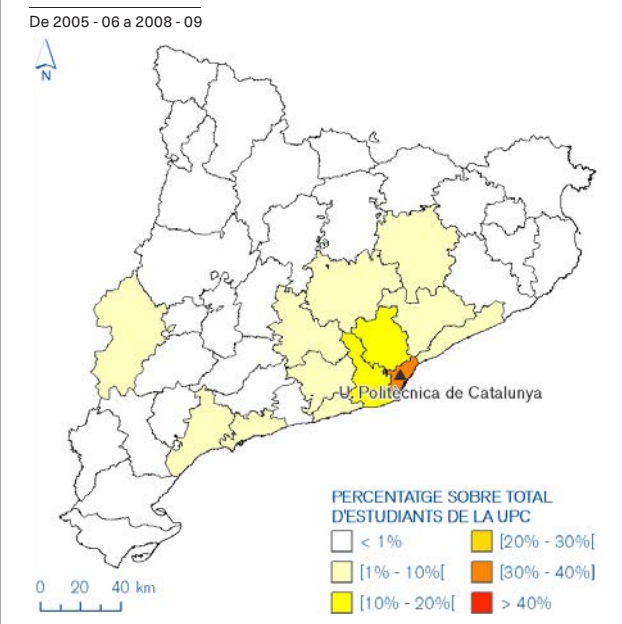
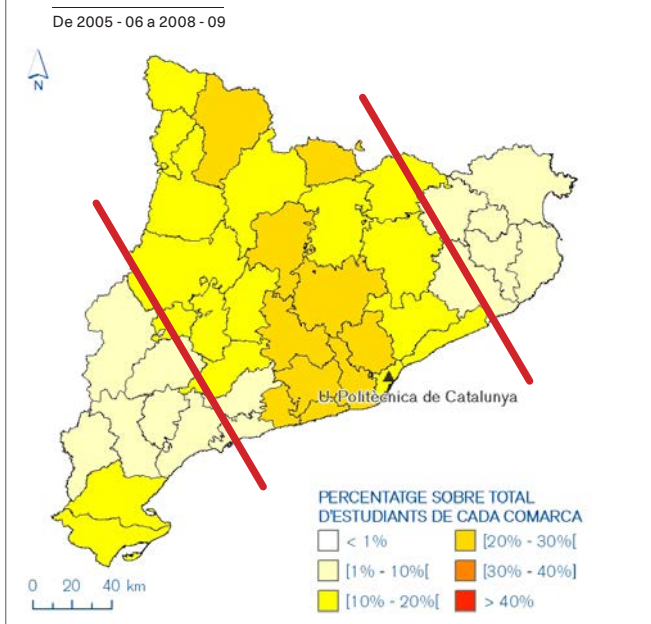
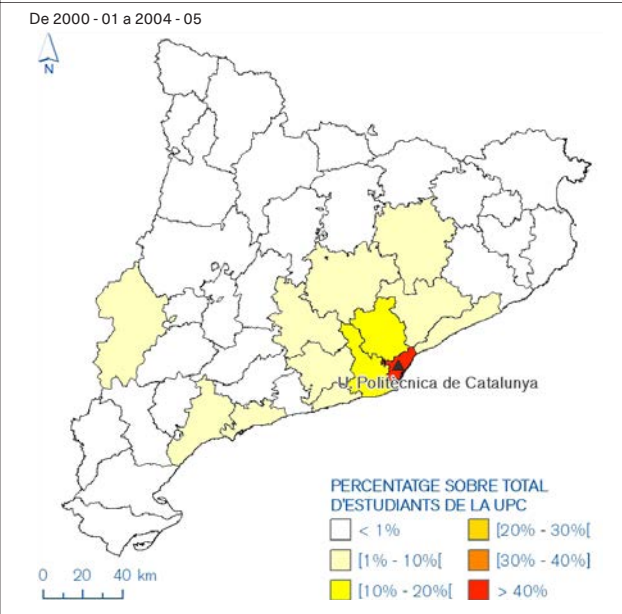
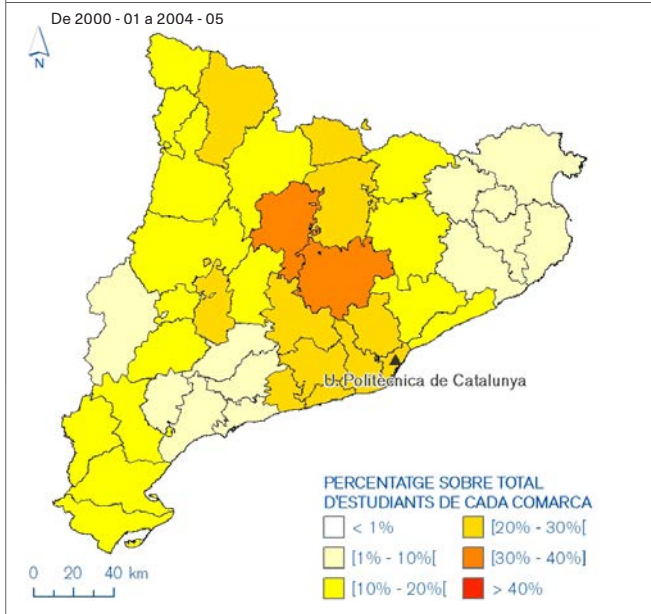
L'àrea de captació de la UPC (*Taula 7.8.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UPC*) és encara més concentrada a nivell comarcal i val a dir que ha estat significativament estable al llarg de tota la seqüència temporal descrita. D'aquesta manera, la captació es concentra, principalment, al Barcelonès, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental, comarques que són la seu dels principals campus d'aquesta institució, seguides del Maresme, el Vallès Oriental, Osona, el Bages, l'Anoia, l'Alt Penedès i el Garraf. La presència de les comarques del Segrià, el Tarragonès i el Baix Camp s'ha d'entendre des de l'òptica demogràfica i el pes del seu sector industrial.

TAULA 7.8. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

Taula 7.8.1. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UPC. Àrea d'influència.

Taula 7.8.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UPC. Àrea de captació.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

A continuació s'analitzen els mapes de desagregació municipal extrets de l'IDESCAT que mostren la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven a les ciutats on s'ubiquen els diferents campus de la Universitat Politècnica de Catalunya⁹⁹ i que serveixen per complementar i corroborar la visió que atorguen els mapes de desagregació comarcal analitzats més amunt.

Pel que fa, doncs, a la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven en els municipis seu dels diferents campus de la UPC, els mapes de desagregació municipal mostren, com a comú denominador, dues característiques principals: 1) que la majoria dels estudiants provenien de municipis prou propers al campus on estudiaven com per a poder-los permetre el doble desplaçament diari, i 2) que tot i la presència d'alumnes de determinats municipis com ara els de Girona, Vic, Lleida, Tarragona i alguns d'altres (per exemple, Tortosa), en conjunt la resta del mapa municipal de Catalunya no apareix representat en les ciutats on és present la UPC (de color gris fosc). Tot plegat, constata que la proximitat geogràfica esdevé el principal motiu dels estudiants a l'hora d'escollir l'oferta acadèmica d'aquesta universitat.

D'aquesta manera, s'observa com el campus de Terrassa (*Figura 7.12.*) —compartit amb estudis de la UB i la UAB, més minoritaris— s'alimenta preferentment d'estudiants del Barcelonès i del mateix Vallès Occidental així com de les comarques limítrofes, bàsicament Vallès Oriental, Baix Llobregat i Bages. Pel que fa al campus de Manresa (*Figura 7.13.*) -compartit amb la UAB-, pot observar-se com aquest s'estén al llarg de tot l'eix del Llobregat destacant-se la presència d'estudiants del Barcelonès i del Vallès Occidental -tot i que en menor mesura que al campus de Terrassa- i de manera més nombrosa del Bages alhora que es capten més estudiants del Berguedà que no pas a Terrassa. Respecte Sant Cugat del Vallès (*Figura 7.14.*) -on també s'hi ubiquen estudis de la UAB, la URL i la UIC- hi convergeixen estudiants dels municipis veïns del Vallès Occidental i del Barcelonès. El cas d'Igualada (*Figura 7.15.*) -amb presència compartida de la UDL- és encara més local, destacant-ne els estudiants provinents de Barcelona ciutat. La proximitat geogràfica, com es deia, i la bona xarxa de comunicacions viàries entre aquestes comarques expliquen aquestes dinàmiques.

---

⁹⁹ A excepció, també, de la ciutat de Barcelona. Vegeu l'apartat 7.1. *Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a cadascuna de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció.*

Pel que fa als campus ubicats a les ciutats costaneres s'observa com les seves principals àrees de captació es traslladen als estudiants residents en municipis de comarques litorals. D'aquesta manera, a Mataró (*Figura 7.16.*) -on també s'hi ubiquen estudis de la UPF- s'hi concentren alumnes provinents del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme i dels municipis costaners de la Selva (Lloret de Mar i Blanes) afavorits per la proximitat geogràfica i la bona xarxa d'infraestructures viàries existents, mentre que als campus amb la presència única de la UPC de Castelldefels (*Figura 7.17.*) i de Vilanova i la Geltrú (*Figura 7.18.*) hi predominen discents residents al Barcelonès, el Baix Llobregat, el Garraf i el Baix Penedès tot i que en tots els casos es constata també presència d'estudiants vallesans, tot i que en menor mesura.

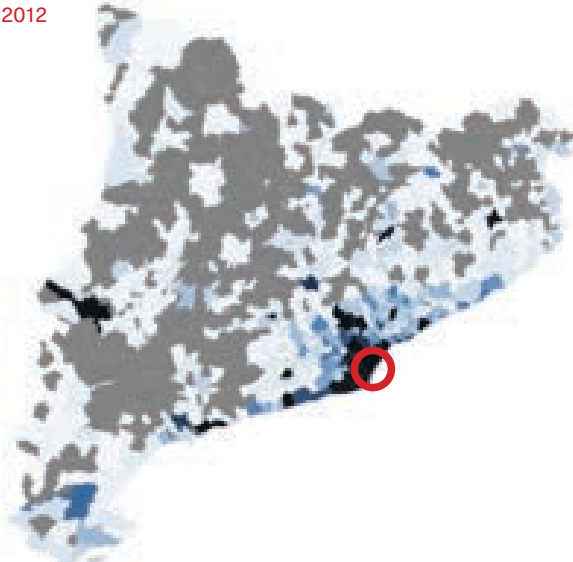
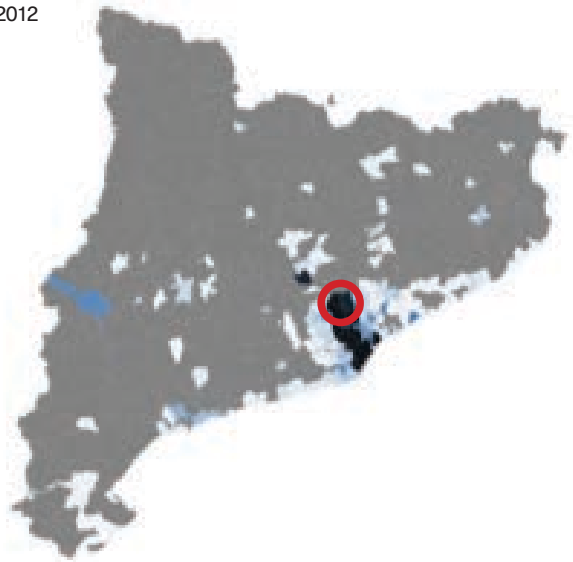

<p>Figura 7.11. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona.</p>	<p>Figura 7.12. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Terrassa.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Figura 7.13. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Manresa.</p>	<p>Figura 7.14. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: St. Cugat del Vallès.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>

Figura 7.15. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Igualada.

Any 2012

Figura 7.16. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Mataró.

Any 2012

Figura 7.17. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Castelldefels.

Any 2012

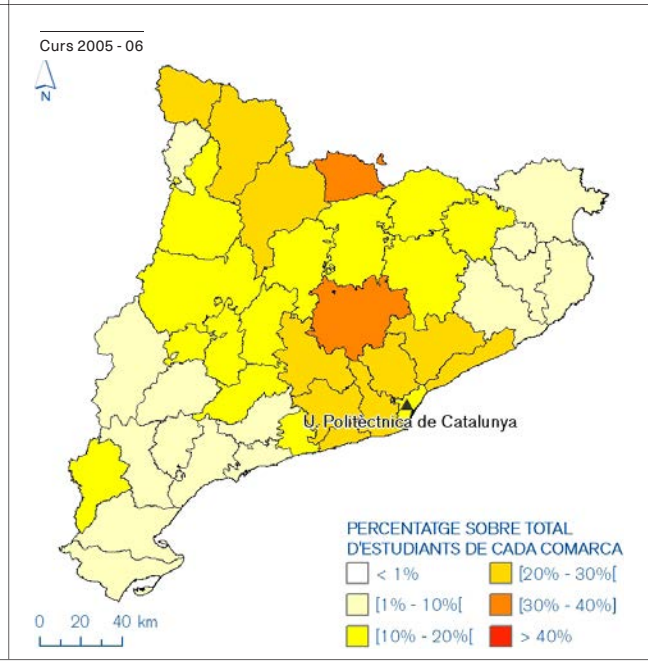
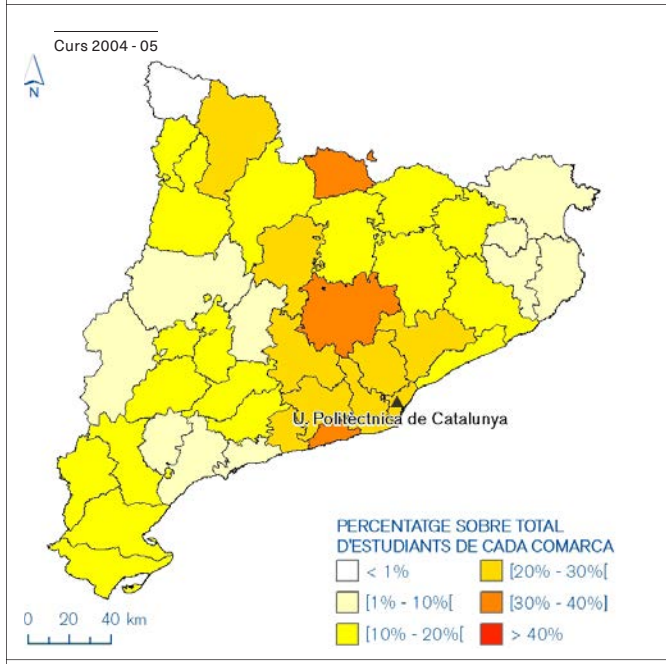
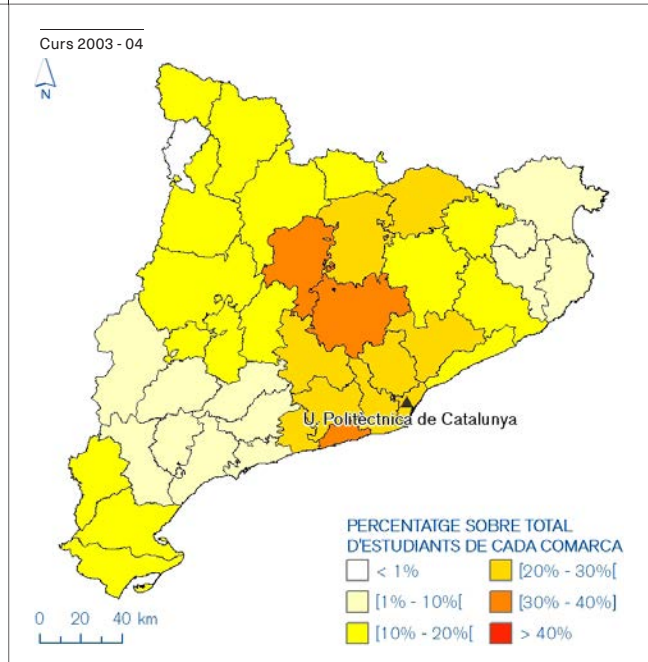
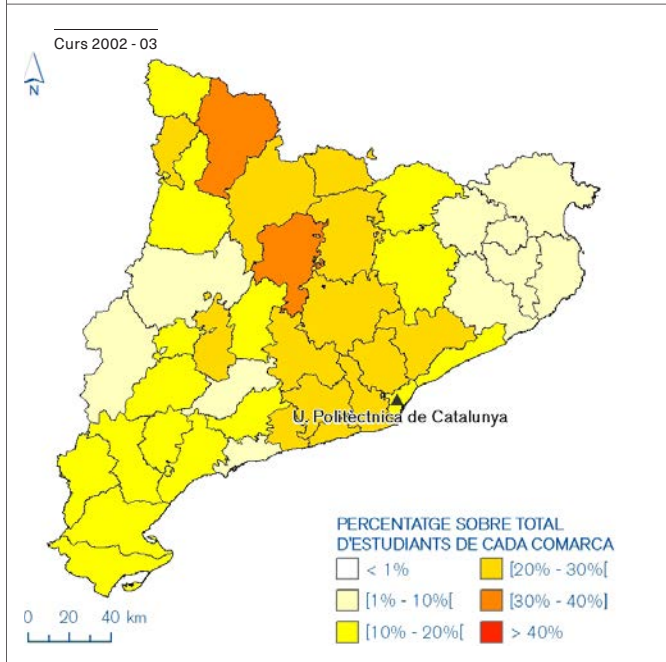
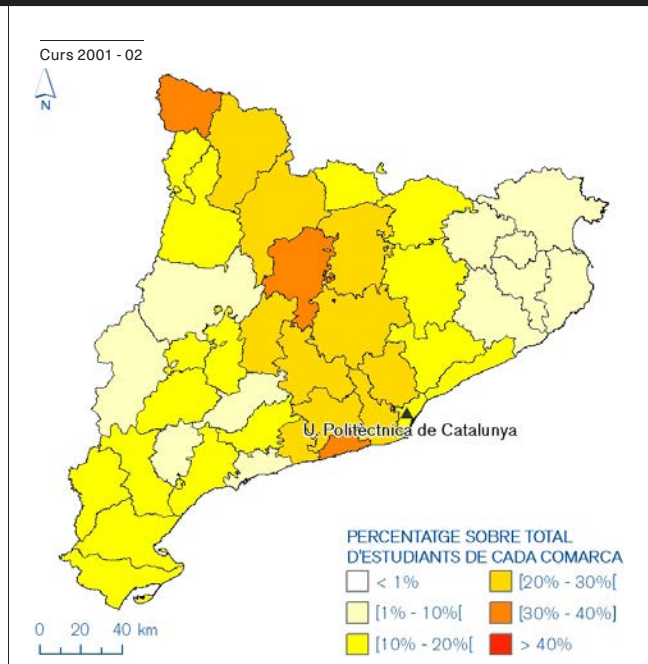
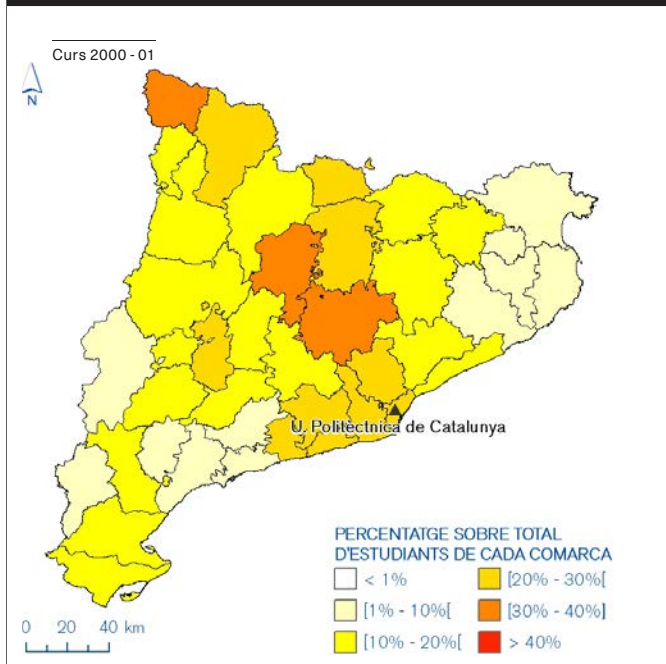
Figura 7.18. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya. Municipi: Vilanova i la Geltrú.

Any 2012

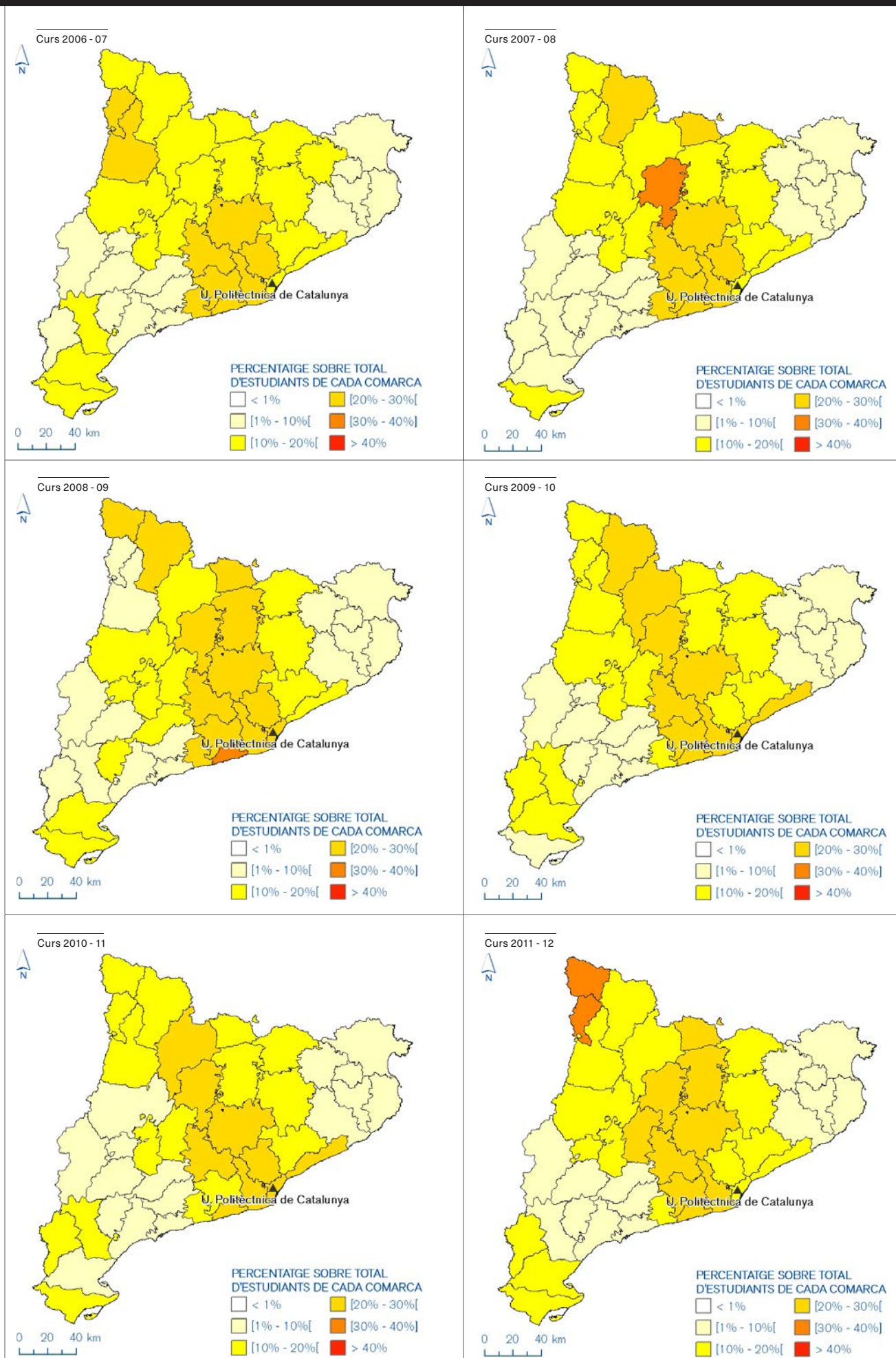

Font: www.idescat.cat. 2012

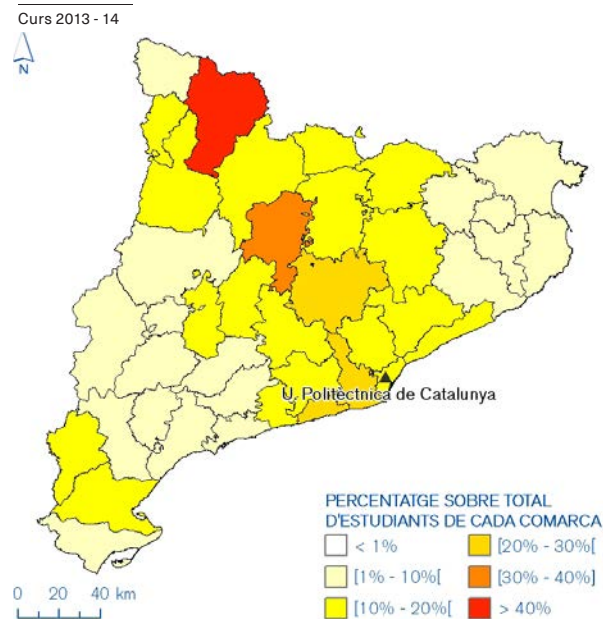
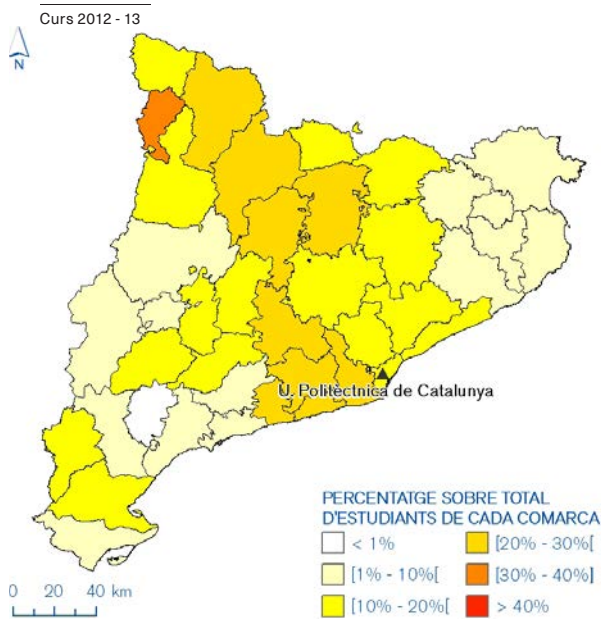

TAULA 7.9. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UPC PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

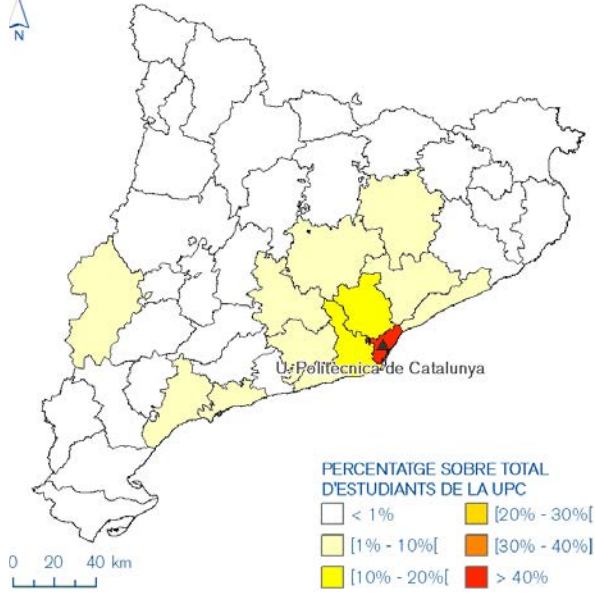

Comentari sobre la sèrie temporal

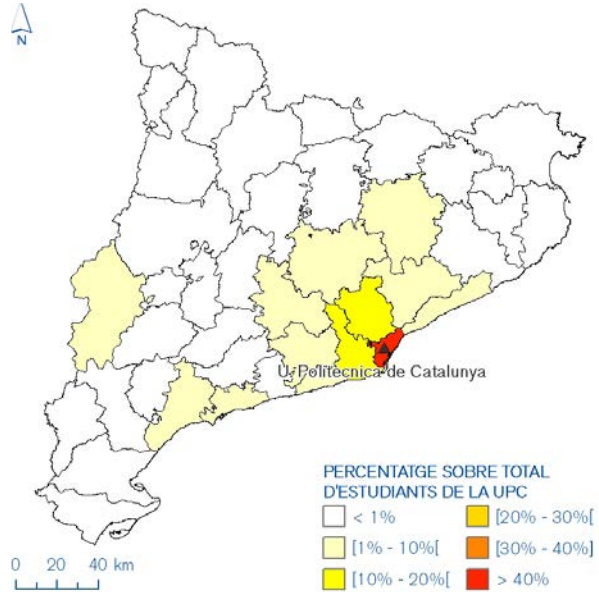
L'àrea d'influència de la Universitat Politècnica de Catalunya s'ha estès, tradicionalment, al llarg i ample de les comarques del SUC de la mateixa manera que ho han fet les de la UB i la UAB en tant que universitats generalistes.

Tanmateix, de l'anàlisi de cadascun dels cursos, crida l'atenció com s'hi ha anat definint progressivament un "corredor" de comarques més representades en aquesta àrea en detriment de la majoria de comarques que queden més directament influenciades per les universitats territorials i que presenten un grau d'influència de la UPC molt menor —UDL, UDG i URV (exceptuant-ne les comarques de la Terra Alta, la Ribera d'Ebre, el Baix Ebre i el Montsià) —. Aquesta influència ha estat particularment baixa en comarques com el Segrià, el Gironès, el Pla de l'Estany, l'Alt i el Baix Empordà i el Tarragonès a on tan sols entre l'1 i el 10 % dels seus universitaris de nou accés residents s'han decantat anualment per aquesta institució.

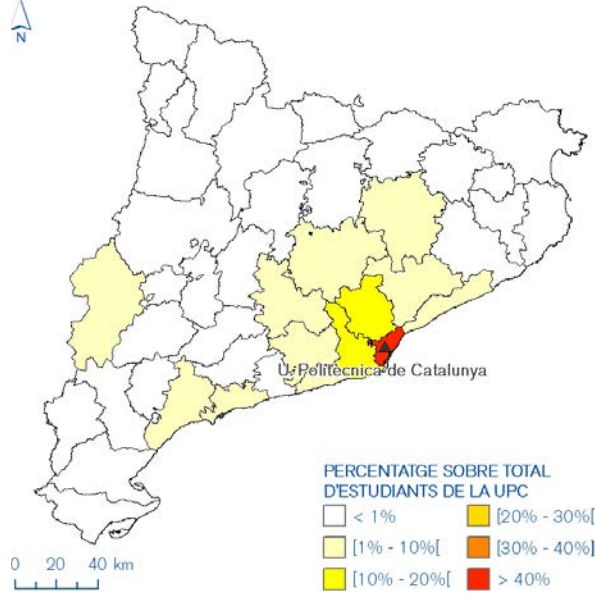
Curs 2000 - 01

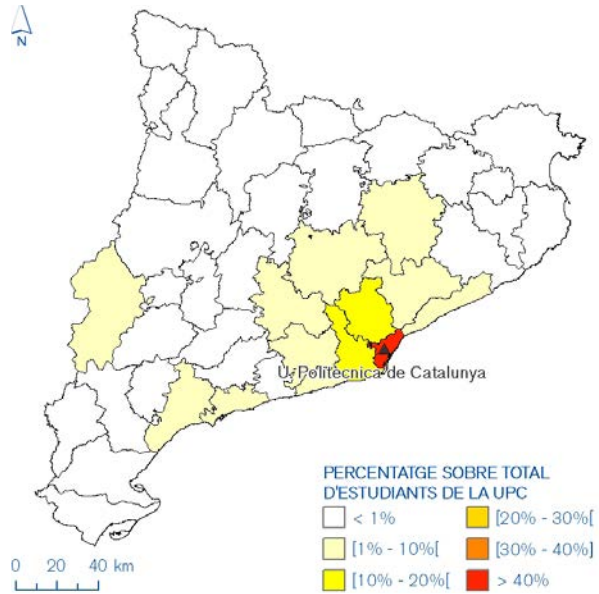
Curs 2001 - 02

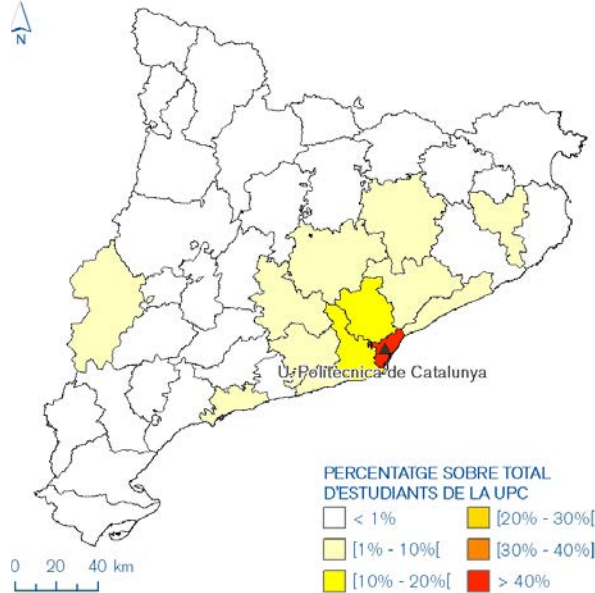
Curs 2002 - 03

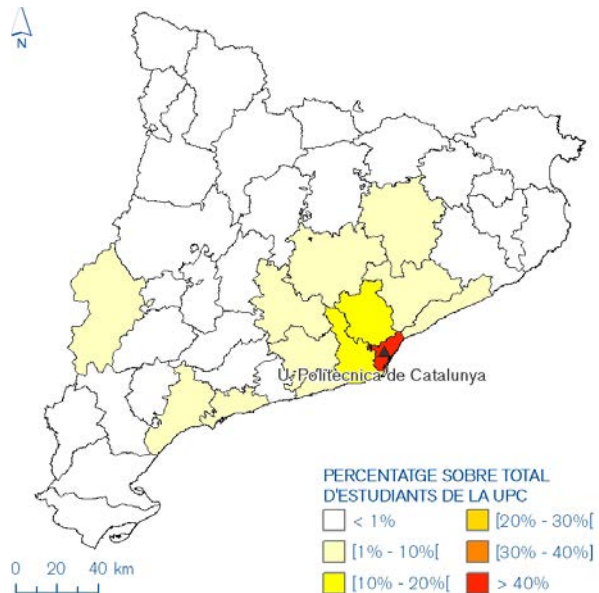
Curs 2003 - 04

Curs 2004 - 05

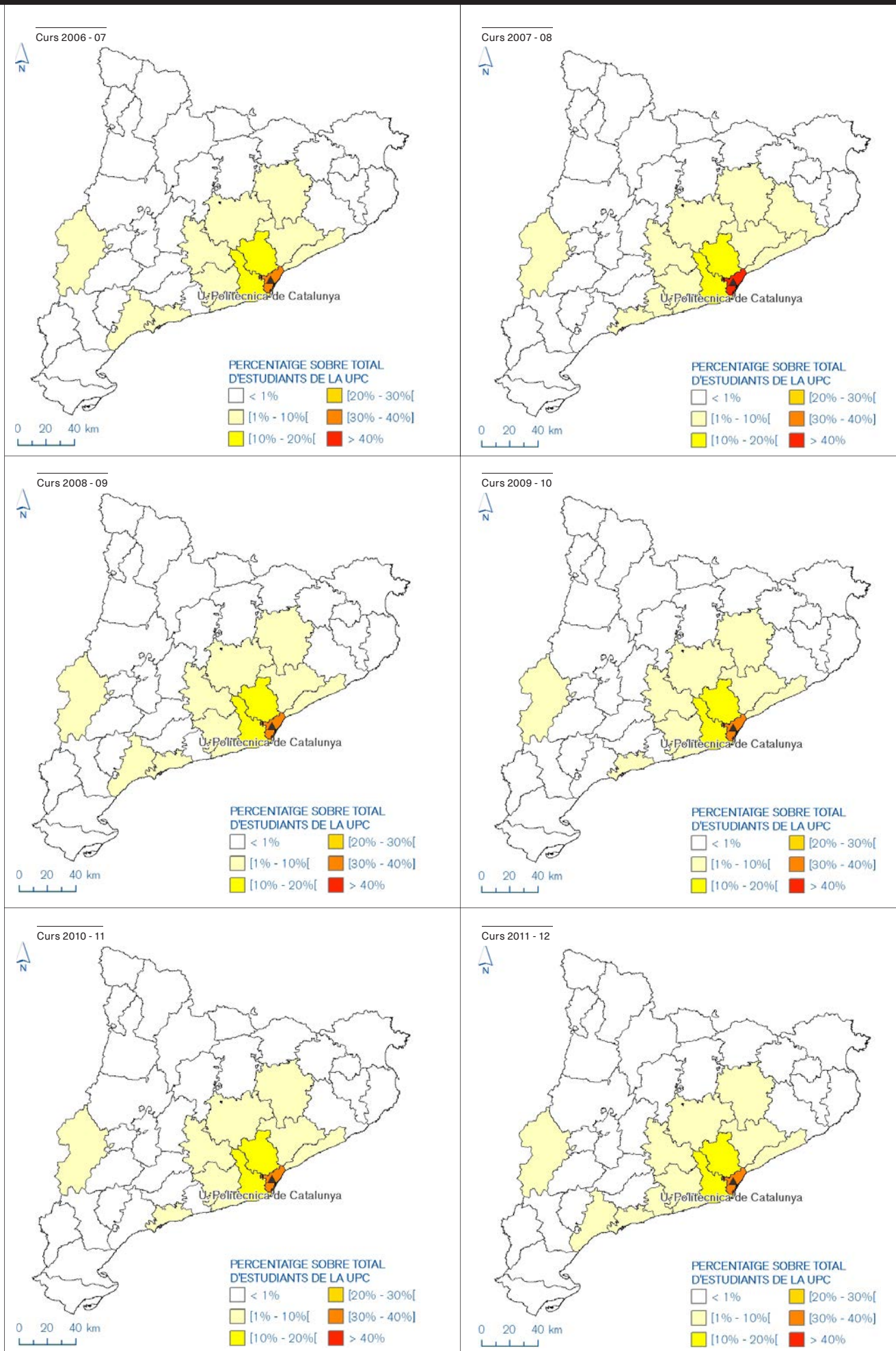

Curs 2005 - 06

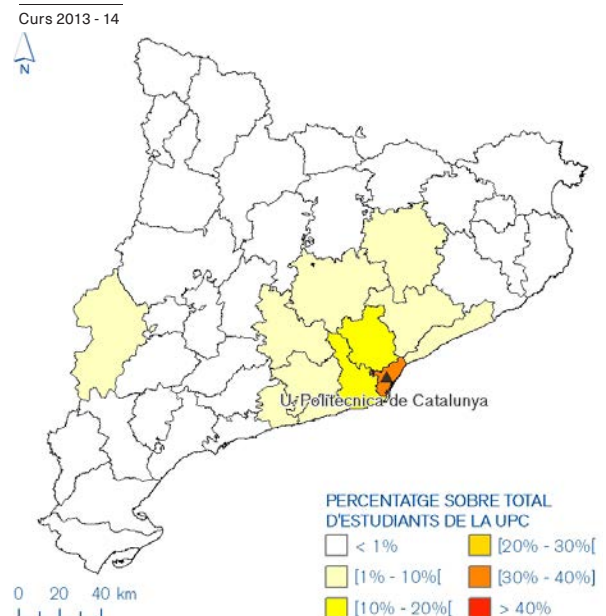
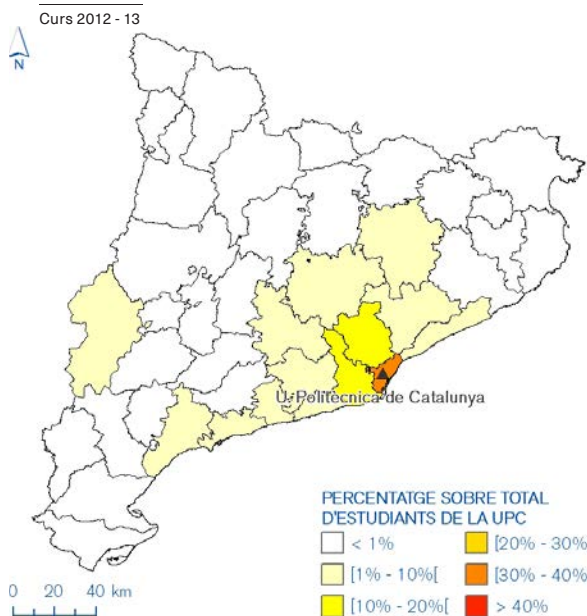

TAULA 7.10. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UPC PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

Pel que fa a l'àrea de captació de la UPC, aquesta s'ha compost històricament per un nucli central de tres comarques: el Barcelonès (entre el 20 i el 30 % dels estudiants resideixen en aquesta comarca), el Vallès Occidental i el Baix Llobregat (amb un índex entre el 10 i el 20 % dels estudiants matriculats) seguit per les comarques veïnes del Garraf, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages, Osona, el Vallès Oriental i el Maresme en la majoria de les quals la UPC hi té establerts els seus diferents campus. Les comarques del Segrià i el Tarragonès (a excepció del curs 2013-14) també conformen aquesta àrea en la qual apareixen esporàdicament també les comarques del Baix Camp i el Baix Penedès.

Tot i que les comarques pirinenques conformen la base estable de l'àrea d'influència de la UPC, com s'ha indicat, la seva baixa densitat demogràfica implica un baix nombre total d'estudiants matriculats.

Finalment, és d'assenyalar com en cap dels anys acadèmics referenciats, cap de les comarques gironines, ni tan sols les de més població, apareixen representades en aquesta àrea de captació.

7.5. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Pompeu Fabra (UPF)

La Universitat Pompeu Fabra és la darrera de les universitat públiques de Catalunya que integren el mapa universitari (fou creada l'any 1991). La quarta edició d'U-Ranking (U-Ranking. *Posicionament universitats*), corresponent a l'any 2016, situa la UPF com la millor universitat de l'Estat espanyol¹⁰⁰.

Aquest fet ajuda a entendre com en l'àrea d'influència de la UPF -la seqüència temporal de la qual queda representada a la *Taula 7.11.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UPF*- destaca, d'una banda, el pes específic que tenen les comarques del Barcelonès i el Maresme¹⁰¹ on s'emplacen els seus campus i, de l'altra, la monocromia que s'imposa en la resta de comarques -més alta encara en els casos de l'Anoia, el Berguedà i la Val d'Aran en el període 2005-06 a 2008-09 i el Solsonès en el període 2009-10 a 2013-14-. En aquest sentit és molt destacable com, tot i ser una universitat jove i de dimensions reduïdes, l'àrea d'influència de la UPF s'estén a tota Catalunya. El seu caràcter d'universitat metropolitana acaba d'explicar aquest fet, el qual no es dona, com es veurà més endavant, en els casos de la UDL, UDG i la URV, universitats de caire més territorial.

D'altra banda, l'àrea de captació de la UPF, que queda reflectida a la *Taula 7.11.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UPF*, és també força àmplia donada la mida d'aquesta institució. De la seva anàlisi se'n destaca la presència més nombrosa d'estudiants del Barcelonès i la creixent demanda per part d'alumnes residents al Maresme. Alhora, és de destacar com aquesta captació s'estén al llarg de tota la seqüència i de manera estable a les comarques veïnes de la Selva, el Vallès Occidental i Oriental, el Baix Llobregat, el Garraf, l'Alt Penedès, l'Anoia, el Bages i Osona.

El tret més significatiu, no obstant, és el fet que la captació d'alumnes per part de la UPF és molt present a les comarques del Gironès, el Tarragonès i el Segrià seus, respectivament, de la UDG, la URV i la UDL on s'aconsegueix captar bona part de l'alumnat universitari resident, malgrat el domini que exerceixen aquestes universitats en les comarques on s'assenten.

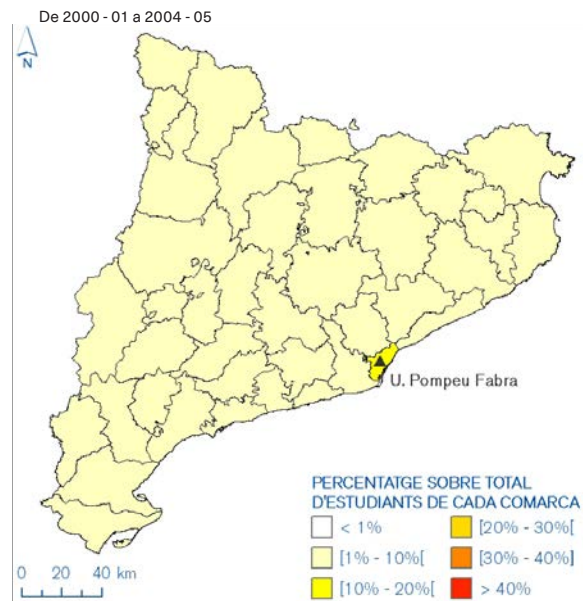
¹⁰⁰ El sistema universitari català en el seu conjunt és considerat el més potent d'Espanya per aquest mateix rànquing.

¹⁰¹ La presència d'alumnes del Maresme s'explica d'una banda, per la ubicació del Tecnocampus de Mataró en tant que centre adscrit a la UPF i, de l'altra, per la proximitat i la facilitat de comunicacions amb els campus (Poblenou, Ciutadella i Mar) d'aquesta universitat ubicats a la ciutat de Barcelona.

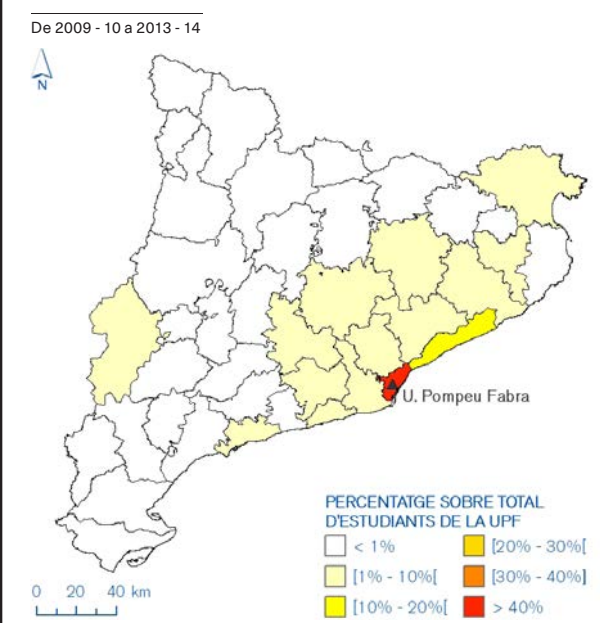
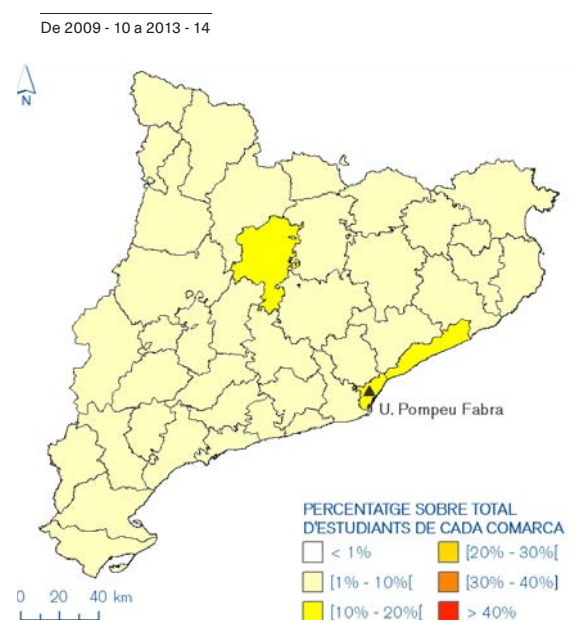
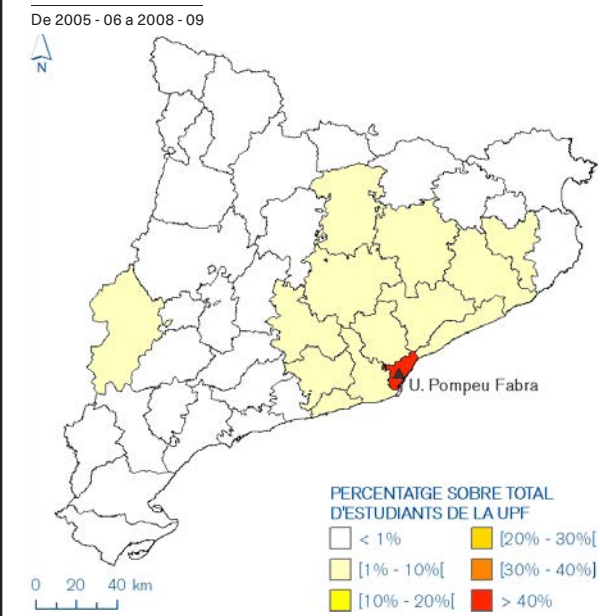
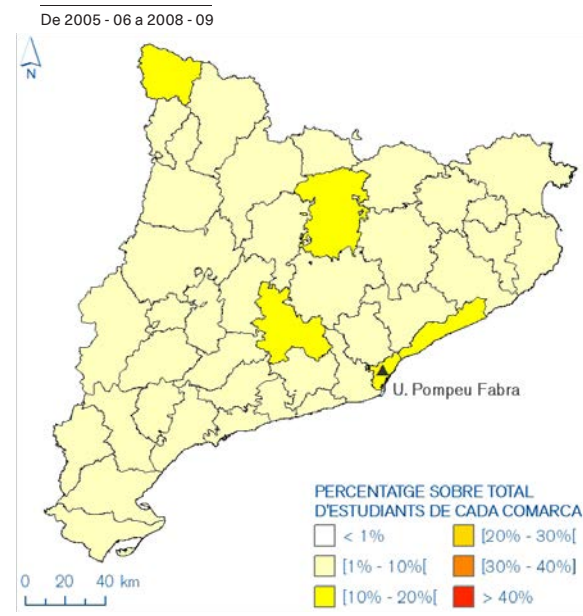
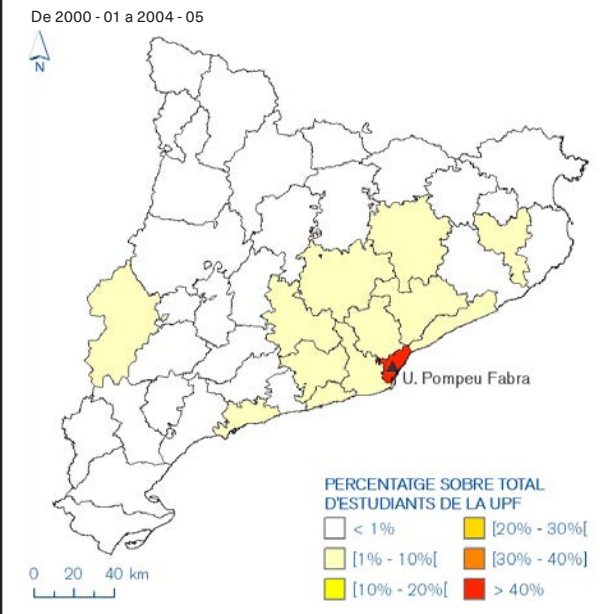

TAULA 7.11. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Taula 7.11.1. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UPF. Àrea d'influència.

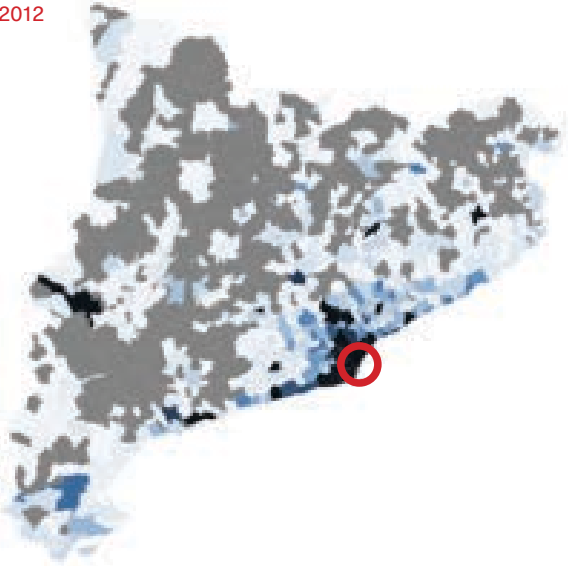

Taula 7.11.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UPF. Àrea de captació.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

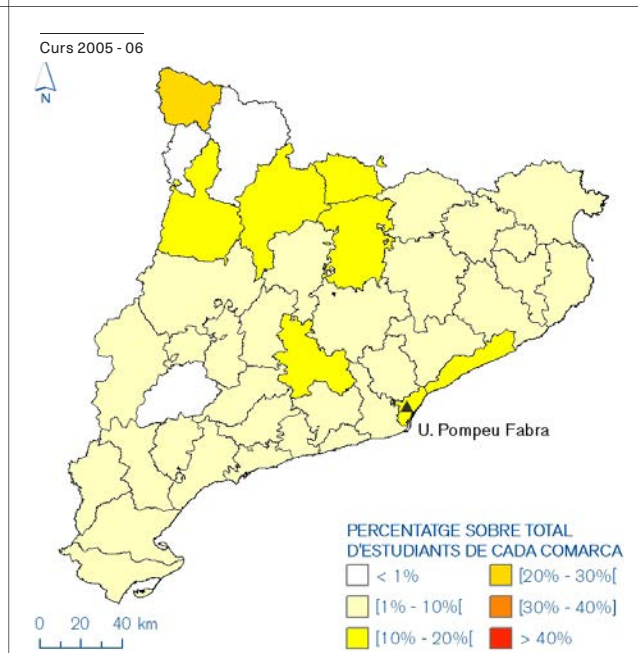
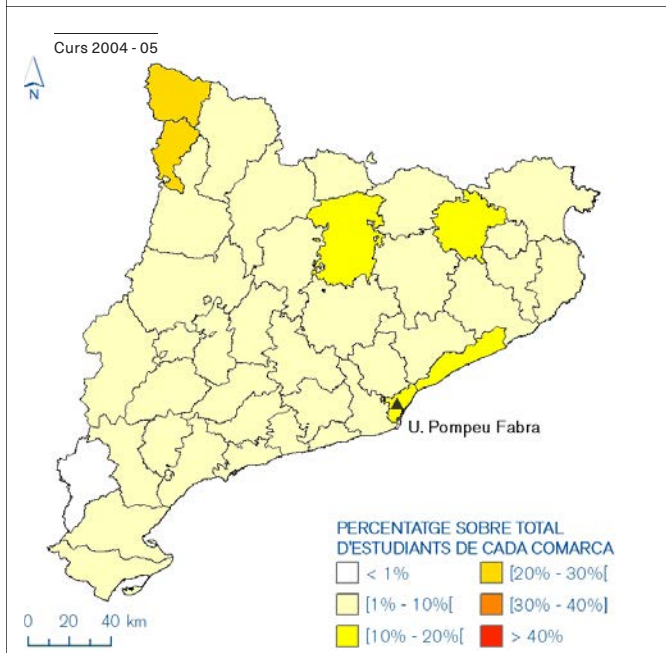
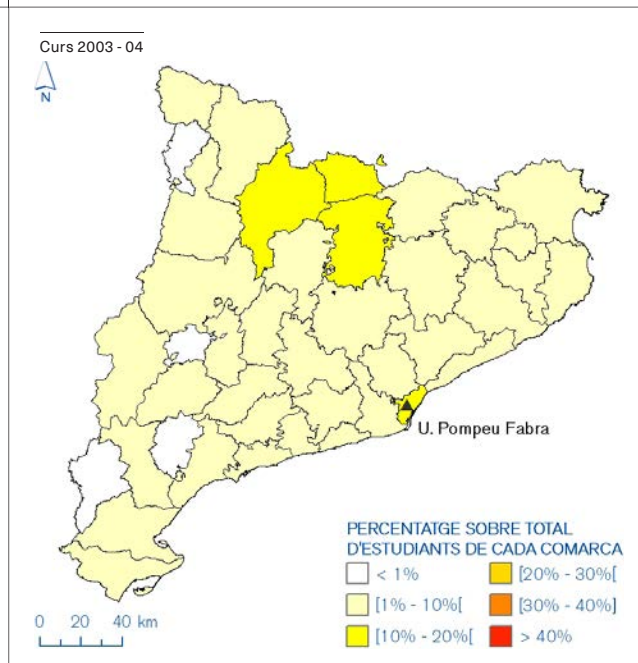
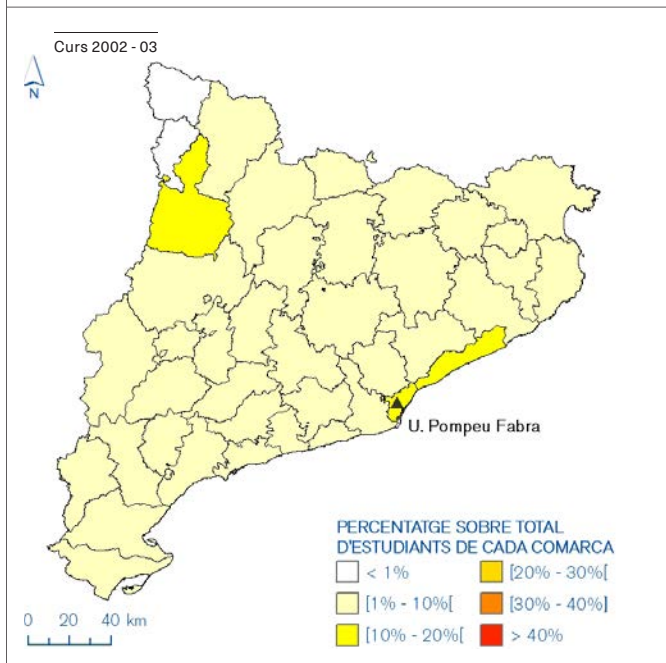
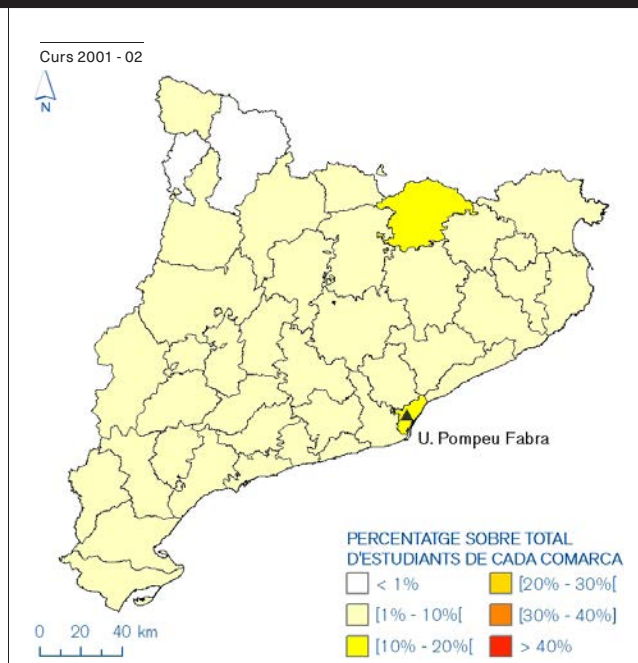
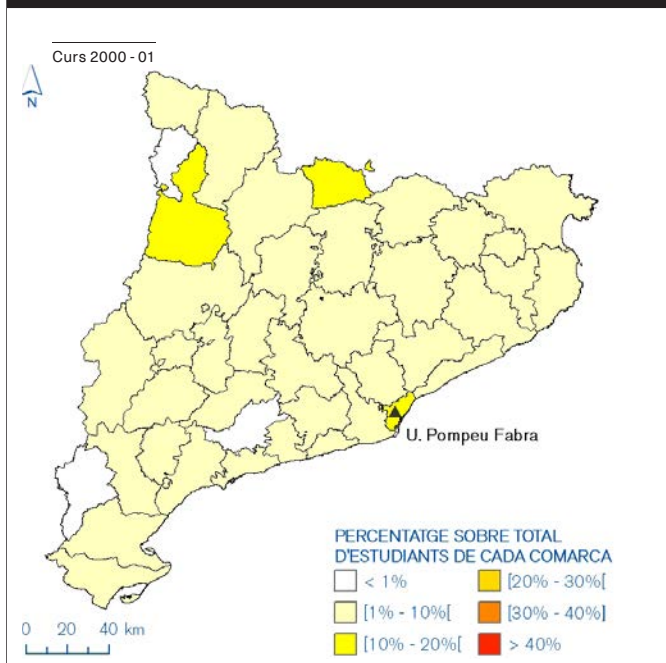

Pel cas de la UPF no és possible fer una anàlisi exhaustiva de la procedència del seu estudiantat a partir dels mapes de desagregació municipal de l'IDESCAT donada la seva ubicació principal a la ciutat de Barcelona pels motius que s'han explicat amb anterioritat¹⁰². Respecte els estudis de la UPF a Mataró (*Figura 7.20.*) -on també s'hi ubiquen titulacions de la UPC- val a dir que s'hi concentren alumnes provinents del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme i dels municipis costaners de la Selva (Lloret de Mar i Blanes) afavorits per la proximitat geogràfica i la bona xarxa d'infraestructures viàries existents.

<p>Figura 7.19. Poblacions d'origen de l'estudiantat universitari en el conjunt d'universitats ubicades al municipi de Barcelona.</p>	<p>Figura 7.20. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Pompeu Fabra. Municipi: Mataró.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012.</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	

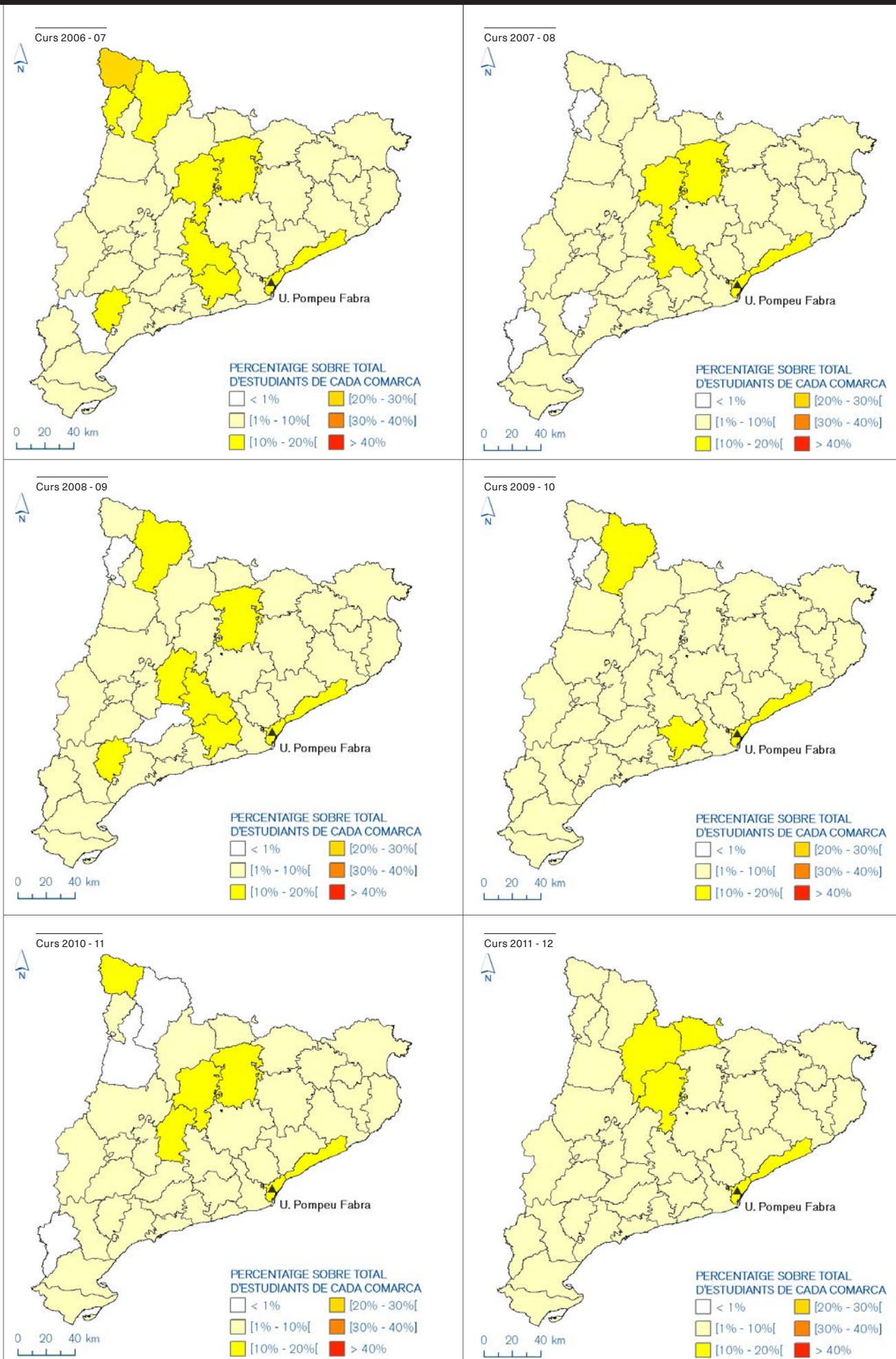
102 Vegeu l'apartat 7.1. Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a cadascuna de les universitats catalanes que participen del procés de preinscripció.

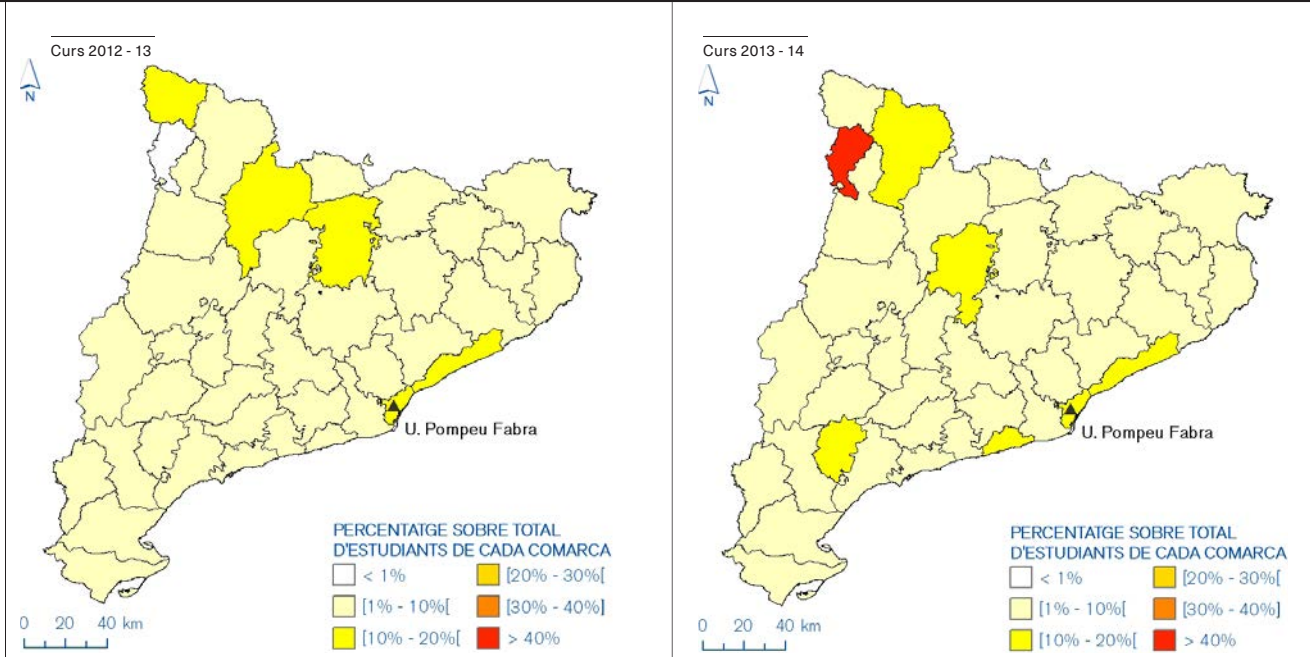

TAULA 7.12. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UPF PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

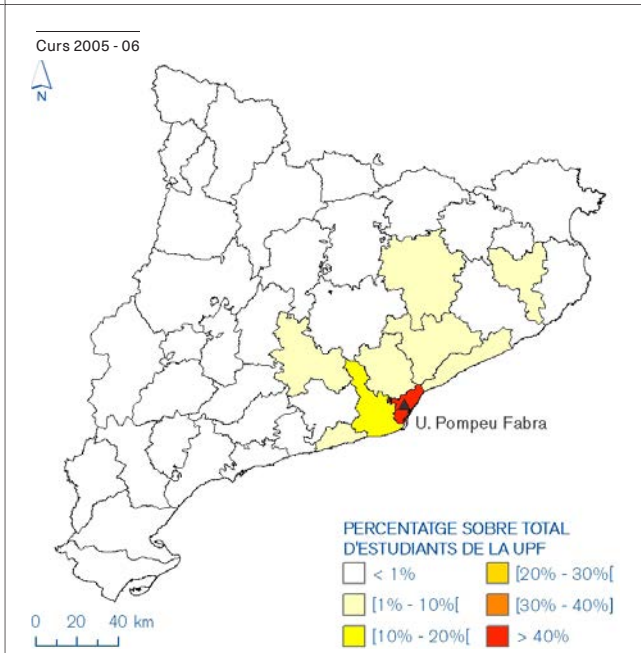
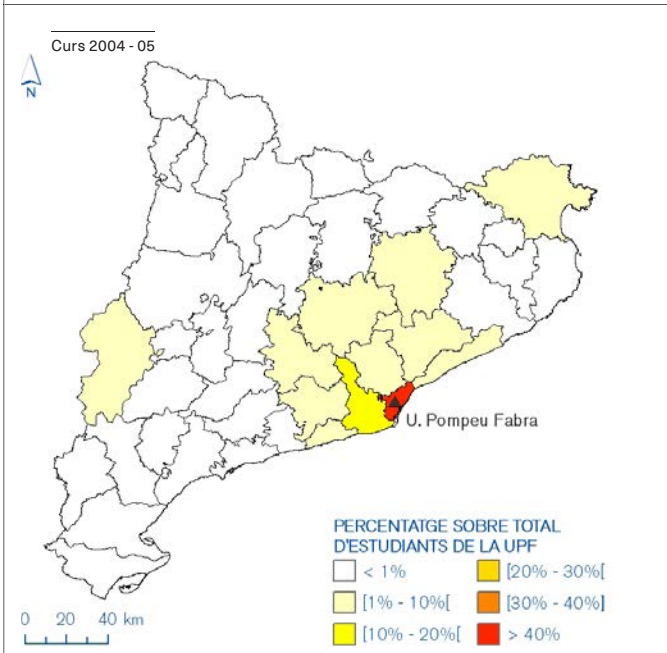
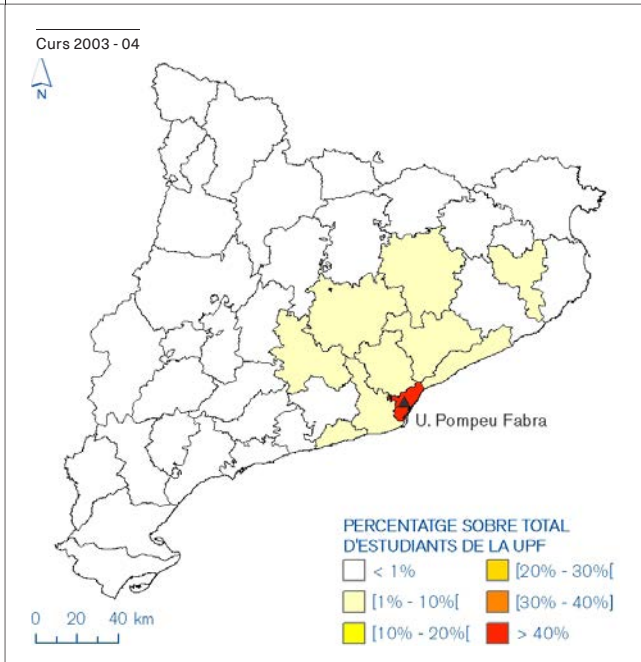
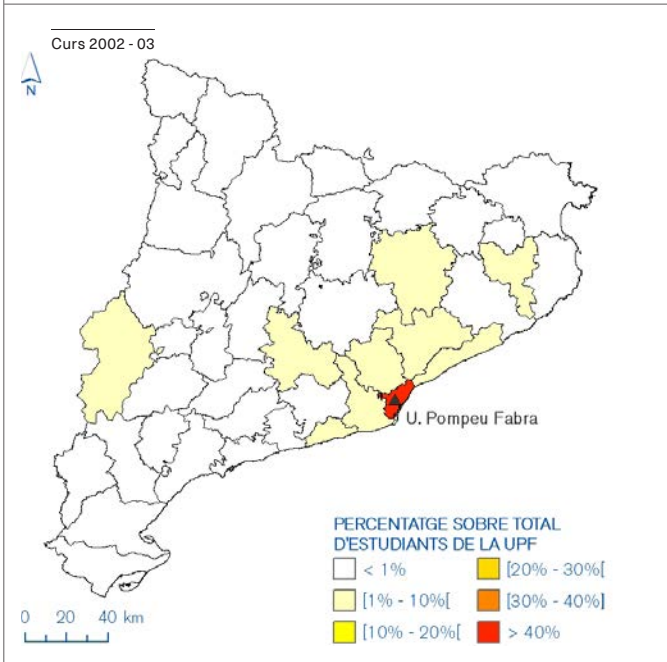
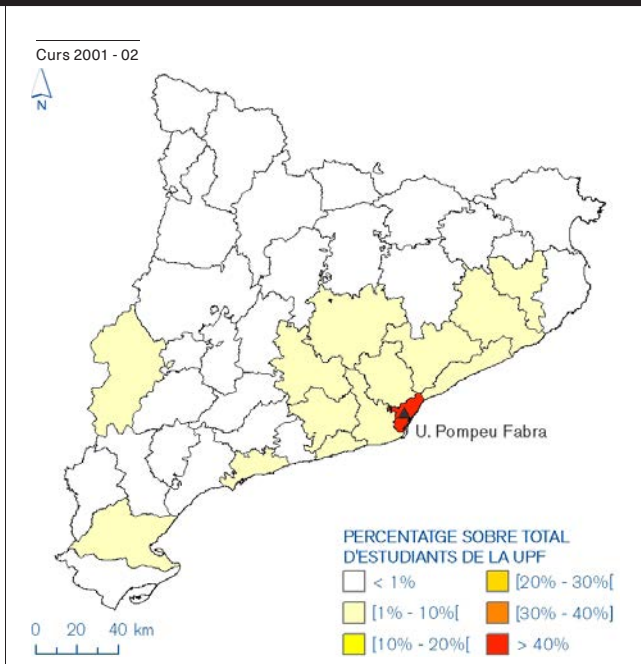
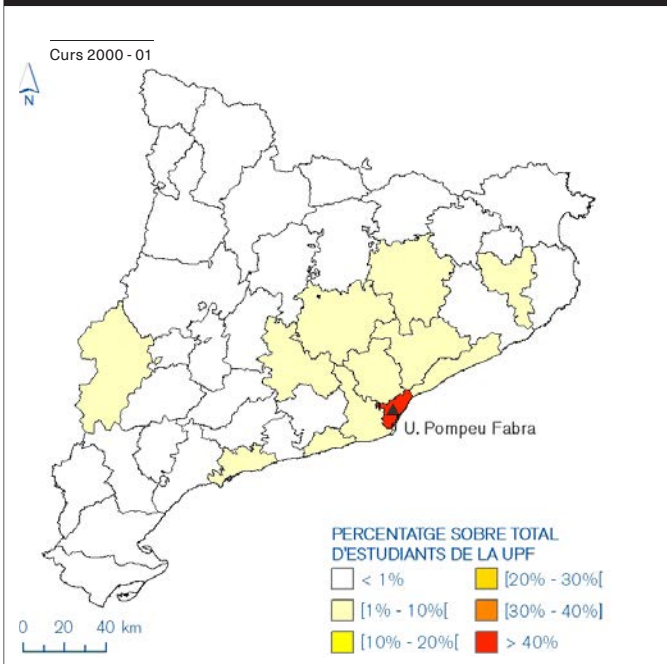

Comentari sobre la sèrie temporal

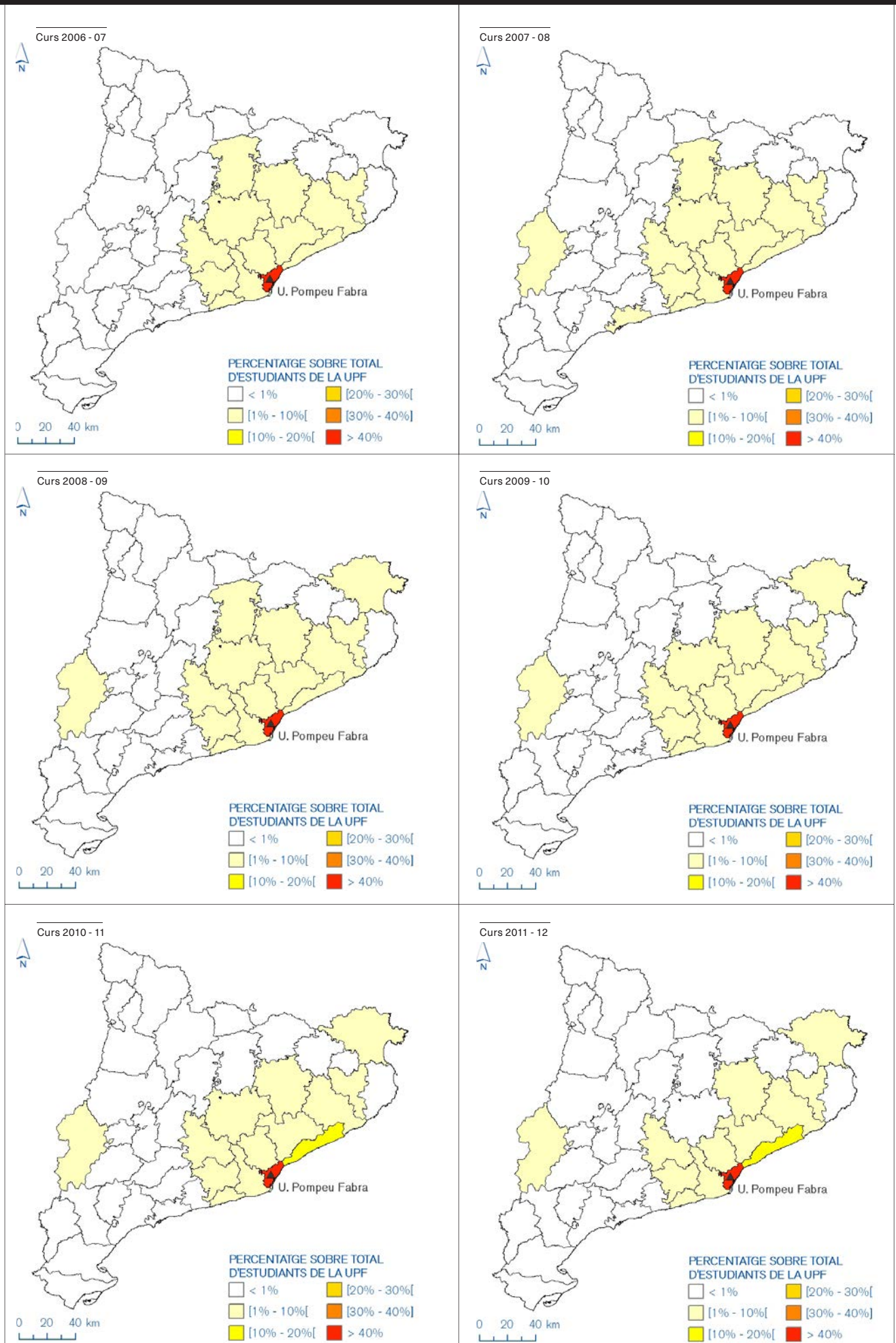
L'àrea d'influència de la UPF també s'estén a la gairebé pràctica totalitat de les comarques de Catalunya. Tot i que és una Universitat molt menor en oferta acadèmica en comparació a la UB i la UAB, el seu caràcter metropolità (les seves titulacions s'imparteixen majoritàriament a la ciutat de Barcelona i, en menor mesura, a Mataró) de ben segur que explica aquest fet. Malgrat això, el pes de l'oferta de les dues grans universitats generalistes i de la mateixa Politècnica fa que la seva àrea d'influència consolidada sigui molt delimitada.

D'aquesta manera, s'observa com són només les comarques del Barcelonès i el Maresme les úniques que mostren un comportament estable (entre el 10 i el 20 % dels seus estudiants universitaris de nou accés que hi resideixen es decanten anualment per la seva oferta). Així mateix, és de destacar com cada curs acadèmic referenciat té alguna comarca la qual augmenta el seu pes en aquesta àrea d'influència (per exemple, el cas de l'Alta Ribagorça amb més del 40 % del seu estudiant universitari que el curs 2013-14 es decanta per l'oferta de la UPF) però, tot i així, no n'hi cap que s'hi consolidi.

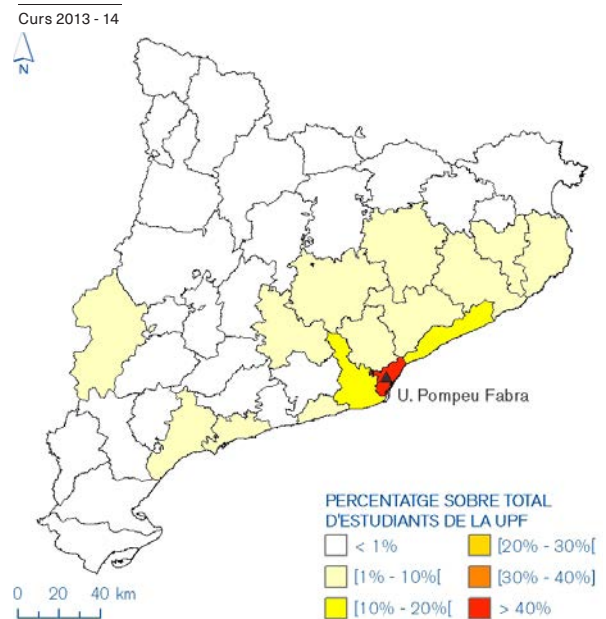
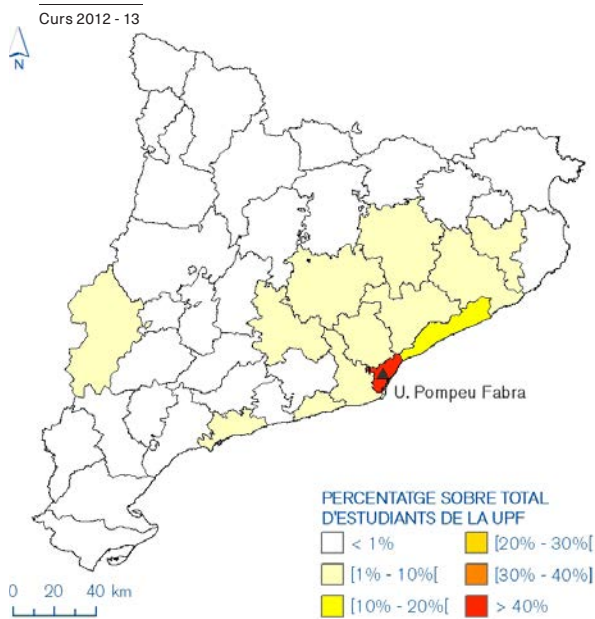

TAULA 7.13. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UPF PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

L'àrea de captació de la UPF és força àmplia comparativament amb la seva oferta global de centres i titulacions tot estenent-se, des d'un nucli central conformat per la comarca del Barcelonès i, a partir del curs 2010-11 pel Maresme en què els seus estudiants residents passen a significar ja entre el 10 i el 20 % de l'estudiantat, a la pràctica totalitat de la província de Barcelona.

Alhora, és de remarcar la captació d'estudiants de les comarques seu dels campus de les universitats territorials —Segrià (UDL), Gironès (UDG) i Tarragonès (URV)— tot i que sense arribar a consolidar-s'hi malgrat el seu pes demogràfic en el conjunt del territori ja que, com es veurà, són el nucli de les àrees d'influència i captació d'aquestes universitats.

7.6. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Lleida (udL)

De l'anàlisi dels mapes reflectits a la *Taula 7.14.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la udL*, es constata com al llarg de tota la seqüència temporal les comarques d'origen dels alumnes matriculats a la UdL -àrea d'influència- s'han anat acostant progressivament respecte la ubicació d'aquesta universitat que és, excepte pel cas de la facultat d'Infermeria i Fisioteràpia ubicada a Igualada, la ciutat de Lleida. D'aquesta manera, es distingeixen clarament quatre "corones" comarcals en aquesta anàlisi que es deriven de la proximitat geogràfica i de les condicions viàries i, àdhuc ambientals, que determinaran la possibilitat del retorn diari o no entre el domicili habitual de l'estudiant i el centre d'estudis:

1a corona. Està conformada per les comarques en les quals els estudiants universitaris de nou accés que hi resideixen es decanten majoritàriament per la UdL (>40%). Aquestes són les comarques lleidatanes del Segrià, les Garrigues, l'Urgell, el Pla d'Urgell, la Noguera, l'Alta Ribagorça i el Pallars Jussà. El desplaçament des d'aquestes comarques a la ciutat de Lleida no presenta dificultats tot i que la distància a recórrer des de les dues darreres dificultaria ja la possibilitat del retorn diari dels estudiants.

2a corona. Formada per les comarques lleidatanes de la Segarra, el Solsonès, l'Alt Urgell, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran. El percentatge d'estudiants d'aquestes comarques que escullen la UdL ja és més baix respecte els de la primera corona (entre un 10 i un 40%) tot i que no deixa de ser significatiu. Malgrat que la distància a recórrer entre aquestes comarques fins a la seu de la Universitat no és excessiva, aquest trajecte pot presentar certes dificultats a partir de les característiques de la xarxa viària així com per les condicions climatològiques, sobretot durant els mesos d'hivern, la qual cosa fa aconsellable que l'estudiant s'instal·li en la ciutat on estudia al llarg del curs. Com es veurà en l'anàlisi comarcal recollida en el *Capítol 8*, els estudiants d'aquestes comarques han tendit a desplaçar-se també cap a l'oferta de les universitats de Barcelona.

A aquesta 2a corona s'hi sumen -ja en el període 2009-10 a 2013-14- les comarques tarragonines de la Conca de Barberà, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta que, tot i tenir la URV com a universitat dominant per proximitat geogràfica, són geogràficament properes a Lleida ciutat i gaudeixen d'una bona xarxa de comunicacions viàries. En general, la presència d'estudiants de les comarques tarragonines a la UdL, tot i no ser globalment significativa, s'ha mantingut constant.

3a corona. Al llarg de tot el període, aquesta corona ha estat bàsicament conformada per les comarques de la Cerdanya, el Berguedà, el Bages, l'Anoia (a la capital de la qual s'ubica la facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la UdL), i la resta de comarques tarragonines no incloses en la corona anterior a les quals s'hi ha d'afegir l'Alt i el

Baix Penedès i el Garraf. Fins a un 10 % de l'estudiant d'aquestes comarques l'escull la UdL. Per la seva distància envers la ciutat de Lleida, marquen el límit de l'àrea d'influència d'aquesta Universitat.

4a corona. Formada per la resta de comarques de Barcelona i per les de Girona a excepció de la Cerdanya (3a corona). De la seva anàlisi en destaca sobretot el fet que menys de l'1 % dels estudiants d'aquestes comarques han contemplat la UdL com una opció a l'hora d'escollir centre i estudi.

Aquestes 4 corones mostren, doncs, com a mesura que les comarques s'allunyen geogràficament de la ubicació de la UdL, els alumnes universitaris de nou accés residents opten en menor nombre per la seva oferta acadèmica delimitant, doncs, l'àrea d'influència d'aquesta universitat.

Malgrat que aquests mapes comarcals i les corones en les quals s'han agrupat en funció del percentatge d'alumnes residents que escullen la UdL com a seu dels seus estudis superiors, el seu pes en el global en la matrícula d'aquesta institució presenta importants diferències. Així, l'àrea de captació de la UdL queda reflectida a la *Taula 7.14.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UdL*.

Aquesta àrea de captació s'ha mantingut estable al llarg de tota la seqüència temporal destacant-se els següents trets distintius:

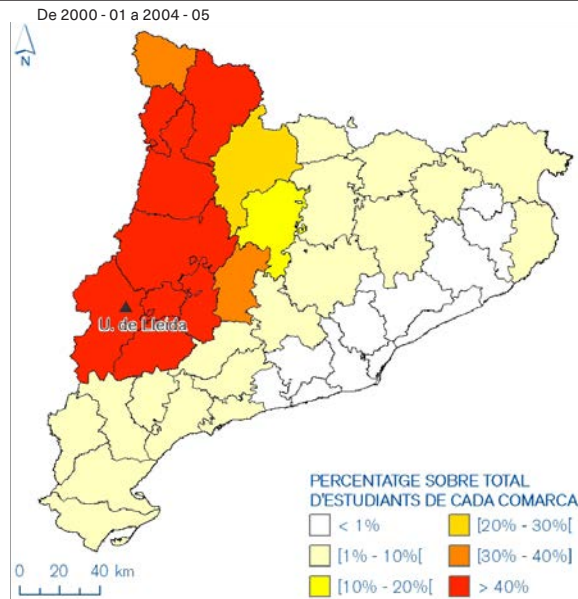
1. el pes que tenen els alumnes residents a la comarca del Segrià en la matrícula global de la UdL, gairebé únic. Val a dir que aquesta comarca és la 7a més poblada de Catalunya¹⁰³.
2. la matrícula global dels alumnes provinents de les comarques geogràficament més properes a la ubicació de la UdL i que conformen, en part, la 2a i la 3a corona de l'àrea d'influència és baixa. El motiu és que moltes d'aquestes comarques (la Noguera, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell, el Pla d'Urgell, l'Urgell, les Garrigues, la Segarra...) presenten molt poca densitat demogràfica per la qual cosa no poden aportar prou massa crítica al global de la matrícula malgrat que, com es veurà en el següent capítol, un nombre significatiu d'estudiants de nou accés residents en aquestes comarques es decantin majoritàriament per la UdL (aquest fet explicaria també els casos de la Val d'Aran i el Pallars Sobirà que ni tan sols apareixen representants en aquesta àrea de captació).
3. per la raó contrària, és a dir, per l'alt nombre de població¹⁰⁴, s'explica la presència d'estudiants provinents del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Vallès Occidental i el Bages, així com els del Tarragonès i el Baix Camp. Cal tenir en compte la facilitat en les comunicacions viàries entre aquestes comarques i la ciutat de Lleida.

103 Vegeu la Taula 8.1. *Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

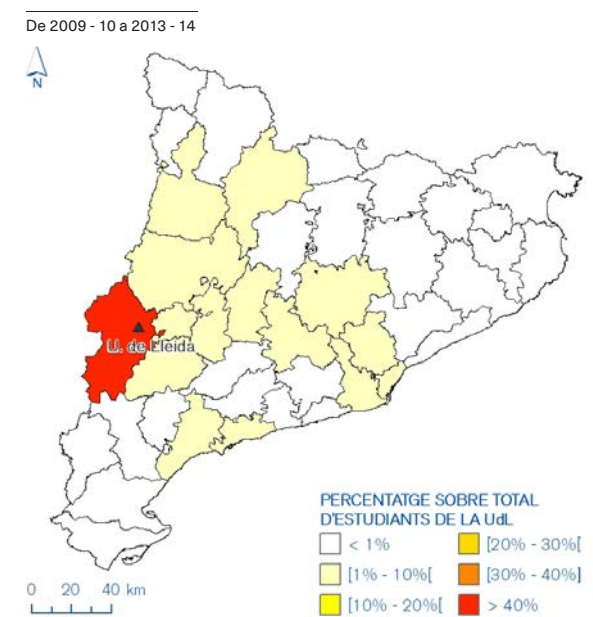
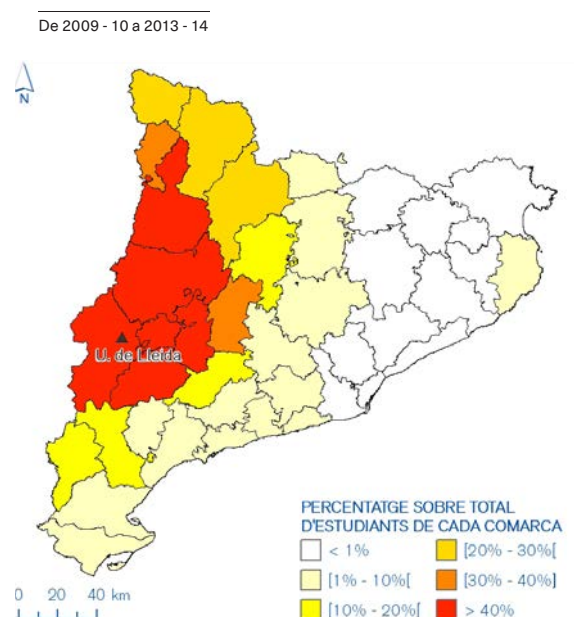
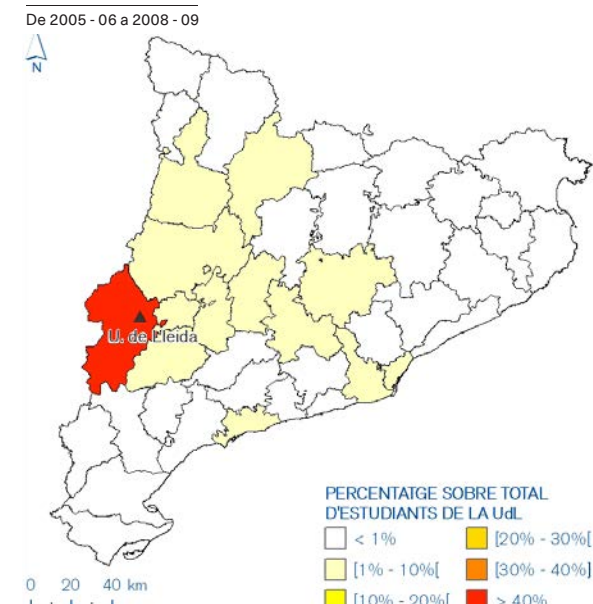
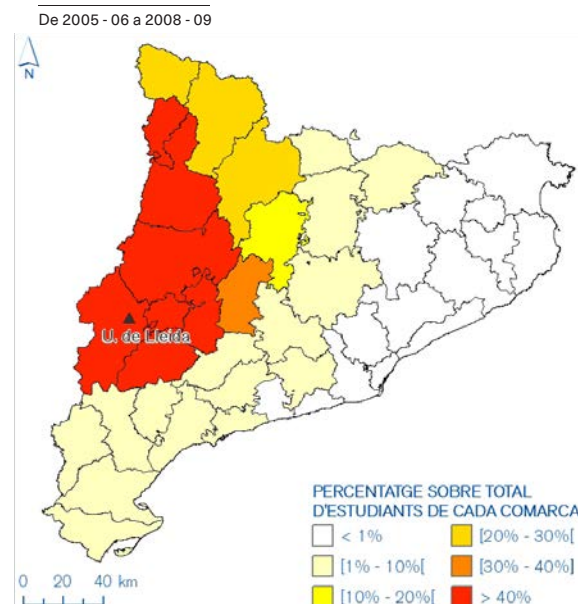
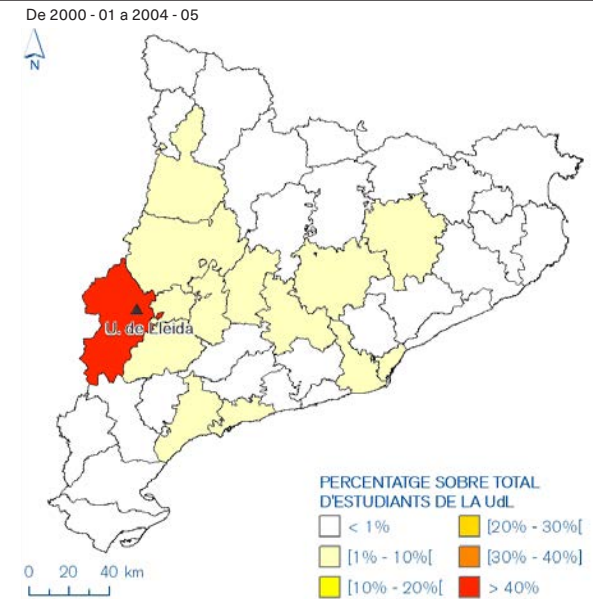
104 Aquest és un fet que es repeteix també pel que fa als casos de la UdG, la URV i la UVic.

TAULA 7.14. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA

Taula 7.14.1. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UdL. Àrea d'influència.

Taula 7.14.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UdL. Àrea de captació.

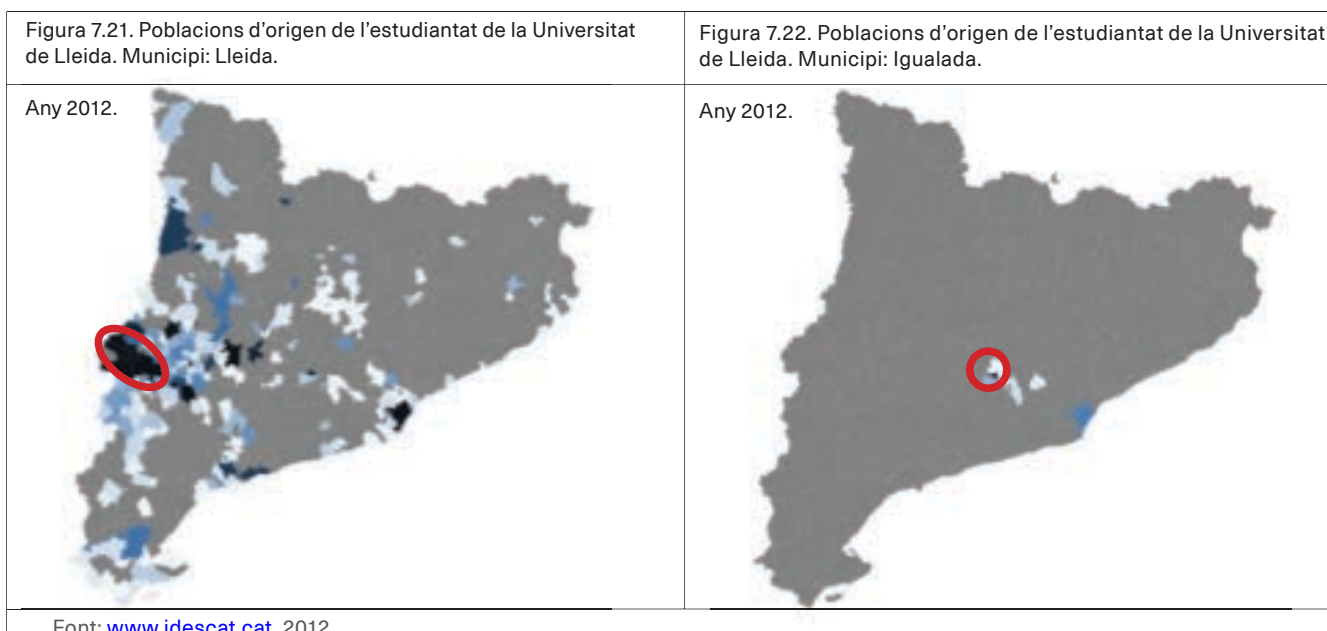

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Complementant aquesta visió que atorguen els anteriors mapes de desagregació comarcal amb els d'escala municipal de l'IDESCAT, i pel que fa a la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven a la Universitat de Lleida, pot apreciar-se a la *Figura 7.21.* que la majoria d'aquests alumnes provenien de municipis prou propers a la ciutat de Lleida com per permetre'ls el retorn diari. L'àrea que abasten aquests municipis es correspon amb la de les comarques de residència del major nombre d'estudiants matriculats a la UdL al llarg del període analitzat i que configuren la principal àrea de captació d'alumnat de la UdL consignats a la *Taula 7.14.2.*, bàsicament d'aquells provinents de la comarca del Segrià així com també de la Noguera, el Pla d'Urgell, les Garrigues, la Segarra, l'Urgell i el Pallars Jussà. Alhora, es constata, tot i que ja en menor mesura, la presència d'estudiants de la resta de comarques lleidatanes (provinents de municipis com ara el Pont de Suert -Alta Ribagorça-, Vielha -Val d'Aran-, Sort -Pallars Sobirà- i la Seu d'Urgell -Alt Urgell-).

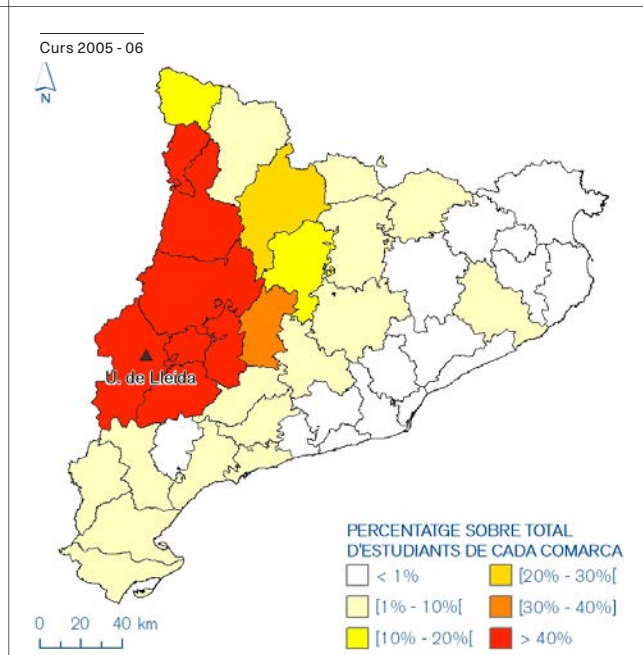
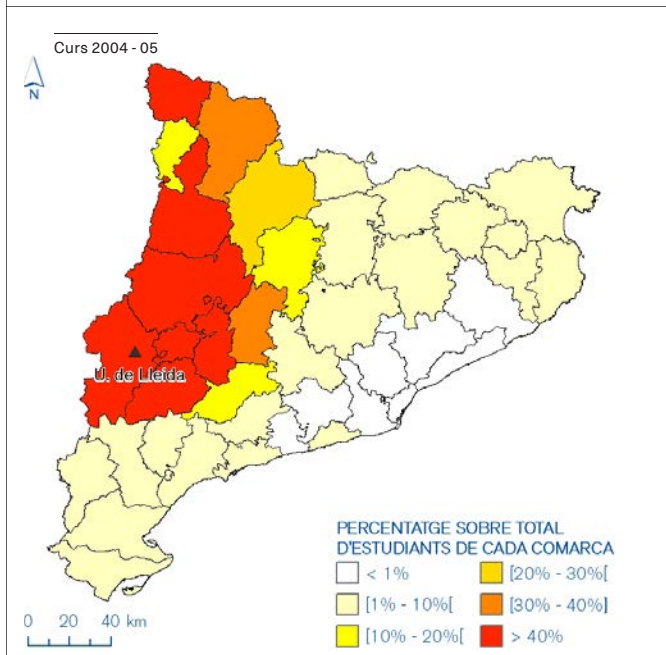
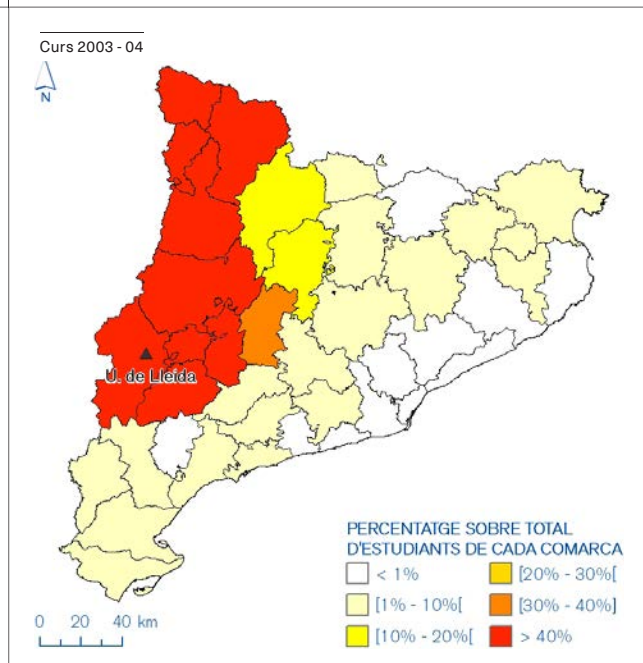
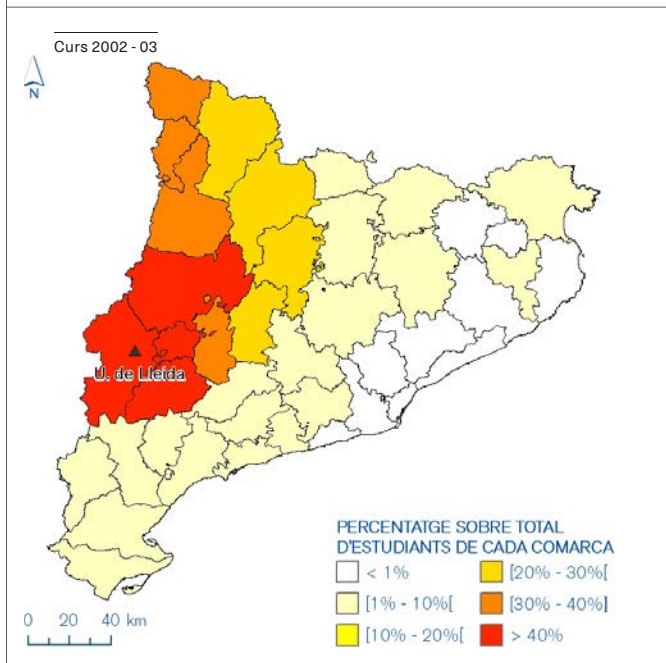
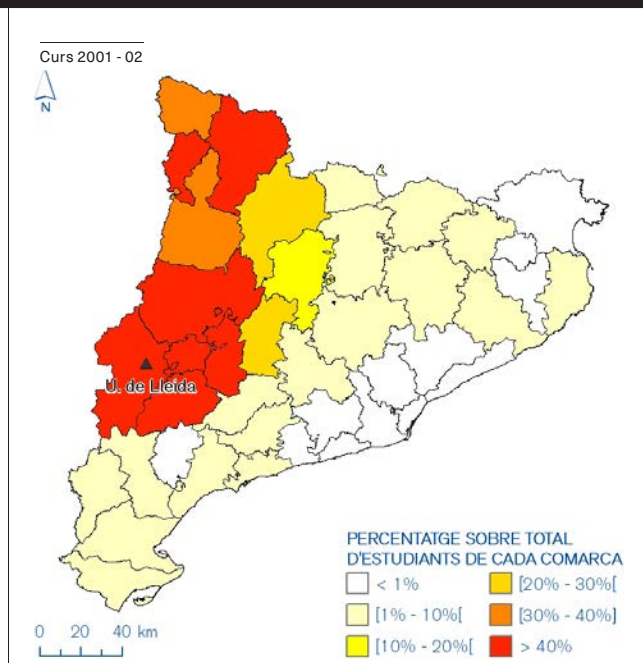
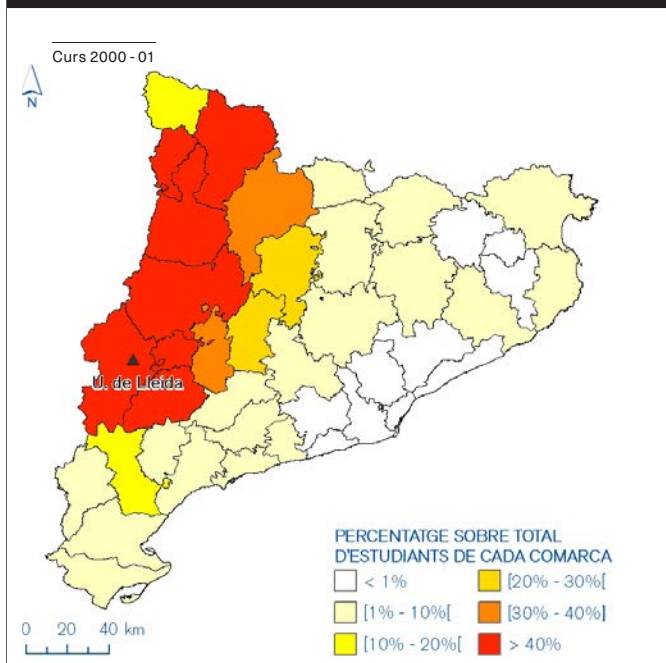
Cal destacar també la presència d'estudiants de la ciutat de Barcelona i la seva àrea metropolitana així com del Vallès Occidental (Terrassa i Sabadell) -que destaquen en aquest mapa pel fet de ser comarques molt densament poblades per la qual cosa la seva representació sempre serà constatable-, així com dels municipis de Tarragona (el Tarragonès) i Reus (el Baix Camp). Finalment, aquests mapes de desagregació municipal mostren -a diferència dels d'escala comarcal- la presència d'estudiants de determinats municipis del Montsià (Amposta, Alcanar...) i del Baix Ebre (Tortosa) a la ciutat de Lleida.

Pel que fa a Igualada (*Figura 7.22.*) -amb presència també de la UPC-, l'àrea de captació de l'alumnat és de caire merament local, destacant-ne els estudiants provinents de Barcelona ciutat com a municipi més allunyat.

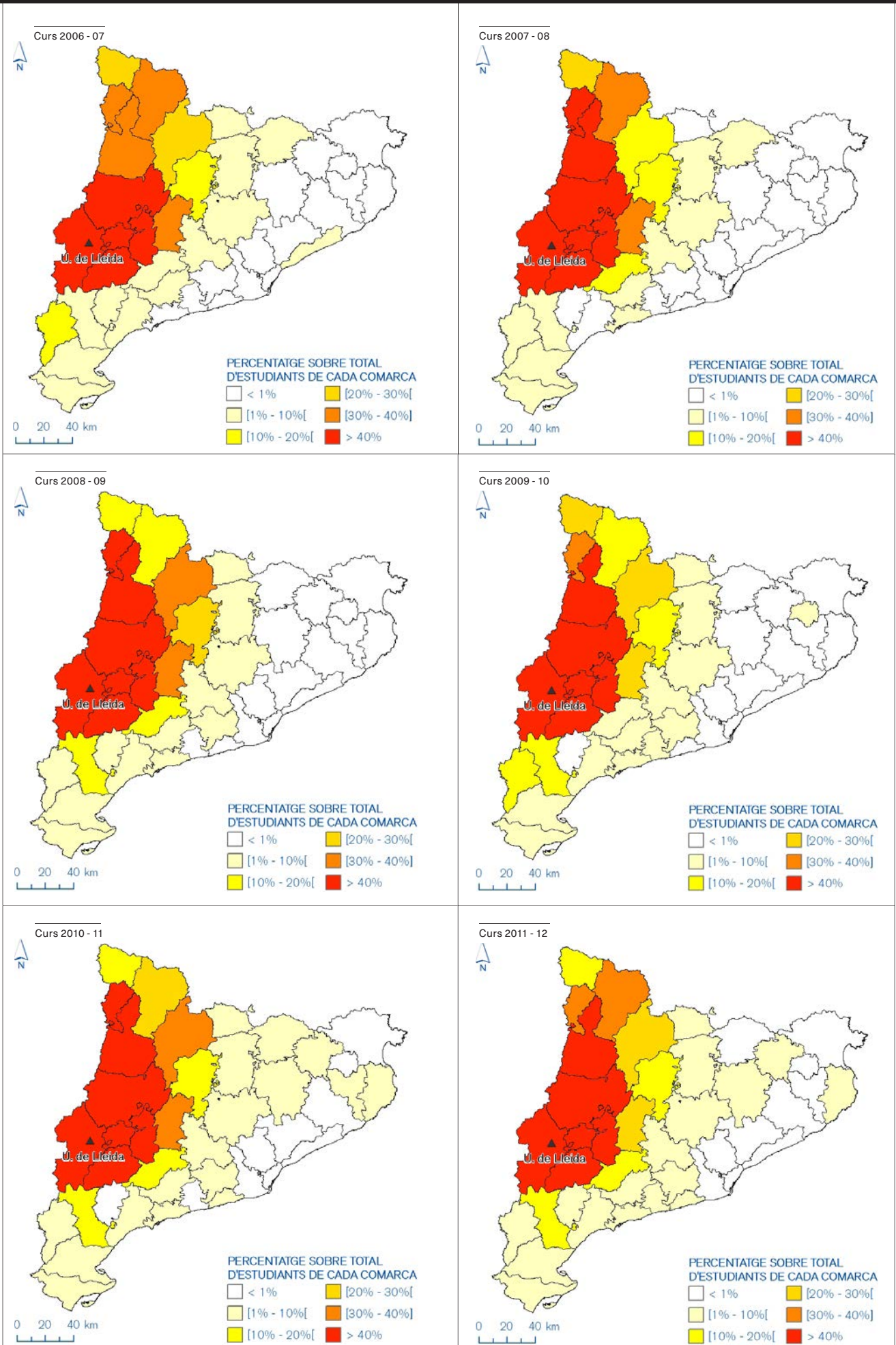

Així les coses, pot concloure's que la principal àrea de captació de la UdL -bàsicament a la ciutat de Lleida- es concentra en aquelles comarques més properes a la seva ubicació i les millor comunicades. En aquest sentit, destaca la molt baixa presència d'estudiants de la Catalunya central i de la província de Girona així com de la resta de comarques pirinenques no lleidatanes.

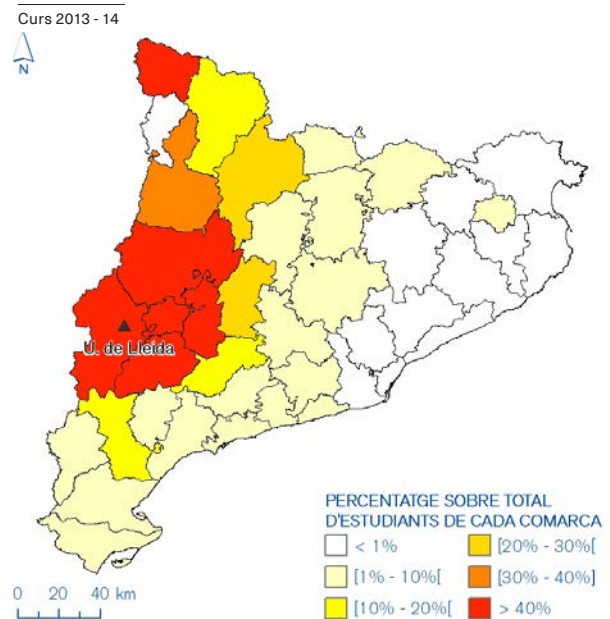
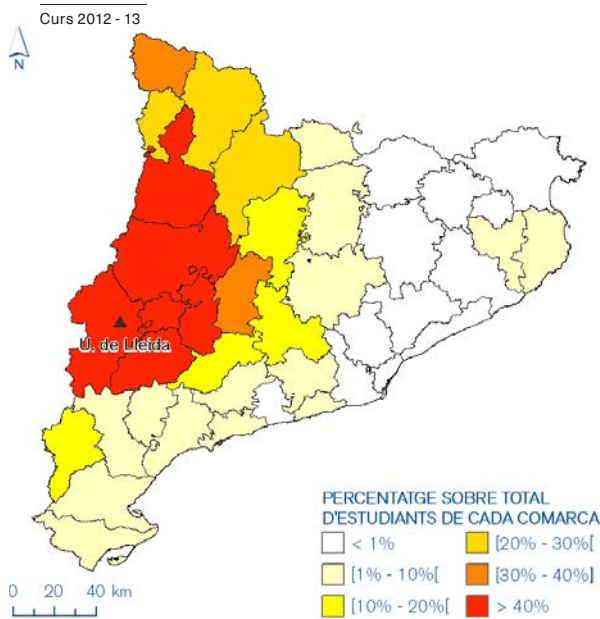

TAULA 7.15. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UdL PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

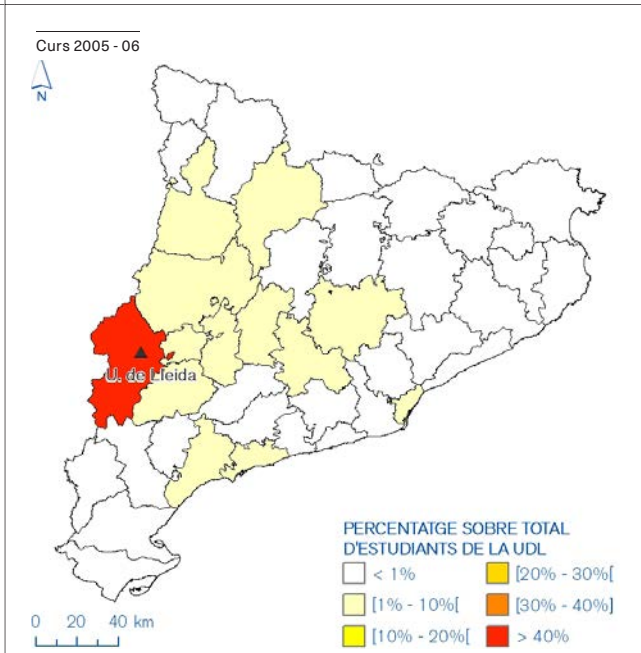
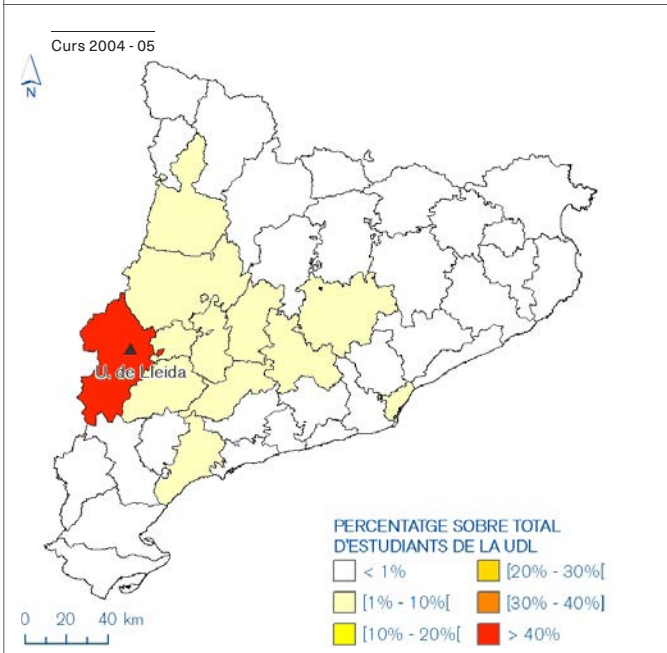
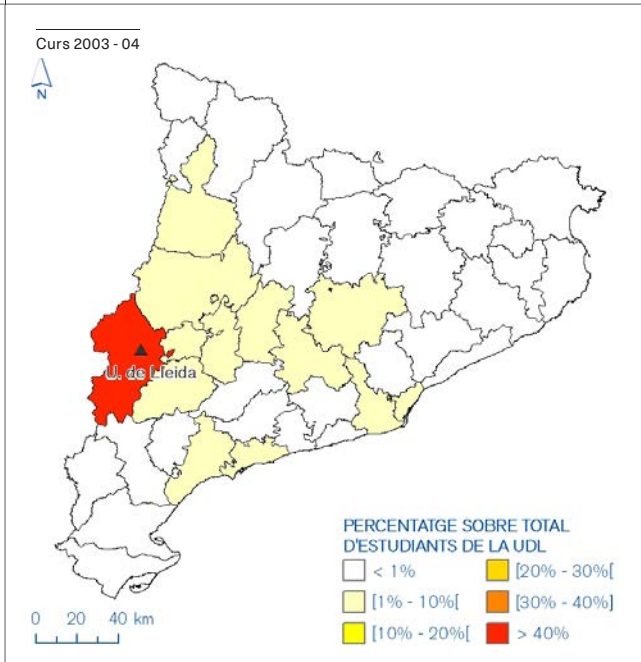
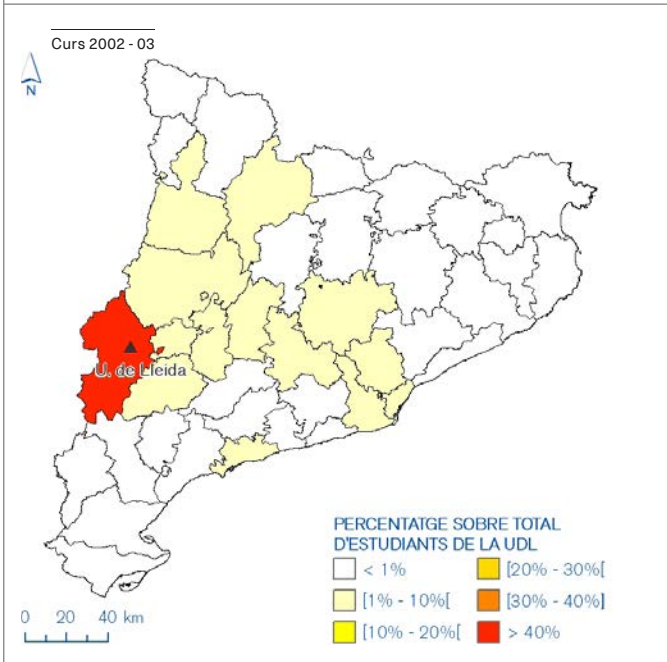
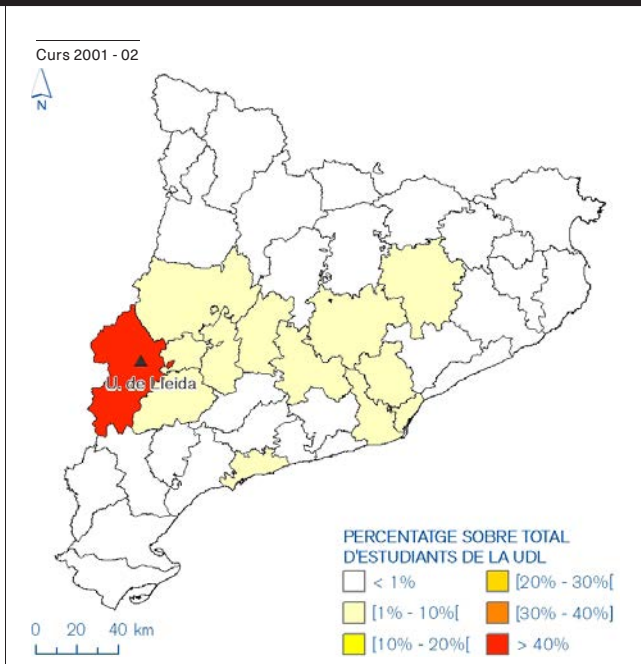
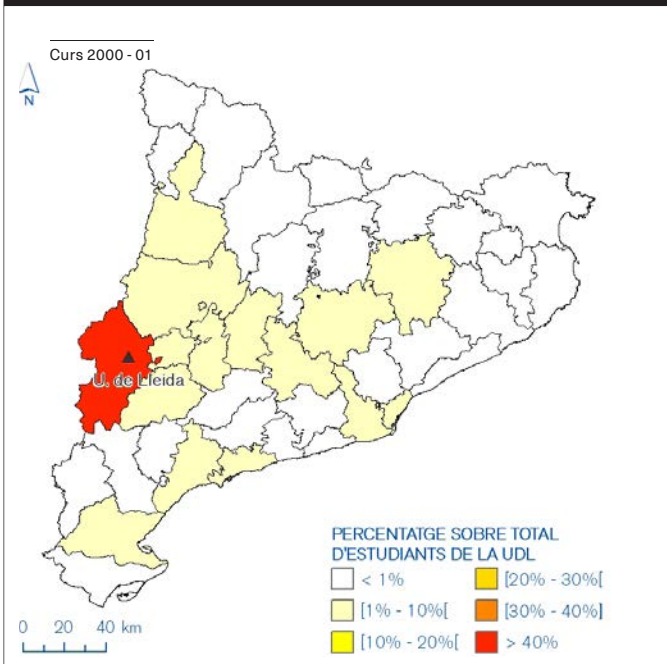

Comentari sobre la sèrie temporal

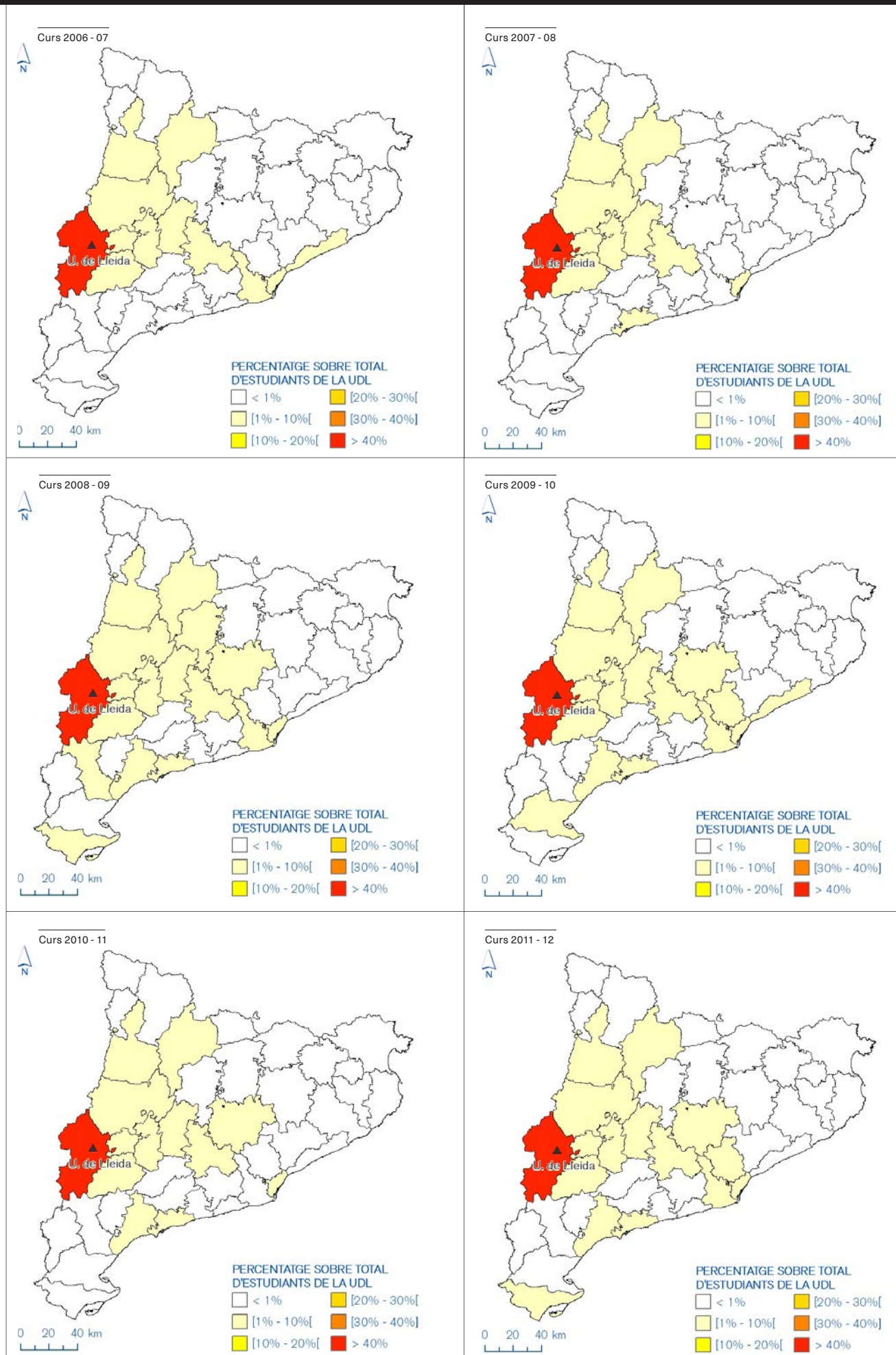
L'anàlisi per a tots i cadascun dels cursos acadèmics recollits en aquestes taules rubrica les diferents corones que conformen l'àrea d'influència de la UdL que s'han analitzat més amunt en la qual destaca com més del 40 % dels estudiants universitaris de nou accés que resideixen en les comarques que conformen la corona principal es decanten per l'oferta d'aquesta Universitat. Els percentatges d'estudiants de les comarques que conformen la 2a corona també és molt alt.

D'aquesta manera, es configura una àrea d'influència clarament delimitada característica de les universitats territorials (la mateixa UdL així com també per la UdG i la URV) definida per les comarques geogràficament més properes a la ubicació dels seus campus que no es dona en les universitats metropolitanes. Malgrat que l'anàlisi anual pugui presentar certs alts i baixos, la tendència global és clarament aquesta.

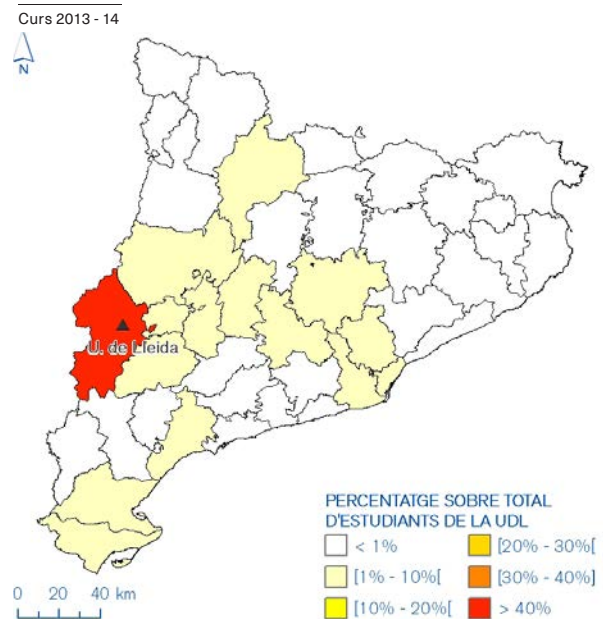
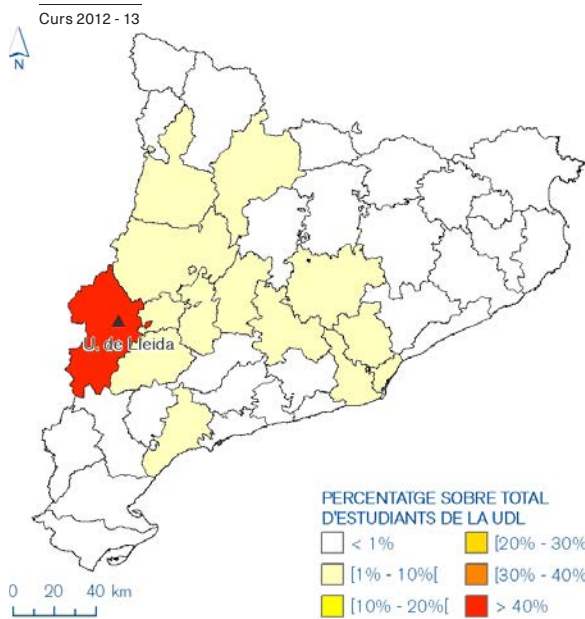

TAULA 7.16. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE LLEIDA. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UdL PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

Les comarques que delimiten l'àrea de captació de la UdL es corresponen, bàsicament, amb aquelles que conformen la primera de les corones que defineixen la seva àrea d'influència; és a dir, les comarques del Segrià, les Garrigues, l'Urgell, el Pla d'Urgell i la Noguera a les quals qual sumar-hi altres comarques com ara la Segarra, l'Anoia i el Bages així com el Barcelonès o el Tarragonès.

Cal fer palès, però, que per a la correcta interpretació d'aquesta àrea de captació cal tenir present el pes demogràfic de les diferents comarques que la integren. D'aquesta manera, els alumnes residents al Segrià representen més de 40 % dels alumnes de la UdL mentre que els estudiants residents a les comarques geogràficament més properes estan, en conjunt, poc poblades. Per la mateixa raó, el fet que el Tarragonès i el Barcelonès, més allunyats, estiguin representats es deu al seu alt nombre de població i no pas a la influència que exerceix la UdL entre els seus estudiants residents.

En conseqüència, és el seu caràcter territorial el que defineix també l'àrea de captació de la UdL.

7.7. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Girona (UdG)

De l'anàlisi dels mapes reflectits a la *Taula 7.17.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la udG*, es constata com al llarg de tota la seqüència temporal analitzada la major part dels estudiants residents a les comarques de l'Alt i el Baix Empordà, la Garrotxa, el Pla de l'Estany, el Gironès i la Selva es decanten principalment per la udG a l'hora d'iniciar els seus estudis universitaris. És de destacar, alhora, que la Universitat és escollida per un gran nombre d'estudiants d'Osona -per la proximitat geogràfica i la facilitat de comunicacions i pel preu públic de les titulacions respecte el cost més elevat dels estudis a la Uvic- i del Ripollès tot i que el seu nombre ha anat decreixent al llarg del període. Aquestes comarques delimiten l'àrea d'influència principal de la udG.

Més enllà d'aquesta àrea geogràficament més propera a la ubicació de la udG¹⁰⁵, es constata que aquesta universitat té un pes menor en la tria dels estudiants residents en la resta de comarques catalanes; entre un 1 i un 10 % en la majoria de casos i inferior a l'1 % en d'altres.

Tot i que, efectivament, hi ha matrícula d'estudiants d'aquestes comarques, el seu pes en el global de la matrícula de la udG és globalment baix, fet que es constata en l'anàlisi de l'àrea de captació d'estudiants d'aquesta universitat representada a la *Taula 7.17.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la udG* on s'observa que aquesta àrea —delimitada per les comarques d'origen del major nombre d'alumnes matriculats— es circumscriu a les comarques més properes geogràficament a la seva ubicació i amb millors vies de comunicació les quals s'han mantingut estables al llarg de tot el període: el Gironès, l'Alt i el Baix Empordà, la Selva i, a més distància, el Pla de l'Estany, la Garrotxa i Osona. Cal destacar que el pes dels alumnes provinents de les comarques densament poblades del Barcelonès, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental que s'han matriculat a la udG fa que aquestes comarques, tot i l'àmplia oferta d'universitats que hi estan ubicades, formin part també d'aquesta àrea de captació de la udG.

Malgrat això, el pes dels alumnes de la resta de comarques barcelonines i la totalitat de les de Tarragona i de Lleida en la matrícula global de la udG és molt poc significatiu per la qual cosa pot concloure's que tant l'àrea d'influència com la de captació d'estudiants de nou accés de la udG està molt lligada a les comarques més properes geogràficament i amb bones comunicacions viàries (tant de transport públic com privat) que permeten el desplaçament diari d'anada i tornada entre el domicili i els centres d'estudis sobre les quals la udG actua, com es veurà més endavant, com a única universitat dominant per proximitat geogràfica (*1a dinàmica*).

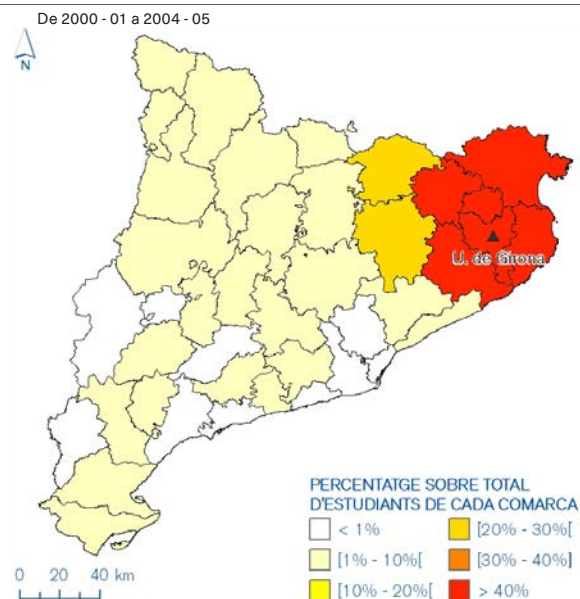
---

105 Els diferents centres que conformen la Universitat de Girona s'ubiquen en la seva totalitat en els municipis de Girona i Salt. A Sant Pol de Mar s'hi ubica l'Escola Universitària d'Hosteleria i Turisme, centre adscrit a la udG.

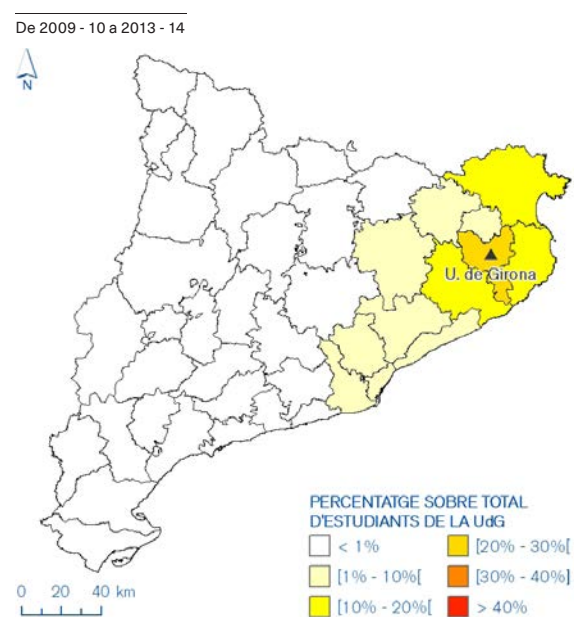
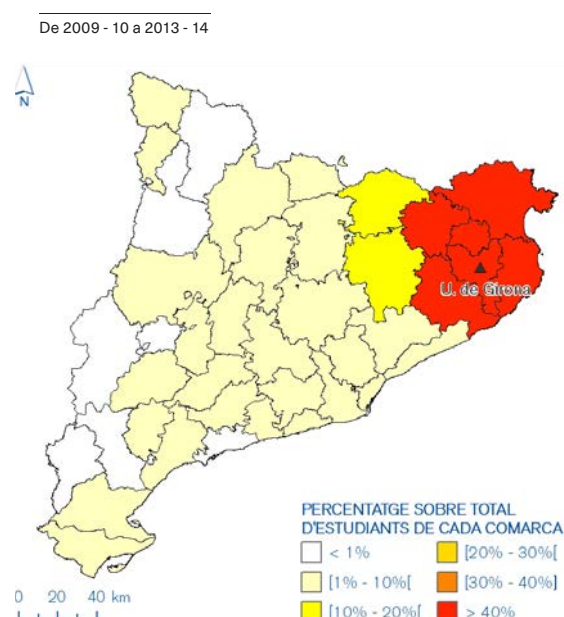
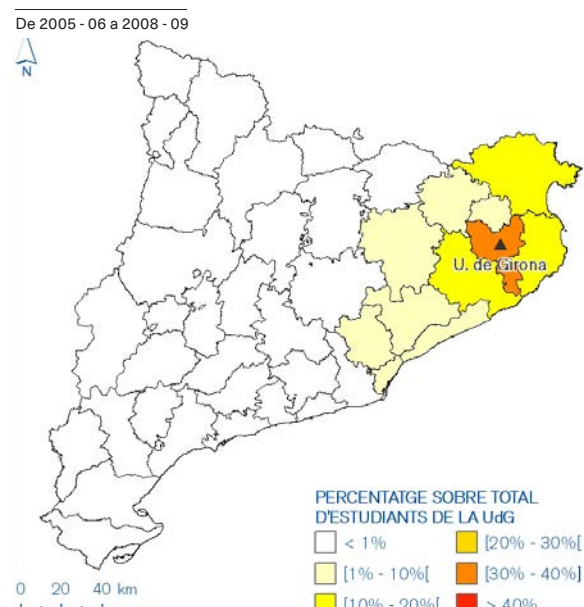
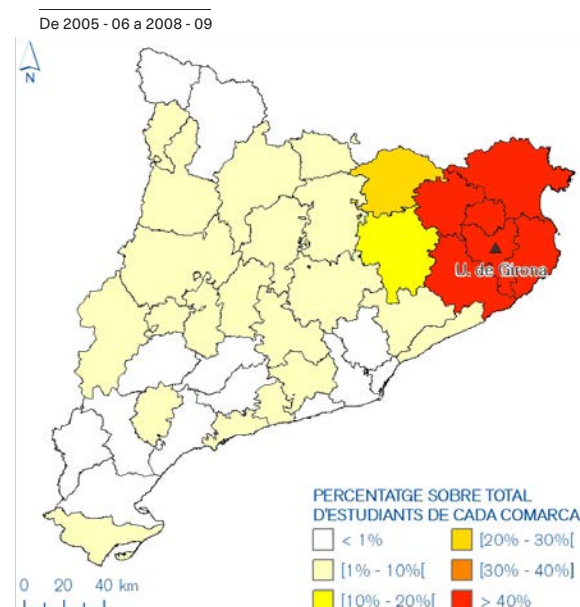
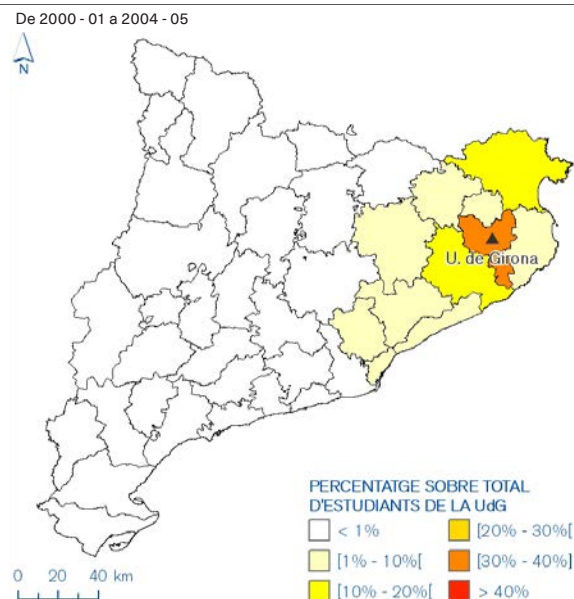

TAULA 7.17. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE GIRONA

Taula 7.17.1. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UdG. Àrea d'influència.

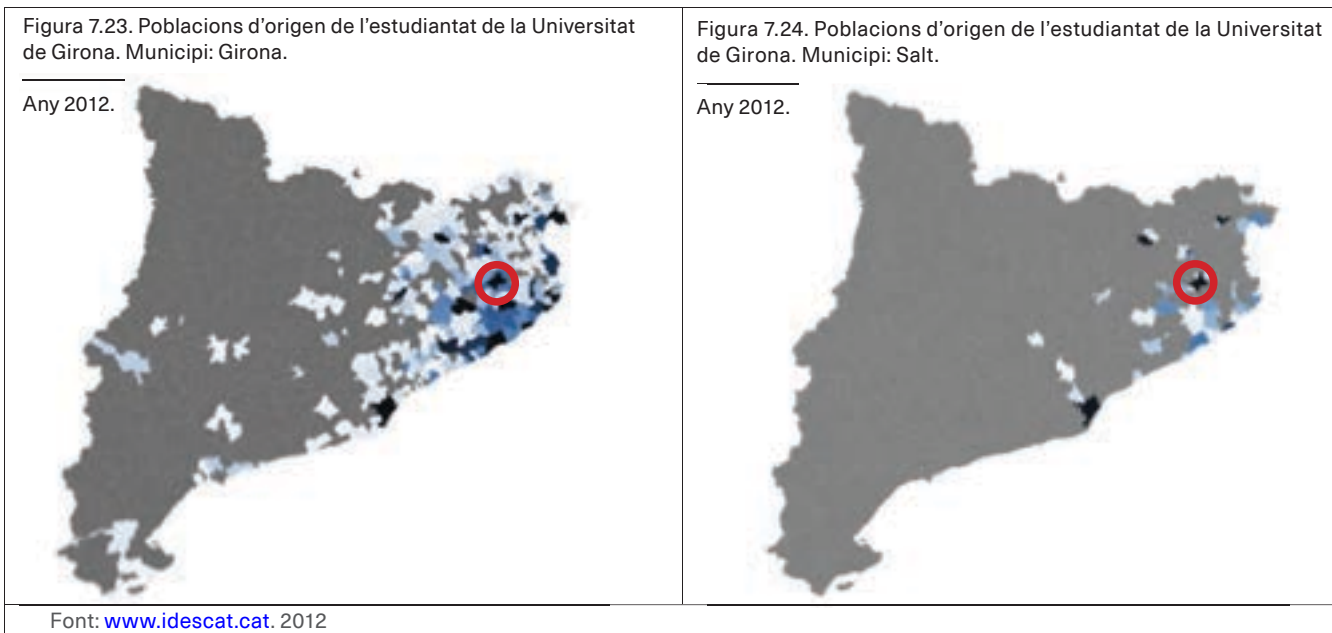

Taula 7.17.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UdG. Àrea de captació.

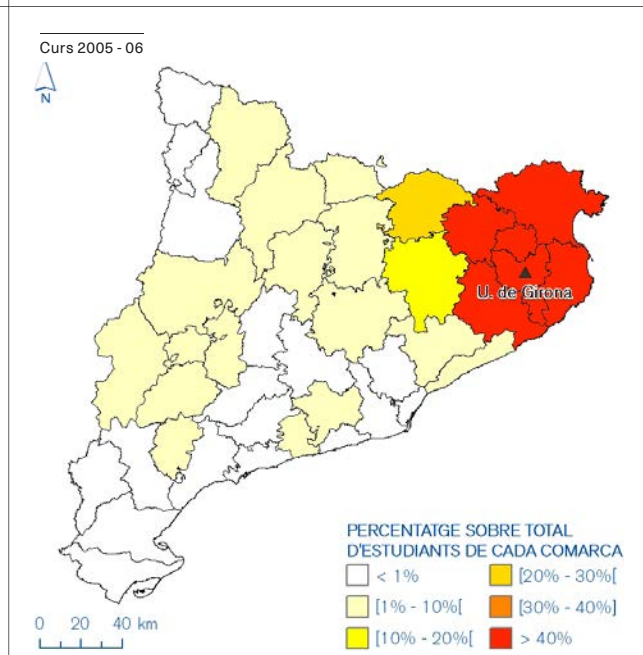
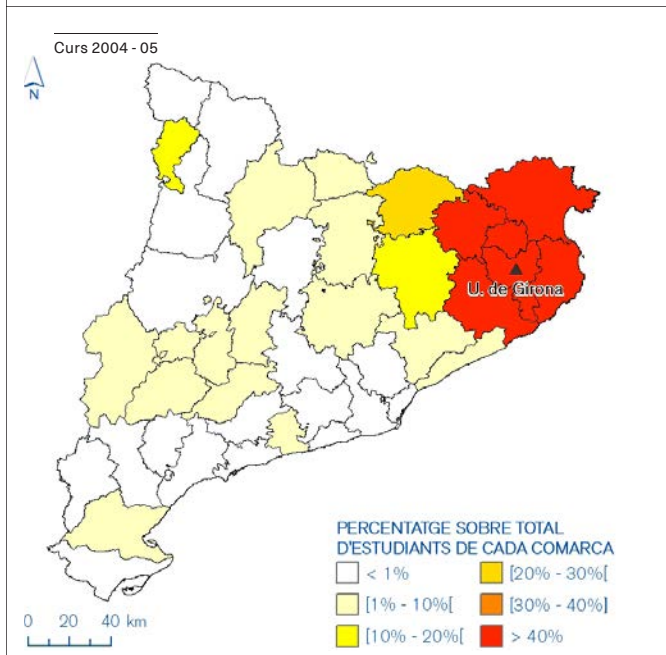
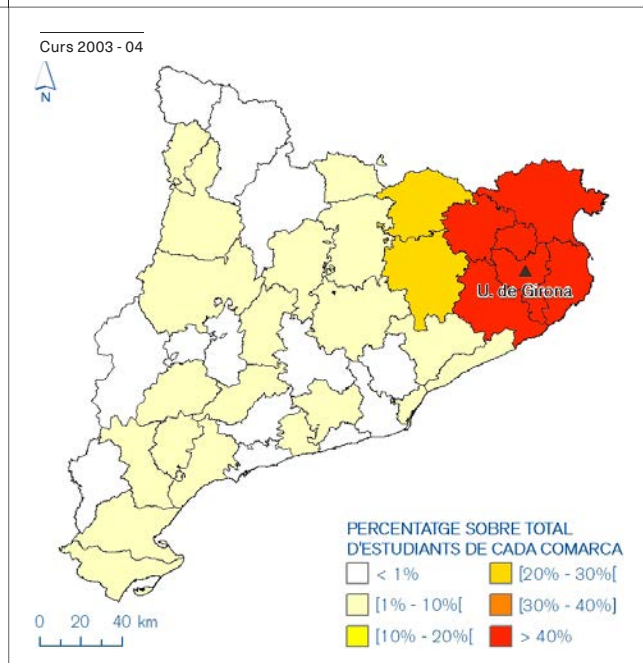
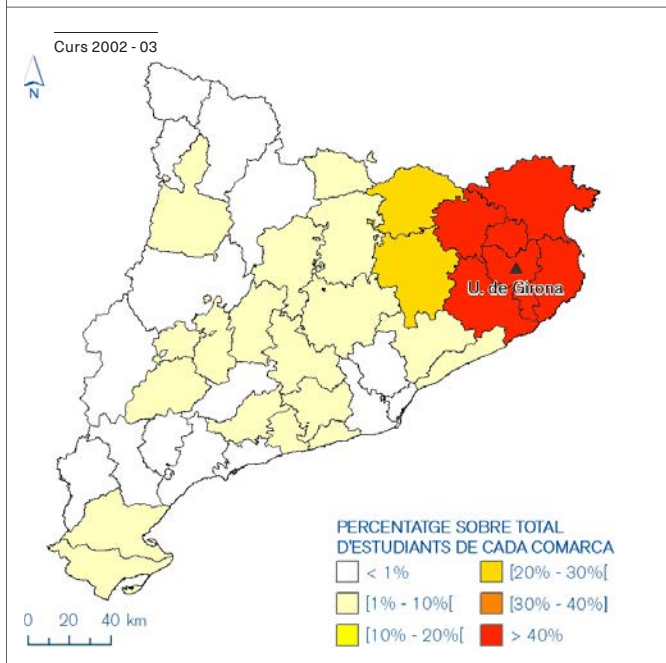
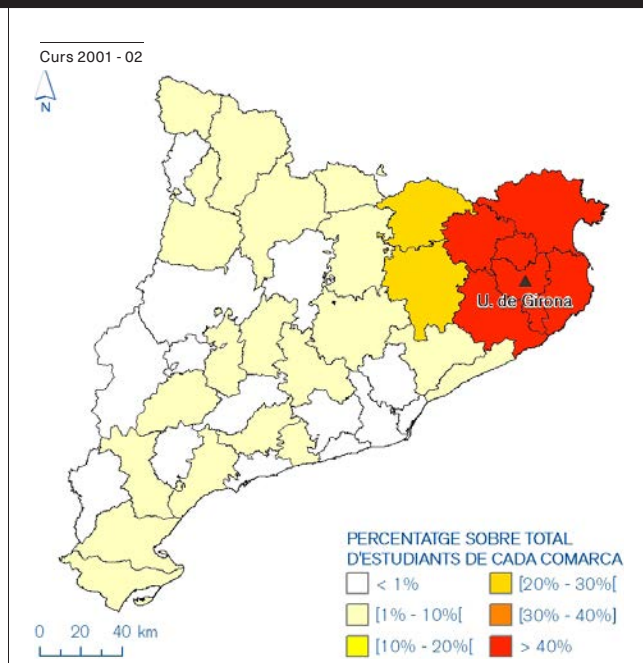
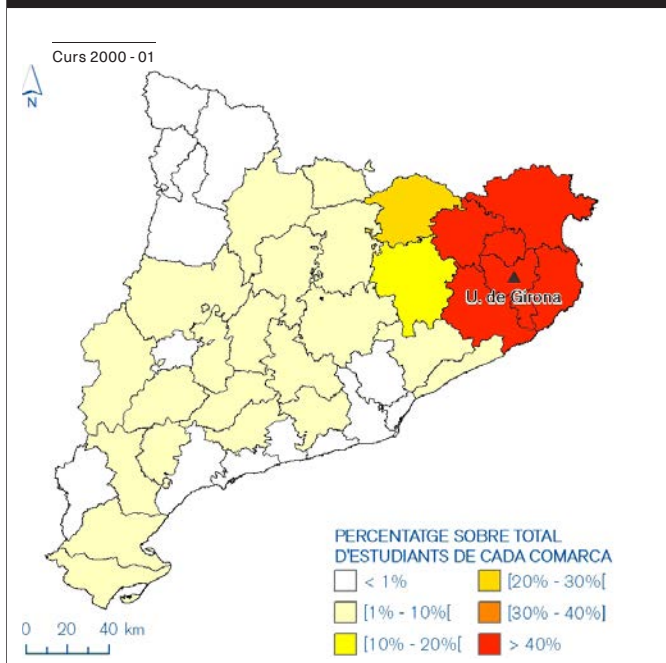
Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Complementant aquesta visió que atorguen els anteriors mapes de desagregació comarcal amb els d'escala municipal de l'IDESCAT, i pel que fa a la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven a la Universitat de Girona, pot apreciar-se a les *Figures 7.23.* i *7.24.* que la majoria d'aquests alumnes provenien de municipis prou propers a Girona i a Salt com per permetre'ls el retorn diari. L'àrea que abasten aquests municipis es correspon, com ja s'ha indicat, a les comarques de residència del major nombre d'estudiants matriculats a la udG al llarg del període analitzat i que configuren la principal àrea d'influència i captació d'alumnat de la udG consignats a les *Taules 7.17.1.* i *7.17.2.* D'una banda, l'Alt i el Baix Empordà, la Selva, el Pla de l'Estany, la Garrotxa i Osona, alhora que també es constata força presència d'estudiants de diferents municipis del Vallès Occidental i Oriental, el Maresme i el Barcelonès, comarques, aquestes, relativament poc allunyades de Girona i ben comunicades¹⁰⁵. També es constata, finalment, la presència d'estudiants d'alguns municipis del Tarragonès, del Baix Camp o del Segrià a la ciutat de Girona tot i que el percentatge d'alumnes d'aquestes comarques és molt menor com ja s'ha comentat.

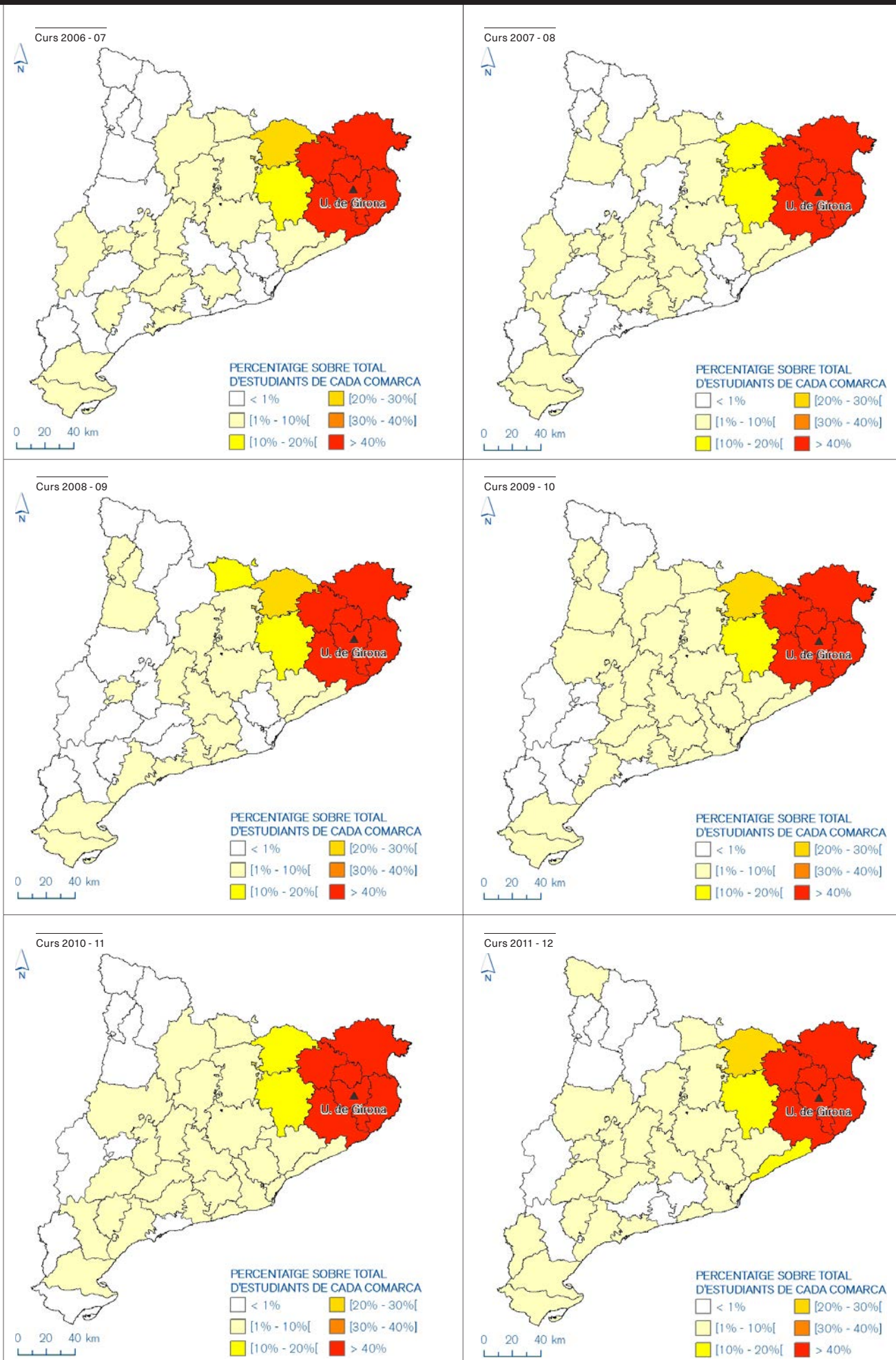
106 El fet que, a més, siguin comarques densament poblades també justifica aquesta presència d'estudiants a la udG.

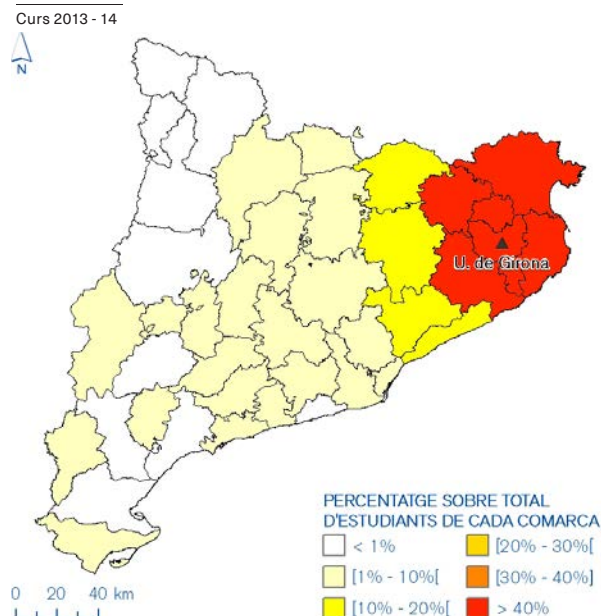
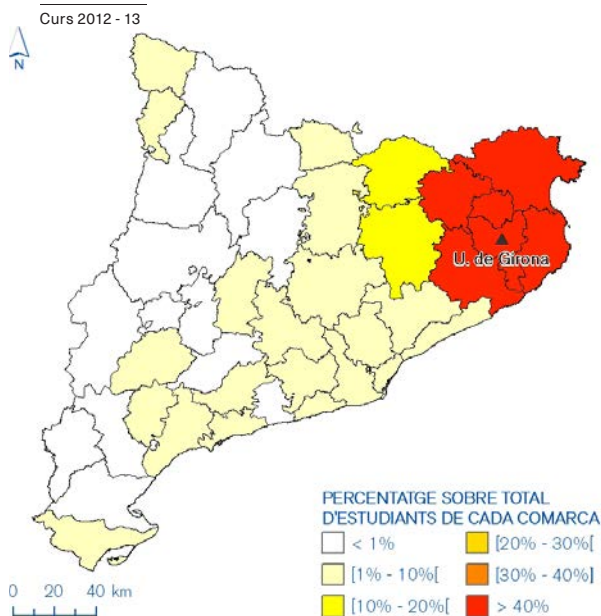

TAULA 7.18. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE GIRONA. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UdG PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

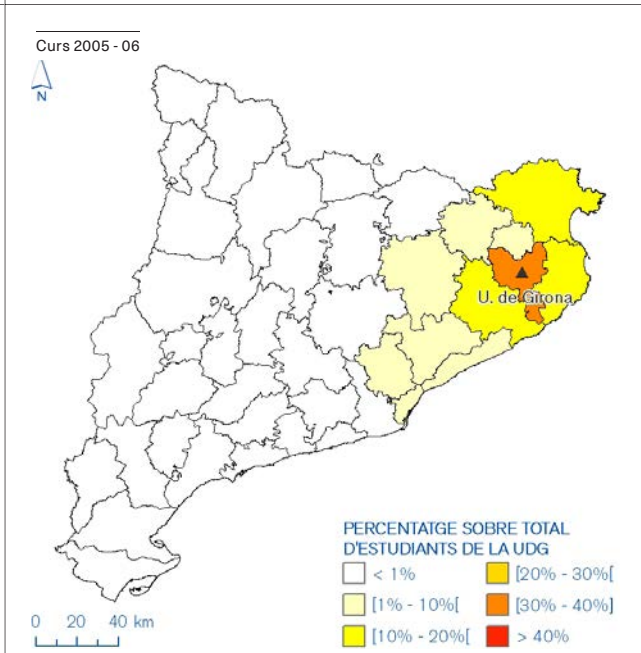
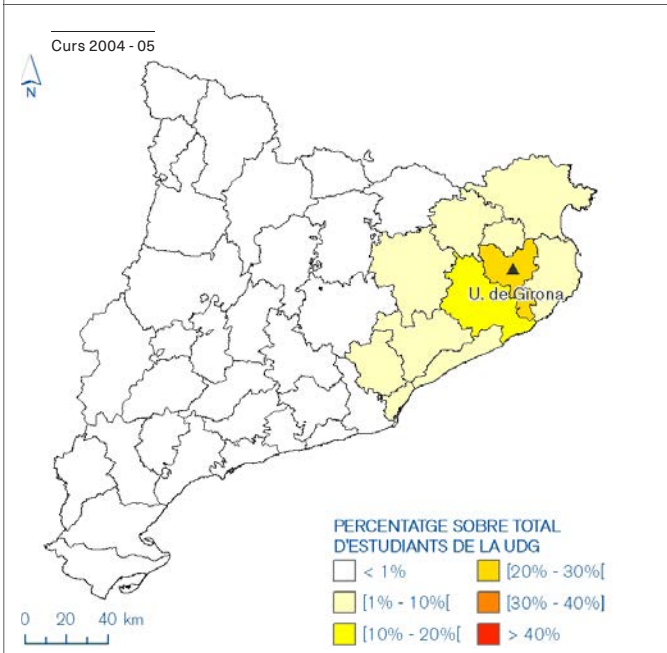
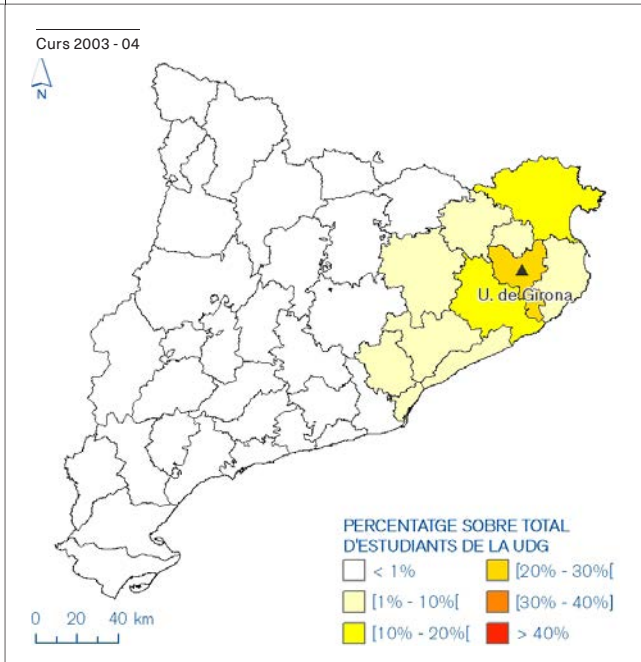
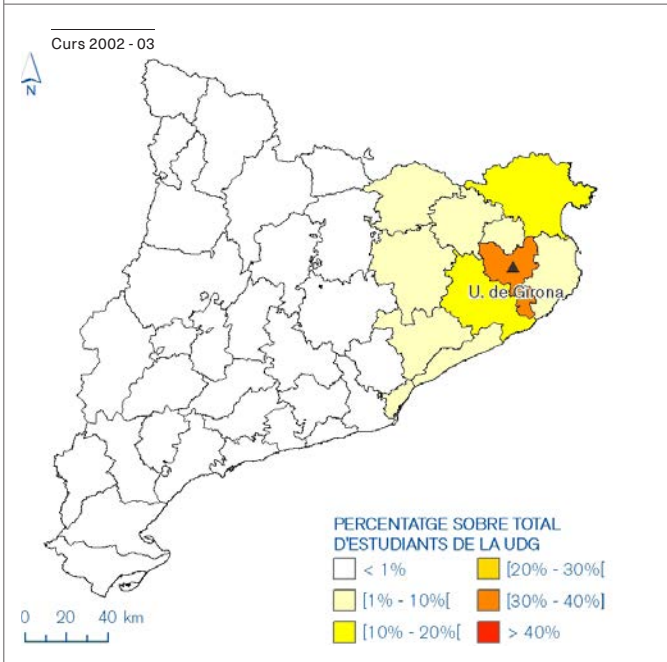
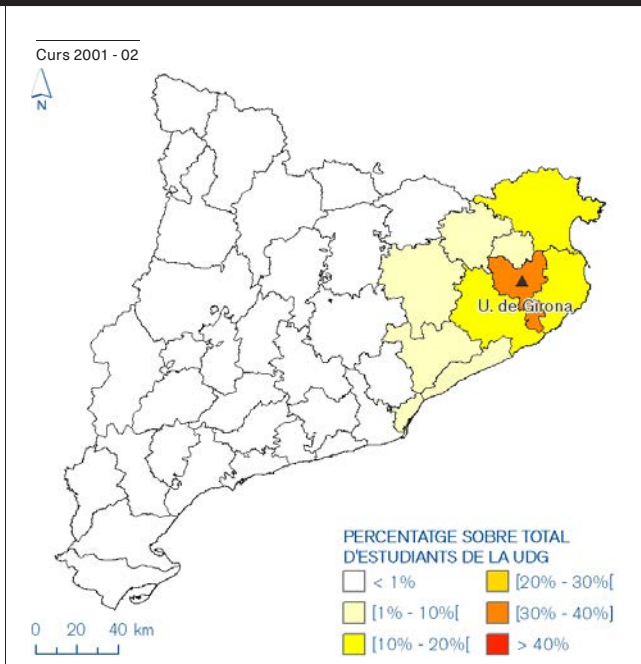
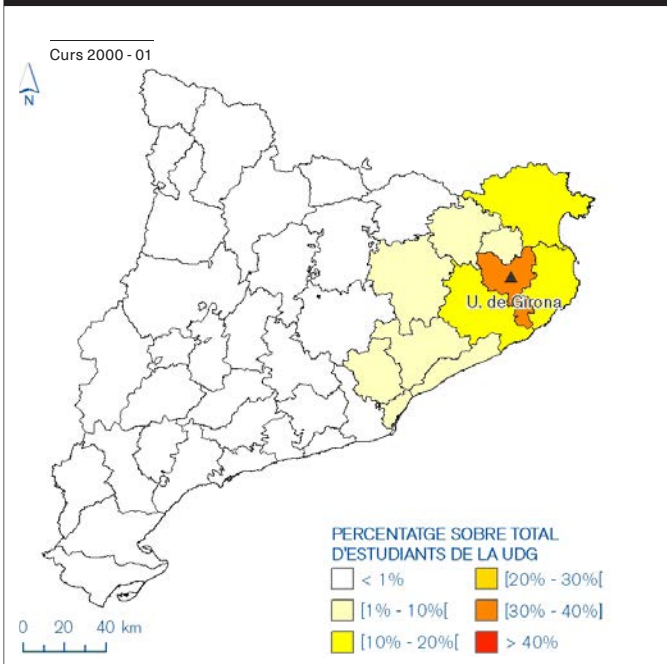
Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

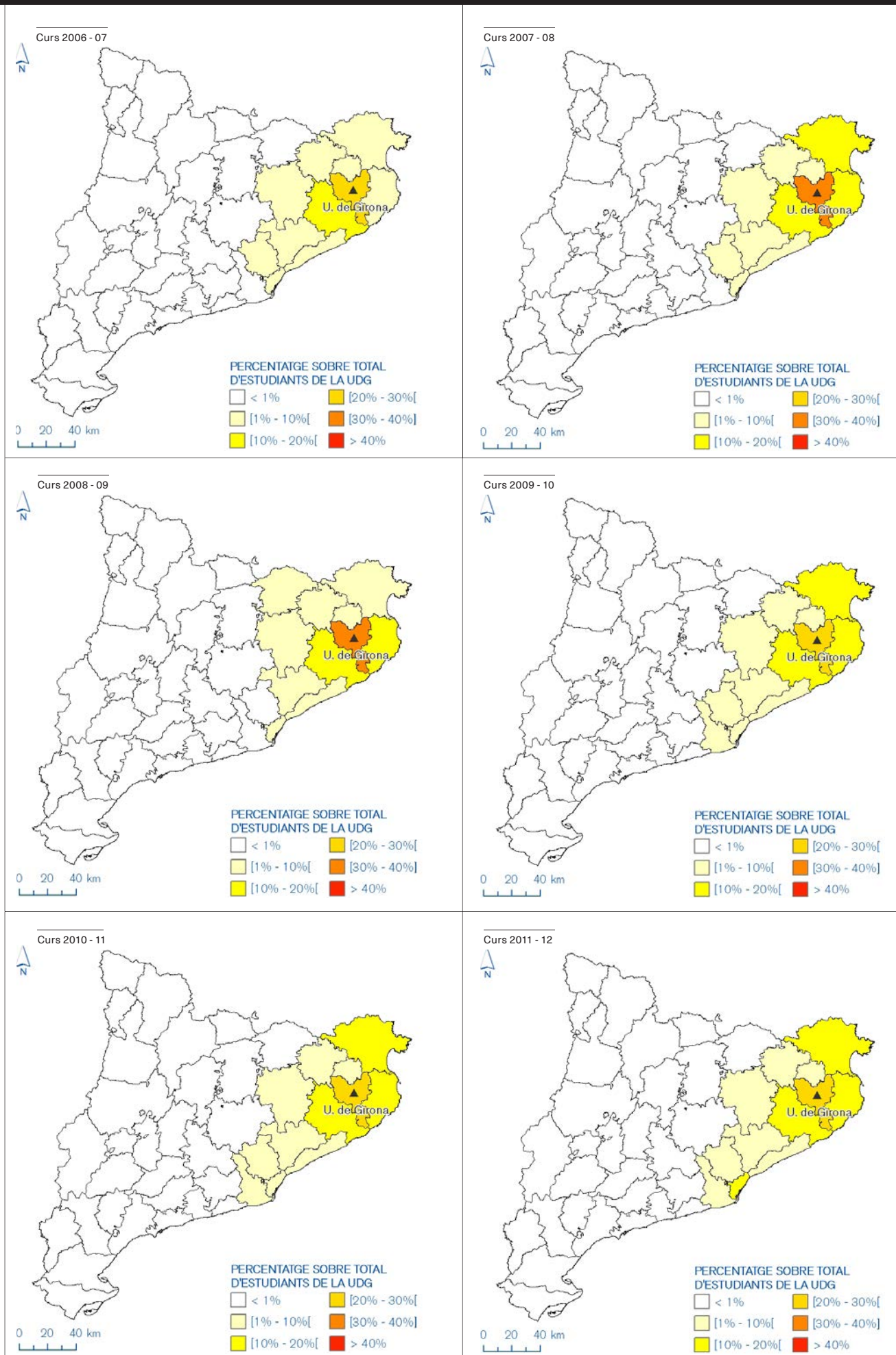
Comentari sobre la sèrie temporal

L'àrea d'influència de la udG respon, igual que la de la UdL i la URV, a un caràcter marcadament territorial. D'aquesta manera, i al llarg dels 14 cursos recollits en aquesta recerca, més del 40 % de l'estudiantat resident a les comarques gironines del Gironès, l'Alt i el Baix Empordà, el Pla de l'Estany, la Garrotxa i la Selva s'han decantat per la seva oferta acadèmica mentre que en el cas del Ripollès, aquest percentatge ha estat una mica més baix, sobretot a partir del curs 2010-11 en endavant, probablement per la dificultat en les comunicacions viàries, més fàcils amb Osona. L'excepció la constitueix, per la mateixa raó, la comarca de la Cerdanya que s'integra, com ja s'ha vist, dins l'àrea d'influència de la UAB.

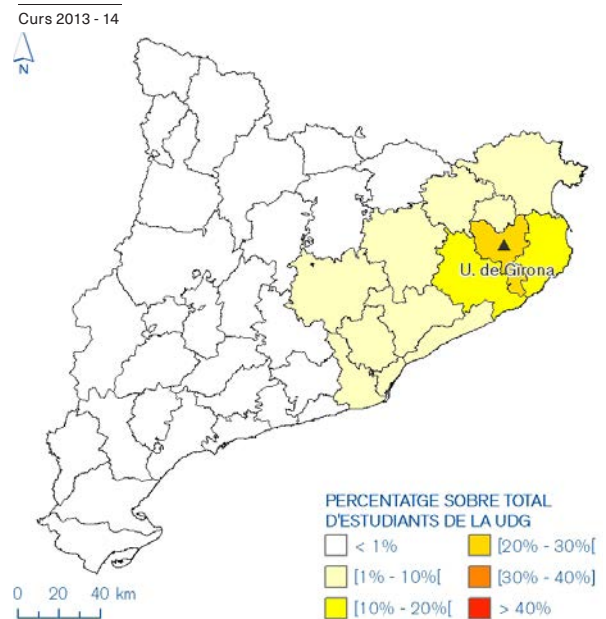
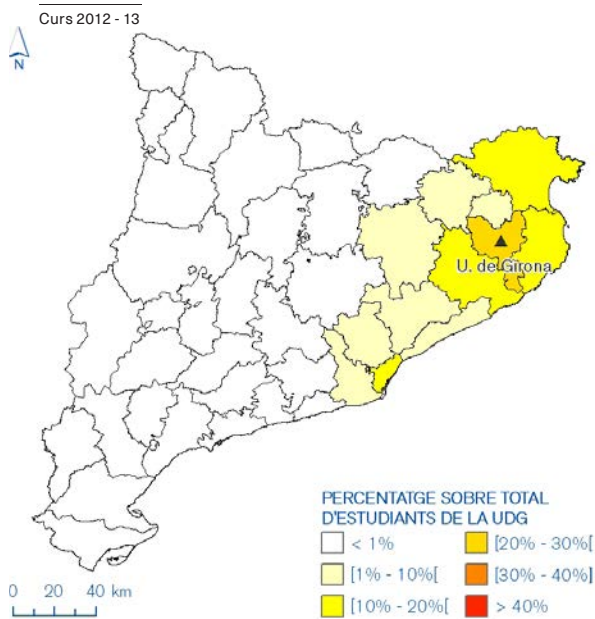

TAULA 7.19. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE GIRONA. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UdG PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

L'àrea de captació de la udG se solapa pràcticament amb l'àrea d'influència de la udG. D'aquesta manera, destaca el pes específic de l'estudiant de la comarca del Gironès, que significa entre el 20 i el 30 % o el 30 i el 40 % del total dels alumnes de nou accés que s'hi matriculen en cadascun dels cursos acadèmics analitzats. De la mateixa manera, els alumnes residents a la resta de les comarques de la Girona (sobretot els de la Selva i els de l'Alt i el Baix Empordà) mostren percentatges de matriculats elevats. Tot plegat, vindria a reforçar el caràcter d'universitat territorial de la udG.

Cal destacar, així mateix, que entre l'1 i el 10 % dels alumnes de nou accés residents a les comarques del Barcelonès, del Vallès Occidental i Oriental i, àdhuc, del Baix Llobregat a partir del curs 2009-10, es decanten per matricular-se a l'oferta acadèmica de la udG. Aquesta representativitat obeeiria més a l'alta densitat demogràfica d'aquestes comarques més que no pas a la captació pròpiament dita que exerciria aquesta universitat.

7.8. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat Rovira i Virgili (URV)

L'anàlisi dels mapes reflectits a la *Taula 7.20.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la URV*, mostra que l'àrea d'influència d'aquesta universitat queda principalment i pràcticament circumscrita, al llarg de tota la seqüència temporal, a les comarques que conformen la demarcació de Tarragona de manera encara més acusada que els casos de la UdG i la UdL com ja s'han analitzat en anteriors apartats.

D'aquesta manera, al llarg de tot el període i d'una manera estable, més del 40 % dels estudiants universitaris de nou accés residents en aquestes comarques tarragonines¹⁰⁷ s'han decantat per l'oferta de la URV, ubicada principalment als municipis de Tarragona i Vilaseca (el Tarragonès), Reus (el Baix Camp), Amposta (el Montsià), Tortosa (el Baix Ebre) i el Vendrell (el Baix Penedès) a l'hora d'escollir centre i estudis. Tot i així, és de significar la influència que també exerceix entre l'estudiantat de les comarques de Barcelona més properes geogràficament a les seves seus (bàsicament el Garraf, l'Alt Penedès i l'Anoia) així com entre els discents de les comarques de Lleida tot i que en una escala, de l'1 al 10 % dels estudiants d'aquestes comarques que escullen la URV, clarament inferior.

Més enllà d'aquesta àrea administrativa i de proximitat geogràfica a l'emplaçament de la URV és d'assenyalar la pràcticament nul·la influència que exerceix entre els alumnes de la resta de comarques de Barcelona i de Girona.

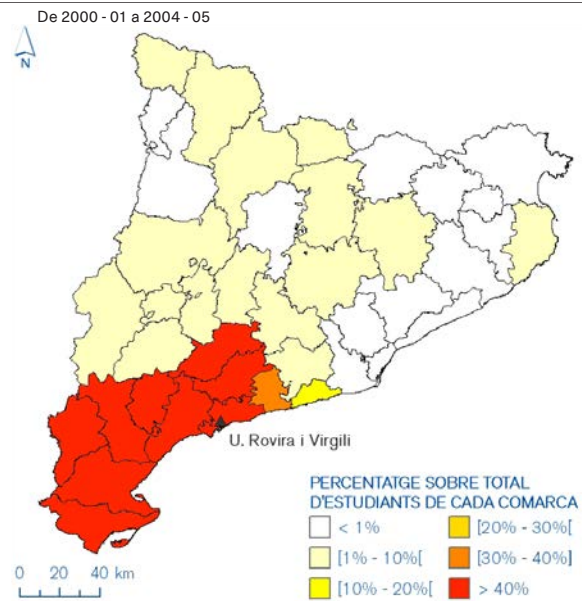
L'anàlisi de l'àrea de captació d'estudiants d'aquesta universitat representada a la *Taula 7.20.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la URV* corrobora les dades aportades que expliquen l'acusada territorialitat de l'àrea d'influència de la Universitat. S'observa, en aquest sentit, que entre el 30 i el 40 % del total d'alumnes de nou accés matriculats a la URV resideixen al Tarragonès i entre un 20 i un 3 % al Baix Camp mentre que la resta de la matrícula s'alimenta d'alumnes provinents de les altres comarques tarragonines (a excepció del Priorat, molt probablement pel seu baix nombre de població). La presència d'alumnes de comarques com ara el Barcelonès i el Segrià i, en el període 2009-10 a 2013-14 també el Baix Llobregat, s'explica per la seva alta densitat demogràfica més que no pas per criteris de proximitat (fenomen semblant passa a la UdG i la UdL).

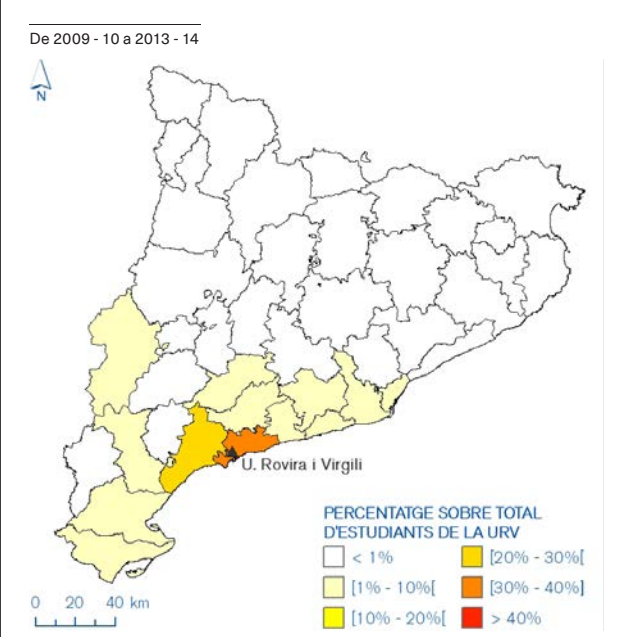
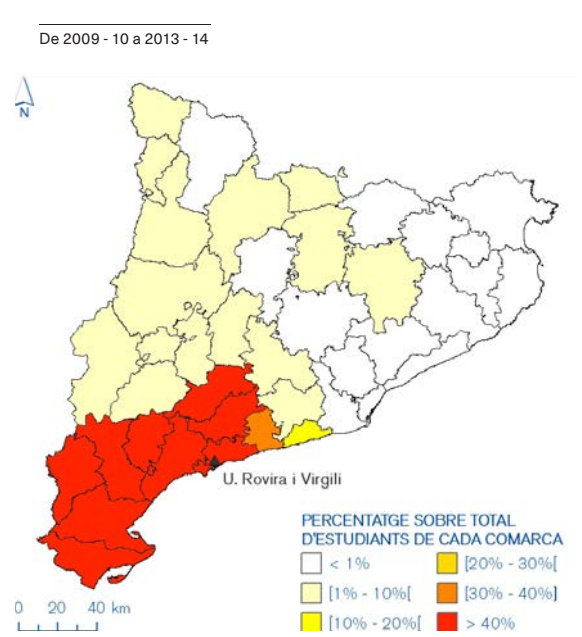
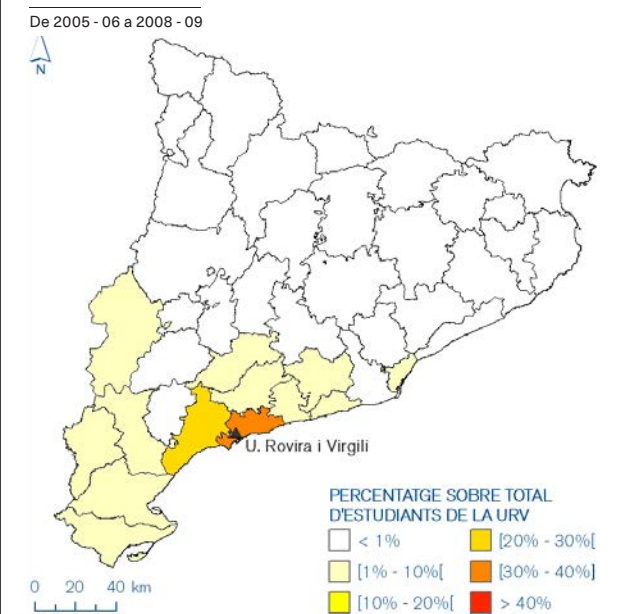
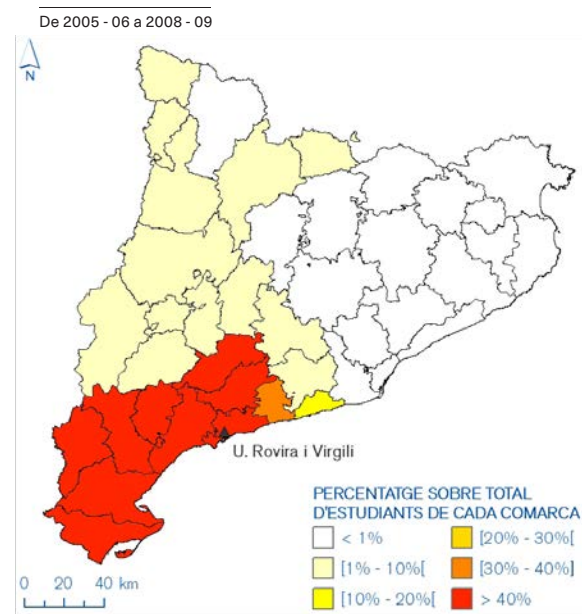
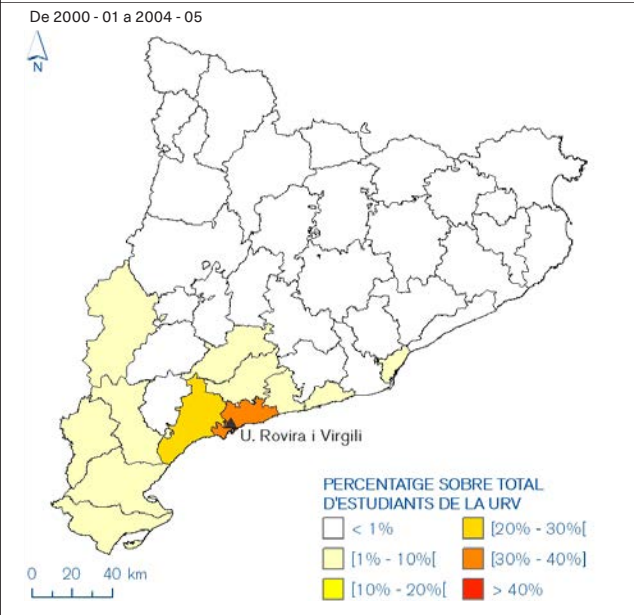
¹⁰⁷ L'excepció és la comarca del Baix Penedès, que mostra un percentatge d'estudiants universitaris que es decanten per la URV lleugerament menor (entre un 30-40 %) malgrat l'existència d'un centre d'aquesta universitat en el municipi —seu del Baix Penedès—.

TAULA 7.20. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Taula 7.20.1. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA URV. Àrea d'influència.

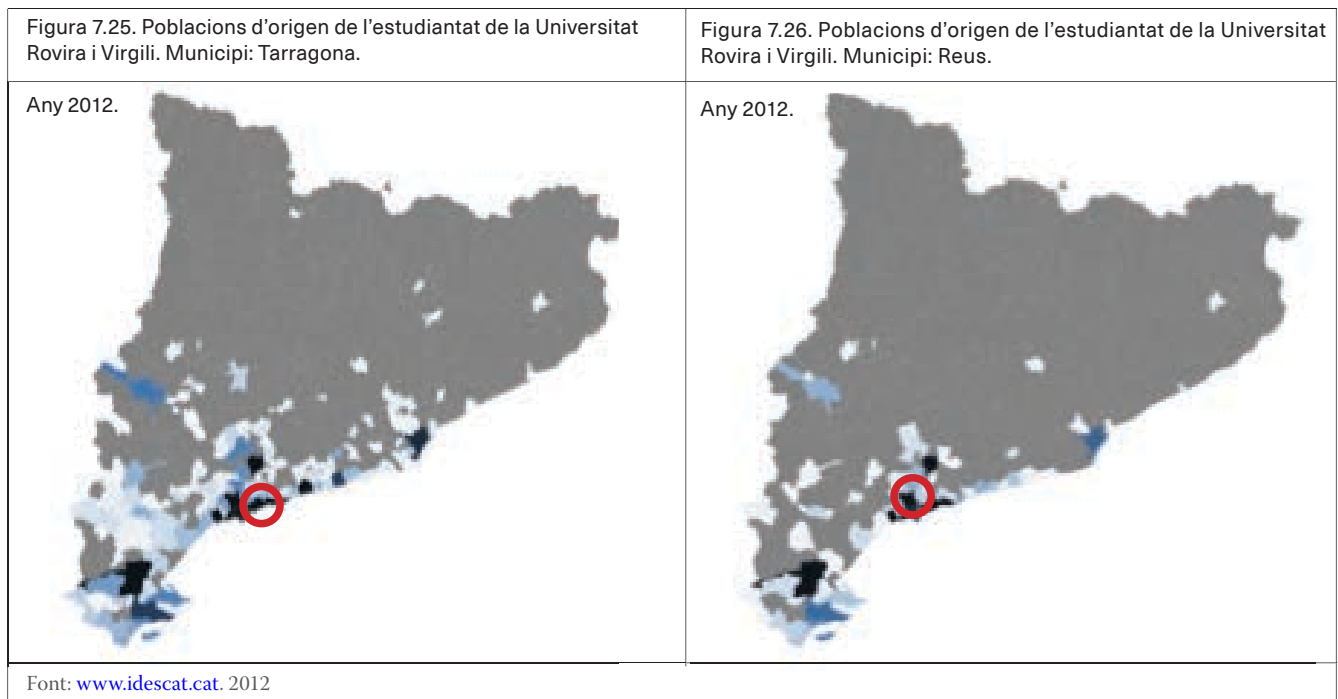
Taula 7.20.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA URV. Àrea de captació.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Complementant aquesta visió que atorguen els anteriors mapes de desagregació comarcal amb els d'escala municipal de l'IDESCAT, i pel que fa a la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven a la Universitat Rovira i Virgili¹⁰⁸, pot apreciar-se a les *Figures 7.25.* i *7.26.* que la majoria dels alumnes que estudiaven a les principals seus d'aquesta universitat (Tarragona ciutat i Reus) provenien de municipis prou propers com per permetre'ls el retorn diari, els quals, a més, formen part de les comarques tarragonines que conformen les principals zones d'influència de la universitat i de captació del seu alumnat. En aquest sentit, és paradigmàtic el mapa de la ciutat de Tarragona que mostra com els municipis de procedència dels alumnes no residents que hi estudien dibuixen clarament els límits de la província. Un cop més, la presència d'estudiants de poblacions com Barcelona, Girona o Lleida així com d'algunes del Vallès Occidental s'ha d'entendre des de la perspectiva de la seva població total.

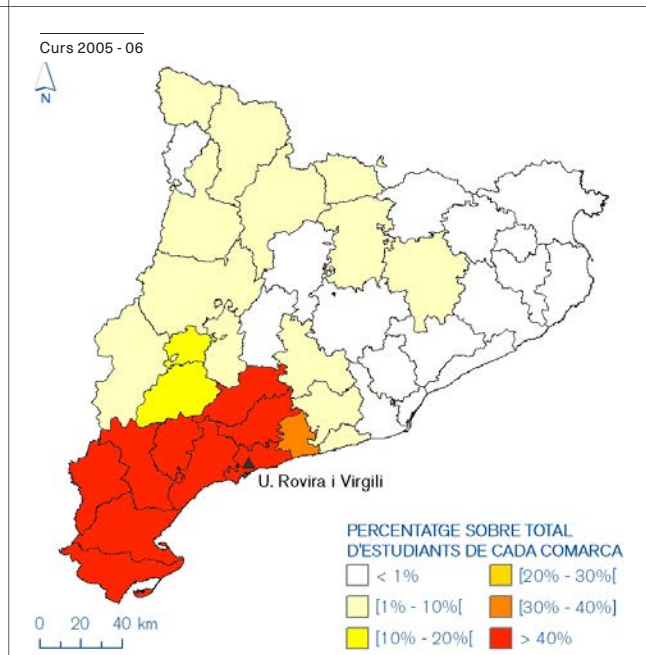
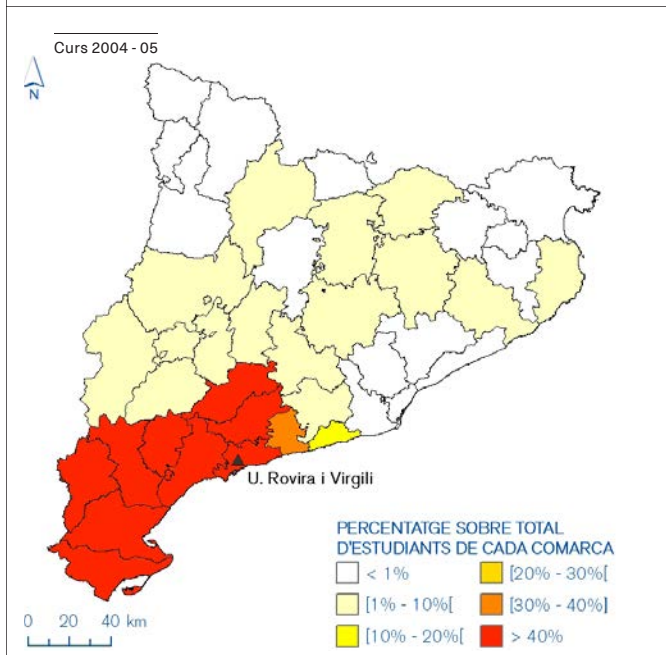
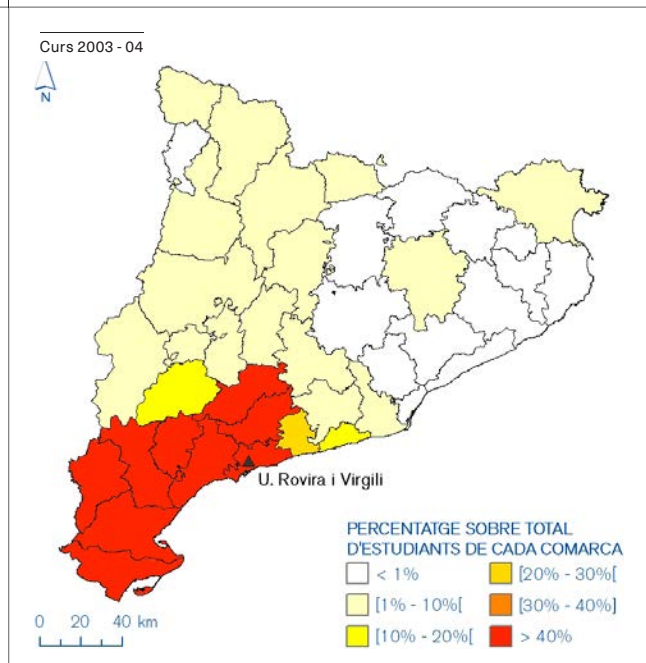
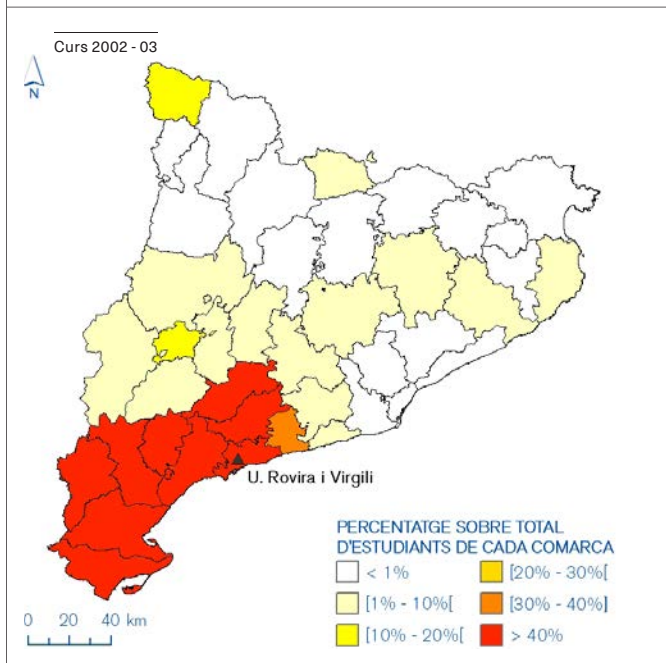
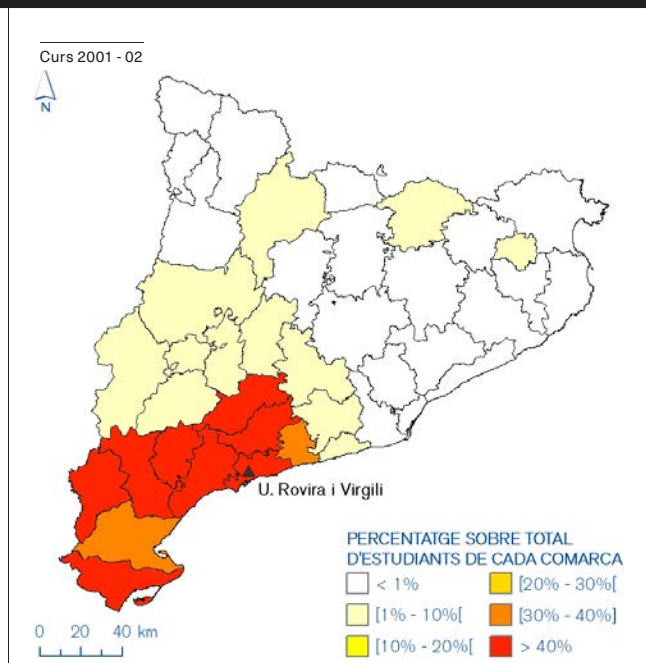
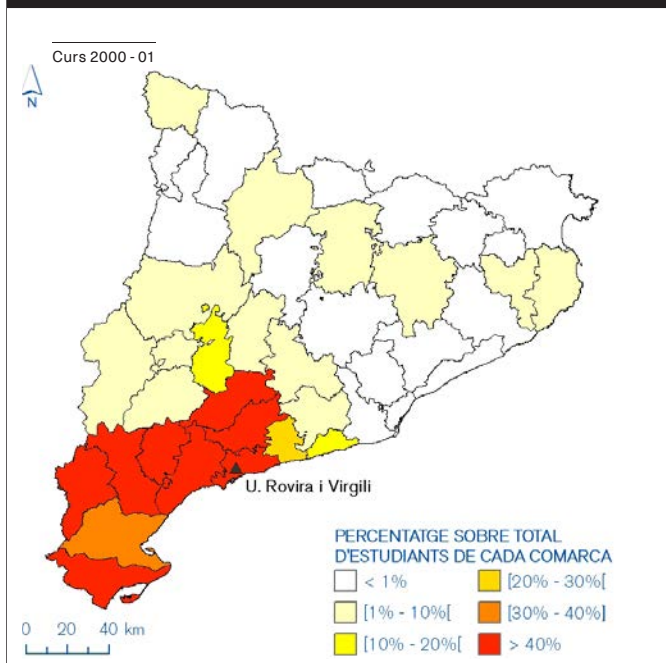

Pel que fa als municipis de Vila-seca i Tortosa (*Figures 7.27.* i *7.28.*) la seva àrea és més petita degut a la menor oferta de places i titulacions dels centres que hi estan ubicats però com a característica principal destaca el fet que són àrees de captació encara de caire més local.

108 Es representen els diferents municipis seu dels estudis de la URV excepte Amposta i el Vendrell, dels quals no figuren aquestes dades.

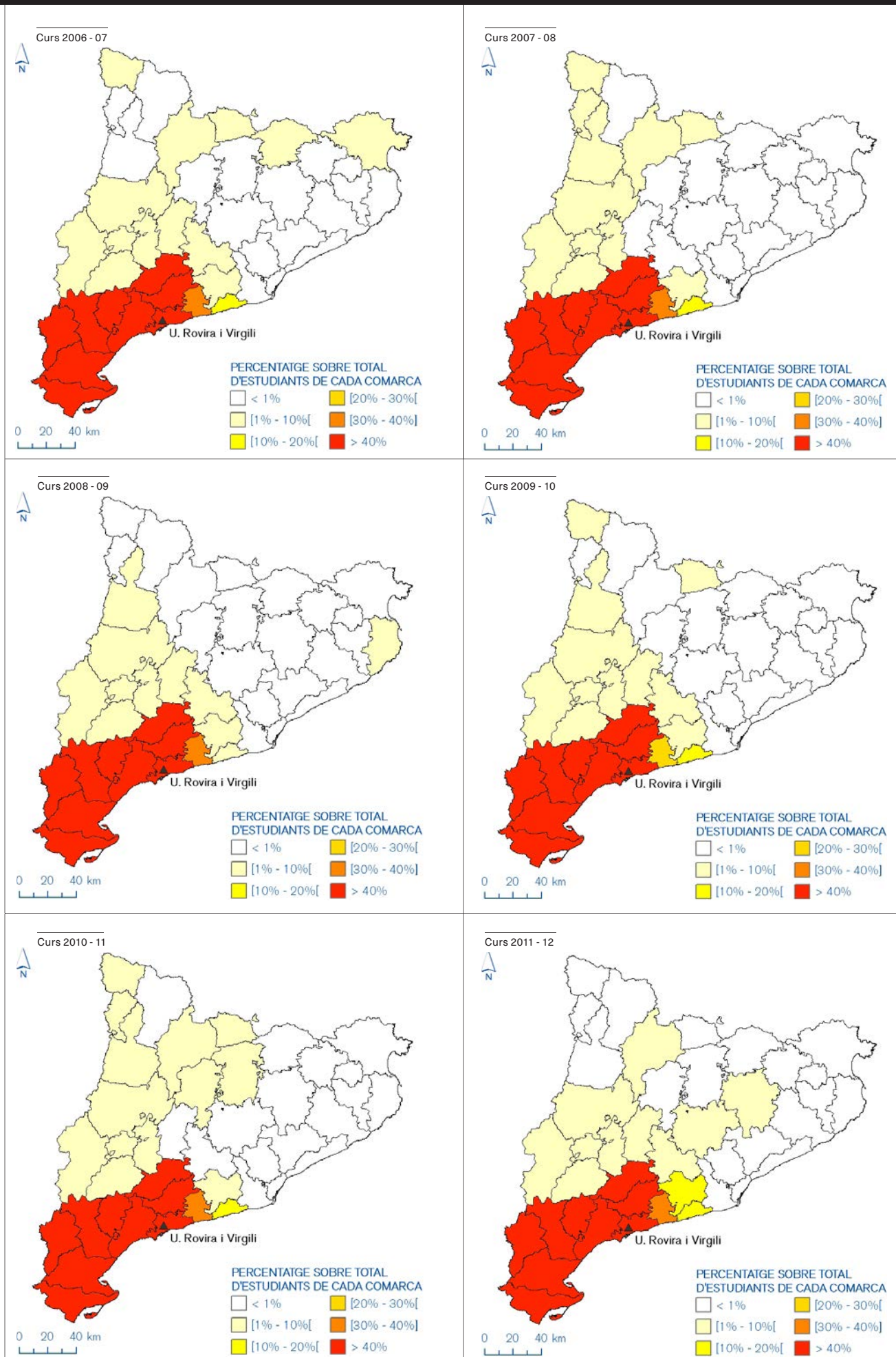
Figura 7.27. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Rovira i Virgili. Municipi: Vila-seca.	Figura 7.28. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat Rovira i Virgili. Municipi: Tortosa.
<p>Any 2012.</p> 	<p>Any 2012.</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	

Tot plegat conforma el caràcter marcadament territorial d'aquesta universitat, més accentuat encara que els casos de la UdG, la UdL i la Uvic, en la qual els criteris de proximitat geogràfica predominen de manera abassegadora entre el seu alumnat en el procés d'elecció de la seva oferta acadèmica.

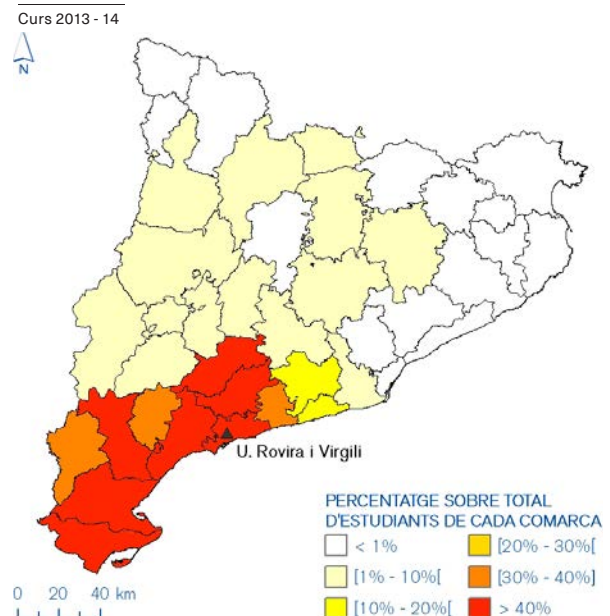
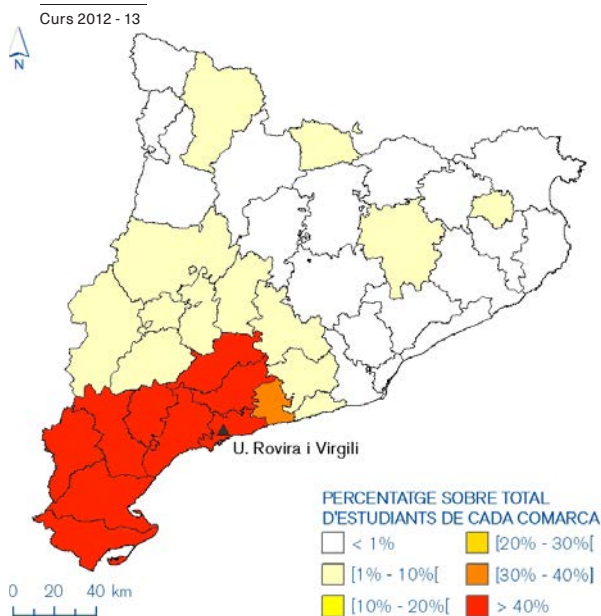

TAULA 7.21. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA URV PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers uneix.

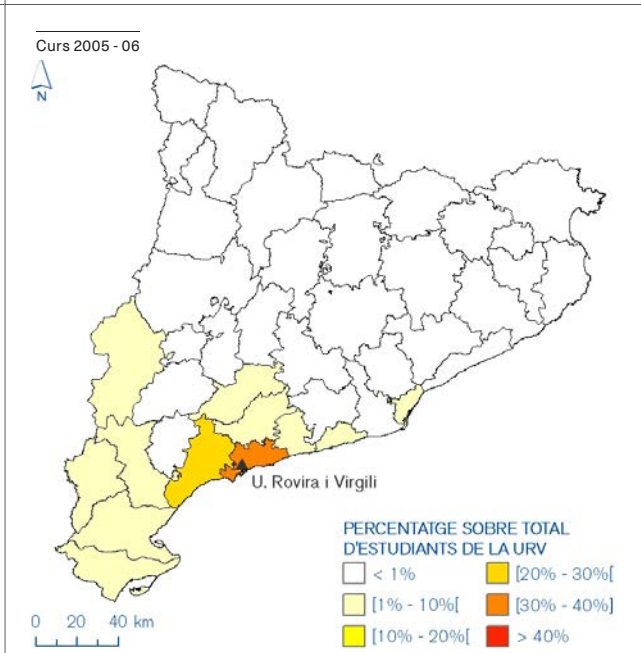
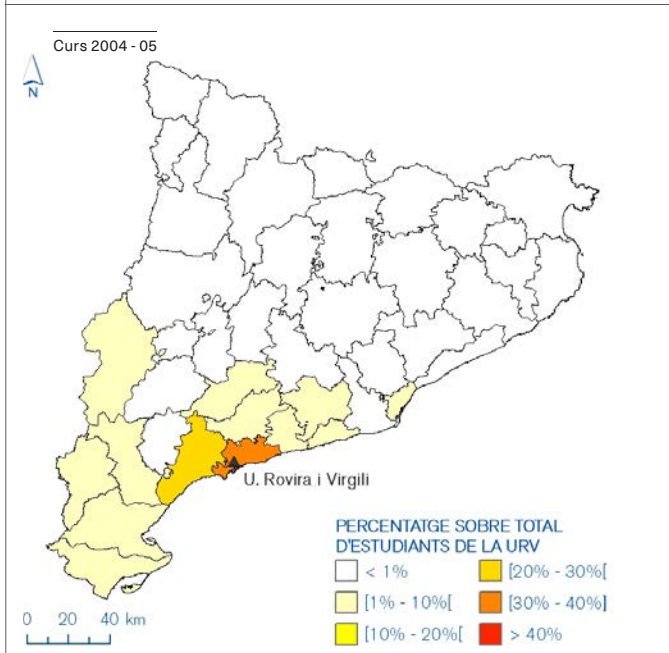
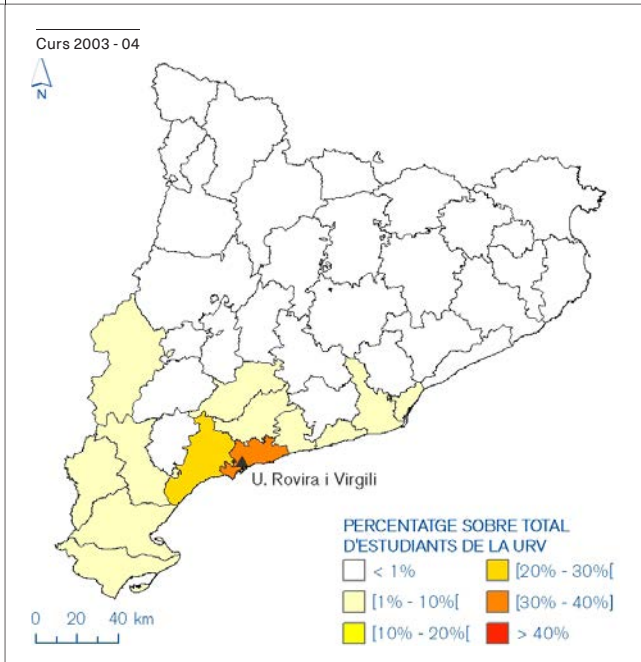
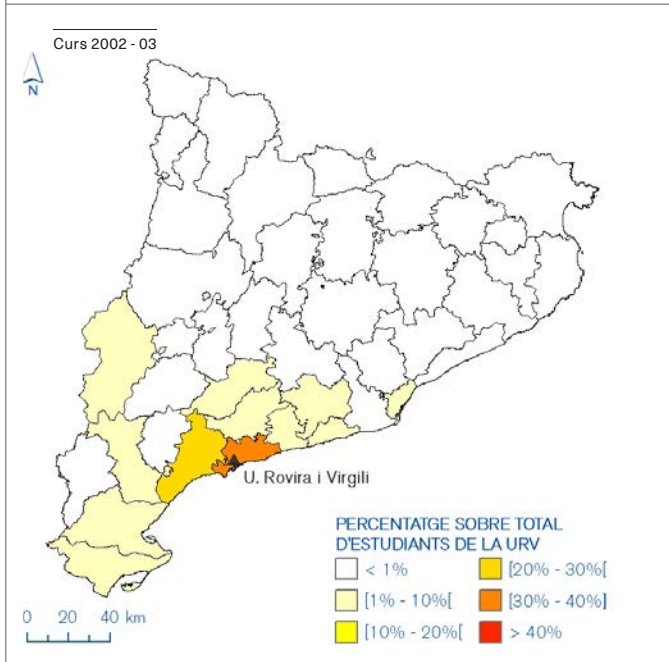
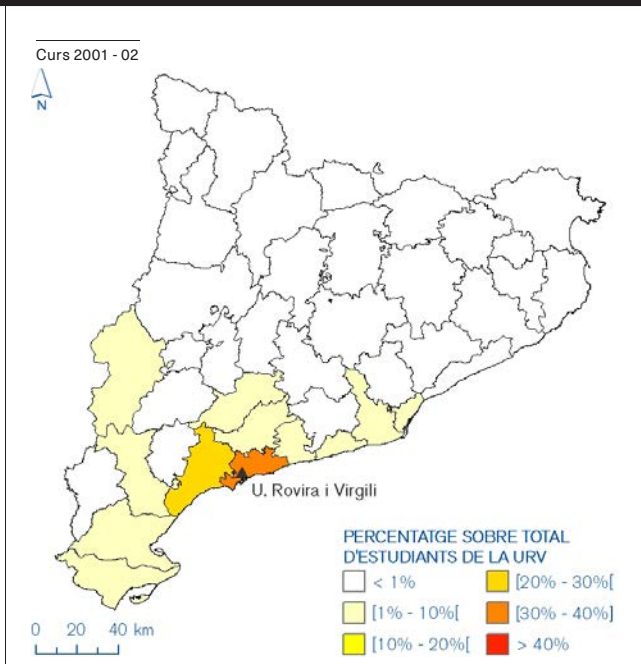
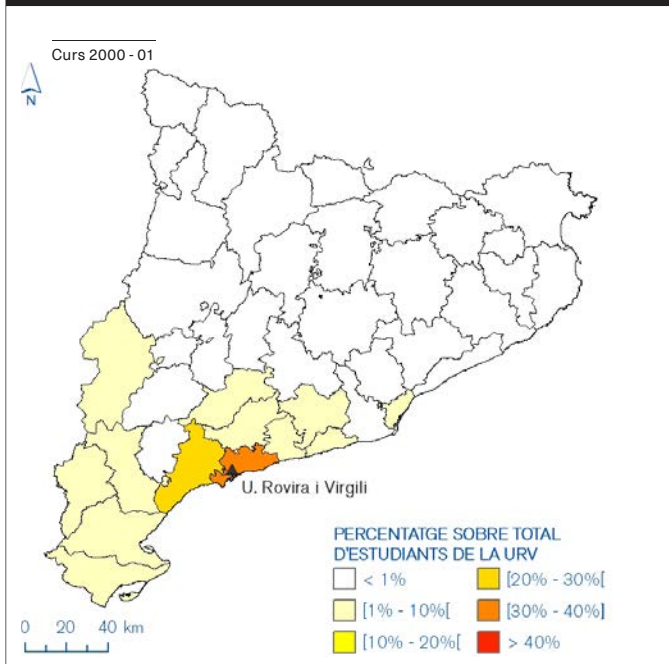

Comentari sobre la sèrie temporal

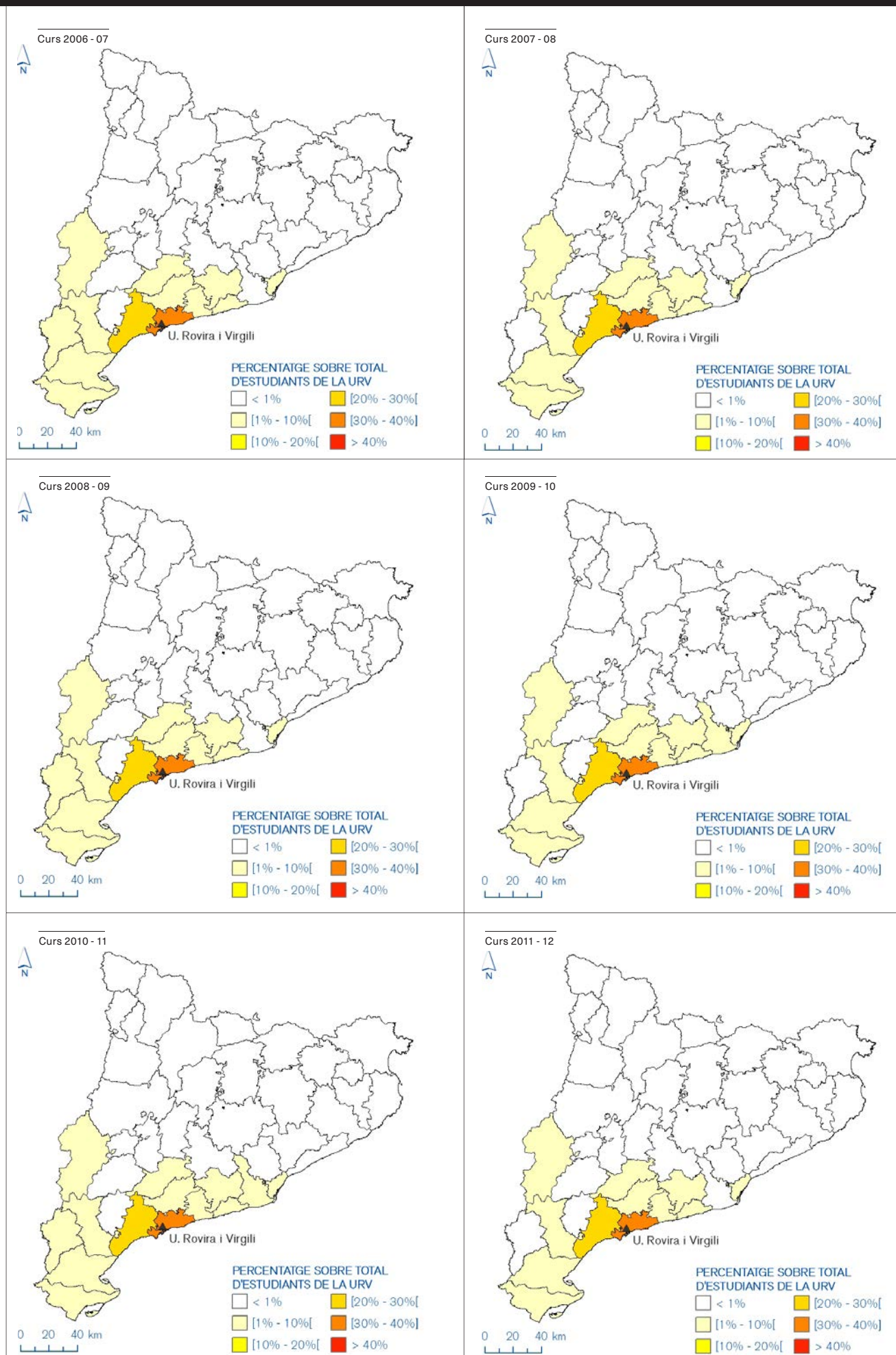
L'àrea de captació de la Universitat Rovira i Virgili coincideix exactament, igual que la de la UdL i la UdG amb les seves respectives províncies, amb les comarques que integren la província de Tarragona tot presentant, com a característica remarcable que la comarca del Baix Penedès, degut a la seva proximitat amb Barcelona, és la única que anualment queda per sota dels percentatges que presenten els estudiants de nou accés de la resta de comarques, més del 40 % dels quals es decanta per l'oferta de la URV. Tot plegat redunda en aquesta percepció d'universitat territorial.

Alhora, és de destacar la influència que exerceix en les comarques del Garraf i l'Alt Penedès així com en les de Lleida, tot i que només entre l'1 i el 10 % dels estudiants hi estudien, tot i que la influència de la URV és innegable entre el seu estudiantat. Les comarques gironines destaquen en sentit contrari, car pràcticament cap presenta un índex apreciable en cap dels cursos acadèmics analitzats.

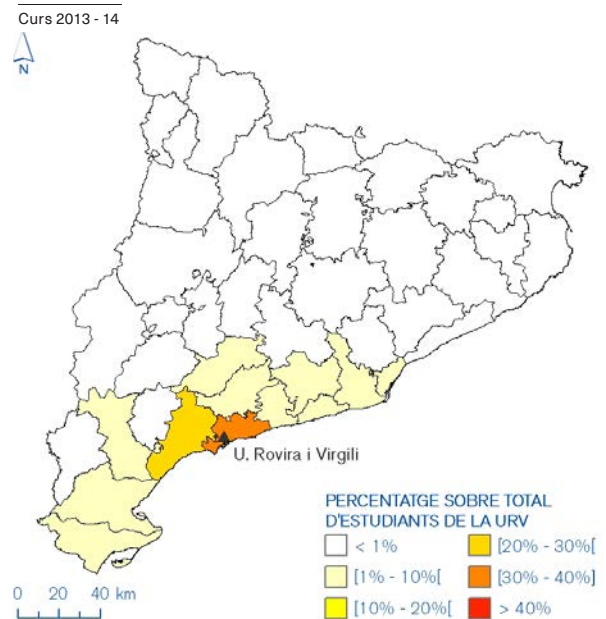
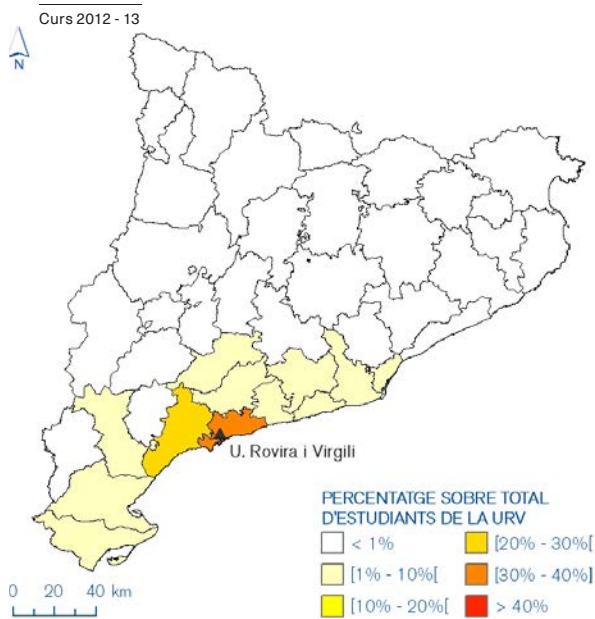

TAULA 7.22. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA URV PER A CADASCUN DELS CURSOS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers uneix.

Comentari sobre la sèrie temporal

L'àrea de captació de la URV també es correspon amb els límits de la província de Tarragona tot i que el Priorat no hi surti representat en cap dels anys acadèmics analitzats i la comarca de la Terra Alta presenti alternances —cal buscar el motiu en la seva baixa densitat demogràfica (la 39a i 37a comarques amb menys població respectivament)—. Tot i així, es fa evident que aquestes dues comarques integren l'àrea de captació de la URV així com la del Segrià, i el Barcelonès i el Garraf i, pràcticament de manera anual també, l'Alt Penedès i el Baix Llobregat tot i que els estudiants de cadascuna d'aquestes comarques presenten un baix percentatge en la matrícula total de la URV (entre l'1 i el 10%) malgrat el seu pes demogràfic en el conjunt de Catalunya.

De la mateixa manera els estudiants residents al Tarragonès signifiquen anualment entre el 30 i el 40% de la matrícula mentre que els del Baix Camp aporten del 20 al 30% de l'alumnat. Ambdues comarques allotgen les principals seus de la URV i són, de llarg, les més densament poblades de la província (6a i 8a respectivament en el conjunt de Catalunya).

7.9. Anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés a la Universitat de Vic (UVic)

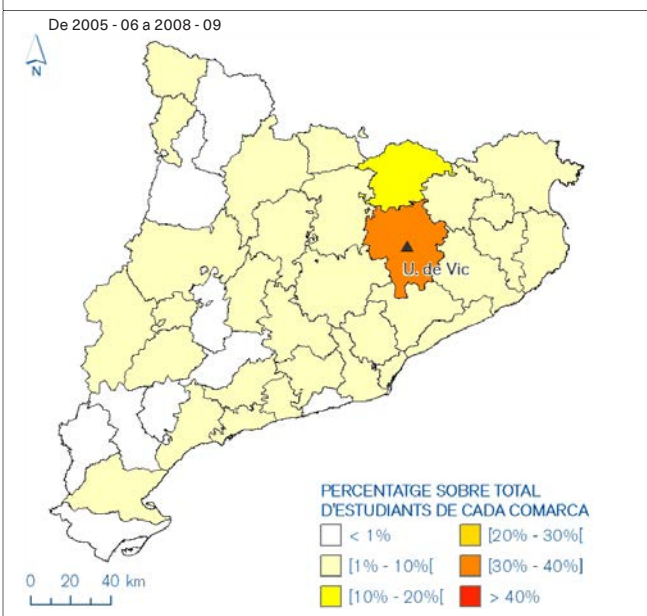
La Universitat de Vic té un perfil únic dins el sistema universitari català en tant que de gestió privada i d'iniciativa i control públics. És important en aquesta anàlisi assenyalar que la seva oferta acadèmica s'ofereix a preu privat (el curs 2013-14 se situava de mitjana per a tots els seus estudis al voltant dels 5.000 € per curs)¹⁰⁹ força més elevat que el de la resta de les universitats que participen del procés de preinscripció universitària -tret dels seus propis centres adscrits-.

La seva àrea d'influència (*Taula 7.23.1. Percentatge sobre el total d'estudiants de cada comarca matriculats a la UVic*) abasta la pràctica totalitat de comarques catalanes, tot i que el pes específic es concentra en només dues: Osona i el Ripollès. La influència que exerceix en la resta de comarques és significativament més baixa.

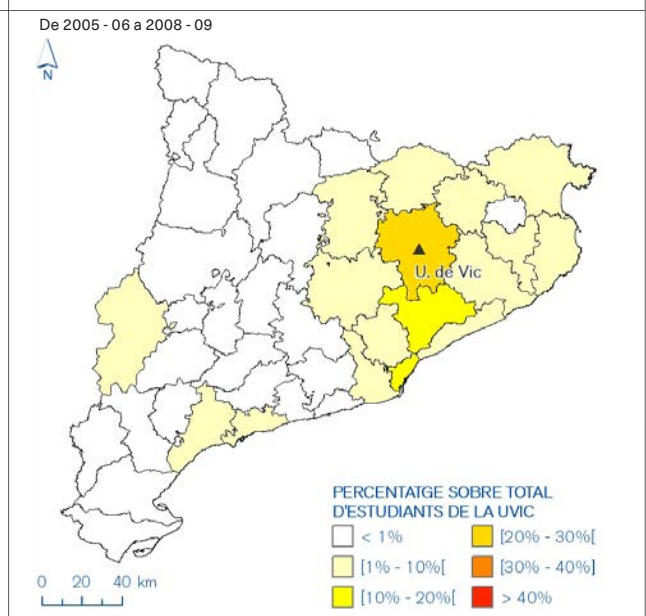
L'anàlisi de l'àrea de captació d'estudiants de la UVic representada a la *Taula 7.23.2. Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats a la UVic* revela la presència molt majoritària d'estudiants provinents de la mateixa comarca d'Osona, i el creixent nombre dels provinents de la comarca veïna del Ripollès -afavorits pel traçat de la línia de tren que enllaça les ciutat de Vic i Ripoll, car el desplaçament per carretera és força més complicat sobretot els mesos d'hivern-. El seu arrelament és, doncs, molt concentrat a la comarca però per la seva mida i característiques -cost dels estudis- s'explicaria el fet que tot i la seva implantació territorial els estudiants d'Osona no superin el 30% del total de la matrícula. Tanmateix és de destacar la presència d'estudiants del Vallès Oriental i el Barcelonès -comarques densament poblades a l'igual que les del Baix Llobregat i Vallès Occidental, com ja s'ha dit-. Aquesta àrea també inclou les comarques limítrofes del Bages, el Berguedà, la Garrotxa i la Selva així com l'Alt i el Baix Empordà. Finalment, és simptomàtica la captació d'alumnes residents a les comarques del Gironès, Tarragonès i Segrià, com passa en el cas de la UPF.

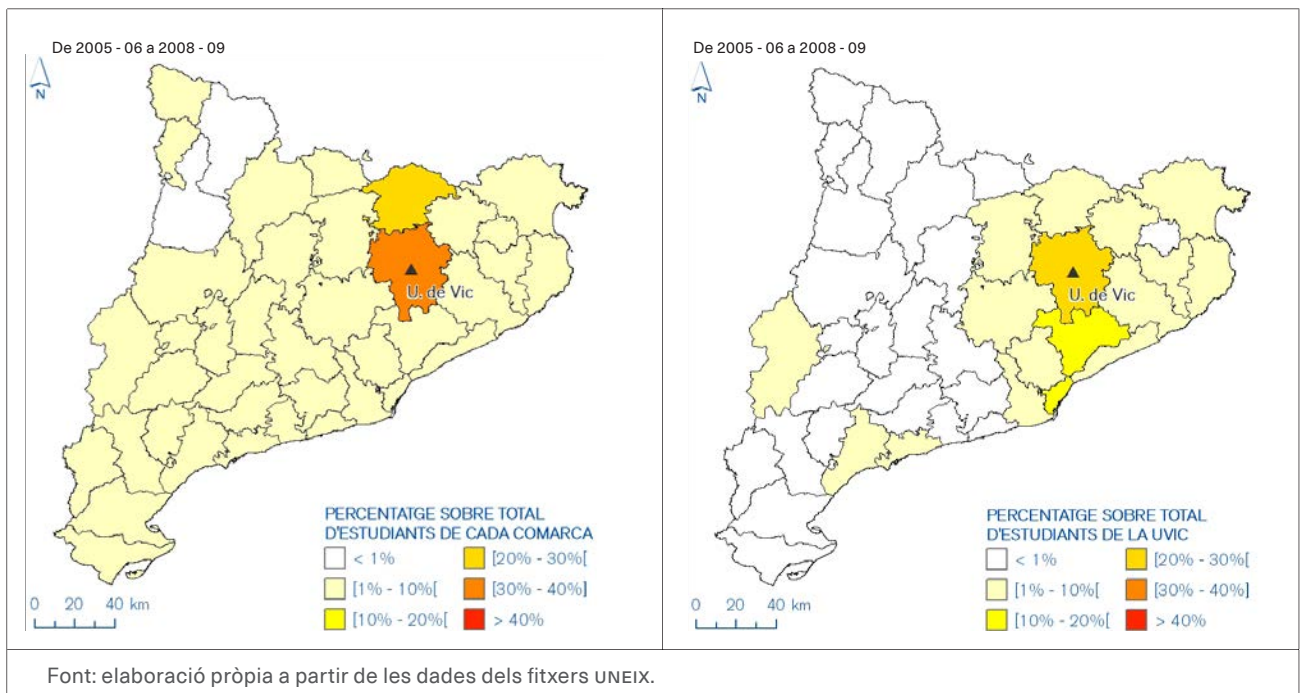
TAULA 7.23. PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE VIC

Taula 7.23.1. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UVic. Àrea d'influència.

Taula 7.23.2. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UVic. Àrea de captació.

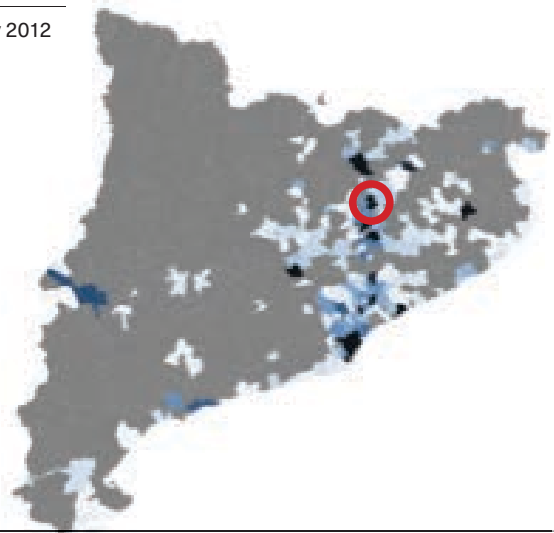

Comparant la visió que atorguen els anteriors mapes de desagregació comarcal amb els d'escala municipal de l'IDESCAT, i pel que fa a la població d'origen dels estudiants que el curs 2012-13 estudiaven a la Universitat de Vic, pot apreciar-se a la Figura 7.29. que la majoria dels alumnes que estudiaven a la seu d'aquesta universitat (la ciutat de Vic)¹¹⁰ provenien de municipis pertanyents a les comarques que conformen l'àrea de captació definida més amunt: comarca del Ripollès, ben comunicada amb Osona, i comarques limítrofes com ara la Selva, el Vallès Oriental i el Bages. A aquest grup s'hi afegiria la presència d'estudiants del Barcelonès, així com de diferents municipis del Vallès Occidental. Els municipis de residència d'aquests alumnes són prou propers com per permetre'ls el retorn diari, malgrat que es detecten algunes deficiències en la xarxa d'infraestructures¹¹¹. Alhora, és de destacar la presència d'estudiants de municipis costaners del Baix Empordà, la Selva i el Maresme així com del Tarragonès i el Baix Camp, des dels quals el desplaçament diari a la ciutat de Vic difícilment es pot resoldre de manera diària, així com d'estudiants de Lleida ciutat tot i que és simptomàtica la nul·la presència d'estudiants de gairebé la totalitat de la província de Lleida.

Figura 7.29. Poblacions d'origen de l'estudiantat de la Universitat de Vic. Municipi: Vic.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

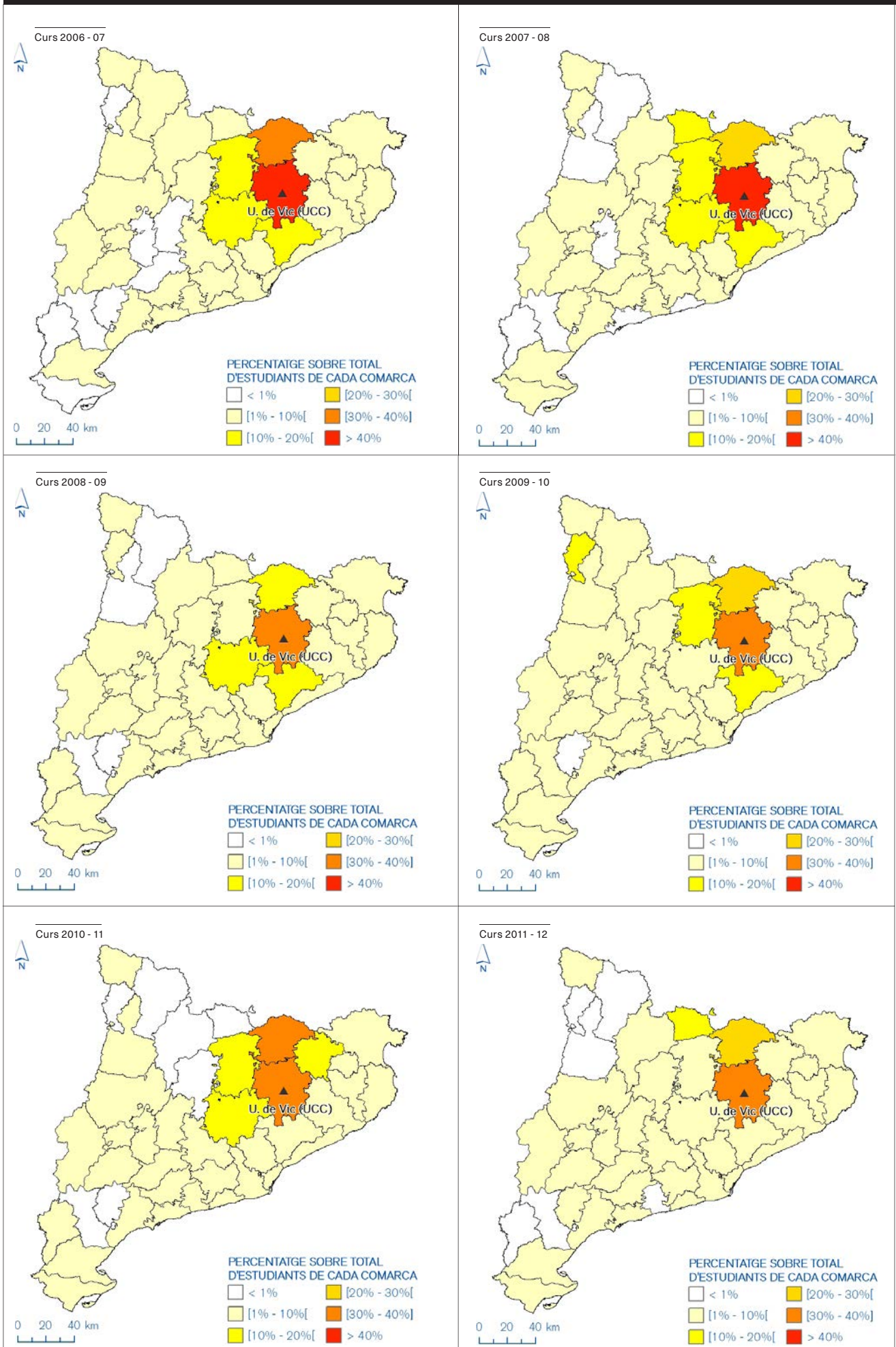
109 Universitat de Vic. *Preus*.

110 Es consigna ací únicament la ciutat de Vic com a seu de la universitat homònima, car la seva presència a Manresa (Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya) a partir del curs 2014-15 no entra en la seqüència temporal d'aquesta recerca. A Barcelona ciutat només compta amb un centre adscrit.

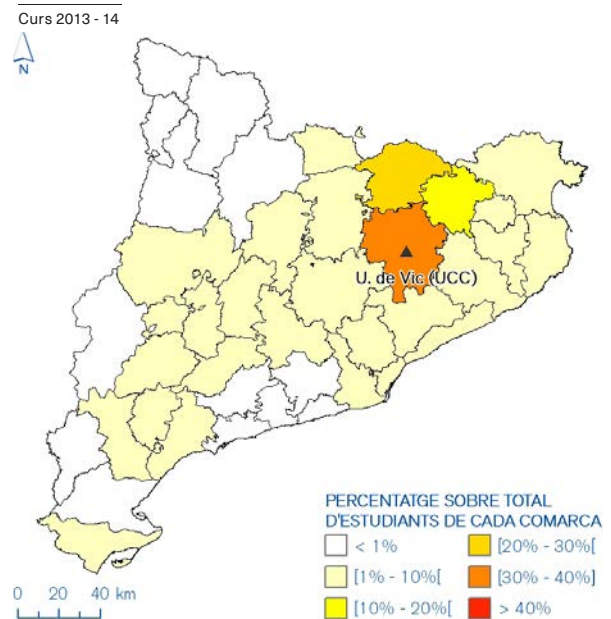
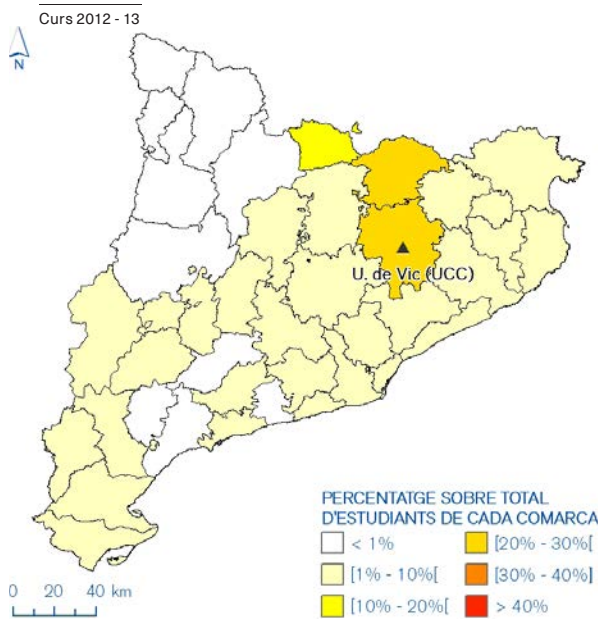
111 Per exemple, el trajecte en tren (RENFE) de Terrassa a Vic és llarg en distància i temps, ja que no hi ha una línia directa que enllaci ambdues ciutats. Per cobrir aquest trajecte, es fa necessari agafar la línia Terrassa-Barcelona i realitzar un transbordament per prendre la línia Barcelona-Vic (Ripoll-Puigcerdà) que, a més, és de via única.

TAULA 7.24. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE VIC. PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA MATRICULATS A LA UVIC PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA D'INFLUÈNCIA.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers uneix.

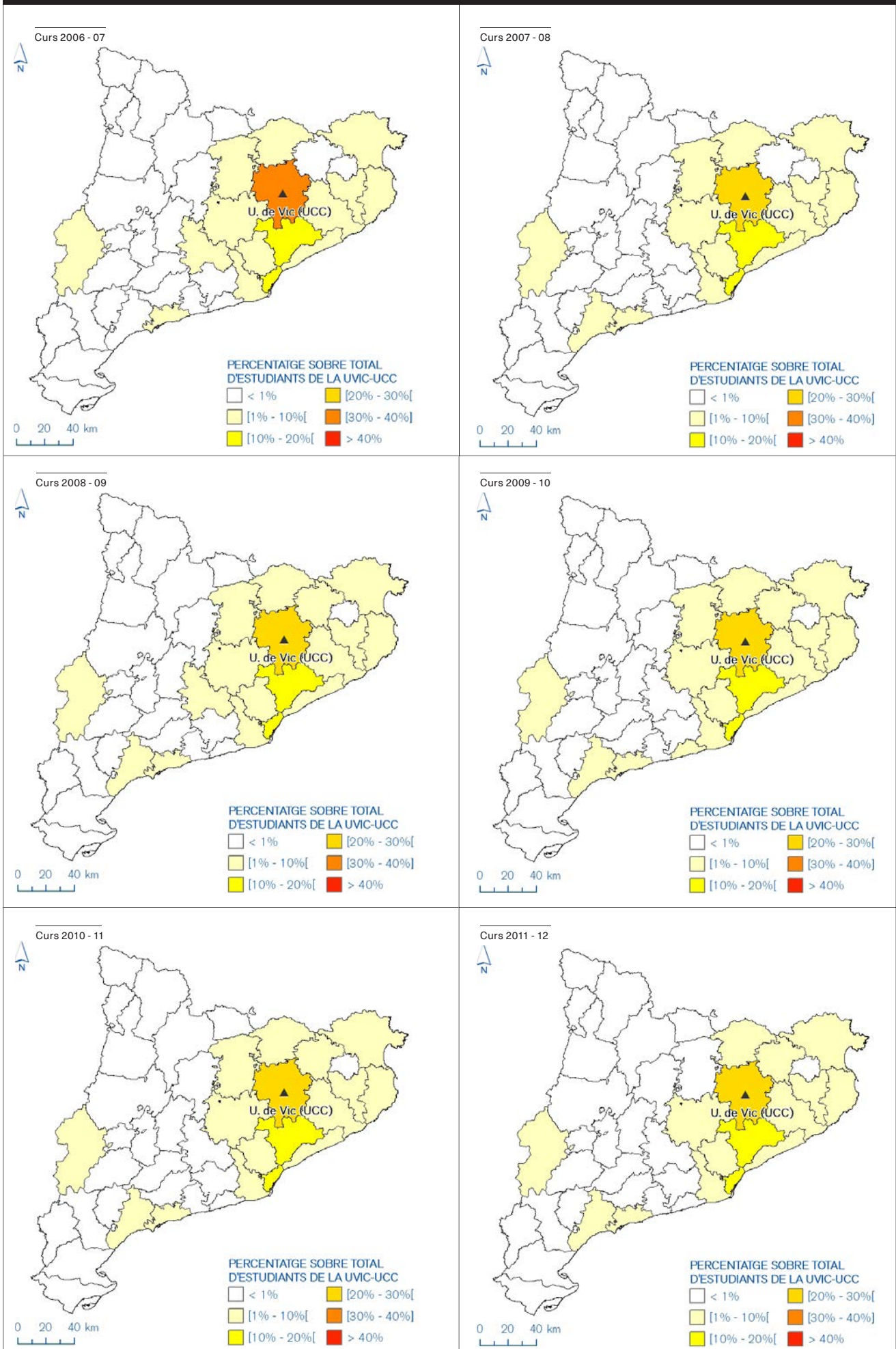

Comentari sobre la sèrie temporal

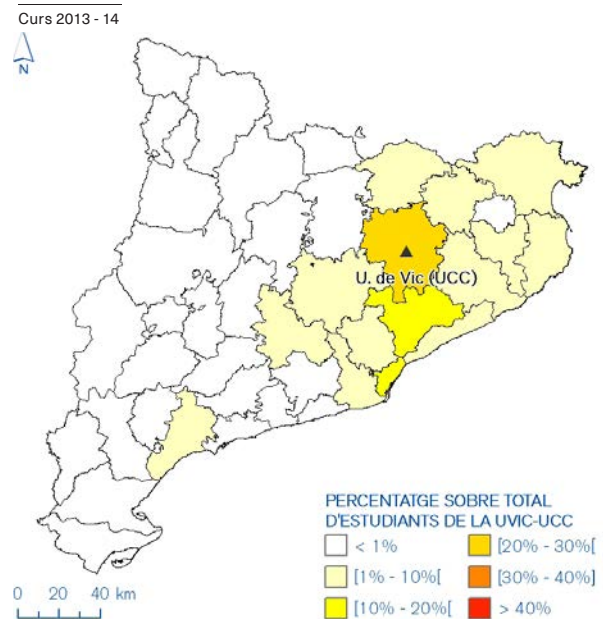
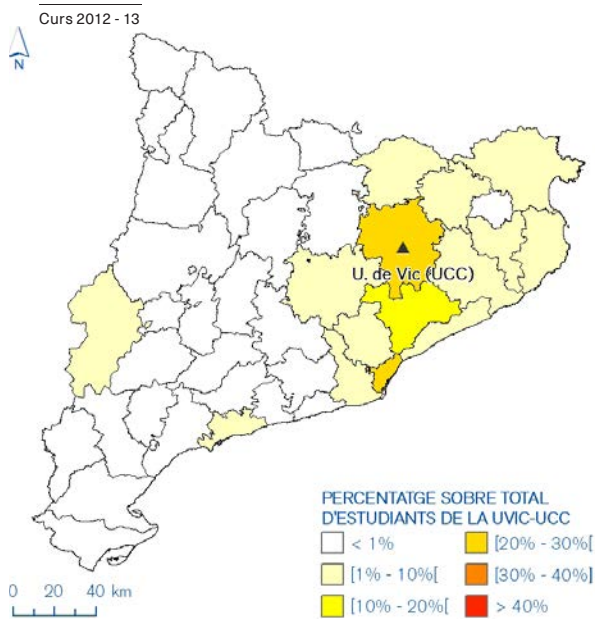
Al llarg dels diferents anys que componen aquesta sèrie, pot observar-se com l'àrea d'influència de la UVic s'ha anat reduint progressivament, tant pel que fa al nucli central de comarques (només es mantenen invariables Osona i el Ripollès, tot i que també amb certs alts i baixos en els seus percentatges) com pel que respecta a la resta de Catalunya, sobretot a partir del curs 2009-10. Malgrat això, la influència de la UVic en el conjunt de Catalunya és prou manifesta tot i els preus privats de la seva oferta acadèmica més elevats en comparació amb els de la resta de les universitats analitzades en aquest treball.

TAULA 7.25. DESGLOSSAMENT DE LA PROCEDÈNCIA DELS ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LA UNIVERSITAT DE VIC. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS DE CADA COMARCA SOBRE EL TOTAL D'ESTUDIANTS MATRICULATS A LA UVIC PER A CADASCUN DELS CURS ACADÈMICS ANALITZATS. ÀREA DE CAPTACIÓ.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades dels fitxers UNEIX.

Comentari sobre la sèrie temporal

La principal característica d'aquesta àrea de captació de la UVic és que, tret de les comarques de Girona i de Barcelona, els estudiants tarragonins i lleidatans amb prou feines compten en el còmput global de la matrícula (tan sols els alumnes del Segrià i el Tarragonès i, en alguns anys els del Baix Camp, arriben a significar entre l'1 i el 10 % dels alumnes matriculats). Destaca, així mateix, com, de manera estable, els alumnes residents a Osona signifiquen entre el 20 i el 30 % dels matriculats i els del Vallès Oriental i el Barcelonès entre el 10 i el 20 %.

7.10. Conclusions

A la vista de les dades exposades al llarg d'aquest Capítol -tant a nivell de desagregació comarcal (període 2000-01 a 2013-14) com a nivell municipal (any acadèmic 2012-13)-, pot concloure's principalment que l'efecte del territori és present, en major o menor mesura, en la delimitació de les àrees d'influència i de captació de cadascuna de les universitats analitzades fet que es corroborarà abastament al llarg del següent Capítol d'aquest treball. Cal tenir present que les àrees d'influència de les universitats es corresponen amb la voluntat efectiva dels estudiants de matricular-se en una institució concreta (ja sigui per la proximitat geogràfica, per la seva oferta acadèmica i/o per les facilitats per a la vida quotidiana; especialment en el cas dels estudiants provinents de comarques allunyades) mentre que l'àrea de captació delimita el pes de cada comarca en la matrícula total que, obviat el factor demogràfic diferencial, tendeixen a ser les més properes geogràficament a l'emplaçament de l'oferta acadèmica.

En aquest sentit, cal destacar la singularitat que presenten les àrees d'influència i captació de la UDL, la UdG i la URV ja que en la seva conformació hi incideixen, pràcticament, les mateixes comarques, bàsicament les que conformen les respectives províncies i les més properes geogràficament, fent-se palès el seu caràcter marcadament territorial donada, alhora, la poca influència que exerceixen entre l'estudiantat de les comarques on s'ubiquen els centres de les universitats metropolitanas.

Respecte la dinàmica de la Universitat de Vic, les seves àrees d'influència i captació presenten certes singularitats tenint en compte que és l'única universitat a preus privats de les que participen del sistema de preinscripció universitària de Catalunya. D'aquesta manera s'observa com la seva àrea d'influència, tot i que força estesa en el conjunt del territori, ha anat perdent pes de manera progressiva al llarg dels diferents cursos acadèmics analitzats sobretot d'ençà el curs 2010-11 (període en què la crisi econòmica es feu especialment punyent) per anar-se concentrant bàsicament a les comarques d'Osona -on actua com a universitat territorial- i del Ripollès. L'àrea de captació ve delimitada per les comarques gironines i barcelonines geogràficament més properes essent destacable, en aquest sentit, la presència d'estudiants residents al Vallès Oriental i al Barcelonès (en bona part també per la seva alta densitat demogràfica) a l'hora que cal remarcar la captació exercida entre l'alumnat del Segrià.

Al seu torn, tot i que les universitats metropolitanas (UB, UAB i UPF) abasten una àrea d'influència molt més àmplia (arribant a la pràctica totalitat de Catalunya) que no pas les territorials la seva zona de captació es circumscriu, com en el cas d'aquestes, a una àrea geogràfica més propera a la ubicació dels seus campus; àrea que coincideix, a més, amb les comarques més densament poblades de Catalunya i, en conseqüència, les que presenten el nombre més elevat d'estudiants universitaris. Aquest pes demogràfic, tot i que pot arribar a distorsionar en part la representació dels estudiants residents en d'altres comarques, no altera significativament aquesta delimitació.

Així, l'anàlisi de les dades referents a la UB i la UAB no pot entendre's en la seva complexitat de manera separada en tractar-se de dues grans universitats generalistes, molt properes entre sí i que estenen les seves respectives àrees principals d'influència i, sobretot, de captació pràcticament a les mateixes comarques. L'anàlisi acurada de llurs àrees de captació revela, però, sengles diferències que expliquen el fet que aquestes institucions no arribin a competir entre elles tot i incidir pràcticament en el mateix territori en tractar-se de les comarques més densament poblades del país. D'aquesta manera, s'observa com mentre l'àrea de captació de la UB se centra principalment en les comarques del Barcelonès i el Baix Llobregat -que són la ubicació geogràfica de la major part dels seus campus i instal·lacions acadèmiques- i s'amplia, tot i que en menor percentatge; a comarques veïnes com ara el Vallès Occidental i Oriental i el Bages, l'àrea de captació de la UAB té el seu principal focus precisament en aquestes tres comarques, ampliant-se també al seu torn, tot i que en menors percentatges a d'altres comarques properes com ara el Barcelonès i el Baix Llobregat. Des de la perspectiva de la captació, doncs, es conclou com la UB i la UAB actuen com a universitats territorials per als alumnes residents en aquestes comarques.

D'altra banda, si bé l'àrea de captació de la UPC coincideix plenament amb les de la resta d'universitats metropolitanes, és de remarcar com la seva àrea d'influència és menor en gairebé totes les comarques on dominen les universitats territorials (UDL, UdG i URV). Aquest és un fet especialment remarcable tenint en compte que la UPC és la única universitat merament politècnica que existeix al SUC i que, en conseqüència, la major part de la seva oferta de titulacions (no tota) es única. Per tant, els estudiants de nou accés residents en aquestes comarques tenen el criteri de la proximitat geogràfica com el factor predominant a l'hora d'escollir estudis encara que això pugui suposar haver de renunciar a una titulació tècnica.

Finalment i a la vista que les àrees d'influència de totes les universitats metropolitanes abasten plenament les comarques pirinenques, es constata l'atractiu que suposa la ciutat de Barcelona a l'hora d'atreure alumnes catalans de nou accés residents en aquestes comarques més enllà de l'oferta i posicionament d'aquestes institucions ja se per sí remarcable.

CAPÍTOL 8

L'ANÀLISI DE LA MOBILITAT DELS
ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS A LES
UNIVERSITATS CATALANES QUE
PARTICIPEN DEL PROCÉS DE LA
PREINSCRIPCIÓ PER COMARCA DE
RESIDÈNCIA

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants
de nou accés a les universitats
catalanes que participen del procés de
la preinscripció per comarca
de residència

L'objectiu d'aquest capítol és analitzar i descriure per a cadascuna de les 41 comarques de Catalunya el comportament que segueixen els seus estudiants superiors de nou accés residents a l'hora de matricular-se a les titulacions de la universitat escollida en el procés de preinscripció —i per a la qual han obtingut finalment plaça— amb l'objectiu d'establir en l'elecció de centre i estudi la relació causa-efecte entre la ubicació geogràfica de cadascuna d'aquestes comarques i la ubicació de les diferents universitats. Per tant, no s'ha tingut en compte ni la seva població total ni, en conseqüència, el seu nombre d'estudiants universitaris totals o de nou accés. Tal i com es desprèn de la *Taula 8.1.*, el percentatge d'estudiants de nou accés de cada comarca (curs 2012-13) a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte del total de la població de la mateixa comarca amb edats compreses entre els 16 i els 24 anys (franja d'edat de la majoria dels estudiants universitaris de grau) presenta certes diferències¹¹² que no semblen atribuïbles ni a la ubicació geogràfica d'aquestes ni al nombre total de població i d'estudiants universitaris¹¹³. En conseqüència, l'anàlisi de cada comarca té sentit per ella mateixa independentment del seu pes demogràfic en el conjunt de Catalunya i contribueix, sens dubte, a l'anàlisi del conjunt (universitat) al que queden circumscrites.

---

112 Tanmateix, els totals per a cadascuna de les províncies s'acosten a la mitjana global de Catalunya.

113 Caldria buscar possibles respostes a aquest fet des de raons d'indole econòmica (renda de les famílies, cost de la vida...), sociològica (relació entre el percentatge d'estudiants universitaris i la titulació acadèmica dels pares...), etc.

TAULA 8.1. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS UNIVERSITARIS DE NOU ACCÉS A LES UNIVERSITATS QUE PARTICIPEN DEL PROCÉS DE PREINSCRIPCIÓ UNIVERSITÀRIA RESPECTE DE LA POBLACIÓ D'EDATS COMPRESSES ENTRE ELS 16 I ELS 24 ANYS

Comarca	Població total Any 2012	Població de 16 a 24 anys Any 2012	Estudiants universitaris de nou accés Curs 2012 - 13	Percentatge estudiants nou accés respecte la població de 16 a 24 anys
01 Barcelonès	2.217.065	181.349	11.115	6,13%
02 Vallès Occidental	894.638	79.102	4.353	5,50%
03 Baix Llobregat	800.193	67.145	3.618	5,39%
04 Maresme	433.052	36.870	2.218	6,02%
05 Vallès Oriental	400.982	34.737	1.892	5,45%
06 Tarragonès	249.197	22.410	1.219	5,44%
07 Segrià	206.716	18.772	1.087	5,79%
08 Baix Camp	191.553	17.233	1.008	5,85%
09 Bages	184.182	14.878	803	5,40%
10 Gironès	181.831	17.413	1.012	5,81%
11 Selva	169.346	15.285	674	4,41%
12 Osona	153.563	13.639	827	6,06%
13 Garraf	144.450	11.545	537	4,65%
14 Alt Empordà	138.260	12.213	550	4,50%
15 Baix Empordà	131.645	11.644	572	4,91%
16 Anoia	118.045	10.142	492	4,85%
17 Alt Penedès	105.853	8.583	431	5,02%
18 Baix Penedès	100.320	8.296	328	3,95%
19 Baix Ebre	80.453	7.010	317	4,52%
20 Montsià	70.561	6.060	261	4,31%
21 Garrotxa	55.214	4.891	227	4,64%
22 Alt Camp	44.693	3.970	214	5,39%
23 Berguedà	40.484	3.182	192	6,03%
24 Noguera	39.492	3.426	160	4,67%
25 Pla d'Urgell	36.865	3.160	164	5,19%
26 Urgell	36.575	3.132	172	5,49%
27 Pla de l'Estany	31.434	2.930	190	6,48%
28 Ripollès	25.928	1.940	98	5,05%
29 Ribera d'Ebre	22.966	1.960	124	6,33%
30 Segarra	22.956	2.138	72	3,37%
31 Alt Urgell	20.977	1.807	78	4,32%
32 Conca de Barberà	20.803	1.731	88	5,08%
33 Garrigues	19.895	1.605	97	6,04%
34 Cerdanya	18.417	1.388	55	3,96%
35 Solsonès	13.571	1.190	71	5,97%
36 Pallars Jussà	13.494	1.079	54	5,00%
37 Terra Alta	12.308	929	55	5,92%
38 Val d'Aran	9.959	871	38	4,36%
39 Priorat	9.699	747	29	3,88%
40 Pallars Sobirà	7.266	543	27	4,97%
41 Alta Ribagorça	4.047	320	11	3,44%
Catalunya	7.478.968	637.265	35.530	5,58%
Barcelona	5.492.356	461.169	26.478	5,74%
Girona	748.341	67.426	3.378	5,01%
Lleida	435.713	38.319	2.031	5,30%
Tarragona	802.558	70.351	3.643	5,18%

Elaboració pròpia.

Font columnes 2 i 3: IDESCAT (<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=255&t=2012>)

Font columna 4: Fitxers UNEIX. Generalitat de Catalunya

Per establir aquesta relació causa-efecte, l'anàlisi de les dades s'ha realitzat tenint en compte la premissa bàsica per la qual la distància-temps entre la comarca —ubicació del domicili habitual de l'alumne— i la ubicació del/s centre/s universitari/s permet o no el retorn diari de l'alumne entre ambdós punts. En funció d'aquesta possibilitat o no, la dinàmica que s'estableix és completament diferent.

D'aquesta manera, l'efecte distància-temps des del domicili habitual de l'estudiant respecte l'oferta acadèmica i la ubicació del/s centre/s i estudi universitari matriculat evidencia, com es demostrarà al llarg d'aquest capítol, tres dinàmiques diferenciades:

1a dinàmica. Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica.

2a dinàmica. Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant.

3a dinàmica. Comarques sense universitat de referència geogràfica.

8.1. Metodologia per a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants de nou accés de cadascuna de les comarques catalanes per universitat de destinació

Per a la realització d'aquest estudi s'han emprat diferents fonts de dades que aporten informació complementària tant des d'una òptica de desagregació comarcal com municipal. L'anàlisi comparativa d'aquestes dades permet obtenir una visió detallada del comportament dels estudiants residents en cadascuna de les comarques/municipis a l'hora d'escollir centre i estudis en funció, com dèiem, de la possibilitat o no del retorn diari.

En aquest sentit, i amb l'objectiu de poder fer palesa aquesta possibilitat, en l'anàlisi de cada comarca s'ha consignat com a referent de distància geogràfica els quilòmetres per carretera que separen els municipis representatius de les principals seues universitàries del suc.

8.1.1. Respecte les dades de desagregació comarcal

A partir de les dades relatives al nombre d'alumnes de nou accés matriculats a cadascuna de les universitats que participen del procés de preinscripció universitària agrupats per comarca d'origen extretes dels fitxers UNEIX¹¹⁴, s'ha elaborat ara un gràfic de línia il·lustratiu del nombre absolut d'estudiants de nou accés de cada comarca que es matriculen a cadascuna de les universitats analitzades en aquesta recerca al llarg del període 2000-01 a 2013-14. En tractar-se ara d'una anàlisi individualitzada per a cada comarca, i no d'una comparativa intercomarcal com en el capítol anterior, s'ha treballat amb el nombre absolut d'alumnes matriculats per tal d'il·lustrar un comportament existent per a cada comarca, independentment del seu nombre total d'estudiants en comparació amb comarques més o menys densament poblades.

¹¹⁴ Es tracta de les mateixes dades que han servit de base per a l'elaboració de les representacions cartogràfiques *Percentatge d'estudiants de cada comarca sobre el total d'estudiants matriculats —àrea de captació—* recollides i analitzades en el Capítol 7 d'aquest treball.

Ha estat a partir d'aquesta representació gràfica que s'han detectat les tres dinàmiques de comportament dels estudiants residents en cada comarca catalana a partir de la seva ubicació geogràfica i de la distància envers l'oferta de centres i estudis de les universitats catalanes que s'ha esmentat en la introducció d'aquest mateix capítol.

8.1.2. Respecte les dades de desagregació municipal

L'explicació relativa a cada comarca es complementa amb les dades extretes de la pàgina web de l'IDESCAT (*"Estudiants universitaris residents que estudien fora"*) que mostren quines són les ciutats de destinació del total d'estudiants universitaris residents a cada municipi de Catalunya que estudien fora de la seva població de residència habitual¹¹⁵, amb l'objectiu d'analitzar, des d'una òptica més fina de desagregació municipal, si el comportament a nivell municipal (capital de la comarca i municipis amb més de 10.000 habitants, si n'hi ha) difereix respecte allò que ens indiquen les dades de desagregació comarcal o, fins i tot, si es produeix un comportament diferent en funció del municipi de residència dels estudiants d'una mateixa comarca a l'hora d'escollir la universitat (com així succeeix, per exemple, en els casos de municipis de les comarques de la Selva, el Baix Llobregat, el Maresme o el Vallès Oriental).

Per a aquesta recerca s'han escollit les dades pertanyents a l'any 2012¹¹⁶ pel que fa a totes les capitals de comarca i als municipis de més de 10.000 habitants per considerar-les significatives per a l'objectiu pretès. Tot i així, en el cas de les comarques més densament poblades (Baix Llobregat, Maresme, Vallès Occidental i Oriental) així com aquelles que presenten un nombre elevat de grans municipis (per exemple, el Baix Empordà) se n'ha obviat algun amb l'objectiu de facilitar la lectura de les dades en considerar que no aporten informació rellevant addicional en aquesta anàlisi. En qualsevol cas, s'assenyalen oportunament els criteris pels quals se n'escullen uns i se'n descarten d'altres.

Així les coses, i per a cada població referenciada, s'ha inclòs el mapa extret de la pàgina web de l'IDESCAT en el qual consta el municipi de residència de l'estudiantat (encerclat en color vermell per facilitar la seva ubicació) i els municipis universitaris als quals es desplacen (en un degradat de blanc-gris-blau-negre com més alta és la seva presència). Per tal de facilitar la interpretació d'aquest degradat, cadascun d'aquests mapes s'acompanya d'un gràfic d'anella d'elaboració pròpia que mostra, a partir de les mateixes dades facilitades per l'IDESCAT, el percentatge d'estudiants que es desplacen als municipis universitaris.

---

¹¹⁵ "Estadística de la mobilitat obligada per raó d'estudi. Estudis Universitaris". Aquest apartat de dades conté informació referida a la mobilitat realitzada pels estudiants universitaris entre el lloc de residència i el lloc d'estudi. Les dades de la mobilitat d'estudiants universitaris provenen del registre de la matrícula de la Secretaria d'Universitats i Recerca. Aquestes dades inclouen la informació de la població matriculada a Catalunya en qualsevol de les 12 universitats catalanes (excepte la UOC perquè és una universitat no presencial). L'apartat ofereix informació dels alumnes que es desplacen segons el municipi d'origen i el de destinació, classificats per lloc de residència (província, àmbit del Pla territorial, comarca i municipi), lloc d'estudi (província, àmbit del Pla territorial, comarca i municipi) i sexe. (IDESCAT. *Mobilitat obligada*).

¹¹⁶ Les dades disponibles al web d'IDESCAT comencen l'any 2011 (referents al curs acadèmic 2011-12) i abasten, per ara, fins l'any 2013. Data de la darrera consulta: març de 2016.

Cal tenir en compte, finalment, que aquestes dades extretes de l'IDESCAT aglutinen tots els estudiants universitaris d'aquestes poblacions i no només els de nou accés pel curs acadèmic 2012-13. Tot i aquesta diferència, la seva anàlisi és del tot pertinent en tant que es posa en concordança la totalitat dels estudiants universitaris matriculats en els diferents cursos en relació a les dades dels alumnes de nou accés.

8.2. 1a dinàmica. Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica

Les comarques que conformen aquesta dinàmica són les mateixes on s'ubiquen els diferents campus i centres de cada universitat i les més properes geogràficament¹¹⁷. El retorn diari entre el domicili habitual de l'estudiant i el centre és, doncs, perfectament possible.

El seu comportament es caracteritza per una alta preponderància en la matrícula dels estudiants residents en aquestes comarques a la universitat més propera al seu domicili fet pel qual l'estudi escollit per l'alumne s'adaptarà principalment a l'oferta d'aquesta universitat dominant.

Aquest és el cas de les següents comarques respecte la seva universitat de referència geogràfica:

Respecte la uDL: les Garrigues, la Noguera, el Pla d'Urgell i el Segrià. Els estudiants universitaris residents en aquestes comarques presenten un percentatge mitjà de matriculació a la uDL al llarg de tota la sèrie històrica analitzada del 60,6 %.

Respecte la uDG: l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany i la Selva. Els estudiants universitaris residents en aquestes comarques presenten un percentatge mitjà de matriculació a la uDG al llarg de tota la sèrie històrica analitzada del 62,3 %.

Respecte la URV: l'Alt Camp, el Baix Camp, el Baix Ebre, la Conca de Barberà, el Montsià, el Priorat, la Ribera d'Ebre, el Tarragonès i la Terra Alta. Els estudiants universitaris residents en aquestes comarques presenten un percentatge mitjà de matriculació al llarg de tota la sèrie històrica analitzada a la URV del 61,3 %.

Respecte la UVic: Osona¹¹⁸. Els estudiants universitaris residents en aquesta comarca presenten un percentatge de matriculació a la UVic del 35,9 %.

En aquest sentit, a més, els percentatges més alts d'estudiants matriculats a les universitats dominants per proximitat geogràfica es donen entre aquells que resideixen a les mateixes comarques on s'ubiquen els campus d'aquestes institucions. Així, el 70 % dels estudiants del Segrià representen l'índex més elevat d'entre les comarques de Lleida respecte la uDL, dades molt similars al 77,3 % dels estudiants del Tarragonès i el 74,2 % dels del Baix Camp d'entre les comarques tarragonines respecte la URV, i el 72,4 % d'estudiants del Gironès respecte la uDG.

¹¹⁷ A excepció de les comarques del Barcelonès i el Vallès Occidental on s'ubiquen diferents universitats.

¹¹⁸ Tot i que el preu privat de la seva oferta fa que presenti certa singularitat respecte les tres universitats anteriorment esmentades com es veurà més endavant.

Aquesta preponderància d'una única universitat contrasta amb la inferior matrícula d'alumnes de la comarca en qüestió que experimenten, en el seu conjunt, les altres set institucions del SUC que participen del procés de preinscripció. D'aquesta manera, s'ha cregut convenient afegir en el gràfic en línia per a cadascuna d'aquestes comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica, una línia discontinua (en color granat) que representa el sumatori del conjunt de la matrícula dels estudiants de la comarca en qüestió per a la resta d'universitats analitzades que no siguin la més propera geogràficament. Aquest sumatori dóna una visió de conjunt de la mobilitat dels estudiants d'aquestes comarques que, de manera individualitzada per a cada universitat, queda diluïda. Així, pot observar-se com el nombre d'estudiants matriculats d'aquestes comarques en eixes institucions se situa en una mitjana del 39,4 % dels estudiants de les comarques del pla de Lleida citades anteriorment, del 38,7 % dels estudiants de les comarques tarragonines i del 37,7 % dels estudiants de les comarques de Girona. En conseqüència, i malgrat aquesta preponderància de la universitat més propera geogràficament, hi ha un nombre global d'alumnes residents en aquestes comarques que es desplacen a les set universitats restants; tot i que, com es veurà, en menor mesura, com més allunyada és la ubicació dels centres respecte la comarca d'origen dels discents¹¹⁹.

---

119 En l'anàlisi i comparativa de la matrícula que aglutina cadascuna d'aquestes universitats per separat cal tenir en compte la seva diferent mida i oferta acadèmica.

8.2.1. Respecte la Universitat de Lleida

FIGURA 8.1. COMARQUES QUE TENEN LA UdL COM A UNIVERSITAT DOMINANT PER PROXIMITAT GEOGRÀFICA

Font: elaboració pròpia.

Els estudiants universitaris de la província de Lleida presenten dinàmiques diferents segons sigui la comarca on resideixen tal i com s'analitzarà al llarg del present capítol.

Les comarques que tenen la UdL com a universitat dominant per proximitat geogràfica presenten uns índexs molt elevats d'estudiants universitaris residents que es decanten per la seva oferta acadèmica a l'hora de cursar llurs estudis superiors: el 60,1 % dels estudiants residents a les Garrigues; el 58 % dels de la Noguera, el 54,6 % dels del Pla d'Urgell i el 70 % dels del Segrià. Aquest fet és degut, sobretot, a la proximitat geogràfica i a les bones comunicacions viàries existents que permeten un desplaçament diari entre el domicili habitual de l'alumne i el centre. Aquestes comarques són les que configuren el pla de Lleida. Com es veurà també, l'anàlisi de les capitals de cadascuna d'aquestes comarques¹²⁰ corrobora la interpretació de les dades realitzada des de la desagregació comarcal.

A la vegada, cal destacar l'evident presència d'estudiants d'aquestes comarques a les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPF) i al Vallès (UAB i campus de la UPC) que aglutinen un nombre significatiu del percentatge dels estudiants que estudien fora.

En sentit contrari, és de destacar la menor influència que exerceixen entre aquest estudiantat tant la URV com la UVic. Així mateix, l'absència d'estudiants d'aquestes comarques a la UdG, la més allunyada geogràficament, és el tret més significatiu. Des de l'òptica del factor distància-temps es reforça la hipòtesi segons la qual la tria dels centres i estudis per part dels universitaris de nou accés residents en aquestes comarques es fa tenint més en compte la proximitat geogràfica de la seva ubicació que no pas per l'interès en una oferta concreta.

¹²⁰ Tret d'alguna de les capitals de comarca —la Seu d'Urgell, Balaguer, Mollerussa, Lleida i Tàrraga—, a la província de Lleida no hi ha cap altre municipi que superi els 10.000 habitants.

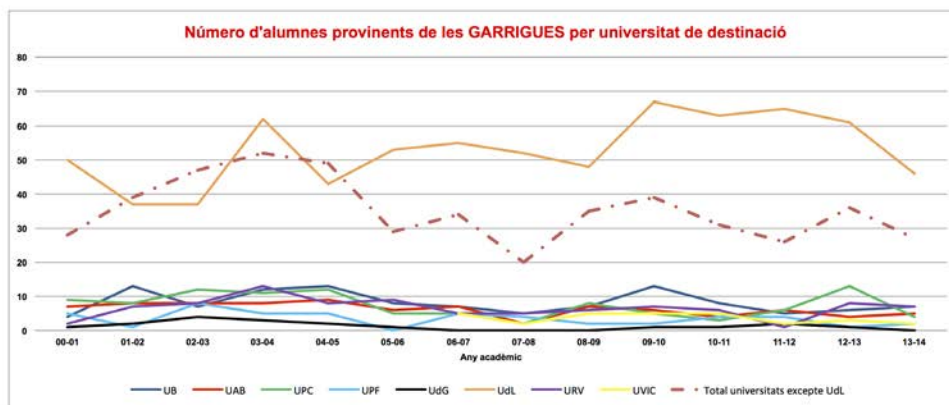
8.2.1.1. Les Garrigues

l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de les Garrigues posa de manifest que aquests s'han decantat de manera marcada al llarg de tota la sèrie històrica per la Universitat de Lleida com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors. En aquest sentit, la distància entre la capital de la comarca, les Borges Blanques, i Lleida ciutat és de 26 quilòmetres (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

Tanmateix, cal destacar que al llarg d'aquesta sèrie, una mitjana del 39,9% dels estudiants universitaris d'aquesta comarca han optat per alguna de les altres set universitats analitzades, tot i que la matrícula anual ha anat patint alts i baixos en cada cas. En aquest sentit, es constata la presència d'estudiants a les universitats de la ciutat de Barcelona situada a 153 quilòmetres —destacant els matriculats a la UB i a la UPC— així com a la UAB. Al mateix temps, la URV aglutina un nombre similar d'estudiants provinents de les Garrigues als de les universitats barcelonines, més grans en mida i oferta —excepte la UPF—, degut principalment a la seva proximitat geogràfica envers la comarca (hi ha aproximadament 70 quilòmetres fins a Tarragona o Reus).

GRÀFIC 8.1. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LES GARRIGUES PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

GARRIGUES	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	4	13	7	12	13	8	7	5	7	13	8	5	6	7	
UAB	7	8	8	8	9	6	7	2	7	6	4	6	4	5	
UPC	9	8	12	11	12	5	5	2	8	5	3	6	13	4	
UPF	5	1	8	5	5	0	5	4	2	2	4	4	1	2	
UdG	1	2	4	3	2	1	0	0	0	1	1	2	1	0	
UdL	50	37	37	62	43	53	55	52	48	67	63	65	61	46	
URV	2	7	8	13	8	9	5	5	6	7	6	1	8	7	
UVIC							5	2	5	5	5	2	3	2	
Total universitats excepte UdL	28	39	47	52	49	29	34	20	35	39	31	26	36	27	
	35,9%	51,3%	56,0%	45,6%	53,3%	35,4%	38,2%	27,8%	42,2%	36,8%	33,0%	28,6%	37,1%	37,0%	39,9%
	78	76	84	114	92	82	89	72	83	106	94	91	97	73	

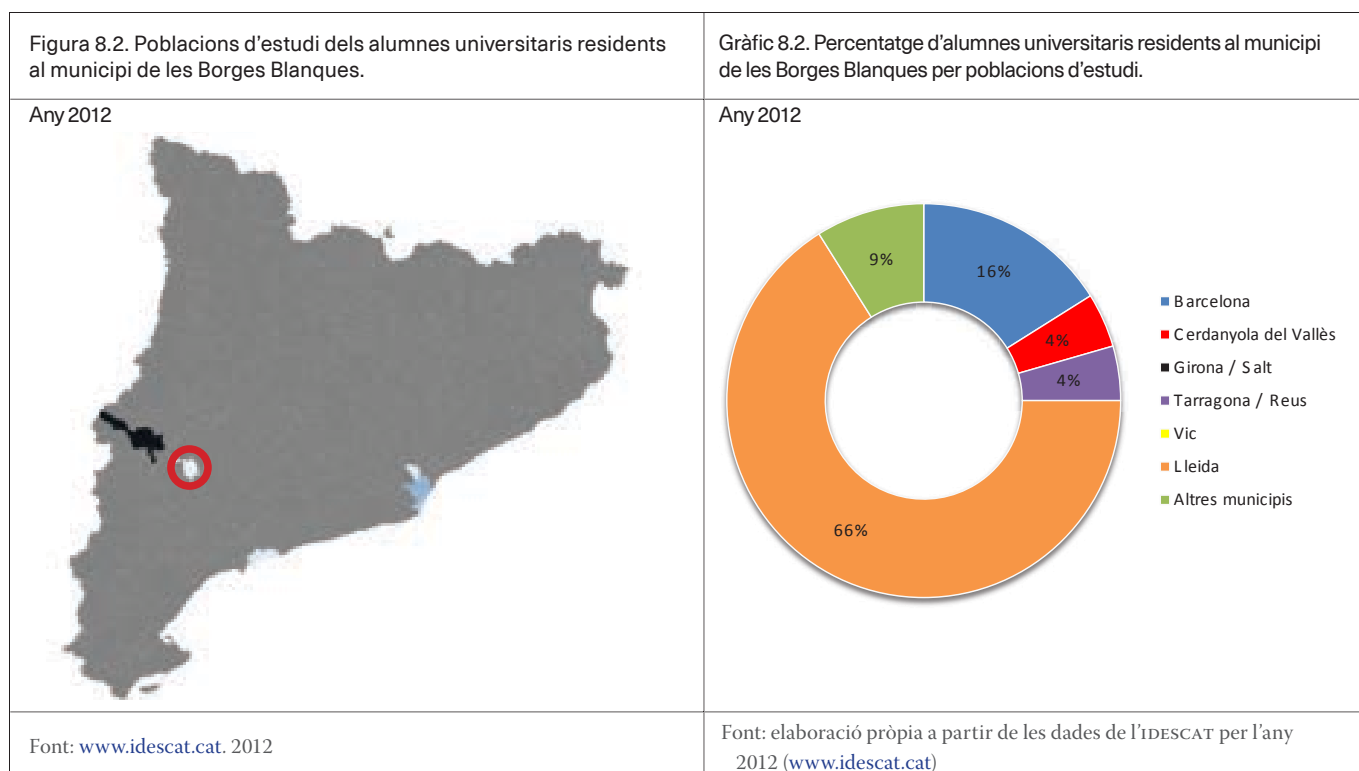

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Finalment, cal esmentar que la matrícula d'estudiants garriguencs a la UdG, la més allunyada de la comarca, a 231 quilòmetres, és pràcticament inexistent. Tanmateix, destacar la matrícula que sí aconsegueix acaparar la Uvic malgrat que també es troba allunyada (142 quilòmetres).

La *Figura 8.2./Gràfic 8.2.* reforça, des d'una perspectiva de desagregació municipal, allò que s'ha apuntat en el paràgraf anterior; és a dir, que els estudiants universitaris residents a les Borges Blanques, capital de la comarca, que l'any 2012 estudiaven fora (112) es decantaren clarament per l'oferta d'estudis existent a la Universitat de Lleida (74 [66%]). Seguidament, tot i que ja en menor mesura, pels estudis de les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (18 [16%]), així com pels de la Universitat Autònoma de Barcelona a Cerdanyola del Vallès (5 [4,5%]) i els de la URV (5 [4,5%]) ubicats al municipi de Tarragona.

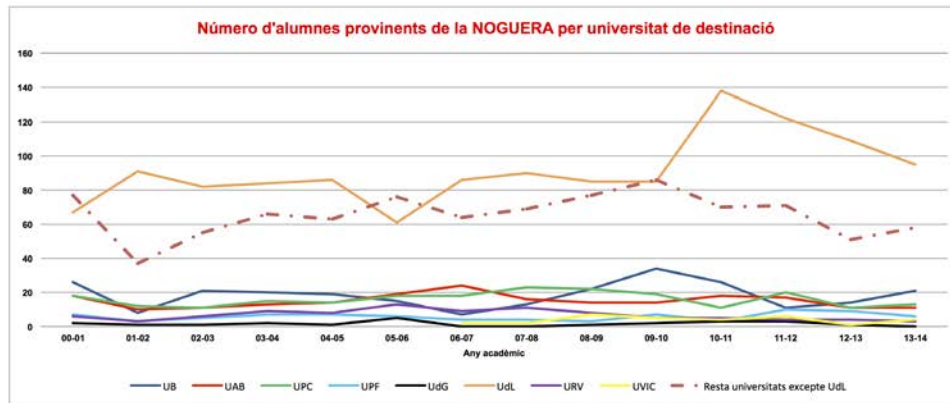
8.2.1.2. La Noguera

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de la Noguera posa de manifest l'atracció que hi exerceix l'oferta de la UdL, ja que, de mitjana, s'hi han matriculat un 58% d'aquests estudiants de cada cohort. En aquest sentit, la distància entre la capital de la comarca, Balaguer, i Lleida ciutat és de 26 quilòmetres (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

Malgrat aquesta atracció destacada, es constata com al llarg de la sèrie analitzada una mitjana del 42% dels estudiants universitaris d'aquesta comarca ha optat per alguna de les altres set universitats referenciades en aquesta recerca, tot i que la distància geogràfica que les separa difícilment fa pensar en la possibilitat d'un retorn diari. Malgrat aquest supòsit, és de remarcar la presència d'estudiants noguerencs a les universitats de la ciutat de Barcelona i a la UAB, a aproximadament 150 quilòmetres de distància.

GRÀFIC 8.3. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA NOGUERA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

NOGUERA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	26	8	21	20	19	15	7	13	22	34	26	11	14	21	
UAB	18	10	11	13	14	19	24	16	14	14	18	17	11	11	
UPC	18	12	11	15	14	18	18	23	22	19	11	20	11	13	
UPF	7	3	5	7	7	6	4	4	3	7	3	10	9	6	
UdG	2	1	1	2	1	5	0	1	2	3	3	1	0	0	
UdL	67	91	82	84	86	61	86	90	85	85	138	122	109	95	
URV	6	3	6	9	8	13	9	11	8	5	4	4	4	3	
UVIC							2	2	7	5	4	6	1	4	
Resta universitats excepte UdL	77	37	55	66	63	76	64	69	77	86	70	71	51	58	
	53,5%	28,9%	40,1%	44,0%	42,3%	55,5%	42,7%	43,4%	47,5%	50,3%	33,7%	36,8%	31,9%	37,9%	42,0%
	144	128	137	150	149	137	150	159	162	171	208	193	160	153	

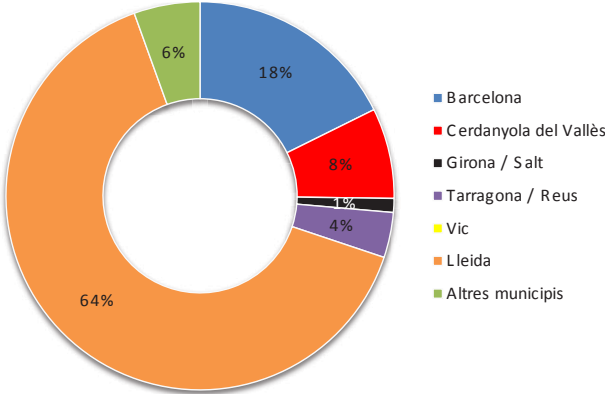

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Pel que fa a la resta d'universitats, la URV (emplaçada a 106 quilòmetres) aglutina un nombre menor d'estudiants provinents de la Noguera similar, però, a la matrícula que experimenta la UVic sobretot a partir del desplegament de les titulacions adaptades a l'EEES — des del curs 2008-09 endavant— tot i la distància geogràfica que separa aquesta darrera universitat de la comarca ací analitzada (145 quilòmetres). Finalment, i com també és el cas de la comarca de les Garrigues, cal esmentar que la matrícula a la UdG, la més allunyada de la comarca a 215 quilòmetres, és pràcticament inexistent.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal, i pel que fa als estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Balaguer, que l'any 2012 estudiaven fora (345), la majoria (222 [un 64 %]) es decantaren per l'oferta de la UdL, confirmant la forta capacitat d'atracció que exerceix entre els estudiants d'aquesta comarca tal i com es constata en el gràfic anterior. Malgrat el seu nombre i l'oferta acadèmica global, la totalitat d'institucions ubicades a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPF) aglutinaren un total de 61 discents (17,7 %) als quals cal sumar 26 alumnes més (7,6 %) que optaren per la UAB.

La presència d'estudiants balaguerins a la resta d'universitats és força baixa, tant pel que fa al cas de la geogràficament més propera, la URV, que compta amb un total de 13 estudiants (3,8%), com al de la UdG, ja més allunyada, amb 4 estudiants (1,2 %).

<p>Figura 8.3. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Balaguer.</p>	<p>Gràfic 8.4. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Balaguer per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lleida</td> <td>64%</td> </tr> <tr> <td>Barcelona</td> <td>18%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>6%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Lleida	64%	Barcelona	18%	Cerdanyola del Vallès	8%	Tarragona / Reus	4%	Vic	1%	Girona / Salt	1%	Altres municipis	6%
Població d'estudi	Percentatge																
Lleida	64%																
Barcelona	18%																
Cerdanyola del Vallès	8%																
Tarragona / Reus	4%																
Vic	1%																
Girona / Salt	1%																
Altres municipis	6%																
<p>Font: www.idescat.cat, 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.1.3. El Pla d'Urgell

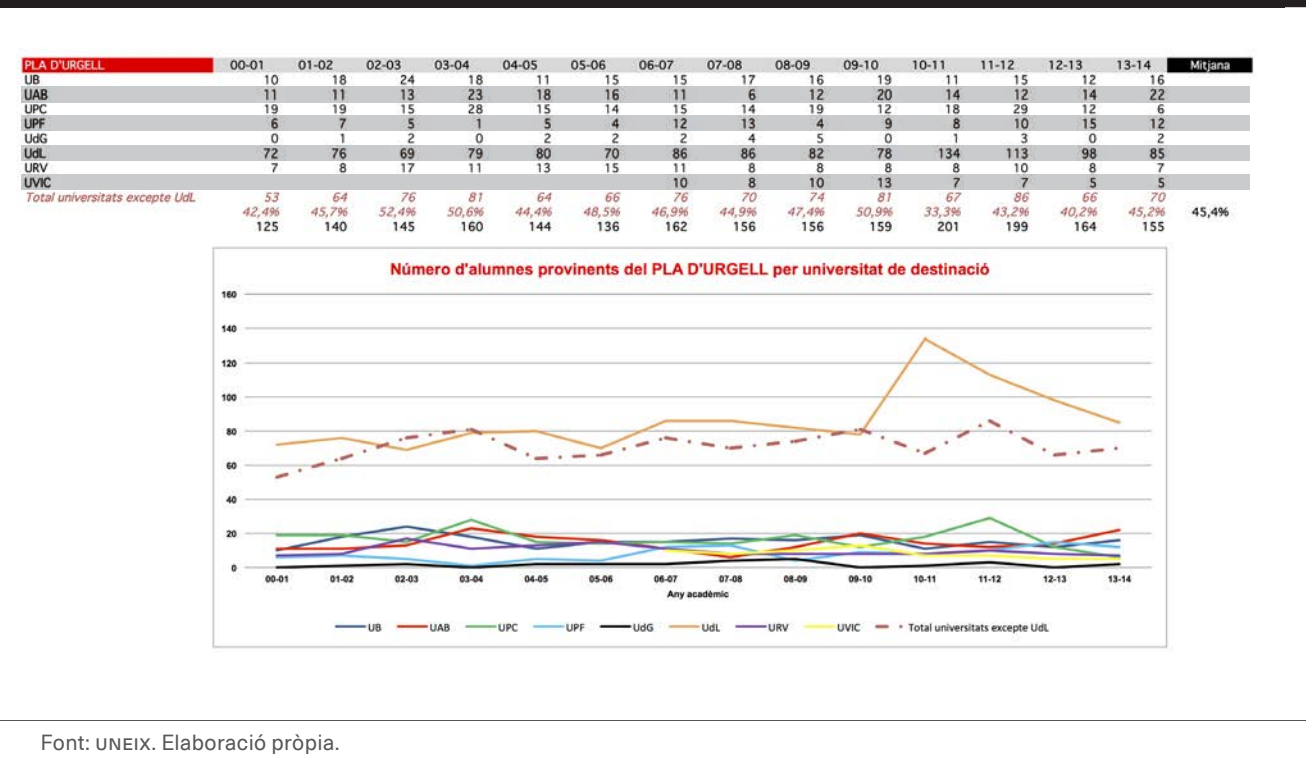
L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés al llarg de tota la sèrie històrica residents a la comarca del Pla d'Urgell posa de manifest que aquests s'han decantat bàsicament per la Universitat de Lleida com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors. La distància entre la capital de la comarca, Mollerussa, i Lleida ciutat és de 29 quilòmetres (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

Tot i aquesta preponderància de la UdL, una mitjana del 45,4 % dels estudiants universitaris del Pla d'Urgell s'han desplaçat a alguna de les altres universitats, sobretot a aquelles ubicades a Barcelona (136 quilòmetres), encapçalant aquest rànquing la UPC (amb els seus campus principals a Barcelona ciutat, a Terrassa i a Manresa). Alhora, cal tenir en consideració la matrícula a les dues grans universitats generalistes (UB i UAB) que és, en conjunt, molt semblant.

Així mateix, la matrícula a la URV no ha estat significativa i és comparable, en magnitud, amb l'experimentada per la UPF tot i que les seves dinàmiques són clarament inverses en el decurs dels anys acadèmics; essent descendent en el cas de la universitat tarragonina —paradoxalment d'ubicació més propera (hi ha una distància de 85 quilòmetres fins a Tarragona i Reus)— i ascendent pel que fa a la UPF. Igualment, la UVic (133 quilòmetres) ha vist com minvava progressivament la presència d'estudiants del Pla d'Urgell des del curs 2009-10 endavant.

Finalment, cal esmentar que l'oferta de la UdG (situada a 203 quilòmetres) a penes atreu estudiants d'aquesta comarca.

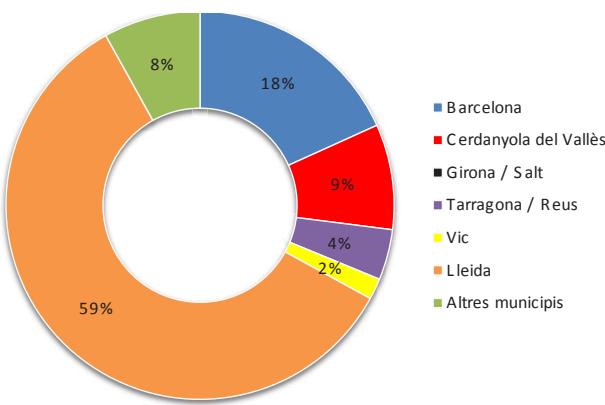
GRÀFIC 8.5. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL PLA D'URGELL PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal dels estudiants universitaris residents a Mollerussa, capital de la comarca, que l'any 2012 estudiaven fora (285), la majoria (168 [59%]) es decantaren per l'oferta de la UdL, confirmant la forta capacitat d'atracció de la universitat ilerdenca entre els estudiants d'aquesta comarca. Tot i el seu pes global en el SUC, la totalitat d'institucions ubicades a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPF) aglutinaren un total de 52 estudiants, més els 25 que es decantaren per la UAB (27 % en total).

La presència d'estudiants de Mollerussa a la resta d'universitats és baixa, seguint els patrons mostrats pels municipis de Balaguer (la Noguera) i de les Borges Blanques (les Garrigues), vistos anteriorment. Així, la URV, la més propera geogràficament, compta amb un total de 12 estudiants (4,2 %). Finalment, altres municipis, ja més allunyats, com Terrassa (amb oferta acadèmica pertanyent a la UB, la UAB i la UPC), Manresa (UAB i UPC) i Vic (UVic) compten amb una presència residual d'estudiants d'aquest municipi. Tot i així, és de destacar el pes global de la UPC —repartit en els seus diferents campus— entre els estudiants de Mollerussa, tal i com també es detecta en la *Figura 8.4./Gràfic 8.6.*

<p>Figura 8.4. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Mollerussa.</p>	<p>Gràfic 8.6. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Mollerussa per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Anv 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>18%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>59%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>2%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	18%	Cerdanyola del Vallès	9%	Girona / Salt	8%	Tarragona / Reus	4%	Vic	2%	Lleida	59%	Altres municipis	2%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	18%																
Cerdanyola del Vallès	9%																
Girona / Salt	8%																
Tarragona / Reus	4%																
Vic	2%																
Lleida	59%																
Altres municipis	2%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.1.4. El Segrià

A la vista del *Gràfic 8.7*, pot concloure's que els alumnes universitaris procedents de la comarca del Segrià es decanten majoritàriament —en un gairebé 70 % de mitjana— per estudiar a la Universitat de Lleida, per la qual cosa predomina de manera clara la proximitat geogràfica dels estudis respecte el municipi de procedència en l'elecció de centre i titulació.

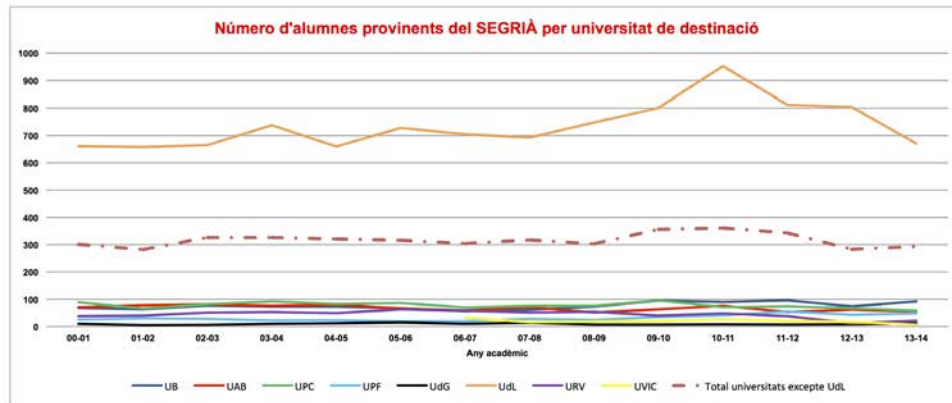
El 30,2 % de l'alumnat restant resident al Segrià s'ha desplaçat a alguna altra universitat, bàsicament a aquelles ubicades a Barcelona (UB, UPC i UPE) i al Vallès¹²¹ (UAB i UPC). La URV també presenta matrícula per part d'aquests estudiants, tot i que ha experimentat una considerable davallada al llarg dels darrers cursos acadèmics, malgrat la seva relativa proximitat geogràfica amb aquesta comarca (100 quilòmetres).

Respecte de les dues universitats més allunyades, val a dir que l'enrolament a la UdG (228 quilòmetres) és molt baix i que el de la UVic (159 quilòmetres), tot i que significativament més alt respecte al de Girona, també ha vist decreïxer la seva influència, sobretot a partir dels darrers cursos acadèmics analitzats (2012-13 i 2013-14).

¹²¹ La distància entre la ciutat de Lleida i Barcelona és de 161 quilòmetres, i de 150 i 170, a Terrassa i Cerdanyola del Vallès respectivament. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

GRÀFIC 8.7. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL SEGRIÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

SEGRIÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	68	63	77	73	73	67	56	61	73	95	90	96	74	92	
UAB	71	78	82	76	81	66	59	71	51	63	76	53	62	55	
UPC	89	66	82	92	83	86	70	76	76	96	71	74	67	58	
UPF	25	30	28	22	23	19	19	28	24	35	41	55	43	48	
UdG	10	5	6	10	12	13	10	14	7	7	8	7	8	12	
UdL	661	658	665	738	660	728	705	693	748	801	952	812	804	671	
URV	38	40	51	53	49	63	58	51	54	40	48	38	12	21	
UVIC							32	16	18	20	27	20	17	7	
Total universitats excepte UdL	301	282	326	326	321	316	304	317	303	356	361	343	283	293	
	31,3%	30,0%	32,9%	30,6%	32,7%	30,3%	30,1%	31,4%	28,8%	30,8%	27,5%	29,7%	26,0%	30,4%	30,2%
	962	940	991	1064	981	1044	1009	1010	1051	1157	1313	1155	1087	964	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.5./Gràfic 8.8.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 3.422 estudiants universitaris residents a la ciutat de Lleida l'any 2012, 2.386 (un 69,7 %) estudiaven a la mateixa ciutat i 1.036 (el 30,3 % restant) ho feien fora, principalment al conjunt d'universitats emplaçades tant a la ciutat de Barcelona (608 [el 18 % del total d'estudiants]) com en d'altres municipis on aquestes institucions tenen part de la seva oferta acadèmica com, per exemple, els 44 (inclosos en el 3 % del total d'estudiants a d'altres municipis universitaris) que estudien a Terrassa (en estudis pertanyents a la UB, la UAB i la UPC). És de destacar també la presència d'estudiants lleidatans al campus de la UAB a Cerdanyola del Vallès (144 [4 % del total]) i a la URV (79 a Tarragona i 25 a Reus [3 % del total]). Alhora, es palesen fins a 44 estudiants més (1 %) matriculats a la Uvic. Finalment, es constata la presència de només 22 estudiants a la UdG, el nombre de matriculats més baix a una única universitat.

Figura 8.5. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Lleida.

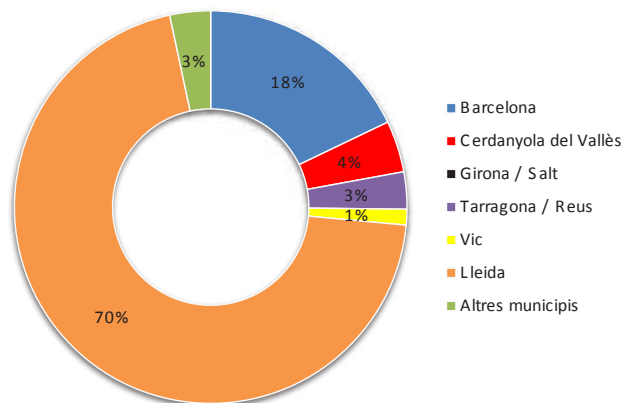
Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Gràfic 8.8. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Lleida per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.2.2. Respecte la Universitat de Girona

FIGURA 8.6. COMARQUES QUE TENEN LA UdG COM A UNIVERSITAT DOMINANT PER PROXIMITAT GEOGRÀFICA

Font: elaboració pròpia.

Els estudiants universitaris residents a les comarques de l'Alt i el Baix Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany i la Selva presenten la mateixa dinàmica a l'hora d'escollir centre i estudis en què el factor distància-temps és el principal tret distintiu. L'anàlisi dels principals municipis d'aquestes comarques —llurs capitals i les poblacions amb més de 10.000 habitants— corrobora la interpretació de les dades realitzada des d'una desagregació comarcal.

Com s'observarà, la majoria d'aquest estudiantat s'ha decantat per l'oferta d'estudis de la UdG, en tant que és la més propera geogràficament a llurs domicilis. Pel mateix criteri, destaca igualment la presència d'aquests estudiants a la Uvic, en conjunt prou significativa tenint en compte els preus —privats— més elevats de la seva matrícula respecte els de les universitats públiques.

A la vegada, cal destacar l'evident presència d'estudiants d'aquestes comarques a les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPE) i al Vallès (UAB i campus de la UPC) que aglutinen un nombre significatiu dels estudiants que estudien fora. Tot i així, el seu pes és, en conjunt, menor. De la mateixa manera, i pel mateix factor distància-temps, la presència d'estudiants d'aquestes comarques a la UdL i la URV, les universitats més allunyades geogràficament, no és significatiu.

8.2.2.1. L'Alt Empordà

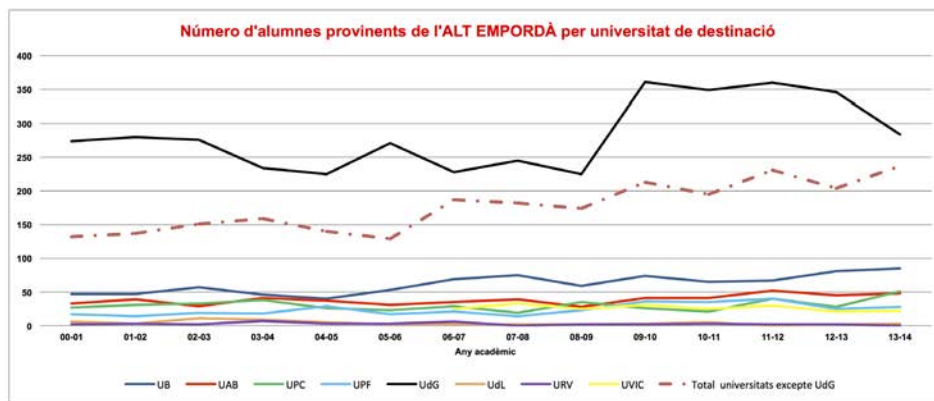
L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de l'Alt Empordà a les universitats analitzades en aquesta recerca posa de manifest que aquests s'han decantat de manera molt acusada —un 61,6 % de mitjana— al llarg de tota la sèrie històrica per la Universitat de Girona (a una distància de 43 quilòmetres de Figueres¹²²) com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors. És de destacar, així mateix, el pes de la UVic (87 quilòmetres) en l'ordre de preferència d'aquests estudiants.

No obstant això, cal destacar que al llarg d'aquesta sèrie, una mitjana del 38,4 % dels estudiants universitaris d'aquesta comarca s'han desplaçat a alguna de les altres universitats analitzades en aquesta recerca encapçalades per la UB i la UPF ubicades, bàsicament, a la ciutat de Barcelona (139 quilòmetres), la UPC amb llurs principals campus a Barcelona i a Terrassa i la UAB situada a Bellaterra (Cerdanyola del Vallès).

Finalment, cal esmentar que tant la UdL (240 quilòmetres fins a Lleida) com la URV (228 quilòmetres fins a Tarragona i 238 fins a Reus), les universitats més allunyades de la comarca, a penes compten amb estudiants de l'Alt Empordà entre el seu alumnat.

GRÀFIC 8.9. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

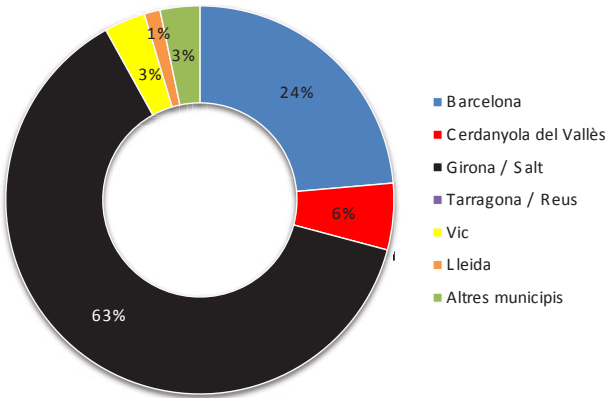

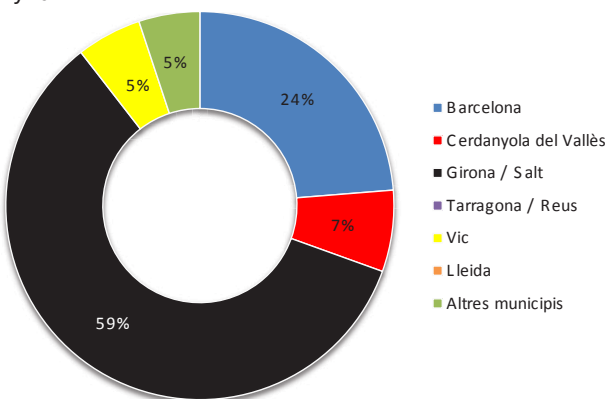
ALT EMPORDÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	47	47	57	46	40	53	69	75	59	74	65	67	81	85	
UAB	33	39	29	41	37	31	35	39	28	41	41	52	45	48	
UPC	27	31	33	38	26	23	29	19	35	26	21	40	28	51	
UPF	17	14	19	18	29	17	21	14	23	36	35	40	25	28	
UdG	274	280	276	234	225	271	228	245	225	361	349	360	346	284	
UdL	6	3	11	9	5	2	2	2	2	3	5	0	2	3	
URV	2	3	2	7	3	3	6	0	2	2	3	2	2	0	
UVIC							25	33	25	31	25	30	21	22	
Total universitats excepte UdG	132	137	151	159	140	129	187	162	174	213	195	231	204	237	
	32,51%	32,85%	35,36%	40,46%	38,36%	32,25%	45,06%	42,62%	43,61%	37,11%	35,85%	39,09%	37,09%	45,49%	38,41%
	406	417	427	393	365	400	415	427	399	574	544	591	550	521	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

122 Distància entre ciutats. Allunyament.

La Figura 8.7./Gràfic 8.10. i la Figura 8.8./Gràfic 8.11. reforcen, des d'una perspectiva de desagregació municipal, allò que s'ha apuntat en el paràgraf anterior; és a dir, que els estudiants universitaris residents en dues de les quatre principals poblacions de la comarca que estudien fora (Figueres [758] en tant que capital de la mateixa, i el municipi amb més de 10.000 habitants de Roses [295])¹²³ es decanten clarament per l'oferta d'estudis existent a la Universitat de Girona¹²⁴(476 [62,8%] i 174 [58,9%] respectivament). Seguidament, es decanten pels estudis de les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (179 [23,6%] i 70 [23,7%]) així com, tot i que ja en menor mesura, pels de la Universitat Autònoma de Barcelona a Cerdanyola del Vallès-Bellaterra (42 [5,5%] i 20 [6,8%]) i els de la Universitat de Vic (26 [3,4%] i 16 [5,4%]). Cal trobar la resta d'estudiants d'aquests municipis en poblacions com Lleida, Terrassa i l'Hospitalet de Llobregat.

<p>Figura 8.7. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Figueres.</p>	<p>Gràfic 8.10. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Figueres per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>24%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>63%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>1%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	24%	Cerdanyola del Vallès	6%	Girona / Salt	63%	Tarragona / Reus	1%	Vic	3%	Lleida	3%	Altres municipis	1%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	24%																
Cerdanyola del Vallès	6%																
Girona / Salt	63%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	3%																
Lleida	3%																
Altres municipis	1%																
<p>Figura 8.8. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Roses.</p>	<p>Gràfic 8.11. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Roses per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>24%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>59%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	24%	Cerdanyola del Vallès	7%	Girona / Salt	59%	Tarragona / Reus	5%	Vic	5%	Lleida	5%	Altres municipis	5%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	24%																
Cerdanyola del Vallès	7%																
Girona / Salt	59%																
Tarragona / Reus	5%																
Vic	5%																
Lleida	5%																
Altres municipis	5%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

123 Es descarten els altres dos municipis de la comarca que compten amb més de 10.000 habitants, Castelló d'Empúries i l'Escalà, en tant que l'anàlisi de les seves dades no és significativament diferent a les dels estudiants residents a Figueres o a Roses.

124 Oferta acadèmica ubicada als municipis de Girona i Salt.

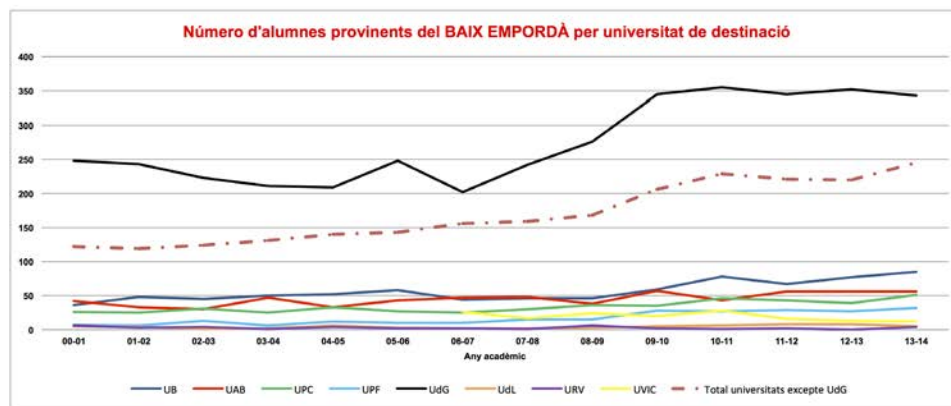
8.2.2.2. El Baix Empordà

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca del Baix Empordà posa de manifest que aquests, igual que els de l'Alt Empordà, també s'han decantat de manera preferent —un 61,9 % de mitjana— al llarg de tota la sèrie històrica per la Universitat de Girona a l'hora d'accedir als estudis superiors (la distància entre la capital comarcal, la Bisbal d'Empordà, i Girona és de 32 quilòmetres¹²⁵). És de destacar, alhora, el pes de la UVic (a 96 quilòmetres) en l'ordre de preferència d'aquests estudiants tot i que, al llarg dels cursos analitzats, aquest ha anat experimentant un progressiu descens.

Tanmateix, cal destacar que al llarg d'aquesta sèrie, una mitjana del 38,1 % dels estudiants universitaris d'aquesta comarca s'han desplaçat a alguna de les universitats ubicades bàsicament a la ciutat de Barcelona —encapçalades per la UB i la UPF—, així com a la UPC —amb llurs principals campus a Barcelona i Terrassa— i la UAB situada a Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)¹²⁶. Finalment, cal esmentar que tant la UdL (hi ha 258 quilòmetres fins a Lleida) com la URV (220 quilòmetres fins a Tarragona), les universitats més allunyades de la comarca, a penes compten amb estudiants del Baix Empordà matriculats.

GRÀFIC 8.12. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BAIX EMPORDÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BAIX EMPORDÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	36	48	45	50	52	58	44	46	46	59	78	67	77	85	
UAB	42	33	30	47	33	43	47	48	38	57	43	56	56	56	
UPC	26	25	31	25	33	27	25	30	36	35	46	43	39	51	
UPF	7	6	13	6	12	10	10	15	15	28	27	29	27	32	
UdG	248	243	223	211	209	248	202	242	276	345	355	345	352	343	
UdL	5	4	1	2	6	3	2	2	3	5	6	8	8	5	
URV	6	3	4	1	4	2	2	1	6	2	1	2	0	4	
UVIC							26	17	24	20	28	16	13	12	
Total universitats excepte UdG	122	119	124	131	140	143	156	159	168	206	229	221	220	245	
	33,0%	32,9%	35,7%	38,3%	40,1%	36,6%	43,6%	39,7%	37,8%	37,4%	39,2%	39,0%	38,5%	41,7%	38,1%
	370	362	347	342	349	391	358	401	444	551	584	566	572	588	

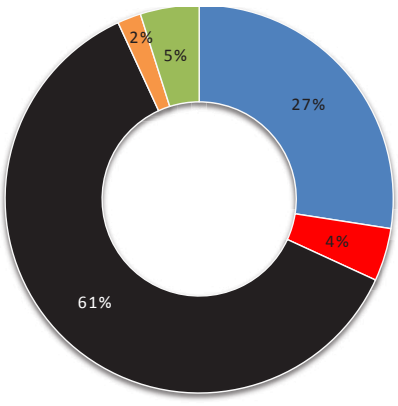

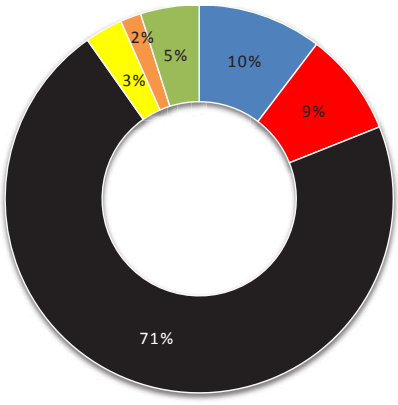

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

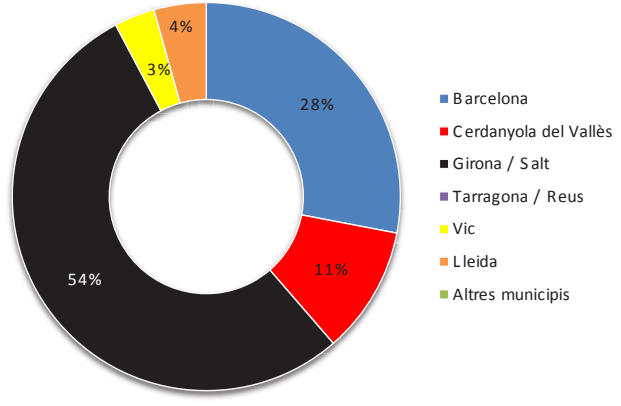
125 Distància entre ciutats. *Allunyament*.

126 La distància entre la capital comarcal, la Bisbal, i Barcelona és de 133 quilòmetres (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

Complementant aquest gràfic, les *Figures 8.9., 8.10. i 8.11./Gràfics 8.13., 8.14. i 8.15.* mostren, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els estudiants universitaris residents a les principals poblacions de la comarca que estudien fora dels seus municipis (la Bisbal [204], en tant que capital de la mateixa, i els municipis amb més de 10.000 habitants de Sant Feliu de Guíxols [348], i Torroella de Montgrí [207])¹²⁷ es decanten clarament per l'oferta d'estudis de la UdG (125 [61,3 %], 248 [71,2 %] i 111 [53,6 %], respectivament). En menor mesura, ho fan pels estudis de les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (56 [27,4 %], 36 [10,4 %] i 58 [28 %]) i pels de la UAB a Cerdanyola del Vallès (9 [4,4 %], 30 [8,6 %] i 22 [10,6 %]).

<p>Figura 8.9. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de la Bisbal d'Empordà.</p>	<p>Gràfic 8.13. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de la Bisbal d'Empordà per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>27%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>61%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	27%	Cerdanyola del Vallès	4%	Girona / Salt	61%	Tarragona / Reus	0%	Vic	0%	Lleida	2%	Altres municipis	5%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	27%																
Cerdanyola del Vallès	4%																
Girona / Salt	61%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	0%																
Lleida	2%																
Altres municipis	5%																
<p>Figura 8.10. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Guíxols.</p>	<p>Gràfic 8.14. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Guíxols per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>71%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	10%	Cerdanyola del Vallès	9%	Girona / Salt	71%	Tarragona / Reus	0%	Vic	3%	Lleida	2%	Altres municipis	5%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	10%																
Cerdanyola del Vallès	9%																
Girona / Salt	71%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	3%																
Lleida	2%																
Altres municipis	5%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

¹²⁷ Es descarten els altres quatre municipis de la comarca que compten amb més de 10.000 habitants, Palafrugell, Palamós, Castell-Platja d'Aro i Calonge, en tant que l'anàlisi de les seves dades no és significativament diferent al dels estudiants residents a la Bisbal d'Empordà, Sant Feliu de Guíxols o Torroella de Montgrí i, alhora, pel fet de ser municipis costaners limitrofs amb Sant Feliu de Guíxols, per la qual cosa aquest darrer actua com a exemple il·lustratiu.

<p>Figura 8.11. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Torroella de Montgrí.</p>	<p>Gràfic 8.15. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Torroella de Montgrí per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>28%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>54%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	28%	Cerdanyola del Vallès	11%	Girona / Salt	54%	Tarragona / Reus	0%	Vic	3%	Lleida	4%	Altres municipis	0%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	28%																
Cerdanyola del Vallès	11%																
Girona / Salt	54%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	3%																
Lleida	4%																
Altres municipis	0%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

La presència d'estudiants d'aquests municipis a la UdL (Lleida ciutat) és molt baixa (10 en el seu conjunt) mentre que no n'hi ha cap de matriculat a la URV (amb campus a Tarragona i Reus).

8.2.2.3. La Garrotxa

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de la Garrotxa presenta certes diferències respecte la resta de comarques gironines que tenen la UdG com a universitat única de referència geogràfica (la distància entre Olot, la capital comarcal, i Girona és de 54 quilòmetres)¹²⁸. Si bé aquesta referència continua essent vàlida pel cas dels estudiants garrotxins, és cert que aquests presenten la mitjana més baixa, essent aquesta del 50,5% dels estudiants que es decanten per la Universitat de Girona a l'hora d'accedir als estudis superiors. Cal trobar una explicació a aquest fet en la davallada del nombre total d'estudiants universitaris residents en aquesta comarca, sobretot a partir del curs 2010-11, que ha afectat la matrícula a la UdG precisament per ser la institució de referència més que no a cap altra universitat —a excepció de la UAB que ha mantingut un nombre estable—.

Cal destacar, doncs, que al llarg d'aquesta sèrie, una mitjana del 49,5% dels estudiants universitaris d'aquesta comarca s'han desplaçat a alguna de les universitats ubicades bàsicament a la ciutat de Barcelona¹²⁹ (UB, UPC i UPF), a la UAB situada al municipi de Cerdanyola del Vallès; així com el pes de la Uvic en l'ordre de preferència d'aquests estudiants.

Finalment, cal esmentar que tant la UdL com la URV, les universitats més allunyades de la comarca (Lleida i Tarragona/Reus es troben a uns 200 quilòmetres d'Olot) gairebé no compten amb estudiants garrotxins matriculats.

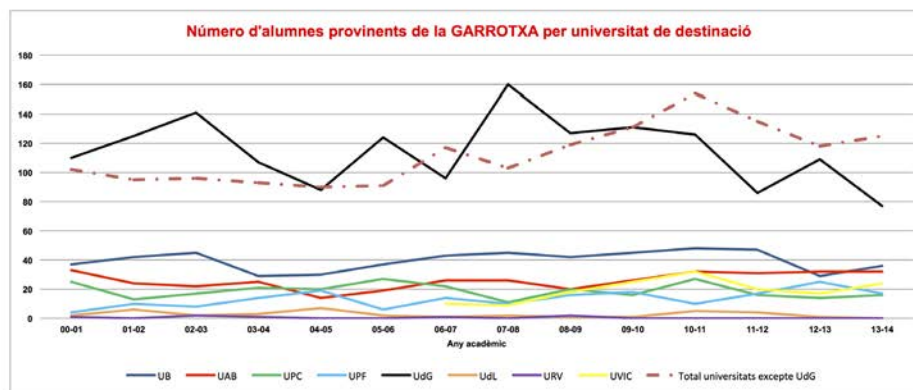
¹²⁸ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

¹²⁹ La distància entre Olot i Barcelona és de 110 quilòmetres, a Cerdanyola del Vallès n'hi ha pràcticament els mateixos i a Vic, 43. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

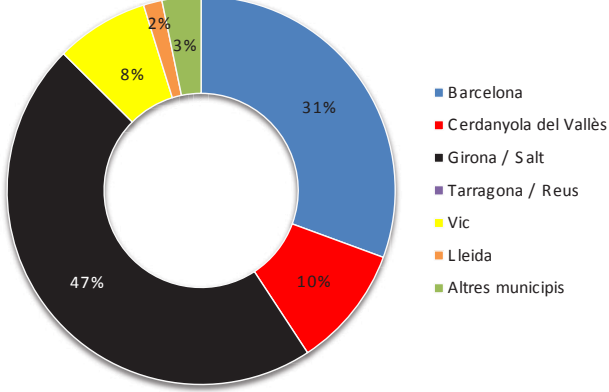
GRÀFIC 8.16. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA GARROTXA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

GARROTXA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	37	42	45	29	30	37	43	45	42	45	48	47	29	36	
UAB	33	24	22	25	14	19	26	26	20	26	32	31	32	32	
UPC	25	13	17	21	20	27	22	11	20	16	27	16	14	16	
UPF	4	10	8	14	19	6	14	10	16	18	10	17	25	17	
UdG	110	125	141	107	88	124	96	160	127	131	126	86	109	77	
UdL	2	6	2	3	7	2	1	2	1	1	5	4	1	0	
URV	1	0	2	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	
UVIC							10	9	18	25	32	20	17	24	
Total universitats excepte UdG	102	95	96	93	90	91	117	103	119	131	154	135	118	125	
	48,1%	43,2%	40,5%	46,5%	50,6%	42,3%	54,9%	39,2%	48,4%	50,0%	55,0%	61,1%	52,0%	61,9%	49,5%
	212	220	237	200	178	215	213	263	246	262	280	221	227	202	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.12./Gràfic 8.17.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, i pel que fa als estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Olot, que l'any 2012 estudiaven fora (709), que 331 dels quals (un 46,7 %) es decantaren per l'oferta de la UdG, confirmant la menor tendència dels estudiants garrotxins envers la UdG tal i com s'ha constatat en el gràfic anterior. Al seu torn, el conjunt de les institucions ubicades a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPE, així com la UAB) aglutinaren un total de 289 discents (40,7 %) mentre que la UVic comptava amb 55 estudiants matriculats (el 8 % dels estudiants universitaris residents a la Garrotxa). Finalment, la presència d'estudiants olotins a la resta d'universitats és gairebé testimonial, tant pel que fa al cas de la UdL (amb 11 estudiants [2 %]), com el de la URV (que no en compta cap).

<p>Figura 8.12. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Olot.</p>	<p>Gràfic 8.17. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Olot per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>31%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>47%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>3%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	31%	Cerdanyola del Vallès	10%	Girona / Salt	47%	Tarragona / Reus	0%	Vic	8%	Lleida	2%	Altres municipis	3%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	31%																
Cerdanyola del Vallès	10%																
Girona / Salt	47%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	8%																
Lleida	2%																
Altres municipis	3%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.2.4. El Gironès

A la vista del *Gràfic 8.18.*, pot concloure's que els alumnes universitaris procedents de la comarca del Gironès es decanten majoritàriament —en un 72,4 % de mitjana— per estudiar a la Universitat de Girona, per la qual cosa predomina la proximitat geogràfica dels estudis respecte el municipi de procedència en l'elecció de centre i estudi.

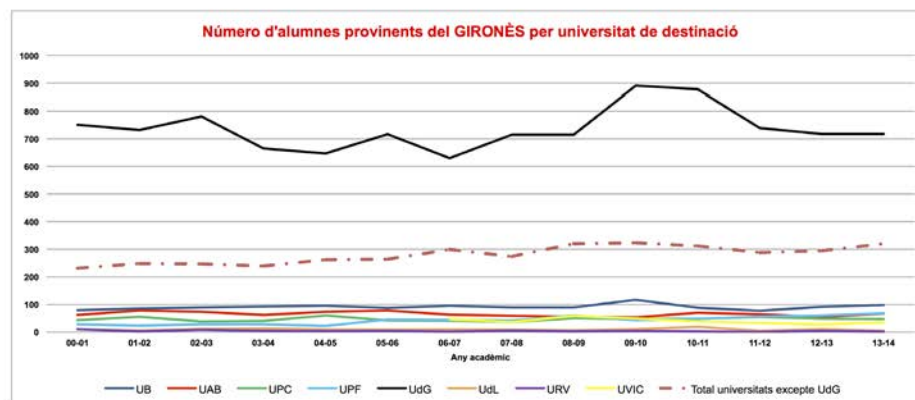
El 27,6 % de l'estudiantat restant resident en aquesta comarca, però, s'ha desplaçat a alguna altra universitat, bàsicament a aquelles ubicades a Barcelona (UB, UPC i UPF) i al Vallès¹³⁰ (UAB i UPC). És de destacar la distància a la qual queda la UVic en l'ordre de preferència d'aquests estudiants, tot i ser la més propera geogràficament al Gironès (70 quilòmetres).

S'observa, finalment, com l'efecte distància-temps juga un paper molt important en la tria, car la matrícula dels estudiants del Gironès a les universitats més allunyades (URV [192 quilòmetres separen la capital gironina de Tarragona] i UdL [la distància fins a Lleida és de 231 quilòmetres]) és, significativament, molt baixa.

¹³⁰ La distància entre Girona i Barcelona és de 102 quilòmetres, i de 95 quilòmetres fins a Cerdanyola del Vallès. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

GRÀFIC 8.18. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL GIRONÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

GIRONÈS	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	79	85	89	92	95	87	95	89	89	117	88	77	91	98	
UAB	62	78	73	62	73	78	63	59	55	33	70	64	54	67	
UPC	43	55	38	40	60	42	41	36	50	47	48	54	48	47	
UPF	28	23	28	28	22	45	44	41	60	43	47	56	60	68	
UdG	751	732	781	665	647	717	630	715	715	891	878	739	718	718	
UdL	9	5	11	13	9	8	9	8	6	10	19	4	10	4	
URV	10	2	8	4	3	4	1	5	2	4	2	0	4	1	
UVIC							46	36	58	49	38	33	27	35	
Total universitats excepte UdG	231	248	247	239	262	264	299	274	320	323	312	288	294	320	
	23,5%	25,3%	24,0%	26,4%	28,8%	26,9%	32,2%	27,7%	30,9%	26,6%	26,2%	28,0%	29,1%	30,8%	27,6%
	982	980	1028	904	909	981	929	989	1035	1214	1190	1027	1012	1038	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.13./Gràfic 8.19.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 2.755 estudiants universitaris residents a la ciutat de Girona l'any 2012, 1.755 estudiaven a la mateixa ciutat i 108 més ho feien al municipi veí de Salt, la qual cosa significa que el 67,6% del total d'estudiants ho fa a la UdG. Els altres 892 universitaris gironins (32,4%) estudiaven fora del seu municipi de residència i ho feien en poblacions com Barcelona (582 [21% del total]) i Cerdanyola del Vallès (139 [5%]) mentre que un total de 75 (el 3%) es desplaçaven fins a Vic. Alhora, aquests estudiants es reparteixen en municipis com Terrassa (bàsicament per estudis de la UPC), l'Hospitalet de Llobregat (UB) i d'altres, ja en menor mesura, un 2% del total. És de destacar, alhora, la poca presència d'estudiants residents a la ciutat de Girona a Tarragona i Reus (4 [0,5%]), seus de la URV, i a Lleida (22 [2,5%]) ja que tan sols representen, en conjunt, l'1,4% dels estudiants restants.

La *Figura 8.14/Gràfic 8.20* representa l'elecció dels 351 estudiants universitaris residents a Salt (municipi de la comarca amb més de 10.000 habitants). D'aquests, 284 (81%) es decantaven per l'oferta d'estudis pertanyent a la UdG, ubicada a la ciutat de Girona, mentre que 49 (14%) es decantaven pels estudis de les universitats localitzades a Barcelona i a Cerdanyola del Vallès (UAB), 7 més (2%) ho feien pels de la UVic, mentre que el 3% d'estudiants saltencs restants es desplaçava fins a altres municipis universitaris com ara Terrassa, al Vallès Occidental.

Figura 8.13. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Girona.

Gràfic 8.19. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Girona per poblacions d'estudi.

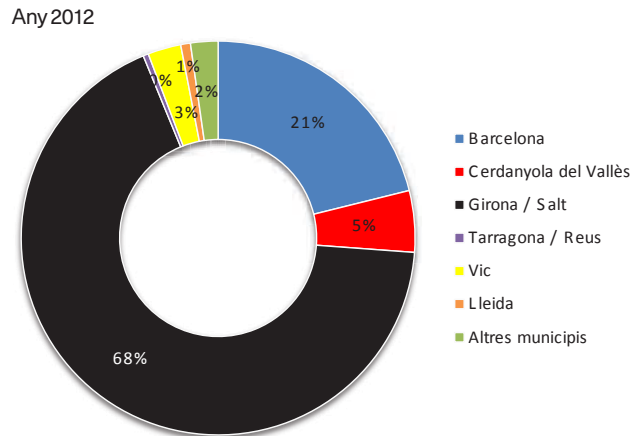
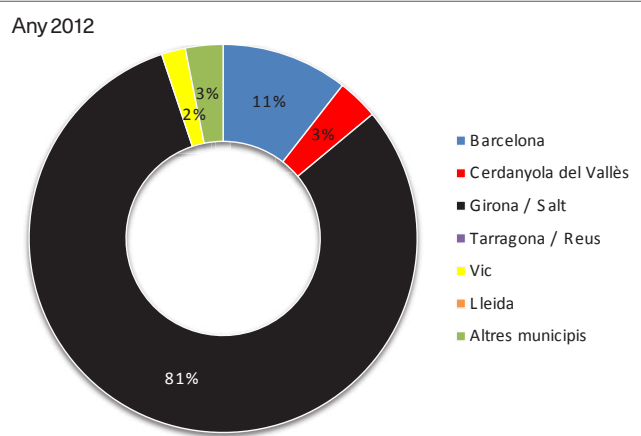

Figura 8.14. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Salt.

Gràfic 8.20. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Salt per poblacions d'estudi.

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

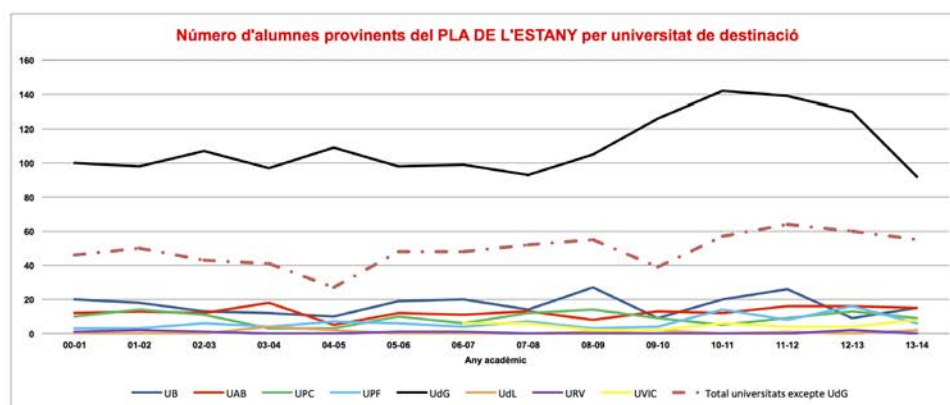
8.2.2.5. El Pla de l'Estany

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca del Pla de l'Estany posa de manifest que aquests s'han decantat al llarg de tota la sèrie històrica majoritàriament (69,1 %) per la Universitat de Girona com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors. La distància entre la capital de la comarca, Banyoles, i Girona és de 21 quilòmetres¹³¹.

Tanmateix, cal destacar que al llarg d'aquesta sèrie, una mitjana del 30,9 % dels estudiants universitaris d'aquesta comarca s'ha desplaçat a alguna de les universitats ubicades bàsicament a la ciutat de Barcelona (encapçalades per la UB i la UPF), així com a la UPC (amb llurs principals campus a Barcelona i Terrassa) i la UAB situada a Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)¹³².

GRÀFIC 8.21. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL PLA DE L'ESTANY PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

PLA DE L'ESTANY	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	20	18	13	12	10	19	20	14	27	9	20	26	9	15	
UAB	12	13	12	18	5	12	11	13	8	13	12	16	16	15	
UPC	10	14	11	3	3	10	6	12	14	9	5	9	13	9	
UPF	3	3	6	4	7	6	4	7	3	4	14	8	16	6	
UdG	100	98	107	97	109	98	99	93	105	126	142	139	130	92	
UdL	0	0	0	4	2	0	0	0	1	2	0	1	0	2	
URV	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0	
UVIC							6	6	2	2	6	4	4	8	
Total universitats excepte UdG	46	50	43	41	27	48	48	52	55	39	57	64	60	55	
	31,5%	33,8%	28,7%	29,7%	19,9%	32,9%	32,7%	35,9%	34,4%	23,6%	28,6%	31,5%	31,6%	37,4%	30,9%
	146	148	150	138	136	146	147	145	160	165	199	203	190	147	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Finalment, assenyalar que tant la UdL com la URV, les universitats més allunyades de la comarca (a 247 i 209 quilòmetres respectivament), a penes compten amb estudiants del Pla de l'Estany matriculats; essent molt baixa, alhora, la seva presència a la UVic (tot i ser la més propera geogràficament, car la distància és de 85 quilòmetres).

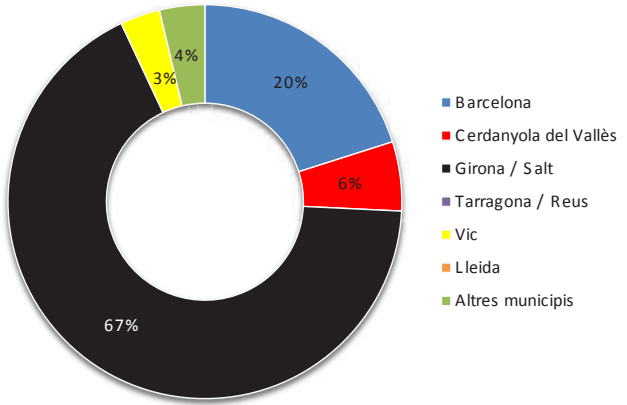
La Figura 8.15./Gràfic 8.22. reforça, des d'una perspectiva de desagregació municipal, allò que s'ha apuntat en els paràgrafs anteriors; és a dir, que els estudiants universitaris residents a Banyoles, capital de la comarca, que l'any 2012 estudiaven fora (458) es decantaren clarament per l'oferta d'estudis existent a la Universitat de Girona¹³³ (308 [67,2 %]). Seguidament,

¹³¹ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

¹³² La distància entre Banyoles i Barcelona és de 119 quilòmetres, i de 110 quilòmetres fins a Cerdanyola del Vallès. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

¹³³ Oferta acadèmica ubicada als municipis de Girona i Salt.

es decantaren pels estudis de les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (92 [20%]) així com, tot i que ja en menor mesura, pels de la Universitat Autònoma de Barcelona a Cerdanyola del Vallès (26 [5,7%]) i els de la Universitat de Vic (15 [3,3%]) així com també pels ubicats a Terrassa (9 [2%]), entre d'altres municipis universitaris.

<p>Figura 8.15. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Banyoles.</p>	<p>Gràfic 8.22. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Banyoles per poblacions d'estudi.</p>														
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>67%</td> </tr> <tr> <td>Barcelona</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>3%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Girona / Salt	67%	Barcelona	20%	Cerdanyola del Vallès	6%	Vic	3%	Lleida	4%	Altres municipis	3%
Població d'estudi	Percentatge														
Girona / Salt	67%														
Barcelona	20%														
Cerdanyola del Vallès	6%														
Vic	3%														
Lleida	4%														
Altres municipis	3%														
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>														

8.2.2.6. La Selva

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de la Selva posa de manifest que una mitjana del 58% d'aquests s'han decantat al llarg de tota la sèrie històrica principalment per la Universitat de Girona (un total de tan sols 28 quilòmetres¹³⁴ separen la capital de la comarca, Santa Coloma de Farners, de Girona) com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors, tot i que en menor mesura respecte l'estudiantat resident a les anteriors comarques gironines analitzades en aquest capítol. Aquest fet té l'explicació en el diferent comportament dels estudiants dels municipis interiors d'aquesta comarca —que tenen una tendència més marcada en vers Girona— respecte dels municipis situats a la costa, els estudiants dels quals es decanten en major nombre cap a les universitats metropolitanes, tal i com queda reflectit en l'anàlisi de les dades de desagregació municipal aportades per l'IDESCAT que es comenten més avall.

El 42% dels estudiants universitaris d'aquesta comarca restant s'han desplaçat, doncs, a alguna altra de les universitats analitzades, sobretot a les metropolitanes, encapçalades, per nombre d'estudiants matriculats, per la UB, seguida de la UAB, la UPC i la UPF. Tot i la diferent mida d'aquestes universitats, la seva anàlisi conjunta demostra un pes específic més important en la matrícula dels

¹³⁴ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

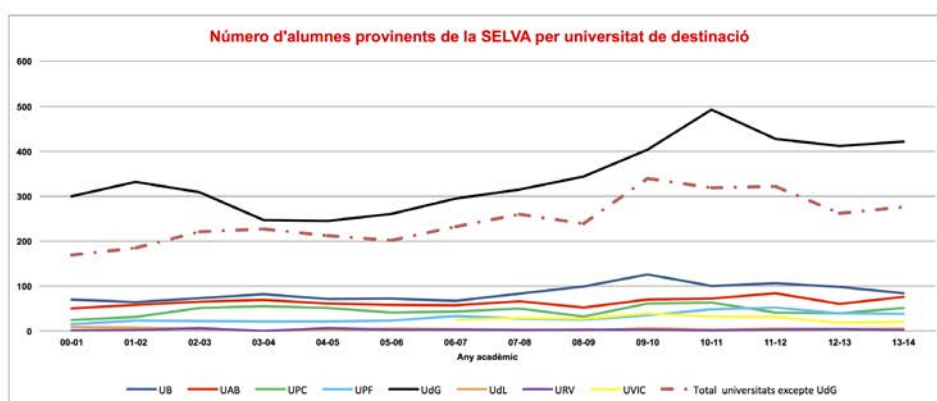

estudiants d'aquesta comarca en comparació amb els de les altres comarques de Girona, tot i que continua predominant la influència que exerceix la UdG per la seva proximitat geogràfica.

Al mateix temps, es repeteix la poca presència d'estudiants residents a la Selva tant a la UdL com a la URV, les universitats més allunyades de la comarca (la distància fins a Lleida és de 208 quilòmetres i de 176, fins a Tarragona), que a penes compten per a aquests estudiants. Alhora, la seva matrícula a la UVic (situada a una distància de 46 quilòmetres), essent baixa en el seu conjunt, ha anat decreixent de manera progressiva a partir del curs 2009-10.

GRÀFIC 8.23. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA SELVA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

SELVA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	70	64	73	82	71	72	67	83	99	126	100	106	98	84	
UAB	50	58	65	69	61	58	57	66	52	70	72	84	60	76	
UPC	24	31	51	55	31	41	43	50	32	61	63	41	39	51	
UPF	15	23	22	21	21	23	33	27	25	35	48	52	39	38	
UdG	300	332	309	247	245	261	295	315	344	404	493	428	412	422	
UdL	9	7	4	0	2	5	4	3	1	6	3	5	4	5	
URV	1	2	6	0	6	3	3	2	3	3	1	3	4	2	
UVIC							25	29	27	39	32	31	18	20	
Total universitats excepte UdG	169	185	221	227	212	202	232	260	239	340	319	322	262	276	
	36,0%	35,8%	41,7%	47,9%	46,4%	43,6%	44,0%	45,2%	41,0%	45,7%	39,3%	42,9%	38,9%	39,5%	42,0%
	469	517	530	474	457	463	527	575	583	744	812	750	674	698	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementant aquest gràfic, les Figures 8.16., 8.17. i 8.18./Gràfics 8.24, 8.25 i 8.26 mostren, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els estudiants residents a les tres principals poblacions de la comarca que estudien fora dels seus municipis (Santa Coloma de Farners [231], en tant que capital de la mateixa, i les poblacions costaneres de Lloret de Mar [573] i Blanes [672] com a municipis amb més de 10.000 habitants) mostren un comportament diferent a l'hora d'escollir centre i estudis per les seves bones comunicacions respecte el Barcelonès i el Vallès i, àdhuc, el Maresme.

D'aquesta manera, mentre que el 68,4% (158) d'estudiants de Santa Coloma de Farners es matricularen a la UdG, aquest percentatge baixa respecte els estudiants de Lloret de Mar (49,7% [285]) i els de Blanes (47,6% [320]). Pel que fa a la matrícula a les universitats metropolitanès, aquesta tendència s'inverteix i són els estudiants residents als municipis de Lloret de Mar (40,7% [233]) i de Blanes (42,9% [288]) els que hi tenen més presència; més que no pas els residents a Santa Coloma de Farners (25,5% [59]).

Figura 8.16. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Farners.

Gràfic 8.24. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Farners per poblacions d'estudi.

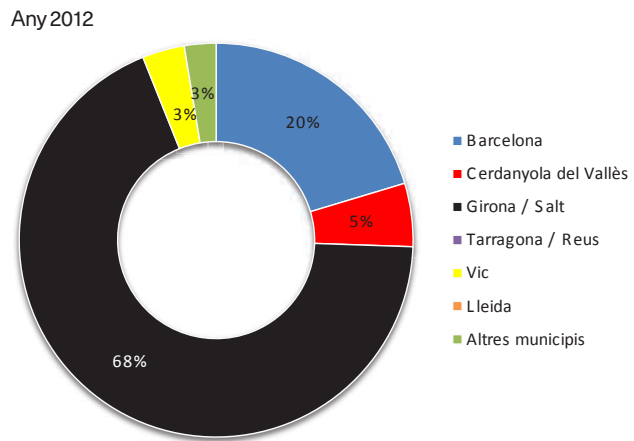

Figura 8.17. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Lloret de Mar.

Gràfic 8.25. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Lloret de Mar per poblacions d'estudi.

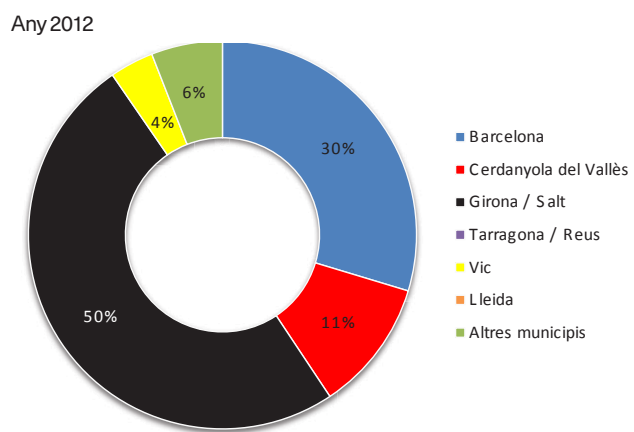
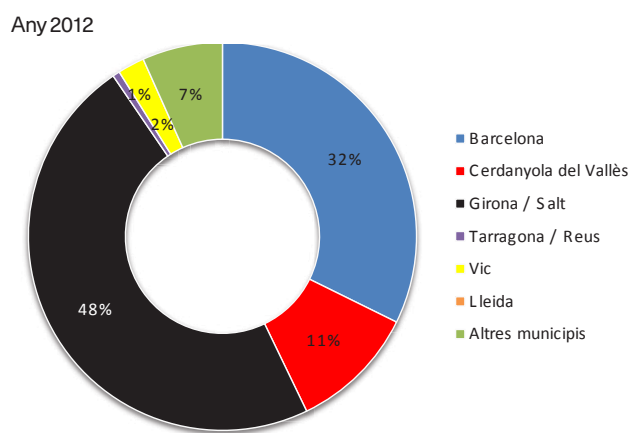

Figura 8.18. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Blanes.

Gràfic 8.26. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Blanes per poblacions d'estudi.

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.2.3. Respecte la Universitat Rovira i Virgili

FIGURA 8.19. COMARQUES QUE TENEN LA URV COM A UNIVERSITAT DOMINANT PER PROXIMITAT GEOGRÀFICA

Font: elaboració pròpia.

Els estudiants universitaris residents a la totalitat de comarques que conformen la província de Tarragona (a excepció del Baix Penedès) tenen la URV com a universitat dominant per proximitat geogràfica i presenten, com es veurà, uns índexs molt elevats de matrícula a la seva oferta acadèmica, repartida, principalment, pels municipis de Tarragona i Reus, alhora que compta amb centres ubicats a Vila-seca, Tortosa, Amposta i el Vendrell. D'aquesta manera, el 69,8% dels estudiants residents a l'Alt Camp, el 74,2% dels del Baix Camp, el 49,1% dels del Baix Ebre, el 56% dels de la Conca de Barberà, el 52,6% dels del Montsià, el 57,9% dels del Priorat, el 58,4% dels de la Ribera d'Ebre, el 77,3% dels del Tarragonès i el 56,7% dels de la Terra Alta s'han matriculat, de mitjana al llarg dels anys acadèmics analitzats en la present recerca, en aquesta universitat, confirmant el seu fort arrelament territorial. Com es veurà també, l'anàlisi de les capitals de cadascuna d'aquestes comarques i dels seus principals municipis corrobora la interpretació de les dades realitzada des d'una desagregació comarcal.

A la vista d'aquestes dades, però, s'observa com tot i aquest domini que exerceix la URV, els estudiants universitaris residents en algunes de les comarques de Tarragona presenten un percentatge mitjà de matriculació a la URV lleugerament inferior respecte el Tarragonès i el Baix Camp. Es tracta, d'una banda, de les comarques del Baix Ebre i del Montsià, molt probablement per què la distància que les separa de les principals seus de la URV fa que el retorn diari sigui oneros. Davant d'aquest fet, l'estudiantat universitari resident es planteja l'opció de les universitats metropolitanes¹³⁵, tot seguint els mateixos criteris en la tria de centre i estudis dels alumnes de les comarques que integren la tercera de les dinàmiques descrites en aquest capítol. D'altra banda, els alumnes de les comarques més properes a la ciutat de Lleida i ben comunicades (Conca de Barberà, Ribera d'Ebre i Terra Alta) contemplan també l'oferta acadèmica de la UdL pels mateixos criteris en la tria de centre i estudis dels alumnes de

¹³⁵ Destaca, d'aquesta manera, la presència d'estudiants d'aquestes comarques a les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPE) i al Vallès (UAB i campus de la UPC).

les comarques que integren la segona de les dinàmiques que es descriu més endavant (*Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant*).

En sentit contrari, el tret més significatiu és la menor influència que exerceixen entre aquest estudiantat tarragoní tant la UdG com la Uvic, les universitats més allunyades geogràficament.

Des de l'òptica del factor distància-temps es reforça la hipòtesi per la qual la tria dels estudis per part dels universitaris de nou accés residents en aquestes comarques es fa tenint més en compte la proximitat geogràfica de la seva ubicació que no pas per l'interès en una oferta concreta excepte, i només en part, pels alumnes montsianencs i del Baix Ebre.

8.2.3.1. L'Alt Camp

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés al llarg de tota la sèrie històrica residents a la comarca de l'Alt Camp (*Gràfic 8.27*) posa de manifest que aquests s'han decantat bàsicament per la Universitat Rovira i Virgili com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors ja que, de mitjana, gairebé el 70 % dels seus estudiants de cada cohort analitzada s'han decantat per aquesta institució, percentatge gairebé idèntic al de les comarques del Baix Camp i el Tarragonès. La distància entre la capital comarcal, Valls, i Tarragona és de 20 quilòmetres i de 25, fins a Reus.

Tot i aquesta preponderància de la URV en l'elecció de centre i estudi, el 30 % dels alumnes universitaris restants s'han matriculat en d'altres universitats, concentrant-se aquesta tria en el conjunt de les metropolitanes; tant a les de caire generalista (UB i UAB [que presenten, en conjunt, una matrícula força semblant] i UPF) com a la UPC, la qual aglutina una matrícula significativa (a tenir en compte la proximitat de la comarca als campus del Vendrell i Vilanova i la Geltrú). Alhora, és de destacar la tria de la UdL per part dels estudiants de l'Alt Camp¹³⁶.

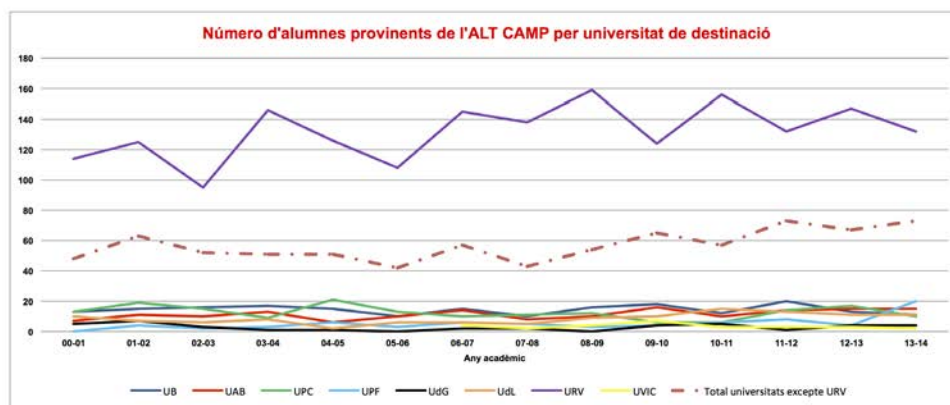
D'aquí el domini de la URV en l'elecció d'aquests estudiants, que reforça el concepte d'universitat única dominant per proximitat geogràfica; argument que es consolida en constatar que les universitats més allunyades de la comarca, la UdG (182 quilòmetres) i la Uvic (150 quilòmetres), compten amb poca influència i captació entre aquest estudiantat.

---

¹³⁶ La distància que separa Valls de Lleida és de 79 quilòmetres, enfront els 104 quilòmetres que la separen de Barcelona. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

GRÀFIC 8.27. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L'ALT CAMP PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

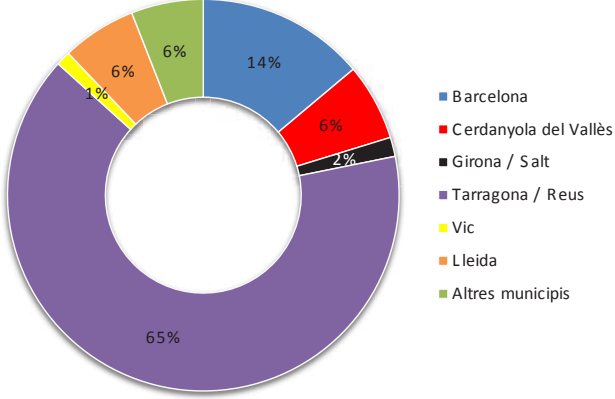
ALT CAMP	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	13	15	16	17	15	10	15	10	16	18	12	20	13	11	
UAB	7	11	10	13	6	10	14	8	10	16	10	14	15	15	
UPC	13	19	15	9	21	13	10	11	12	6	6	14	17	10	
UPF	0	4	2	3	6	3	6	5	3	4	6	8	4	20	
UdG	5	7	3	1	1	0	2	2	0	4	5	1	4	4	
UdL	10	7	6	8	2	6	6	5	9	10	15	13	11	11	
URV	114	125	95	146	126	108	145	138	159	124	156	132	147	132	
UVIC							4	2	4	7	3	3	3	2	
Total universitats excepte URV	48	63	52	51	51	42	57	43	54	65	57	73	67	73	
	29,6%	33,5%	35,4%	25,9%	28,8%	28,0%	28,2%	23,8%	25,4%	34,4%	26,8%	35,6%	31,3%	35,6%	30,2%
	162	188	147	197	177	150	202	181	213	189	213	205	214	205	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal, i pel que fa als estudiants universitaris residents a la capital de la comarca (Valls) que l'any 2012 estudiaven fora (504), la major part (327 [un 65 %]) ho feien als municipis de Tarragona i Reus, seus de la URV. La totalitat d'institucions ubicades a la ciutat de Barcelona aglutinaren un total de 70 estudiants (13,9 %) als quals s'hi sumen 32 més (6,3 %) que optaren per la UAB a Cerdanyola. Seguidament, la ciutat de Lleida (seu de la UdL) n'acollia 31 (6,1 %). Aquestes xifres confirmen novament la forta capacitat d'atracció que exerceix la URV, així com el pes de les universitats metropolitanes i la UdL entre l'estudiantat universitari resident a l'Alt Camp en les mateixes proporcions que es desprenen de l'anàlisi del gràfic anterior pel conjunt de la comarca. Finalment, es constata la menor presència que tenen en els campus més allunyats (Girona amb 8 [1,6 %], Vic amb 6 [1,2 %] o Manresa¹³⁷ amb 4 [0,8 %]).

¹³⁷ Inclou en "Altres municipis".

<p>Figura 8.20. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Valls.</p>	<p>Gràfic 8.28. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Valls per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>65%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>6%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	14%	Cerdanyola del Vallès	6%	Girona / Salt	2%	Tarragona / Reus	65%	Vic	1%	Lleida	6%	Altres municipis	6%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	14%																
Cerdanyola del Vallès	6%																
Girona / Salt	2%																
Tarragona / Reus	65%																
Vic	1%																
Lleida	6%																
Altres municipis	6%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.3.2. El Baix Camp

Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, una mitjana del 74 % dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca del Baix Camp han escollit la URV com a primera preferència a l'hora d'accedir als estudis superiors, mentre que el 26 % restant d'estudiants de cada cohort s'han decantat principalment per les universitats barcelonines (ubicades a una distància de 108 quilòmetres des de Reus, la capital de la comarca¹³⁸), mostrant un comportament molt semblant als de les comarques veïnes de l'Alt Camp i el Tarragonès tot i que destaca la forta atracció exercida per la UPF en comparació a les dimensions de les altres dues universitats generalistes (UB i UAB). De la mateixa manera, destaca la captació d'aquests alumnes per part de la UdL (93 quilòmetres). Finalment, la presència a les universitats més allunyades de la comarca, la UdG (201 quilòmetres separen Reus de Girona i Salt) i la UVic (170 quilòmetres), palesa la menor influència d'aquestes institucions entre aquest estudiantat.

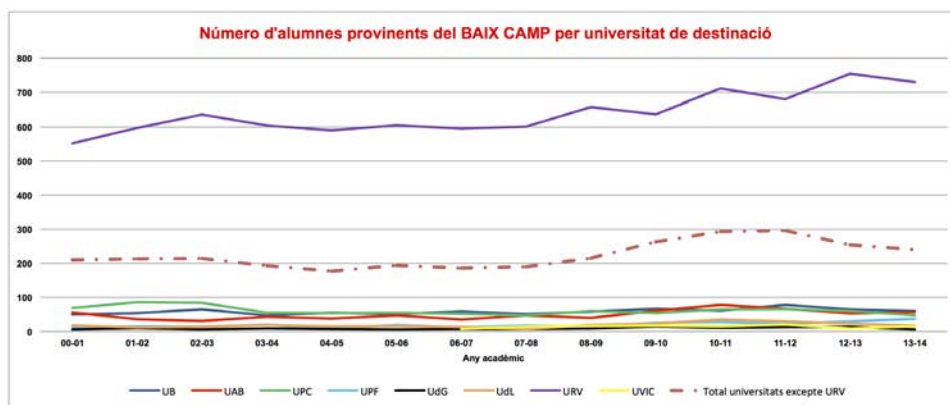
Com ja succeeix en el cas de l'Alt Camp, cal tenir present també que la ubicació geogràfica de la comarca del Baix Camp respecte l'emplaçament dels principals campus de les universitats assenyalades fa difícil pensar que els estudiants realitzin el desplaçament d'anada i tornada de manera diària. S'explicaria, un cop més, el domini de la URV en l'elecció d'aquests estudiants, que reforça el seu paper d'universitat única dominant per proximitat geogràfica a la comarca en qüestió.

¹³⁸ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

GRÀFIC 8.29. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BAIX CAMP PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BAIX CAMP	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	50	54	65	47	55	51	59	51	58	67	61	78	65	60	
UAB	56	36	31	43	38	47	35	47	40	61	78	67	53	57	
UPC	69	86	84	55	54	55	52	47	60	54	65	66	60	48	
UPF	11	15	14	20	8	19	12	17	13	26	28	22	30	37	
UdG	6	10	6	9	7	6	7	7	9	15	11	13	14	6	
UdL	18	12	14	19	15	16	13	7	19	23	35	30	23	17	
URV	552	597	636	604	590	605	595	601	658	637	711	680	754	730	
UVIC							8	14	16	17	15	20	9	15	
Total universitats excepte URV	210	213	214	193	177	194	186	190	215	263	293	296	254	240	
	27,6%	26,3%	25,2%	24,2%	23,1%	24,3%	23,8%	24,0%	24,6%	29,2%	29,2%	30,3%	25,2%	24,7%	25,8%
	762	810	850	797	767	799	781	791	873	900	1004	976	1008	970	

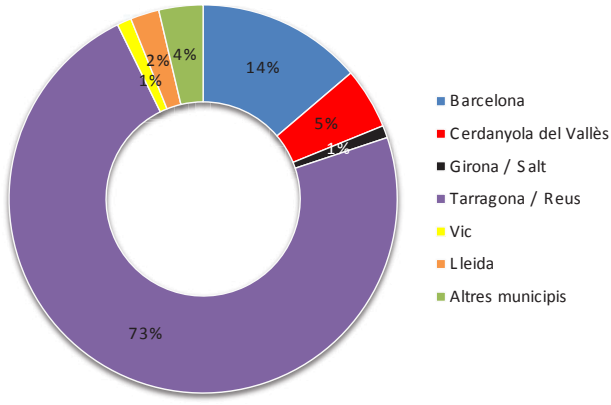

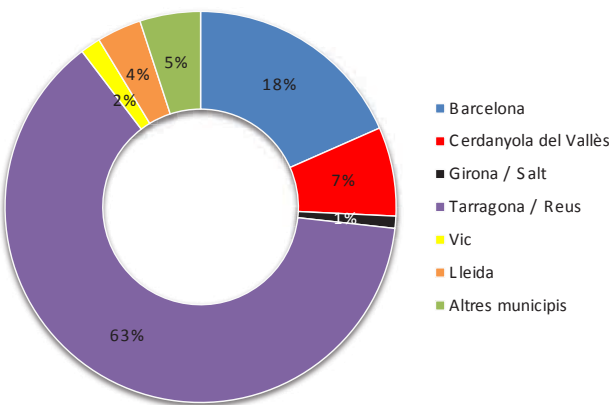

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.21./Gràfic 8.30.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 2.339 estudiants universitaris residents a la capital comarcal, Reus, l'any 2012, 499 ho feien a la mateixa ciutat, 1.147 a Tarragona i 58 més a Vila-seca; és a dir, que pràcticament el 73 % dels estudiants universitaris reusencs estaven matriculats a la URV. El 27 % restant (631) ho estaven principalment en el conjunt d'universitats emplaçades tant a la ciutat de Barcelona (322 [14 % del total]) com en d'altres municipis on tenen part de la seva oferta acadèmica com, per exemple, els 30 alumnes que estudiaven a Terrassa —UB, UAB i UPC— o els 10 que ho feien a Manresa —UPC i UAB— (inclosos en el 4 % d'altres municipis universitaris). És de destacar també la presència d'estudiants reusencs al campus de la UAB a Cerdanyola del Vallès (119 [5 % del total]) i a la UdL (56 [2 %]). Finalment, es palesen 28 estudiants (1 %) matriculats a la UVic i 24 més (1 %) a la seu de la UdG a Girona.

Pel que fa als municipis de la comarca amb una població superior als 10.000 habitants¹³⁹, dels 598 estudiants universitaris residents al municipi de Cambrils (*Figura 8.22/Gràfic 8.31.*), 376 (63 %) cursaven estudis de la URV, 110 (18,4 %) ho feien a les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona, 44 (7,4 %) a la UAB a Cerdanyola i 22 més (3,7 %) a Lleida.

¹³⁹ Es descarta l'anàlisi de les dades referents al municipi de Mont-roig del Camp, en considerar-se que no aporta cap diferència significativa respecte els altres dos municipis de la comarca ressenyats.

<p>Figura 8.21. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Reus.</p>	<p>Gràfic 8.30. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Reus per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Figura 8.22. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cambrils.</p>	<p>Gràfic 8.31. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cambrils per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>

8.2.3.3. El Baix Ebre

Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, una mitjana del 49,1 % dels estudiants de nou accés residents a la comarca del Baix Ebre s'han decantat per l'oferta acadèmica del territori; és a dir, la corresponent a la URV, la qual cosa permet afirmar el seu paper d'universitat única dominant per proximitat geogràfica respecte l'alumnat d'aquesta comarca.

Malgrat aquesta afirmació, el 50,9 % de l'alumnat restant de cada cohort s'han decantat principalment per les universitats barcelonines, mostrant un comportament molt semblant als d'altres comarques de Tarragona, comportament pel qual destaca la matrícula a les universitats metropolitanes (Barcelona es troba a 179 quilòmetres)¹⁴⁰, seguides per la UdL (la distància fins a Lleida

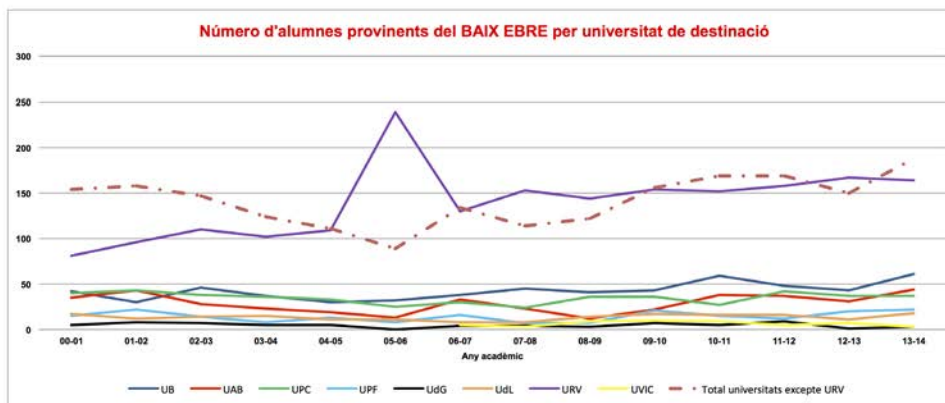
¹⁴⁰ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

és de 121 quilòmetres) i, finalment, amb una matrícula total molt discreta per a les universitats de Vic (a 240 quilòmetres) i de Girona (a 272 quilòmetres), les ubicades a més distància.

Aquest percentatge de pràcticament la meitat dels estudiants que s'han decantat per les restants set universitats catalanes en detriment d'aquella més arrelada al territori és el més alt d'entre totes les comarques que tenen la URV com a universitat dominant per proximitat juntament amb la del Montsià, el percentatge de la qual és, com es veurà més endavant, del 47,4 %. Aquest fet és significatiu en tant que a les respectives capitals d'ambdues comarques, Tortosa i Amposta, s'hi duen a terme sengles titulacions d'aquesta universitat. Caldria buscar l'explicació mateixa d'aquest alt percentatge d'estudiants que es desplacen en la ubicació d'aquestes comarques, les més meridionals del territori, fet pel qual bona part d'aquest estudiantat resident no percebia la URV com a universitat territorial de referència¹⁴¹ i ampliaria la seva visió fins a les universitats de la regió metropolitana de Barcelona.

GRÀFIC 8.32. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BAIX EBRE PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BAIX EBRE	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	42	30	46	37	30	32	38	45	41	43	59	48	43	61
UAB	35	43	28	23	19	13	33	23	12	22	38	37	31	44
UPC	40	43	38	36	33	25	30	24	36	36	27	42	37	37
UPF	15	22	14	8	13	8	16	7	7	21	15	12	20	22
UdG	5	8	7	5	5	0	4	4	3	7	5	9	1	3
UdL	17	12	14	15	11	11	8	8	14	17	16	16	11	18
URV	81	96	110	102	109	239	130	153	144	154	152	158	167	164
UVIC							5	3	9	10	9	5	7	3
Total universitats excepte URV	154	158	147	124	111	89	134	114	122	156	169	169	150	188
	65,5%	62,2%	57,2%	54,9%	50,5%	27,1%	50,8%	42,7%	45,9%	50,3%	52,6%	51,7%	47,3%	53,4%
	235	254	257	226	220	328	264	267	266	310	321	327	317	352

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

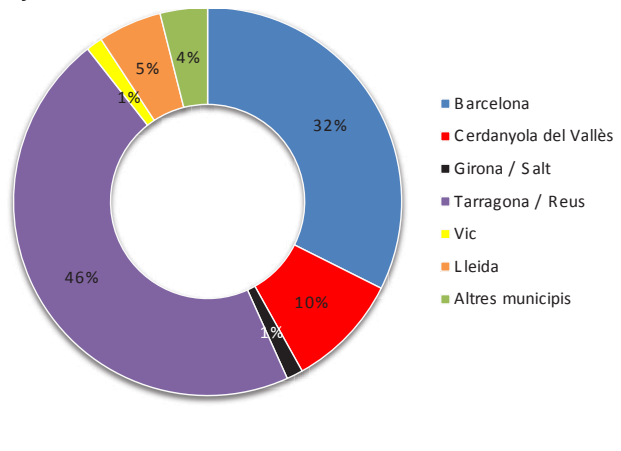

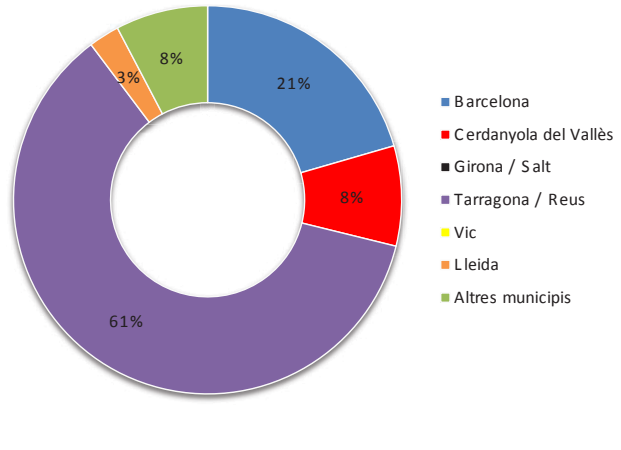
Complementàriament a aquest gràfic, es fa una anàlisi dels desplaçaments dels estudiants universitaris dels dos principals municipis de la comarca, Tortosa i Deltebre, el curs 2012-13. Així, dels 735 estudiants universitaris residents a Tortosa, la capital comarcal (*Figura 8.23./Gràfic 8.33*), 14 estudiaven al mateix municipi (seu del campus de les Terres de l'Ebre) i 325 (un 46%) ho feien a les

¹⁴¹ A tenir en compte, alhora, la distància que separa ambdós municipis de Tarragona (90 quilòmetres des de Tortosa i 82 des d'Amposta) o Reus (82 quilòmetres des de Tortosa i 75 des d'Amposta), principals campus de la URV. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

seus de la URV a Tarragona i Reus. Respecte de la resta d'estudiants, 238 (32%) ho feien a les ubicades a la ciutat de Barcelona i 70 (10%) a la UAB a Cerdanyola, mentre que un total de 39 (5,5%) es desplaçaven fins a la UdL. A més distància queden ja la Uvic i la UdG, amb 10 estudiants tortosins respectivament.

Pel que fa a Deltebre (Figura 8.24./Gràfic 8.34.), municipi amb una població superior als 10.000 habitants, dels 156 estudiants universitaris que comptava aleshores, 95 (61% [percentatge lleugerament per sobre de la mitjana comarcal]) estudiaven a la URV, 32 (21%) ho feien a Barcelona ciutat, 13 (8%) a la UAB i 4 (2,6%) a la UdL, no havent-hi cap estudiant matriculat ni a la UdG ni a la Uvic.

Com es pot observar, doncs, aquest comportament desagregat a nivell municipal no difereix dels percentatges analitzats per al conjunt de la comarca.

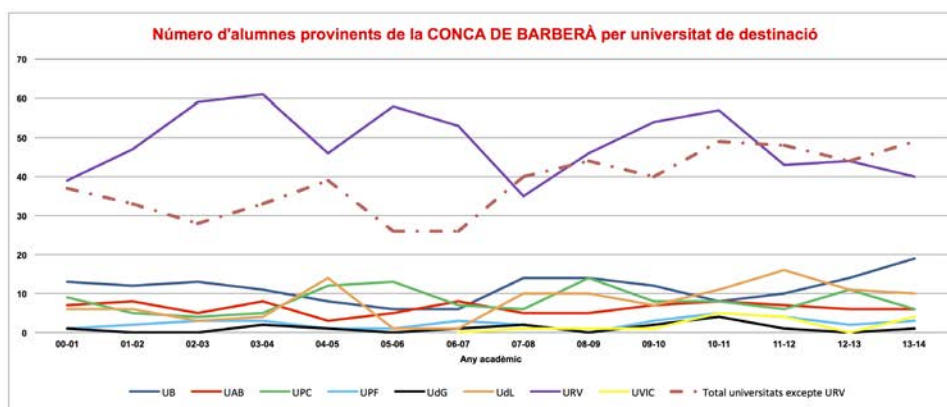
<p>Figura 8.23. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tortosa.</p>	<p>Gràfic 8.33. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tortosa per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Figura 8.24. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Deltebre.</p>	<p>Gràfic 8.34. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Deltebre per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>

8.2.3.4. La Conca de Barberà

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de la Conca de Barberà a les universitats analitzades en aquesta recerca posa de manifest que un 56 % de mitjana d'aquests s'han decantat, al llarg de tota la sèrie històrica, per la URV a l'hora d'escollir centre i titulació (la distància entre Montblanc, la capital comarcal, i Tarragona és de 38 quilòmetres i de 33 a Reus¹⁴²). El 44 % restant s'ha decantat per altres institucions, entre les quals destaca la influència que exerceix la UdL per la seva proximitat geogràfica respecte la comarca¹⁴³, seguides de les universitats metropolitanes (Barcelona és a 118 quilòmetres), estant la UB per damunt de la UAB en ordre de preferència entre aquests estudiants. Seguint la mateixa tònica d'altres comarques tarragonines, la seva presència a les universitats més allunyades de Vic (a 146 quilòmetres) i de Girona (a 196 quilòmetres) és molt menor i, fins i tot, nul·la en molts dels anys acadèmics referenciats.

GRÀFIC 8.35. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA CONCA DE BARBERÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

CONCA DE BARBERÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	13	12	13	11	8	6	6	14	14	12	8	10	14	19	
UAB	7	8	5	8	3	5	8	5	5	7	8	7	6	6	
UPC	9	5	4	5	12	13	7	6	14	8	8	6	11	6	
UPF	1	2	3	3	1	1	3	2	0	3	5	4	2	3	
UdG	1	0	2	1	0	1	1	2	0	2	4	1	0	1	
UdL	6	6	3	4	14	1	1	10	10	7	11	16	11	10	
URV	39	47	59	61	46	58	53	35	46	54	57	43	44	40	
UVic							0	1	1	1	5	4	0	4	
Total universitats excepte URV	37	33	28	33	39	26	26	40	44	40	49	48	44	49	
	48,7%	41,3%	32,2%	35,1%	45,9%	31,0%	32,9%	53,3%	48,9%	42,6%	46,2%	52,7%	50,0%	55,1%	44,0%
	76	80	87	94	85	84	79	75	90	94	106	91	88	89	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal, i pel que fa als estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Montblanc, (Figura 8.25./Gràfic 8.36.) que l'any 2012 estudiaven fora (166), la major part (84 [un 51 %]) ho feien als municipis de Tarragona i Reus, seus principals de la URV mentre que 21 (13 %) ho feien a la UdL. Al seu torn, les 4 universitats ubicades a Barcelona i la regió metropolitana n'acolliren un total de 40 (un 24 %) mentre que la matrícula a la UdG i la UVic (10 alumnes en total [6%]) era gairebé residual. Com es veurà,

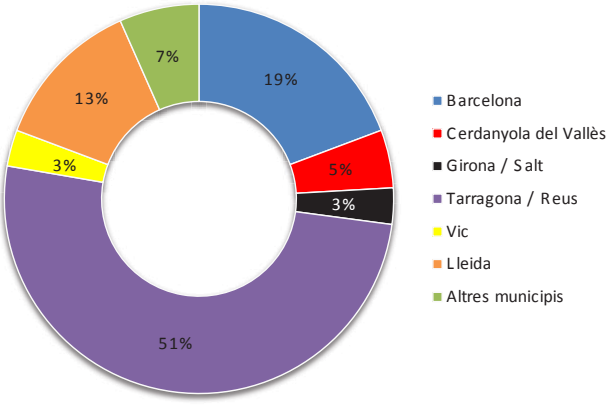
¹⁴² Distància entre ciutats. *Allunyament*.

¹⁴³ La distància que separa Montblanc, la capital comarcal, respecte la ciutat de Lleida és tan sols de 64 kilòmetres per l'autopista AP2. Distància entre ciutats. *Allunyament*.

aquestes dades són pràcticament iguals a les referents a la comarca de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta. que la matrícula a la UdG i la Uvic (10 alumnes en total [6 %]) era gairebé residual. Com es veurà, aquestes dades són pràcticament iguals a les referents a la comarca de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

Aquestes xifres confirmarien, novament, la forta capacitat d'atracció que exerceix la URV així com el pes de la UdL entre l'estudiantat universitari resident a la Conca de Barberà en les mateixes proporcions que es desprenen de l'anàlisi del Gràfic 8.35.

<p>Figura 8.25. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Montblanc.</p>	<p>Gràfic 8.36. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Montblanc per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <caption>Data for Gràfic 8.36</caption> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>19%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>51%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>7%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	19%	Cerdanyola del Vallès	5%	Girona / Salt	3%	Tarragona / Reus	51%	Vic	3%	Lleida	13%	Altres municipis	7%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	19%																
Cerdanyola del Vallès	5%																
Girona / Salt	3%																
Tarragona / Reus	51%																
Vic	3%																
Lleida	13%																
Altres municipis	7%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.3.5. El Montsià

Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, una mitjana del 52,6 % dels estudiants de nou accés residents a la comarca del Montsià s'han decantat per l'oferta acadèmica corresponent a la URV (la distància entre la capital de la comarca, Amposta, i Tarragona i Reus és d'uns 80 quilòmetres¹⁴⁴), afirmant-se el seu paper d'universitat única dominant per proximitat geogràfica respecte l'alumnat d'aquesta comarca.

En sentit contrari, el 47,4 % dels estudiants restants de cada promoció s'han decantat principalment per les universitats barcelonines (Barcelona es troba a 174 quilòmetres), mostrant un comportament molt semblant als d'altres comarques tarragonines, per la qual cosa destaca la matrícula a les universitats metropolitanes, seguides a més distància per la UdL (136 quilòmetres) i, finalment, amb una matrícula total molt discreta per a les universitats de Vic (235 quilòmetres) i de Girona (267 quilòmetres), les ubicades a més distància.

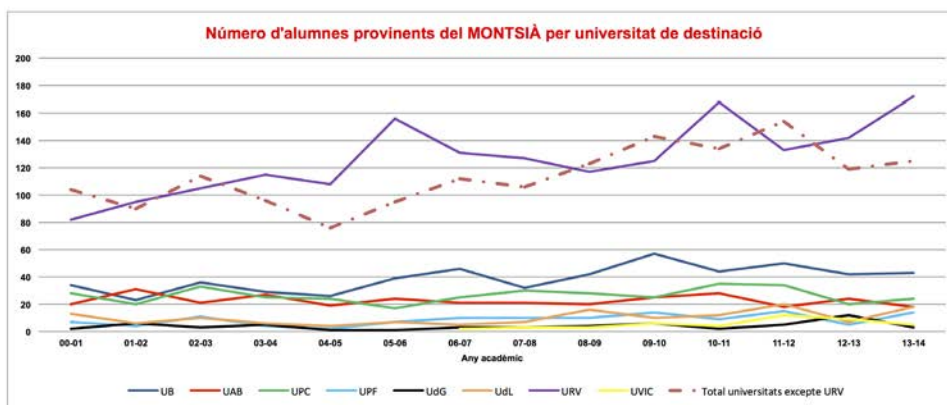
¹⁴⁴ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

Aquest percentatge de gairebé la meitat dels estudiants que s'han decantat per la resta d'universitats catalanes en detriment d'aquella més arrelada al territori és el més alt d'entre totes les comarques que tenen la URV com a universitat dominant per proximitat juntament amb la del Baix Ebre, el percentatge de la qual és, com ja s'ha vist, del 49,1 %. En bona part ja s'ha analitzat el comportament dels estudiants universitaris montsianencs en descriure la comarca del Baix Ebre (vegeu aquest mateix capítol, l'apartat 8.2.3.3).

GRÀFIC 8.37. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL MONTSIÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

MONTSIÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	34	23	36	29	26	39	46	32	42	57	44	50	42	43	
UAB	20	31	21	27	19	24	21	21	20	25	28	18	24	18	
UPC	28	20	33	25	24	17	25	30	28	25	35	34	20	24	
UPF	7	4	11	4	2	7	10	10	10	14	9	15	5	14	
UdG	2	6	3	5	1	1	3	3	4	6	2	5	12	3	
UdL	13	6	10	6	4	7	5	7	16	10	12	20	7	18	
URV	82	95	105	115	108	156	131	127	117	125	168	133	142	172	
UVIC							2	3	3	6	4	12	9	5	
Total universitats excepte URV	104	90	114	96	76	95	112	106	123	143	134	154	119	125	
	55,9%	48,6%	52,1%	45,5%	41,3%	37,8%	46,1%	45,5%	51,3%	53,4%	44,4%	53,7%	45,6%	42,1%	47,4%
	186	185	219	211	184	251	243	233	240	268	302	287	261	297	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

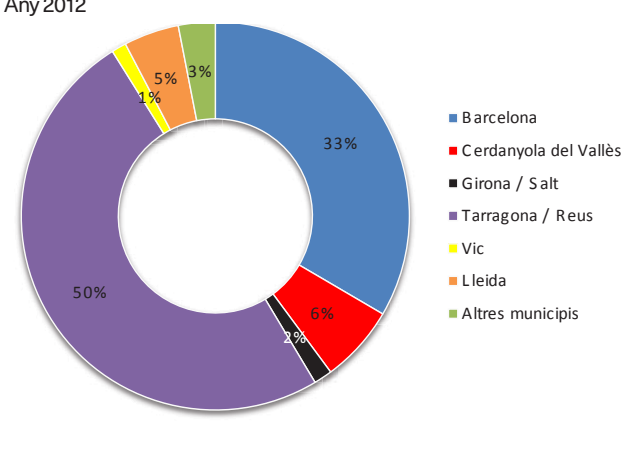

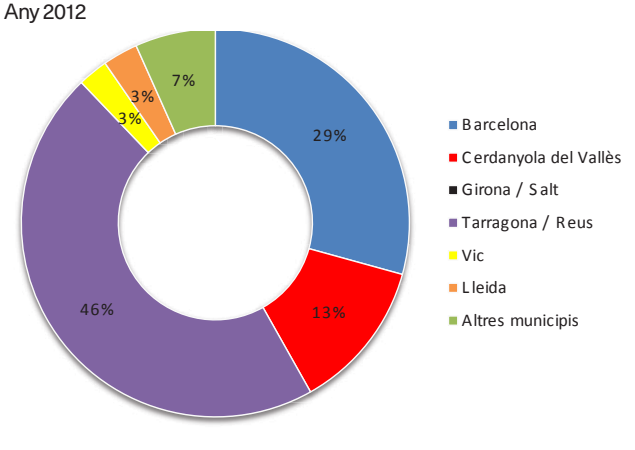
Complementàriament a aquest gràfic, es fa una anàlisi des d'una perspectiva de desagregació municipal dels desplaçaments corresponents al curs 2012-13 dels estudiants universitaris residents a les tres poblacions principals de la comarca, la capital, Amposta, i les localitats amb més de 10.000 habitants de Sant Carles de la Ràpita i Alcanar.

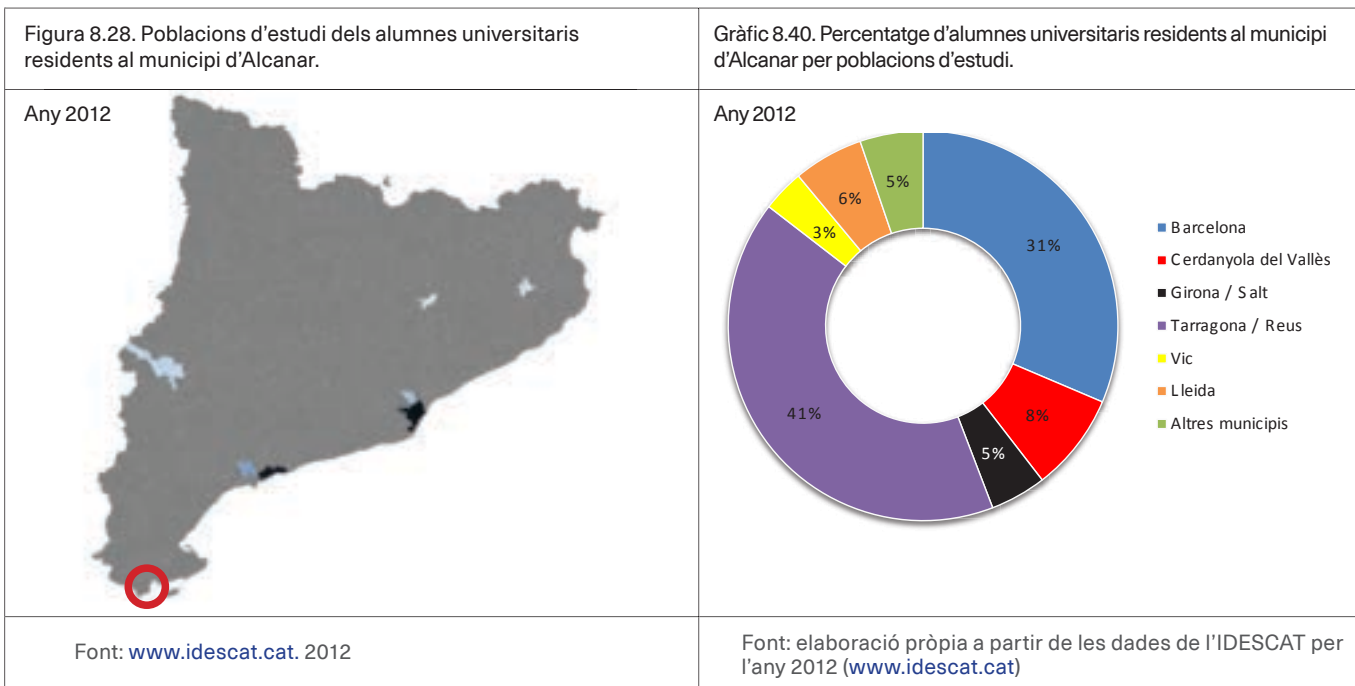
Pel que fa al cas d'Amposta (*Figura 8.26./Gràfic 8.38.*), dels 326 estudiants universitaris residents, un total de 162 (un 49,7 %) ho feien a les seus de la URV a Tarragona i Reus. De la resta d'estudiants ampostins, 109 (33,4 %) ho feien a les ubicades a la ciutat de Barcelona i 21 més (6,4 %) a la UAB a Cerdanyola del Vallès. D'igual manera, un total de 15 (4,6 %) es desplaçaven fins a la UdL. A més distància queden ja la UVic i la UdG amb 9 estudiants respectivament. Com es pot observar, aquestes dades són coincidents amb la dels estudiants de Tortosa.

Respecte Sant Carles de la Ràpita (Figura 8.27./Gràfic 8.39), 110 (un 46 %) dels seus 239 estudiants universitaris estudiaven a la URV, 100 (42 %) ho feien a les universitats de Barcelona ciutat i a la UAB i 7 (3 %) a la UdL, havent-n'hi només 6 (3 %) matriculats a la Uvic i cap a la Udg.

Finalment, l'anàlisi de les dades de mobilitat dels 172 universitaris residents a Alcanar (Figura 8.28./Gràfic 8.40.) revela que 71 d'ells, el 41 %, es desplaçaven fins a les seus de la URV a Tarragona i Reus, mentre que les universitats de Barcelona ciutat n'aglutinaven 54 (31 %) i la UAB 14 més (8%). Fins a la UdL s'hi desplaçaren 10 estudiants (6%) mentre que 8 ho feien a la Udg (5 %) i 6 més (3 %) a la Uvic.

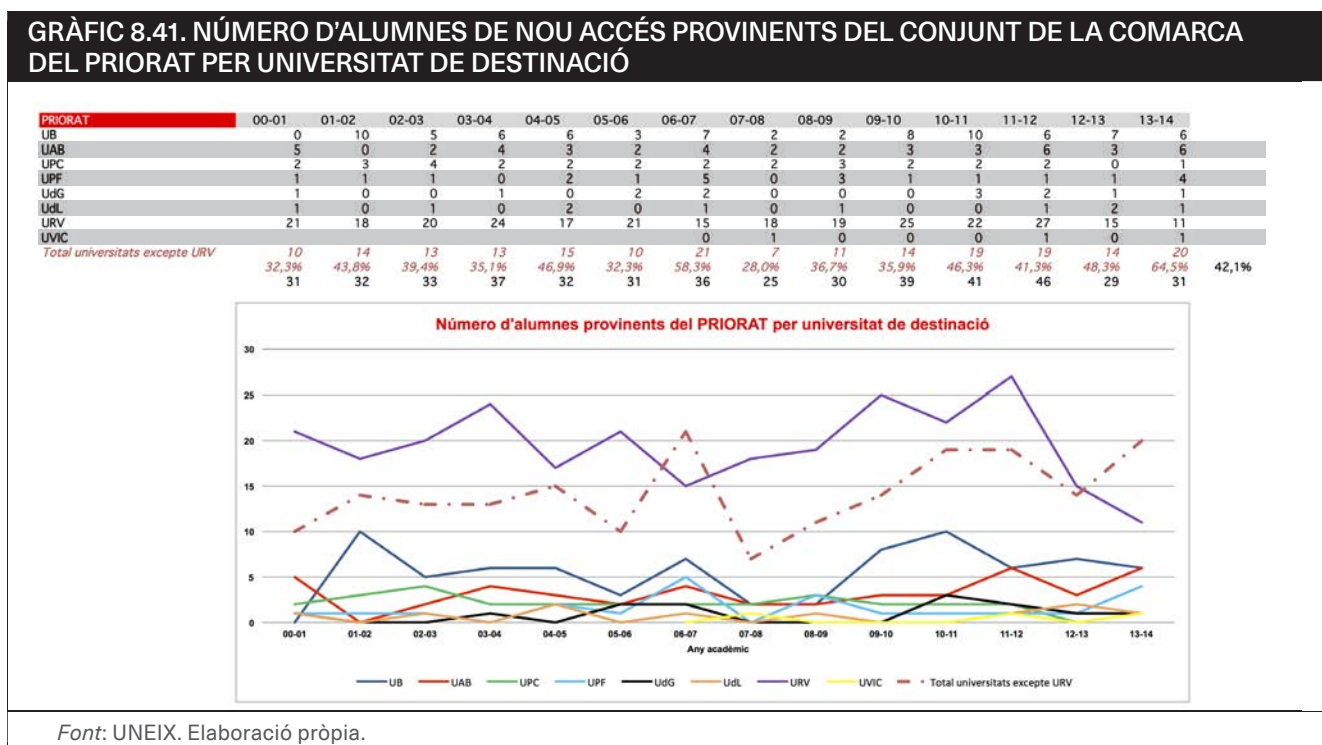
Com es pot observar, doncs, aquest comportament desagregat a nivell dels principals municipis del Montsià no difereix dels percentatges analitzats ni per al conjunt de la comarca ni en comparació, sobretot, a la comarca veïna del Baix Ebre.

<p>Figura 8.26. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Amposta.</p> <p>Any 2012</p> 	<p>Gràfic 8.38. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Amposta per poblacions d'estudi.</p> <p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>33%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>50%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>3%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	33%	Cerdanyola del Vallès	6%	Girona / Salt	2%	Tarragona / Reus	50%	Vic	1%	Lleida	5%	Altres municipis	3%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	33%																
Cerdanyola del Vallès	6%																
Girona / Salt	2%																
Tarragona / Reus	50%																
Vic	1%																
Lleida	5%																
Altres municipis	3%																
<p>Figura 8.27. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Carles de la Ràpita.</p> <p>Any 2012</p> 	<p>Gràfic 8.39. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Carles de la Ràpita per poblacions d'estudi.</p> <p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>29%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>46%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>7%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	29%	Cerdanyola del Vallès	13%	Girona / Salt	0%	Tarragona / Reus	46%	Vic	3%	Lleida	3%	Altres municipis	7%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	29%																
Cerdanyola del Vallès	13%																
Girona / Salt	0%																
Tarragona / Reus	46%																
Vic	3%																
Lleida	3%																
Altres municipis	7%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.3.6. El Priorat

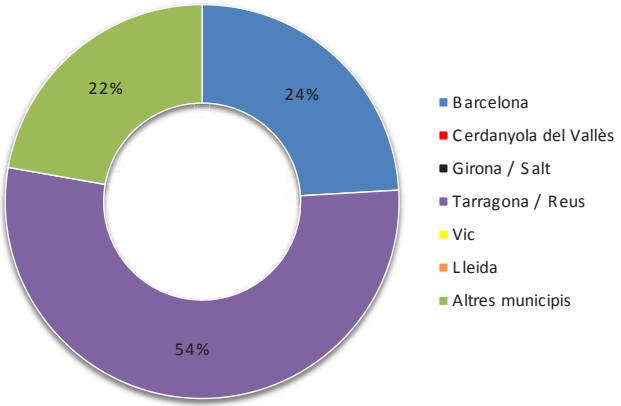
Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, una mitjana de gairebé el 58 % dels estudiants de nou accés residents a la comarca del Priorat s'han decantat per l'oferta acadèmica corresponent a la URV (la distància des de Falset, la capital de la comarca, fins a Tarragona o Reus és de 41 i 29 quilòmetres respectivament¹⁴⁵), afirmant-se el seu paper d'universitat única dominant per proximitat geogràfica respecte l'alumnat d'aquesta comarca.

¹⁴⁵ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

En sentit contrari, el 42% dels estudiants restants de cada promoció s'han decantat principalment per les universitats barcelonines (Barcelona és a 135 quilòmetres) mentre que la UdL (tot i que a 93 quilòmetres de distància), la UdG (a 228 quilòmetres) i la Uvic (a 197 quilòmetres) a penes registren alumnes prioratins matriculats. Tanmateix, cal tenir en compte el baix nombre d'estudiants universitaris residents en aquesta comarca (el Priorat és la 39a comarca menys densament poblada de Catalunya) la qual cosa fa que no pugui aprofundir-se en aquesta anàlisi.

Complementàriament a aquest gràfic, les dades des d'una perspectiva de desagregació municipal dels desplaçaments corresponents al curs 2012-13 dels 54 estudiants universitaris residents a Falset no difereix de l'anàlisi corresponent al conjunt de la comarca. Així, a la *Figura 8.29./Gràfic 8.42.* pot apreciar-se com 29 d'ells (el 54%) cursaven els seus estudis a la URV (Tarragona i Reus) mentre que la resta ho feia en d'altres universitats (un 24% a les emplaçades a la ciutat de Barcelona).

<p>Figura 8.29. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Falset.</p>	<p>Gràfic 8.42. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Falset per poblacions d'estudi.</p>								
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <caption>Data for Gràfic 8.42</caption> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>24%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>54%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>22%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	24%	Tarragona / Reus	54%	Altres municipis	22%
Població d'estudi	Percentatge								
Barcelona	24%								
Tarragona / Reus	54%								
Altres municipis	22%								
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>								

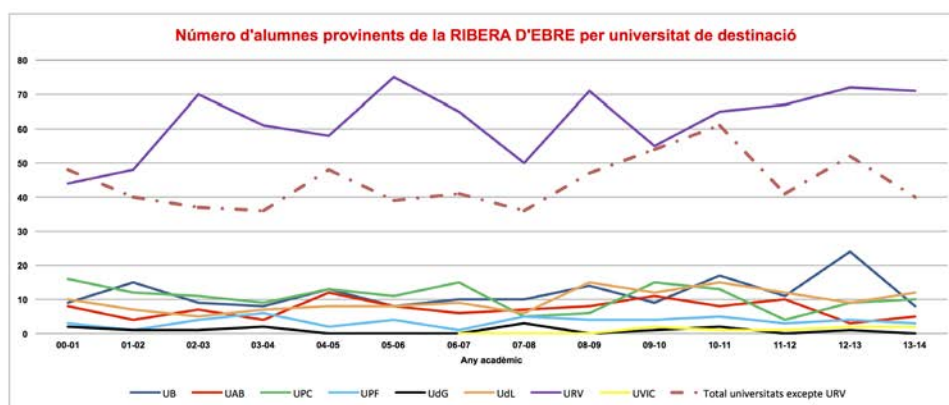
8.2.3.7. La Ribera d'Ebre

Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, una mitjana del 58,4% dels estudiants de nou accés residents a la comarca de la Ribera d'Ebre s'han decantat per l'oferta acadèmica corresponent a la URV.

Per altra banda, el 41,6% dels estudiants restants de cada promoció s'han repartit per la resta d'universitats, destacant-se la matrícula a la UdL, també força pròxima geogràficament. En aquest sentit, la distància entre la capital riberenca, Móra d'Ebre, i Tarragona (URV) és de 60 quilòmetres, de 47 quilòmetres fins a Reus (URV) i de 77 quilòmetres fins a Lleida (UdL)¹⁴⁶. Aquest comportament és molt semblant pel que fa als estudiants de la comarca de la Conca de Barberà i la Terra Alta. El conjunt de les universitats metropolitanes (UB, UAB, UPC i UPF) aglutina també un bon nombre d'estudiants de la comarca, mentre que les universitats més allunyades, UdG i Uvic, compten amb un nombre molt reduït d'estudiants residents en aquesta comarca.

GRÀFIC 8.43. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA RIBERA D'EBRE PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

RIBERA D'EBRE	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	9	15	9	8	13	8	10	10	14	9	17	11	24	8	
UAB	8	4	7	4	12	8	6	7	8	11	8	10	3	5	
UPC	16	12	11	9	13	11	15	5	6	15	13	4	9	10	
UPF	3	1	4	6	2	4	1	5	4	4	5	3	4	3	
UdG	2	1	1	2	0	0	0	3	0	1	2	0	1	0	
UdL	10	7	5	7	8	8	9	6	15	12	15	12	9	12	
URV	44	48	70	61	58	75	65	50	71	55	65	67	72	71	
UVIC							0	0	0	2	1	1	2	2	
Total universitats excepte URV	48	40	37	36	48	39	41	36	47	54	61	41	52	40	
	52,2%	45,5%	34,6%	37,1%	45,3%	34,2%	38,7%	41,9%	39,8%	49,5%	48,4%	38,0%	41,9%	36,0%	41,6%
	92	88	107	97	106	114	106	86	118	109	126	108	124	111	

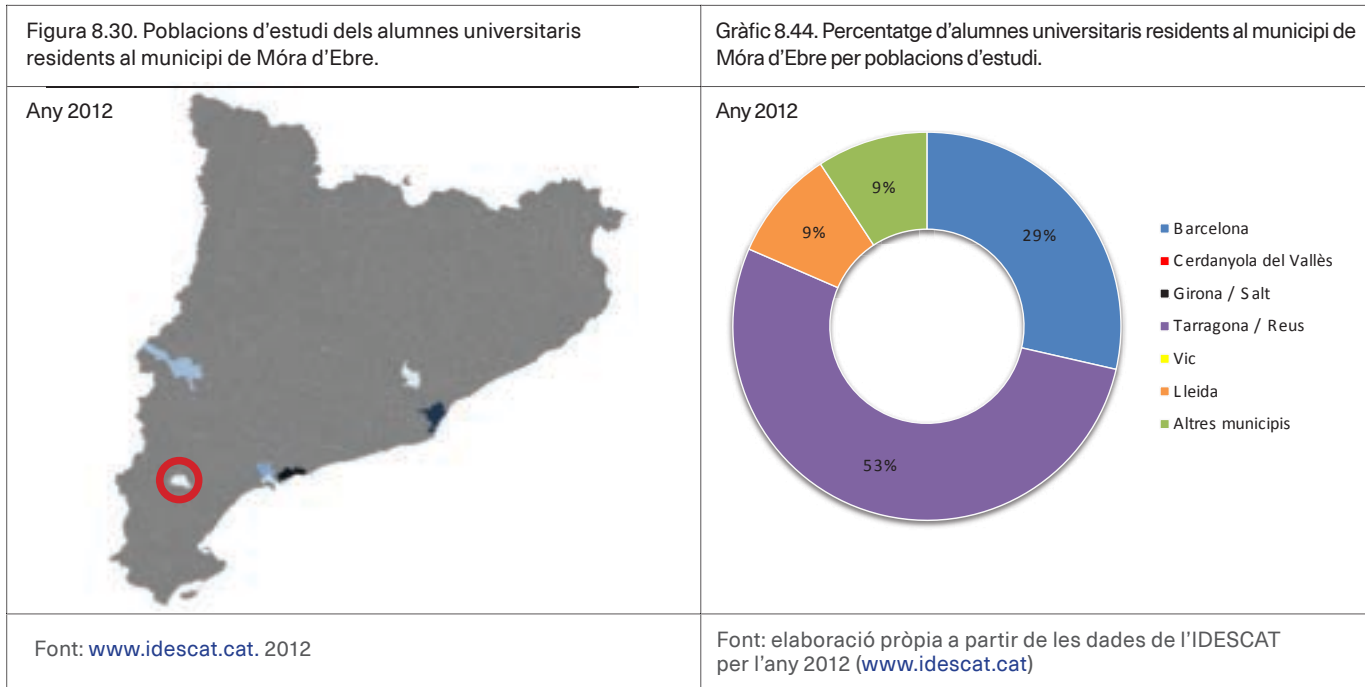

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal, i pel que fa als estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Móra d'Ebre, que l'any 2012 estudiaven fora (119), corroboren la tendència apuntada pels estudiants del conjunt de la comarca. Així, la major part d'aquests (63 [un 52,9%]) ho feien als municipis de Tarragona, Reus i Vila-seca, seus de la URV, mentre que 11 (9%) ho feien a la UdL. Al seu torn, les universitats ubicades a Barcelona n'acolliren en conjunt un total de 34 (un 29%) mentre que la matrícula a la UdG i la Uvic era inexistent. La resta d'estudiants es repartien en d'altres municipis universitaris com ara Terrassa, que comptava amb la presència de 4 estudiants morencs.

¹⁴⁶ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

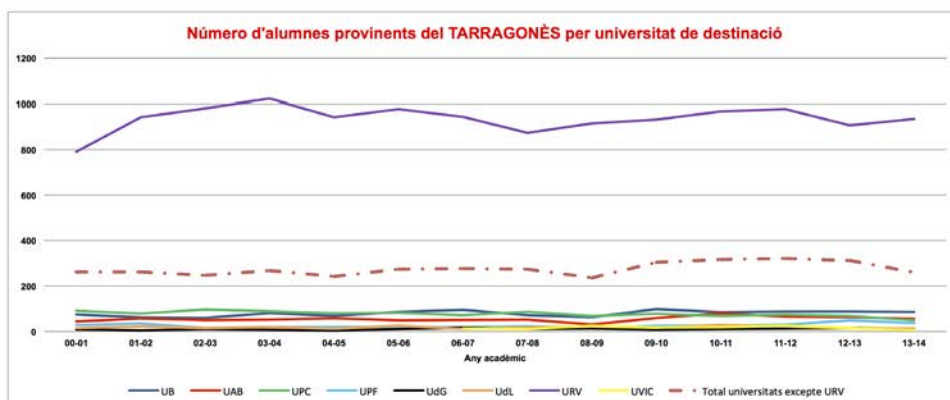

8.2.3.8. El Tarragonès

Tal i com s'indica en el *Gràfic 8.45.*, els alumnes universitaris residents a la comarca del Tarragonès s'han decantat majoritàriament —en un 77,3 % de mitjana al llarg de tota la sèrie analitzada— per estudiar a la Universitat Rovira i Virgili, per la qual cosa predomina de manera clara la proximitat geogràfica dels estudis respecte el municipi de procedència en l'elecció de centre i titulació per part dels estudiants d'aquesta comarca, en proporció gairebé idèntica als estudiants de l'Alt i el Baix Camp.

GRÀFIC 8.45. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL TARRAGONÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

TARRAGONÈS	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	75	62	60	81	68	86	95	72	63	99	85	88	88	86	
UAB	44	57	50	52	58	49	51	52	31	59	80	66	63	56	
UPC	91	79	97	89	80	82	72	87	68	78	68	75	68	49	
UPF	28	36	15	19	20	20	18	23	14	25	25	30	49	37	
UdG	9	5	10	7	4	11	16	11	13	8	11	13	15	12	
UdL	15	23	15	20	12	26	11	18	22	17	29	23	14	14	
URV	791	942	981	1023	942	978	944	874	915	932	968	978	907	935	
UVIC							14	11	25	18	19	26	15	6	
Total universitats excepte URV	262	262	247	268	242	274	277	274	236	304	317	321	312	260	
	24,9%	21,8%	20,1%	20,8%	20,4%	21,9%	22,7%	23,9%	20,5%	24,6%	24,7%	24,7%	25,6%	21,8%	22,7%
	1053	1204	1228	1291	1184	1252	1221	1148	1151	1236	1285	1299	1219	1195	

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

El 22,7 % de l'alumnat restant s'ha desplaçat a alguna altra universitat, bàsicament a aquelles ubicades a Barcelona (UB, UPC i UPF) i al Vallès¹⁴⁷ (UAB i UPC) mentre que el nombre d'estudiants matriculats a la UdG, la UdL i la Uvic presenten un nombre molt semblant als matriculats a la UPF, de dimensions més reduïdes. L'efecte del territori juga, novament, un paper important en aquesta tria de centre i estudi per part dels estudiants de la comarca de Tarragona.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.31./Gràfic 8.46.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació del municipi de Tarragona, que dels 3.311 estudiants universitaris residents en aquesta ciutat l'any 2012, 1.784 (un 53,9 %) estudiaven a la mateixa ciutat (URV) i 1.527 (el 46,1 % restant) ho feien fora, tot i que 504 d'aquests (33 %) es desplaçaven a Reus i 98 més (6 %) a Vila-seca, seus, també, del campus de la URV. En conseqüència, un total de 2.386 estudiants residents a Tarragona ciutat (un 72 % del total d'universitaris) estaven matriculats en aquesta institució, percentatge coincident amb el del total de la comarca. La resta d'estudiants tarragonins que estudiaven fora de la seva ciutat ho feien en el conjunt d'universitats emplaçades tant a la ciutat de Barcelona (540 [16 %]) així com en d'altres municipis on aquestes institucions tenen part de la seva oferta acadèmica com, per exemple, els 27 que ho feien a Terrassa (en estudis pertanyents a la UB, la UAB i la UPC), els 25 a Vilanova i la Geltrú (UPC), etc... Cal destacar, alhora, la presència d'estudiants al campus de la UAB a Cerdanyola del Vallès (147 [4 %]) i a la UdL (56 [2 %]). Finalment, es palesen 42 estudiants matriculats a la Uvic (1 %) i 22 a Girona (UdG).

Pel que fa als 345 estudiants universitaris residents al municipi de Vila-seca l'any 2012 (*Figura 8.32./Gràfic 8.47.*), 18 (un 5,2 %) estudiaven a la mateixa ciutat (URV) i 327 (el 94,8 % restant) ho feien fora, tot i que 194 d'aquests (59 %) es desplaçaven a Tarragona i 67 més (20 %) a Reus, seus, també, del campus de la URV. En conseqüència, un total de 279 estudiants residents a Vila-seca (un 81 % del total d'universitaris d'aquest municipi) estaven matriculats en aquesta institució, percentatge coincident amb el del total de la comarca. La resta d'estudiants vila-secats que estudiaven fora de la seva ciutat ho feien en el conjunt d'universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona (34 [10 %]), al campus de la UAB a Cerdanyola del Vallès (13 [4 %]) i a la UdL (6 [2 %]).

Al seu torn, la *Figura 8.33./Gràfic 8.48.* i la *Figura 8.34./Gràfic 8.49.* reforcen allò que s'ha apuntat en l'anàlisi anterior; és a dir, que els estudiants universitaris residents a les altres dues principals poblacions de la comarca que estudien fora (Salou [354] i Torredembarra [295]) es decanten clarament per l'oferta d'estudis existent a la Universitat Rovira i Virgili (260 [73,4 %] i 246 [66 %], respectivament).

¹⁴⁷ La distància entre Tarragona i Barcelona és de 98 quilòmetres i de 103 quilòmetres a Cerdanyola del Vallès. Fins a Girona n'hi ha 196, 103 a Lleida i 160 a Vic. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

Figura 8.31. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tarragona.

Any 2012

Gràfic 8.46. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tarragona per poblacions d'estudi.

Any 2012

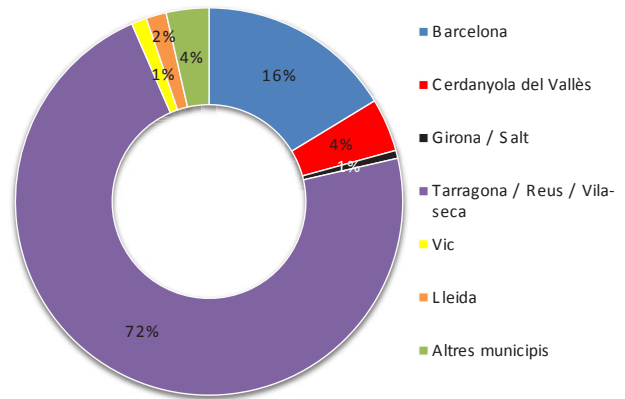

Figura 8.32. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vila-seca.

Any 2012

Gràfic 8.47. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vila-seca per poblacions d'estudi.

Any 2012

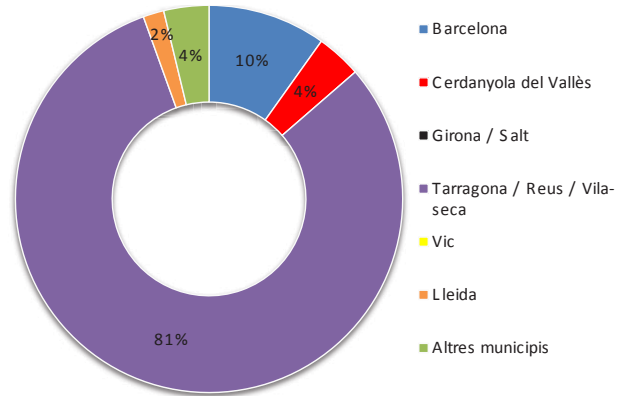

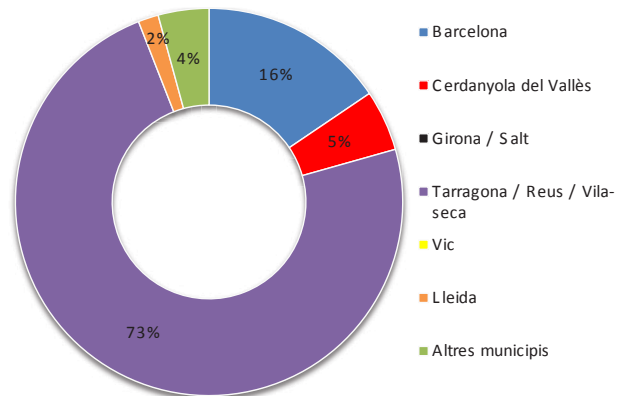
Figura 8.33. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Salou.

Any 2012

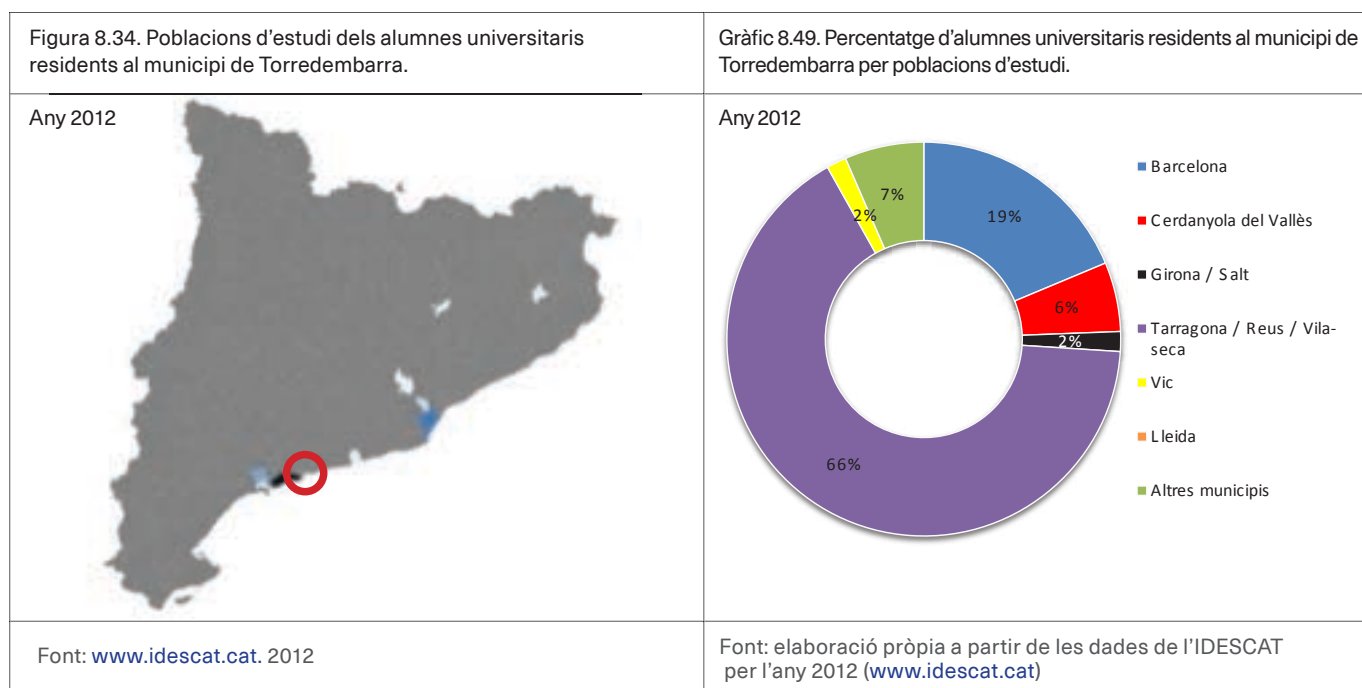
Gràfic 8.48. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Salou per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.2.3.9. La Terra Alta

La comarca de la Terra Alta és la cinquena comarca més despoblada de Catalunya, amb 12.308 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i la que presenta el percentatge més baix d'estudiants universitaris de nou accés respecte la població de 16 a 24 anys de la comarca: 3,44 %¹⁴⁸, amb permís de la Segarra¹⁴⁹. Malgrat això, es considera important incloure-la en aquesta recerca en tant que els seus estudiants (pocs) presenten un comportament típic d'aquesta 1a dinàmica a l'hora d'escollir centre i estudi universitaris per la ubicació geogràfica de la comarca i la distància que la separa de les ciutats universitàries. Fruit de la seva magnitud demogràfica, però, no se'n pot fer una anàlisi aprofundida.

Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, una mitjana del 56,7 % dels estudiants de nou accés residents a la comarca de la Terra Alta s'han decantat per l'oferta acadèmica de la URV mentre que el 43,3 % dels estudiants restants s'han repartit per les diferents universitats, destacant-se la matrícula a la UdL, també força pròxima geogràficament. En aquest sentit, la distància entre la capital de la Terra Alta, Gandesa, i Tarragona (URV) és de 80 quilòmetres, de 68 quilòmetres fins a Reus (URV) i de 82 quilòmetres fins a Lleida (UdL)¹⁵⁰. Aquest comportament és molt semblant pel que fa als estudiants de la Conca de Barberà i la Ribera d'Ebre, ja analitzades. El conjunt de les universitats metropolitanes (UB, UAB, UPC i UPF) aglutinen un bon nombre d'estudiants de la comarca mentre que les universitats més allunyades, UdG (a 267 quilòmetres) i Uvic (a 236 quilòmetres), compten amb un nombre molt reduït d'estudiants originaris d'aquesta comarca.

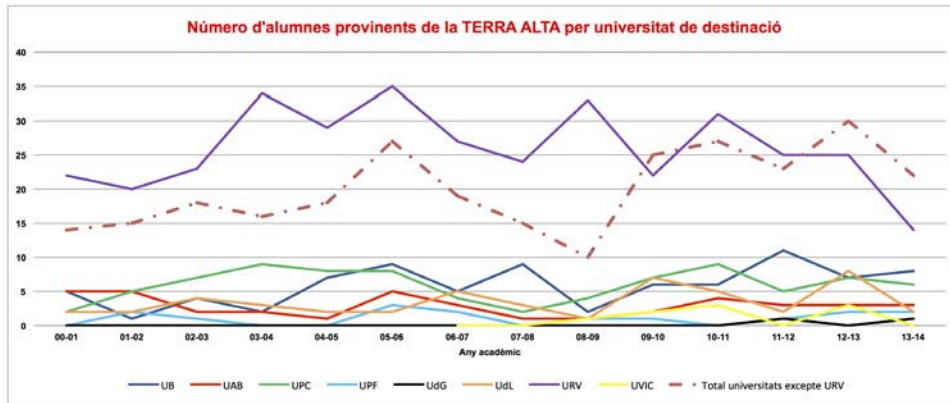
¹⁴⁸ Vegeu la Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.

¹⁴⁹ Essent el percentatge per aquesta comarca del 3,37 %.

¹⁵⁰ Distància entre ciutats. Allunyament.

GRÀFIC 8.50. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA TERRA ALTA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

TERRA ALTA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	5	1	4	2	7	9	5	9	2	6	6	11	7	8
UAB	5	5	2	2	1	5	3	1	1	2	4	3	3	3
UPC	2	5	7	9	8	8	4	2	4	7	9	5	7	6
UPF	0	2	1	0	0	3	2	0	1	1	0	1	2	2
UdG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
UdL	2	2	4	3	2	2	5	3	1	7	5	2	8	2
URV	22	20	23	34	29	35	27	24	33	22	31	25	25	14
UVIC							0	0	1	2	3	0	3	0
Total universitats excepte URV	14	15	18	16	18	27	19	15	10	25	27	23	30	22
	38,9%	42,9%	43,9%	32,0%	38,3%	43,5%	41,3%	38,5%	23,3%	53,2%	46,6%	47,9%	54,5%	61,1%
	36	35	41	50	47	62	46	39	43	47	58	48	55	36

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

De manera complementària, des d'una perspectiva de desagregació municipal, i pel que fa als 48 estudiants universitaris residents a Gandesa l'any 2012, la capital comarcal, es constata que 19 (un 40 %) —percentatge inferior a les dades corresponents al total dels estudiants residents en el conjunt de la comarca— ho feien a Tarragona (URV) mentre que 10 (21 %) ho feien a la ciutat de Lleida (UdL). Al seu torn, les universitats ubicades a Barcelona n'acolliren, en conjunt, un total de 10 estudiants més (21 %) repartint-se la resta d'estudiants gandesans entre altres municipis amb presència universitària.

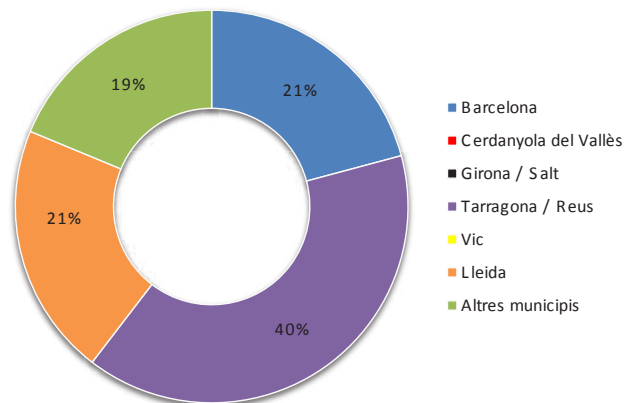
Figura 8.35. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Gandesa.

Any 2012

Gràfic 8.51. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Gandesa per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.2.4. Respecte la Universitat de Vic

FIGURA 8.36. COMARQUES QUE TENEN LA UVic COM A UNIVERSITAT DOMINANT PER PROXIMITAT GEOGRÀFICA

Font: elaboració pròpia.

Com ja s'ha dit en l'anterior capítol, la Universitat de Vic presenta un perfil únic dins del sistema universitari català en tant que la gestió d'aquesta institució és privada, alhora que la iniciativa i el seu control són públiques i és per aquest motiu que participa del procés de preinscripció universitària. Un altre dels seus trets distintius és el fet que la seva oferta acadèmica s'ofereix a preu privat força més elevat que el de la resta de les universitats que participen del procés de preinscripció universitària —tret dels seus propis centres adscrits—.

8.2.4.1. L'Osona

Tot plegat fa que aquesta universitat presenti certa singularitat respecte les tres anteriorment esmentades. Tot i que actua com a universitat única dominant per proximitat geogràfica només a la comarca d'Osona, on s'assenta, i només per un 36 % dels estudiants d'aquesta comarca es considera que l'índex de matriculació al llarg de tota la sèrie històrica analitzada és prou elevat com per a incloure-la en aquesta la dinàmica en tant que, malgrat el cost dels seus estudis, és el destí d'un bon nombre d'estudiants de la comarca pels quals s'imposa el criteri de la proximitat geogràfica del centre i estudi respecte el domicili habitual de l'alumne més que no pas el preu públic de la resta de centres universitaris més allunyats. Tanmateix, cal assenyalar que la tendència en aquesta tria per part dels estudiants osonencs ha anat progressivament a la baixa coincidint amb el període de crisi econòmica i financera que travessa el nostre país des de l'any 2008.

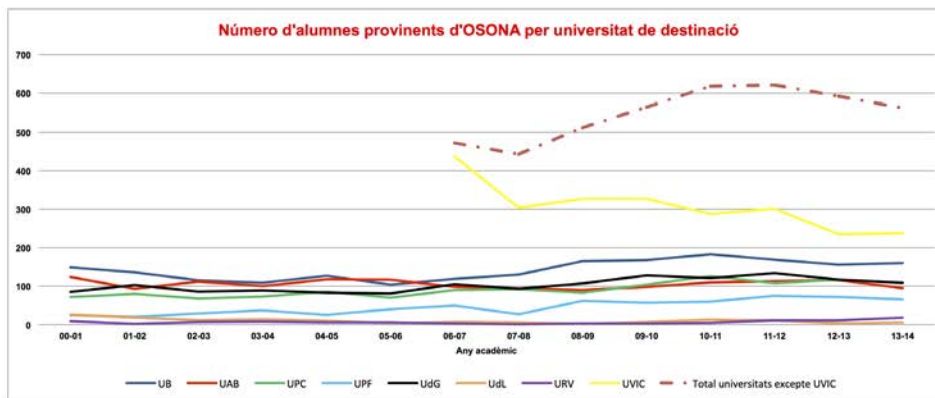

Respecte del 64 % restant d'estudiants universitaris residents en aquesta comarca, destaca el fet que s'han desplaçat a alguna altra de les universitats analitzades encapçalades, per nombre d'estudiants matriculats, per la UB, seguida de molt a prop per la UdG que compta amb el mateix nombre d'estudiants osonencs que la UAB i la UPC, ambdues, però, amb molta més oferta acadèmica. La tria de la UdG s'explicaria per la proximitat geogràfica i les bones comunicacions existents entre la comarca d'Osona i la ciutat de Girona¹⁵¹. Aquest fet ajuda a corroborar que el criteri de proximitat és el de més pes a l'hora de l'elecció de centre i estudi per part dels estudiants osonencs. D'aquí, alhora, l'atracció de la Uvic com a universitat única per proximitat geogràfica.

Al mateix temps, es repeteix la poca presència d'estudiants residents tant a la UdL com a la URV, les universitats més allunyades de la comarca (a 159 i 158 quilòmetres respectivament), que a penes atreuen estudiants osonencs.

GRÀFIC 8.52. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA D'OSONA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

OSONA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14	Mitjana
UB	149	136	115	109	127	104	119	130	165	168	183	169	156	160	
UAB	124	93	112	100	118	117	98	94	90	98	110	113	116	95	
UPC	72	80	68	73	86	70	90	92	83	104	126	108	117	109	
UPF	25	20	29	37	25	40	50	27	62	57	60	75	72	66	
UdG	85	103	86	89	83	81	105	93	107	128	121	134	117	109	
UdL	26	18	12	14	10	4	7	6	2	7	13	11	3	6	
URV	9	2	7	8	6	6	3	1	3	3	5	11	11	18	
UVIC							437	304	327	327	288	301	235	238	
Total universitats excepte UVIC	490	452	429	430	455	422	472	443	512	565	618	621	592	563	
							51,9%	59,3%	61,0%	63,3%	68,2%	67,4%	71,6%	70,3%	64,1%
	909	747	839	892	906	922	827	801							

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.37./Gràfic 8.53*. mostra, des d'una perspectiva de desagregació del municipi de Vic, que dels 1.025 estudiants universitaris residents en aquesta ciutat l'any 2012, 345 (un 33,6%) estudiaven a la mateixa ciutat (Uvic) mentre que els 680 restants (66,4%) ho feien fora, bàsicament al conjunt de totes les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona (387 [37,8%]), 98 (9,6%) al campus de Cerdanyola de la UAB i 128 més (12,5%) a la UdG.

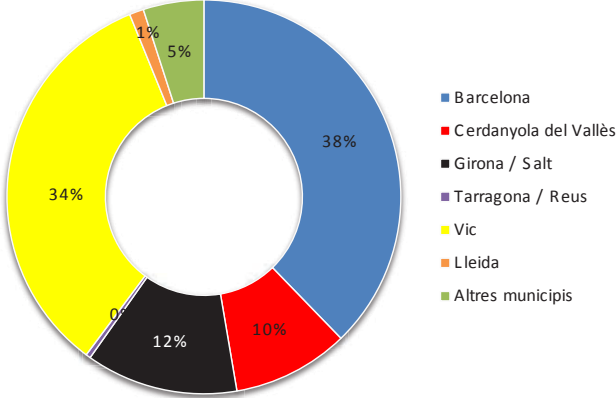

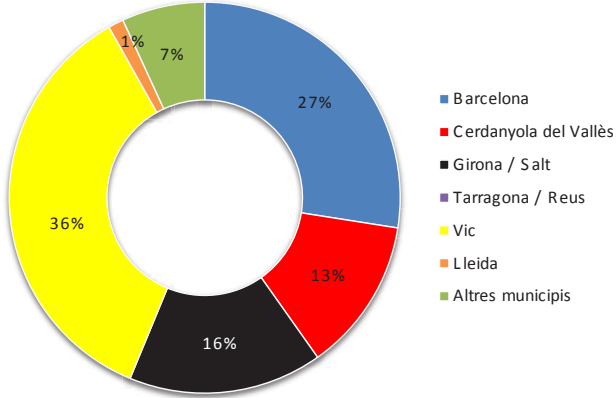
151 La distància entre Vic i Girona és de 66 quilòmetres. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

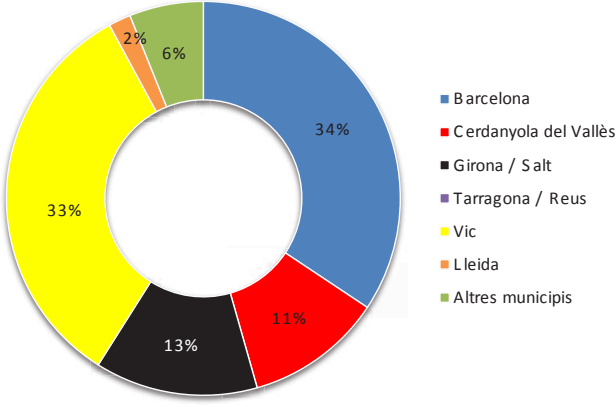

Pel que fa als 393 universitaris residents al municipi de Manlleu l'any 2012 (*Figura 8.38./Gràfic 8.54.*), 140 (35,6 %) estudiaven a la Uvic, 108 (27,5 %) ho feien al conjunt de les universitats emplaçades a Barcelona ciutat, 50 (12,7 %) a la UAB a Cerdanyola i 63 (16 %) a la UdG.

Al seu torn la *Figura 8.39./Gràfic 8.55.*, que representa els estudiants al municipi de Torelló l'any 2012, mostra com dels seus 329 universitaris residents, 109 (33,1 %) estudiaven a la Uvic, 113 (34,3 %) ho feien en el conjunt de les universitats situades a Barcelona ciutat, 37 (11,2 %) a la UAB i 63 (13,4 %) a la UdG.

Així les coses, les dades referents als principals municipis d'Osona coincideixen plenament amb la desagregació pel conjunt d'estudiants de la comarca.

<p>Figura 8.37. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vic.</p>	<p>Gràfic 8.53. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vic per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>38%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>34%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	38%	Cerdanyola del Vallès	10%	Girona / Salt	12%	Tarragona / Reus	0%	Vic	34%	Lleida	1%	Altres municipis	5%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	38%																
Cerdanyola del Vallès	10%																
Girona / Salt	12%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	34%																
Lleida	1%																
Altres municipis	5%																
<p>Figura 8.38. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Manlleu.</p>	<p>Gràfic 8.54. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Manlleu per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>27%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>16%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>36%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>7%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	27%	Cerdanyola del Vallès	13%	Girona / Salt	16%	Tarragona / Reus	0%	Vic	36%	Lleida	1%	Altres municipis	7%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	27%																
Cerdanyola del Vallès	13%																
Girona / Salt	16%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	36%																
Lleida	1%																
Altres municipis	7%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

<p>Figura 8.39. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Torelló.</p>	<p>Gràfic 8.55. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Torelló per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <caption>Data for Gràfic 8.55</caption> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>34%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>33%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>6%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	34%	Cerdanyola del Vallès	11%	Girona / Salt	13%	Tarragona / Reus	33%	Vic	6%	Lleida	2%	Altres municipis	6%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	34%																
Cerdanyola del Vallès	11%																
Girona / Salt	13%																
Tarragona / Reus	33%																
Vic	6%																
Lleida	2%																
Altres municipis	6%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.2.5. Conclusions

De l'anàlisi de les comarques que integren aquesta *1a dinàmica. Comarques amb una única universitat dominant per proximitat* geogràfica se'n desprenen les següents conclusions:

1. la forta percepció com a universitats territorials que exerceixen la UDL, la UDG, la URV i la UVic entre els estudiants universitaris residents en aquestes comarques, totes les quals pertanyen a la mateixa província que la universitat de referència territorial (essent el cas d'Osona respecte la UVic tot i que essent aquesta una universitat de titularitat privada, cal tenir en compte el factor del cost dels estudis).
2. la distància que separa aquestes comarques d'origen de l'estudiant de la/les seu/s de les diferents universitats és perfectament factible de cobrir diàriament. Tanmateix, les comarques del Baix Ebre i el Montsià¹⁵², més allunyades de les seus de la URV (principalment Tarragona i Reus), presenten un índex de captació d'alumnes lleugerament més baix que no pas la resta de comarques tarragonines. En aquests casos, quan l'estudiant ha d'establir un domicili durant el curs diferent a l'habitual (el familiar) l'opció de les universitats metropolitanes pren força, tant pel global de l'oferta de centres i titulacions com per l'atractiu que exerceix la ciutat de Barcelona.
3. la distància geogràfica que separa cadascuna d'aquestes quatre universitats de la resta fa que hi hagi un transvasament molt poc significatiu entre elles d'estudiants de les comarques de les quals són referència. Si aquests alumnes s'han de desplaçar a una altra universitat pels motius que sigui, aleshores la tria es decanta majoritàriament

per les metropolitanes abans que per la resta d'institucions territorials. Només en el cas de comarques prou properes a una altra universitat el percentatge és lleugerament significatiu com, per exemple, els estudiants de les comarques tarragonines de la Conca de Barberà o la Ribera d'Ebre¹⁵³ respecte la UdL o els de la comarca gironina de la Garrotxa¹⁵⁴ respecte la Uvic.

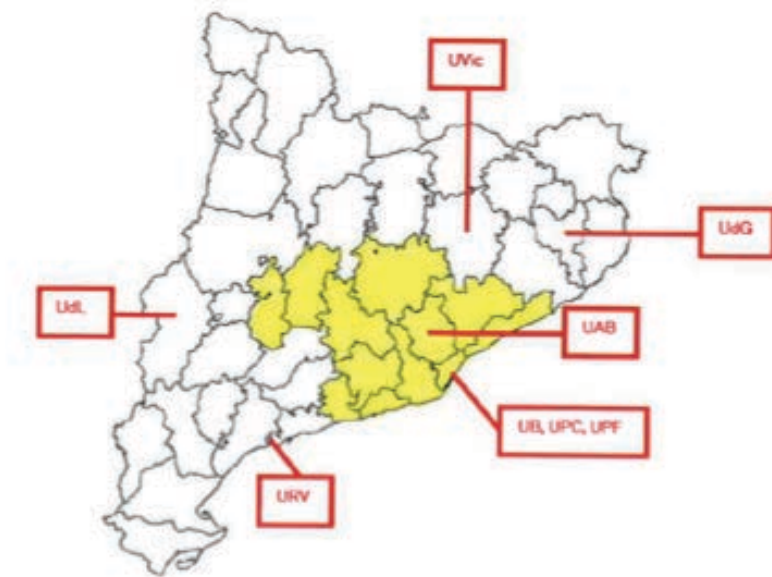
---

152 Vegeu els apartats 8.2.3.3. i 8.2.3.5.

153 Vegeu els apartats 8.2.3.4. i 8.2.3.7.

154 Vegeu l'apartat 8.2.2.3.

8.3. 2a dinàmica. Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant

FIGURA 8.40. COMARQUES AMB DIFERENTS UNIVERSITATS D'UBICACIÓ EQUIDISTANT

Font: elaboració pròpia.

Les comarques que presenten aquesta 2a dinàmica es caracteritzen pel fet que els seus estudiants residents poden escollir entre dues o més universitats ubicades a una distància-temps similar, la ubicació de les quals els permet el desplaçament diari entre el seu domicili i el centre d'estudis.

D'aquesta manera, s'observa com l'alumnat d'aquestes comarques es decanta principalment per l'oferta d'aquestes institucions més properes però amb la novetat respecte la dinàmica anteriorment descrita que ho pot fer tenint més en compte els seus propis interessos i preferències d'estudi —motivacions de caràcter intrínsec— ja que la oferta de centres i titulacions en un radi geogràfic proper és més àmplia que no pas en la dinàmica anterior.

De la mateixa manera, la seva matrícula tendeix a decreixer com més allunyada està la institució respecte el seu domicili habitual.

Les comarques són: l'Alt i el Baix Penedès, l'Anoia, el Bages, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, la Segarra, l'Urgell i el Vallès Occidental i l'Oriental.

8.3.1. L'Alt Penedès

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de l'Alt Penedès (província de Barcelona) (vegeu *Gràfic 8.56*.) presenta com a fet més destacat l'alta matrícula a les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona, bàsicament la UB i la UPE, tenint en compte que la diferència d'alumnes matriculats es correspon a la diferència de mida entre ambdues institucions. Atenent a aquests mateixos criteris d'oferta global d'estudis, la UAB —emplaçada a Cerdanyola del Vallès— presenta una presència d'estudiants de l'Alt Penedès més baixa.

Pel que fa als diferents campus de la UPC¹⁵⁵, la matrícula global vindria a correspondre's a la seva oferta tenint en compte, a més, el seu caràcter politècnic únic al SUC. Igualment, cal tenir en compte la presència d'estudiants de la comarca matriculats a la URV, que es troba pràcticament a la mateixa distància que les universitats de Barcelona i la seva regió metropolitana.

TAULA 8.2. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DE L'ALT PENEDEÈS RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES		
Ciutat universitària	Vilafranca del Penedès	Sant Sadurní d'Anoia
Barcelona	60	46
Cerdanyola del Vallès	50	42
Lleida	118	137
Girona / Salt	139	129
Tarragona / Reus	56	70
Vic	103	97

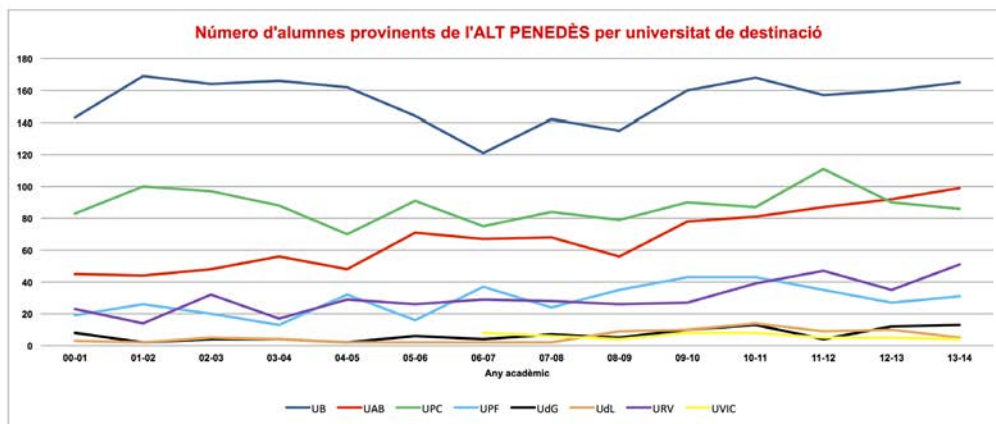
Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Finalment, assenyalar que tant la UdL com la UdG i la Uvic, les universitats més allunyades de la comarca, compten amb molt poca presència d'estudiants matriculats residents a l'Alt Penedès.

155 Barcelona, Terrassa, Vilanova i la Geltrú, Castelldefels, Manresa.

GRÀFIC 8.56. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L'ALT PENEDEÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

ALT PENEDEÈS	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	143	169	164	166	162	144	121	142	135	160	168	157	160	165
UAB	45	44	48	56	48	71	67	68	56	78	81	87	92	99
UPC	83	100	97	88	70	91	75	84	79	90	87	111	90	86
UPF	19	26	20	13	32	16	37	24	35	43	43	35	27	31
UdG	8	2	4	4	2	6	4	7	5	10	13	4	12	13
UdL	3	2	5	4	2	2	2	2	9	10	14	9	10	5
URV	23	14	32	17	29	26	29	28	26	27	39	47	35	51
UVIC							8	6	4	8	8	5	5	4
	324	357	370	348	345	356	343	361	349	426	453	455	431	454

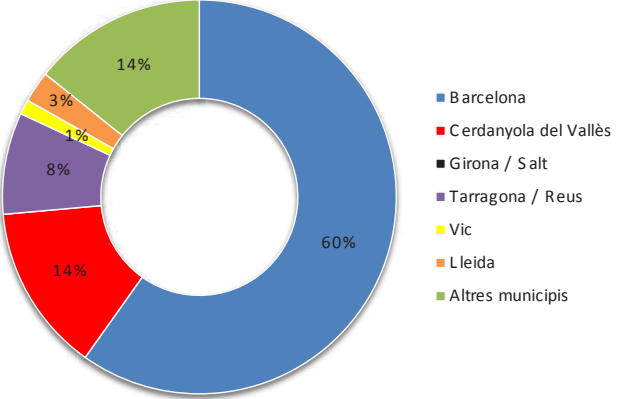

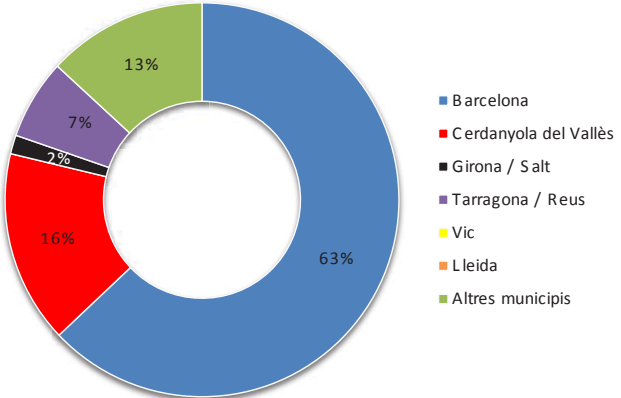
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.41./Gràfic 8.57.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els 742 estudiants universitaris residents a la capital comarcal, Vilafranca del Penedès, que el curs 2012-13 estudiaven fora de la seva ciutat, ho feien principalment a la ciutat de Barcelona (444 [un 60 %]-), mentre que 102 (13,7 %) ho feien a Cerdanyola del Vallès (UAB) i 62 (8,4 %) a Tarragona i Reus (seus de la URL) mentre que 19 (2,6 %) es desplaçaven fins a Lleida i 9 (1,2 %) ho feien fins a Vic. La resta d'estudiants vilafranquins es repartien, bàsicament, en altres ciutats universitàries amb forta presència de la UPC com Vilanova i la Geltrú, Terrassa, Manresa i Castelldefels (un total de 78 [10,4 %]).

Al seu torn, la *Figura 8.42./Gràfic 8.58.* mostra com els 259 estudiants universitaris residents a Sant Sadurn d'Anoia aquest mateix curs acadèmic, tenien com a destí principal les universitats emplaçades a Barcelona ciutat (163 [63 %]) així com la UAB (41 [15,8 %]) seguides per la URV que comptava amb un total de 17 (6,6 %) estudiants sadurninencs matriculats.

Aquesta anàlisi de desagregació municipal vindria a corroborar allò que apuntaven les dades a nivell del global de la comarca vistes més amunt.

<p>Figura 8.41. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vilafranca del Penedès.</p>	<p>Gràfic 8.57. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vilafranca del Penedès per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>60%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>14%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	60%	Cerdanyola del Vallès	14%	Girona / Salt	7%	Tarragona / Reus	8%	Vic	1%	Lleida	3%	Altres municipis	14%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	60%																
Cerdanyola del Vallès	14%																
Girona / Salt	7%																
Tarragona / Reus	8%																
Vic	1%																
Lleida	3%																
Altres municipis	14%																
<p>Figura 8.42. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Sadurn d'Anoia.</p>	<p>Gràfic 8.58. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Sadurn d'Anoia per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>63%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>16%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>7%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>13%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	63%	Cerdanyola del Vallès	16%	Girona / Salt	7%	Tarragona / Reus	7%	Vic	1%	Lleida	3%	Altres municipis	13%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	63%																
Cerdanyola del Vallès	16%																
Girona / Salt	7%																
Tarragona / Reus	7%																
Vic	1%																
Lleida	3%																
Altres municipis	13%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

A la vista de les dades exposades, es conclou que els estudiants d'aquesta comarca tenen en compte la proximitat geogràfica a l'hora d'accedir als estudis superiors. A partir d'aquesta premissa, en haver-hi una diversificada oferta acadèmica en un radi molt proper respecte el seu domicili habitual (vegeu *Taula 8.2.*) —fet que permet el desplaçament diari d'anada i tornada entre ambdós punts— s'imposen els criteris intrínsecs en la tria definitiva de centres i titulacions. En aquest sentit, els estudiants penedesencs presenten un cert biaix en la preferència pels estudis emplaçats a la ciutat de Barcelona, però en conjunt contempen la totalitat de les universitats metropolitanes així com l'oferta de la URV.

8.3.2. L'Anoia

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de l'Anoia (província de Barcelona) (vegeu *Gràfic 8.59*) presenta com a fet més destacat l'alta matrícula a les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona, destacant-se sobretot la UB, així com la UPE, tenint en compte que la diferència d'alumnes matriculats es correspon a la diferència de mida entre ambdues institucions. Atenent a aquests mateixos criteris d'oferta global d'estudis, la UAB —emplaçada a Cerdanyola del Vallès— ha experimentat una matrícula creixent d'estudiants anoiencs a partir del curs 2008-09, inici del desplegament de les titulacions de grau adaptades a l'EEES. Pel que fa als diferents campus de la UPC¹⁵⁶, la matrícula global vindria a correspondre's a la seva oferta de places.

TAULA 8.3. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DE L'ANOIA RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES			
Ciutat universitària	Igualada	Piera	Vilanova del Camí
Barcelona	68	51	73
Cerdanyola del Vallès	60	41	65
Lleida	95	11	101
Girona / Salt	148	129	153
Tarragona / Reus	90	84	96
Vic	77	87	83

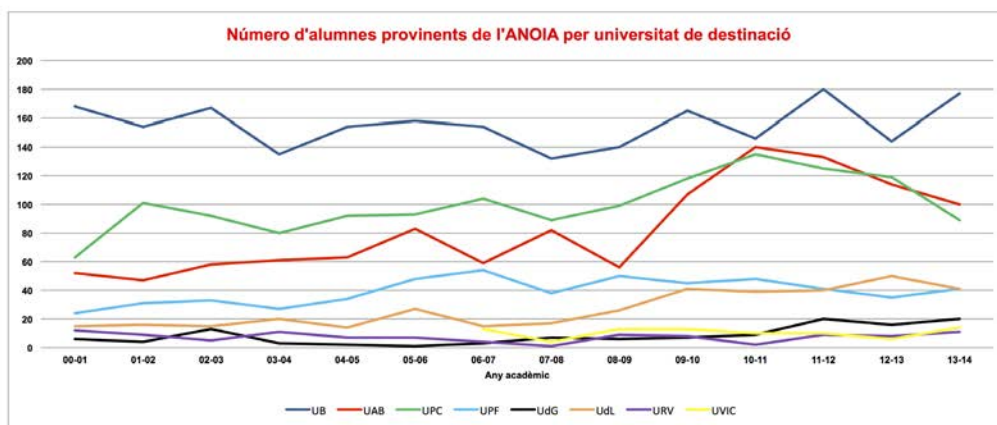
Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

El tret destacable que defineix l'anàlisi d'aquesta comarca barcelonina és el fet que, fora de les universitats metropolitanes, és la UdL la institució que rep més estudiants residents a l'Anoia tot i trobar-se a una distància semblant a la de la URV i la UVic (distància que augmenta, però, respecte el municipi de Piera). Aquesta presència s'explicaria, molt probablement, per la xarxa viària que uneix l'Anoia amb la ciutat de Lleida i pel mateix fet que la UdL imparteix estudis a Igualada. Pel que fa a la UdG, la més allunyada geogràficament de la comarca, la seva matrícula també és escassa tot i que cal assenyalar l'increment que experimenta a partir del curs 2011-12.

156 Barcelona, Terrassa, Vilanova i la Geltrú, Castelldefels, Manresa.

GRÀFIC 8.59. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L'ANOIA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

ANOIA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	168	154	167	135	154	158	154	132	140	165	146	180	144	177
UAB	52	47	58	61	63	83	59	82	56	107	140	133	114	100
UPC	63	101	92	80	92	93	104	89	99	118	135	125	119	89
UPF	24	31	33	27	34	48	54	38	50	45	48	41	35	41
UdG	6	4	13	3	2	1	3	7	6	7	9	20	16	20
UdL	15	16	15	20	14	27	15	17	26	41	39	40	50	41
URV	12	9	5	11	7	7	4	1	9	8	2	9	8	11
UVIC							13	4	13	13	10	10	6	14
	340	362	383	337	366	417	406	370	399	504	529	558	492	493

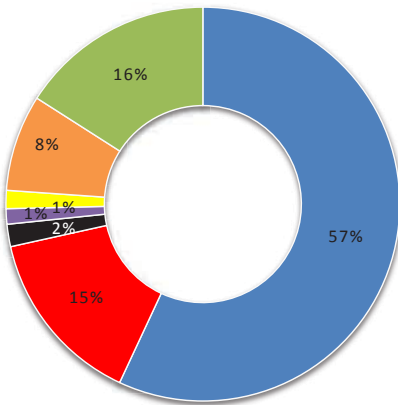

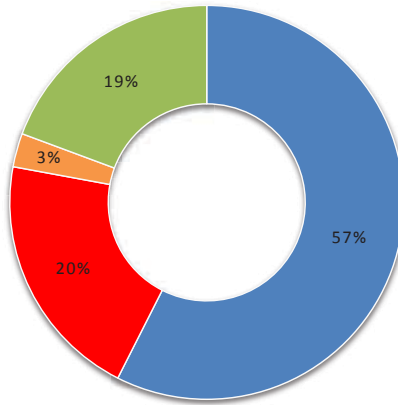

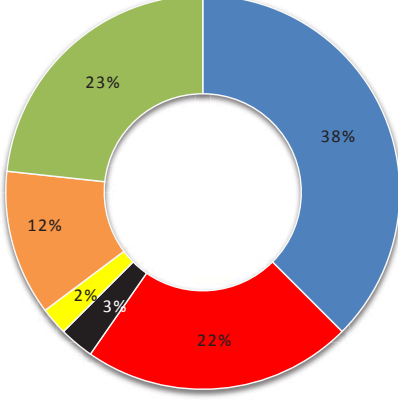
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.43./Gràfic 8.60.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 909 estudiants universitaris residents a Igualada, la capital comarcal, l'any 2012, 38 estudiaven a la mateixa ciutat (en estudis oferts per la UPC i la UdL) i 871 (96 %) ho feien fora, sobretot a la ciutat de Barcelona (496 [57 % del total]) i a Cerdanyola del Vallès (127 [15 %]), mentre que un total de 69 (7,6 %) es desplaçaven fins a Lleida i un nombre molt semblant (64 [7 %]), a Manresa (seu d'estudis, a l'ensems, de la UPC i la UAB). La resta d'universitats comptaven amb poca presència d'alumnes igualadins; així, a Girona (UdG) se'n comptabilitzaven un total de 16 (1,8 %), 13 (1,4 %) a Vic (UVic) i 11 (1,2 %) a Tarragona (URV).

Pel que fa als dos municipis de la comarca amb una població superior als 10.000 habitants, dels 181 estudiants universitaris residents al municipi de Piera (*Figura 8.44./Gràfic 8.61.*), 104 (57,5 %) cursaven estudis universitaris a la ciutat de Barcelona, mentre que 37 (20,5 %) ho feien a la UAB a Cerdanyola del Vallès i 5 (2,8 %) es desplaçaven fins a Lleida¹⁵⁷. No hi ha presència d'estudiants pierencs a Girona, Tarragona o Vic.

Finalment, pel que fa al cas de Vilanova del Camí (*Figura 8.45./Gràfic 8.62.*), val a dir que el 37,5 % (66) dels seus 176 estudiants universitaris residents es desplaçaven fins a Barcelona, un 22,1 % (39) a Cerdanyola del Vallès, seu de la UAB, i un 12 % (21) a Lleida (UdL). La resta d'universitaris vilanovins es repartien en d'altres municipis universitaris, principalment entre Manresa (16 [9,1 %]) i Igualada (8 %), mentre que la seva presència a la UdG o a la UVic és molt menor (5 [2,8 %] i 4 [2,3 %] respectivament).

¹⁵⁷ El percentatge més baix dels tres municipis anoiencs analitzats, molt possiblement per la major distància que separa Piera de la ciutat de Lleida i la major proximitat a Barcelona i Cerdanyola del Vallès respecte Igualada o Vilanova del Camí. Vegeu *Taula 8.3.*

<p>Figura 8.43. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Igualada.</p>	<p>Gràfic 8.60. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Igualada per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>57%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>16%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	57%	Cerdanyola del Vallès	15%	Girona / Salt	2%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	8%	Altres municipis	16%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	57%																
Cerdanyola del Vallès	15%																
Girona / Salt	2%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	8%																
Altres municipis	16%																
<p>Figura 8.44. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Piera.</p>	<p>Gràfic 8.61. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Piera per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>57%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>19%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	57%	Cerdanyola del Vallès	20%	Girona / Salt	3%	Tarragona / Reus	0%	Vic	0%	Lleida	3%	Altres municipis	19%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	57%																
Cerdanyola del Vallès	20%																
Girona / Salt	3%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	0%																
Lleida	3%																
Altres municipis	19%																
<p>Figura 8.45. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova del Camí.</p>	<p>Gràfic 8.62. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova del Camí per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>38%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>22%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>23%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	38%	Cerdanyola del Vallès	22%	Girona / Salt	3%	Tarragona / Reus	0%	Vic	2%	Lleida	12%	Altres municipis	23%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	38%																
Cerdanyola del Vallès	22%																
Girona / Salt	3%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	2%																
Lleida	12%																
Altres municipis	23%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.3.3. El Bages

Pel que fa a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Bages (província de Barcelona) (vegeu *Gràfic 8.63.*), el tret més destacable és la seva matrícula a la UAB i a la UPC, que s'explica per dos motius principals. D'una banda, per l'existència d'un important campus d'ambdues institucions a Manresa (Fundació Universitària del Bages) i, de l'altra, per la proximitat de la UAB a Cerdanyola del Vallès i d'altres campus de la UPC, en especial el de Terrassa.¹⁵⁸ Fins i tot, els seus cicles d'increment/reducció de matrícula són coincidents, tal i com es pot observar en l'esmentat gràfic. Pel que fa a les dues altres universitats ubicades a la ciutat de Barcelona s'observa com la matrícula dels estudiants bagencs a la UB no es correspon a la seva oferta de places i titulacions (en menor mesura també és un argument vàlid per la UPE), fet que confirma la preferència d'aquests estudiants per la UAB com a universitat generalista pel fet d'estar situada més a prop de llur domicili.

Fora de les universitats metropolitanes, la UVic és la que concentra un nombre més elevat d'estudiants residents al Bages. Tot i el seu caràcter privat amb preus més elevats, s'imposa la proximitat geogràfica per a molts alumnes d'aquesta comarca a l'hora d'escollir la seva oferta de titulacions.

TAULA 8.4. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL BAGES RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES		
Ciutat universitària	Manresa	Sant Joan de Vilatorrada
Barcelona	62	70
Cerdanyola del Vallès	52	54
Lleida	115	113
Girona / Salt	119	119
Tarragona / Reus	114	112
Vic	49	50

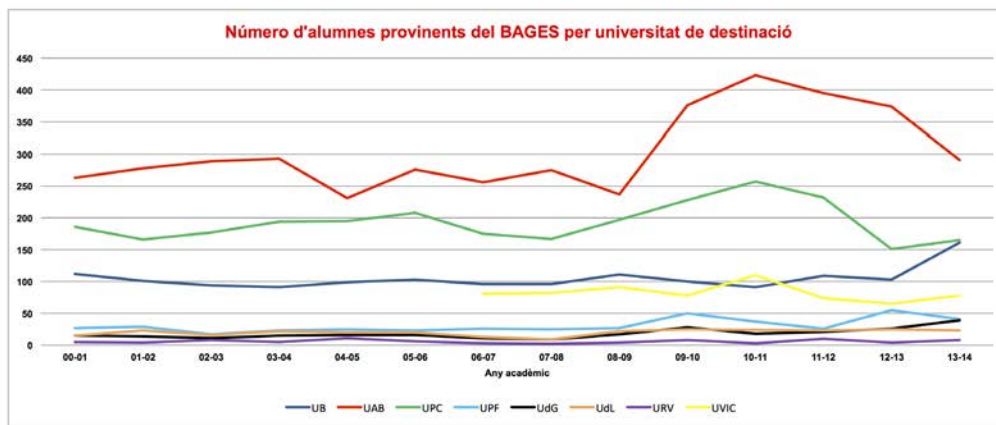
Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Respecte la resta d'universitats territorials (UDL, UdG i URV), situades totes elles a una distància molt semblant respecte les principals poblacions de la comarca, compten amb una menor matrícula d'estudiants bagencs, especialment la darrera.

¹⁵⁸ La distància entre la capital bagenca, Manresa, i Terrassa és de 38 quilòmetres (Distància entre ciutats. *Allunyament.*) a més d'una ràpida connexió ferroviària.

GRÀFIC 8.63. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BAGES PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BAGES	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	112	101	94	91	99	103	96	96	111	100	91	109	103	161
UAB	263	278	289	293	231	276	256	275	237	376	423	395	374	291
UPC	186	166	177	194	195	208	175	167	197	228	257	232	151	165
UPF	27	29	17	23	25	23	26	25	27	50	37	26	55	41
UdG	15	14	11	15	16	16	11	9	17	28	18	21	26	39
UdL	15	23	16	22	20	20	13	9	22	25	24	23	25	23
URV	5	4	8	5	11	6	3	2	4	8	3	10	4	8
UVIC							81	82	91	78	110	74	65	78
	623	615	612	643	597	652	661	665	706	893	963	890	803	806

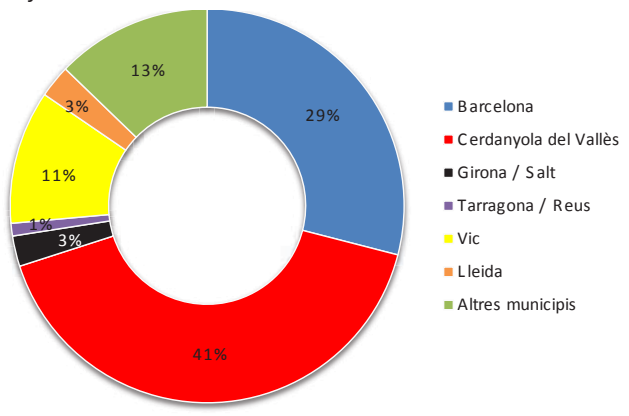

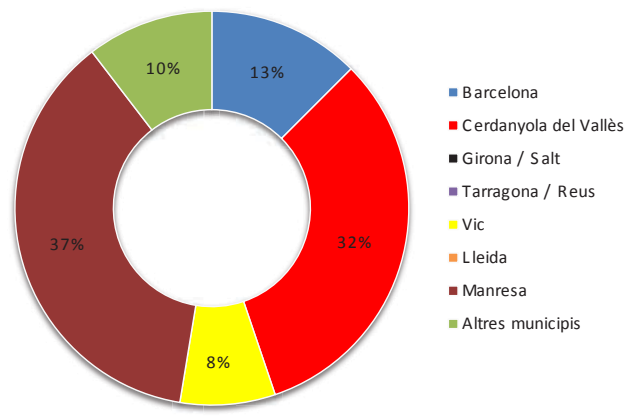

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.46./Gràfic 8.64.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 1.158 estudiants universitaris residents a Manresa, la capital comarcal, l'any 2012, que estudiaven fora de la ciutat, ho feien sobretot a Cerdanyola del Vallès —seu de la UAB— (475 [41%]) mentre que un total de 336 (29%) es desplaçaven fins a Barcelona ciutat i 127 més (11%) estudiaven a Vic. Finalment, destaca la presència d'un total de 86 estudiants manresans (7,4%) a Terrassa (principalment UPC però també amb presència d'estudis de la UAB i la UB). Pel que fa a la resta d'universitats, la UdL comptava amb 31 estudiants residents a Manresa (2,7%), la UdG —sumant els campus de Girona i Salt— amb 29 (2,5%) i la URV —sumant els campus de Tarragona i Reus— amb 12 (1%).

Pel que fa als estudiants residents al municipi de Sant Joan de Vilatorrada, que compta amb una població superior als 10.000 habitants, dels seus 192 universitaris residents (vegeu la *Figura 8.47./Gràfic 8.65.*), 71 (37%) estudiaven a la veïna Manresa (UPC i UAB), mentre que 62 més (32,2%) ho feien a Cerdanyola del Vallès, 24 (12,5%) es desplaçaven fins a Barcelona, 15 (7,8%) a Vic i 8 (4,2%) a Terrassa —inclosa en altres municipis universitaris—. No es constata matrícula d'estudiants santjoanencs a la UdL, la UdG ni a la URV.

<p>Figura 8.46. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Manresa.</p>	<p>Gràfic 8.64. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Manresa per poblacions d'estudi.</p>																		
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>29%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>41%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>13%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	29%	Cerdanyola del Vallès	41%	Girona / Salt	3%	Tarragona / Reus	1%	Vic	11%	Lleida	3%	Altres municipis	13%		
Població d'estudi	Percentatge																		
Barcelona	29%																		
Cerdanyola del Vallès	41%																		
Girona / Salt	3%																		
Tarragona / Reus	1%																		
Vic	11%																		
Lleida	3%																		
Altres municipis	13%																		
<p>Figura 8.47. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Joan de Vilatorrada.</p>	<p>Gràfic 8.65. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Joan de Vilatorrada per poblacions d'estudi.</p>																		
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>13%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>32%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>37%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Manresa</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>10%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	13%	Cerdanyola del Vallès	32%	Girona / Salt	37%	Tarragona / Reus	8%	Vic	10%	Lleida	3%	Manresa	10%	Altres municipis	10%
Població d'estudi	Percentatge																		
Barcelona	13%																		
Cerdanyola del Vallès	32%																		
Girona / Salt	37%																		
Tarragona / Reus	8%																		
Vic	10%																		
Lleida	3%																		
Manresa	10%																		
Altres municipis	10%																		
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																		

8.3.4. El Baix Llobregat

La comarca del Baix Llobregat (província de Barcelona) és la tercera més poblada de Catalunya, amb 800.193 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i la tercera en nombre d'estudiants universitaris de nou accés el curs 2012-13¹⁵⁹. En conseqüència, i donat el gran nombre de poblacions amb més de 10.000 habitants de la comarca, en la seva anàlisi es tindran en compte principalment els següents municipis¹⁶⁰: Sant Feliu de Llobregat, en tant que capital comarcal; els municipis amb presència de centres universitaris (Esplugues de Llobregat i Castelldefels [aquest també per la seva ubicació pròxima al Garraf i més allunyada del Barcelonès]); i Martorell, per la seva localització a la part nord de la comarca i bona comunicació tant amb el Barcelonès com amb el Vallès Occidental.

¹⁵⁹ Vegeu la Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.

¹⁶⁰ Descartant-se, d'aquesta manera, els municipis de Cornellà de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Viladecans, el Prat de Llobregat, Esplugues de Llobregat, Gavà, Sant Joan Despi, Sant Vicenç dels Horts, Sant Andreu de la Barca, Molins de Rei, Olesa de Montserrat, Esparreguera, Sant Just Desvern, Vallirana, Corbera de Llobregat i Abrera.

Pel que fa a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Baix Llobregat (vegeu el *Gràfic 8.66.*), es destaca que són les universitats metropolitanes les que capten la major part dels seus estudiants, molt especialment la UB i al UPF, les ràtios de matrícula a les quals s'adiu la seva oferta, i la UPC, tot i que la correlació es produeix en menor mesura probablement pel seu caràcter polítècnic. Pel que fa a la UAB, s'observa com la matrícula d'estudiants de la comarca no es correspon amb la seva oferta global de titulacions i places. Tanmateix, sembla clar que la tendència fonamental dels estudiants d'aquesta comarca és la d'estudiar a les institucions metropolitanes, tant les ubicades principalment a la ciutat de Barcelona com al Vallès Occidental i en aquelles poblacions universitàries més properes a la comarca (la UPC, per exemple, compta amb important presència als municipis veïns a la comarca com Terrassa, Manresa o Vilanova i la Geltrú).

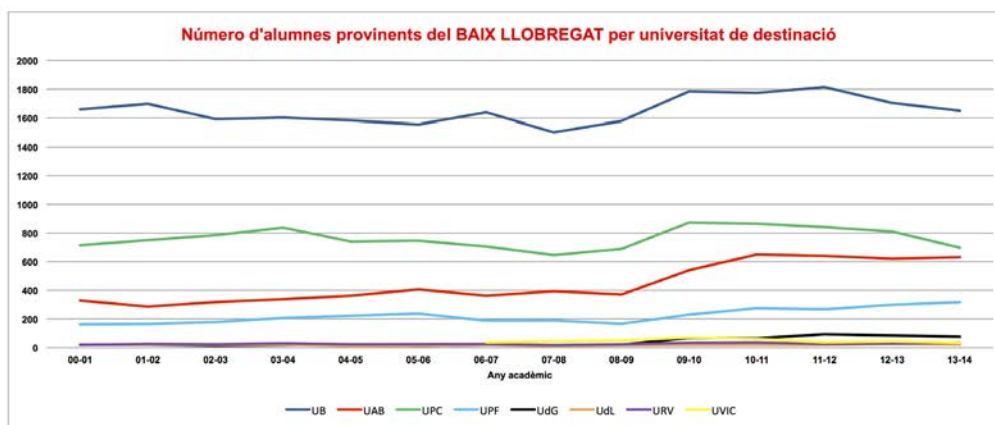
TAULA 8.5. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL BAIX LLOBREGAT RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES				
Ciutat universitària	Sant Feliu de Llobregat	Esplugues de Llobregat	Castelldefels	Martorell
Barcelona	18	16	25	39
Cerdanyola del Vallès	25	30	41	28
Lleida	146	151	155	129
Girona / Salt	113	106	123	116
Tarragona / Reus	98	93	77	83
Vic	82	75	91	80

Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Pel que fa a la resta d'universitats (UDL, UDG, URV i UVic), aquestes compten amb una menor matrícula, d'entre les quals es destacaria la que experimenta la UDG, sobretot a partir del curs 2009-10, coincidint amb l'inici del desplegament de les titulacions de grau. Tot i així, i donat l'elevat nombre global d'estudiants universitaris residents en aquesta comarca, pot concloure's que el desplaçament a aquestes institucions és poc tingut en compte degut a l'àmplia oferta disponible dins dels paràmetres de proximitat geogràfica.

GRÀFIC 8.66. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BAIX LLOBREGAT PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BAIX LLOBREGAT	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	1659	1698	1592	1603	1583	1556	1639	1502	1579	1785	1774	1815	1704	1650
UAB	329	286	318	338	362	407	362	394	371	540	650	640	621	631
UPC	715	751	785	837	741	747	706	646	689	873	865	841	811	698
UPF	163	166	178	207	222	237	188	189	167	230	275	267	299	317
UdG	21	19	14	17	22	13	17	17	20	68	65	93	85	76
UdL	21	20	19	19	11	13	17	11	15	17	18	18	25	21
URV	18	26	23	30	23	24	25	17	23	34	36	26	29	35
UVIC						36	43	50	71	61	37	44	34	
	2926	2966	2929	3051	2964	2997	2990	2819	2914	3618	3744	3737	3618	3462

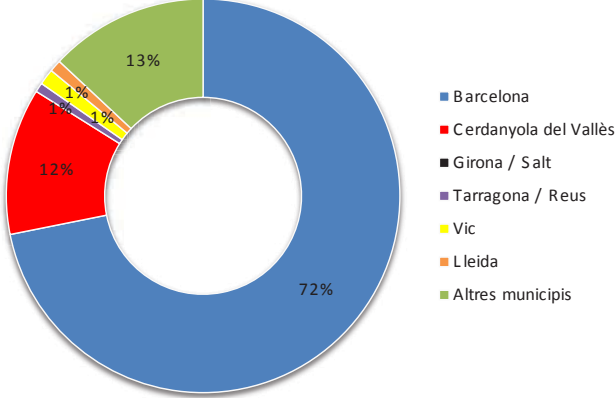

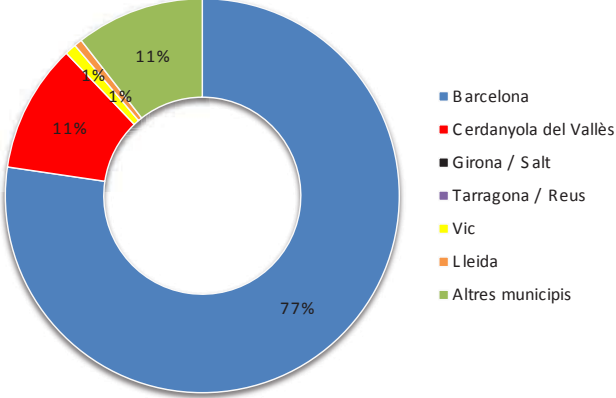
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

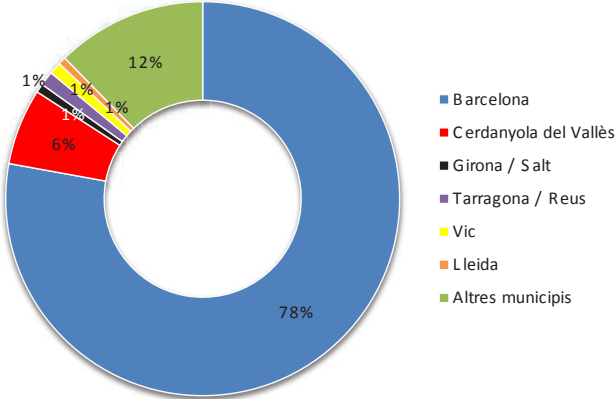

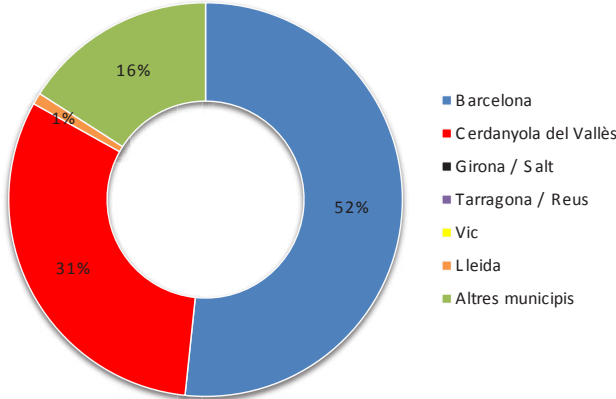
Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.48./Gràfic 8.67* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 913 estudiants universitaris residents a Sant Feliu de Llobregat, la capital comarcal, l'any 2012, 656 (72 %) ho feien a les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona mentre que 110 (12 %) ho feien a la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès. El 13% dels estudiants restants es repartien principalment per ciutats universitàries de la mateixa comarca (16 [1,7%] a Castelldefels i 14 més [1,5 %] a Esplugues de Llobregat) o de comarques veïnes (Terrassa, per exemple, n'aglutinava un total de 29 [3,2%] i l'Hospitalet de Llobregat, 19 [2 %]). Mentrestant, la matrícula d'estudiants santfeliuencs a la UVic (12), a la UdL (9) i a la URV (7) era pràcticament residual, i inexistent a la UdG.

Pel que fa als tres municipis de la comarca amb una població superior als 10.000 habitants assenyalats anteriorment, dels 1.072 estudiants universitaris residents al municipi d'Esplugues de Llobregat (*Figura 8.49./Gràfic 8.68*), 829 (77 %) cursaven estudis universitaris a la ciutat de Barcelona, mentre que 113 (10,5 %) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. Al seu torn, l'11 % dels estudiants restants es repartien principalment per ciutats universitàries de la mateixa comarca (17 [1,6%] a Castelldefels) i per comarques veïnes (30 [2,8%] a l'Hospitalet de Llobregat i 22 [2 %] a Terrassa). Mentrestant, la matrícula d'estudiants espluguins a la UVic (10), a la UdL (5) era residual, i inexistent a la UdG i a la URV.

Respecte els 1.102 estudiants residents a Castelldefels (*Figura 8.50./Gràfic 8.69*), val a dir que 858 (78%) cursaven estudis universitaris a la ciutat de Barcelona, mentre que 69 (6%) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. Per la seva banda, el 12% dels estudiants universitaris restants es repartien principalment per ciutats universitàries de comarques veïnes (48 [4,4%] a Vilanova i la Geltrú i 37 [3,4%] a l'Hospitalet del Llobregat). Finalment, la matrícula d'estudiants castelldefelencs era gairebé anecdòtica, essent un total de 13 matriculats a la URV a Tarragona, 11 a la UVic, 5 a la UdG i 4 a la UdL.

En relació als 420 estudiants universitaris residents a Martorell (*Figura 8.51./Gràfic 8.70.*), aquests segueixen un patró diferent al comportament identificat per la resta de municipis de la comarca analitzats prèviament, molt probablement per la ubicació del seu terme municipal respecte la resta de localitats i per la facilitat de comunicacions respecte el Vallès Occidental. D'aquesta manera, el percentatge d'estudiants martorellencs que es desplacen fins les universitats ubicades a Barcelona ciutat és significativament més baix (51,5 % [217 estudiants]) mentre que augmenta els que ho fan a la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès (31,5 % [132]). El 16 % dels estudiants restants es desplacen a ciutats universitàries properes (Manresa [17], Terrassa [14] o l'Hospitalet del Llobregat [9]). Pel que fa a les universitats territorials, només es constata la presència de 4 estudiants a Lleida (UDL).

<p>Figura 8.48. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Llobregat.</p>	<p>Gràfic 8.67. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Feliu de Llobregat per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>72%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>13%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	72%	Cerdanyola del Vallès	12%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Altres municipis	13%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	72%																
Cerdanyola del Vallès	12%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
Altres municipis	13%																
<p>Figura 8.49. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Esplugues de Llobregat.</p>	<p>Gràfic 8.68. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Esplugues de Llobregat per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>77%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>11%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	77%	Cerdanyola del Vallès	11%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Altres municipis	11%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	77%																
Cerdanyola del Vallès	11%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
Altres municipis	11%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

<p>Figura 8.50. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Castelldefels.</p>	<p>Gràfic 8.69. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Castelldefels per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>78%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	78%	Cerdanyola del Vallès	6%	Altres municipis	12%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	78%																
Cerdanyola del Vallès	6%																
Altres municipis	12%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
<p>Figura 8.51. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Martorell.</p>	<p>Gràfic 8.70. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Martorell per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>52%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>31%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>16%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	52%	Cerdanyola del Vallès	31%	Altres municipis	16%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	52%																
Cerdanyola del Vallès	31%																
Altres municipis	16%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.3.5. El Baix Penedès

Pel que fa a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Baix Penedès (província de Tarragona) (vegeu *Gràfic 8.71.*), destaca que una bona part d'aquests s'ha decantat, al llarg de tota la sèrie històrica, per la universitat territorial de referència, la URV¹⁶¹. Tot i així, la relativa proximitat amb Barcelona ha provocat que els estudiants d'aquesta comarca s'hagin decantat, alhora, pel conjunt de les universitats metropolitanes en major percentatge que la resta de les comarques de la demarcació de Tarragona. D'aquesta manera, sobresurt la matrícula a la UB, molt semblant a la captada per la URV —tot i la diferència de mida entre ambdues institucions— seguida per la UPC. Al seu torn, la UPF també aconsegueix aglutinar un nombre significatiu d'estudiants de la comarca, tot i que en correspondència amb la seva oferta global de places, en menor nombre absolut. En aquest sentit, l'atracció de les universitats amb seu a la ciutat de Barcelona és un tret significatiu, més tenint en compte que, en comparació, la matrícula a la UAB és menor considerant aquest còmput global. Per aquest motiu, és la única de les comarques tarragonines que s'ha inclòs en aquesta *2a dinàmica*, a diferència de les restants que tenen la URV com a universitat única de referència geogràfica.

L'anàlisi de les dades d'estudiants baixpenedesencs matriculats a la resta d'universitats territorials (UdL, udG i UVic), situades totes elles a una major distància respecte la comarca, constata un molt baix nombre de matriculats.

TAULA 8.6. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL BAIX PENEDES RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES			
Ciutat universitària	El Vendrell	Calafell	Cunit
Barcelona	67	65	58
Cerdanyola del Vallès	78	82	72
Lleida	107	117	126
Girona / Salt	166	170	160
Tarragona / Reus	35	39	47
Vic	135	132	125

Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

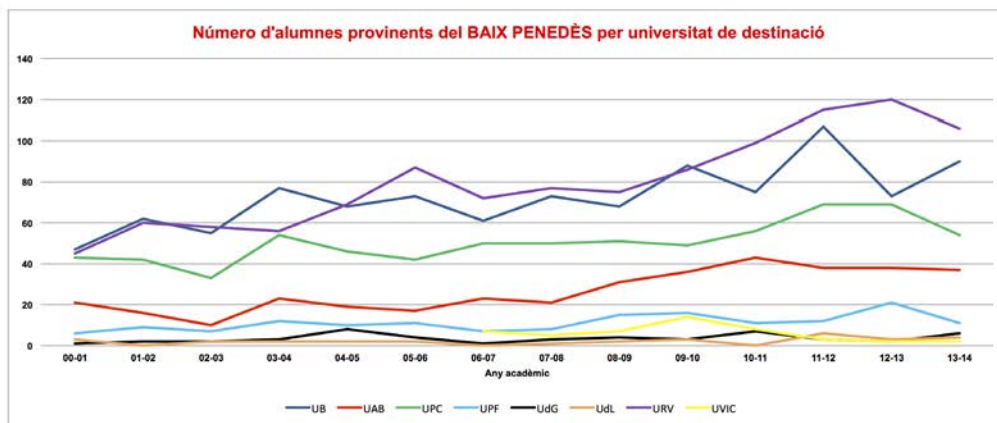
Tot plegat vindria a reforçar la hipòtesi segons la qual els estudiants del Baix Penedès escullen el seu centre i titulació superior d'entre la variada oferta acadèmica situada a una distància de la comarca prou curta com per permetre'ls el desplaçament diari d'anada i tornada, ja sigui d'entre la seva universitat territorial de referència (la URV) o d'entre les universitats de Barcelona i la seva regió metropolitana.

¹⁶¹ La URV té presència a la capital comarcal, el Vendrell.

GRÀFIC 8.71. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVENIENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BAIX PENEDESÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BAIX PENEDESÈS	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	47	62	55	77	68	73	61	73	68	88	75	107	73	90
UAB	21	16	10	23	19	17	23	21	31	36	43	38	38	37
UPC	43	42	33	54	46	42	50	50	51	49	56	69	69	54
UPF	6	9	7	12	10	11	7	8	15	16	11	12	21	11
UdG	1	2	2	3	8	4	1	3	4	3	7	3	2	6
UdL	3	0	2	2	2	2	0	1	2	3	0	6	3	4
URV	45	60	58	56	69	87	72	77	75	86	99	115	120	106
UVIC							7	5	7	14	8	3	2	2
	166	191	167	227	222	236	221	238	253	295	299	353	328	310

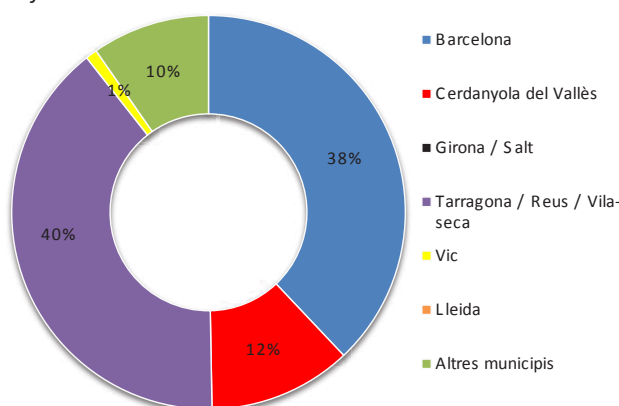

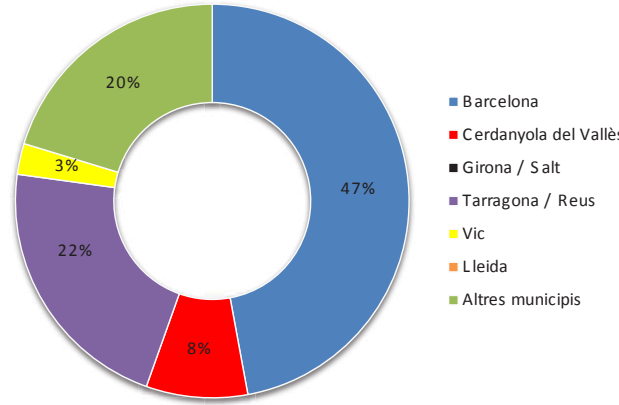
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

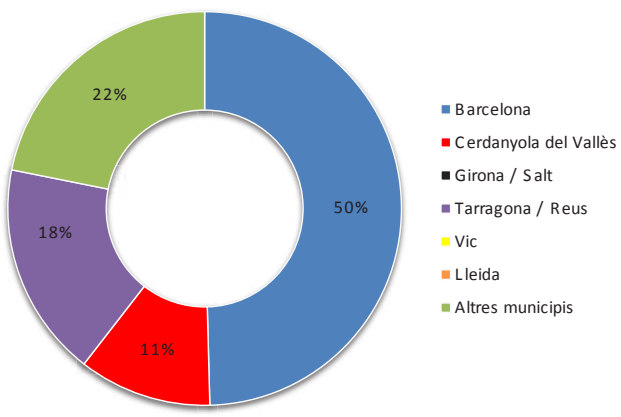
Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.52/Gràfic 8.72*. mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 527 estudiants universitaris residents a El Vendrell, la capital comarcal, l'any 2012, 209 (39,6 %) estudiaven a diferents seus de la URV (Tarragona, Reus i Vila-seca), mentre que 200 (37,9 %) ho feien a la ciutat de Barcelona i 62 (11,8 %) a Cerdanyola del Vallès, seu de la UAB. Finalment, destaquen els 27 estudiants (5,1 %) que es desplaçaven al municipi universitari proper de Vilanova i la Geltrú (el Garraf)¹⁶².

La comarca compta, a més, amb dos municipis amb una població superior als 10.000 habitants: els municipis costaners de Calafell i Cunit. Pel que fa a Calafell, els 276 estudiants universitaris que hi resideixen (*Figura 8.53./Gràfic 8.73*), mostren preferència per les universitats barcelonines, car 130 (47,1 %) hi cursaven estudis mentre que 23 (8,3 %) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. Afavorit per les bones comunicacions i la major proximitat geogràfica, es detecta una matrícula significativa d'estudiants calafellencs als municipis universitaris de Castelldefels (Baix Llobregat, 19 [6,9%]) i de Vilanova i la Geltrú (el Garraf, 14 [5%]) amb sengles campus de la UPC. Finalment, és de destacar que la matrícula a les seus de la URV a Tarragona i Reus suma un total de 60 alumnes (21,7 %).

¹⁶² Comptabilitzat dins d'"Altres municipis".

Per la seva banda, els 119 estudiants de Cunit (*Figura 8.54./Gràfic 8.74.*) presenten una dinàmica molt similar, per la qual n'hi ha 59 (49,6%) que estudien a Barcelona i 13 més (11%) a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. Igualment, n'hi ha 15 (12,6%) a Vilanova i la Geltrú i 4 (3,4%) a Castelldefels (inclosos a "altres municipis universitaris"). La URV compta amb la presència de 21 (17,6%) universitaris cunitencs.

<p>Figura 8.52. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'El Vendrell.</p> <p>Any 2012</p> 	<p>Gràfic 8.72. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'El Vendrell per poblacions d'estudi.</p> <p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>38%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus / Vila-seca</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>10%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	38%	Cerdanyola del Vallès	12%	Girona / Salt	0%	Tarragona / Reus / Vila-seca	40%	Vic	1%	Lleida	0%	Altres municipis	10%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	38%																
Cerdanyola del Vallès	12%																
Girona / Salt	0%																
Tarragona / Reus / Vila-seca	40%																
Vic	1%																
Lleida	0%																
Altres municipis	10%																
<p>Figura 8.53. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Calafell.</p> <p>Any 2012</p> 	<p>Gràfic 8.73. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Calafell per poblacions d'estudi.</p> <p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>47%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>22%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>3%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>20%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	47%	Cerdanyola del Vallès	8%	Girona / Salt	0%	Tarragona / Reus	22%	Vic	3%	Lleida	0%	Altres municipis	20%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	47%																
Cerdanyola del Vallès	8%																
Girona / Salt	0%																
Tarragona / Reus	22%																
Vic	3%																
Lleida	0%																
Altres municipis	20%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

<p>Figura 8.54. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cunit.</p>	<p>Gràfic 8.74. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cunit per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>50%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>18%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>22%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	50%	Cerdanyola del Vallès	11%	Girona / Salt	0%	Tarragona / Reus	18%	Vic	0%	Lleida	0%	Altres municipis	22%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	50%																
Cerdanyola del Vallès	11%																
Girona / Salt	0%																
Tarragona / Reus	18%																
Vic	0%																
Lleida	0%																
Altres municipis	22%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.3.6. El Barcelonès

Pel que fa a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca del Barcelonès (vegeu *Gràfic 8.75.*), en destaca que són les universitats metropolitanes les que capten la major part dels estudiants residents.

Alhora, en l'anàlisi d'aquesta comarca cal tenir especialment en compte 4 aspectes pels quals els estudiants residents palesen un comportament molt localitzat a l'hora d'escollir centre i estudis:

- 1r. el fet que Barcelona ciutat sigui la seu principal de les universitats de Barcelona, la Pompeu Fabra i la Politècnica de Catalunya —a més de les universitats privades que també conformen el SUC—¹⁶³.
- 2n. la proximitat, així com la facilitat i rapidesa de comunicacions, envers la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès.
- 3r. la resta de municipis de la comarca —també densament poblats— són alhora seu de diferents centres d'ensenyament superior.
- 4t. el contínuum urbà que presenten els diferents municipis de la comarca, fet pel qual es pot considerar la comarca del Barcelonès com un tot, tal i com es desprèn de l'anàlisi de desagregació municipal que es fa a continuació.

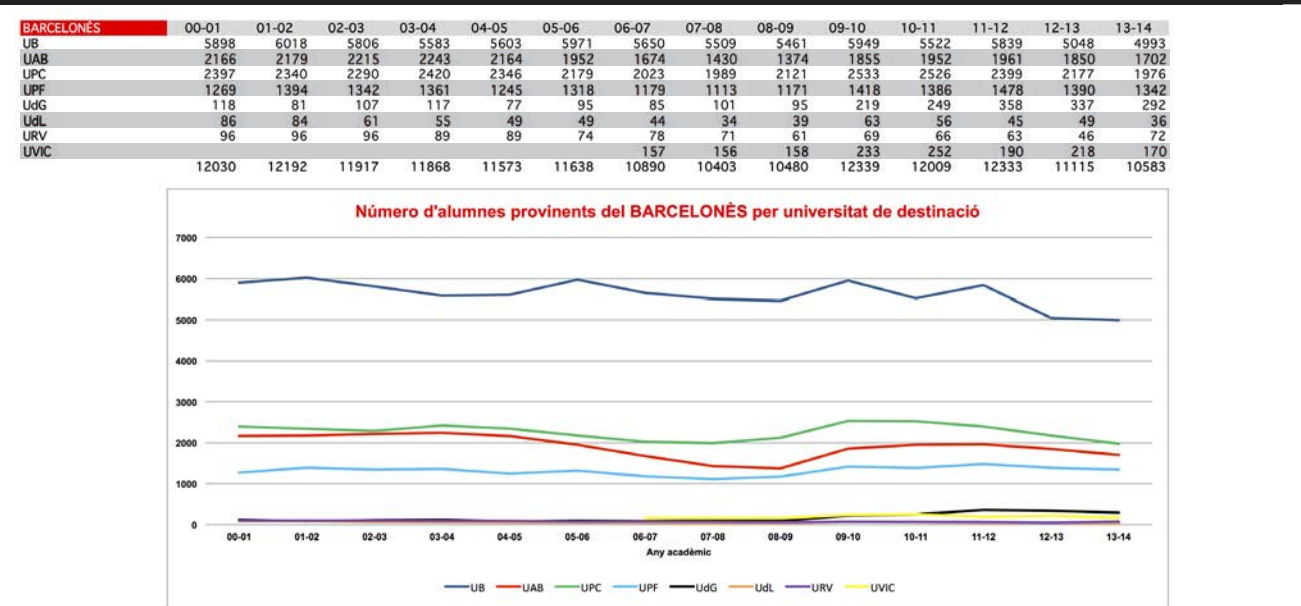
¹⁶³ El curs 2012-13, hi havia un total de 100.482 estudiants matriculats a les universitats ubicades a la ciutat de Barcelona, dels quals 56.053 provenien de fora la ciutat (Font: IDESCAT).

TAULA 8.7. DISTÀNCIA EN KILÒMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL BARCELONÈS RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES					
Ciutat universitària	Barcelona*	Hospitalet de Llobregat	Badalona	Santa Coloma de Gramenet	Sant Adrià del Besòs
Barcelona	--	11	14	12	10
Cerdanyola del Vallès	21	26	17	11	14
Lleida	163	154	181	175	178
Girona / Salt	103	108	99	93	96
Tarragona / Reus	100	94	118	113	106
Vic	72	76	67	62	65

*El centre de la ciutat.
 Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

La resta d'universitats analitzades reben un nombre d'estudiants del Barcelonès en molta menor mesura tenint en compte la població resident en aquesta comarca¹⁶⁴. Així, la udg és la universitat que compta amb el nombre més elevat d'estudiants que es desplacen a les universitats territorials tot i que, en aquest sentit, no poden obviar-se els diferents centres adscrits a la udg que tenen la seva seu a Barcelona ciutat¹⁶⁵ i que compten amb una majoria d'alumnat resident al Barcelonès. Aquest fet vindria corroborat per la imperceptible presència d'estudiants d'aquesta comarca a la urv, tot i que els seus campus principals de Tarragona i Reus se situen a una distància molt semblant que els de Girona i Salt de la udg. Alhora, és de destacar el nombre de matriculats a la uvic, tot i el cost privat de la seva oferta acadèmica. Finalment, la poca matrícula a la udl s'explicaria en bona mesura per la major distància geogràfica que la separa de la comarca.

GRÀFIC 8.75. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BARCELONÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

164 El Barcelonès és la comarca més poblada de Catalunya, amb 2.217.065 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i, alhora, ocupa la mateixa posició pel que fa al nombre d'estudiants universitaris de nou accés el curs 2012-13 (Vegeu la Taula 8.1. *Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys*).

165 Escola Universitària Mediterrani, Escola Universitària de Turisme – CETA, Escola Universitària de Turisme EUROAULA i Escola Universitària FORMATIC Barcelona. (Universitat de Girona. *Centres adscrits*).

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.55./Gràfic 8.76.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 41.930 estudiants universitaris residents a Barcelona, la capital comarcal, l'any 2012, 31.992 (76,3 %) estudiaven a la mateixa ciutat i 9.938 (23,7 %) ho feien fora. D'aquests, 4.821 (L'11 % del total comarcal) estudiaven a la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès. Al mateix temps, el 10 % d'universitaris residents a Barcelona ciutat es desplaçaven a municipis universitaris propers com ara Terrassa, Sant Cugat del Vallès, l'Hospitalet de Llobregat o Castelldefels entre d'altres. Pel que fa a la UdG (campus de Girona i Salt), s'hi desplaçaven un total de 256 estudiants¹⁶⁶ (1 %), enfront el total de 431 (2 %) que estudien a Vic. A la URV (Tarragona i Reus) es comptabilitza un total de 177 estudiants barcelonins, i a la UdL, 185, ambdós percentatges inferiors a l'1 % del total dels estudiants barcelonins.

Pel que fa al municipi de l'Hospitalet de Llobregat (*Figura 8.56/Gràfic 8.77.*), val a dir que dels 4.013 estudiants universitaris residents, 3.086 (77 %) cursaven estudis superiors a la ciutat de Barcelona, mentre que un nombre molt inferior, 384 (9,6 %) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. Al seu torn, els estudiants barcelonins restants es repartien principalment per ciutats universitàries properes com ara Castelldefels (98 [2,4 %]), Terrassa (94 [2,3 %]) o Vilanova i la Geltrú (89 [2,2 %]). Finalment, i pel que fa a les universitats territorials, en general es constata molt poca presència d'estudiants hospitalencs, essent 33 (0,8 %) estudiants a la URV (Tarragona), 28 (0,7 %) a la Uvic, 14 a la UdL (0,3 %) i 11 a la UdG (0,3 %).

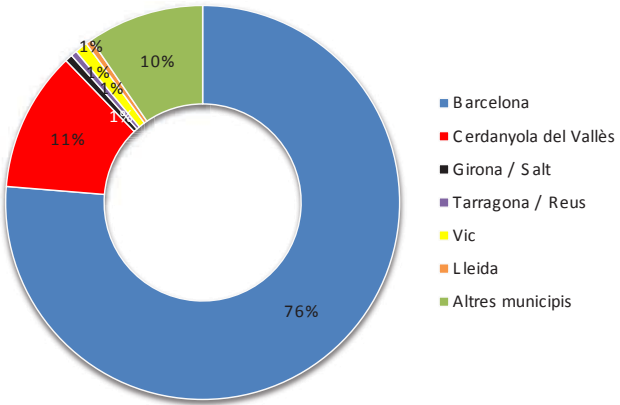

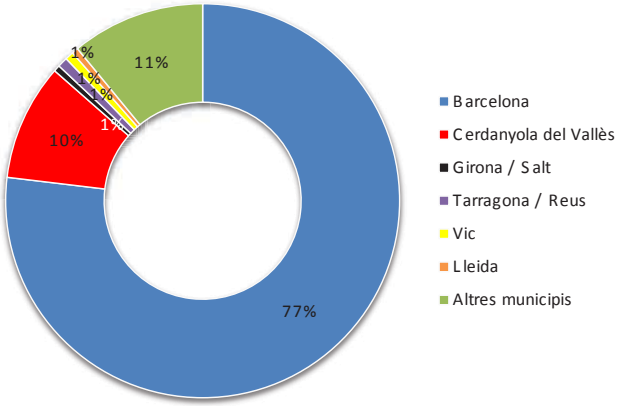

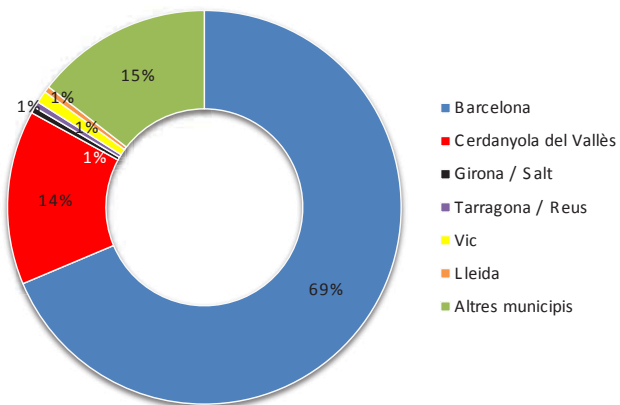
Respecte dels 3.800 estudiants residents a Badalona (*Figura 8.57/Gràfic 8.78.*), val a dir que 2.609 (68,6 %) cursaven estudis universitaris a la ciutat de Barcelona, mentre que 544 (14,3 %) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. D'igual manera, destaquen aquells que cursaven els seus estudis als municipis veïns de Terrassa (135 [3,6 %]), l'Hospitalet de Llobregat (108 [2,8 %]) i Mataró (106 [2,8 %]). Pel que fa la matrícula d'estudiants badalonins a la resta d'universitats, la Uvic comptava amb 38 estudiants (1 %), la URV amb un total de 19 (0,5 %), mentre que tant la UdL com la UdG en tenien 15 (0,4 %) respectivament.

Al seu torn, i pel que fa a la ciutat de Santa Coloma de Gramenet (*Figura 8.58./Gràfic 8.79.*), les preferències dels seus 1.520 estudiants universitaris el curs 2012-13 es decantaven majoritàriament per l'oferta existent a la ciutat de Barcelona (993 [65,3 %]), seguits per aquells que es desplaçaven fins al campus de la UAB (263 [17,3 %]). A major distància queden els que estudiaven en municipis propers amb presència universitària com, per exemple, Terrassa (60 [3,9 %]) o l'Hospitalet de Llobregat (43 [2,8 %]). Pel que fa a la matrícula d'estudiants colomencs a la resta d'universitats, la Uvic comptava amb 32 estudiants (2,1 %), la UdG amb 8 (0,5 %) i la UdL amb 4 (0,3 %), mentre que no se'n constaten a la URV.

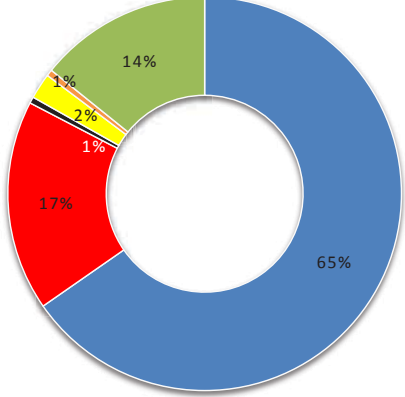

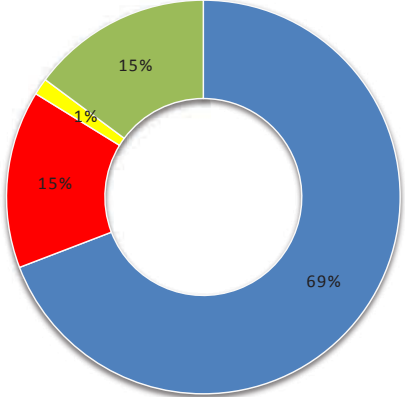
Finalment, de l'anàlisi dels 438 estudiants universitaris residents a Sant Adrià del Besòs (*Figura 8.59./Gràfic 8.80.*) se'n desprèn que 303 (69,2 %) optaren per l'oferta d'estudis superiors radicada a Barcelona, mentre que 64 (14,6 %) ho feren per la de la UAB a Cerdanyola del Vallès. La resta d'estudiants adrianencs optaren per l'oferta existent en ciutats universitàries properes al seu domicili a excepció de 6 (1,4 %) que triaren la Uvic.

¹⁶⁶ Aquesta dada reafirma el contingent d'alumnes residents a Barcelona que es troben matriculats en els diferents centres adscrits que la UdG té a la ciutat. Tot i que compatibilitzen com a estudiants de la UdG en les dades de desagregació comarcal extretes a partir dels fitxers UNEIX, en l'anàlisi més acurada de les dades municipals facilitades per l'IDESCAT es comprova aquesta apreciació.

<p>Figura 8.55. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Barcelona.</p>	<p>Gràfic 8.76. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Barcelona per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>76%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>10%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	76%	Cerdanyola del Vallès	11%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Altres municipis	10%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	76%																
Cerdanyola del Vallès	11%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
Altres municipis	10%																
<p>Figura 8.56. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de l'Hospitalet del Llobregat.</p>	<p>Gràfic 8.77. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de l'Hospitalet de Llobregat per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>77%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>11%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	77%	Cerdanyola del Vallès	10%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Altres municipis	11%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	77%																
Cerdanyola del Vallès	10%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
Altres municipis	11%																
<p>Figura 8.57. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Badalona.</p>	<p>Gràfic 8.78. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Badalona per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>69%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>15%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	69%	Cerdanyola del Vallès	14%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Altres municipis	15%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	69%																
Cerdanyola del Vallès	14%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	1%																
Vic	1%																
Lleida	1%																
Altres municipis	15%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

<p>Figura 8.58. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Gramenet.</p>	<p>Gràfic 8.79. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Santa Coloma de Gramenet per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>65%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>17%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	65%	Cerdanyola del Vallès	17%	Altres municipis	14%	Vic	2%	Lleida	1%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	0%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	65%																
Cerdanyola del Vallès	17%																
Altres municipis	14%																
Vic	2%																
Lleida	1%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	0%																
<p>Figura 8.59. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Adrià del Besòs.</p>	<p>Gràfic 8.80. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Adrià del Besòs per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>69%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	69%	Cerdanyola del Vallès	15%	Altres municipis	15%	Vic	1%	Lleida	0%	Girona / Salt	0%	Tarragona / Reus	0%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	69%																
Cerdanyola del Vallès	15%																
Altres municipis	15%																
Vic	1%																
Lleida	0%																
Girona / Salt	0%																
Tarragona / Reus	0%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

A la vista d'aquestes dades s'observa com, tret dels estudiants de Barcelona ciutat, els residents a la resta de municipis del Barcelonès a penes tenen en compte les universitats territorials en l'elecció de centre i estudi. En aquesta tria domina, en conseqüència, la proximitat geogràfica de manera destacada i més pel fet de l'àmplia oferta acadèmica disponible en un radi geogràfic molt proper, tant a la mateixa ciutat de Barcelona com en municipis veïns de les comarques del Baix Llobregat o el Vallès Occidental.

8.3.7. El Garraf

De l'anàlisi de la mobilitat dels universitaris de nou accés residents al Garraf (província de Barcelona) (vegeu *Gràfic 8.81.*), destaca la matrícula principal que experimenten la UB, la UPC i la UPE, que són les principals destinacions d'aquests estudiants, així com la seva presència a la URV, els campus de les quals es troben a una distància molt semblant al de les universitats barcelonines. Tot i que sembla que és la proximitat geogràfica el factor de decisió, és notori, per contra, la baixa matrícula d'estudiants garrafencs a la UAB emplaçada a una distància similar a la resta. Malgrat aquesta localització, el nombre d'estudiants queda lluny en comparació amb l'oferta de places i titulacions d'aquesta institució, molt possiblement per les millors facilitats de comunicació des de la comarca envers els municipis de Barcelona i Tarragona/Reus que no pas amb Cerdanyola del Vallès.

Tot plegat reforçaria la hipòtesi segons la qual els estudiants del Garraf escullen el seu centre i titulació superior d'entre la variada oferta acadèmica situada a una distància de la comarca prou curta com per permetre'ls el desplaçament diari d'anada i tornada, per la qual cosa contemplen, alhora, tant les universitats de Barcelona com la URV, tot i que aquesta no actuaria com a universitat territorial de referència pels discents d'aquesta comarca.

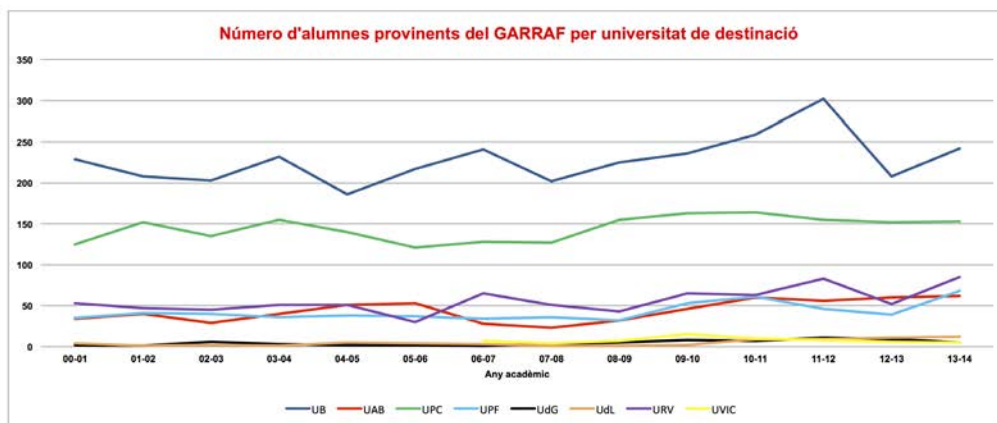
TAULA 8.8. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL GARRAF RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES			
Ciutat universitària	Vilanova i la Geltrú	Sitges	Sant Pere de Ribes
Barcelona	49	40	42
Cerdanyola del Vallès	66	57	59
Lleida	129	140	138
Girona / Salt	145	138	140
Tarragona / Reus	51	62	60
Vic	120	107	109

Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Al seu torn, l'anàlisi de les dades d'estudiants penedesencs matriculats tant a la UDL, com a la UdG i la UVic, emplaçades totes elles a una major distància respecte la comarca, constata un molt baix nombre de matriculats.

GRÀFIC 8.81. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL GARRAF PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

GARRAF	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	229	208	203	232	186	217	241	202	225	236	259	302	208	242
UAB	34	40	29	40	51	53	28	23	32	46	60	56	60	62
UPC	125	152	135	155	140	121	128	127	155	163	164	155	152	153
UPF	35	41	40	36	38	37	34	36	32	53	61	46	39	68
UdG	2	1	6	3	2	2	1	3	5	8	7	11	9	5
UdL	4	1	2	1	5	4	3	1	1	2	9	9	11	12
URV	53	47	45	51	51	30	65	51	43	65	63	83	52	85
UVIC							7	4	7	15	10	8	6	5
	482	490	460	518	473	464	507	447	500	588	633	670	537	632

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.60./Gràfic 8.82.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, com del total de 1.086 estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Vilanova i la Geltrú, l'any 2012, més de dues terceres parts ho feien a la ciutat de Barcelona (756 [69,6%]) enfront només un 6,4% (69) que havia escollit la UAB. Al seu torn, un total de 140 (12,9%) escolliren els campus de la URV a Tarragona, Reus o Vila-seca. Aquestes dades representen la matrícula del 89% dels estudiants d'aquesta comarca. De la resta d'institucions, es constata la baixa influència que exerceix l'oferta de la UdL (amb 15 [1,4%] matriculats), de la Uvic (12 [1,1%]) o de la UdG (7 [0,6%]).

El Garraf compta, a més, amb tres altres municipis que superen els 10.000 habitants: Sitges (*Figura 8.61./Gràfic 8.83.*), amb 445 universitaris; Sant Pere de Ribes (*Figura 8.62./Gràfic 8.84.*), amb 484; i Cubelles (amb 193)¹⁶⁷, els estudiants dels quals mostren una dinàmica molt similar als de la capital comarcal ja analitzada. D'aquesta manera, la matrícula a les universitats de Barcelona és, respectivament, del 66,3% (295 estudiants) i del 59,5% (288); a la UAB és del 8,8% (39) i del 6,8% (33) i a la URV és del 4,7% (21) i del 9,9% (48). Al seu torn, cal destacar com 43 estudiants sitgetans (9,7%) i 51 de ribetans (10,5%) estudiaven al campus de la UPC a Vilanova i la Geltrú¹⁶⁸. Pel que fa a la UdL i la UdG, aquestes no compten amb estudiants residents a Sitges i només amb 10 (2%) i 4 (0,8%) de Sant Pere de Ribes, respectivament. Finalment, a la Uvic es constata la presència de 12 estudiants de Vilanova i la Geltrú (1,1%) i de 6 estudiants de Sitges (1,3%).

¹⁶⁷ En aquesta anàlisi es descarta, però, el municipi costaner de Cubelles en tant que les seves dades no difereixen a la dels altres municipis de la comarca.

¹⁶⁸ Alhora, 146 universitaris residents a Vilanova i la Geltrú (13,4%) - estudiaven al mateix municipi.

Figura 8.60. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova i la Geltrú.

Any 2012

Gràfic 8.82. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vilanova i la Geltrú per poblacions d'estudi.

Any 2012

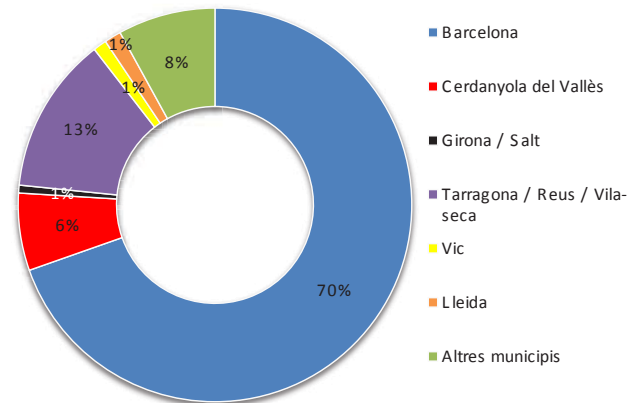

Figura 8.61. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sitges.

Any 2012

Gràfic 8.83. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sitges per poblacions d'estudi.

Any 2012

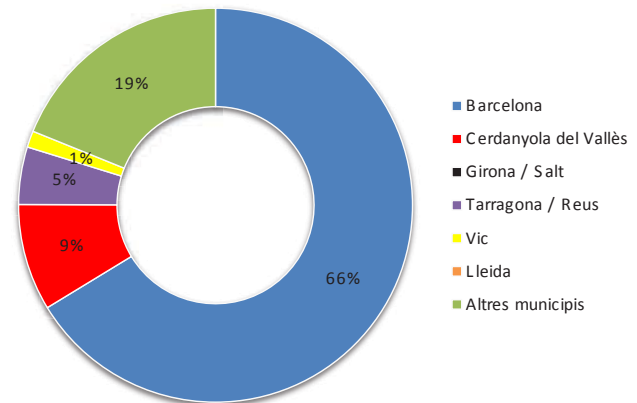

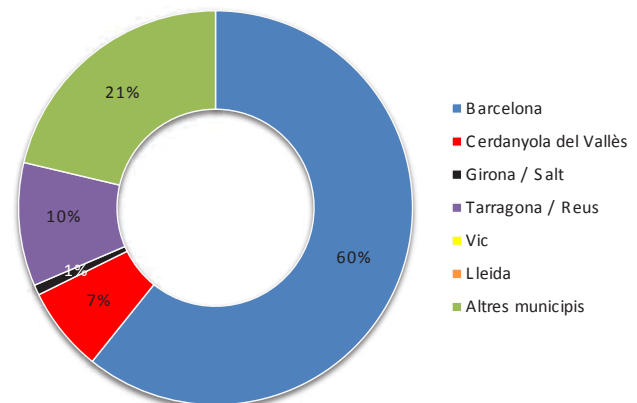
Figura 8.62. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Pere de Ribes.

Any 2012

Gràfic 8.84. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Pere de Ribes per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

Aquestes dades a nivell municipal confirmen la tendència del global de la comarca analitzada més amunt.

8.3.8. El Maresme

La comarca del Maresme (província de Barcelona) és la quarta més poblada de Catalunya, amb 433.052 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i, alhora, ocupa la mateixa posició pel que fa al nombre d'estudiants universitaris de nou accés el curs 2012-13¹⁶⁹. En conseqüència, i donat el gran nombre de poblacions amb més de 10.000 habitants de la comarca, en la seva anàlisi es tindran en compte de manera principal¹⁷⁰ Mataró, en tant que capital comarcal, i les poblacions del Masnou per la seva proximitat al Barcelonès, Arenys de Mar per la seva centralitat respecte la comarca, i Tordera per la seva proximitat a la comarca de la Selva i per tractar-se d'un municipi d'interior. Tot plegat amb l'objectiu d'identificar eventualment si els estudiants universitaris residents en aquests nuclis segueixen patrons diferents en la tria de centres en funció de la proximitat de les seves ciutats de procedència i la ubicació de les universitats escollides.

Pel que fa a l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents en aquesta comarca (vegeu *Gràfic 8.85.*), es destaca que són les universitats metropolitanes les que capten la major part dels seus estudiants. És d'assenyalar com aquestes quatre institucions incrementen la matrícula d'estudiants maresmencs a partir del curs 2009-10, coincidint amb l'inici del desplegament de la majoria de les titulacions de grau adaptades a l'EEES. Cal assenyalar, alhora, que la tant la UPC com la UPF comptaven amb forta presència d'estudis a la capital comarcal, el Tecnocampus de Mataró, fet que explicaria, en bona part, l'alta matrícula d'estudiants residents en aquesta comarca en aquestes universitats.

També destaca la presència d'estudiants residents al Maresme a la UdG, que s'explicaria tant per la proximitat geogràfica com per la bona xarxa d'infraestructures viàries que uneixen sobretot la part nord de la comarca amb Girona, sense oblidar la presència d'estudis adscrits a aquesta universitat al municipi de Sant Pol de Mar. De la mateixa manera que en el cas de les universitats metropolitanes, l'enrolament a la UdG experimenta també un progressiu ascens a partir del curs 2009-10. En aquest mateix sentit, destaca alhora l'opció de la Uvic entre aquest estudiantat que, tot i no ser molt alta, presenta una matrícula prou destacable.

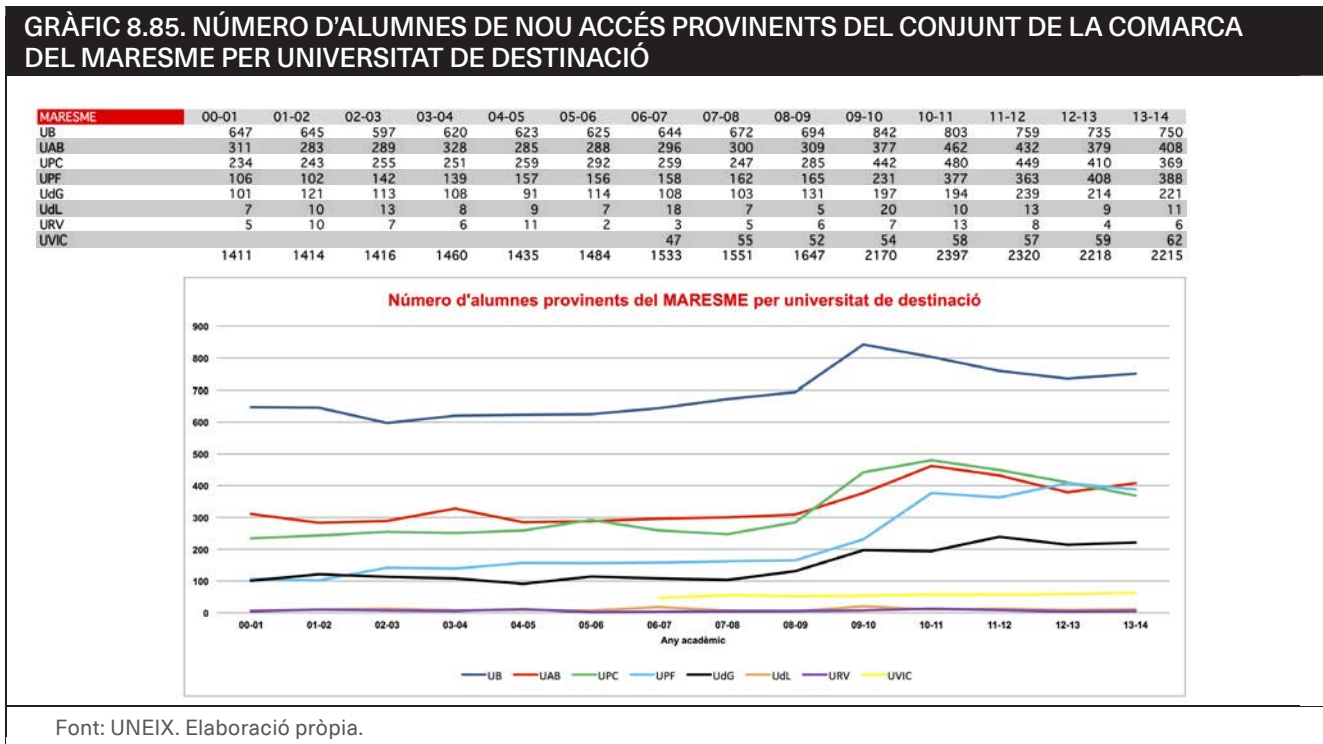
¹⁶⁹ Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

¹⁷⁰ Es descarten, en conseqüència, els municipis de Premià de Mar, Pineda de Mar, Vilassar de Mar, Calella, Malgrat de Mar, Canet de Mar, Argentona, Montgat, Sant Andreu de Llavaneres i Premià de Dalt.

TAULA 8.9. DISTÀNCIA EN KILÒMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL MARESME RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES				
Ciutat universitària	Mataró	El Masnou	Arenys de Mar	Tordera
Barcelona	35	22	47	69
Cerdanyola del Vallès	35	22	47	67
Lleida	199	186	211	228
Girona / Salt	69	93	58	36
Tarragona / Reus	136	124	148	169
Vic	60	62	69	85

Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Finalment, es constata la molt baixa incidència que tenen tant la UdL com la URV entre els universitaris de la comarca pel fet, sobretot, de la distància geogràfica existent tal i com es posa de manifest en la Taula anterior.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.63./Gràfic 8.86.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 2.419 estudiants universitaris residents a Mataró, la capital comarcal, l'any 2012, 301 (12,5 %) estudiaven a la mateixa ciutat i 2.118 (87,5 %) ho feien fora. D'aquests, 1.154 (54,5 %) estudiaven a les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona mentre que 638 (30 %) ho feien a la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès. El 15,5 % dels estudiants restants es desplaçaven principalment a la UdG (70 [3,3 %]) i a Vic (66 [3,1 %]) mentre que n'hi havia 13 [0,6 %] de matriculats a la UdL i uns imperceptibles 4 [0,2 %] a Tarragona,

seu de la URV. La resta d'estudiants superiors mataronins es desplaçaven a municipis universitaris propers com ara Terrassa (51 [2,4 %]), Sant Cugat del Vallès (37 [1,7 %]) o l'Hospitalet de Llobregat (32 [1,5 %]) entre d'altres.

Pel que fa als tres municipis de la comarca amb una població superior als 10.000 habitants destacats anteriorment, dels 663 estudiants universitaris residents al municipi del Masnou (*Figura 8.64/Gràfic 8.87*), 443 (67 %) cursaven estudis superiors a la ciutat de Barcelona, mentre que 80 (12 %) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès i 64 (9,6 %) ho feien a Mataró. Al seu torn, el 8 % dels estudiants masnovins es repartien principalment per ciutats universitàries properes com ara Terrassa (19 [2,9 %]). Finalment, es constata la presència d'estudiants a la UVic (12), a la UdL (5) i a la UdG (5).

Respecte els 292 estudiants residents a Arenys de Mar (*Figura 8.65./Gràfic 8.88*), val a dir que 183 (62,7 %) cursaven estudis universitaris a la ciutat de Barcelona, mentre que 26 (9 %) ho feien a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. D'igual manera, 27 (9,2 %) cursaven els seus estudis al municipi veí de Mataró. Alhora, destaca la matrícula d'estudiants arenyencs a la UdG, amb un total de 24 (8,2 %) matriculats. Finalment, n'hi havia 9 (3 %) que es desplaçaven fins a Vic mentre que no es constaten estudiants a la UdL ni a la URV, les universitats més allunyades geogràficament.

En relació als 217 estudiants universitaris residents a Tordera (*Figura 8.66./Gràfic 8.89*), aquests segueixen un patró diferent al comportament identificat per la resta de municipis de la comarca analitzats prèviament, molt probablement per la ubicació del seu terme municipal respecte la resta de localitats i per la facilitat de comunicacions respecte, en aquest cas, el Gironès. D'aquesta manera, el percentatge d'estudiants torderencs que es desplacen fins les universitats ubicades a Barcelona ciutat és més baix (29 % [63 estudiants]), així com els que ho fan a la seu de la UAB, a Cerdanyola del Vallès (8 % [18]). Per contra, la matrícula dels estudiants residents en aquest municipi a la UdG augmenta de manera destacada, fins arribar al 48 % (104) del total. En conseqüència, els estudiants de Tordera a més de considerar les universitats metropolitanes contempen, en major mesura respecte els estudiants d'altres municipis de la mateixa comarca del Maresme, la Universitat de Girona com a universitat d'ubicació equidistant. Un cop més, el component de la proximitat geogràfica resulta determinant. Un 6 % d'estudiants (13) es desplacen fins a Mataró mentre que el 9 % dels estudiants restants ho fan a altres ciutats universitàries properes entre les quals destaca Terrassa. Pel que fa a la resta de les universitats territorials, no es constata presència ni a la UdL ni a la URV, les més allunyades, així com tampoc a la UVic.

Figura 8.63. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Mataró.

Gràfic 8.86. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Mataró per poblacions d'estudi.

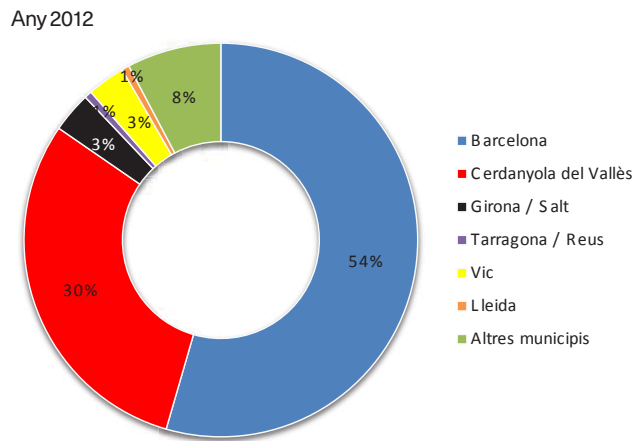

Figura 8.64. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi del Masnou.

Gràfic 8.87. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi del Masnou per poblacions d'estudi.

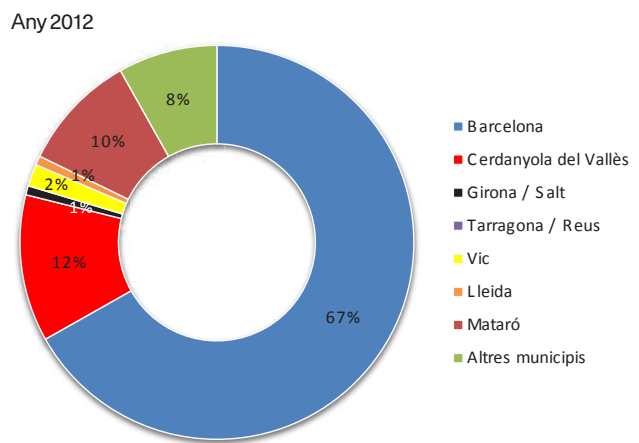
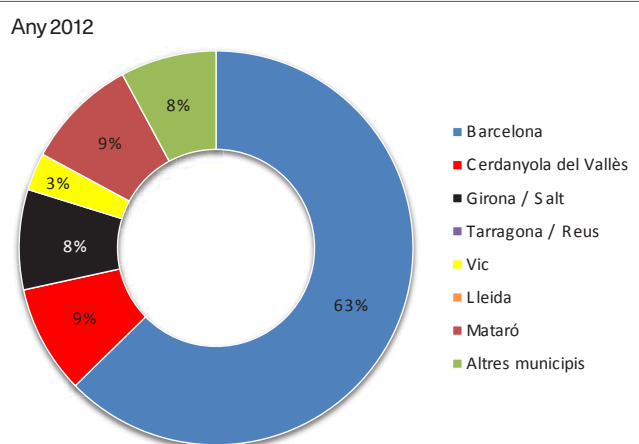

Figura 8.65. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi d'Arenys de Mar.

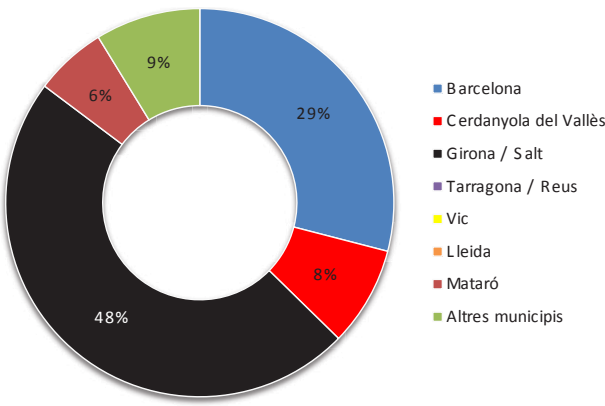

Gràfic 8.88. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi d'Arenys de Mar per poblacions d'estudi.

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

<p>Figura 8.66. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tordera.</p>	<p>Gràfic 8.89. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tordera per poblacions d'estudi.</p>																		
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>29%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>48%</td> </tr> <tr> <td>Mataró</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	29%	Cerdanyola del Vallès	8%	Girona / Salt	48%	Mataró	6%	Vic	9%	Lleida	0%	Tarragona / Reus	0%	Altres municipis	0%
Població d'estudi	Percentatge																		
Barcelona	29%																		
Cerdanyola del Vallès	8%																		
Girona / Salt	48%																		
Mataró	6%																		
Vic	9%																		
Lleida	0%																		
Tarragona / Reus	0%																		
Altres municipis	0%																		
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																		

8.3.9. La Segarra

De l'anàlisi de la mobilitat dels universitaris de nou accés residents a la Segarra¹⁷¹ (província de Lleida) (vegeu *Gràfic 8.90.*), a les universitats analitzades en la present recerca es desprèn, primerament, que la major proximitat amb la ciutat de Lleida (la distància entre Cervera, la capital comarcal, i Lleida és de 60 quilòmetres¹⁷²) condiciona un grau d'influència i captació de la UdL elevat entre els universitaris segarrencs, tot i que aquests contempen en igual mesura les opcions de centre i titulacions que ofereixen les universitats de la ciutat de Barcelona —principalment la UB, la UPC i la UPF— (a 100 quilòmetres) o la mateixa UAB, a Cerdanyola del Vallès (93 quilòmetres en aquest cas). Així les coses, l'atracció de la UdL entre aquest estudiantat vindria donada, en bona mesura, per la seva percepció com a universitat territorial de referència —el factor de la distància seria també un criteri però per ell sol no explicaria la poca matrícula que experimenta la URV malgrat que Tarragona i Reus es troben escassament a 80 quilòmetres de distància— alhora que l'àmplia i diversificada oferta acadèmica a Barcelona i la seva regió metropolitana serien els arguments principals —de caràcter intrínsec en la tria de centre i estudis— esgrimits pels estudiants segarrencs que es decanten per aquestes institucions. Pel que fa a les universitats emplaçades a més distància de la comarca (la UdG es troba a 169 quilòmetres, i la Uvic, a 146) el nombre de discents és baix al llarg dels anys acadèmics referenciats en aquest treball.

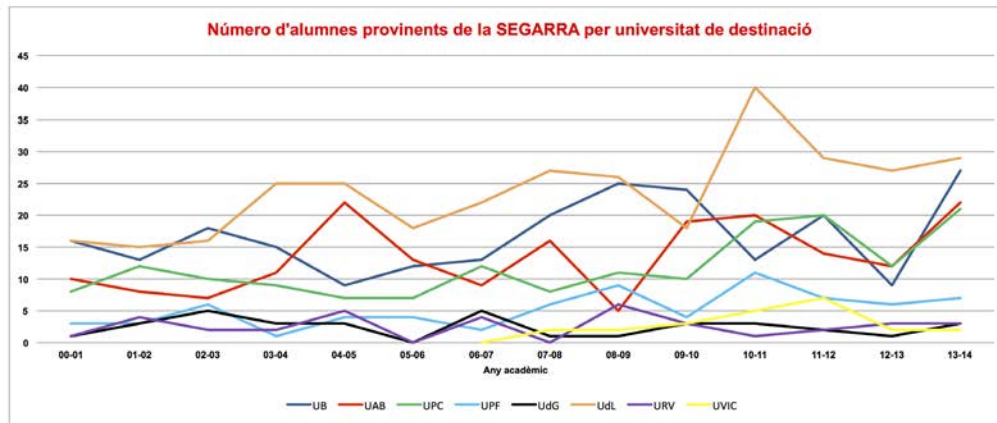
¹⁷¹ La Segarra és la 30a comarca de Catalunya amb menys població, 22.956 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT), i presenta un percentatge d'estudiants universitaris de nou accés respecte la població de 16 a 24 anys de la comarca del 3,37%, el més baix del conjunt de les comarques de Catalunya i, en conseqüència, per sota de les mitjanes de la província de Lleida (5,30%) i de Catalunya (5,58%).

Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

¹⁷² Distància entre ciutats. *Allunyament.*

GRÀFIC 8.90. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA SEGARRA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

SEGARRA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	16	13	18	15	9	12	13	20	25	24	13	20	9	27
UAB	10	8	7	11	22	13	9	16	5	19	20	14	12	22
UPC	8	12	10	9	7	7	12	8	11	10	19	20	12	21
UPF	3	3	6	1	4	4	2	6	9	4	11	7	6	7
UdG	1	3	5	3	3	0	5	1	1	3	3	2	1	3
UdL	16	15	16	25	25	18	22	27	26	18	40	29	27	29
URV	1	4	2	2	5	0	4	0	6	3	1	2	3	3
UVIC							0	2	2	3	5	7	2	2
	55	58	64	66	75	54	67	80	85	84	112	101	72	114

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

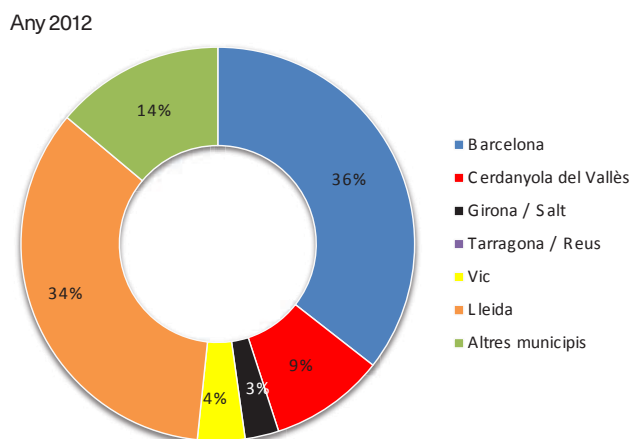
La Figura 8.67./Gràfic 8.91. vindria a reforçar, des d'una perspectiva de desagregació municipal, allò que s'ha apuntat en el paràgraf anterior; és a dir, que els estudiants universitaris residents a Cervera, capital de la comarca, que l'any 2012 estudiaven fora (180) es decantaren tant per l'oferta d'estudis existent a Lleida (UdL, 62 [34,4 %]), com pel global de la situada a la ciutat de Barcelona (64 [35,5 %]) i, àdhuc, la UAB (17 [9,4 %]). És de ressenyar els 7 estudiants certerins que es desplaçaven fins la UVic (3,9%) o els 5 (2,8%) que ho feien fins a la UdG.

Figura 8.67. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cervera.

Font: www.idescat.cat. 2012

Gràfic 8.91. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cervera per poblacions d'estudi.

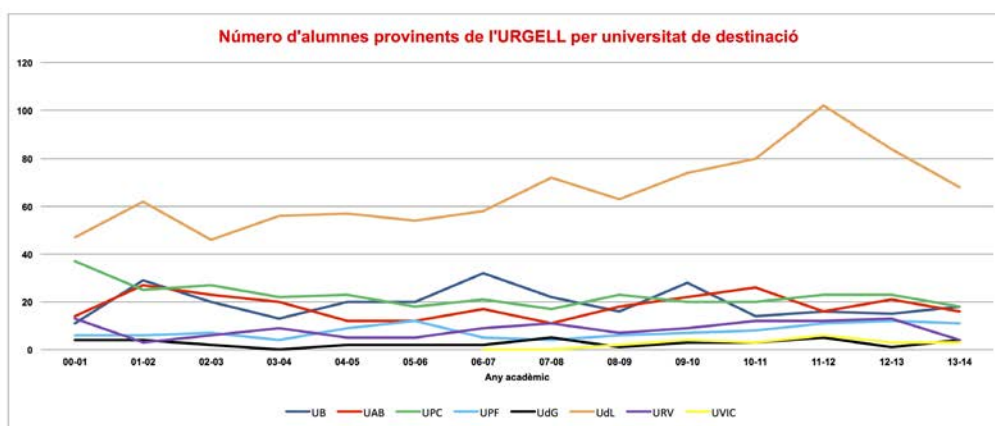
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.3.10. L'Urgell

Tot i la proximitat d'aquesta comarca a la seu de la UdL (la distància des de la capital comarcal, Tàrrrega, és de tan sols 50 quilòmetres¹⁷³) que fa que la seva influència en tant que universitat territorial sigui prou elevada com per comparar-la amb les comarques que la tenen com a dominant per proximitat geogràfica (vegeu l'apartat 8.2. *Comarques amb una única universitat dominant per proximitat geogràfica*, subapartat 8.2.1. *Respecte la Universitat de Lleida* d'aquest mateix capítol) s'ha cregut adient incloure el comportament de la mobilitat dels universitaris de nou accés residents a l'Urgell (província de Lleida) (vegeu Gràfic 8.92.), en la segona de les dinàmiques detectades, ja que una mitjana del 55,4 % dels estudiants de cada any acadèmic ressenyat han escollit universitats ubicades a major distància, sobretot les barcelonines (113 quilòmetres separen Tàrrrega de Barcelona) i, àdhuc, la URV (a 71 quilòmetres). Així doncs, l'atracció de la UdL entre els estudiants urgellencs es dona principalment en ésser percebuda com a universitat territorial de referència, alhora que l'àmplia i diversificada oferta acadèmica a Barcelona i la seva regió metropolitana serien els arguments principals —de caràcter intrínsec en la tria de centre i estudis— esgrimits per aquells que es decanten per aquestes opcions, ja que el factor de la distància no explicaria per se la poca matrícula que experimenta la Uvic, emplaçada a una distància molt similar (110 quilòmetres) a Barcelona respecte la comarca de l'Urgell.

GRÀFIC 8.92. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L'URGELL PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

URGELL	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	11	29	20	13	20	20	32	22	16	28	14	16	15	18
UAB	14	27	23	20	12	12	17	11	18	22	26	16	21	16
UPC	37	25	27	22	23	18	21	17	23	20	20	23	23	18
UPF	6	6	7	4	9	12	5	4	6	7	8	11	12	11
UdG	4	4	2	0	2	2	2	5	1	3	3	5	1	4
UdL	47	62	46	56	57	54	58	72	63	74	80	102	84	68
URV	13	3	6	9	5	5	9	11	7	9	12	12	13	4
UVIC							0	0	2	4	3	6	3	3
	132	156	131	124	128	123	144	142	136	167	166	191	172	142

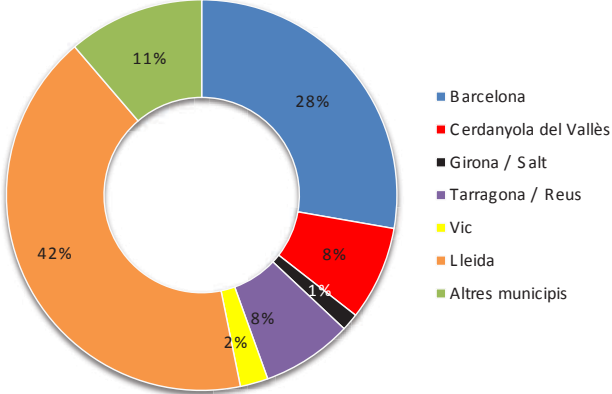
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Pel que fa a la universitat emplaçada a més distància de la comarca (la UdG, que es troba a 180 quilòmetres) el nombre de discents és baix al llarg dels anys acadèmics referenciats en aquest treball.

¹⁷³ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

La *Figura 8.68/Gràfic 8.93*. vindria a reforçar, des d'una perspectiva de desagregació municipal, allò que s'ha apuntat en el paràgraf anterior; és a dir, que els estudiants universitaris residents a Tàrraga, capital de la comarca, que l'any 2012 estudiaven fora (346), es decantaren per l'oferta d'estudis existents a Lleida (UDL, 145 [42%]) així com pel global de la situada a la ciutat de Barcelona (96 [27,7%]) i, àdhuc, a la UAB (27 [7,8%]). Pel que fa al cas de la URV a Tarragona es constata un total de 26 [7,5%] estudiants matriculats. Finalment, tan sols n'hi havia 8 (2,3%) a Vic i 5 a la udG (1,4%). La dinàmica seguida pels estudiants targarins es correspondria, en conseqüència, amb la seguida pel total dels estudiants a nivell comarcal.

<p>Figura 8.68. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tàrraga.</p>	<p>Gràfic 8.93. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tàrraga per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <caption>Dades del Gràfic 8.93: Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tàrraga per poblacions d'estudi (Any 2012)</caption> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>28%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>2%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>42%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>11%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	28%	Cerdanyola del Vallès	8%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	8%	Vic	2%	Lleida	42%	Altres municipis	11%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	28%																
Cerdanyola del Vallès	8%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	8%																
Vic	2%																
Lleida	42%																
Altres municipis	11%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

8.3.11. El Vallès Occidental

La comarca del Vallès Occidental (província de Barcelona) és la segona més poblada de Catalunya, amb 894.638 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i, alhora, ocupa la mateixa posició pel que fa al nombre d'estudiants universitaris de nou accés el curs 2012-13¹⁷⁴. En conseqüència, i donat el gran nombre de poblacions amb més de 10.000 habitants de la comarca, en la seva anàlisi es tindran en compte de manera principal les ciutats¹⁷⁵ de Terrassa i Sabadell, en tant que co-capitals de la comarca, i les poblacions de Cerdanyola del Vallès, per ubicar la seu de la UAB en el seu terme municipal; Sant Cugat del Vallès, en tractar-se d'una altra ciutat universitària i, de la mateixa manera, Montcada i Reixac, per la seva proximitat i bones comunicacions tant amb la seu de la UAB com amb la ciutat de Barcelona.

¹⁷⁴ Vegeu la Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.

¹⁷⁵ Es descarten, d'aquesta manera, els municipis de Rubí, Ripollet, Barberà del Vallès, Santa Perpètua de Mogoda, Castellar del Vallès, Sant Quirze del Vallès, Palau-solità i Plegamans, Badia del Vallès i Castellbisbal.

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Vallès Occidental (vegeu *Gràfic 8.94.*), indica que tot i l'oferta de centres i titulacions equidistant als principals municipis d'aquesta comarca, es produeix una preferència per la UAB, en tractar-se de la principal universitat ubicada a la comarca i que actua com a universitat de referència per proximitat geogràfica. De la mateixa manera és significatiu, alhora, el baix índex de matrícula que experimenten tant la UB com la UPC en relació al potencial de les seves respectives ofertes de places i a la important presència d'aquesta darrera a Terrassa i, àdhuc, a Sant Cugat del Vallès. Tot i aquesta singularitat, s'ha cregut convenient encabir la comarca del Vallès Occidental dins la segona de les dinàmiques constatades pel que fa el comportament dels seus estudiants universitaris de nou accés residents en la tria de centres i titulacions.

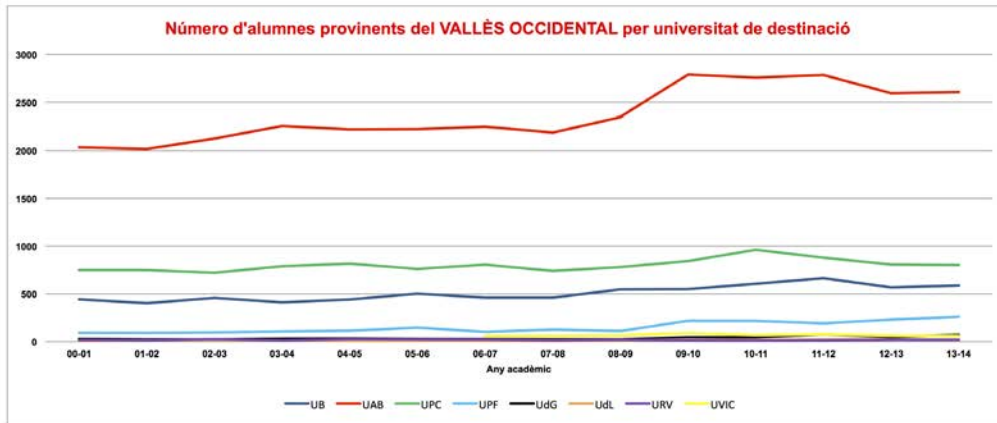
TAULA 8.10. DISTÀNCIA EN QUILOMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL VALLÈS OCCIDENTAL RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES					
Ciutat universitària	Terrassa	Sabadell	Cerdanyola del Vallès	Sant Cugat del Vallès	Montcada i Reixac
Barcelona	37	29	21	20	22
Cerdanyola del Vallès	19	10	--	8	6
Lleida	149	170	168	163	171
Girona / Salt	105	97	92	96	89
Tarragona / Reus	106	108	105	100	108
Vic	76	65	60	65	56

Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Aquesta decisió ve refermada, alhora, per la constatació d'una molt baixa matrícula dels estudiants vallesans al llarg de tots els cursos acadèmics analitzats a les universitats territorials, la ubicació geogràfica de les quals queda significativament més allunyada que no pas l'oferta derivada del conjunt d'universitats metropolitanes.

GRÀFIC 8.94. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL VALLÈS OCCIDENTAL PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

VALLES OCCIDENTAL	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	442	402	458	412	441	502	461	460	547	551	606	664	568	587
UAB	2035	2018	2127	2258	2222	2225	2251	2190	2349	2790	2759	2786	2594	2606
UPC	750	750	721	790	817	761	806	740	780	843	962	880	808	801
UPF	91	91	96	106	113	147	101	126	110	219	217	191	230	260
UdG	27	23	23	30	31	27	25	23	22	45	46	76	50	69
UdL	8	15	17	12	12	10	11	8	12	22	16	22	23	15
URV	16	13	26	12	25	22	21	13	20	14	12	13	19	20
UVIC							60	59	64	89	67	77	61	59
	3369	3312	3468	3620	3661	3694	3736	3619	3904	4573	4685	4709	4353	4417

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, les *Figures 8.69. i 8.70./Gràfics 8.95. i 8.96.* mostren, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 4.056 i 4.210 estudiants universitaris residents a Terrassa i Sabadell respectivament, les co-capitals de la comarca, l'any 2012, 799 (20 %) i 208 (5 %) estudiaven a la seva pròpia ciutat mentre que la resta estudiants universitaris terrassencs i sabadellencs, 3.257 (80 %) i 4.002 (95 %), ho feien fora. Aquests es decantaren bàsicament pels estudis de la UAB, a Cerdanyola del Vallès, en proporcions molt similars (1.952 [60 %] i 2.300 [57,5 %]) seguits per aquells que ho feren als estudis emplaçats a la ciutat de Barcelona (852 [26 %] i 796 [20 %]). D'entre la resta de ciutats universitàries destinació d'aquests estudiants, en destaca, principalment, el municipi veí de Sant Cugat del Vallès amb 126 (4 %) i 168 (4,2 %) estudiants. Assenyalar, al mateix temps, que els estudis radicats a Terrassa foren triats per 482 (12 %) estudiants residents a Sabadell, mentre que a l'inrevés fou de 98 (3 %). Pel que fa a la matrícula a les universitats territorials, la UdL comptava amb un total de 5 estudiants de Terrassa i 28 de Sabadell; la UdG, amb 14 i 16 respectivament, la URV, amb 11 i 10 i la UVic, 26 i 42.

Pel que fa als tres municipis de la comarca amb una població superior als 10.000 habitants destacats anteriorment remarcar, en primer terme, que dels 1.581 estudiants universitaris residents al municipi de Cerdanyola del Vallès (*Figura 8.71./Gràfic 8.97.*), 954 (60,4 %) cursaven estudis superiors a la UAB a Cerdanyola del Vallès i els 627 restants (39,6 %) ho feien fora, principalment als municipis veïns de Barcelona (334 [21 %] del total), Terrassa (115 [7 %]) i Sant Cugat del Vallès (inclosa a "altres municipis" [8 %]). De la mateixa manera, la matrícula dels estudiants cerdanyolencs a les universitats territorials és molt baixa, identificant-se un total de 9 estudiants a Girona (1,4 %), 6 a Lleida (0,9 %) o 4 a Tarragona (0,6 %).

Respecte els 2.824 estudiants universitaris residents a Sant Cugat del Vallès (*Figura 8.72./ Gràfic 8.98.*), 166 (5,9 %) cursaven estudis superiors al mateix municipi i els 2.658 restants (94,1 %) ho feien fora, repartint-se gairebé en igual proporció entre els que ho feien a la ciutat de Barcelona (1.165 [43,8 %]) i els que es desplaçaven fins a Cerdanyola del Vallès (1.082 [40,7 %]), mentre que 229 més ho feien a Terrassa (8,6 %). Per la seva banda, les universitats territorials aglutinaven la següent matrícula d'estudiants sancugatencs: 29 estudiants a la UVic (1,1 %), 17 a la UdG (0,6 %), 11 a la UdL (0,4 %) i 10 a la URV (0,4 %).

Finalment, i pel que fa als 605 estudiants universitaris residents a Montcada i Reixac (*Figura 8.73./Gràfic 8.99.*), 278 (46%) ho feien al campus de la UAB a Cerdanyola del Vallès i 185 (30,6%) optaren per l'oferta acadèmica ubicada a Barcelona. Pel que fa a la resta d'universitats, només es registraren estudiants montcadencs matriculats a la UVic (27 [4,5 %]) i a la UdL (4 [0,7 %]).

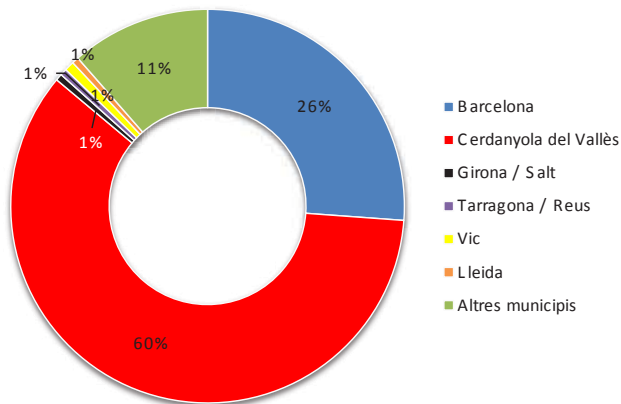

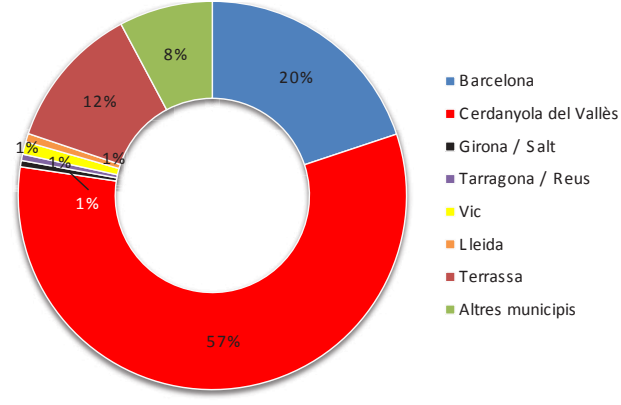
<p>Figura 8.69. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Terrassa.</p> <p>Any 2012</p> 	<p>Gràfic 8.95. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Terrassa per poblacions d'estudi.</p> <p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>26%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>60%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>11%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	26%	Cerdanyola del Vallès	60%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Altres municipis	11%		
Població d'estudi	Percentatge																		
Barcelona	26%																		
Cerdanyola del Vallès	60%																		
Girona / Salt	1%																		
Tarragona / Reus	1%																		
Vic	1%																		
Lleida	1%																		
Altres municipis	11%																		
<p>Figura 8.70. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sabadell.</p> <p>Any 2012</p> 	<p>Gràfic 8.96. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sabadell per poblacions d'estudi.</p> <p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>57%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Terrassa</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>8%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	20%	Cerdanyola del Vallès	57%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	1%	Vic	1%	Lleida	1%	Terrassa	12%	Altres municipis	8%
Població d'estudi	Percentatge																		
Barcelona	20%																		
Cerdanyola del Vallès	57%																		
Girona / Salt	1%																		
Tarragona / Reus	1%																		
Vic	1%																		
Lleida	1%																		
Terrassa	12%																		
Altres municipis	8%																		
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																		

Figura 8.71. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Cerdanyola del Vallès.

Any 2012

Gràfic 8.97. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Cerdanyola del Vallès per poblacions d'estudi.

Any 2012

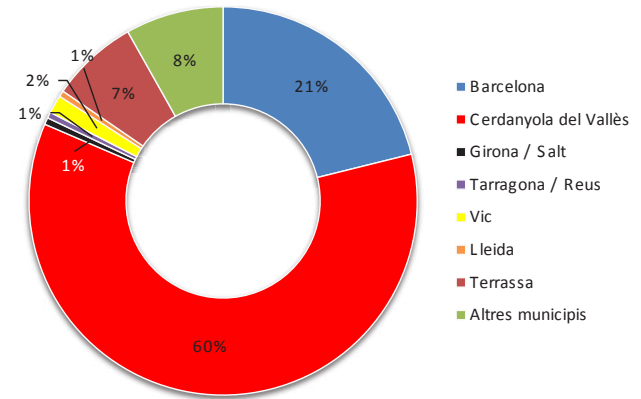

Figura 8.72. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Cugat del Vallès.

Any 2012

Gràfic 8.98. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Cugat del Vallès per poblacions d'estudi.

Any 2012

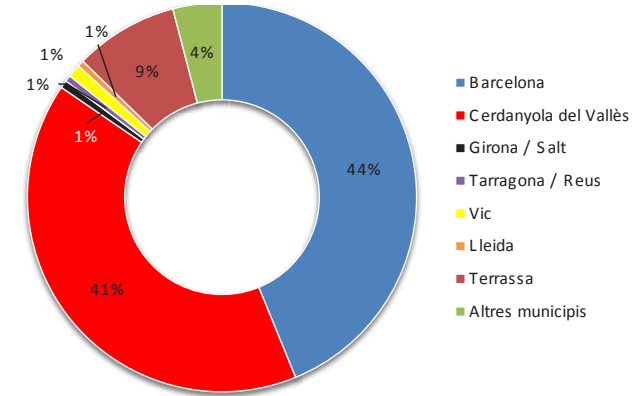

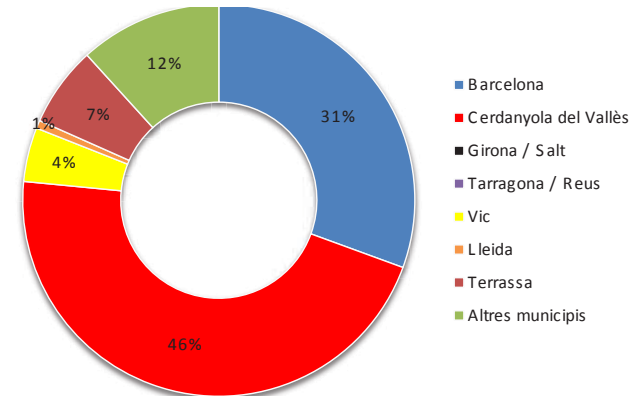
Figura 8.73. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Montcada i Reixac.

Any 2012

Gràfic 8.99. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Montcada i Reixac per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat, 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

A la vista de l'anàlisi per desagregació municipal, es constata la preferència pels estudis de la UAB ubicats a Cerdanyola del Vallès i a la ciutat de Barcelona a l'hora d'escollir centre i estudi per part dels estudiants del Vallès Occidental, alhora que reafirmen la baixa influència i captació que exerceixen les universitats territorials entre aquests estudiants que es detecta també en l'anàlisi a nivell comarcal. Cal trobar l'explicació a aquesta dinàmica tant en el fet de poder comptar amb estudis universitaris ubicats en el seu mateix municipi (Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès) i una àmplia oferta de centres i titulacions a molt curta distància (els ubicats a Cerdanyola del Vallès i a Barcelona ciutat), com pel fet que la resta d'universitats queden a una distància geogràfica considerable que, a més, pot arribar a impossibilitar el retorn diari entre ambdues destinacions. Per tot plegat, pot concloure's que la proximitat geogràfica és tinguda molt en compte en aquesta tria, que és àmplia pels estudiants de la comarca degut al nombre de centres i titulacions al seu abast.

8.3.12. El Vallès Oriental

La comarca del Vallès Oriental (província de Barcelona) és la cinquena més poblada de Catalunya, amb 400.982 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i, alhora, ocupa la mateixa posició pel que fa al nombre d'estudiants universitaris de nou accés el curs 2012-13¹⁷⁶. En conseqüència, i donat el gran nombre de poblacions amb més de 10.000 habitants de la comarca, en la seva anàlisi es tindran en compte de manera principal¹⁷⁷ la ciutat de Granollers, en tant que capital comarcal; i les poblacions de Mollet del Vallès, per la seva proximitat al Vallès Occidental i al Barcelonès i per tractar-se d'una ciutat universitària; Sant Celoni, per la seva proximitat al Gironès; la Garriga, per la seva ubicació envers la comarca d'Osona; i la Llagosta, per ser limítrofa amb el Vallès Occidental. Tot plegat amb l'objectiu d'esbrinar si, eventualment, els estudiants universitaris residents en aquests nuclis segueixen patrons diferents en la tria de centres en funció de la proximitat de les seves ciutats de procedència i la ubicació de les universitats escollides.

L'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Vallès Oriental (vegeu *Gràfic 8.100.*), es destaca com a paradigmàtica de les comarques que s'agrupen en aquesta segona dinàmica. D'aquesta manera, s'observa una preferència per la UAB¹⁷⁸, en tractar-se de la universitat més propera a la comarca (vegeu *Taula 8.11.*) seguida, a ja més distància, per les universitats metropolitaniques de la UB i la UPC, així com per la UPE, la matrícula d'estudiants vallesans a la qual està d'acord amb l'oferta de places d'aquesta institució. Alhora, però, destaca la matrícula que experimenten tant la UVic com la UdG que, com es veurà més endavant, no està tant relacionada amb el conjunt d'estudiants de la comarca entera, sinó a determinats municipis de la mateixa, ubicats a una distància més propera a les poblacions on s'assenten aquestes dues universitats (Vic i Girona i Salt, respectivament).

¹⁷⁶ Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

¹⁷⁷ Es descarten, d'aquesta manera, els municipis de Les Franqueses del Vallès, Parets del Vallès, Cardedeu, Caldes de Montbui, Montornès del Vallès, Canovelles, Lliçà d'Amunt i la Roca del Vallès.

¹⁷⁸ La distància en aquesta preferència augmenta respecte la resta d'universitats a partir de l'inici del període de desplegament de les titulacions de grau adaptades a l'EEES; des del curs 2008-09 endavant.

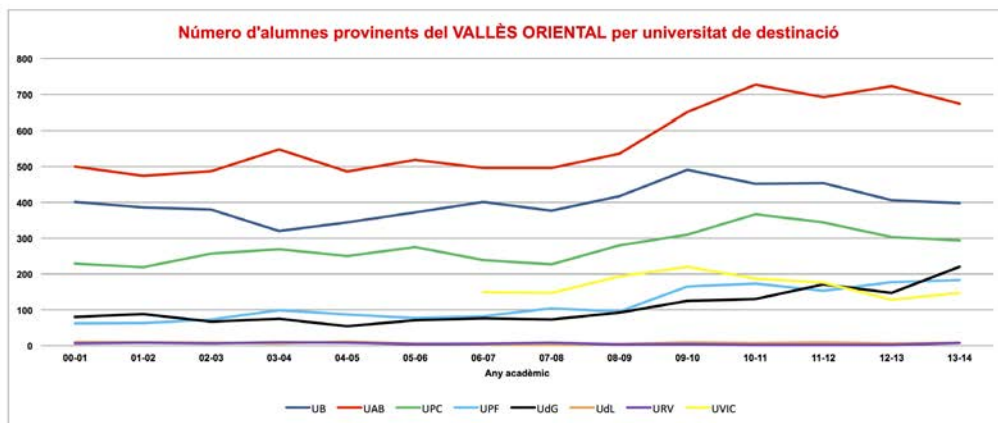
TAULA 8.11. DISTÀNCIA EN KILÒMETRES DELS PRINCIPALS MUNICIPIS DEL VALLÈS ORIENTAL RESPECTE LES CIUTATS UNIVERSITÀRIES					
Ciutat universitària	Granollers	Mollet del Vallès	Sant Celoni	La Garriga	La Llagosta
Barcelona	35	26	54	43	26
Cerdanyola del Vallès	22	13	42	30	8
Lleida	183	174	203	192	177
Girona / Salt	75	82	56	79	87
Tarragona / Reus	120	112	141	129	114
Vic	42	49	64	33	54

Font: Distància entre ciutats. *Allunyament*

Finalment, es constata la molt escassa incidència que tenen tant la UdL com la URV entre els universitaris de la comarca pel fet, sobretot, de la distància geogràfica existent tal i com es posa de manifest en la Taula anterior.

GRÀFIC 8.100. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL VALLÈS ORIENTAL PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

VALLÈS ORIENTAL	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	401	386	380	320	344	372	401	377	417	491	452	454	406	398
UAB	500	474	487	548	486	519	496	496	536	651	727	692	723	674
UPC	229	219	257	269	250	275	239	227	280	310	367	344	303	294
UPF	62	63	73	99	87	77	82	104	95	165	173	153	177	183
UdG	80	88	67	75	54	71	76	73	92	125	130	171	147	220
UdL	10	9	8	6	11	5	4	3	4	9	7	9	6	8
URV	6	8	6	9	8	4	5	8	3	4	2	2	2	7
UVIC							149	147	193	220	187	176	128	147
	1288	1247	1278	1326	1240	1323	1452	1435	1620	1975	2045	2001	1892	1931

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementàriament a aquest gràfic, la *Figura 8.74./Gràfic 8.101.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 1.323 estudiants universitaris residents a Granollers, la capital comarcal, l'any 2012, 585 (44,2 %) estudiaven a les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona, mentre que 375 (28,3 %) ho feien a la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès, 117 (9 %) a Vic i 60 (4,5 %) a Girona. Excepte 4 estudiants (0,3 %) que es desplaçaven a Tarragona, seu de la URV; el 14 % restant d'universitaris granollerins ho feien a municipis propers com ara Terrassa i Mataró (47 i 46 alumnes respectivament [7,2 % del total]) o Sant Cugat del Vallès (25 [1,9 %]), entre d'altres.

Pel que fa als quatre municipis de la comarca amb una població superior als 10.000 habitants destacats anteriorment, dels 886 estudiants universitaris residents al municipi de Mollet del Vallès (*Figura 8.75./Gràfic 8.102.*), 397 (44,8%) cursaven estudis superiors a la UAB a Cerdanyola del Vallès i 294 (33,2%) ho feien a la ciutat de Barcelona i 60 (6,8%) a Vic. Al seu torn, el 16% dels estudiants universitaris molletans restants es repartien principalment per ciutats universitàries properes a la seva residència com ara Terrassa (48 [5,4%]) o Sant Cugat del Vallès (20 [2,3%]).

Respecte dels 327 estudiants residents a Sant Celoni (*Figura 8.76./Gràfic 8.103*), 126 –(38,5%) cursaven estudis universitaris a la UdG a Girona ciutat i a Salt, mentre que 114 (35%) ho feien a les universitats ubicades a Barcelona i 54 (16,5%) a la UAB, a Cerdanyola del Vallès. Es pot observar com aquesta tria és diferent a les dels estudiants residents a Granollers i a Mollet del Vallès, molt probablement per la ubicació del seu terme municipal i per la facilitat de comunicacions respecte, en aquest cas, el Gironès, la qual cosa fa que la UdG sigui considerada com una universitat d'ubicació equidistant pels estudiants santcelonins.

En relació als 435 estudiants universitaris residents a La Garriga (*Figura 8.77./Gràfic 8.104.*), aquests segueixen un patró semblant al dels estudiants residents a Granollers, tot i que a diferència d'aquests no tenen gairebé en compte la opció de la UdG. D'aquesta manera, els percentatges són molt semblants respecte als dels estudiants residents a la capital de la comarca, essent de 215 estudiants garrigans (49,4%) que es desplaçaven fins les universitats ubicades a Barcelona ciutat mentre que els que ho feien a la seu de la UAB a Cerdanyola del Vallès eren 98 (22,5%) i 56 (13%) a Vic.

Finalment, l'anàlisi del municipi de La Llagosta (*Figura 8.78./Gràfic 8.105.*) revela que els seus 176 estudiants universitaris residents es decantaren preferentment per la UAB (74 [42%]) i, seguidament, pel conjunt de les universitats emplaçades a la ciutat de Barcelona, 61 (34,6%). La resta d'estudiants llagostencs estudiaven bàsicament a ciutats properes com ara Terrassa (14 [8%]) i Sabadell (5 [3%]).

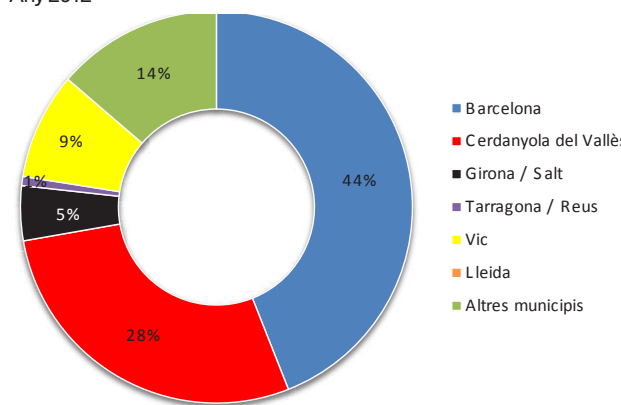
<p>Figura 8.74. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Granollers.</p>	<p>Gràfic 8.101. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Granollers per poblacions d'estudi.</p>																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>44%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>28%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>1%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>1%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	44%	Cerdanyola del Vallès	28%	Girona / Salt	1%	Tarragona / Reus	5%	Vic	9%	Lleida	14%	Altres municipis	1%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	44%																
Cerdanyola del Vallès	28%																
Girona / Salt	1%																
Tarragona / Reus	5%																
Vic	9%																
Lleida	14%																
Altres municipis	1%																
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>																

Figura 8.75. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Mollet del Vallès.

Gràfic 8.102. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Mollet del Vallès per poblacions d'estudi.

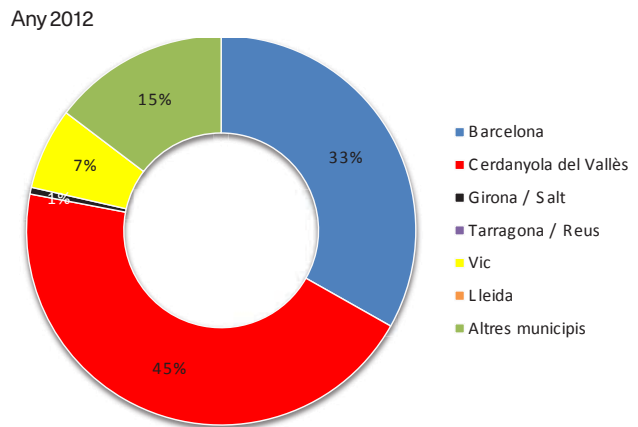

Figura 8.76. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sant Celoni.

Gràfic 8.103. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sant Celoni per poblacions d'estudi.

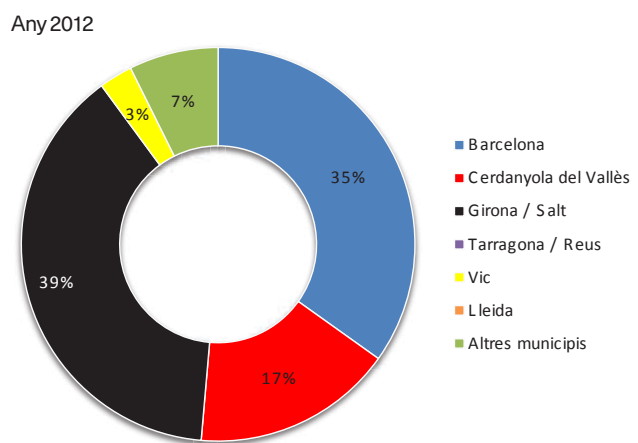
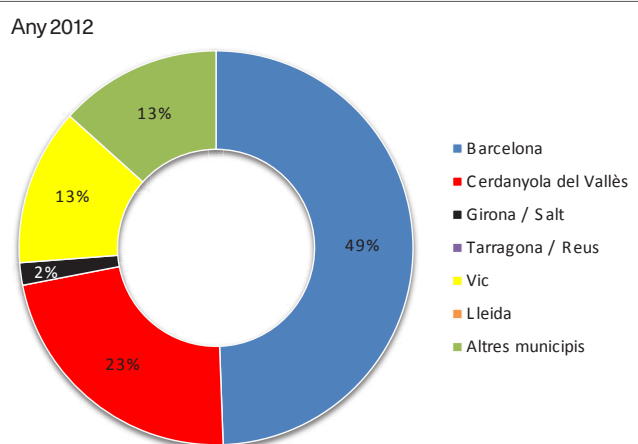

Figura 8.77. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de La Garriga.

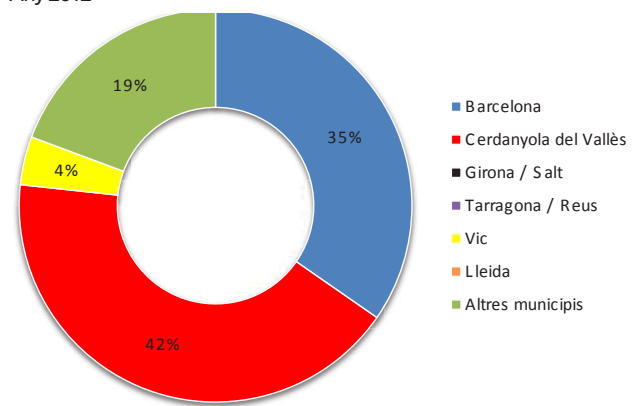

Gràfic 8.104. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de La Garriga per poblacions d'estudi.

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

Figura 8.78. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de La Llagosta.	Gràfic 8.105. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de La Llagosta per poblacions d'estudi.																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Població d'estudi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>35%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>42%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>19%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>4%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Població d'estudi	Percentatge	Barcelona	35%	Cerdanyola del Vallès	42%	Girona / Salt	19%	Tarragona / Reus	4%	Vic	4%	Lleida	0%	Altres municipis	0%
Població d'estudi	Percentatge																
Barcelona	35%																
Cerdanyola del Vallès	42%																
Girona / Salt	19%																
Tarragona / Reus	4%																
Vic	4%																
Lleida	0%																
Altres municipis	0%																
Font: www.idescat.cat . 2012	Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)																

A la vista de l'anàlisi per desagregació municipal s'observa, doncs, com les preferències a l'hora d'escollir centre i estudi per part dels estudiants del Vallès Oriental varia en funció de la ubicació del seu municipi respecte l'emplaçament de l'oferta universitària. D'aquesta manera, a tall d'exemple, els estudiants de Sant Celoni trien en idèntic percentatge la udG i les universitats emplaçades a Barcelona, ja que ambdues ciutats es troben a igual distància¹⁷⁹, tria que no es correspon amb les dades dels altres municipis vallesans analitzats. En conseqüència, la proximitat geogràfica és tinguda molt en compte en aquesta tria, que és àmplia pels estudiants del Vallès Oriental degut al nombre de centres i titulacions al seu abast.

8.3.13. Conclusions

La principal conclusió que es deriva de l'anàlisi de les dades de les comarques que integren aquesta *2a dinàmica*. *Comarques amb diferents universitats d'ubicació equidistant* és que, tot i la proximitat de diferents institucions a llurs domicilis habituals, la tria de centre i estudis està condicionada en darrera instància pels factors de la proximitat i la territorialitat. Així, els estudiants universitaris que hi resideixen contempen preferentment les universitats més vinculades al seu territori a l'hora de formalitzar aquesta tria entre diferents universitats.

S'observa, d'aquesta manera, com els estudiants residents al Baix Penedès¹⁸⁰ (província de Tarragona) es matriculen tant a la URV —entesa com a universitat territorial— com a les universitats metropolitanas —per proximitat geogràfica—. En aquest mateix sentit, els estudiants altpenedesencs¹⁸¹, a banda de la seva opció preferent per les universitats metropolitanas (amb

¹⁷⁹ Tanmateix, l'atracció de la udG és molt major en tractar-se d'una única universitat pública participant del procés de preinscripció a Girona per les 3 —no es tenen en compte les universitats privades— que ubiquen els seus campus a Barcelona, més la UAB a Cerdanyola del Vallès.

¹⁸⁰ Vegeu l'apartat 8.3.5.

¹⁸¹ Vegeu l'apartat 8.3.1.

preferència per la UB abans que la UAB) contempnen significativament la URV per motius de proximitat geogràfica mentre que els de l'Anoia¹⁸², la Segarra¹⁸³ i l'Urgell¹⁸⁴ es decanten per la UdL pels mateixos motius.

Complementàriament, l'anàlisi a nivell comarcal confirma les conclusions a les que s'ha arribat respecte les àrees de captació de la UB i la UAB¹⁸⁵, en les quals es destaca el domini que exerceix la UB entre els estudiants del Baix Llobregat i el Barcelonès¹⁸⁶ o el de la UAB entre els estudiants bagencs i vallesans¹⁸⁷, tot i que ambdues universitats presenten un alt índex d'estudiants de les comarques que alimenten preferentment l'altra. Aquesta territorialitat es manifesta de manera encara més acusada a nivell de desagregació municipal. Per exemple, s'observa com els estudiants residents al municipi bagenc de Sant Joan de Vilatorrada¹⁸⁸ presenten un alt índex de matrícula als estudis de la UAB a Cerdanyola del Vallès, però també a aquells ubicats a la veïna Manresa (UAB i UPC).

Finalment, les universitats emplaçades a més distància d'aquestes comarques són les que presenten els percentatges de matrícula més baixos (o nuls) entre els seus residents.

Tanmateix, l'atracció de la UdG és molt major en tractar-se d'una única universitat pública participant del procés de preinscripció a Girona per les 3 —no es tenen en compte les universitats privades— que ubiquen els seus campus a Barcelona, més la UAB a Cerdanyola del Vallès.

---

182 Vegeu l'apartat 8.3.2.

183 Vegeu l'apartat 8.3.9.

184 Vegeu l'apartat 8.3.10.

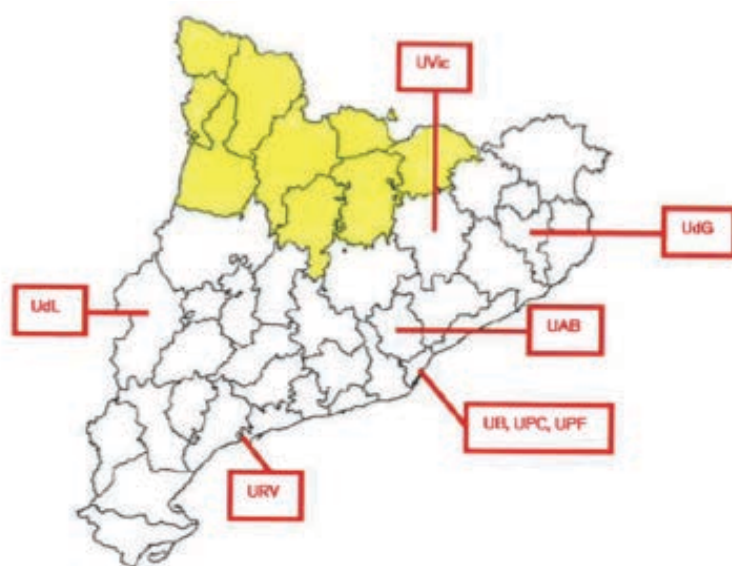
185 Vegeu, en aquest sentit, les conclusions del *Capítol 7* d'aquest treball (apartat 7.10.).

186 Vegeu els apartats 8.3.4. i 8.3.6.

187 Vegeu els apartats 8.3.3., 8.3.11. i 8.3.12.

188 Vegeu la *Figura 8.47./Gràfic 8.65.*

8.4. 3a dinàmica. Comarques sense universitat de referència geogràfica

FIGURA 8.79. COMARQUES SENSE UNIVERSITAT DE REFERÈNCIA GEOGRÀFICA

Font: elaboració pròpia.

S'inclouen en aquesta tercera dinàmica el conjunt de comarques catalanes en les que, per la seva ubicació i per la xarxa d'infraestructures viàries existents, la distància-temps que les separa de qualsevol de les universitats catalanes és prou gran com per no permetre el retorn diari dels seus estudiants residents. En aquesta dinàmica s'observa com la tria de centres i estudis és indiferent a la seva ubicació, la qual cosa fa pensar que l'alumnat resident té més en compte els criteris intrínsecs de cada centre i titulació més que no pas els criteris restringits a l'oferta més propera —de caràcter extrínsec— ja que el desplaçament diari d'anada i tornada no és possible.

Aquestes comarques són: l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Berguedà, la Cerdanya, el Pallars Jussà i el Sobirà, el Ripollès, el Solsonès, i la Val d'Aran. Com es pot observar, gairebé totes coincideixen amb aquelles beneficiàries dels "Ajuts per a estudiants universitaris de l'àmbit de l'Alt Pirineu, Aran i Solsonès" concedits per la Generalitat de Catalunya en concepte de mobilitat comarcal amb l'objectiu de:

" (...) concedir ajuts per a la mobilitat comarcal a les famílies residents a les comarques de l'àmbit de l'Alt Pirineu, Aran i Solsonès (APA)¹⁸⁹ en què algun dels seus membres estigui matriculat en alguna universitat del sistema universitari català (...). La mobilitat s'entén com a desplaçament i allotjament fora de la comarca on es té la residència familiar". (AGAUR. *Ajuts mobilitat comarcal*).

Així mateix, és de destacar que la majoria d'aquestes comarques figuren entre les menys poblades de Catalunya¹⁹⁰ (l'Alt Urgell ocupa la posició 31a; l'Alta Ribagorça, la 41a; el Berguedà, la 23a; la Cerdanya, la 34a; el Pallars Jussà, la 36a; el Pallars Sobirà, la 40a; el

¹⁸⁹ Les comarques són: l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, la Cerdanya, el Pallars Jussà i el Sobirà, el Solsonès i la Val d'Aran.

¹⁹⁰ Vegeu la Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.

Ripollès, la 28a; el Solsonès, la 35a; i la Val d’Aran, la 38a), per la qual cosa el nombre total d’estudiants universitaris que hi resideixen no és, en conjunt, elevat¹⁹¹, tot i que el seu comportament és significatiu per a aquesta recerca.

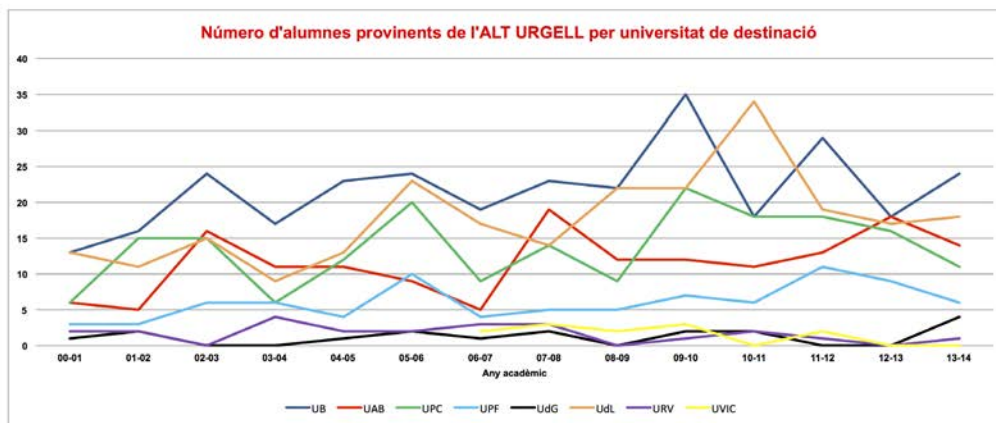
8.4.1. L’Alt Urgell

Al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, es destaca el predomini que han exercit tant la UB com la resta d’universitats metropolitanes (UAB, UPC i UPF) en la tria de centre i estudis per part dels estudiants alt-urgellencs, seguides per la UdL que seria la universitat de referència territorial de la província de Lleida. En aquest sentit, i a tall d’exemple, cal remarcar que la distància que separa la Seu d’Urgell, capital de la comarca, de la ciutat de Barcelona és de 178 quilòmetres, i de 130 quilòmetres¹⁹² respecte la ciutat de Lleida; distàncies que no fan possible el desplaçament diari d’anada i tornada. Així les coses, el posicionament i l’oferta en conjunt de les universitats de Barcelona i la seva regió metropolitana —unit a l’atractiu que suposa la ciutat de Barcelona— explicarien aquesta dinàmica.

És significatiu, alhora, la baixa —o nul·la— matrícula, que aglutinen la UVic i la URV, tot i que la distància que les separa de la comarca és molt semblant a Barcelona o Lleida (177 quilòmetres fins a Tarragona i 148 fins a Vic). Finalment, la distància fins a la ciutat de Girona (seu de la UdG juntament amb el municipi veí de Salt) és de 219 quilòmetres. En conseqüència, es confirma l’atractiu de l’oferta de les universitats metropolitanes per als estudiants de l’Alt Urgell davant la impossibilitat del retorn diari a llurs domicilis habituals, així com l’efecte crida que exerceix la universitat territorial, en aquest cas la UdL.

GRÀFIC 8.106. NÚMERO D’ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L’ALT URGELL PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

ALT URGELL	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	13	16	24	17	23	24	19	23	22	35	18	29	18	24
UAB	6	5	16	11	11	9	5	19	12	12	11	13	18	14
UPC	6	15	15	6	12	20	9	14	9	22	18	18	16	11
UPF	3	3	6	6	4	10	4	5	5	7	6	11	9	6
UdG	1	2	0	0	1	2	1	2	0	2	2	0	0	4
UdL	13	11	15	9	13	23	17	14	22	22	34	19	17	18
URV	2	2	0	4	2	2	3	3	0	1	2	1	0	1
UVIC							2	3	2	3	0	2	0	0
	44	54	76	53	66	90	60	83	72	104	91	93	78	78

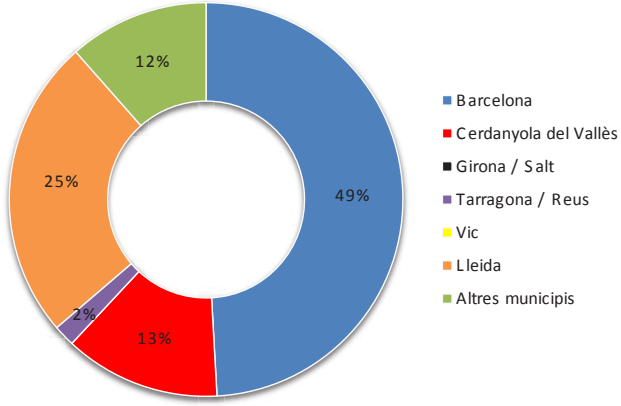
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

191 Un altre tret distintiu és que algunes d’aquestes comarques presenten alguns dels percentatges més baixos d’estudiants universitaris de nou accés respecte la població de 16 a 24 anys de la comarca que es donen en el conjunt del país. D’aquesta manera, el percentatge de l’Alta Ribagorça és del 3,44% mentre que el de la Cerdanya és del 3,96%. Vegeu la Taula 8.1. *Percentatge d’estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d’edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

192 Distància entre ciutats. *Allunyament.*

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.80./Gràfic 8.107.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els 226 estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, la Seu d'Urgell, el curs 2012-13, 161 (74 %) es decantaren per l'oferta d'estudis del conjunt de les universitats metropolitanes (les ubicades tant a Barcelona i Cerdanyola del Vallès com en d'altres municipis universitaris [Terrassa, Sant Cugat del Vallès, Castelldefels i l'Hospitalet del Llobregat]) mentre que 56 més (24,7 %) es matricularen a la UdL. Els alumnes restants es repartiren per la resta del SUC, destacant-ne la presència a la URV (2 %).

<p>Figura 8.80. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de la Seu d'Urgell.</p>	<p>Gràfic 8.107. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de la Seu d'Urgell per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>

8.4.2. L'Alta Ribagorça

La comarca de l'Alta Ribagorça (província de Lleida) és la més despoblada de Catalunya, amb 4.047 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i la que presenta el percentatge més baix d'estudiants universitaris de nou accés respecte la població de 16 a 24 anys de la comarca: 3,44 %¹⁹³, amb permís de la Segarra¹⁹⁴. Malgrat això, es considera important incloure-la en aquesta recerca, en tant que els seus estudiants (pocs) presenten un comportament típic d'aquesta tercera dinàmica a l'hora d'escollir centre i estudi universitaris per la ubicació geogràfica de la comarca i la distància que la separa de les ciutats universitàries. Fruit de la seva magnitud demogràfica, però, no se'n pot fer una anàlisi aprofundida.

¹⁹³ Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

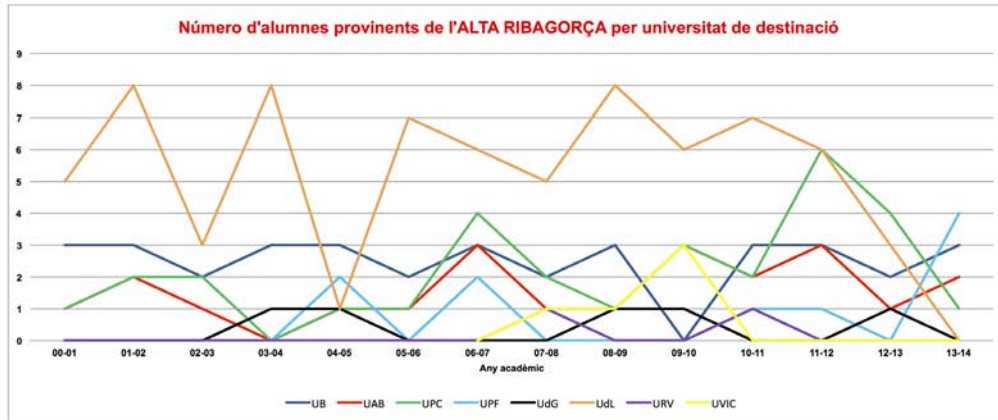
¹⁹⁴ Essent el percentatge per aquesta comarca del 3,37 %.

A la vista del *Gràfic 8.108*, i al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, es destaca el predomini que ha exercit la UdL en la tria de centre i estudis per part dels estudiants d'aquesta comarca¹⁹⁵ —en aquest sentit actua com a universitat de referència territorial de la província de Lleida, malgrat que la matrícula ha anat decreixent significativament a partir del curs 2010-11— seguida per l'oferta de les universitats metropolitanes (UB, UAB, UPC i UPF) tot i que la distància que separa la capital de la comarca, el Pont de Suert, és de 128 quilòmetres fins a Lleida i de 263 quilòmetres fins a Barcelona¹⁹⁶, distàncies que impossibiliten el desplaçament diari d'anada i tornada a aquests estudiants.

Per la seva banda, tant la UdG com la URV i la Uvic no compten, gairebé, amb estudiants d'aquesta comarca matriculats, tant per la distància que les separa com pel fet que, davant el no retorn diari, el pes de l'oferta de les universitats barcelonines guanya pes específic en la tria de centre i estudi, així com l'efecte crida que exerceix la universitat territorial, en aquest cas, la UdL.

GRÀFIC 8.108. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE L'ALTA RIBAGORÇA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

ALTA RIBAGORÇA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	3	3	2	3	3	2	3	2	3	0	3	3	2	3
UAB	1	2	1	0	1	1	3	1	1	3	2	3	1	2
UPC	1	2	2	0	1	1	4	2	1	3	2	6	4	1
UPF	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	1	1	0	4
UdG	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	0
UdL	5	8	3	8	1	7	6	5	8	6	7	6	3	0
URV	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
UVIC	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0	0	0	0
	10	15	8	12	9	11	18	12	15	16	16	19	11	10

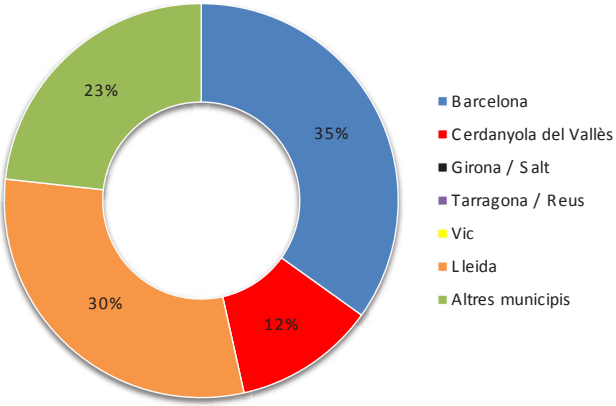

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.81./Gràfic 8.109*, mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els 43 estudiants universitaris residents al Pont de Suert, capital de la comarca, el curs 2012-13, quasi la meitat (20 [47 %]) es decantaren per l'oferta d'estudis del conjunt de les universitats metropolitanes, mentre que 13 (30,2 %) es matricularen a la UdL.

¹⁹⁵ Una dinàmica molt semblant a la que experimenten els estudiants de la comarca veïna del Pallars Jussà, com es veurà més endavant.

¹⁹⁶ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

Figura 8.81. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi del Pont de Suert.	Gràfic 8.109. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi del Pont de Suert per poblacions d'estudi.																
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Municipi</th> <th>Percentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Barcelona</td> <td>35%</td> </tr> <tr> <td>Cerdanyola del Vallès</td> <td>12%</td> </tr> <tr> <td>Girona / Salt</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Tarragona / Reus</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Vic</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Lleida</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Altres municipis</td> <td>23%</td> </tr> </tbody> </table>	Municipi	Percentatge	Barcelona	35%	Cerdanyola del Vallès	12%	Girona / Salt	0%	Tarragona / Reus	0%	Vic	0%	Lleida	30%	Altres municipis	23%
Municipi	Percentatge																
Barcelona	35%																
Cerdanyola del Vallès	12%																
Girona / Salt	0%																
Tarragona / Reus	0%																
Vic	0%																
Lleida	30%																
Altres municipis	23%																
Font: www.idescat.cat . 2012	Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)																

8.4.3. El Berguedà

Pel que respecta als estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca del Berguedà (província de Barcelona), es constata el pes cada vegada més important que ha exercit la UAB en la seva matrícula, seguida per la resta d'universitats metropolitanes encapçalades per la UB i la UPC i, seguidament, per la UPE, que tot i la seva oferta més limitada respecte les dues grans universitats generalistes i la mateixa Politècnica, compta amb una notable presència d'estudiants d'aquesta comarca. Alhora, i per la seva proximitat¹⁹⁷, és de remarcar la matrícula a la UVic —que actuaria com a universitat de referència territorial per a aquests estudiants— tot i que a partir del curs 2011-12 experimenta una notable davallada.

Per altra banda, probablement pel fet de tractar-se de les institucions més allunyades geogràficament d'aquesta comarca, tant la UdG (149 quilòmetres fins a Girona) com la UdL (160 quilòmetres fins a Lleida) mantenen una línia paral·lela d'atracció d'estudiants berguedans, tot i que ja a la banda baixa en l'ordre de preferència. Finalment, la URV ocupa el darrer lloc en l'ordre de preferències d'aquests estudiants (la distància fins a Tarragona és de 161 quilòmetres i de 171 fins a Reus¹⁹⁸).

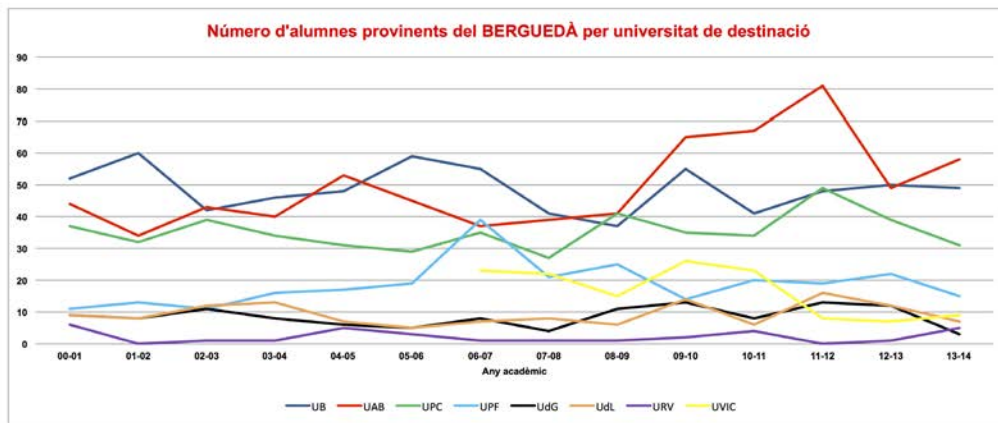
Tot plegat confirmaria l'atractiu de l'oferta de les universitats metropolitanes per als estudiants del Berguedà davant la impossibilitat del retorn diari a llurs domicilis habituals i la opció de la UVic per la seva proximitat geogràfica a la comarca, tot i els preus privats de la seva matrícula.

¹⁹⁷ La distància entre els municipis de Berga, capital de la comarca, i Cerdanyola del Vallès és de 92 quilòmetres, amb Barcelona és de 108 quilòmetres mentre que n'hi ha 79 fins a Vic. (Distància entre ciutats. *Allunyament*).

¹⁹⁸ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

GRÀFIC 8.110. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL BERGUEDÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

BERGUEDÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	52	60	42	46	48	59	55	41	37	55	41	48	50	49
UAB	44	34	43	40	53	45	37	39	41	65	67	81	49	58
UPC	37	32	39	34	31	29	35	27	41	35	34	49	39	31
UPF	11	13	11	16	17	19	39	21	25	14	20	19	22	15
UdG	9	8	11	8	6	5	8	4	11	13	8	13	12	3
UdL	9	8	12	13	7	5	7	8	6	14	6	16	12	7
URV	6	0	1	1	5	3	1	1	1	2	4	0	1	5
UVIC							23	22	15	26	23	8	7	9
TOTAL	168	155	159	158	167	165	205	163	177	224	203	234	192	177

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.82./Gràfic 8.111.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els 375 estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Berga, el curs 2012-13, 73 (un 19,5 %) es decanten per l'oferta d'estudis superiors de la UAB, mentre que un total de 168 (un 44,8 %) ho feien per la del conjunt de la ciutat de Barcelona. Així mateix, 22 estudiants (un 6 %) estaven matriculats a la UVic, mentre que 17 (4,5 %) ho estaven a la UdL i 14 (3,7 %) a la UdG. És de destacar, alhora, els 63 (16,8 %) estudiants matriculats a Manresa (seu d'estudis de la UPC i la UAB), la ciutat universitària més propera a la comarca (la distància entre Berga i Manresa és de 50 quilòmetres per l'autovia C-16 Eix del Llobregat), fet que permet, excepcionalment, el retorn diari al domicili habitual pels discents berguedans que hi estudien.

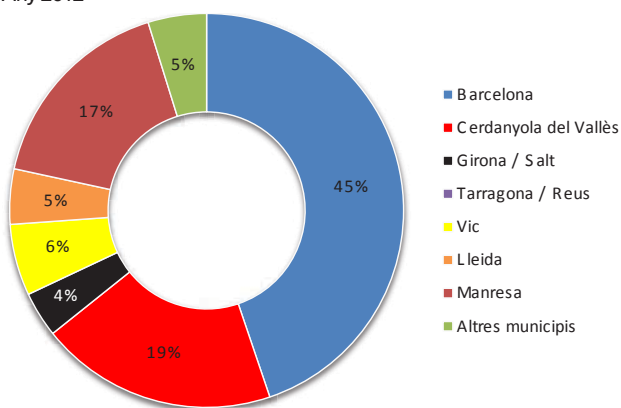
Figura 8.82. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Berga.

Any 2012

Gràfic 8.111. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Berga per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.4.4. La Cerdanya

La ubicació geogràfica de la Cerdanya (província de Girona) i la distància que la separa de la resta de comarques i municipis seu de l'oferta universitària de Catalunya (la distància per carretera entre la capital ceretana, Puigcerdà, i Barcelona és de 156 quilòmetres, 158 respecte Girona, 127 respecte Vic, 208 respecte a Lleida i 209 fins a Tarragona) fan que el seu estudiantat resident difícilment pugui retornar de manera diària al seu domicili habitual —a excepció feta, potser, per aquells que escullin la Uvic—.

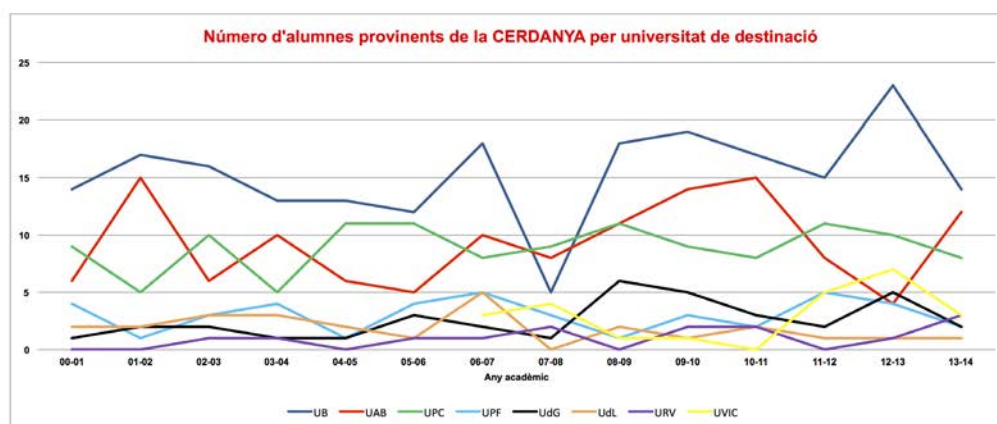
D'aquesta manera, l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents a la comarca de la Cerdanya a les universitats analitzades en aquesta recerca —tot i que en nombre absolut d'estudiants és molt baixa— posa de manifest la seva presència en totes les universitats destacant-se, però, la matrícula a la UB, la UAB, la UPC i, àdhuc, a la UPF tot i la seva mida més petita respecte les tres primeres.

Per altra banda, s'evidencia que la matrícula d'estudiants ceretans a la UdG és en conjunt baixa, malgrat la mida d'aquesta universitat respecte, per exemple, la UPF, amb la qual es van alternant en l'ordre de preferència al llarg de la sèrie descrita. Caldria pensar, alhora, que la UdG hauria de ser percebuda per part d'aquest estudiantat com la universitat de referència provincial, però això no és així a la vista de la matrícula que aglutina.

És de significar, alhora, la presència d'estudiants a la Uvic. Tot i que tampoc no és massa significativa en el seu conjunt, el desplaçament Puigcerdà-Vic-Puigcerdà és la única alternativa viable d'anada i tornada diària en tren¹⁹⁹ que, alhora, garanteix la comunicació entre ambdues ciutats els mesos d'hivern.

GRÀFIC 8.112. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA CERDANYA PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

CERDANYA	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	14	17	16	13	13	12	18	5	18	19	17	15	23	14
UAB	6	15	6	10	6	5	10	8	11	14	15	8	4	12
UPC	9	5	10	5	11	11	8	9	11	9	8	11	10	8
UPF	4	1	3	4	1	4	5	3	1	3	2	5	4	2
UdG	1	2	2	1	1	3	2	1	6	5	3	2	5	2
UdL	2	2	3	3	2	1	5	0	2	1	2	1	1	1
URV	0	0	1	1	0	1	1	2	0	2	2	0	1	3
UVIC							3	4	1	1	0	5	7	3
	36	42	41	37	34	37	52	32	50	54	49	47	55	45

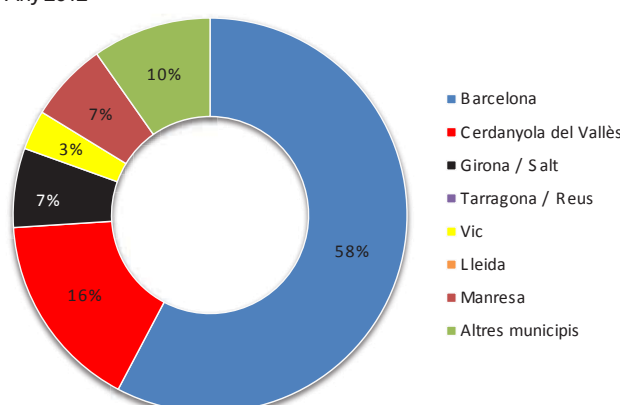
Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

¹⁹⁹ Malgrat això, el temps estimat per trajecte és de 1 hora i 45 minuts. (RENFE. *Rodalies*).

Finalment, cal esmentar la presència d'estudiants de la Cerdanya a la UdL i, en menor mesura, a la URV, tot i que són les universitats més allunyades de la comarca.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.83./Gràfic 8.113.* mostra, des d'una perspectiva de desagregació municipal, que els 123 estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Puigcerdà, es decanten clarament per l'oferta d'estudis ubicada a la ciutat de Barcelona (71 [57,7%]) i per la de la UAB (20 [16,3%]), seguides per la de la UdG a Girona (8 [6,5%]) i per la de la UAB i UPC a Manresa amb 8 estudiants més (6,5%). Finalment, es constata la presència de 4 estudiants a la Uvic (3%).

<p>Figura 8.83. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Puigcerdà.</p>	<p>Gràfic 8.113. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Puigcerdà per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>

8.4.5. El Pallars Jussà

A la vista del *Gràfic 8.114.* i al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, es destaca el predomini que ha exercit la UdL en la tria de centre i estudis per part dels estudiants d'aquesta comarca²⁰⁰, actuant en tant que universitat de referència territorial de la província de Lleida (la distància que separa la capital comarcal, Tremp, de Lleida és de 87 quilòmetres) en gairebé idèntica proporció que el conjunt de l'oferta de les institucions ubicades a Barcelona i la regió metropolitana (UB, UAB, UPC i UPF), per bé dels 187 quilòmetres que hi ha fins a Barcelona²⁰¹, distància que impedeix el desplaçament diari d'anada i tornada a aquests estudiants.

Per la seva banda, i de la mateixa manera que s'observa en el cas del Pallars Sobirà, ni la UdG (a 240 quilòmetres) ni la URV (a 158) ni la Uvic (a 171) compten amb un nombre mínimament representatiu d'alumnes d'aquesta comarca matriculats per la distància que les separa, pel fet que davant el no retorn diari, el pes de l'oferta de les universitats barcelonines guanya pes específic en la tria de centre i estudi i per la proximitat, en aquest cas, de la Universitat de Lleida.

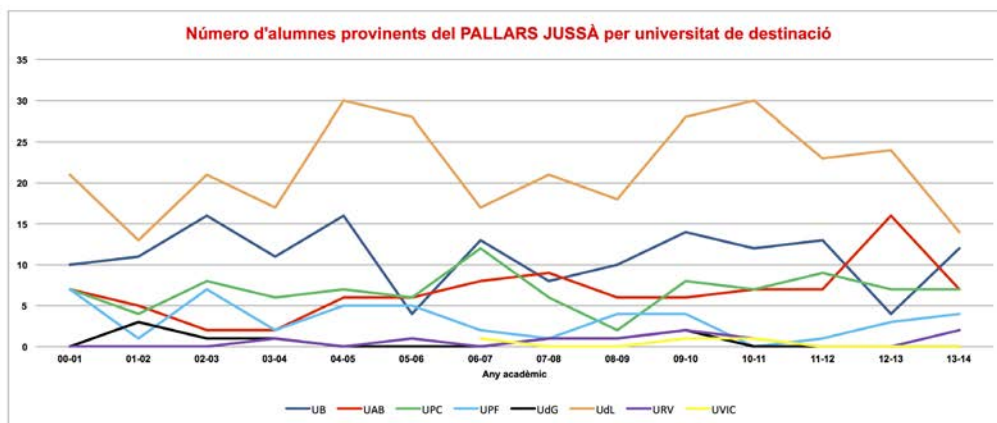
²⁰⁰ Una dinàmica molt semblant a la que experimenten els estudiants de la comarca veïna de l'Alta Ribagorça, com ja s'ha vist amb anterioritat.

²⁰¹ Distància entre ciutats. *Allunyament.*

GRÀFIC 8.114. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL PALLARS JUSSÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

PALLARS JUSSÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	10	11	16	11	16	4	13	8	10	14	12	13	4	12
UAB	7	5	2	2	6	6	8	9	6	6	7	7	16	7
UPC	7	4	8	6	7	6	12	6	2	8	7	9	7	7
UPF	7	1	7	2	5	5	2	1	4	4	0	1	3	4
UdG	0	3	1	1	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0
UdL	21	13	21	17	30	28	17	21	18	28	30	23	24	14
URV	0	0	0	1	0	1	0	1	1	2	1	0	0	2
UVIC														
TOTAL	52	37	55	40	64	50	53	47	42	65	58	53	54	46

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal la següent *Figura 8.84./Gràfic 8.115.* reforça aquesta dinàmica dels estudiants pallaresos descrita més amunt. Així les coses, dels 127 estudiants universitaris residents a la capital, Tremp, el curs 2012-13, 55 (un 43,3 %) estaven matriculats a la UdL mentre que 58 (un 45,6 %) ho estaven en el conjunt de les universitats metropolitananes.

Figura 8.84. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Tremp.

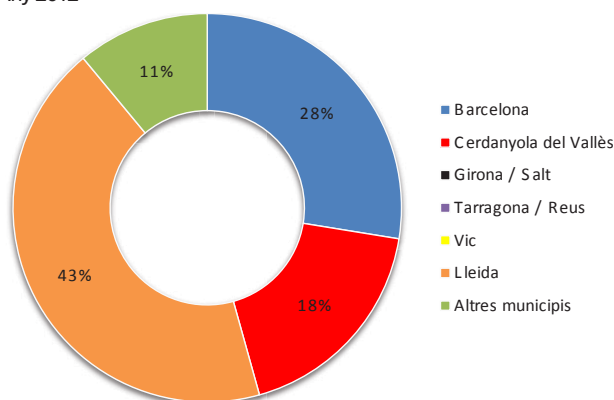
Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Gràfic 8.115. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Tremp per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.4.6. El Pallars Sobirà

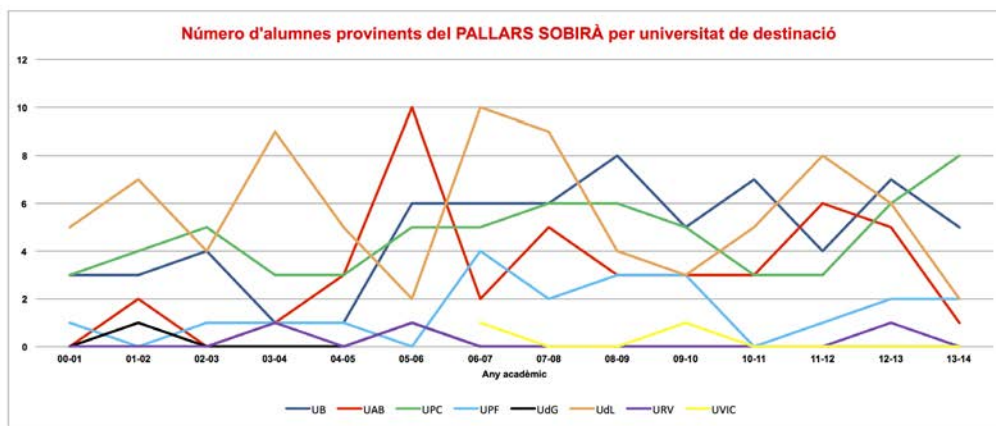
El Pallars Sobirà (província de Lleida) és la segona comarca menys poblada de Catalunya, amb 7.266 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) tot i que presenta un percentatge d'estudiants universitaris de nou accés respecte la població de 16 a 24 anys de la comarca del 4,97%²⁰². Malgrat això, es considera important incloure-la en aquesta recerca pels motius ja explicats pel que fa a la comarca de l'Alta Ribagorça.

A la vista del *Gràfic 8.116*, i al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, es destaca com cap de les institucions universitàries ha exercit un predomini en les preferències dels estudiants de nou accés residents en aquesta comarca, donat que la majoria presenten importants alts i baixos en la seva matrícula. D'aquesta manera s'observa, d'una banda, com les universitats metropolitanes agrupen la major part d'estudiants d'aquesta comarca i, de l'altra, s'evidencia com la UdL actua com a universitat de referència territorial de la província de Lleida. En aquest sentit, la distància que separa la capital de la comarca, Sort, de Lleida és de 127 quilòmetres i de Barcelona²⁰³, de 227; distàncies que impossibiliten a aquests estudiants el desplaçament diari d'anada i tornada entre el domicili habitual i la seu dels seus estudis.

Per contra, l'oferta acadèmica de la URV, la UdG i la UVic és pràcticament obviada (com passa en el cas de la comarca del Pallars Jussà) tot i estar pràcticament igual d'allunyada que la de les universitats barcelonines (198 quilòmetres de Sort a Tarragona, 200 quilòmetres fins a Vic o 270 fins a Girona) constatant-se, novament, com davant la impossibilitat del retorn diari el pes de l'oferta de les universitats barcelonines i l'atractiu de la ciutat guanyen especificitat en la tria de centre i estudi.

GRÀFIC 8.116. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL PALLARS SOBIRÀ PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

PALLARS SOBIRÀ	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	3	3	4	1	1	6	6	6	8	5	7	4	7	5
UAB	0	2	0	1	3	10	2	5	3	3	3	6	5	1
UPC	3	4	5	3	3	5	5	6	6	5	3	3	6	8
UPF	1	0	1	1	1	0	4	2	3	3	0	1	2	2
UdG	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
UdL	5	7	4	9	5	2	10	9	4	3	5	8	6	2
URV	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
UVIC							1	0	0	1	0	0	0	0
	12	17	14	16	13	25	28	28	24	20	18	22	27	18

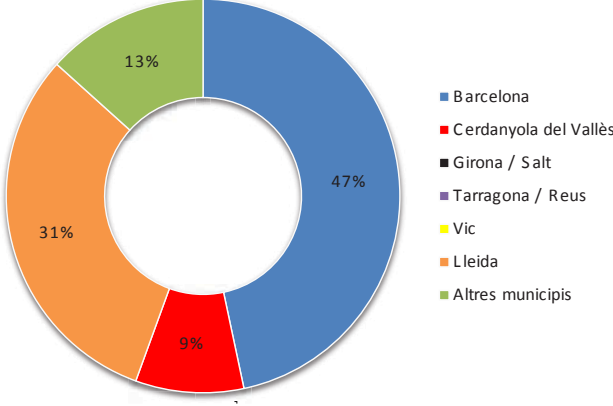

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

202 Aquest percentatge queda, però, per sota de les mitjanes de la província de Lleida -5,30%- i de Catalunya -5,58%-. Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys.*

203 Distància entre ciutats. *Allunyament.*

La *Figura 8.85./Gràfic 8.117.* reforça, des d'una perspectiva de desagregació municipal, allò que s'ha apuntat en el paràgraf anterior; és a dir, que els 45 estudiants universitaris residents a Sort, capital de la comarca, que l'any 2012 estudiaven fora, 25 (55,5 %) es decantaren per l'oferta d'estudis de les universitats metropolitanes, mentre que gairebé un terç (14) ho feu per la UDL.

<p>Figura 8.85. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Sort.</p>	<p>Gràfic 8.117. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Sort per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>

8.4.7. El Ripollès

La ubicació geogràfica del Ripollès (província de Girona) i la xarxa de comunicacions amb la resta de comarques i municipis seu de l'oferta universitària de Catalunya, fan que el seu estudiantat resident difícilment pugui retornar de manera diària al seu domicili habitual —a excepció feta per aquells que escollin la Uvic—.

D'aquesta manera, l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Ripollès a les universitats analitzades en aquesta recerca —tot i que en nombre absolut d'estudiants és baix— posa de manifest la seva presència a la Uvic, la UB, la UdG, la UAB, la UPC.

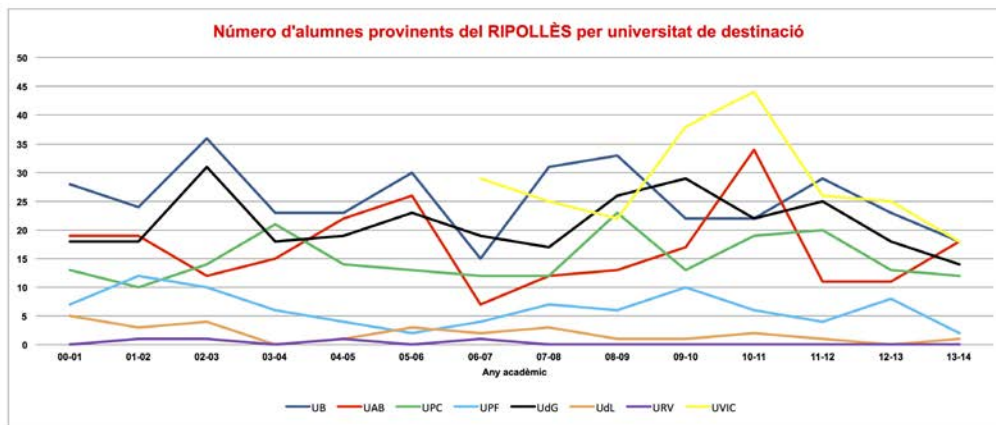
La matrícula a la Uvic i la UdG és força important si es té en compte la diferència de mida d'aquestes universitats respecte l'oferta de la UB la UAB i la UPC. Malgrat als darrers anys ha experimentat una notòria davallada, és de destacar la presència d'estudiants d'aquesta comarca a la Uvic, universitat més propera geogràficament i ben comunicada en transport públic ja que el desplaçament en tren Ripoll-Vic-Ripoll²⁰⁴ es realitza en escassament 40 minuts i, per carretera, ambdós municipis estan separats per 39 quilòmetres. Pel que fa a la UdG, aquesta és percebuda com la universitat de referència provincial pels estudiants ripollèsos tot i que la distància fins a Girona és de 100 quilòmetres.

204 RENFE. *Rodalies*.

Es constata, al propi temps, una menor predilecció per la oferta de la UPF mentre que a la URV i la UDL, les més allunyades geogràficament (194 quilòmetres fins a Tarragona i 191 fins a Lleida), la matrícula és pràcticament nul·la.

GRÀFIC 8.118. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL RIPOLLÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

RIPOLLÈS	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	28	24	36	23	23	30	15	31	33	22	22	29	23	18
UAB	19	19	12	15	22	26	7	12	13	17	34	11	11	18
UPC	13	10	14	21	14	13	12	12	23	13	19	20	13	12
UPF	7	12	10	6	4	2	4	7	6	10	6	4	8	2
UdG	18	18	31	18	19	23	19	17	26	29	22	25	18	14
UdL	5	3	4	0	1	3	2	3	1	1	2	1	0	1
URV	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
UVIC							29	25	22	38	44	26	25	18
	90	87	108	83	84	97	89	107	124	130	149	116	98	83

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.86./Gràfic 8.119.* mostra des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 223 estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Ripoll, 86 (38,6%) es decanten pel conjunt de l'oferta d'estudis ubicada a la ciutat de Barcelona (UB, UPC i UPF), 62 (27,8%) per la Uvic (la proximitat geogràfica i les comunicacions ferroviàries explicarien aquesta notable presència d'estudiants ripollesos, tot i la matrícula a preus privats d'aquesta universitat), 31 (13,9%) per la UdG i 25 més (11,2%) per la UAB.

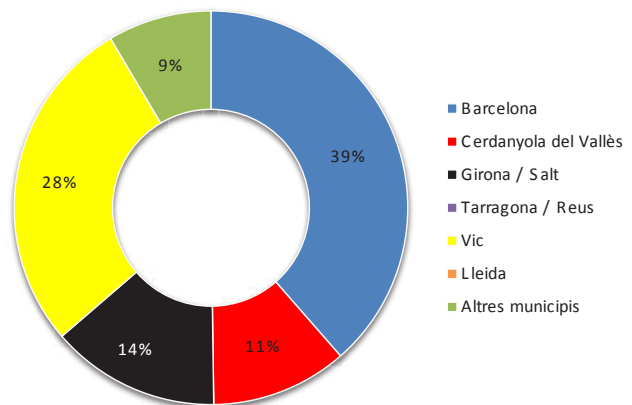
Figura 8.86. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Ripoll.

Any 2012

Gràfic 8.119. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Ripoll per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.4.8. El Solsonès

La ubicació geogràfica del Solsonès (província de Lleida) i la xarxa de comunicacions amb la resta de comarques i municipis seu de l'oferta universitària de Catalunya, fan que el seu estudiantat resident difícilment pugui retornar de manera diària al seu domicili habitual —a excepció feta per aquells que escullin els estudis de la UAB i la UPC ubicats a Manresa (la distància entre Solsona i Manresa és de 48 quilòmetres²⁰⁵)—.

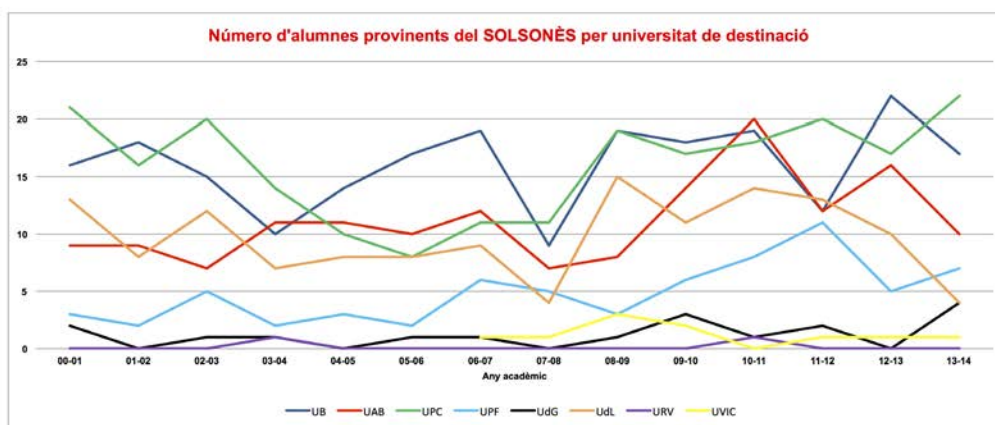
D'aquesta manera, l'anàlisi de la mobilitat dels estudiants universitaris de nou accés residents al Solsonès a les universitats analitzades en aquesta recerca —tot i que el nombre absolut d'estudiants és baix— posa de manifest la seva notòria presència en el conjunt de les universitats ubicades a Barcelona (a 113 quilòmetres) i la seva regió metropolitana (UB, UAB, UPC i UPF) de la mateixa manera que es constata com la UdL (a una distància de 102 quilòmetres) actua com a universitat de referència territorial pels estudiants d'aquesta comarca.

Alhora, la matrícula a la Uvic (tot i els 92 quilòmetres que separen ambdós municipis, la xarxa viària que els connecta no facilita el desplaçament) i la UdG (162 quilòmetres fins a Girona) és molt poc significativa, mentre que a la URV (a 127 quilòmetres) és pràcticament inexistent.

Torna a constatar-se la dinàmica per la qual davant la impossibilitat del retorn diari, el pes de l'oferta de les universitats barcelonines i l'atractiu de la ciutat guanyen especificitat en la tria de centre i estudi així com l'efecte crida que exerceix la universitat territorial, en aquest cas la UdL.

GRÀFIC 8.120. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DEL SOLSONÈS PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

SOLSONÈS	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	16	18	15	10	14	17	19	9	19	18	19	12	22	17
UAB	9	9	7	11	11	10	12	7	8	14	20	12	16	10
UPC	21	16	20	14	10	8	11	11	19	17	18	20	17	22
UPF	3	2	5	2	3	2	6	5	3	6	8	11	5	7
UdG	2	0	1	1	0	1	1	0	1	3	1	2	0	4
UdL	13	8	12	7	8	8	9	4	15	11	14	13	10	4
URV	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
UVIC							1	1	3	2	0	1	1	1
	64	53	60	46	46	46	59	37	68	71	81	71	71	65

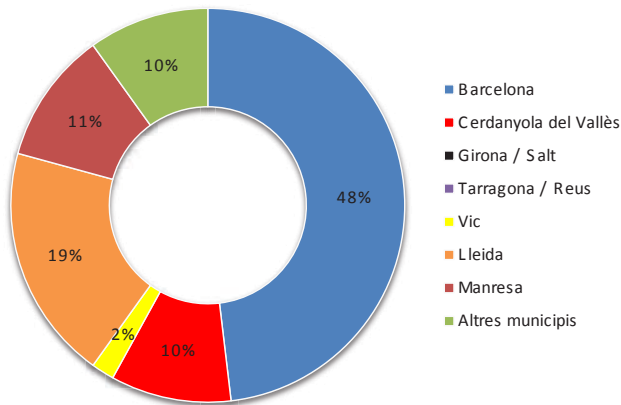

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

205 Distància entre ciutats. *Allunyament*.

Complementant aquest gràfic, la *Figura 8.87/Gràfic 8.121*. mostra des d'una perspectiva de desagregació municipal, que dels 212 estudiants universitaris residents a la capital de la comarca, Solsona, el curs 2012-13, 102 (48 %) es decantaren pel conjunt de l'oferta d'estudis ubicada a la ciutat de Barcelona, 41 (19,3 %) per la de la UdL, 23 (11 %) per les titulacions de la UPC i la UAB a Manresa i 21 més (10 %) per la UAB a Cerdanyola del Vallès.

<p>Figura 8.87. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Solsona.</p>	<p>Gràfic 8.121. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Solsona per poblacions d'estudi.</p>
<p>Any 2012</p> 	<p>Any 2012</p>
<p>Font: www.idescat.cat. 2012</p>	<p>Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)</p>

8.4.9. La Val d'Aran

La Val d'Aran (província de Lleida) és la quarta comarca menys poblada de Catalunya, amb 9.9596 habitants censats l'any 2012 (Font: IDESCAT) i presenta un percentatge d'estudiants universitaris de nou accés respecte la població de 16 a 24 anys de la comarca del 4,36%²⁰⁶. Malgrat això, es considera important incloure-la en aquesta recerca pels motius ja explicats pel que fa a la comarca de l'Alta Ribagorça i vàlids, alhora, per la del Pallars Sobirà.

A la vista del *Gràfic 8.122*. i al llarg de tota la sèrie històrica analitzada, es destaca com cap de les institucions universitàries ha exercit un predomini en les preferències dels estudiants de nou accés residents en aquesta comarca, si bé s'observa com la UdL actua com a universitat de referència territorial pels estudiants aranesos davant el nombre que d'aquests aglutina el conjunt de les universitats metropolitanes —d'entre les quals es destaca la preferència per la UB—. Assenyalar que la distància que separa la capital de la comarca, Vielha, de Lleida és de 189 quilòmetres i de Barcelona²⁰⁷ de 303; distàncies que impossibiliten a aquests estudiants el desplaçament diari d'anada i tornada entre el domicili habitual i qualsevol de les seus dels seus estudis.

²⁰⁶ Per sota de les mitjanes de la província de Lleida (5,30 %) i de Catalunya (5,58 %). Vegeu la *Taula 8.1. Percentatge d'estudiants universitaris de nou accés a les universitats que participen del procés de preinscripció universitària respecte la població d'edats compreses entre els 16 i els 24 anys*.

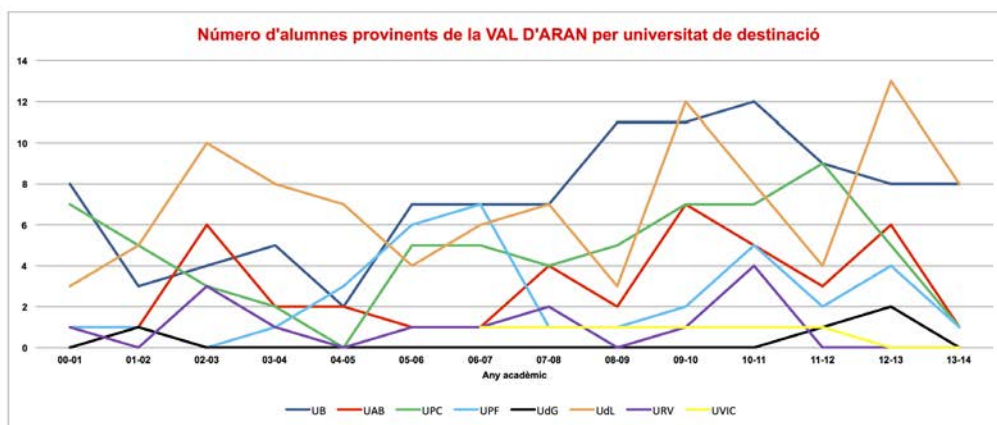
²⁰⁷ Distància entre ciutats. *Allunyament*.

Per contra, la presència d'estudiants aranesos a la URV, tot i estar més a prop que no pas les de Barcelona (254 quilòmetres separen Vielha de Tarragona), la Uvic, tot i trobar-se gairebé a la mateixa distància (hi ha 300 quilòmetres de Vielha a Vic) i la UdG, ja molt més allunyada (a 369 quilòmetres) és pràcticament nul·la (com també passa en els casos de les comarques del Pallars Jussà i Sobirà) la qual cosa reforça novament la constatació que davant la impossibilitat del retorn diari, el pes de l'oferta de les universitats barcelonines i l'atractiu de la ciutat guanyen especificitat en la tria de centre i estudi, així com l'efecte crida que exerceix la universitat territorial, en aquest cas la UdL.

GRÀFIC 8.122. NÚMERO D'ALUMNES DE NOU ACCÉS PROVINENTS DEL CONJUNT DE LA COMARCA DE LA VAL D'ARAN PER UNIVERSITAT DE DESTINACIÓ

VAL D'ARAN	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	05-06	06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	11-12	12-13	13-14
UB	8	3	4	5	2	7	7	7	11	11	12	9	8	8
UAB	1	1	6	2	2	1	1	4	2	7	5	3	6	1
UPC	7	5	3	2	0	5	5	4	5	7	7	9	5	1
UPF	1	1	0	1	3	6	7	1	1	2	5	2	4	1
UdG	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
UdL	3	5	10	8	7	4	6	7	3	12	8	4	13	8
URV	1	0	3	1	0	1	1	2	0	1	4	0	0	0
UVIC							1	1	1	1	1	1	0	0
	21	16	26	19	14	24	28	26	23	41	42	29	38	19

Font: UNEIX. Elaboració pròpia.

Des d'una perspectiva de desagregació municipal la següent *Figura 8.88./Gràfic 8.123.* reforça aquesta dinàmica dels estudiants aranesos descrita més amunt. Així les coses, dels 75 estudiants universitaris residents a la capital, Vielha, el curs 2012-13, 18 (un 24%) estaven matriculats a la UdL mentre que 50 (un 66,7%) ho estaven en el conjunt de les universitats metropolitanes.

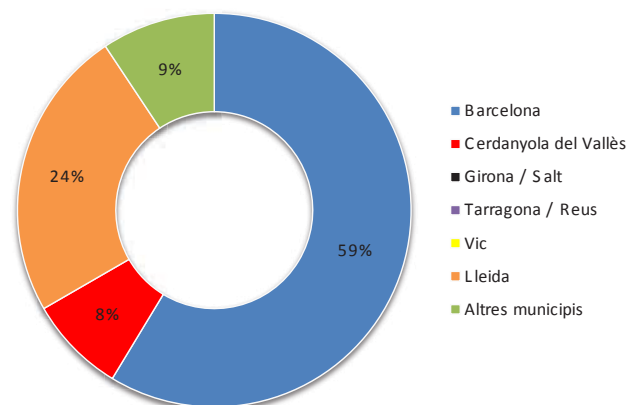
Figura 8.88. Poblacions d'estudi dels alumnes universitaris residents al municipi de Vielha e Mijaran.

Any 2012

Gràfic 8.123. Percentatge d'alumnes universitaris residents al municipi de Vielha e Mijaran per poblacions d'estudi.

Any 2012

Font: www.idescat.cat. 2012

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT per l'any 2012 (www.idescat.cat)

8.4.10. Conclusions

Els estudiants residents en aquestes comarques que, per la seva ubicació i distància envers els campus universitaris no poden tornar diàriament al seu domicili habitual i al llarg del curs lectiu han de fixar la seva residència a prop del centre d'estudis presenten, com a tret comú, la tria preferent del conjunt de les universitats metropolitanes a l'hora d'escollir centre i estudis d'ensenyament superior. En la majoria del casos, a més, s'obvia l'oferta de les universitats territorials que no siguin la de la seva província, que actua, en aquest cas, com a universitat territorial de referència.

D'aquesta manera, s'observa com els estudiants de les comarques lleidatanes de l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà (és significatiu l'exemple dels estudiants de Tremp), Pallars Sobirà, el Solsonès i la Val d'Aran, a més de l'opció de les universitats ubicades a l'àrea metropolitana de Barcelona, escullen la udl. Al seu torn, els de la comarca gironina del Ripollès escullen també la udg com a universitat territorial, però s'observa com també es decanten per la uvic (vegeu l'exemple dels estudiants de la capital comarcal, Ripoll) molt probablement per la proximitat geogràfica i la facilitat de transport.

Tot i això, les comarques del Berguedà i la Cerdanya presenten certa excepcionalitat, ja que si bé els seus estudiants contempen majoritàriament la opció de les universitats metropolitanes, tenen com a universitat territorial de referència per proximitat geogràfica a altres institucions que no són pas la provincial pel fet que la facilitat en les comunicacions permetria el desplaçament diari d'anada i tornada. En aquest sentit, es contempla la uvic com a opció destacada, ja que malgrat els preus privats de la seva oferta, la possibilitat del retorn diari al domicili habitual té un major pes a l'hora de la tria, alhora que és també destacable la presència d'estudiants berguedans i ceretans en l'oferta de la uab i la upc ubicada a la ciutat de Manresa.

A la vista de l'anàlisi individualitzat d'aquestes nou comarques, es fa evident com l'efecte del territori es manifesta en aquesta 3a dinàmica de manera velada ja que la tria preferent és la de les universitats metropolitanes significativament allunyades d'aquestes comarques. Tanmateix, és visible l'efecte de les universitats territorials per (relativa) proximitat geogràfica.

CAPÍTOL 9

CONCLUSIONS GENERALS
DE LA RECERCA

Conclusions generals de la recerca

El procés de preinscripció universitària regeix l'accés dels estudiants a les titulacions de grau i, abans de l'entrada en vigor de l'Espai Europeu d'Educació Superior, a les diplomatures i llicenciatures, a les universitats públiques de Catalunya i a la Universitat de Vic objectes d'aquesta recerca. Aquest procés, conduït per l'Oficina d'Accés a la Universitat (Consell Interuniversitari de Catalunya. Generalitat de Catalunya), s'ha mostrat com una eina molt efectiva ja que assegura la igualtat d'oportunitats, mèrits i capacitats a l'hora de l'assignació de centre i estudis segons les preferències manifestades prèviament pels sol·licitants que hi opten per les diferents vies d'accés estipulades a tal efecte. Per tant, els estudiants que accedeixen a tota aquesta oferta de formació superior ho fan en igualtat de condicions independentment del seu lloc de residència. Aquesta premissa, conjuntament amb la solvència de les dades de matrícula efectiva d'aquests estudiants extretes dels fitxers del sistema UNEIX –elaborats a partir de les dades que aporten les mateixes universitats- i amb la magnitud semblant de l'oferta de places de nou de nou accés (vegeu en aquest sentit la *Taula 5.1.*) i d'estudiants matriculats per a cadascun dels anys acadèmics analitzats (*Taula 6.4.*), han estat cabdals per assegurar la fiabilitat i la coherència del present treball.

En relació als aspectes metodològics, aquesta ha estat una recerca eminentment descriptiva i exploratòria donat que la mobilitat dels estudiants universitaris residents a Catalunya dins el mateix sistema universitari del país no ha estat tractat de forma específica des de la perspectiva del territori. D'aquesta manera, la recerca es basa fonamentalment en el tractament d'indicadors descriptius dels agents que intervenen en un procés acotat en el temps en un territori concret, no havent-se realitzat cap anàlisi inferencial ni presentacions més pròpies del camp de l'estadística.

La recerca aporta llum sobre el fenomen de la mobilitat universitària des d'un punt de vista descriptiu, com dèiem, i contribueix a que es conegui de manera fidedigna el procés de la preinscripció universitària i posterior matrícula des de l'epifenomen de la geografia i el territori essent aquesta, doncs, la seva principal aportació. Les possibilitats d'anàlisi que s'obren a partir d'ara són múltiples, com ara relacionar aquesta recerca amb altres aproximacions al fenomen, per exemple les realitzades des de la sociodemografia o l'economia, o bé ampliar la mateixa base del present estudi analitzant aquesta mobilitat per a cadascuna de les branques de coneixement en què s'agrupen les titulacions de grau (Arts i humanitats, Ciències, Ciències de la salut, Ciències socials i jurídiques,

i Enginyeria i arquitectura) o per titulacions concretes (com aquelles que s'ofereixen en la majoria d'universitats –per exemple Dret- o d'altres amb una oferta gairebé única en tot el SUC –Farmàcia- o les de caire estratègic –Medicina-).

És des d'aquesta perspectiva del territori, doncs, que s'han identificat, en primer lloc, les àrees d'influència i de captació de cadascuna de les universitats analitzades en les que l'efecte del territori és clarament present en la seva delimitació.

D'aquesta manera, s'observa com les àrees d'influència de les universitats metropolitanes (UB, UAB, UPC i UPF) s'estenen per tot Catalunya. En el cas de les dues primeres, en bona mesura és degut a les dimensions de la seva oferta acadèmica, molt més reduïda pel que fa a l'altra universitat de caràcter generalista, la UPF, que tot i així es beneficia de la seva ubicació. L'àrea d'influència de la UPC abasta també la totalitat de comarques catalanes, però aquesta és menor en aquelles on les universitats territorials (UdL, UdG, URV i Uvic) gaudeixen d'una major presència, malgrat ser la única universitat politècnica del SUC. D'aquest fet es pot inferir que els estudiants residents en aquestes comarques anteposen la seva matrícula a l'oferta de les institucions més properes al seu domicili renunciant, en molts casos, a cursar certes titulacions que només s'ofereixen a la UPC pel fet d'haver-se de desplaçar a l'àrea metropolitana de Barcelona. Aquesta conclusió es fonamenta en la constatació que les àrees d'influència d'aquestes universitats territorials es concentra principalment en aquelles comarques que conformen la província os s'ubiquen (Lleida, Girona i Tarragona) i les més properes fet que els confereix aquest caràcter territorial.

Pel que fa a les àrees de captació de cadascuna de les universitats analitzades, aquestes estan clarament delimitades en les comarques més properes geogràficament a la seva ubicació, fet que demostra el seu arrelament al territori i la visió d'universitats de referència geogràfica que tenen pels estudiants d'aquestes comarques. D'aquesta manera, s'observa com les àrees de les tres universitats generalistes metropolitanes, tot i focalitzar-se en gairebé el mateix conjunt de comarques, presenten segles diferències entre elles fet que confirma allò que ja apunten llurs àrees d'influència; és a dir, que percudeixen principalment entre l'estudiantat d'aquelles comarques on s'ubiquen (el Barcelonès i el Baix Llobregat en el cas de la UB, el Vallès Occidental, el Vallès Oriental i el Bages en el cas de la UAB i el Barcelonès i el Maresme pel que fa a la UPF). De la mateixa manera, la UPC aglutina discents de totes aquestes comarques de manera indistinta donat el seu caràcter politècnic. Per tot plegat, aquestes universitats no entren en competència en la captació del major nombre d'estudiants en tant que totes aquestes comarques figuren entre les més densament poblades de Catalunya. Alhora, les àrees de captació de la UdL, la UdG, la URV i la Uvic reforcen encara més el seu rol d'universitats territorials, en tant que estan clarament focalitzades en les comarques més properes a la seva ubicació.

Al seu torn, l'anàlisi des de la perspectiva geogràfica del comportament dels estudiants de nou accés residents en cadascuna de les 48 comarques de Catalunya a l'hora d'escollir centre i estudis ha permès la identificació de tres dinàmiques clarament diferenciades. Així, es conclou com és la possibilitat o no del retorn diari (trajecte d'anada i tornada) al domicili habitual de l'estudiant el què dictamina en bona part la seva matrícula a un determinat centre i estudi.

En aquest sentit, quan aquesta possibilitat és efectiva, la tria de l'alumne es fa tenint preferentment en compte els factors extrínsecs (distància geogràfica) com és el cas de les comarques que integren la primera i la segona d'aquestes dinàmiques. Quan no és possible -com és el cas de la majoria dels estudiants residents en les comarques que integren la tercera dinàmica identificada- aquesta tria té principalment en compte els factors de caràcter intrínsec (interès preferent per la titulació, prestigi de la institució, etc...) tot i que també es detecta un relatiu influx del factor del territori ja que, fins i tot, l'orografia també pot arribar a determinar la tria d'una determinada institució (els estudiants de la Cerdanya i, en major mesura, els del Ripollès contemplen l'oferta de la Universitat de Vic ja que el tren els facilita la possibilitat d'un retorn diari).

Alhora, l'anàlisi de les comarques catalanes des de la desagregació municipal (capitals de comarca i municipis de més de 10.000 habitants), més fina, ha permès detectar algun aspecte singular que complementa la conclusió que el factor del territori és determinant a l'hora d'accedir a la universitat. Aquest és, per exemple, el cas dels estudiants del municipi maresmenc de Tordera que, a diferència dels de la resta de poblacions de la comarca analitzades, trien preferentment la Universitat de Girona en comptes de les institucions metropolitanes degut a la major proximitat d'aquesta institució respecte el municipi.

La frontera temporal que possibilita el retorn diari al domicili habitual (normalment el familiar) o la conveniència d'establir-ne un altre de diferent al llarg del curs a prop del centre escollit sembla situar-se en els 90 minuts per trajecte, independentment del mitjà de transport i la seva titularitat i de les infraestructures viàries.

És simptomàtic remarcar, finalment, que la poca variabilitat que s'observa en les dades que representen cadascun dels cursos acadèmics analitzats constata que els comportaments dels estudiants universitaris de nou accés són gairebé idèntics d'un any a l'altre al llarg de tot el període, fet que reforça tant els conceptes d'àrees d'influència i de captació de les universitats com les dinàmiques de comportament a nivell comarcal seguides pels alumnes que hi resideixen.

Per tot plegat, aquestes conclusions ratificarien les expectatives plantejades a l'inici d'aquesta recerca per les quals la distància geogràfica que separa el domicili habitual de l'estudiant preuniversitari i la ubicació dels centres on s'imparteix el conjunt de l'oferta de titulacions de les universitats catalanes analitzades és un condicionant de primer ordre a l'hora de l'elecció dels estudis.

D'aquesta manera, el factor del territori esdevé un element clau a tenir en compte en tota anàlisi del sistema universitari de Catalunya que es vulgui endegar per part dels diferents agents implicats, ja siguin el organismes de l'administració amb competències en aquest àmbit o bé les mateixes universitats, sense menystenir l'opinió i l'aportació dels agents socials, econòmics, empresarials, etc... donada la forta implantació de les nostres universitats en el territori on s'assenten i l'estreta i necessària col·laboració que han establert amb aquests. Tota aquesta anàlisi ha de poder-se realitzar tant de manera individual com en conjunt amb la visió de potenciar la competitivitat de tot el sistema.

En aquest ordre de coses, doncs, l'aspecte territorial ha de considerar-se un element de primer ordre en aquesta anàlisi, a la mateixa alçada de les aproximacions que d'aquest àmbit ja s'han fet des d'altres disciplines com ara la sociologia, la demografia o l'estadística donat que aporta una informació cabdal tant per ella mateixa com en col·laboració amb aquests àmbits de coneixement.

La present recerca vol sumar-se a la necessària discussió que s'ha d'emprendre sobre l'esdevenidor de l'actual mapa universitari del país tot aportant nous elements per una coneixement ampli i aprofundit de les actuals característiques d'aquest, principalment dels factors que intervenen en la tria de centre i titulació per part dels estudiants, i ajudant, alhora, a predir comportaments futurs que contribueixin a una correcta formulació del nostre sistema d'ensenyament superior o de les institucions que el conformen per situar-lo i consolidar-lo en el lloc que li pertoca.

Es pretén que l'impacte d'aquestes pàgines sigui ampli en eixe context, entenent que poden aportar llum en diferents aspectes de posicionament de futur que els responsables de la seva anàlisi haurien de tenir en compte:

1. en primer lloc, davant una eventual modificació o racionalització de l'actual mapa d'oferta de titulacions per fer front, per exemple, al cas dels graus amb poca demanda. En aquest sentit, les opcions són diverses, tot entenent que la més dràstica, la que passaria per la reducció del nombre de titulacions, seria la menys probable que s'esdevingués però tampoc sembla massa factible que la racionalització d'aquest mapa hagi de passar la fusió de titulacions o la concentració d'un mateix estudi repetit ara en diferents universitats. Si aquesta fos la opció, s'hauria de considerar l'anàlisi geogràfica a l'hora de decidir quins emplaçaments són susceptibles de tancament i quins no. Com s'ha vist principalment en el *Capítol 8*,

una gran massa dels estudiants universitaris tenen la proximitat geogràfica com a principal element a considerar en l'elecció del centre i la titulació (els residents en les comarques integrades en la primera i la segona de les dinàmiques descrites). En conseqüència, podria ben bé esdevenir-se que, davant la concentració futura en un sol emplaçament d'una mateixa titulació ara repetida en diversos centres amb la intenció que la suma del total dels estudiants de cada repetició per separat es concentrés en aquesta, molts d'ells optessin per un altre estudi per tal de no haver-se de desplaçar més tenint en compte que en molts casos, àdhuc, aquest desplaçament obligat impossibilitaria el retorn diari al domicili habitual.

2. la present recerca posa de manifest que els factors extrínsecs (com ara la distància geogràfica) en la tria dels estudis universitaris tenen un pes específic molt gran entre l'estudiantat de Catalunya; país el qual, com ja s'ha vist, té en general una pobra cultura de la mobilitat ja sigui motivada per factors familiars (edat dels alumnes), socials, culturals o econòmics (el preu dels estudis, la manca de beques i ajuts, el cost de l'allotjament...). En aquest sentit, l'actual distribució de les universitats al llarg i ample del Principat sorgida a partir de la transició democràtica espanyola també hi contribueix. Per tant, tota revisió del mapa de titulacions s'ha d'acompanyar, forçosament, per la revisió del sistema general de beques (ajuts a l'estudi, mobilitat, allotjament...).

Aquest fet implicaria la possibilitat d'èxit d'una solució per a la racionalització del mapa de titulacions que passaria per una especialització, sobretot però no de manera exclusiva, de les universitats territorials en aquells estudis –i recerca– de les branques de coneixement relacionades amb els sectors més vinculats i identificatius de la seva àrea geogràfica (del tipus Enologia a la URV o l'Enginyeria agrònoma a la UdL). Aquest fet, plausiblement, comportaria un increment de l'atracció d'estudiants que permetria ampliar llurs àrees d'influència i captació i un encara major arrelament al territori d'aquestes institucions. El desplegament de les noves titulacions de grau de 3 anys (180 ECTS) que comença a materialitzar-se en el sí del SUC de cara el curs 2017-18 en endavant podria ser l'ocasió propícia per a desenvolupar una oferta d'estudis personalitzada i pròpia; més que no pas la sistemàtica repetició dels mateixos estudis en diferents emplaçaments que ha estat la tònica habitual de funcionament.

3. alhora, la planificació de les estratègies de captació de discents per part de les universitats s'han de fonamentar a partir de l'estudi del seu mercat real i en quina part del territori es concentra de manera preferent. A aquest estudi hi contribueix, sens dubte, l'anàlisi acurada de les seves àrees d'influència i de captació que s'han vist en el *Capítol 7*.

4. com s'ha vist, aquestes àrees estan clarament delimitades per a cada institució – fins i tot les que s'ubiquen en el mateix territori- i són molt estables al llarg de la seqüència temporal analitzada malgrat certs alts-i-baixos en el nombre anual d'estudiants de nou accés a les universitats que participen del procés de la preinscripció (vegeu la *Taula 6.4*). D'aquesta manera, no sembla adient pensar que les universitats puguin competir en el futur per atreure estudiants de comarques que es decanten per altres ofertes que els són més properes, com tampoc captar-los d'entre aquells que es decanten per l'oferta privada. A la vista d'aquestes dades de fluxos d'estudiants pel territori català semblaria encertat, si cada institució vol ampliar el nombre d'estudiants, dedicar recursos a l'ingrés de perfils d'alumnes poc representats avui (major nombre d'estudiants de sexe femení en titulacions concretes com ara les enginyeries -o de masculí en Infermeria-, immigrants, majors de 45 anys –aula gran-, etc.). Aquests esforços podrien focalitzar-se, sobretot tot i que no exclusivament, en aquelles titulacions amb poca matrícula.
5. finalment, i per entendre aquestes motivacions per les quals els factors extrínsecs de la tria pesen sovint més que no pas els de caire intrínsec, cal un canvi en la manera en què les universitats en particular, i el sistema universitari en el seu conjunt, tendeixen a autoanalitzar-se de manera que caldria dur a terme aquesta anàlisi des de la perspectiva de com perceben els usuaris del sistema (en aquest cas els estudiants de nou accés i llurs famílies) cadascuna de les institucions analitzades en aquest recerca, no pas com es perceben elles mateixes. Així, els patrons (dinàmiques) seguits pels estudiants residents en cadascuna de les comarques catalanes en funció de la distància que les separa de les ubicacions de les diferents universitats (vegeu el *Capítol 8*) demostra com, independentment del posicionament de cada universitat en els diferents rànquings existents –posicions que són àmpliament publicades en cada nova edició per part de les mateixes universitats- o dels resultats dels processos d'acreditació de les agències de qualitat, l'estudiantat resident al país sembla tenir més en compte la proximitat al seu domicili habitual que no pas l'excel·lència comparativa de les titulacions.

Bibliografia

AGAUR. *Ajuts mobilitat comarcal*. Disponible a: <http://agaur.gencat.cat/ca/beques-i-ajuts>. Data de la consulta: desembre de 2015.

AQU Catalunya. *Butlletí 59*. Disponible a: <http://www.aqu.cat/elButlleti/butlleti59/editorial.html>. Data de la consulta: desembre de 2014.

Altbach, P.; Kelly, H.; Lulat, Y. (1985). *Research on foreign students and international study: an overview and bibliography*. New York: Praeger Publishers.

Ariño Villarroya, Antonio; Sintes Pascual, Elena (abril de 2016). *Via universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Informes breus. Número 62.

Associació Catalana d'Universitats Públiques. *Presentació*. Disponible a: www.acup.cat/presentacio. Data de la consulta: febrer de 2016.

Associació de Centres Adscrits a les Universitats Públiques de Catalunya. *Definició de centre adscrit*. Disponible a: <http://intranet.esrp.net/wordpress/>. Data de la consulta: maig de 2016.

Bravo Lifante, Manuel; de Esteban Villar, Mercedes (coords.) (2014). *Temas pendientes de la universidad pública española 2013*. Madrid: PWC.

Capilla, Roberto (2009). *Análisis estratégico de los estudios TIC en la Universidad Politécnica de Valencia*. Tesi doctoral presentada a la Universitat Politècnica de València el 30 d'abril de 2009. Disponible a: <http://tdx.cat/handle/10803/22257>. Data de la consulta: març de 2014.

Catalunya. Llei 7/2001, de 31 de maig, de la Generalitat de Catalunya (Correcció d'errades en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya –DOGC-, número 3449, pàgina 12504, de 9 d'agost de 2001).

Catalunya. Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'Universitats de Catalunya (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya –DOGC- número 3846, de 19 de març de 2003) –LUC-.

Comisión Europea (1996). "Educación, formación, investigación: los obstáculos para la movilidad transnacional". *Boletín de la Unión Europea*. Suplemento 5/96. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.

Consell de l'Estudiantat de les Universitats catalanes (CEUCAT) (2016). *Viure i estudiar: contextualitzem la problemàtica*. Disponible a: <http://www.ceucat.cat/launiesdura>. Data de la consulta: juny de 2016.

Consell Interuniversitari de Catalunya. Generalitat de Catalunya: CIC Comunicació. Dossier Digital. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/02_serveis_i_tramits/publicacions/butlletins_electronics/cic_comunicacio. Període de la consulta: 2013-2016.

Conferencia de Rectores de Universidades Españolas (CRUE). Informes bianuals. *La universitat espanyola en xifres*. Disponible a: <http://www.crue.org/Publicaciones/Paginas/UEC.aspx?Mobile=0>. Període de la consulta: 2013-2016.

Corominas, Albert; Sacristán, Vera (2008). "Cara a cara entre el sistema privat i el públic". *Metròpolis, revista d'informació i pensaments urbans*. Número 73. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Cortina, Àngels (2001). "Acogida de estudiantes extranjeros". Boletín de Educación Superior. Número 7. Disponible a: http://www.crue.org/Bolet_educ_ESP7.htm. Data de la consulta: juny de 2007.

Daza Pérez, Lidia; Elias Andreu, Marina (2015). *Los estudiantes de la universidad actual: quiénes son, como son y qué estudian*. Barcelona: Ediciones Octaedro, S.L.

Devolver, Daniel; Permanyer, Iñaki (2006). *Projecció de la demanda d'estudis universitaris a Catalunya, 2004-2014*. Barcelona: Consell Interuniversitari de Catalunya. Generalitat de Catalunya.

Diari Segre. *Editorial* del 21 de gener de 2007. Lleida.

Distància entre ciutats. *Allunyament*. Disponible a: <http://www.distanciasentreciudades.com/>. Data de la consulta: d'abril a juny de 2016.

Elías Andreu, Marina; Daza Pérez, Lidia (2014). "Sistema de becas y equidad participativa en la universidad". *Revista de la Asociación de Sociología de la Educación*. Volumen 7, número 1, páginas 233 a 251. Disponible a: <http://www.ase.es/rase/index.php/RASE/article/view/235/245>. Data de la consulta: agost de 2016.

ELISAVA. *Mobilitat internacional*. Disponible a: <http://www.elisava.net/ca/el-centre/actualitat/agenda/exposicio-erasmus-experience>. Data de la consulta: novembre de 2012.

Equipo urbano (1971). "El papel metropolitano de la Ciudad de Barcelona: la influencia de la universidad y de las grandes clínicas". *Revista de geografía*. Volumen 5, número 1-2. Barcelona: Universitat de Barcelona.

España. Ley de 29 de julio de 1947 de Ordenación de la Universidad Española (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 31 de julio de 1947).

España. Ley Orgánica 11/1983, de 25 de agosto, de Reforma Universitaria (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 1 de septiembre de 1983) –LRU-.

España. Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 24 de diciembre de 2001) –LOU-.

España. Ley Orgánica 4/2007, de 12 de abril, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001 de 21 de diciembre de Universidades (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 13 de abril de 2007) –LOMLOU-.

España. Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 30 de octubre de 2007).

España. Real Decreto 861/2010, de 2 de julio, por el que se modifica el Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 3 de julio de 2010).

España. Real Decreto 14/2012, de 20 de abril, de medidas urgentes de racionalización del gasto público en el ámbito educativo (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 21 de abril de 2012).

España. Real Decreto 534/2013, de 12 de julio, por el que se modifican los Reales Decretos 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales; 99/2011, de 28 de enero, por el que se regulan las enseñanzas oficiales de doctorado; y 1892/2008, de 14 de noviembre, por el que se regulan las condiciones para el acceso a las enseñanzas universitarias de grado y los procedimientos de admisión a las universidades públicas españolas (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 13 de julio de 2013).

España. Real Decreto 43/2015, de 2 de febrero, por el que se modifica el Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre, por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales, y el Real Decreto 99/2011, de 28 de enero, por el que se regulan las enseñanzas oficiales de doctorado (Boletín Oficial del Estado –BOE-, de 3 de febrero de 2015).

EUROSTAT. *Dades comparatives sobre ensenyament a Europa*. Disponible a: <http://ec.europa.eu/eurostat/help/new-eurostat-website>. Període de la consulta: 2013-2016.

Fernández Buey, Francisco (2008). "Sobre la universitat i les seves funcions". *Metròpolis, revista d'informació i pensaments urbans*. Número 73. Pàgines 50-55. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Florax, Raymond J.G.M. (1992). *The university: a regional booster? Economic impacts of academic knowledge infrastructure*. Avebury: Aldershot.

Generalitat de Catalunya. *Accés a les universitats privades i a la UOC*. Disponible a: http://universitatsi-recerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/accés_i_admissió_a_la_universitat/preinscripció_per_a_les_universitats_publicues_i_universitat_de_vic/accés_a_les_universitats_privades_i_a_la_uoc/. Data de la consulta: febrer de 2016.

Generalitat de Catalunya. *AGAUR*. Disponible a: <http://agaur.gencat.cat>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Generalitat de Catalunya. *AQU Catalunya*. Disponible a: <http://www.aqu.cat/>. Data de la consulta: agost de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Assignació de places*. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/accés_i_admissió_a_la_universitat/preinscripció_per_a_les_universitats_publicues_i_universitat_de_vic/assignació_de_places/informació_general/. Data de la consulta: gener de 2016.

Generalitat de Catalunya. *CIC*. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/01_secretaria_du_niversitats_i_recerca/la_secretaria/organismes/consell_interuniversitari_de_catalunya_cic/. Data de la consulta: agost de 2016.

Generalitat de Catalunya. *EEES*. Disponible a: <http://www.gencat.net/dursi>. Data de la consulta: juny de 2007.

Generalitat de Catalunya. *Estudiants estrangers al SUC*. Departament d'Empresa i Coneixement. Secretaria d'Universitats i Recerca. Oficina de premsa. Disponible a: http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/App-Java/notapremsaww/291091/ca/sistema-universitari-catala-atrau-13-44-destudiants-internacionals-cursos.do. Data de la consulta: març de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Finançament de les universitats públiques*. Disponible a: http://universitatsi-recerca.gencat.cat/ca/01_secretaria_duniversitats_i_recerca/universitats_i_recerca_de_catalunya/politiques_i_principals_actuacions/financament_de_les_universitats/. Data de la consulta: febrer de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Institucions millor valorades*. Departament d'Empresa i Coneixement. Secretaria d'Universitats i Recerca. Oficina de premsa. Disponible a: http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsaww/294591/ca/universitats-institucions-millors-valorades-catalunya.do. Data de la consulta: agost de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Línies estratègiques del SUC*. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/01_secretaria_duniversitats_i_recerca/universitats_i_recerca_de_catalunya/politiques_i_principals_actuacions/politica_universitaria_a_catalunya/. Data de la consulta: febrer de 2016

Generalitat de Catalunya. *Matrícula universitària per trams*. Disponible a: <http://matriculauniversitaria.cat/>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Generalitat de Catalunya (2014). *Memòria del Consell Interuniversitari de Catalunya 2013*. Barcelona: Consell Interuniversitari de Catalunya.

Generalitat de Catalunya. *PAP*. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/acces_i_admissio_a_la_universitat/proves_daptitud_personal_per_a_estudis_de_grau_pap. Data de la consulta: febrer de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Procés de preinscripció universitària*. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/acces_i_admissio_a_la_universitat/preinscripcio_per_a_les_universitats_publicues_i_universitat_de_vic. Data de la consulta: febrer de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Què estudiar*. Disponible a: <http://queestudiar.gencat.cat/ca/>. Data de la consulta: març de 2016.

Generalitat de Catalunya. *Vies d'accés*. Disponible a: http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/03_ambits_dactuacio/acces_i_admissio_a_la_universitat/preinscripcio_per_a_les_universitats_publicues_i_universitat_de_vic/preinscripcio_segons_via_dacces/. Data de la consulta: febrer de 2016.

Grau Vidal, Francesc Xavier (2011). *La universitat pública catalana d'avui. Dimensió, eficàcia i eficiència*. Tarragona: Publicacions URV.

Guàrdia, Joan et al. (2012). "Factores asociados con la decisión de cursar estudios universitarios de psicología. Una aproximación mediante modelos de ecuaciones estructurales". *Anuario de Psicología*. Volumen 42, número 1. Barcelona: Universidad de Barcelona, Facultad de Psicología.

Gutiérrez, Maite; Rodríguez de Paz, Alicia (2013). "La universitat, a dieta". *La Vanguardia*, 18 d'abril de 2013. Disponible a: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2013/04/18/pagina-28/91770814/pdf.html?search=universitats>. Data de la consulta: gener de 2016.

Gutiérrez, Maite (2013). "Universitats reduirà les carreres amb poca demanda". *La Vanguardia*, 27 de novembre de 2013. Disponible a: <http://www.lavanguardia.com/encatala/20131127/54394560141/universitats-reduira-les-carreres-amb-poca-demanda.html>. Data de la consulta: gener de 2016.

Hernández Armenteros, Juan (dir) (2010a). *La universidad española en cifras: Información académica, productiva y financiera de las universidades españolas. Año 2008. Indicadores universitarios. CD1. La universidad española en cifras*. Madrid: CRUE -Conferencia de Rectores de Universidades Españolas-.

Hernández Armenteros, Juan (dir) (2010b). *La universidad española en cifras: Información académica, productiva y financiera de las universidades españolas. Año 2008. Indicadores universitarios. CD2. Información por instituciones universitarias*. Universidades públicas. Madrid: CRUE -Conferencia de Rectores de Universidades Españolas-.

Hernández Armenteros, Juan (dir) (2010c): *La universidad española en cifras: Información académica, productiva y financiera de las universidades españolas. Año 2008. Indicadores universitarios. CD3. Información por instituciones universitarias*. Universidades privadas. Madrid: CRUE -Conferencia de Rectores de Universidades Españolas-.

Hernández Armenteros, Juan; Pérez García, José Antonio (2014). "Crisis fiscal, finanzas universitarias y equidad contributiva". *Cuaderno de Trabajo 7*. Madrid: Studia XXI Fundación Europea Sociedad y Educación.

Hernández Armenteros, Juan; Pérez García, José Antonio (dir) (2014): *La universidad española en cifras. 2013-2014*. Madrid: CRUE -Conferencia de Rectores de Universidades Españolas-.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya). *Dades comparatives Catalunya–Unió Europea*. Disponibles a: <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=8514>. Període de la consulta: 2014-2016.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya). *Dades sobre ensenyament*. Disponible a: <http://www.idescat.cat/tema/educa>. Període de la consulta: 2014-2016.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya). *Dades sobre població*. Disponible a: <http://www.idescat.cat/tema/pobla>. Període de la consulta: 2014-2016.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya). *Mobilitat intermunicipal*. Disponible a: <http://www.idescat.cat/novetats/?id=2202>. Data de la consulta: gener de 2016.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya). *Mobilitat obligada*. Disponible a: <http://www.idescat.cat/mobilitat/?n=3>. Data de la consulta: desembre de 2014.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) (2010). *Projeccions de població en edat escolar 2021 (base 2010)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya). *Taules mobilitat obligada 2012*. Disponible a: <http://www.idescat.cat>. Data de la consulta: desembre de 2014.

INE (Instituto Nacional de Estadística). *Dades sobre ensenyament*. Disponible a: http://www.ine.es/inebmenu/mnu_educa.htm. Període de la consulta: 2014-2016.

Mas-Colell, Andreu (2006). "Aeroports i universitats". *El Temps*. 12 de setembre de 2006. València: Edicions del País valencià.

Michavila, Francisco (dir) (2013). *La universidad española en cifras. 2012*. Madrid: CRUE -Conferencia de Rectores de Universidades Españolas-.

Michavila, Francisco; Martínez, Jorge M.; Mehri, Richard (2015). *Comparación internacional del sistema universitario español*. Madrid: CRUE Universidades Españolas. Monografías.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. *Dades i xifres del sistema universitari espanyol*. Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/datos-cifras.html>. Període de la consulta: 2013-2016.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2014 i 2015). *Datos básicos del sistema universitario español. Curso 2013-14*. Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/datos-cifras.html>. Data de la consulta: gener de 2016.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. *Estadística d'estudiants universitaris*. Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/estadisticas/alumnado.html>. Període de la consulta: 2013-2016.

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Secretaría General de Universidades (2013). *Datos y Cifras del Sistema Universitario Español. Curso 2012-13*. Disponible a: <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/universidades/estadisticas-informes/datos-cifras.html>. Data de consulta: gener de 2016.

Montull i Aced, Albert (2005). *L'observatori universitari de Barcelona. Anàlisi del col·lectiu universitari forà de la ciutat*. Barcelona: Barcelona Centre Universitari.

Montull i Aced, Albert (2007a). *La mobilitat dels estudiants forans en el sistema universitari català*. Treball de recerca de l'assignatura "Gestió i planificació territorial del turisme" dirigit pel Dr. Francisco López Palomeque. Programa de doctorat "Plantejament territorial i desenvolupament regional". Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Territorial. Facultat de Geografia i Història. Universitat de Barcelona. Barcelona.

Montull i Aced, Albert (2007b). *2n Observatori universitari de Barcelona. Anàlisi del sistema d'acollida dels universitaris forans*. Les tendències d'oci i turisme d'aquest col·lectiu a Barcelona. Barcelona: Barcelona Centre Universitari.

MUNICAT. *Municipis de Catalunya*. Disponible a: <http://www.municat.gencat.cat>. Data de la consulta: desembre de 2014.

Observatori del Sistema Universitari de Catalunya. Disponible a <http://www.observatoriuniversitari.org/>. Període de la consulta: 2013-2016.

Olmo Arriaga, Josep Lluís del (2009). *Els factors d'elecció d'universitat: el cas de la demanda a Catalunya*. Tesi doctoral disponible a: <http://tdx.cat/handle/10803/9362>. Data de la consulta: gener de 2015.

Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económicos (OCDE). *Education at a glance*. Indicadors comparatius sobre ensenyament. Disponible a: <http://www.oecd.org/edu/eag.htm>. Període de la consulta: 2013-2016.

Osterwalder, Konrad (2004). "Per què no els millors?". *Coneixement i Societat*, número 5. Barcelona: Departament d'Universitats, Recerca i Societat del Coneixement. Generalitat de Catalunya.

Parellada, Martí; Duch, Néstor (2005). "La universitat de Vic i el seu impacte al territori". *Coneixement i Societat*. Número 7. Barcelona: Departament d'Universitats, Recerca i Societat del Coneixement. Generalitat de Catalunya.

Pascual, Ramon (2001). *Informe de la Comissió de Reflexió sobre el Futur de l'Àmbit Universitari Català (Informe Pascual)*. Barcelona.

Prats, Joaquim (2005). "El sistema Educatiu espanyol". A: Prats, Joaquim; Raventós, Francesc (directors). *Els sistemes educatius europeus ¿Crisi o transformació?* Col·lecció Estudis Socials. Número 18. Barcelona: Obra Social de la Fundació La Caixa.

Prujà, Jesús (2003). *La gestió i la comunicació de l'accés a les universitats de Catalunya*. Tesi doctoral disponible a: <http://www.tdx.cat/handle/10803/4116>. Data de la consulta: gener de 2014.

RENFE. *Rodalies*. Disponible a: <http://www.renfe.com/viajeros/cercanias/barcelona/>. Data de la consulta: març de 2016.

Rodríguez Espinar, Sebastián (2014). "El sistema universitari català (SUC) davant el repte de la internacionalització de l'educació superior". *eButlletí*. Número 70. Barcelona: Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya - AQU Catalunya.

Rubiralta, Màrius (2006). *Les universitats de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), motor de desenvolupament econòmic i social*. Barcelona: Conferència en el marc de l'Exposició "Metròpolis Barcelona: el projecte comú" organitzada pel Pla Estratègic Metropolità de Barcelona del 17 de novembre al 22 de desembre de 2006.

Rubiralta, Màrius (2012). "Les funcions de la Universitat de Catalunya". *VIA*. Número 19. Barcelona: Centre d'Estudis Jordi Pujol.

Sánchez, Virtudes (2013). "Cómo te afecta la eliminación de las becas Séneca". *Lainformacion.com*, 29 de gener de 2013. Disponible a: <http://educacion.practicopedia.lainformacion.com/becas/como-te-afecta-la-eliminacion-de-las-becas-seneca-18376>. Data de la consulta: gener de 2016.

Segarra Blasco, Agustí. (dir.) (2002). *L'impacte de la Universitat Rovira i Virgili sobre el territori*. Valls: Edicions Cossetània.

Segarra Blasco, Agustí (2003). "La universitat com a instrument de dinamització socioeconòmica del territori". *Coneixement i Societat*. Número 3. Barcelona: Departament d'Universitats, Recerca i Societat del Coneixement. Generalitat de Catalunya.

Siguán, Miquel (2005). "La tercera edad de la universidad". *La Vanguardia*, 10 de gener de 2005. Disponible a: <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2005/01/10/pagina-20/33686497/pdf.html?search=la%20tercera%20edad>. Data de la consulta: gener de 2016.

Tribunal de cuentas (2012). *Informe de fiscalización de las universidades públicas, ejercicio 2012*. Nº 1079. Disponible a: <http://www.tcu.es/tribunal-de-cuentas/es/fiscalizacion/informes-memorias-mociones-y-notas/SaberMas.html>. Data de la consulta: maig de 2016.

Troiano, Helena; Fachelli, Sandra; Planes, Jordi; Sánchez-Gelabert, Albert, Figueroa, Mijail, Elias, Marina; Torrents, Dani; Daza, Lidia (2016). *Equitat en l'accés i en la inserció professional dels graduats universitaris*. Barcelona: AQU Catalunya. Disponible a: <http://www.aqu.cat/elButlleti/butlleti81/articulos1.html#V9GDGDW8rkc>. Data de la consulta: juny de 2016.

Tsokaktsidu, Dimitra (2005). *El aula de traducción multilingüe y multicultural: implicaciones para la didáctica de la traducción*. Tesis doctoral. Granada: Universidad de Granada. Disponible a: <http://hdl.handle.net/10481/659>. Data de la consulta: febrer de 2014.

UNESCO. *Codis ISCED*. Disponible a: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-sp.pdf>. Data de la consulta: juny de 2014.

Universitat Abat Oliba CEU. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.uaoceu.es>. Data de la consulta: març de 2016.

Universitat Autònoma de Barcelona. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.uab.cat/web/coneix-la-uab-cei/la-uab-en-xifres-1345668117455.html>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat de Barcelona. *Dades i xifres*. Disponible a: http://www.ub.edu/web/ub/ca/universitat/la_ub_avui/xifres_sobre_la_ub/xifres_sobre_la_ub.html. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat de Girona. *Centres adscrits*. Disponible a: <http://www.udg.edu/estudia/Informaci%C3%B3Acad%C3%A8mica/Onadre%C3%A7arse/tabid/2957/language/es-ES/Default.aspx>. Data de la consulta: juny de 2016.

Universitat de Girona. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.udg.edu/coneix/LaUdG/LaUdGenxifres/tabid/1158/language/ca-ES/Default.aspx>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat de Lleida. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.udl.es/udl/xifres.html>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat de Vic. *Preus*. Disponible a: <https://www.uvic.cat/preus/graus>. Data de la consulta: abril de 2014.

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://uvic-ucc.cat/?q=node/4>. Data de la consulta: desembre de 2015.

Universitat Internacional de Catalunya. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.uic.es/ca/xifres-estadistiques>. Data de la consulta: març de 2016.

Universitat Oberta de Catalunya. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.uoc.edu/portal/ca/universitat/coneix/missio/index.html>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat Politècnica de Catalunya. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.upc.edu/la-upc/la-instituto/fets-i-xifres>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat Pompeu Fabra. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.upf.edu/xifres/>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat Ramon Llull. *Dades i xifres*. Disponible a: <http://www.url.edu/la-url/la-url-en-xifres>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat Ramon Llull. *Estructura*. Disponible a: <http://www.url.edu/la-url/estructura-i-funcionament>.
Data de la consulta: febrer de 2016.

Universitat Rovira i Virgili. *Dades i xifres*. Disponible a: http://www.urv.cat/universitat/memoria_informes.html.
Data de la consulta: febrer de 2016.

University World News. Disponible a: http://www.universityworldnews.com/index.php?page=UW_Main.
Període de la consulta: 2014-2016.

Unportal. *El web de l'educació superior a Catalunya*. Disponible a: <http://www.unportal.net>. Període de la consulta: 2014-2016.

Unportal. "Oferta de places per branques de coneixement". *Unportal. El web de l'educació superior a Catalunya*. Butlletí de 26 de febrer de 2016. Disponible a: <http://graus.unportal.net/wb/unportal/ca/newsletter/#.WGpC7PnhDIU>.
Data de la consulta: febrer de 2016.

Unportal. "Proves específiques d'accés". *Unportal. El web de l'educació superior a Catalunya*. Butlletí de 3 maig de 2016. Disponible a: <http://graus.unportal.net/wb/unportal/ca/newsletter/#.WGpC7PnhDIU>.
Data de la consulta: maig de 2016.

U-Ranking. *Posicionament universitats*. Disponible a: <http://www.u-ranking.es/analisi.php>. Data de la consulta: març de 2016.

Vilalta, Josep M. (2012). "El paper de les universitats catalanes en el desenvolupament social i econòmic de Catalunya". *VIA*. Número 19. Barcelona: Centre d'Estudis Jordi Pujol.

Wikipedia. *ArcGIS*. Disponible a: <https://es.wikipedia.org/wiki/ArcGIS>. Data de la consulta: novembre de 2015.

Wikipedia. *Programa Erasmus*. Disponible a: https://ca.wikipedia.org/wiki/Programa_Erasmus. Data de la consulta: febrer de 2014.

Winddat. *Distribució per edat dels alumnes matriculats*. Disponible a: <http://winddat.aqu.cat/ca/globaluniversitats/2261/p/c50/2013>. Data de la consulta: febrer de 2016.

Winddat. *Nombre de titulacions de graus*. Disponible a: <http://winddat.aqu.cat/branques/estudis/graus>.
Data de la consulta: febrer de 2016.

Winddat. *Web d'indicadors docents per al desenvolupament i l'anàlisi de les titulacions*. AQU Catalunya. Disponibles a: <http://winddat.aqu.cat>. Període de la consulta: 2014-2016.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA